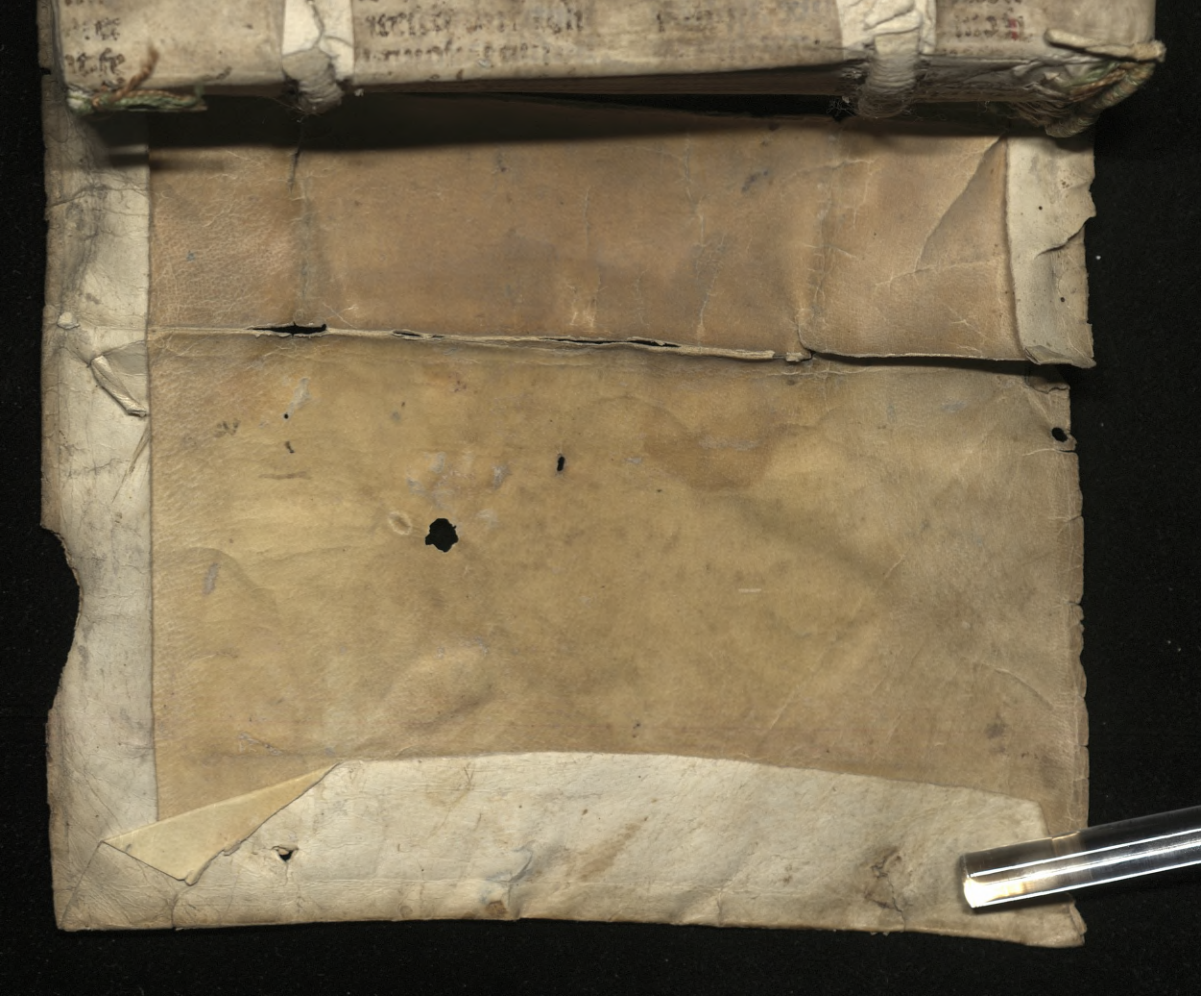

Cot. Mgr. Acquarii

Merlini Cocaij

OPVS

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

Macaronicorum.

Totum in priſtinam formam per me Magiſtrum Acquarium Lodolam optime redactum, in his infra notatis titulis diuiſum.

ZANITONELLA, Quæ de amore Tonelli erga Zaninam tractat. Quæ conſtat ex tredecim Sonolegijs, ſeptem Ecclogis, & una Strambottolegia.

PHANTASIAE Macaronicon, diuiſum in vigintiquinque Macaronicis, tractans de geſtis magnanimi, & prudentiſſimi Baldi.

MOSCHEAE Facetus liber in tribus partibus diuiſus, & tractans de cruento certamine Muſcarum & Formicarum.

LIBELLVS Epiſtolarum, & Epigrammatum, ad uarijas perſonas directarum.

Venetijs, Apud Iacobum Simbenium. 1572.

HEXASTICON
Ioannis Baricocolæ.

Merdiloqui putrido Scardaffi stercore nuper
Omnibus in bandis imboazata fui.
Me tamen Acquarij lodolæ sguratio lauit,
Sum quoque sauono facta galanta suo.
Ergo me populi comprantes soluite bursas,
Si quis auaritia non emit, ille miser.

BIBLIOTEKA KORNICKA
13920

EPISTOLIVM COLERICVM

MAGISTRI ACQVARII AD SCARDAFFUM ZARATANUM.

Merlini Poematis corruptorem.

AVDABILIS & obseruabilis apud antiquos usanza fuit, ut in suorum frontibus epistolarum, aliquam salutationem percupiant & ascribant recipienti eas condignam. Quam igitur salutem ut huiusmodi mantineamus costuma mentum tibi sbudelatissime Scardaffe conuenie tem mandabimus? An dei gratiam? meminime, quia Christum Sanctamque Mariam renegasti, an corporis bonam ualitudinem? obsit, es etenim (ut diu sbaiafasti) consumatissimus Herbolattus, & Auicennam, Hippocratem, Galienum, Mesuen totum auantaris imprendisse, & ideo de sanitate conseruanda non ullum tibi habes mancamentum. nam (teste Plotino) male guaribit alios, qui sibi medemo infirmanti dare soccorsum nequit. Verum tibi congruum illud disticon inueni.

Dens tibi si caderet quoties fers ore bosiam.
Iam tua non posset pane ganassa frui.

An tibi richezzam denariosque deiderem? ad propostum, nequaquam. Te nanque per botegas toga brocata decorum, colana torquatum, supra Mullettam caualcantem sepe sguaitamus obseruamusque, non tibi, Mullettæq; tuæ polimenta desunt, non staffiles recamati, millibus &

stringulis ornati. Quapropter ricchissimum te arbitramur. O si teipsum considerares, quam bellum nobis de te spectaculum præbes, quum passu portantino tich tach pedibus sonantibus hinc inde per Vrbem cursitas. An tibi filios optabimus, nec ita, quando quidem castratus es, nam dum in arte castratoria te peritum iactabas, quondam soldatum lergnam patientem eunichizare presumpsisti credens (ut usaris) aliquem di testiculare Porcellum, illi miserulo genitalia simul & animam cauasti. Porro soldati ceteri nõ pocum tua pro imperitia sdegnati, te nascõditer pigliarunt ligaruntq; ac sine tantis tenais, ferrisq; affogatis, tibi castronato baricocolos extirparunt, sadigamq; filios generandi penitus absterlerunt. Hinc tibi supra pilastrum quendã carmen attaccatum fuit, creditum poetæ Godii.

Legis adimpletor meritat Scardaffus honorem.
Vult oculum, pro oculo, pro pede ultq; pedem
Sic dum testiculos morienti taiat ab uno
Milite, testiculos præbet, & ipse suos.

Ringratiandus tamen est magister Zucconus peritissimus castrator, qui rogatus nisi tradidisset asuttum. tirasses merito sursum (ut aiunt) calzos. Ergo nec huiusmodi salutatio conuenit, homini docto, ricco, castratoq;. Tanta deniq; fantasticatione cerebrum grataui, quod pulchra qđ sufficiens, quod omni laude dignissima per me salus retrouata ẽ. Accipe igitur frater mi Scardaffe, mi frater dico, quem super furcas tã filialiter & uoluntariter appicatum uiderem et crocẽ tantes cornachias effossis oculis nutrientẽ. Mideniq; frater, cui cancarorum quattuor Galeas desidero, cui quãtas per cõtadinorũ copias sentẽmus nominare giandussas, angonias, codesellas.

desidẽ-

desideramus in corpore, talibus namque gratiis (sunt.n.gratiæ gratis datæ) perfectior, & pratior Herbolattus enaderes. Sint itaq; tua salus infrascripta mala, q̃ Merlinus noster ī quartadecima Macaronice loquens de Saturno ait.

capitis dolor, Hydropisia.
Mazzuccus, lancum, carbones, morbida pestis,
Angonaia, malum costæ, quartanaq; febris,
Flegma, tumor uentris, uermes, coliciq; dolores,
Petra uesigarum, cancar, gianduſſa, bognones,
Franzosus, ferſæ, cagasanguis, Rogna, uarolæ.
Defectus cerebri, rabies q̃; frenetica, clauus,
Stizza canina, dolor dentorum, Scrofa, Puide,
Goltones postema, tumor uel lergna uocatur
Testiculi, brosolæ, tegnosaq; codega, lepra,
Schelentia, gulæ sicitas, tum pectoris Asma,
Sanctiq; Antoniī morbus, morena, podagra,
Tisica febris, Mugancæ, tardæq; pedanæ.

Hæc itaq; Saturni familia tua sit salus mi dilecte Scardaffe, quia iuxta meritū, dandū est precium, nec tantum hæc eadem in tuo corpore desideramus. Verū tū in famiglia & parētela tua, tū in amicis benefactoribus & tibi benefacturis appeto, quis nō ista fideli percuperet famili. ri? Vt aūt sis felicior, hæc irremediabilia fore velimus, & in his uoluptatibus te nestoreos agere dies diui concedant. Vin scire quod tuum beneficiū erga me sic bene tibi desiderare commouit? arrige aures bricone. Diuinum quippe uolumen Merlini Cocaiī mihi furtim surripuisti, Mox omni latrina merdolatius imboazzanter ad lucē uenire feciſti. Audiat Terra, Cœlū, Mare, Plutoq; causam falsificationis eiusdē uoluminis præclari & subtiliter uniuersis tuæ sceleraginis rebus fantasticatis, iratus æteris arbiter te sūmo

de troni solio fulmine deueret. Scelerate, proterue, Ribalde, Ladro, sacrilegiis plenissime, Venisti iam pridem ad me nescio quibus lusenghis petere ueniam, ne te amplius per expressum Zaratanum, subdolum, falsum, ribaldonem, manifestarem. Quando quidem quotidie sentiebam te super bancos & pupitos prædicare & zaratanizare, ubi uendebas bissolos, impiastros, cerottos, de stercore canis compositos, probans esse optimum ad expellēdam rognam. Cerottum. Auātabas quando etiam te sanare absq; bragherio rotturas, cauare dētes, fæcundare mulieres, purgare oculorum pannos & catharates, extirpare petras, & omnia hac absq; dolore faciebas, immo facere dicebas, quosdam componebas siroppos, pilulas, unguentos, confectos, quos falso appellabas. Dragātes, Dyaquironem, elefanginas, crocias, aureas, sine quibus & cetera. His ego tuis ribaldariis motus, per quas non modicas acquirebas pecunias & homines perimebas non tuli, immo te per strionem publicassem, ni subito uenisses ad ueniā. Ego benignus cessi, mox humiliter nostris in penetralibus accepi, ubi nostras lucubrationes aliquantillas ostendi. Tu tamen fraudolēter me inaduertēte poema præclarissimi poetæ Merlini Cocaij Macaronicū robasti, corrupisti, falsificasti, & multa non sua interposuisti, & plures libros surripuisti, quos tibi tribuere uolebas Manigolde, Furcifer, malignissime. Esset enim sacrificium non modicum deo gratū te scortegare, homo pessime, non homo, sed bestia, diabolazze, præterea sic imboazzatum, castratum, totum ab illo mutatum stampare fecisti, Quid promerebat Vates inclitus sic a te uinciri? Vtique causa uindicandi te, quoniam tuas

insecta-

insectabar malignitates? Simulator pessime, quem de Ganelonis maganzesi natum iudico, & quem patefacturus sum per Barrum, per ladrum per Rosianazzum. Vade in malam crucem, & quantum Ouidius naso desiderat in ibi multiplicatum millies in te nunquam deficiens ueniat.

EIVSDEM MAGISTRI Acquarij Lodolæ, ad Illustrē Dominum Pasarinum Scarduarum comitem, de uita & moribus Merlini Cocaij, & de inuentione huius uoluminis.

DVDVM serenissime Princeps adeo meum imbalordasti ceruellum, ut tibi de catatione uoluminis huius aliquid sspienare uelim, quod de memoriæ cadastris quasi mattus casarim. Quam ob rem ne tantum mihi amplius tribuas impazzum, accipe rem, non quam orecchis, aut naso, audiui, uerum his manibus pertoccaui. Iā pridem nosti quantum ego sim in curiosa re, Mū dum sollicitus, diuersasq; rerum proprietates, et hos herbolattos, dentiumq; cauatores, braghiro rum conciatores maximamenter condecet. Accidit nos aliquanti Herbolatti Armeniam uersus nauigabamus, causa retrouandi radices, herbas, lapides, uermiculos, & huiusmodi facendas ad conficiendam Tiriacam bisognatissimos. Erant nobiscum super eandem medesimamq; Caravel-

lam seu Baream intelligibilius dimandandam Magister Saluanellus bocca torta. Mag. Dimeldeus zucconus, Mag. Ioannis Baricocola, Mag. Buttadeus grata rogna, & ego magister Acquarius Lodola. Erãt præterea quattuor pratizatißimi artis physicæ Giudei, Samuel videlicet, Nabaioth, Helcana, Ruch. Iſti omnes inſimul æquoris ſchenam trauerſando ſchauezzabamus. At pluribus exactis giornis, uentorũ cõtrariatio tanta ſorrexit, & plumarum diſcrepantibus uentoſitarum fulminibus tanta fluctuationos accoiauit, quod ad quandam inhabitatam, & inherboſam Terram noſtra tandem Caruel la ſe nolendo inzapellauit? Ibi ergo neſcio quo portu recepti, anxii, ſtracchi, affamati, bagnati tandem deſmontauimus in ſabio nigeram littoris ſpiazam, & aliquanticulum repoſſati ſurreximus ad inueſtigandam loci proprietatem. Terenus erat primamenter arenoſus, unde foltum pignarum intrauimus boſcamen, inſefribilem caldum Phœbus illic ſparpagnabat, quapropter tum pro maris balordimento sbalanzantis, tum pro ſolſtitii boimẽto ad cuiuſdam ſmiſuratæ Mõtagnæ cauernam preſtiter confugimus. Quæ primo in intramento guardantibus intro, non pocã mentis cagarolam incutiebat. Verũ gaiardos aſſumentes animos deliberauimus accepta priuſuictuaria, nec nõ lãternarũ luſoribus, illã finaliter incurioſare facto itaq; ſigno crucis Magiſtro Saluanello dauantũ eũte ſubintrauimus, & caminãtes, caminãtes ſemper magis ad baßũ andabamus. Poſt duorũ caminamẽtũ dierũ, ecce uetuſtas cadauerũ gãbas, teſtas, brazzos, ſpallas, uariasq; diuerſorũ aĩalũ acatauimus oſſamna quibus calcatione pedũ trapaſſatis animũ ſpauefum

cum

cum duabus de brunzo portis miræ lauoratis ac intertaiatis aſpeximus, hic dubitatiui per horã unam remaniuimus, quis prius introgredi baſtaret animo reſembrantes illis ſgnauoliloquis gattis qui concilio facto conſultauerunt Apolinẽ quis Mezentperſuttum prior aſſaltare deberet, aut magis aſſominabamur Toppis uel Soricis, qui ſortem buttarunt, qualis ſorct attacaturus Sonalium aduerſanti Gatto. tandem ad guiſam pegorarum unũ preſumptuoſiorẽ alius ſeguitauimus. Imus hinc inde per illam cerchitãtes grotã, uidimus incudines, martellos, tenaias ſcarpellos, & hæc ſimilia multum rugine facta. uidimus inſuper gambas ſchincas teſtasq; hominas quanta marauigliatiatione afficiebamur tu ipſe penſato. Vlterius procedentes ecce (mirabile dictu) marmoricias undecim adnumeraiuimus ſepulturas, quarum granditudinem non meum eſt calamo diſtorchiare. Super illas autem porphidina tabula ficcabatur pendula qua litterulis antiquis et indoratis hoc Epigramma compoſitum per noſtrum Merlinum Cocaium poetam Mantuanum ſculpabatur. Lege.

Hos ſculpſit tumulos Merlini dextera uatis,
Magnanimos poſuit ſub quibus ipſe duces.
Qui phlegethonteas ſuperis cædẽtibus umbras,
Luſtrarunt, & res, quas egocunq; cano.
Scripſimus exametro baldenſe poema cothurno
Non tamen ad metam ſors tulit ire ſuam.

His dudum ſubtiliter fantaſticatis, Epigrammata ſepulchrorum ſigillatim perlegere comenzauimus, erant (uelut dixi) lapides undecim galantiter & ſtrafozatè per ſculpturam fabricatæ. Quarum in medio formoſior aliis ſepultura, ſup

quatuor leones bronzineos eminebat, & in porphidina monumenti bianchitudine talia notabantur carmina. Lege.

Baldo nempe graui sum debilis vrna sepulto,
Quem nihil inferne terruit vnda stygis.

Ad manum dexteram ipsius sepulchri candidissimus alter Tumulus a quatuor bianchezantibus sublevabatur columbis, hoc etiam intaliatus metro. Lege.

Semper apud Baldum contempto patre Rubinus
Vixit, & a tumulo non procul esse tulit.

Ad sinistram uero eiusdem sepulchri baldensem aliud virgulatum, ac totum discoloribus intrauaiatum vidimus sepulchrum, in quattuor gattis sortanis apostantem, ubi distichon subsequitans legebatur.

Vixi prædator Cingar, sed lapsus ad orcum,
Fleui, mens fletus cæpit & alta meos.

Apud Rubini marmor talis quoq; uersus in quodam saxo notabatur, ad guisam furni fabricato, Supraq; quattuor grandes & paruas grossas & subtiles treuellas sustentato. lege.

Captus ab egregio Baldi Philotheus amore.
Dicor, hic ossa petram spiritus astra tenet,

Non procul apud Cingaris lapidem hos annotatos uersus in faciem tumuli ab aliis differentiantis, (erat enim plus altus quam longus) uidimus. quem Circes & Medea metallicie sustentabant anxiositer. lege.

Si me semicanem fecit natura, quid inde.
Falchettus vidi tartara, cerno deos.

Quapropter hac pro uersificbitudine considerascebamus eundem Falchettum extitisse semimaximum apud quem pulcherrimum saxum, totum uignarum maderis circuntorchiatum in-

spexi-

ſpeximus ſupra duos canes & duos hircos depo
ſitum, ſic epitaphizatum. lege.

Nobilis Hircanus dedit huic ſua membra ſepul
Cui nutrix mater Cingaris ipſa fuit. (chro.

Apud eandem Hircani ſepulturam carmen iſtud
hærebat laſtræ calcedonii, & pondus marmoris
quatuor lincæs maculoſæ obliuioſæq; ſuſtẽtabãt.

Infans vt Baldo uixit Moſchinus, homoq;,
Si ditem haud ſecum uiderat, aſtra videt.

Non procul ab ipſo Monumentum aliud ſubli=
me fundabatur ſuper quattuor noctiuagos ue=
ſpertiliones corpore uaſtos, & hoc ſignabatur
epithaphio. lege.

Hic Vinmazze lates, Centaurus qui licet eſſes,
Non tamen a ſuperis deſtituare bonis.

Ad aliam uero partem apud philothei buſtum
ſic in marmore ſemi nigrefacto, & ſemi rube=
facto carmen habebatur, ſub eodemq; ſepulchro
puella illiſa & depreſſa gemebat. Lege.

En ego Lironus ſubiens Acheronta, latroni.
Flens uidi pœnam quæ mihi danda fuit.

In aliam quoq; bandam in Vrna uel potius in
maximo botazzo proſam iſtam uidimus inſcri=
ptam uino, ut ab odoratu penſari poterat.

Nec in cœlo gratia, nec in inferno pœna, datur
Bofonibus, Hic ergo uiuam Bocalus.

Obſtupefacti pro huiuſmodi Epitaphio, delibe=
ramus euoluere petram inſtar Cocaii ſtopan=
tem os Vrnæ, quo facto, cernimus en hominem
magrefactum barbatumq; uſq; ad vmbilicum,
& inſuper ludentem ſecum more bagatellan=
tis cum gallis, bechiris nõ ullisq; fraſchulis. Quid
me, inquit, moleſtatis deſuiatisq;? ad quem nos,
qualis & cuias es tu? & ille, ſum qui fui, ſed
ero qui non eram, ſi dederitis quod non dedi=

stis. Nos verbum ænigmatizatum, & dignum
æ dipodensi splanatione admirati retulimus, dic
clarius Tum ille suspirans, Nulla gratia datur
in cœlo buffonibus, Buffonus extiti, quo nec cœ
lum, nec infernus possunt me suscipere, in nobis
tamen humanis hoc pendet arbitrium, si boni
aliquid pro me feceritis ad cœlum pergam, si
malum imprecabimini prestiter in infernũ straf
sinabor, uidete uos. At nos quid uis? bonum aut
malum: & ille quod naturaliter homo deside
rat, quo dicto sic mutus conticuit, ut ab eius un
quam bucca potuimus nientum ulterius acci
pere. Itaq; frater quidam Gelminus qui nobis
cum aderat psalmos, hymnos, requiem æternam
dona eis domine & a porta inferi barbottare
comenzauit. Vnde nobis adstantibus ille cor
pore destigatus ad cœlum squadras inter æthe
rias semper goditurus passauit. Nec pochinum
imparauimus, homines busones partem nec in
cœlo, nec in inferno tenere, sed nostrum est ora
re pro illis, qui nostras buffonizando melenco
nias eripiunt.

Nos perinde transeuntes ulterius, ecce maxi
mum instar monticelli sepulchrum de saxo vi
uo scarpellatum, supra quattuor Vlmi siccos
troncones apozatum, sic scriptum.

Fracassus cubitos longus quadraginta, sub orco
Luciferi ad mundum cornua bina tuli.
In quibus ereptas quoniam duo mille ferebam
De pœnis animas pellor ab arce poli.
Ante fores cœli suplex exoro tonantem
Vt mihi pro tanto crimine det ueniam.
Iudicis at magni fuit hæc sententia, tot stet
Annos Fracassus quot fuerant animæ.

His itaq; fantasticãter animaduersis, huius no

stri

stri vatis Merlini aliquod querebamus indiciũ. Qui de stanciis diabolorum quinque libros composuerat. Post longam queroſitatẽ & inueſtigationem, uaſtũ quendã caſſonẽ uel dicimus cofinum deſotterrauimus. quo ſecuribus & manarmis ſpezzato, eiuſdem noſtri poetæ laureati Merlini theſaurũ inuenimus, uidelicet in arte Macaronica doctiſsima uolumina, libros librettos, libricolos librazzos, & mille alios ſcartafaccios. Ergo nos magis alegri quã ſi Cræſi dinaros catauiſſemus (quandoquidẽ nobis philoſophis magis ſcientia quã pecunia granditer agradat) incæpimus quadam animi uoluptuoſitate ac ingorditate, modo hunc modo illũc ſartabellare codicẽ. Erat aũt inter alia uolumina liberaliis mator, de uniuerſis rebus naturalibus tractans, nõ forſitan inferior Ariſtotelicis Platonicisq; ſothiezzis. Erat inſup alter de ſupernaturalibus, multis in argumentis Platoni contrarius. Erat uolumẽ de ſtriis & ſtriabus, & hic non pocũ cõtrariabat domini cinis fratribus. Erat liber intitulatus Bariuth. alter Transbarach. alter Rabaioth alter Signi riſot alter Scarcacol. alter Cracricon. alter Striblafel. alter Arguaficoticon alter Schimphoniapeliticonicon, & plures alii, quod de mei memoria caſcauiſſe doleo, qui tractabant de fantaſiis & argutiis et galantariis tã iocũdis, quòd homines forſitan eloqui nõ eſſet biſognoſum, ſcio quid dico quando dico fauã. Inter alios hoc magnũ uolumen de geſtis & facendis Baldi recatatũ fuit, quòd in quandam capſettã una cum facero libello intitulato Moſchæa & Zanitonella gouernauimus, multa inſuper epigrammata, & epiſtolas non ante ſtãpatas inuidia & rancore poltrous manigoldique Scardaſſi, quæ omnia (uelut cre-

lut credere dignũ est) sibi attribuere in successu temporis uolebat, suas tamen dessoteranimus magagnas, quem totum per orbem uergognauimus, licet quid sit uergogna nunquàm uillanus, gaioffus, canis mastinus, asinus imparauit. Ipse magnum uolumen Baldi deturpauit, uiolauit, robbauit, & castrauit, ut supra diximus in epistolum ad medesimum Scardassum. Cæteros autem libros abandonantes in eodem capsone, deliberauimus ad barcam huc transferre, sed aut deus aut diabolus non tulit hoc, nam cum pariter omnes suppositis spallis illum portare sforzaremur, tantus illico terremotus, & uentus, & petrarum incussio sbattere comenzauit, quòd relicto cophino scapinare cepimus, dubitatiui quidem illam nobis montagnam adossum ruinare tandem extra cauernam retornati non uento terremotuque rasinante nauim descendentes intrauimus, & a littore nec bene discostati, uidimus illam miraculose natare terram, & a nostris oculis tam quaranta miliaros longe factam, & apud illam non amplius remedium est appropinquare posse, quoniam si marinari saltem ibi prendere portum minazzant, illico medesimus terremotus cum tonitruationibus, et niuolorum perturbatione mouetur. Ego itaque propriam ad patriam retornatus, non audebam formidine quadam aperire capsulã illã, qua Baldense poema, & libros tres de inferno posuerã, simul cũ Moschea & Zanitonella. Tandem animatus aperui reperiq; dum ergo multa secritudine studerem, ac potum dormirem super illos, comentariolum meum, & argumenta cuiuscunque libri composui, vnicuiq; libros inferni cum prioribus Baldi gestis. Sed meam ob gentilezzã

magi-

magistrum Scardassum civitum duxi, & occul te studiolum meum illi palesaui. Ladronazzus itaq; furtim & libros Merlini, & mea pariter comentaria sustilit, & inordinatos & male ca- stratos imprimere fecit, immo confusos, & iam non Merlini libros apparentes. Verum amicorum fauore suffragioq; meorum suas descoperui falsi tates, & per rason is forzam coactus fuit pri- mum & uerax uolumen edere, nec bene tamen limatum, & multa quæ in primo Scardassi li- bruzzo fuerãt male dolata bene dolaui, primam que in imaginẽ retornaui. Et hæc deniq; bastare possunt quãtum de recatatione huius uoluminis.

ENitaque serenissime princeps, tibi modum repetitionis huius uolumi nis diffuse spianauimus, nec me idsomniasse putato, quandoquidẽ plurimos tibi adducere possum testes, maxime co herbolattos meos. Infantasticabile uero nostri poetæ sentimentum iam menses pene septẽ adeo sforzatus sum dastorthiare uel magis crenellare, quod meum ingentum quasi (uelut aiunt) de birlo cascauit. Singula tamen brancatissime ad ultimum attacaui, tantam philosophiæ, astrono- miæ, cosmographiæ musicæ, nigromantiæ, phi- sicæ, alchimiæ, sparpagnationem & doctrinam marauigliatus, ut nihil Pytagoram, nihil Pla tonem, Ptolomeũ, Boetium, Zoroastrum, Avi- cennam, Geber fuisse iudicatum est. Præterea grandiloquacitationem, sermonis q; pinguedinem masticantes, Ciceroni Vergilioq; incagare præ- sumimus. Nonne quandam parlandi bravariam & altezzam sua demonstrant Carmina? quid?

Rasparites nequeunt in stroppam stare cavalli.

Hic

Hic nitrit, hic ſaltat, laſſantq; ſbrocare corezat.
Martinulosq; rotant curuas flectendo baleſtras,
Dantq; focum ſchioppis tuf taf ſborrãte balotta.
Hic gnacaræ, pifari ſtrepitant, cornæq; metalli,
Celſa fracaſſatæ conturbant ſydera lancæ,
Poluificant nebulas pedibus repetando caualli.

Quid in pulcherrimis comparationibus adeo laudare conuenit Lucanum? ecce noſter Merlinus quid de Baldo ſcribens ait.

Cum quali furia Taurus ſub amore Vedelli,
Millibus a canibus quum aſſaltatur in agro,
Nunc pedibus ferrat, nunc illos cornibus urtat.
Et ſpargens ſabiam magnos trat in aere calzos,
Oreq; ſpumigero cœlum mugitibus implet,

Iterum,

Qualis Vilanus cui nuper forza Botazzi,
Creuerat, humectat leuam dextramq; ſpudazze,
Verzelam ſtringit, fragilesq; retridat ariſtas,
Si deſcriptionem alicuius maritimæ tempeſtatis quæris, quid tuum uadis rumpendo cermiſonẽ circa primum æneidos Vergilii dicentis?
Vna Eurusq; Nothusq; ruunt, creberq; procellis

Aphricus, en Merlinus ait.

Iam gridor ætherias hominũ concuſſit abyſſos,
Sentiturq; ingens cordarum ſtridor, & ipſe
Pontus habet pauidos uultus, mortisq; colores.
Nũc Strocus habet palmã, nũc Borra ſuphiat,
Irrugit pelagus, tangit quoq; fluctibus aſtra,
Fulgure flammigero creber lampezat olympus.
Vela forata micant crebris lacerata balottis,
Horrendã mortẽ Nautis ea cuncta minazzant.
Nunc sbalzata Ratis celſum tangebat olympũ,
Nũc ſubit infernã unda sbadachiante paludem.

Si moralitatem, laudabilesq; autoritates optas, quid Iuuenalem, Horatiũ, Terentium veſcar

tas

tabellare bisognat? audi Merlinum nostrum.
Post damnum pentire valet mihi crede negottã,
Dũ noua plaga tumet, ferro est tajanda rasoris.
Qui nimis induſiat caldũ non mangiat aroſtum
Contra fortunam grandis pacia uidetur.
Spingere Nauigium.
Nullus nempe labor dilectos laſſat amantes.
Sum felix, omnis pro me uult ponere uitam
Sum pauper, nullus pro me uult ponere robbam.
Quas natura negat uires, Amor arte miniſtrat.
Conſilium nihil eſt hoc ſi quis negligit uti,
Conſilium male dat, qui non bene ſuſcipit illud.
Et Vulpes etiam uecchie quandoq; truſantur.
Non eſt ulla fides unquam credenda uilanis.
Perdimus interea propter tardare boconem,
In trapolam tandem Vulpecula caſcat.
Propter dinarios homines ſunt abſq; pudore.
Eſt Villanorum toleranda ſuperbia nunquam.
Plus Roma parit quàm Francia Gallos.
Femina uas ſine fundo eſt.
Nã plus uita placet quàm centum mille Teſori.
Vult nihil ambitio niſi uanos paſcere uentos.
Ambitioſum hominem cernens dic eſſe Vilanũ.
Villanus mazzare uirum pro pane patiret,
Qui nimiũ mangiat, ne creppet, cingula mollat.
Nam qui fameſcit ſi parlat tempora perdit.
Tempus non remeat tacitis qui præterit horis.
Candida Virginitas quã pulchro ĩ corpore p̃ſtat
Fœmineũ eſt plorare, uirum decet eſſe modeſtũ,
Verum quæ nobis patria eſt ſuper aſtra locatur.
Eſt mala grandilitas præter mangiare figaros,
Semper difficilis fit ſcortegatio codæ.
Non apud ardentes eſt pata tenenda ſacellas.
Diſſimulare nequit nec fingere quiſquis amator
Hic amor ad ſuam mandat finaliter omnes.
Non deſperatæ plagæ medicina catatur,

Est amor angoscæ speties mentisq; uenenum.
Heu libertatis uenditor omnis amans.
Crede mihi pocum Miles guadagnat honorem,
Qui spoiat pouerum decrepitumq; uirum.
Quisquis est bellus putat esse bruttos.

Iupiter altros.

Deniq; totum morale uolumen retrouabis. Si curiositatem Astronomiæ uelis, quid tantas metallici Rammi sphæras? quid Euclidem conaris intelligere? Vide tertiam & quartamdecimam Baldi macaronicem, quando quidem poteris ibi diffusius brancare. Ecce quid de Luna dicitur.

Cernebam Lunam maculosa fronte biancam
Distenebrare Maris scoios, terræq; paesos.
Hanc seruant medici quando medicina malato
Danda est, hæc faceret quãdoq; cagare budellas
O eloquentissimum, o peritissimum poetam. Si quæris descriptionem battaiarum, rumorem, ordinem squadrarum, denique militiæ artem, lege primam, decimam, & decimam nonam, uigesimam primam Macaronicem. Si nauale bellum, lege quintam decimam. Si artem magicam, decimam octauam, si musicam, & cosmographiam, uigesimam. Si alchimiam duodecimam.

Sed nil dicimus de arte poetica, Vide quale
Principium facit melius assaium quam Virgilius
Phantasia mihi quædam fantastica uenit.
Historiam Baldi grossis cantare camænis,
Altisonum cuius famam, nomenq; gaiardum
Terra tremit, Baratrũq; metu se cagat adossum.
Sed uolendo cuncta declarare pulcherrima, totum oporteret adducere uolumen in testimonium, Tu ingeniose princeps melius quam ispia-

nare

nare uelim nosti.

Verum super omnes quæ in ipso fuerant uirtutes propheticum habuit spiritum, nam de Pontificatu Iulij & Leonis prædixit, deq; Gonzagarum felicitate diuersorumq; nobilium suã ciuitatis. Tedet me hoc nobile uolumen ab illo non fuisse recognitum, nam (teste Columella) Terra quo magis laboratur magis ingrassatur, Id probatur, quia (sicut Vergilius) multa carmina reliquit imperfecta. Attamen solertia, qua fungor ad melius quo potui primam in formam redigere curaui. Sed Scardassi & auaritia & perfidia multum honoris detrimentum perpessus sum. Scio quod multi admirati sunt quoniam nimis indusiauit ad lucem prodire, Incusanda est nemorum cupiditas, nam temporibus nostris uirtus depressa tenetur, & auaritia philosophiæ preposita est.

MERLINI COCAII Apologetica in sui excusationem.

QVISQVIS est, o tu qui meum hoc grassiloquum perlegendo uolumen ridere paras, ride, sed non irride, quia si dementer irridendo rides, alter Marguttus rideas irrisus. Verum quoniam experientia nos omnes esse medici uolumus, sic omnes aut interpretes, aut correctores librorum esse presumimus. Audiant itaq; huiusmodi correctores & faciles aliorum emendatores, & antequam me corrigant apologeticam istam legere dignentur.

Ars ista poetica, nuncupatur ars macaronica, a macaronibus deriuata, qui macarones sunt quoddam pulmentum farina, caseo, botiro cõpaginatum,

ginatum, grossum, rude & rusticanum, ideo macaronices nil nisi grassedinem, ruditatem, & vocabulazzos debet in se continere. Sed quoniam aliud seruandum est in Eglogis, aliud in Elegiis, aliud in heroum gestis diuersimode necessarium est canere, Verbi gratia, de rustico Zambello scribens dicam.

O codesella uides illas Tognazze somennas?
Cur sic sberlucent, stellis incago dauerum,
Nostræ someiant somnæ tot nempe padellæ.

Iterum de barba Tognazzo.

Est uerum quod nos o cara brigata chilò,
Venimus ut nobis faciamus scire casonem.

Hoc parlandi genus rusticanum rusticis cõuenit. Parlatio uero minus grossa Tempestatibus maritimis, bellorum descriptionibus, & quibus uis rebus non rusticanis applicanda est. Si tamen in aliquibus locis succurrit loqui aut de deo, aut de sanctis, indignum et uituperabile esset non utilatinitate aliqua, non tamen tam alta, quod uideatur lapis preciosus limo sepultus, & gemma porcis ante posita.

Ideo post Musarum macaronicarum suffragia, quandoque Taliam inuocare ubi condecet uolumus.

Mordebor tamen a multis, quod utor carminibus nimium incompetentibus maxime, se cagat adossum, passare delatum, dicendo, nientum, Nõ erat anchoram, non erat appenam, & innumerabilia quæ grossolaniter proferre debemus. Immo ueram macaronicen huiusmodi uocabula sapiunt, nam quo magis grosiliora sunt eo magis macaronicam adducunt elegantiam & tanto plus intelligibilia, quanto grossolania. Vt quidem enim Macaron inuentum est? dicimus,

se

se cagat adossum, melius (fateor) dici potuerat, timet, sed cur, inquam, fuit repertum Macaronicon? causa utiq; ridendi, Ergo se cagat adossum positum est causa ridendi, & non eram di, nam uulgariter dicimus. El si caga adosso di paura, quando quidem uulgare eloquium, est Macaronicis poetæ latinizare. Sed dicet aliquis uocabula fingis o Merline, quibus patria tua solet uti, tantummodo, exempli gratia, doniare puellas, cimare tracagnum, & cetera quæ tantum aut mantuanice, aut bressanice possunt intelligi. Respondeo quod ueluti non oēs aut grecum, aut hebreum, aut arabicum, aut chaldeum, aut deniq; latinum simul intelligunt, Ita nil mirum si cunctli mantuanicum, aut Florentinicum aut Bergamiscum, aut todescum, aut sguizzarum, aut scarpacinum, aut spazzacaminum minime sciunt pariter intelligere. Vt quid ordinantur Commentatores ac linguarum interpretes? Vt quid translatores? proculdubio causa splanādi linguarū incognosentiā. Ergo non fas est me ipsum auctorem interpretare. Iterum obsurgaris me nō sillabarū quantitatē obseruasse respondeo iterū, quod ueluti summopere difert orthographia uulgaris & toscana latinitate Ciceronis, & Virgilii carminibus, Ita Macaronices regula difert a latina sicut inferius uidebis. Præterea si me ignorantē, minime doctum, minime poeticū reperis & probas nō erras, imo cædo & fateor id humeris meis pōdus congruū nō fuisse. Verū qualem cognoscis talem tibi amicū accipe.

Normula macaronica de Sillabis.

Normula sillabarum macaronicarum hæc est.

Vt

Vt quælibet uocabula vulgariter latinizata scribi debent in forma vulgari, sicut Orecchia, occhius, rozzus, razza, & innumerabilia, Latina vero uocabula suam obseruant quantitatem, ut Caballus, focus, accendo, & cetera.

Quælibet dictio macaronica, cuius prima sillaba duas habet consonantes, non hærentes sequenti sillabæ sunt ad placitum, ut gridare, sbraiare, tracagnum, tamen non succedente uocali, quia tunc breuis esset, ut briosſus.

Quælibet dictio quæ litteram. i. & .u. claudit inter duas uocales latine sit longa, ut Maia. sed macaronicæ sit ad placidum, ut taiare, sbraiare. & cetera. Quælibet aduerbia terminantia in. a. aut in. e. aut in. o. latine sunt longa quãuis multa in. e. excipiuntur, sed macaronice sunt ad placitum. ut ualde, longe, retro, ultra, erga, &ce. reliqua uero latinitatis, aut vulgaritatis orthographiam seruant, uerbi gratia, si hoc nomen aqua non potest latiniter aptari uersibus, scribe uulgariter acqua, tunc de breui fit longa sillaba. Denique sicut Vergilius ac cæteri uates in arte poetica potuerunt alterare sillabas autoritate sua, uerbi gratia Reliquias, Ita Macaronicus poeta non minus hanc auctoritatẽ possidet circa scientiam & doctrinam propriam, ut catare, & cattare quamuis rarissime. Item macaronice potes duas uocales collidere in medium dictionis, ut curiosus, trisillabum facere potes, ut stare possit carmen.

Item sicut plurima uocabula differunt a derivatis suis quantum ad sillabas, ut sedes habet primam longam, & sodile breuem, Flagrũ & flagellum, ita macaronicæ dicemus frater & fradellus, Cagna & cagnola & multa alia. Tamen

Quis bolzonadus tirat ubique suas.
Nemo super terram mangiat mihi credite panẽ,
Seu contadinus, seu citadinus erit.
Quem non attrapolet Veneris bastardulus iste,
Qui uolat instar auis, cæcus, & absque braga.
Et quanuis mea sit, quo scribo, penna badilus,
Et faciam drusias fossa cauando manus,
Non tamen, ayme deus potui scampare furorem,
Qui me sic do cuit scribere quid sit Amor.

Badilus est penna villani, sicut remus est penna nauaroli

Ad Zoaninam Sonolegia secunda.

Tempus erat, flores cum Primauera galantos
Spantegat, & freddas scolat Apollo brinas.
[illegible] facit saltare foras [illegible]lusertas,
Capraq; cum Capro, cum Cane Cagna coit.
Stalladizza nouas Armenta Biolcus ad herbas
Menat, & ad Torum calda uedella fugit.
Boschicolæ frisolat Rosignolæ gorga p umbras
Regnones q; magis scaldat alhora Venus.
Ante meos oculos quando desgratia duxit
Te, dum pascebam cara Zanina Capras.
Non appena tuas goltas, uidiq; musinum,
Ballestram subitus discarigauit Amor.
Discarigauit Amor talẽ mihi crede uerettam,
Quod pro te ueluti pegola nigra brusor.

Primaueræ descriptio.

Boschicolæ, habitantes boscos

Verettam Stralem Sagittam Quadrellam

Ad Cupidinem Sonolegia tertia.

Solus solettus stabam colegatus in umbra,
Pascebamq; meas uirda per arua Capras.
Nulla trauaiabant animum pensiria nostrum,
Cercabam quoniam tempus habere bonum.
Quando bolzoniger puer, ò, mea corda forasti,
Nec dedit in fallum dardus allhora tuus.
Immo fracassasti rationis uincula, quæ tunc
Circa corradam Bastio fortis erat.
Nonne disarmatum me tunc Mulazze catasti?
Nonne fuit Rocchæ guardia nulla meæ?

Bolzoniger, gerẽs bolzones. i. sagittas.

More ualēthominis schenam mihi crude feristi,
O bellas prouas quas traditore facis.

Si aliqua te lector syllaba offendit, legge grammaticam Macaronicam.

Crede mihi pocum guadagnat Miles honorem,
Qui pouerum spoiat, decrepitumq; verum.

De laudibus Zaninæ Sonolegia.iiii.

Stella Diana mihi se mostrat nonne politam,
Quum mouet occhiadas bella Zanina suas?
Sol da matina mihi cauiatam nonne palesat,
Quum scoprit trezza bella Zanina suas?
Gens marchesca suum sparpagnat nōne tesorū,
Quum grignat dentes bella Zanina suos?
Luna bianca suum, sparpagnat nonne lusorem
Quum parlat fomnæ bella bochina meæ?

Mira poetæ honestas q. hac de materia loquens tam immaculate transit ad confusionem impudicorum poetarum.

Gēs citadina sonat schitarinos nōne tricordes,
Quum cantat fomnæ bella bochina meæ?
Capra legera mihi, dum saltat nonne uidetur,
Quum ballat fomnæ gamba nitenta meæ?
Testa, manus, gambæ, ueter, pes, coppa Zaninæ
Sūt, Sol, Luna, Venus, Capra, Leutus, opes.

ECCLOCA PRIMA, IN QVA continetur Prophetia de phederico Marchione Gonzagiaco.

Tonellus, Philippus, & pedralus interlocutores.

Marezāt, ruminant.

Ton. Dum strauaccatæ pegoræ marezant,
Dumq; passutas coprit umbra Vaccas,
Ecce sub Gianda locus umbriosus
Barba Philippe.

Cancar, modus loquendi rustice hoc vocabulum poscit. salare uoxuis.

Phi. Cancar, est uerum, reposemus ambo,
Quam bonus uentus sofiat sub istis
Frondibus dum sol nimio sboientat
Rura calore.

Sentis

Ton. Sentis an quantæ cicigant Cigalæ,
Quæ mihi rumpunt cicigando teſtam?
Excitant uoias hominum bibendi
Omnibus horis.
Ergo taccatum quod habes galono
Da mihi fiaſcum, ſitio Philippe,
Atq; bruſatas habeo ganaſſas.
Nolo Lorettum.
Tu prius buſo remoue Cocaium,
En bibo, clo clo, reſonat Botazzus,
Eſt bonum uinum, ſed habet ſaporem
Oybo uaſelli.
Sum refreſcatus, maduiq; milzam,
Sicca pro caldo nimio corada
Sorbuit uinum ueluti quadrellus
Igne recoctus.
Sentio ſub me ualidum fiatum,
Vox mihi falda eſt, quid erit Philippe
Si meæ laudes canimus Zaninæ?
Accipe Piuam.
Dum cano, plenis ſofia ganaſſis,
Li li li blirum, male ſtoppo buſos,
At prius naſum ſine me mocare.
Iamq; comeza.
Debeo groſſum facere, an ſutilum?
Sum refredatus, faciam ſutilum,
Quod tuam uecchiam ſomiabo uaccam
Nomine moram.
O me blirum Zoanina blirum,
Huc ueni lirum mea bili lirum,
Sed quid a longe uideo uenire?
Ecce Pedralus
Ped. O Toni, quare dubitas nigottam?
Cur tuas capras retines chi lo?
Et facit boſcos reſonare caram

Cicigare vox cicadæ vel cigalæ

Oybo, ſpuzatis eſt, aliquando eſt nomen inde clinabile, vt illud Naſum defendit. b. oybo.

Lilili blirũ, eſt vox pueri quam ionat Philippus, cum qua Tonellus cantat.

Dum cantare incipiunt alter pegoratus venit, fugiés extra Brixianum agrũ. Chilè: in hoc loco: carmen trũcatum: quo etiam

vulgaris poeta utitur: de hemusq; facere accentū super vltimam litteram.

Multa de Vergilio sumuntur. vt in principio.

O Toni. Titure tu patulæ.

O Melibæe, deus nobis hæc ocia fecit.

Ille meos errare boues.

Crauas xenouese, Capras lat.

Illius aram, sepe tenet.

Decies, pro decem.

Namq; erit ille mihi sẽper deus.

Aquilas intellige, quæ apertis oculis solem cõtemplantur.

Non equidẽ inuideo, miror magis & cetera

Piua Zaninam?
Nos Todescorum furiam scampamus,
Qui greges robbant, casamenta brusant
Feminas sforzant, uacuant uasellos,
Cuncta ruinant.
Tu tamen cantas uelut ociosus,
Et tuam curas potius Zaninam,
Quam Todescorum ueniente stollo.
Perdere Vaccas.

Ton. *Mantuæ princeps Federicus istud*
Ocium nobis dedit o Pedrale,
Deq; camporum stipulis suorum
Pascolo Crauas.
Semper illius uolo schiauus esse.
Tres cui dono pegoras quot annis,
Caseos octo, decies pouinas,
Quinq; cagiadas.
Sit meus semper Duca uel signorus
Mantuæ princeps Federicus iste.
Quem meus lu lu frisolans canellus.
Cantet ogniboram.
Quattuor nigras habet hic osellas,
Nomen illarum male me ricordor,
Esse Cornacchias Tocolas uepenso
Non tamen illas.
Sunt aues quæ non metuunt lusorem
Solis, at fixis oculis in illum
Clariter guardant, quibus ales omnis
Præbet honorem.
Cœlicos istæ praticant paesos.
Hasq; reginas uocitant osells.
Quæ fretum, terram, Baratrũ spauenta
Tempore Guerræ.

Ped. *Non mihi certe tua sors nociua est,*
Quam tibi fecit Duca Mantuanus.

Ton.

Sed

Sed Todescorum potius rechreßit
Tanta Canaia.
En ego scazzor proprio paeso.
Et uiam tristes fugio Caprettas,
De mala uoia, fugiens q; lasso
Dulce terenum.
En duos agnos modo parturitos,
Vix guido mecum pecoris speranzam,
Hei mihi qualis codesella sbalzat
Nos Pegoraros.
Sæpe Cornacchiæ faciendo cra cra
Desuper tezzas super & nosaros,
Nonne dixerunt mala tanta nobis,
Totq; malannos?
Attamen semper fuimus bachiocchi,
Cancar Andreæ ueniat Benello,
Namque sbefabat documenta striæ
Multa Cominæ
Sed Toni dicas mihi iam rasonem,
Qualis est princeps, Federicus iste?
Cur ue quod tantæ patiuntur urbes.
Mantua nescit?
Ton. *Mantua est cunctis melior Citadis,*
Mantuæ gens est bona, liberalis,
Mantuam semper squaquarare sentis
Barba Pedrale.
Ista primaros generat poetas,
Excitat pronos iuuenes ad arma,
Ricca frumento, Pegoris, Oliuis,
Piscibus, uuis.
Semper in ballis godit & moreschis,
Hinc strepunt piuæ, Cifoli, Canelli,
Hic ue zamporgnæ, pifari, Rubebæ.
Hic cagacimby.
Non ibi proles Gibillina plusquam

Fugio te, id-est eripio te de periculo.
Dulce satis humor.
En ipse capellas, protenus Aeger ago.
Hanc etiam nix
Titire duco.
Hic inter dẽsas corylos modo namque gemellos.
Spem gregis & cetera.
Sæpe sini stracaua præ dixit ab illice cornix
Si meus non leua fuisset.
Sed tñ iste deus q̃ sit da
Titire nobis
Vrbem quã dicunt Romam.

Glauacimbali.
Gibel.
Guelph.

Ghelpha guardatur, sed amant uicissim
Prandeunt, cœnant, caciant, osellant,
Carmina dicunt.

Genera ludorum fugiẽda iuuentuti.
Cõparatio.

Non ibi chartæ Taxolerus atq;.
Non ibi Taroch, crica, sbaramus,
Cum quibus ludis iuuenes sedendo
Corpora guastant.
Vt super montem male barca possat.
Vt natat currus pelagi per undas,
Hoc idem parent Iuuenes sedentes
Ludere cartis.

Ludus borellarum Mantuæ repertus.
Palamælliũ intelligit.
Ludus Ballonii.

Mantuæ ludunt cugolis rotondis,
Quas uocat Bressæ populus borellas,
Quando perferri spacium balotta
Itq; reditq,.
Sgonfias ballas ueluti uesigas.
Sole sub caldo scanulis balanzant.
Hic batit, signat cacsam sed alter,
Ille rebattit.
Giostrulæ scrimæ, cacia, palestræ,
Sunt iuuentutis bona Mantuanæ.
Brixiæ nec non, sibi quam sorellam
Mantua fecit.

Ped. *Ah Toni, qualem tua uerba doiam*
Dant mihi Bressam quoniam ricordas,
Quæ tot infelix patitur malannos
Semper in armis.
Angelus quis nam, Deus aut diauol,
Huic semel quemquam dederit repossum!
Desperando pro rumpit.
Non Toni plus est ut erat dauantum
Brixia fœlix.
Cõparatio.
Qualis est inter Paduæ uilanos
Franciæ miles, magis aut todescus,
Quando se in appat fugiens in illos
Tempore guerræ.

Talis

Talis est inter varias canaias
Militum Bressæ populus tapinæ,
Inter & centum sedet illa semper
Artelarias.

Mella cum Garza rubeas crmore.
Nunc habent undas, mea namq; Bressa
Vadit ad saccum, nimium Cremonæ
Proxima certe.

Mella & Garza sunt Torrētes Brixiani Agri.

Hanc enim cœli monitu ruinam
Vidimus quando Mirabella turris
Iuncta quæ Rocchæ lateri sedebat,
Fracta uolauit.

Mirabella nomen Turris, quàm fulmē rapuit.

Ipsa bombardæ strigiam tenebat
Pulueren, dico stigiam, quod ipsam
Si Ioni nescis genuere mundo
Trenta Diauoi.

Puluis artelariæ.

Hanc focus cœli rapuit tonantis,
O puta qualis crepitus boauit,
Saxa de centum pesis uolare
Visa fuerunt.

Hoc pesiū, idest pōdus.

Post eum casum sequuere tanta
Bella cum Gallis, Italis, Spagnolis
Cum Capelletis, Sguiceris, Todeschis,
Ac Brisighellis.
Inter has guerras, uariæ fuerunt.
Quæ bonos vrbes habuere ventos,
Sed canem magno dedit ipsa solum
Brixia casu.

Dare canem prouerbium est.

Non eas manto patitur bataias.
Ergo si godit stupeo parumper,
Quæ tamen nostræ fuit una Bressæ
Mantua portus.

Nox sed en giorni rapuit lusorem,
Vado, sta sanus pegorare fœlix.
Ac meis stallis modo quas relinquo,

Etiā summa procul Maio resq; cadūt.

Vtere liber.

Ton. Vade, sed noctem remane per istam.

Hic tñ hac mecum poteris requiescere nocte, Sunt nobis mitia poma, castaneę molles.

Staq; nobiscum bone mi Pedrale,

Sonolegia quinta eiusdem Tonelli

Ped. *Nolo Valete.*

Explicit Eccloga prima Tonelli.

Sonolegia quinta eiusdem Tonelli
de laudibus suæ Zaninæ.

Mira descriptio insaniæ amoris.

Bocca Zaninæ si ridet, ridet Apollo,
Labra Zaninæ sunt codesella mihi.
Bocca Zaninæ si parlat, parlat Apollo.
Labra Zaninæ sunt mala pasqua mihi.
Bocca Zaninæ si cantat, cantat Apollo,
Labra Zaninæ sunt melodia meæ
Bocca Zaninæ si spudat, balsamat spudat.
Labra Zaninæ sunt Aquarosa meæ,
Bocca Zaninæ si plangit funera plangunt,
Saxa Zaninæ pro pietate meæ.
Ergo cum ridet, parlat, flet, cantat, amica,
Ridet, flet, parlat, cantat Apollo simul.
Ac ego si parlo, fleo, canto, rideo, spudo,
Sic facio, nam sic bella zanina facit.

Ad Zoaninam Sonolegia sexta.

O zanina mea plus straluśenta badilo.
Cur sguardaduris me traditora feris?
Sunt mihi tot raschi medio uentrone ficati,
Rascus, furcatus ferens est.
Occhiadas quoties das mihi sæpe tuas.
Quales barberi uideo splendere bacinos,
Qualis & est lænæ zappa sgurenta meæ,
Sgurẽta, atrita.
Sberluśenta quidem talis tua fazza scoraat
Quisquis bellezzam vult doniare tuam.
Ioniare, vaghezare.
Quãdo tuas miror sguanzas rossare galantas,
Deh gianduśa, grido stella diana venit.
Esse tuos digitos credo bis quinq; cauecchios,

Quos

Quos tornidoro ploppa bianca dedit.
In teneram posses ferrum uoltare poupam,
De sero ad lunam cum titalora canis.
Attamen audi.
Est uerghetta mihi de fino facta piombo,
Hanc tibi donabo, sis molesina tamen.
De Matinada quam nocte facere preparat, Sonolegia septima.
Phœbus abandonat mundū, latitatq; per alpes.
Vultq; super lectum se reposare suum.
Zappator zappam, laxatq; bifulcus aratrum,
Depositam ranzam iamq; segator habet.
Cuncta reposatum uadunt, gallina polarum,
Porcus porcilum, bos stabulumq; petit.
Iam fommæ spadolant ad lunam siue lucernam,
Nam bellas goltas esse lucerna facit,
Martellos ponunt fabri, pennamq; Nodari,
Installatq; Asinos medda Tognola suos.
Quisq; suū quærit, dū scampat Apollo riposum.
Tigris, Cerua, Leo, Sus, Lupus, anguis, aper.
Ast ego Gregnapoiæ similis chiamando Zaninā
Huc illuc, tota nocte uolare paro.

Versiculum hoc, est ad morem Sonetti uulgaris, alterius formæ.

Ranza, falcē

Spadolāt, ut fit cum linū erudiunt difgroſſantq;. Gregnapolæ Vespertilioni.

In matinadam quam facit Zaninæ, Eccloga Secunda.

Quis meam casu reperit coradam?
O la, non audis zoanna surdis?
Dic meam quis nam rapuit coradam
Ventre forato.
Sentio me me smagonare flatum,
Nam coradellam mihi sustulerunt,
Non coradellam Bouis, aut Caualli
Dico, nec Asni.
Sed meam dico propriam coradam
Cum tuis sguardis, oculisq. bellis,
O meæ uitæ zoanna lusor

O la, uocātis est.

Smagonare, extra magonem elicere.

Nempe robasli.

Matinada,cã tilena,q̃ mane fiebat a᷒ tiquit᷒ amicis.

Cum piua multas uenio fiatas,
Et Matinadas facio galantas,
Nec tuam duram manigolda teſtam
Rumpere poſſum.
Immo de cruda cameræ feneſtra
Aut aquam zoſum putridam roueſſas,
Meq; bagnando uocitas gazanum,
Siue bachiocchum.

Cicigare,ſtigare canes, q̃a facimus ci᷒ci.

Aut canes poſt me cicigando ſtigas,
Qui mihi plures faciunt pauras,
Atque garlettos quater inſequentes.
Morſegauerunt.

Morſego, & morſico.

En Matarellum ſono, uel pauanam,
Nil tamen curas ſonamenta Piuæ,
Quæ Schitarinos ſuperaret omnes.
Citadinorum.

Nomina ballorum.

Orpheus primus ſonatorus orbis,

Schitarinos uillanicè.

Silyram grattans pegoras, oſſellos,

Chitarinos, urbanicè.

Aſpides, dragos, lapides tirabat.
Ad melodiam.

Orpheus.

Non ego mancum facio dauerum,
Vix piuæ ſtatu repleo Botazzum,
Et lili blirum digitis comenzo.
Omnia ſaltant.

Per domum ballant Tabulæ, Cadreghæ,
Spadolæ, ſecchiæ, Gramolæ, badili,
Rocha cum fuſo, Cratarola, Zappæ.
Mille pignattæ.

Inſtrumenta utenſilia.

Sæpe dum canto gelidis ſub umbris,

Poſuit pignatas pro reliqs inſtrumẽtis.

Cum lupis agni, Canibus capretti,
Vulpibus galli pariter comenzant
Fare moreſcam.

Fofas fat, antiqui vtebantur ut etiam.

Dura ſed plus es Zoanina ſaxis,
Ac habes teſtam ſimilem giarono,

Porte

Porto calcagnos ego plus tenellos,
Quam tua uoia.
Quam super lectos alij reposant,
Solus intornum lachrymans camino,
Non habes per me traditora doiam,
Imo caleffas.
Ayme cur tantas renui morosas?
Nonne Bertullam? Toniam: Simonam?
Nonne Gelminam? cagalocchias ergo
Sis molesina.
Nam bianchinam tibi dico, brauas,
Teq; bellinam nimis esse pensas,
Quis quis est bellus putat esse bruttos
Iugiter altros.
Ne biancheZZæ Zoaninas credas,
Terra dat nigram segetem bianca,
Nigra sed blancam, facilem molino
Dentibus, atq;
Lac cito marcet sine caldirono:
Quod piat formam bulliens in illo.
Alterum blanchum, niger alter extat,
Sic ego, sic tu.
Me quidem nulla spretias casone,
Nonne sum ricchus, bonus atque bellus.
Quinque porcellos habeo tettantes
Vbera scroiæ.
Sunt mihi septem pegoræ bianchæ,
Sunt duo Manzæ, tria par Bouorum,
Lacte non unquam careo nouello
Siue polenta.
Sum satis bellus, satis & galantus,
Vado stringatus super & tiratum,
Meq; saltando pedibus legieris
Nullus auanzat.
Porto de paia miciæ Capellum,

Tro tras erat Giaron?, est lapis solidus & rotundus.
Vergili? inquit Nonne fuit sati? tristes amarilidis iras.
Quanuis tu candidus esses.
O formose puer nimiú ne crede colori.
Alba ligustra cadunt uacinia nigra legũtur.
Comparatio miranda.
Despectus tibi sum, nec qui sim queris Alexi.
Mille meæ siculis errãt in montibus Agnæ.
Par, indeclinabile est aliquando.
Bouũ & bonorum.
Lac mihi nõ æstate nouũ ne frigore desit.
Nec sum adeo iformis

Cuius in piga posui garofol,
Quoue substringa rubea ficatur
Penna Caponis.
Sed uiam butto, quid ergo parolas?
Clamor indarnum meus, atq; piua
Non tuas surdas ponetrans orecchias
Pectora stracat.

Explicit de Matinada Eccloga secunda Tonelli.

Comparatio de innamorato Tonello, Sonolegia octaua.

Vado per hunc boscū solus chiamādo Zaninā,
Vt chiamat uitulum Iacca smarita suum.
Quæ ruit huc illuc, nescitq; trouare quietem,
Smergolat, vociferatur, Echisonis, resonātibus Echo. *Smergolat Echisonis per nemus oē gridis.*
Fert altā caudam, longas distendit orecchias,
Audiat ut puerum forte boare suum.
Sed plangens aliquā finaliter introit umbram.
Ac ibi non dormit, non bibit, estq; nihil.
Me straportat Amor rursus de more Poledri,
Cuius mostazzum nulla cauezza ligat.
Vtrunq; canalem ante, & retro. *Præcipitat, nitrit, sofiat per utrunq; canalem,*
Et loca fert gambas per dubiosa suas.
Dicere nil prodest, sta, sta, monstrādo creuellū,
Hunc firmare tamen sola caualla potest.

Ad Zaninam, sonolegia nona.

Scorrozzata mihi stetit uno mense Zanina,
Et causam sdegni non ait illa sui,
Me non ascoltat plorantem more putini,
Cui perdonanzam sic peto, sic ue grido.
Oyme Zanina, tuum spretias ingrata morosum,
O plus calcagnis dura Zanina meis.
Qualem terrenum graciali tempore uango,
Quando nil campos Vanga forare potest.

Talem

Talem ſurda tuum reputo gianduſſa magonem,
Nec piat orecchias ulla preghera tuas.
Nocte leuo media, ſono piuam, canto Roſinam,
Cantoq; para foras belle Gianole capras.
Tu tamen incagas canzonibus, & matinadis,
Heu libertatis uenditor omnis amans.

Duæ cantilenæ ruſticanæ Iſte Bertolus eſt riualis Tonelli.

ECCLOGA TERTIA TONELLUS & ZANINA.

ME miſerum, quid ſola (uides Bertole) ſiniſtra,
PALLENTIQVE nucis recubat Zanina ſub umbra?
SISTE gregem, ponas ac in carneria Piuam.
Quin uideo quid agat? redeo nunc, paſce capellas,
Ne uenias mecum, ſta retro dico maruſſe,
Ambitio quoniã cõpagnũ tẽnit Amorq;,
Omnibus in rebus contentor habere ſodalem,
Sola tamen mea ſit, mea ſit, mea tota Zanina,
Sum quia totus ego ſuus, & non eſſe rafinam,
Pro qua germanos, Matrẽq; patremq; negarem
Ergo mane, facieſq; tuum remanendo douerum
O Zanina mei ſolazzum grande figati,
Salue Nympha, quid hac nuper Bertolus, egoq;
Vidimus infandæ te ſub Nucis arbore ſtratã?
Neſcis quam nocuas docuit nos Titirus ũbras
Euitare nucum, nec in his armenta morari.
Quid tua fert animi triſtes frõs aſpera curas?
Ecce nouos campi reuoluto tempore flores
Educunt Boreamq; trucem manſuetior Auſter
Diſpulit, ecce die lætantur cuncta recenti.
Turtur adit ſocium, gemmos en cerne Palũbes
Quo certatim iunctis dant oſcula roſtris. (ſtũ
Nũc quoq; ſeptiſona Melibæus harũdine fau-

Carpitur ze lotypia quia illũ ſequeba tur.

Douerum, debitum dicto Bertolo uadit ad Zaninam ſtantem melincolicam, uultuq; ſuperbam.

Mire amoris inſaniã poeta noſter in hoc libello demonſtrat, nam etiã ruſticis homo tonellus.

Canta-

Cantabat puerũ, carũq; Ergastus Amyntam.

qui nuper tã sbotazzate loquebatur, nũc eleganter assistens. Amice profatur q̃a, nouas amor instruit artes.

Sola iaces Zanina minax, ac turgida vultu.

Zanina sdegnosa.

Ver Tonelle tibi sit hyems æterna nec ullas
Dent frõdes sylue, tua nec tibi prata uireſcant.
Naſcatur tibi nulla Ceres, uineta crementur,
Implacanda tuas pecudes contagia uexent,
Letalisq; oculus teneras tibi faſcinet Agnas:
Nec, quibus aſſuetis gregibus ſuccurrere nec
Quæq; ſalutiferæ ueniãt e ruribus herbæ. (ſtris
Ignarus paſtor capiat pro Baccare Taxum.
Liuidaq; armentis miſeris aconita miniſtres.
Id me infælicem decet exoptare puellam,
Cui uiolæ fœtent, cui lilia nigra uidentur.
Fœda per has nunquam libatas ſole cauernas
Strix mihi uel Bubo ſtrideſcat flebile carmen.
Tu tamen hinc abeas aliam reperiſſe negabis?

Fictio puellæ, ut excuſetur ſi correſpondent.

O ſi neſcirem quod amas ingrate Simonam.

Ton.

Extremitas gaudij eloquentiã perdit.

O uermocanus, nimia dulcedine ſchioppo.
potta meæ Matris, quantũ sũ factus alegrus,
Es zeloſa tui nunquid Zoanina Tonelli?
(Si tibi porto benum noli mihi dire boſias)
Nunquid amas o cara tuũ Zoanina Tonellum?

zan.

Hinc fugias ĩquã, tua ſunt mihi uerba ſagitta,
Suntq; ſuper ſegetes grãdo, ſunt uaſa ueneni.
Nil magis auerſor quam te Tonelle uidere.

Ton.

Hæc ſubdubitando pariter ridẽdo profert.

Deh Zanina meum noli ſcannare magonem,
Tu me bertezas dubito, me perfida truffas.
Mo cancar, quid nam feci? dic uera, caleffas?

Zan.

Summiſſa uoce blãdiẽdo dicit calumnias.

Siſte manũ, ſic me tractare procaciter audes?
I, modo, ſi qua noua, quæ cantes, ludis amicæ

Carmi-

Carmina p me, tibi deerunt certamina primo. Irronia.
Pa[illegible]orum uati, cui Mopſi phiſtula cædit, Necne poſt
Cui nō æquiualēt nec Pā, nec thracius Orpheus non. Color
I modo [illegible]uiloquasq; tuas inflare cicutas eſt.
Incipe, cūcta tuæ Nymphæ quibus oſſa liqueſcāt
Et quibus auritos mulceſcere poſſis Aſellos.
Et quibus inſtudeas Bertolum ſubdere cantu.

Ton.

Ayme, quod irrides pouerū crudelis amantem. Non eſt tam
Dic cagaſanguis, habes me bertezare caſonē? inſanꝰ quin
Hæc sūt poma? nuces? caſtagnæ: quas tibi quōdā agnoſcat ſe
Munere ladra dedi? ueniat tibi phiſtula, neſcis? irrideri.
Aut poſt terga tenes? ſimul aut cū pane uoraſti? Improperat
Non ex parte mea bellum tibi læna ſpecchiettū
Attulit, & ſtringas cum totis quinq; ferettis? Sunt aliæ
Iſta ſuper feram Cremmæ comprando trainas ſtringhe q̄
Spendiui ſeptem, tamen es ingrata Tonello. habent feret
Nō Amphiō ego, uon Pā nō thracius Orpheus, tum vnum.
Qui poſſem ueſtri Bertoli uincere Piuam,
An credis quod ego Bertolum neſcio carum. Carpitur ze
Eſſe tuum totum, cum toto corde Moroſum? loſia.

Zan.

Eſt ita, quid modo uis? ſua sū, ſua tota, nec al- Prorumpit
O Tonelle uolo qui mecū uiuat amantem. (trū. in iram, quiæ
detegitur.

Ton.

O crudele nimis, dubijs & amantibus arctum
Verbū, nec uerbū, cuſpis ſed acuta medullis, Nimiꝰ dolor
Verbū, nec uerbū, cruor immo peſtifer hydræ. bene docuit
Quid fera Bertolum noſtro præponis Amori? eloqui.
Non ego quippe ſuam metuo te iudice formam, Oliuā puel-
Quāuis candidulæ placeat (ſum certus) Oluæ. lam memo-
Falleris ad quātū quod amas aliunde furentem rat, ut indi-
Verte precor ſenſum, qui ſit cognoſce Tonellū, gnationē fa
Quā diues pecoris niuei, quā lactis abundans. ciat inter a-
Nō mea quā cernis tibi ſordeat hiſpida barba, mantes.

Haud

Haud minus ipse stupet me nudũ limpidus amo
Cũ lauat albẽtes triuiæ quandoq; puellas (nis,
Filidis ah quoties (testor Nemus istud) amores
Contempsi, quoniam tuus in me certior ignis.
Philidis ah quoties fragrantum serta rosarum
Discerpsi manibus, sparsimq; ad littora fudi,
Cui ter, Phili tace, dixi non absque pudore,
Sola mihi Zoanina placet, Zoanina maritum
Me teneat, Zoanina suis me cæpit ocellis.
Phili tace, quærasq; aliũ, te auersor, amantem.
Te Zoanina uidens? sclam te semper amaui
Immo arsi, miserũ sed me fugis improba, dafnis
Altera phœbeum quæ nescia spreuit honorem.

Spreuit nescia ignoranter egit ut tu q̃ me fugis honoreꝫ uolem.

Tu mihi clamanti velut Aspis comprimis aurem
Nec te sæua preces, nec munera tanta reducũt.
Hircane potius Tygres mansuescere possent.
Duraq; saxa mei fluerent liquefacta querelis,
Quã te nec precibus nec donis uincere credam.

Zani.

Mira superbia mulieris Nũc Zanina Nũ Zoanina scribitur.

Immo lupos ouibus, ceruasq; Leonibus ante,
Seu canibus lepores uideam miscere fugaces,
Quam dicar quod amo infelix zanina Tonellã

Tone.

Te calibẽs ferrum fecere puella sub antris
Nec diamantinam te sanguis frangeret hirci.
Ah miser, ah infelix qui non reamatur amãdo.
Candidus in nostro tibi seruabatur ouili
Capreolus, quẽ sex maculis color igneus ornat,

Post præces venitur ad munera

Hũc ego (quãdo quidẽ sic me Zoanina repellis)
Siue dabo Lænæ, seu candida Philis habebit.

Zoan.

Nec te Læna unquã, nec cãdida Philis amabit.

Tom.

Dubitat tamen puella, ne aliunde uadat amare

O quantũ Zoanina furis, nimiumq; superbis,
Ni forsan nostrum furor hic augeret amorem.

Namq;

Namq; per iratos amor amplius ardet amantes.

Zan.

Non arbor crescit quæ non plantatur amoris
Nõ erit augmẽtũ quia nõ amor affuit unquam.

Ton.

Me fugis ergo? tuũ sic improba spernis amicũ?
Sum Bertolus ego tibi qui conuicia dixit?

Zoan. (ras)

Hinc ego (ne ulterius cur sim tam mesta requi-
Hinc ego pastores omnes tumefacta repello,
Bertolus nuper uidit me fraga legentem,
Cui uariis ex his texebam nobile sertum
Floribus hoc illum certe donare parabam.
Credidit ast alio dando, quia cogit amantes
Semper amor dubios suspectus credere falsum.
Protinus intumuit, cui sertum, dixit, Amico
Textis iniqua nouo? ruit inde, manuq; coronam
Ac sub calce sibi dandos lacerauit honores.
Hæc toleranda tamen fuerant, maiora ferebam
Quando pedralus tristi me urgebat amore.
Agmine pastores facto uenere capellis
Posl habitis uoces coram quibus ipse nefandas
Prorupit, dixitq; mihi conuitia multa.
Mæstitiæ causam facit hanc Bertolus acerbæ,
Vnde per hos steriles, Montes ego sola morabor
Pastor ubi nec pascit oues, nec sulcat arator,
Nec Filomena graues remouet de pectore curas
Aut ubi nec liquido se ĩmergunt Naiades alueo:
Aut neq; uenatrix auratam cincta pharetram
Frondea p nemora ingẽtes trãsuulnerat Aprõs.

Ton.

Ne sæui Zoanina tibi, ne blandula sæui,
Tecum habitem siluas tantũ patiare per ist as,
Define Bertolum qui te odit, amatq; Tonellum,
Si nos æquiparas gregibus, sum dtior illo.

Iam nõ amicũ sed amantẽ se uocat. Vellet omnino vt alterius infamia se gratum redderet. Magna infelicitas Tonelli, cui præponitur Bertolus riualis, p ipsam amicam.

Si

Si forma, dubium nihil est, sum pulchrior illo.
Si cantu stipulæq; sono, sum doctior illo.
Nunc elegãter nunc rustice Tonellus profatur vt Amoris natura patescat. *Bertolus, niger est, pede claudicat, oreq; tardo*
Balbutit, unius cui defit lumen ocelli.
Non Bertolus habet secura per ocia tempus,
Desertis pecudum septis curuatur aratro.
Nec rudis in molli fagorum cortice nouit,
Scribere dilectæ quæ carmina dicat olyuæ.
Sis mea, eroq; tuus dulcis Zoanina, nec ignes
Bertoli memora, mea scis, mea dic ò puella.

Zoan.

Nec te nec quemquam sequar amplius, ite capellæ,
Iteq; pastores, fontes syluasq; relinquo,
Qui norunt dicant amor est insania mentis,

Explicit.

Tonellus hanc exclamando sequitur Desperatus Ecclogã quarta per Alphabetum.

A Sequitur eã
Ayme quo dulcis properas Zanina?
Ayme cur, scbenam traditora uoltas?
Ayme sta mecum precor, & hunc bellum
Accipe pomum.

B Illa magis currit.
Barbaros uincis feritate, Moros,
Bistones, Turcos, Sguiceros, Todescos,
Bestias omnes, animas diabli
Belzebuelis.

C Quid sint sparamenta. lege Nicolã zauatinum
Curæ planinum, tibi saxa mangiant
Cruda scarparum sparamenta solas,
Cancar ortighis ueniat quod ipsæ
Crura cruentant.

D Desperatus restat, seque suspendere parat.
Deh quid indarnum sequor hanc ribaldam?
Deh quid unus sub amore ladræ
Ducor ad forcam, mihi iamq; lazzum
Boia parauit?
Ecce nam longe uideo cauallam

Est

Est si bi pro me misero cauezza,
Ergo cornacchis laqueo piccatus
Esca manebo.
Forca sit nostræ medicina pœnæ,
Forca, tot guaios penitus leuabit,
Forca me pircher pariterq; cagnam
Forcha zaninam.
Gratias reddo, quod ego cataui
Gaudium cum quo fugient affanni.
Grata seu contra quod ero ladrones.
Guardia campis.
Hæc salix, aut hæc, erit apta quercus,
Hanc meæ mortis satiare uoiam,
Heu quid expecto magis est adessum
Hora picandi.
Ito nunc, ito zoanina uacca,
Ito, qui se met fogat est Tonellus.
Ibis ad stuam sine quo, nimis q;.
Induſiasti.
Laude mancabis, mea stracca nam q;
Lingua non unquam ueniebat, ut te
Læta cantaret, faceret q; Pinam
Li frisolare.
Muta tu semper precibus surdi,
Matta qua propter reputaris esse,
Mortus at postquam fuero pianges
Mesta Tonellum.
Non dabo non plus tibi poma, figos,
Non rosas, brognus, pyra, fraga, moras,
Non dabo non plus Lepores, palumbes,
Non dabo non plus.
O mihi giornus maledictus ille,
Ossa cum per te mihi tota sensi
Obrui dardis ab amore iactis
Ordine nullo.

E
Vidit caualla-lam suã cuius cauezzã pro soghetto tulit.
F
Dum soluit equam sic lo quebatur.
G
Piccatus est guardia camporum, quia nunquam discedit.
H
Vadit miran do quem fortiorem trun cũ inueniat.
I
Improperat zaninæ, ut pathos in il lã moueat.
L
Improperat de datis sibi laudibus. Li uocé piuę
M
N
Improperat de munerib
O
Desperatio animi.

Posit

P

Posſit ad baſſum rigolare cœlum,
Posſit & Tellus fieri baratrum,
Præſtiter mundus bruſet, aſtra, nubes,
Pontus, & aer.

Q

Execrat mulieres.

Qualiter cunctæ pereant puellæ,
Qualiter fœmnæ moriantur omnes
Quæque poltrona eſt, ſimilanda cagnæ.
Quæq; zaninæ.

R

Diauola diauolibus. Vtmulla mulabus.

Rumor & lites veniunt ab iſtis,
Rixa cum femnis, pariter creatur.
Ricchus eſt orbis Diauolabus iſtis,
Ricchior Orcus.

S

Semen hoc mendax muliebre, vanum,
Stolidum, mordax, petulans, malignum,
Sordidum, prauum, fatuum, ſuperbum.
Quod ruit orbem.

T

Lenam pro helena ruſtici dicunt.

Tota per lenam iacuit bagaſſam
Troia, quam iudex malus agraffauit.
Tuq; per femnam miſero Tonelle
Torque colengum,

V

Vidit ſaluignum caſu uenientem. Dum fugiebat à facie Saluigni, ita dicebat.

Vado piccari, locus iſte non eſt
Viſtus, en collo laqueum taccaui,
Vado iam ſupra ſalicem, ſed heu quis
Volgitur iſtuc?

Eccloga quarta finit.

De laudibus forche Sonolegia decima.

Omnibus in rebus deſgratia ſemper abundat.
Eſt ne canaruzzo tolta cauezza meo?
Sors differre poteſt, at nõ prohibere ſoghettum,
Eſt mihi per ſuperos forca parata deos.
Non quod ſim ladro, uel bondanelica proles,
Non, quod bardellæ uilla crearit, opus.
Natus ac ut moriar viuus, moriẽs quoq; uiuũ
Sola ſit ad vitam congrua forca meam.
O ſi Cornachias eſſet prohibere facultas,

Per

Per quas aufertur lux oculina ladris.
Quæ nã ſors mortis, quã forca, trouatur in orbe
Dulcior? hac mihi nil, gratius eſſe poteſt.
Cætera per geſias ſub terris funera condunt,
Piccatis cælum poſſe uidere datur,

ECCLOGA QVINTA

DE AMORE.

Interloquutores Saluignus & Tonellus.

VO tam frezzoſo paſſu Tonelle caminas?
CVR portas gambas ueluti lunati cus? o la,
CVI dico? ptruſta, faciam tibi more Somari,
Poſtquam deſpreſias Saluigni uerba pregantis.
Tonellus.
Deh Saluigne meum noli ſtrubiare uiazum.
Nec des impazzum tibi qui faſtidia non dat,
Laſſa ueſtitum, laſſa tibi dico gabanum.
Saluignus.
Non ego (ni dicas quod habes) laſſauero maiũ.
Tonellus.
Pur ibi te ficches, laſſa codeſella, che ſi,
Ad corpus lanchi miſtatem ruppero noſtram,
Atq; tibi ſupra naſum plantauero pugnum.
Saluignus.
Linquo, ſed tamen es multum boriolus adeſſum,
Quid facies hoſti eum ſcorozzeris amico?
Cancar, non ueni pro te imboldire chi lò,
Immo uelut carus compagnus ſcire caſonem
Brammo quæſtizza eſt mens bizarica, quæ te
Angonaia menat ceruello more carentis,

Ptruſta, vox quæ fit cũ ſi ſtimus Somarum ideſt aſinum uel mulum.

Strubiare, pro diſturbare

Maium, vnquam.

Carmen trũcatum, accẽtum fac ſuper ſi

Boriolus, colericus

Carmen trũcatum ſemper fac accẽtum in ultima ſillaba.

Vadis

Sommam deponere leuare ventrem.

Vadis & ad guisam quũ quis mãgiauerit unas
Fossatum cercat propter deponere somam.
Nunc ego cum gianno Vaccas mũgiẽte belino,
Te desperatum, nimiumq; piangere sensi.
Quo planctu fuimus cõstretti linquere secchias
Et pietate tui sguazzauimus ambo ganassas.
Ergo meus grandem tortum Tonellus habebit,
Causas dotarum nisi dixerit ille suarum.
Hac sub glande parum quaeso depone culattas.

Tonellus

Oyde, dolentis quasi oyme deus Cagarossus & cagasanguis sunt idem Indignabunde ait stronzus.

Oyde quid ad mundum ueni stentare misellus?
Oyde quid indarnum me mater lacte ribauit?
Mancum nonne malũ fuerat cagarossus albora
Ex Asini calido fieri pissamine fungus?
Vel petra, uel zoccus potius volo dicere strõzus,
Quam tapinellus ego matris de vẽtre sborari?

Saluignus

Ah Tonelle meus, quid desperare bisognat?
Displicuit Christo plus desperatio Iudæ,
Quam si vendisset Christum sanctamq; Mariã.
Est nihil hac culpa toto poltronior orbe.

Tore, proacipere. Carnerum rasonis. Colligo collegi & colsi.

☞ *Non desperatæ plagæ medicina catatur.*
Quando dat nobis aliquem fortuna trauaium.
Consciũm nostris ab amici; tore bisognat,
Ac in carnerum sua ponere uerba rasonis,
Sunt quia cordoios bastantia tollere nostros.

Tonellus

Sola meum, dico, mors, oyme, leuaret afannum.

Saluignus

☞ *O meschinum hominẽ, qui supportare flagellum*
Nescit fortunæ nisi mortis cerchet aiutum.
Quem tibi soccorsum tribuam si dicere nõ uis?
Dic giandussa cito, que te desgratia colsit?

Tonellus

Ecce meæ, cernis? cauezzam porto caullæ

Cum

Cum qua per collum ſalicẽ appicabor ad unam.

Saluignus

O cermiſonem teſtam, appiccare teipſum.
Tu bene pic cares alior tibi parcere nolens.
Nil dubiũ quoniam eſt amentis amãtis uſanza,
Nolle ſalutiferum compagni audire ricordum?
Fer cauſam nunquid burſam tibi ladro robault?
Nũ dedit accuſam cãparus barba Tognazzus,
Namque tuos heri Porcos dare dãna catauit?

Tonellus.

Non uermocanus ſic eſt, quia perdere uellem
Sexcentum burſas, pegoras, caſamenta, caualas
Plus preſtum quã te, quam te (nil dicere poſſum
Sanglottus ſtoppat ſorramen namque fiati)
Plus preſsũ quã te, mea ſpes, mea uita Zanina, Teneri me loquitur.
Quam te garofolũ, roſa pomũ, cara ſorella,
Cara ſorella quidem qua non mihi carior altra
Eſt Saluigne mei ſcanacori cauſa Zanina, Scanacori ſcanatio cordis
Sola Zanina meum poſſet ſmorzare bruſorem,
Sola Zanina ſuis me ſnebolauit ochiadis,
Hanc amo, nec reamat, bruſor, nec porca moue
Immo bertezat, ſoiat, truffatq; tapinum, (tur
Ac multos ſeguitat ueluti Scartera moroſos. Scartera, ꝑ meretrice.
Sola iutare poteſt, & quod ſit ſola ſpiauit,
Vnde ſuperba uenit, me tractat more gazani.
Dic Saluigne meus, crudelis nonne uocãda eſt?
Illa potens non uult medio ſuccurrere morto.
Ergo bonas habeo cauſas me tradere forchæ.

Saluignus

Do pinſen, ergo cruciaris amore Zaninæ? Pinſen, blaſphemia ruſticana

Tonellus

Eſt ita mo cancar, paret tibi coſa nouella?

Saluignus

Coſa nouella quidem, fuit hæc parlatio prima,
Eſt ne Zanina Petri Gambonis filia? ſcis ne?

Tonellus

Tonellus

Est est, ayme suum me tantum nomen amazzat,

Pulchra biasmatio amoris.

Salvignus

Marauigliabam quod eras sic fronte striatus,
Deh pouerelle, rogo noli te credere somnis,
Noli post ipsas ceruellum perdere ladras,
Noli dico tibi, Veneris seguitare putellum,
Iste caueſtrellus faciet tibi rumpere collum,
Hic orbesinus totum sfrantummat honorem
No tibi qui bonus es tantūmodo pascere capras,
Sed Citadinis scarlatti ueste dobatis.

Bagasse scortæ.

Est amor angoscæ species, mentis q; Diauol,
Est amor errorum Capitanius, est q; Bagascæ
Filius, est propriꝰ domentigatio iuris.
Est q; pudicitiæ contrarius ee st q; maligna
Pestis, & a nulla morbus sanabilis herba.
Per quē perdit homo robbam, ius, se q; medemē.
Per quem calzati omnes straſinamur ad orcum.
Fac sennum matti, lassa Tonelle talopram,
Nam secchiam merdæ tandē urtabis in unam.

Prouerbiū

Noscere uis causam cur nō habet ille mudandi,
Vel cur m ostazzū tenet in bindamine stuffum?
Est, quia uergognæ clausit bastardulus occhio.
Noscere uis quare puer est, nūquamue senescit?

Natura Cupidinis.

Nam facere impresas pueriles cogit amantes,
Noscere uis quanti sit damni causa Ladrettus?
(Totius mundi res gestas pono dacantum)
Hic exempla tui solum statuamus auantum.
Si Tonelle meus curas mihi dicere uerum,
Est tibi nulla modo uaccarum cura tuarum.
Primo sicca illis garlettos merda boazzat,
Nam uelut usabas, nunquam tua stalla netatur.

Officii uillanici descriptio.

Si mungis mungis, si non, fastidia nolunt,
Quæ tibi ceruellum rapuerunt propter amorem.
Cessant mascherpæ, cessat cagiada, botirus,

Humida

Humida formaium corrumpit muffa leuatum.
Itq́; in malhoram pecoris sperantia Taurus,
Inq́; malum punctum substantia tota ruinat.
Vigna tui Broli sine palis, obruta spinis,
Clamat de longe Zappas ottanta mearos.
Ad sguazzum cãpi uadũt, lacus arua couertat,
Nam uelut usus erat nũquam fossata cauantur.
Dormit zappa domi, forcatus, uanga badilus,
Cuncta sui culpa ueniunt rugimenta patronis.
Hic ẽ acquistus qui fitur amare puellas, (gnũ,
Hunc mullazzus amor facit o Tonelle guada=
Perdis amicitiam multorum, perdis honorem,
Et patri matriq́; tuæ das improbe guaios.
Hunc de ceruello tostum precor excute Grillũ,
Ne Bouis accipiat formam bustumq́; Gigantis,
Et modicus fiat grandis montagna fosolus,

Tonellus

Ista meam rumpit circumparlatio testam,
Per dextramq́; intrans læuã passauit orecchiã
Das uento calces, umbram Saluigne misuras,
Scribis & in glaciem scaldantẽ solis ad ignẽ.
Plus tostum caschet mũdus, Cœlumq́; rouersũ,
Plus tostũ Mullos Asinosq́; per astra uidebis,
Cornacchiasq́; iugo faciemus arare ligatas,
Plus tostum nascat talis Verzonus in horto,
Quod minor ad totã Bressã det foia menestrã
Plus tostum cessent fontes, Imbresq́; rafinent,
Denique plus tostum mutabit Serchia canalẽ,
Quã cesset may may Tonellus amare Zaninã,
Et licet hanc uellẽ, nõ possem linquere femnã,
Et licet hanc possẽ uõ uellẽ linquere Nimphã.
Vade, nec impresa me quisquam toiat ab ista.

More amantis non audit consiliũ amicorum. Prouerbia.

Serchia flumen, qui padum intrat

Saluignus

O sine ceruello zentaia, uel absque gouerno,
Se cruciaut qđ amant, nec amare niẽte dimenũ

Zentaia, gẽs plebea.

Cõparatio

Desistunt, faciuntq; uelut Benolina bachiocchi
Quæ moritura gulã Zatti spontaniter intrat
Tolle foras istam de sensu matte paciam,
Teq; tibi stesso sauia cum mente ritorna.

Prouerbium

Tuq; capræq; tuæ tandẽ ad sparauersa nadet

Stua locus callidus.

Hic amor ad stuam mandat finaliter omnes,
Et multos riccos panem pitocare coegit. (gnã
Quisquis amat multũ spendit, nihilũque guadi
Monstratur digito, post illum quisq; petezã

Tonellus

Mentiris quod amor sit eorum causa malorũ
Sicut te sforzas batando prouare chi lò.
Nõne quis est similis zocco, similis ve quadrel
Quẽ nõ guidat amor, quẽ nõ trahit ulla puel
Dic codesella, quid ẽ uirtus nisi germẽ amoril
Virtutem sborrauit amor, sborrauit amorem
Sola dei beltas quæ corpora nostra galantat,
Inq; Zoaninam uenit bellasq; putinas.
Nũquid ego potius merlottus amabo Caualla
Seu uaccã moram, sew cagnam, siue Gatellam
(Me quia reprendis uaccarum linquere curã
Quam bellam fomnã sensuq; rasoneq; plenam
Pazzus es, & nescis quid nã Saluignæ sbia

Saluignus

Potta meæ, quod nũc uolo biastemare, madr

Studia stu diabus sicut asinabus.

Argumẽta facis magno bastãtia scotto, (gn
Atq; Thomasinis studiabus forsitan apta.
Sũ cõtẽtus, ama, quia quosq; bisognat amare
Sed ratio, non mens lassiua gubernet amorẽ

Tonellus

De diauol amor non est subiectus & inde
Debet Amor potius rationem flectere quo usq
Nõne uetus prouerbol habes, Amor oĩa uĩcit

Saluignus

Heu bene parlasti sagurate, quod omnia uĩcit

Nanque

Namq; tibi robbam, nomen, tulit inde cerebrũ.
Plusq; Zoaninã curas quã mungiere Vaccas.
Tonellus
Pur ibi te ficches, nescis uoltare galonem, Prouerbiũ.
Nũquid Zaninæ vis me præponere Vaccas?
Saluignus
Non, sed amat pariter Vaccas uaccãq; Zaninã
Tonellus
Deh ueniat cãcar tibi nunc manegolde uilane, Provocatur
Tu ne Zoaninam præsumis dicere vaccam? ad iram.
Quod mangiare uiã possit tibi Phistola nasũ.
Saluignus
Perdonanza precor, noliq; gridare Tonelle,
Nam meus incauto dictus muzauit ab ore.
Immo Zoaninam stellam chiamabo Dianam,
Dummodo non uoias te desperare per illam,
Nam si desperas, & vis te tradere forchæ,
Non illam uaccam, sed ego clamabo putanam.
Et semper dicam quòd amor tibi colla tirauit.
Tonellus
Nũquid amor boia est? quia dicis colla tirauit? Argumẽtum aliud.
Saluignus
Vt quid habes manibus pro te appiccare so-
Tonellus (ghettum?
Nõ amor, ast odiũ qd fert mihi cruda Zanina,
Me quasi forzauit contradam perdere drittã.
Saluignus
Vt quid amas illam si te sdegnosa refudat?
Tonellus
Troppus amor quẽ porto sibi facit esse superbã.
Saluignus
Ergo troppus amor te vult piccare bonhomum.
Ne stupeas, boiam si dixi nomen amoris.
Tonellus
Crimen amoris enim non est, at culpa puellæ,

Troppus amor non esse potest, at troppa suphit.

Saluignus

Dissimula, fingeq; aliam doniare morosam.

Tonellus

Dissimulare nequit, nec fingere quisquis amat.

Saluignus (tor.

Heu quia uicisti, cedo Tonelle, nec vltra
Disputo, nam tua me sententia docta ligauit.
Non de Bolognæ celsis venit ista cadreghis.

Perettus mātous Aristotelicus.

Non sauio nostri processit ab ore Peretti.
Talia non donant Zappæ, nec aratra badili,
Solus amor docuit, potis est qui ferre biolcos
De pecudū stabulis ad summæ culmina mitræ.
Victor es & speciē formā quoq; noscis amantū.
Nō habet, hanc culpā, sed sola Zanina Cupido.
Et giādussa mihi veniat, si sensero quemquam
Blasphemare deum, quod si cattiuus amorem
Hoc bastone suas sine fallo rupero costas.

Laus Amoris.

Est gentilis amor, vult cor gentile, galantum,
Dulce, saporitum, tandem dulcedo sit ipsa.
Et giuro Tonelle tibi, retrouabo Zaninam,
Hanq; tibi faciam dilectam, pone pauram.
Vade casam brenamq; suæ iam torna cauallo,
Vndiq; Nox nigra est, Grilliq; p arua tri cātā.

Explicit Ecloga quinta de Amore.

DISCESSIO SALVIGNO

Tonellus restans lachrimabiliter hanc Sonnolegiam X. edidit.

Oyde meus vēter, mea milza, meusq; magonus,
O mea centenis testa piena grylis.
O quales lancos, o qualia cancara porto,
Non maior pœnis est codesella meis.
Nil sunt Gianduſſæ, nil vermocanus adstud,
Quod pro te patior bella Zanina malum,

Oyde

Oyde Zanina fero pro te mala pascha malãnũ
Deh non sis doiæ causa ribaldæ meæ.
Scioppo, creppo, brusor, nequeo sborare fiancũ,
Sit fas almanchum posse morire cito.
Affannus maior meus est, quia brusor & ista Non durara tionis femina.
Flamma coradellam scannat ogn hora meam.
Tu tamen & rides, & cantas, inde calessis
Me, tibi qui sempro tempore schiuus ero. Semper sempra tempru.

DE NATVRA AMANTIS
Sonolegia duodecima.

Quare si mangio uideor mangiare lusertas?
Sdegnatur quoniam Vaccha Zanina mihi.
Cur bibo Zattorum succum si sugo Botazzum?
Sdegnatur quoniam scroia Zanina mihi.
Quare sognanti paret mihi perdere capras?
Sdegnatur qnoniam ladra Zanina mihi
Quare garofolum si naso merda uidetur?
Sdegnatur quoniam cagna Zanina mihi:
Cur sunt Gregnapolæ, vel parẽt esse Collũbæ?
Sdegnatur quoniam mula Zanina mihi.
Ergo sina tantum sdegnosula conticet illa,
Non edo, naso, bibo, dormio, canto, sono.

SONOLEGIA XIII.
qua Tonellus post interuallũ trium annorum quo Zaninam non vidit, ait.

Magna bachiocheries veneris seguitare putel
Cuius vergognam nulla mudãda tegit, (lum
Quid Marusus ego sequor hãc sine laude ribal
Non sua pgheras audit orecchia tuas (dam? Repellet eorum cõsilia.
Me video a cunctis compagnis esse relictum,
Nec sine schaldata vado tapinus aqua.
Hæc barbera mihi barbam tulit absque rasoro,

Quæ scit castrones attrapolare uiros.
Si bene contemplor sua gesta, suas q; parolas,
Est, quam Veronæ misit arena, scroa.
Proh uergogna mihi qualis scoperta uidetur,
Hic mihi perpetuo tempore scornus erit.
Ergo bachiocheries magna est seguitare pu-
Cuius uergognã braga niuna coprit. tellum

Hic finit Amor & insania Tonelli, qui mox Thomasinam sumpsit Vxorem.

STRAMBOTOLEGIA Merlini in excusationem huius Zanitonellæ.

Liuida semineci Mors quæ tulit ĩguẽ Achillis,
Reddita quo falsum Troia domaret Equum
Bistonios audet (fateor) dispellere Nautas,
Sed non zaniphili carpere fata mei.
Dixit Apollinei quantũ ferat Vlna Phitonis,
Dixit & obscuræ quanta sit esca Lyræ.
Nõ reprobent latiæ, Pastor quæ dixerit, Aurea
Castus in hoc gracili cortice gaudet amor.

ECCLOCA SEXTA qua introducuntur Tonellus & Pedralus, qui ambo inebriantur.

FORTVNA *mihi uimium rabiosa tapino,*
O quæ sola faues poltronibus atque ribaldis,
Qua causa tanti per te mihi dantur afanni?
Cur mihi nè streppas animã de corpore tandẽ?

Fiat anima
Fiata vices.

Nonne

Nonne foret melius semel hīc sborrare fiatū,
Omnibus in giornis quam mille morire fiat a?
Es fortuna quidem merda merdosior omni.
Et tamen a multis tu Zuccarus esse uideris.
Quos tales utinā cagasanguis amazet adessū.
Nāq; ficaueiunt speranz.im firmiter omnem
In te, quæ tandem das, oyme corada malānum.
Indarnum studui tibi proseruire gaioffæ,
Sed mihi uoltasti ceruellum more Gazani,
Deque meo penitus priuasti ladra placero.

Pedralus

Quid sturbulētus facis hac Tonelle sub umbra
Nunc ego rampatus longam scaluare pioppā, Scaluare arā putare.
Vt utridi possem foiamine pascere Vaccas,
Audiui lacero te suspirare magono.
Deprecor ut quod habes uoias buttare deforā
Tu scis non pocum strictos non esse parentos,
Scis quantum sauius Villa sum dictus in ista,
Conseium quapropter ego dabo forte galantū, Chiloiū, bergamaschiter pro hic.
Per quem lassabis doiam Tonelle da bandam,
Forsan & alborium quēquā donabo chiloium.

Tonellus

Nunc nunc pensabam quod me tētare uenires,
Hinc fuge, perq; tuū nadas Pedrale uiazzum,
Ad corpus sancti, quod blasphemabo lupini, Irascitur Tonellus.
Si pedrale loco non te distollis ab isto,
Nos plusquam cinquanta duos parebimus esse.

Pedralus.

Non ne tibi dico quam sis Tonelle maruffus?
Scire tuos guaios modo quæro, daturus aiuttū.
Et uis ad primum mihi testā rūpere tractum? Sumpserat .n. baltonē.

Tonellus

De guarda guarda, nō magnus bastat afannus
Qui mihi cantono mizam rosegauit ab omni,
Si non hic etiam me disturbare ueniret.

Expecta poltrone, uolo tibi rumpere schenam,
Forsan pentibis mihi nunc uenisse dauantum.

Pedralus

Cùm. *Vade pianinum rogo te mi carè Tonelle,*
Iam non ira uiri strauacatur more ledami.
Nũ pouerelle tuum patieris battere Barbam?

Tonellus

Si tibi perdono, ueniat mihi cancar adessum,
Quamuis deberem subtilem perdere bragam,
Quam soleo tantum festiuis ferre diebus.
Guarda ulane, uolo nunc me sborare dauerũ.

Pedralus

Padimma pacessa. *Horsu ne facias, es mattus? uade padimma,*
Qui sumus an nescis? sta retro dico Tonelle,

Mo, particula conueniens eloquio rustica o Mermoria, Villanicè. *Mo sagurate, tuum sic uis tractare Pedralũ?*
Nescis quam cari socij sumus atque parenti?
Sic tua de proprio cascat mermoria scanno?
Sta retro si uis, non dixi, non ego feci
Tam grãdẽ cosam per quam me battere debet?

Tonellus

Nonne tibi dixi de prima, uade Pedrale?
Aut quod debires oculis te tollere nostris?

Vultus, est animi index *Cerne meos uultus, si uis cognoscere doiam.*

Pedralus

Do compagne tibi perdonum, doq; rasonem,
Te quia cognoui nimiam sburlasse gramezzã,

Birlo, intelligentia. *Deque tuo birlo mentem butasse strauoltam.*
Post hæc excuso si te furor illico brancat,
Namq; tuum fratrẽ Bertol, patremq; Maionem

Esse re, antiqui pro esse dicebant. *Cognoui pauca boriolos essere causa.*
Ergo Tonelle meus, cordeium pone dacantum,
Atq, tuum tanto de inflazine caua magonem.
Dicito cuncta mihi, tibi sum Tonelle fidelis.
Ne meschine ue lis tantũ lagnare, quod inquis?
Non parlas? de butta foras codesella uenenum,

Nil

Nil mage debilitat, vel nostros incoquit artus
Pectore sub tacito quam mens agitata dolētis,
Corneus hac animam profudit sorte Ioannes.
Et licet hic Vermis tua rodat corda catiuus,
Cuncta sed ad carū compagnum dicere debes.
Qui mala ceruelli pensiria pacificat.
Dummodo cuncta sibi, nil seruans, significagat.

Corneus Ioannes.

Antiqui dicebant signi ficare, & alia plurima pro lignificare.

Tonellus

Quid Pedrale modo mihi tantū rethoricass?
Vin quod ego dicam tibi verum? pone culamē,
Vnxisti forsan musum, vel forte bibisti,
Et mihi, nescio quo, vis predicare Prolecco,
Nunquid ego potero sine naspo soluere filum?
Si mihi sorbottum vim fers, dando fiascum,
Cuncta, recunctabo, sic vox ladinior exit.

Pone culamen, p sede. Prolecco, p logo.

Ladinior, id est magis latina.

Pedralus

Si tibi non bastat vinum, quin? carpe Botazzū,
Pedralus tuus est, Barilottus, & iste Lorettus,
Sunt ad comandum cari mea cuncta Tonelli.

Tonellus

Clo, clo, quā bonus est, refero tibi mille cotalas,
Dicere sed quid ego tibi nūc Pedrale uolebam?

Post potum in qua sal positum fuerat paulatim ambo inebriantur.

Pedralus

Do angonaia, tulit sensum fortasse barillus?
Est poca, crede mihi, quā suffers pena Tonelle.
Gratta caput, capitis reuocat gratatio mentē.

Tonellus

Quos habeo drētū quantū bene nosco trauaios.
Attamen ipsorum per adessum nescio causas.
Cras dicā, postquā māgiauero quiq; menestras.
Sine fasolorum uel tres uel quinque scudellas.
An sed ego tandem memoro Pedrale sodalis,
O cancar, quantas habeo sub pectore doias,
Non bastat quod me tormentant, sed codesella
Iam quasi sborrau medio de uentre fiatum,

Per adessū, pro nunc.

Nam in alio loco sensium que falsius zguzzat.

Sanglottos melius quã singultus.

Non tibi sanglottos, tibi nec suspiria dico,
Qui per iter colli uellent exire deforas,

Sorrare, exhalare.

Sed quia sunt troppi Braghæ sorrãtur ab imo,
Et sic efficiunt suspiria sæpe corezas,
Attamen hãc nostrã postquã uis noscere pœnã
Dicam, quæso tuas distende parũper orecchias,
Credo scias Pedrale meus (si forte recordas)

Lãt cur, morbus est.

Quod mea fomna sup̃ ceruellũ lãtcur habebat,
Cuius uentronem tantus cruciabat afannus.
Quod non sic sbraiat cũ perdit Vacca vedellũ
Ad corpus cigni finaliter illa moriuit.

Pedralus

Carmen sophotonicõ.

Ayme Tonelle, quid est quod dicis cãcar adesse
Thomasina tibi mancauit? buscha del mi, (sũ?
Non ego, dico tibi verum Pedrale, sciebam.
Da mihi perdonum, magnã tibi præsto rasonẽ,
Nunquam pensassem quod te dolor iste piasset,
Cur non andasti ciuitati torre Medechum?
Hi faciunt nostros tã sæpe guarire Patronos.

Tonellus

Do cancar ueniat Merdecchis atq; ciroitis.
Nam ladri fomnã, simul & mihi trẽta domas
Robbarũt, sine quis melius Thomasa guarisset.
Ante suos tãtos inplastros, atq; cirrottos, (set.
Ipsa ciuabatur melius, melius q; cagabat,
De Pampardellis cum uino quinq; menestras
Mangiabat post quas parlando stabat alegra.

Pedralus

Cur pinsen ergo chiamasti matte Medeccũ?

Tonellus

Trocheus ꝑ spondeo.

Mo angonaia, fuit præ noster ~~Don Iacominus~~
In cuius ~~chieregã giandussa nascere possit~~.

Pedralus

Monesi, pro monachi, uil anice.

O menchione, fidem præstasti ~~Don Iacomino~~?
An nescis, quoniam ~~Monesi, fratresq; Pretiq;~~

Nos

Nos omnes uellent Meschinos sæpe morire,
~~[illegible]~~ Auancis, superfluis.
Si Tonelle suas uis truffas noscere, scolta.
Vna super coxam Bertoli uenerat olim
Phistula, qua sursum calzas tirrare cediuit, Cediuit, parum defuit.
~~[illegible]~~
Qui becchi portat barbam, uenditq; badilos, Auriscalpia intellige.
Cũ quibus ad dominum Barberus nettat orec-
Tonellus (chias?
~~*An scio, iudeis impegnat sæpe [illegible]*~~,
Atque ~~[illegible]~~ *domenticat intra Tauernas,* Brauiarũ rustice.
Pedralus
Est, est, tu noscis, sed quid contare uolebam?
Tonellus
Dicebas quod pãza tibi dolet, atq; Padronus,
Mangiasti nimium, Lenta Pedrale corezam, Padronus, infirmitas.
Pedralus Descriptio petezantis.
Nescio si potero lentare, tuf, altera, tuf tof,
Tonellus
Non giandussa aio, sic te mollare corezam,
Dico centuram qua cingeris, o cagalocchium, Operatio uni quod modo biberat.
Guastatur tempus, ne forte bagnemur eamus,
Pedralus
Imbriagatus eris Tonelle, nimisq; bibisti.
Ecce stat ad mediã gãbam sol altus & inquis Panzonicam fabulam.
Guastatur tempus, ne forte bagnemur eamus.
Sed narrare unam uolo nunc Tonelle cotalam,
Panzzonicam dicunt multi, multi quoq; follã.
Tonellus
Dic, sed cur uadunt in circum prata paesus?
En casamẽta uolant, sta saldus barba pedrale,
Tuq; uolas, sine me quo uadis? sta cagasanguis,
Cur tã cuncta uolant? capris incago dauerum.
Pedralus
Es coctus plus quam crudus Tonelle sodalis,

Ac ego non liber sum totus, cerno serenum,
Paulatim cœlum fumanis undique tegit.
Sta Tonellæ susum, quod cascas, surge gaiarde
Hic innuit poeta non unum solum insanire, sed mille. *Huic te branca palo manibus da brachia circũ*
Heu quia non unum uideo, sed mille Tonellos.

Tonellus.

Ac ego non unum cerno, sed mille Pedralos.
O quante pegoræ pascendo per aera uadunt,
Turchinamq; suo portant in tergore lanam,

Pedralus

Nil dubita Tonelle, palum ne desere, donec
Hæc mala transcendant digesto tempora uino
I, exclamatio mantuana. *I, quantas uideo cornacchias atque ciuettas,*

Tonellus

Non sunt cornacchiæ, nõ sũt Pedrale ciuetta,
Sed quem taccatum fers in galone botazzum,
Impleuit testam uino, sensumq; chimeris.
Ecce lacum paiæ uideo, nodabimus ambo.
Na uerbum. *Dissuestire libet, sum nudus, tolle camisam,*
Te quoq; fac nudũ Pedrale, lacũq; per hũc, na.

Pedralus

Ecce nato, sed fresca nihil mihi paia uidetur,
Atque cauãt nobis oculorum lumina brusche.

Tonellus

Me miserũ, Pedrale iuua, meschinus anegor,
Granfus, cõtractio nerui, qui sæpe fit natando. *In gambã uenit granfus, da cancar aiutum.*

Pedralus

Quomodo succurrã? quin? rursum tolle fiascũ.

Tonellus

Da cito, ne industia, morior cito præbe botazzũ
En bibo, tuq; bibas, scampasi grande periclum,
Sic morzare focum focus alter sæpe probatur.
Namq; serenantur cœli flat fixaq; tellus,
Sum Tonellus ego, tuq; es Pedrale Pedralus.
Quæque suo primo res est tornata paeso,

Thomasi-

Thomasina tamẽ mancat mihi sola quid ayme
Sperãdũ est dũ nostra subest huic uita biformi
Fortunæ? Ped. Mors sola, quod ergo quiesce,
Nã mortalis erat quam luges femina, Dormi. &
Finit eccloga sexta de ebrietate.

ECCLOGA SEPTIMA idem Pedralus, Tonellus, Gelmimina, & Bigolinus.

Pedralus

TONELLE, leua sursum dor miumus horas
QVATTVOR, ast oculos somno quoque gesto grauatos.
QVAM uiuat in primis post quam dormire calamus
Seu ter siue quater pancæ distendere pellem.

Calamus Cestamus

Tonellus

Si faciunt Asini poltrones, non tamen illos
Dico quadrigambes portantes tergora somas,
Ast Asinos quos uilla facit Bardella bigambes.
Sed quam uelle mihi peradesse dicere follam
Cœpisti, quando uolitare per aera grillos
Vidimus & stantes circumgirare paesos,
Incipe, non ultra e scala in canturibus ibis.

Bardella est apud padũ. Bigãbes duas gãbas habentes.

Prouerbium cum quis uacillando loquitur & cõfuse.

Pedralus

Res bosiarda quidem non est Tonelle dauerũ.
Quam recitabo, tamẽ quid me donabis ob ista?

Garillos, enuclea, maculantia manus.

Tonellus

Ne dubita codesella, nucum tibi trẽta garillos
Seruo, quo fect, ni credas, respice nigras
Ecce manus, hæc dona tuæ sint apta fadighæ
Si tamen his forsan tracto de more putimi,
Quem nux contentat, seu pomum, siue ceresa,
Est medaia mihi de fino facta piumbo,

In

Sic dicẽs accipiebat eã extra bursã. Loretum rusticæ dixit. Narrat.

In qua sculpta (uidẽ?) stat sãcta Maria loreti.
Hanc Pedrale tuo poteris taccare capello,
Sub qua comparet uel flos, uel penna caponis.

Pedralus

Sum contentus, ego pulchram narabo cotalam.
Tẽpus erat quãdo nos maior freddus agiazzat

Borasso, borea.

Duraq; sub uento schiappatur terra Borasso,

Cãdelæ glaciei.

Celsa cõuertatur niuibus Montagna bianchis,
Inuidriantur agri candelæ ad culmina pendẽt,

Prouerbiũ.

Paupertas nullo se stringit tecta gabano,
Nec scaldare põt per buccam rancida furnum.
Supra palmuzzos manuũ dũ sæpe sbadacchiat
Has magis ĩsreddat, quia fert ĩ corpe giazzam.
Tunc ego (sic nobis est semper usanza uilanis)
Pergere decreram solus solettus ad Vrbem,

Gasones, glebas solidatas.

Patronoq; meo porcellum ducere grassum
Protinus excalcis pedibus (namdura per arua

Giolus, est stimulus bubulci.

Vel per gasones potuissem frangere scarpas)
Ire comenzaui porcum stimulando goiolo.
Ipsius ad gambæ calcagnum corda tacatur,
Quæ sua sit uarias per stradas æqua guidatrix.
Non rectos unquam senteros ille tenebat,
Nunc partẽ dextrã brancabat, nũc ne siuistrã,
Sed mea me clamat Gelmina, Gel. Pedrale

Pedralus (quid? o la.

Venio dicit alte respondendo Gelminæ, reliqua dicit cõtra Tonellũ. Sic dicens recedit, & suo Arieti comitia dicit.

Sentisti? uenio. quid poscat uado uidere,
Iamq; retornabo tibi nunc recitare facendam.

Tonellus

Vade cito, pergã fra tantum uertere capras.
Quas Benuegnuti uideo dispergere uignas.
Quid becchone facis? ueniat tibi morbus in oc
Ad corpus lãchi si uirdũ brãco tracagnũ, (chit
Forsan in alterius campos non stare docebo,
Qd crodare zosum possint tibi cornua, niẽ qui.
Cui dico? torna, ueniat tibi phistola, sed quid,

Sed

Sed quid nã uideo? pegorarũ cerno ſtrauoltum
Tu ſolus Bigoline iaces ſtrauaccatus ĩ umbrã.
Caſtroni ſimilis teneras cũ maſtigat herbas,
Quas phantaſias animo ſubuoluis adeſſum?
Nõne ſoles faciem mihi promere ſemp alegrã?

Hic alium paſtorem nomine Bigoli nũ reperit.

Bigolinus

De Tonelle, precor noli me rumpere teſtam,
Si meus eſſe cupis carus compagnus ut ante.
Vade uiam, curaq; tuas ſequitare capellas.

Tonellus

Dextrius o Bigoline parum, quæ uerba diuol.
Num baias? ſic me uis primo pellere tractu?
Scire tuas doias cupio, dabo forſam aiuttum.

Bigolinus

Quẽ macarõe dabis, uel quẽ dare credis, aiuttũ?
Qui non ſufficeres mihi diſcalzare ſtiuallos,
Credis ſtulte tamen me conſolare parolis.

Tonellus

Si non ſufficerem te diſcalzare ſtiuallos,
Forſan ſufficiens eſſem ſtrepaae budellas. (bis?
Quid manigolde unquã mecum brauare puta-
Scis modo quid cercas: tamen hanc depono da-

Sic Vergilius, Quos ego, ſed motos præſtat componere fluctus.

Bigolinus (bandam,
Si Tonelle tuum uelles ſeguitare cammum
Inter nos talis non orta bataia fuiſſet.

Tonellus

Quis dedit ĩpazzũ? duo ſunt tibi brachia lõge.
Sed ſcio quid quæris quantũ bene ſonzia Boſchi
Vngeret una tibi ſpallas, aſiniq; ſchenazzam.
Tanta tuo fugeret forſam de uentre matana.

Sonzia boſchi ideſt lignum. Matana ſtultitia.

Bigolinus

O Tonelle, niſi guardas quod dicis, amici
Non crimus, taceas, facies q; tacendo honoprã.

Tonellus

Tu prius in coleram ſaltas, debes q; tacere.

Guarda

Guarda istã frascã quæ magna superbia chiap
Namq; suus pater est villa cãparus ĩ ista, (pat,
Elatam portat cristam, beceumq; leuatum,
Vt gallina solet si grossum fecerit ouum.

Bigolinus

Tu mihi non vnum fecisti, at mille quot annis
Despectus, quos iam non sopportare licebit.

Tonellus

Silicet indignãtis, & ironice. Silicet andamus vignas taiare nouellas,
Vt de nocte meas taiasti mille piantas,
Gallinisq; meum gallisq; polare vodasti.
Sed doleo cognam non tunc habuisse belinam,
Quæ tibi fecisset garlettos linquere dretum.

Bigolinus

Me robasse tuas gallina? do codesella
Nõ tres pollastros tua cõiunx nutrit in anno,
Irridet. Grã de bisognũ, ut triste lupus. Et tactans plenum te dicis habere polarum?
Nempe tuis habeo de gallis grande bisognum.
Sed quis nescıret te barba catasse Gianolum,
Quod stabas quandam nascosus retro pioppam,
Vt sibi vix natum posses robare caprettum?
Ille catuellus fingens dormire sub vlmo,
Dum bascolabant spinosa per arua capellæ
Te non pensantem summissa luce videbat.
Et dum calcagnis cercabas ire legieris.
Atq; capretınum velles griffare propinquum,
In pede saltauit sumpto bastone debottum.
Teq; bonis stringhis fecit deponere prædam.

Tonellus

O quales dicit baianas iste bosardus
Dicere præsumis me bastonasse Gianolum?

Bigolinus

Hoc scio, sed melius tua scit quæ schena proua
Indiciumq; huius rei mõstratur adessum (uit,
Namq; piantonem scorzasti tergore uirdum,

Tonellus

Tonellus

De facies benum tales non dicere cosas.
Nam cum ceruello rupto fors ibis a casam.
Non ego spoiaui media de nocte picatum,
Quod tu feeisti, cui mansit sola camisa.

Bigolinus

Ergo si piccant ladros, piccaberis ipse
Teqs (meū iuxta morem) spoiabo ladrazzum,
Et promitto tibi nec solam linquere bragam.

Tonellus

Fac sennum matti, taoeas Bigoline nec ultra.
Me stizzare uelis, ne te cagasanguis acoiat.

Iste, ideſt cagaſanguis.

Bigolinus

Iste tibi ueniat, possis q; cagare budellas.

Percutit eū.

Tonellus

Non plus supporto, sume hoc, aspetta ribalde.
Quo fugis? hoc aliud cum spallis carpe garofol.

Ipſe repercutit.

Bigolinus

Heu heu, non talem tibi parco ribalde zucadā
Hic ēt tuus est? an an sta salde, quoa inquis?
Non facio stimmam de te poltron cerefam.

Stant ambo cum præparatis pugnis

Tonellus

Non facies stimmā? talē me ferre pugnadam?
Certe non patiar, si possum supra ganassam
Hāc dare tartufolā guarda, tuus hic, tuus iste.

Dum bigolinus reſtituere parat, cadit.

Bigolinus

Quid brauare putas? heus casco, parce Tonelle,
Heu heu, ne facias, oyme oyme, desine quaeso,
O mea testa, meæ spallæ, mea schena, mascellæ,

Tonellus stādo equeſter eum percutit.

Tonellus

An, an, calarunt zanzæ, ancora superbis?
Ast etiam tu uis repetare? quid essere credis?
Es nec dū sacius? uolo te tractare da sennum

Bigolinus ſuper uenire ſtudet. Teſticulos more uillanesco ſtricabat.

Bigolinus

Me Tonelle sinas horsu dolor heu nimis asper,

Heu

Pedralus, & Gelmina audierant.

Heu quia me ſtriccat, quis nã mihi ꝑbet aiutũ
Pedralus
O Gelmina, audis? clamorem ſentio magnum,
Gelmina
Nuper ego ſenſi multis combattere uerbis,
Curre cito ſi quam retrouas ſpartire baruffam.
Pedralus
Curro, præbe meum ſpontonem, do codeſella.

Pedralus a longe uidit eos, & currẽdo dicit ò codeſella, dumq; Tonellus voluit retro aſpicere, Bigolinus ſuperuenit.

Bigolinus
Me Tonelle ſinas, non, non, uclo perdere vitã.
Tonellus
Nõ Bigolinæ uitã cæpiſti, me oyme ſuperchias,
Bigolinus
Sta ladrone, ſuper ueni uolo reddere pugnos.
Tonellus
Te bene guardabis, quid uis? meus oime galo-
Bigolinus (nus
Expecta donec pedibus tibi panza foletur.
Tonellus
Giap giap, heu quales facis allentare corezas.
Parco tibi Bigoline, mihi quoq; parcere debes
Heu mea pãza dolet, ſlof ſlof, ego creppo dauc-
Bigolinus (rum
Aium mangiaſti, tuus en uentronus amorbat.

Imboccabat eum

Hunc padire tibi faciam, ſed brutte ribalde
Oybo cagas merdam faciam mangiare, biaſſa,
Sume tuam fezzã, mãgia, nõ eſt bona? mãgia.

Tonellus

Oybo, nimis puzzat, glo, gle, miſchinus anego,
Non Bigoline bona eſt, priuſ illã quæſo biaſſa,

Pedralus.

Quid facitis pinſen? laſſa Bigoline Tonellum.

Tonellus.

Heu quia ſum mortus, mi, mi Pedrale ſodalis,

Bigolinus.

Da precor altorũ, cernis quod me male tractat
Nõ Pedrale tibi feci unquam, diſplicimentum,

Pedralus.

Neſcis quam peius hic me tractauit adeſſum.
Ne facias Bigoline, leua ſurſum, leua dico.

Bigo-

Bigolinus

Fac mihi promittat me non offendere quando
Laxatus fuerit, vis hoc promitteri? parla.

Pedralus

Is bene promittet, non sic Tonelle sodalis?

Tonellus

O Pedrale, nimis fuit hæc iniuria grandis
Attamen ista tuum ponatur propter amorem.

Pedralus

Surgite pastores, vestras iam tangite dextras,
Tu Tonelle manens lasciuas pasce capellas
Tu Bigoline casam redeas, iniuria nulla est.
Et iam Phœbeus radius dissolluitur orbi.

Explicit Zanitonella Merlini Cocaii.

PROEMIVM MERLINI COCAII

Super Phantasiam suam.

ES TAM grande quidem mi phantasia uolumen,
VT qui cuncta leget carmina, Nestor erit.
AN breue debueras complectens omnia condi
Cum stent astra tuo, Stix, Mare, Terra, sinu?
Sic TIrrena meæ capere Lacus æquora Mãtus,
Sic leue materiam totius artis opus.
Non tibi magnanimi deerit solertia Baldi,
Non tibi Cingaricæ maximus artis honor.
Non tibi semicanis Falchetti libera uirtus,
Non tibi Fracassus corpore mente Gigas.
Non tibi Moschini suauis natura modestꝰ,
Atque Leonardi forma pudorq; mei.
Nõ tibi Vinmazzi mẽs cœlo affixa biformis,

Baldus magnanimo.
Cingar calli dus.
Falchettus liberalis.
Fracassus gigas.
Moschinus affabilis.
Leonardus virgo.
Vinmazzus centaurus.

Non

Hircanus generosus, Rubinus pulcher
Giubertus musicus.
Philotheus diuus.
Malfattus infortunatus.
Malaspina philosophus.
Boccalus facetus
Guido sanctus.
Seraffus magus
Liro nobilis.
Hippol.
Merlinus in adolescentia sua macaronicus.
Cingarinus
Marcellinus
Gioffus Rex.
Muselina.
Culfora.
Guelf.
Gibel.
Militia.
Mare.
Alchimia.
Astronomia.
Cosmographia
Magica.
Musica.
Infernus.

Non Hircani acimens generosa viri.
Non tibi successor Leonardi forma Rubini.
Non tibi Giuberti musica diua boni.
Non terebrata deo Philothei menq; decorq;,
Non tibi Malfatti mens bona, sorq; mala.
Non tibi Philosophi Malaspinæ sensus acuti,
Non gula Boccali, melliflueq; sales.
Non tibi Guido pater Baldi speculator olympi.
Non tibi Scraffi pectora docta Magi.
Non tibi nobilitas Lironis & Hippolis alta,
Vitaq; Merlini semidicata tibi
Non Cingarinus, Marcellinusq; propago
Baldi, non tota hæc stirps generosa deest
In te Gaioffi regis turpissima mors est,
In te quas pœnas trux Muselina dedit:
In te Culforeæ legitur destructio sectæ,
In te quod generant Guelfq; Gibalq; malum.
In te militiæ, furor, actus, tela, modusq;,
In te uentorum nomina, visq; Maris.
In te cognitio diuersi arcana metalli,
In te totius sphærica forma poli.
In te cosmographi, magiq; scientia normæ,
In te quam placeat Musicca diua Ioui.
In te sub terræ Plutonis regia centro,
Non breuis hoc tantum pagina ferret onus,
Vade liber, veniamq; pete si offendimus ulli,
Vel si detectus forte poeta fuit.

MAGISTRI ACQVARII Argumentum in Macaronicem primam phantasiæ Merlini Cocaii poetæ Mantuani.

Magnanimi primum Baldi cantatur origo,
Cuius de Francæ semine razza fuit.
Guido suus pater est, Regis primarus in aula,

Fronte

Fronte grauis, validus corpore mẽte probus.
Baldouina bruſat Guidonis propter amorem,
Vnica Franceſi filia regis erat.
Maxima pro regis iuſſu tum gioſtra paratur,
Cuius Guidoni ſit data palma dulci.
Poſt gioſtræ precium fiunt conuiuia, dancæ,
Non Baldouinam pungere ceſſat Amor.
Nocte uiã fugiunt ambo, montesq; trapaſſant,
Et veniunt liquidis vrbs vbi nodat aquis.
Mantuua clamatur, quã nũc Gõzaga Fedrigus
Suſtinet, huic propius Villa cipada ſedet.
Naſcitur hic Baldus, quẽ Baldouina relinquit.
Parturiens, nam dum parturit obmoritur.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI MACARONICE PRIMA

Phantasiæ proponit.

PHANTASIA mihi quædam phantastica venit,
HISTORIAM Baldi grossis cantare camænis.
ALTISONAM cuius famam nomenq; gaiardum

Cagat adoſſum, ideſt timet, nam ꝑ timore prouocatur cagarola.
Gũdula, barchula.

Terra tremit, Baratrũq; metus se cagat adoſsũ.

Inuocat.

At prius altorum vestrũ chiamare bisognat,
O Macaroneam musæ quæ fundditis artem.
Nũ passare Maris poterit mea gundola socios,
Ni recomandatam vester soccorsus habebit?
Iam nec Melpomene, Clio, nec magna Thalia,
Nec Phœbus grattando lyrã mihi carmina dĩ
Qui tantos olim doctos fecere poetas. (ctent
Verum cara mihi faueat solummodo Berta,
Berta.
Goſa.
Togna.
Matelina.
Pedrala.
Comina.
Goſaq;, Togna simul, Mafelina, Pedrala, Comi (na
Veridicæ Musæ sunt hæ, doctæq; sorellæ,
Quarum non multis habitatio nota poetis
Clauditur in quodam terræ cantone remoto.
Musarum habitatio.
Olympus.
Illic ad nebulas montagnæ culmen inalzant,
Quas smisurato si tu componis Olympo,
Collinã potius quã montem credis Olympum,
Nec sint de petris factæ scopuliq;, putato,
Aetna.
Istria.
Bergomas.
Mola, & Molinus differunt in syllaba prima,
Nec simules Aetnæ vomitẽt ad sidera flãmas,
Nec mittat marmor ceu tellus Istra biancum,
Nec Bergomenses aptæ sint reddere molas,
Quas pirlare vides circum masinante molino,
Nec ferrũ, Bressana velut mõtagna, ministrẽt,

Verum

Verum de tenero duroq; probauimus illas ut lucem &
Formaio factas, & Sole calente colantes. lucernam.
Ad fundum quarũ sunt brodi flumina grassi, Brixia.
Vndezzatq; Lacus mueo pro lacte biancus, Calente calantes figurã bischicitton.
Quem sulcãt semper Barchettæ mille nodãtes,
Nam piscatores ibi grandia retia buttant, Mõ habet primam ad
Piscantes gnoccos, tortellos, atque fritellas. placidũ Tortelli grecè.
Res obscura tamen quãdo Lacus iste procellis Casoncelli
Turbatur, uastis q; petit cum fluctibus astra. latinè.
Non equidem tantum facis ò Benace trauaiũ, Ranol hebraice.
Quando repentina te uentus Souer achiappat Benacus.
Tempestate, fremens circũ casamenta Catulli Sirmio.
Omnia de fresco sunt littora facta botiro, Catulus.
Supra quæ buliunt semper Caldaria centum. Souer.
Plena Casoncellis, macaronibus, atque foiadis. Foiada est
Stant ipsæ Musæ super altum montis acume, picolinior
Formaium gratulis durum retridando foratis. lasagna.
Altera sollicitat digitis componere gnoccos,
Qui per formaium rigolantes forte tridatum,
Deuentant grossi tanquam grossissima butta.
O quantum largas bisognat habere ganassas,
Si quis ualt tanto uentronem pascere gnocco.
Altera præterea pastam squarzando, lauezzum
Implet lasagnis grasso scolante botiro.
Altera dum nimio caldarus bronzolat igne Bront olat, bulliendo
Trat retro stizzos prestum sopiando de dentrũ. strepit.
Sæpe foco nimio salsat brodus extra pignattã. Stizzos. i. torres.
Ina probat sorbens utrum bene broda salatur,
Vna focũ stizzat stimulant cũ mantice flãmas, Dedentrum aduerbium est, sicut de foras, da cãtum, da ban da, dapresũ
Tandem quæq; suam tendit compire menestrã.
Cernis qua propter centum fumare caminos,
A centum buluunt caldaria fixa cadenis.
Ergo macaronicas illic acatauimus artes,
Et me grossiloquum Vatem statuere sorores.
Misterũ fucit hinc uostrũ clamemus auuttum.

Ac

Ac mea pinguiferis panza est implēda lasagnis

Narrat, & Berta sic incipit.

Est locus in Franza montagnæ ficcus in alto
Culmine, quem capræ celeres appena salirent.
Hunc Montalbanū Francesa brigata dimādat.
Non urbs, nec uilla est, uerū fortissima Rocca,
Quæ saxo uiuo tribus est obcincta murais,
Nō bombardarum stimans batimēta lupinum,
Quam famosus hō quōdam ferus ille Rinaldus
(Si cantant uerum Turpini scripta) tenebat,
Et septem centos proprie sub iure ladrones
Banditos habuit, tres fratres atque sorellam.
Ipsius à razza post longum tempus, & annos,
Exijt armipotens uir magnus nomine Guido,
Maturus, placidus, sapiēs, generosus, & armis
Deditus, & regi Francorum grat or altris,
Mæcenasq; alter claros erat intra barones.
Pro cuius nimia forma, nimioq; uigore
Vnica capta fuit Francesi filia Regis,
Quam Baldouinam proprio rex ore uocarat.
Hæc erat in toto formosior orbe puellis
Vnica nata patris, patriæ Regina futura,
Quam non mortali credebant stirpe creatam.
Sed magis angelicam iurabant esse figuram.
Altera Pallas erat sensu, Venus altera uultu,
Cui formæ summam laudē, iungebat honectas.
Ingeniosa, grauis, frontis mentisq; pudica,
Religiosa magis quam secli tradita pompis.
Sed tamen arcta fuit tanto Guidonis amore,
Qd nunquam potuit quicquam reperire quietis
Ast erat ignirus tam sæui Guido furoris.

Ordo giostræ.

Interea pulchram giostram, largūq; bagordum
Rex iubet ordiri campagnam desup amplam.
Fama per intornū uolitat, gentemq; remotam

Auisat

Appena prouix aliquando subtracto p. abbreuiatur.

Mōtalbanus Rinaldus

Razza proprie est equorum, hic pro stirpe ponitur.

Vnde Godianus poeta, uillani semper perfida razza fuit.

Mæcenas.

Innamoratio Guidonis, & Baldouinæ.

Bagordus, ut ait Quintilianus, est illa tumultuizatio, q̄ fit giostrando.

Auisat, Scocios, Hirlandos, atq; Britannos,
Angleſos, Normandos, Piccardosq; Baueros,
Quod ſtatuebatur pulcherrima gioſtra Pariſo.
Inter Franceſas hæc urbs eſt primior urbes,
Clara quidem ſtudio, ſed multum clarior armis
Ergo quisq; cupit propriã monſtrare prodezzã,
Atq; ſuper coxas poſitis lanzonibus ibant.
Calcabantq; uias quibus itur ad arua Pariſi.
Omnibus ex bandis gentes equitare uidentur,
Portantes uarias diuiſas atque libreas,
Mille marangones ſuper amplã ligna piazzam
Tãpellant, chiocchant propter fabricare ſtecatũ
Trabacolas ſtatuunt aptas ad cernere gioſtrã.
Iam ſuper excelſas torres uexilla uolazzant,
Milleq; banderas ſuper alta cacumina prodãt,
Inde pauatones ficcato ſtipite drizzant.
Vndiq; ſollicitant, contradas undiq; ſpazzant,
Vndiq; tela parant, faciunt ferrare caualloſ,
Morbezzant, ſaltant, cifoios ac timpana chioc-
Pulſant campanas in campanilibus altis, (cãt,
Nocte dieq; fores urbis laxantur apertæ,
Per quas continuo gens darmæ copia tranſit.
Tandem conueniunt omnes in tempore curto,
Tota Pariſinos habitat lam Franza per agros.
Tanta fuit nunquã (dicunt) ibi uiſta brigata,
Obſtupuere omnes quod tanta canaia creetur.
Paliazzos implent, ſtallas, pingues q; tauernas.
Ad mẽſas guazzãt, ſquaquarãt, faciũtq; peliz as
Monzoiãq; gridãt, martellãt, arma parecchiãt,
Expectant gioſtram quæ iam tam proxima fiet.

Pariſus ſcribitur & non Pariſij, contra Gramma ticos.

Quid diferãt diuerſa & libreа uide Solinum.

Gens darma compoſitum eſt.

Viſta melius quàm uiſa, inde cauatũ eſt, hæc uiſta pro intuitu.

Squaquarare pro bene uiuere uſurpatur ab Epicuris.

Goſa

Baldouina ſui propter Guidonis amorem,
Principium gioſtræ, ceu gens [illegible],
Optat ut inſpiciat quantũ bene conterat haſtas
Hæc donzellarum multis ſequitata ateruis

Corteſula, diminutiuum corteſi.

Ac matronarum turmis, centumq; Duchesſis,
Supra palencatum Corteſula ſcandidit altum,
Stratum ſpallerijs, cellonibus, atq; tapetis,
Omnis in ipſius faciem ſe uiſta piantat,
Vt nitidas inter ſtellas Diana coruſcat,
Inter formoſas ſic Baldouina puellas,
Per largam plateam uiuaces torquet ocellos,
Si carum poſſet Guidonem cernere caſu,

Supra macaronice habet vltimam ad Placidum. ſic erga, intra, iuxta.

Ecce uenit groſſum montatus ſupra cauallum,
Mancus non paret fortezza patre Rinaldo.
Quattuor ille facit nullo ſperone citatus
Deſtrerus balzos, tenuemq; uolutat, arenam,
Poſtea de calcis duo paria laxat abire.

Caualli pulchri deſcriptio.

Mantellus pro pelle ab mareſchalchis vſurpatur, vnde Homerus, Durat martello dotata Caualla biãco,

Huic mantellus erat nigrior carbonẽ galantus,
Paruaq; teſta, breues agilesq; mouebat oreꝛ
Frõtis et in medio faciebat ſtella docorẽ. (chia
Frena biaſſabat, nares q; tenebat apertas.
Pectora moſtazzo tangit, ſe reddit in unum
Groppettum, ſolus q; uiam galopando miſurat,
Goffiat, & curtos agitant ſua colla capillos,
Balzanus tribus eſt pedibus, cum pectore largo,
Ac inter gambas tenet arcto corpore caudam,
Spauentat uolgitq; oculos hinc inde fogatos,
Semper & ad ſolam currit remanetq; sbriatã,

Innaſpat, circumiactat.

Innaſſatq; pedes naſo boffante priores.
Fornimenta nitent de rubro facta ueluto,
Inter quæ radiant paſſetti mille dorati
Ex auro ſtaffæ, fibiæ morſus q; niteſcunt.
Baldouina furit percuſſa Cupidmis arcu,
Infelix oculos mentem quoq; ficcat in illum.
Laudat honeſtatem vultus, laudatq; fatezzam
Corporis, & tandem ſe ſponſam dedicat illi.
Guido leuans oculos aliam pro cer nere coſam
Heu Baldeuinam miſer improuiſus adocchiat,

Atque

Atq; repercussis oculis ab utroq́; uolente,
Labitur in trapolam, suspirat, brusat & ardet.
Hinc abit, ad propriũ remeãt celerãdo palazzũ.
Smontat equum, Thalamũq́; intrat lectoq́; recũ
Ac utraq́; mano sibi stessio pectora tundit (bit
Voceq́; summissa querulabat talia secum.

Trapola metaphoricæ pro ingãno.

Querela Guidonis.

Cece puer, quem non infando conteris arcu?
Ad infelix Guido, puer hic te nudulus arcet.
Tu qui uenturam sperasti uincere giostram,
(Proh pudor) a puero confusus uinceris orbo?
Ah cohibe flãmas, cohibe miser alma furorem,
Non tua progenies regali æquatur honori.
Heu, quæ nam facies rutilo me lumine cæpit,
Heu quales in me miserum iactauit ocellos.
Nõ hæc culpa mea est, at pulchræ culpa puellæ.
Debebat quoniam frontem remouere serenam.
Hactenus obtusas nostro de corde sagittas.
Extinctasq́; faces Venus atq; cupido retraxit.
Nũc tamẽ aduertẽs quia nil sua tela forabant,
De pharetra mortis dardum letale cauauit,
Cuius in hidrino ter acumen sanguine tinxit,
Quod mox stuffatũ Phlegetõtis in amne ꝓfani
Ad cor descendit, portamq́; catauit apertam.
Si pro contrasto plantasset Iuppiter illas.
Quas unã posuit super altram turba Gigantum
Montagnas, certe, uideo, sudasset inane.

Pulcher modus amantis dum loquitur, qui modo rationi modo amori paret

Venus. Cupido, Hoc dardũ, & hic dard⁹ à Donato ponitur.

Gigantes.

Mafelina.

Talia dum secum uanezzat, Guido misellus,
Incipit armorum sonitus, clangorq́; turbarum,
Nam postquam gentes bãdã pransere ꝑ omnem
Impenuntur equis sellæ, sursumq; Barones
Armati saltant, quia grãdis giostra comenzat.
Trõbette frifolãt, tararam, animãtq́. guereros,
In stroppam nequeunt raspãtes stare caualli,

Vanezat, iactat, amantis more.

Tararã, uox trombæ.

194

Non est proprium equorum trare corezzas, sed asinorum.

Sbalanzant, hinitũt, lassantq; sborare corezas.
Pro tanburorũ strepitu, flatuq; tubarum,
Vix homines possunt sibi respondere loquentes.
Ecce ruunt positis in restam deniq; lancis.
Arzones primo centum uacuantur assaltu.
Militibus astarum feriuntur sidera pezzis,
Altisonæ uoces animantum pectora firmant,
Rex delectatur spectaclum tale uidendo,
Inter honorificos qui centum mille uasallos
Supra triumphalem curram turgendo sedebat.
Est sibi de petris preciosis tota coperta
Vestis, & in testa claro diademate fulget,
Pedrata.
Guido iacet solus nimio superatus amore,
Senserat & pridem confusa per aera gridos
Stat, uelut insanus: tenet hũc dubiosa uolũtas.
Hunc uult ire sibi conuicia plurima dicens,
Nunc torpens animo meschinulus ire refudat.
Dũ sic ambiguus plangorem fundit amarum,
En Sinibaldus regis Secretarius intrat,
Guidonemq; trouat lugentem more putini.
Quid facis, inquit, o la? quid fles? o cosa nouella
Guido, quid hos miseros gemitus te fũdere cogit
Me tibi Rex, misit, cur nõ grostrare caminas?
Omnes te clamãt, optãt, simul atq; loquuntur,
Guido non uenit, sive quo nil grostra ualebit.
Ergo uelis nobis lachrimarum dicere causas,
Nosti apud regem quantum disponere possum,
Si quid apud Regẽ cupis ergo quis alter amicus
Efficiet pro te meliorem nempe facendam?
Quamuis, deberes illi parlare tu ipse
Qui te (sic nosti) super oẽs semper amauit.
Guido suspirans Sinibaldũ guardat, & inquit.
O infelix ego, si Rex quod nũc sentio sciret.
Imo sit ignarus solus Rex turba sit omnis

Gridos per, g, scribitur. uide Tortelium.

Sinibaldus.

O là uocantis est, habet primã indifferentem.

Tuipse, trisil labatur hic.

Conscia tormenti quod amoris uulnere porto.
Sic dicens illi sborrauit cuncta fideli.
Sed, Sinibaldus eũ tantam streppare studebat
Extra frenesiam, nihil at prodesse ualebat,
Stribebatq́; super glaciem sub sole calente,
Vel pistabat aquam mortaro stultus in uno.
Guido uelut demens, o Baldouina gridabat,
Nescis quam crucior pro te, quã valde sagittor.
Deh Sinibaldus ait, ne te, ne Guido trucida:
Stultus an es factus? quo nã tua fama recedit?
Est ubi tanta tui sapientia? sensus? honestas?
Est vbi temperies animi? Prudentia? Virtus
Hactenus egregium tibi nomen surgit in astra,
Visque decus tantum cum solo perdere nutu
Ipse gubernares totum sagaciter orbem,
Et pateris quod te uilis Dongella gubernet?
O quam multa tuæ patriæ uergogna fietur,
Desine Guido precor, ꝓpriæq́; reuertere menti,
Dũ noua plaga tumet ferro est taianda rasoris.
Ante oculos habeas horrẽda brusamina Troiæ,
Grecorum schieris tam sfrantumata remansit,
Cernere quod mediũ potuisse nemo quadrellũ
An ne Cauallazzus fuit huius causa ruinæ,
In cuius Buso Greci uentrone latebant?
Absit, at unius (dicam) frons bella Bagassæ.
Incarognatus de qua pegorarius ille
Et dictus sapiens tam bellam fecit alhora
Materiam, quod acerba sui fuit ira paesi.

Comina

Postquam Guidonis Sinibaldus talia dixit,
Alter amicus adest festinus, nomine Francus,
Quẽ quoq; Rex mittit, uideat cur ille moratur,
Alter adest etiam, post quẽ uenit alter, & alter,
Sic quoq́; succedunt, alii, qui Rege, iubente,
Ad giostrã precibus Guidonem ducere sforbant,

Sborrauit, melius quã manifestauit.
Prouerbiũ duplex.
Valde, aduerbia in e macaronice longa & breuia sunt.
Pulchra exhortatio cõtra insaniã Amoris.
Fietur passiuum habet fio contra Persianum.
Destructio Troiæ Paradis & Helenæ causa.
Nemo nomen appellatiuum est, fuit ẽt nomẽ propriũ uiri, qui diuersas exercitauit artes Primo fuit sbirrus. Nemo misit in eũ manus.
Arator fuit, nemo mittens manũ ad aratrũ.
Sacrista, nemo accẽdit lucernam.
Angelus, ne

mo ascendit in celum. Iudex, nemo te condemnauit. Seruus, nemo pōt duobus domini seruire. Sorauestis ē genus indumenti militaris.

Cortesus tantum Sinibaldus noscit Amorem
Qui bene sic fecit, quod Guido præstiter arma
Vestit, & ardentem sbalzauit supra cauallum.
Est sibi sborrato sorauestis picta Leone
Atq; senem curuum gestabat supra Cimerum
Qui baculo carmen mostrabat tale notatum

Disticon

Tempore nil currit uelocius, annus & hora,
Quid distāt? Infans cum nascitur ecce senescit.

Berta

Tunc rapit immensam uiridi de robore lanzam,
Desdegnatus Equi pungit sperone fiancos,
Seque representans vbi Lancæ mille teruntur,
Ad Baldouinam voltaui presto uisaggium.

Aduerbia in o sūt ad placidum Macaronice.

Qui magis absorbens tacitas in corde fasellas
Stringit Equū, sbarāq; furēs saltādo sub intrat
Inde briam laxans, firmansq; ad pectore lanzā,
Aduolat, atque facit cursu tremolare terrenū.
Ad primum fecit cœlo monstrare piantas.
Post hunc extraxit curuo de arzone secundum.
Tertius in terram posuit cascando culattas.
Quartus apud socios compellitur ire strauoltus.

Cimigauit, precidit, unde uersus. Ad terrā satius poterit Cimigare strauoltus Iuppiter.

Inuidiosus erat quintus cimigauit & ipse.
Sextus equester erat quē fecit Guido pedestrū.
Septimus en duro schenam sabione piantat.
Octauus reperit se desmontasse cauallum,
Sed nouus sellam gambis uodauit apertis.
Sol stupuit quoniam decimi calcanea vidit.
Et sic sic omnes numeratim Guido scaualcat,
De Baldouina, dum giostrat, sæpe recordat,
Hanc omni colpo summissa uoce dimandat.
Rex habet o quantum dubiosa mente stuporem,
Quis nam Guido esset nescit, licet ipse Leonem
Sbarratū ferat; ad Sinibaldū parlat, & inquit,
Dic mihi, scis qui sit Caualerius ille gaiardus?

Respondet,

Respondet, prima est Franceſæ gloria gentis.
Qui veſtræ ſeruit tam fida mente coronæ,
Rex ait, est Guido? quãtum bene ſeruat honorẽ
Francigenũ, ueteresq; patres de forcibus æquat,
Nil dubium palmã gioſtræ Paladinus habebit.

Goſa

Paladinus Guererus. Heros, barro. idem a Quintiliano reputantur.

Baldouina ſuis damnis conuerſa locuta, est
Ni fallor, Guido est qui tam gaiarditer obſtat,
Iamq; trabucauit cunctos de arzone guereros.
O quam terribilis, quam fortis nemo repugnat
Forcibus ipſius, cadit vnuſquiſq; ſtrauoltus.
Talia parlabat dum Baldouina puellis,
Ecce repentinus Trombarum clangor orecchias
Percutit, hoc faciũt quia Gioſtræ terminat hora
Reſtitit in medium ſoletus Guido ſtecati, (ram,
Victor erat, gioſtræq; videt finiſſe Bagordum,
Nec tamen est victor, nimio ſed victus amore.
Rex huic cõtra uenit magno ſquadrone ſeratus
Quem Guido cernens Corſero ſaltat ab alto,
Viſeramq; leuans ſtaffam tenus illico baſat.
Rex illum faciens iterum montare caualum,
Ipſemet è digito pulchrum detraxit anellum,
In cuius fuluo carbunculus emitet auro,
Guidoniq; dedit, gioſtram qui uicerat omnem.
Ipſe manum tendens humili, ſuſcipit honore,
Nec piger accipiẽs Regis dedit oſcula dextræ.
Tunc excelſa petunt magno comitante Triũpho
Atria, trombetis ſemper tararantibus ante.

Corſerus, Deſtrerus Palafrenus, ſunt caualli nobiliores.

Tararare, trõbezare.

Deſcriptio Conuiuii.

Oceanum patrem Sol deſcendendo petebat,
Ponitur in puncto regalis cœna debottum.
Grãde pignatarũ murmur ſonat intra coquinã.
Et faciunt ſguatari quicquid cocus annuit illis.
Alter figatos coctos tirat extra padellam,
Alter odorifero zeladium gingere ſpargit,

Cocus est maior ſguataro. Ginger gingeris.

Alter Anedrottos pingui brottamine guazzat
Alter de ſpedo mira trahit arta faſanos,
Guſtat protentat, ſi cocti ſunt. *Hic polaſtrorum caldarum ſpiccat abigne,*
Quos alter guſtat digitos lecando ſub ala.
Ipſe molã ſaxi circa menare frequentat,
Lena miniſterio, dextra & intenta labori,
Manduleus q; ſapor lapidis collatur ab ictu,
Ille trahit furno graſſa de carne guacettum,
Quẽ peuero ſpargit Venetum ſtriccãdo ſachettũ
Peuer & piper dicitur. *Interea menſas crudis cochliſq; ſalatis*
Sachettũ venetum, quia Venetiis vẽduntur. *En caricant centum famuli, centũq; Ragazzi.*
Omnes medeſimum ſe veſtiuere colorem,
Scilicet ex panno cuncti dobbantur azurro,
Perq; coloratas albeſcunt lilia veſtes.
Dobbantur, pro adobatur. *Talibus his armis quoniam Rex Francifer uſat*
Circum ſtringantur ſcuderi more Todeſco:
Inchinos faciunt reuerenti fronte galantos.
Sẽper habẽdo caput nudũ, curuosq; zenocchios,
Inchinos, p reuerẽtia exteriori. *Sed quia Francorum fuerat tunc Regis uſanza*
Quod ſolus comedit, tamẽ ob Guidonis amorem
Non uſum facit, at menſæ loca prima petiuit,
Inq; caput Tabulæ ſuluo radiabat in auro.
Ad extrã Regina manum veneranda ſedebat,
Apud ſeruit accuſatiuo, Appreſſum datiuo. *Contra quam Guido ſic Rege iubente recumbit.*
Baldouina ſuum quæ condere neſcit amorem,
Iniuſſa extemplo Guidoni uadit apreſſum,
Et ſic ligna foco iunxit meſchina puella.
Nota quod fames a poeta noſtro ponitur per ordinẽ prepoſterũ, abbreuiat ultimã, & producit primam, & eſt figura coriabatanica. *Maxima tũ ſequitur lõgo ordine turba Baronũ,*
Quiq; menare cupit nimia pro fame ganaſſas
Namq; labor gioſtræ fecit padire budellas.
Cũcta ſuper mẽſas portãt hinc inde Ragazzi.
Ante ſimſcalci uadunt, diuerſa comandant,
Et ſcorozzati canibus dant calcibus urtas.
Trenta taiatores, non ceſſant rumpere carnes,
Diſmembrare ochas, pernices, atq; capones.

Ex

Ex intrauerſo pupiones mille taiantur,
Sed diſquartantur per longum mille faſani.
Furcinulas ficcant in ceruellatibus, atq;
Smenuzzant illos gladio taliante frequenter.
Sepe bonos robbant tamen hi taiando bocones,
Atq; caponorum pro ſe culamina ſeruant.
Poſt mangiamentum Aleſi ſuccedit Aroſtus,
Ceruatti, Lepores, & quicquid Caccia mittit.
Copia lonzarum, Porcorum graſſa capretti,
Quaioti, uel quos trapolarunt Retia turdos.
His mandularum niueos iunxere ſapores,
Nec dapibus uiridi mancauit Salſa colore,
Nec ſuccus citri, nec acerbi muſta Naranci.
Hæc ego dum memoro fluitat ſaliua per ora.
Præterea ex amito Tortæ uenere bianco,
Tortæ de pomis, de farro, deq; biſellis.
Mox tortellorum uaria de ſorte piatti,
Candidus occultat quos zuccarus, atq; ſaporat.
Poſt epulas graſſas confectio plurima fertur.
Morſellada, Anices pignoles, marzaq; panis,
Piſtacchia, nihil (ſcis cauſam:) congrua Gallis.
Cuncta Siniſcalchis meſas fundūtur in amplas.
Apponunt phialas garbi, uiniq; claretti.
Quattuor accedunt cantores Rege iubente
Qui uelut uſantur Franceſi, gutture pleno
Cantauere duos ſub gorghizanda motettos,
Inde ſonatores pifarorum quinq; ualenti,
Trombonesq; duo pariter frifolare comenzant.
Quos omnes cernis rubeas gonfiare ganaſſas,
Diſcurrunt digitis huc illuc pectore ſaldo,
Qui nūquam docti ſtoppando foramina fallant
Subſequitant Arpæ, Citharæ, dulcesq; Leutti,
Arpicorda, Liræ, Violæ, buxæ quoque flauti.
Hoc Baldouinæ pro fomite pectus abraſat,
Scitque minus Guido cordis reperire quietis

Pupio, eſt paruus colū bus, nomen fictitium, quia uelut inquit Auſonius, cum pupio cantat conſonat ore pipi.

Capo & caponus.

Carmen trū cum aliquā- do uſitatum a poeta.

Biſellus, genus leguminis, quē Greci uocāt Ro- ueiam uel Rouionem.

Frifolare, uelocitate digitorū & linguæ ſonare.

Fallus & ballettus, uti ater & fradell⁹, unhora, cõfilio. sic dicimus todannũ idest tuum dannũ

Non contentus Amor quod uisu iũxerat ãbos,
Sed facit illum danzando tangere palmas,
Nanq; comenzarunt Francesо moro Baletti,
Cum Baldouina Guido danzaut unhoram.
Non ibi mancarunt manuum stricatio nutus,
Frigiditas cordis, suspiria dupla, calores,
Victor amor cẽtum pharetras exhausit in illos
Demiq; supra uenit grossis Nox plena tenebris
Postquam cessarunt Balli Dancæq; fugaces
Itur dormitum propter damatina leuare,
Namq; sequente die rursum giostrare paratur

Cæsar, & Cleopatra. Hercules filans. Iuppiter in bestiam fieri pro fieri, fin copaticè. Pompeus, & Cornelia. Ptolomeus proditor. Hanibal in Pulia. Octauianus & Liuia. Mar. Antonius, & Faustina. Theseus & Phædra. Piramus & Tisbe. Trado tradi di & tradiui Dauid. Vrias Iacob, & Rachel. Sanson.

Exclamatio poetica.

Heu quia troppus amor sauios stulteſcere cogit
Artibus ipsius quis nam certando repugnat?
Ille ualentus homo Cæsar sibi subdidit orbem,
Ast meretrix illum poltrona subegit amori.
Suppoſito Alcides humero qui cælica regna
Sustinuit, uariasq; habuit certamine palmas,
Fœmineas ueſtes abiecta pelle Leonis
Induit, & mazzam posuit, fusumq; piauit.
Iuppiter in Taurũ, cignum, ſc mutat, & aurum
Quiq; Deus fuerat, patiebat Bestia firi.
Pompeum truncare suum Cornelia uidit
In proprio amplexu, Ptolomei crimine, falsi.
Hanibal en tantum qui fecit in urbe ſpauentũ,
Luxuriæ cædens, ſoldatos cædere ceſsit.
Liuia te Octaui petulo ſcannauit ocello.
Marcus Fauſtinam ſcanfardã Antonius arſit.
Theſeus Hyppolitũ banditit crimine Phædræ.
Pyramus & Tisbe turparunt ſanguine moras.
~~*Dauid adulterij cauſa tradunt Vriam.*~~
~~*Quattuor atq; decem annos ſeruiuit Iacob.*~~
~~*Fortem Sanſonem uili fœmella tetigit.*~~
~~*Iudith Holopherno caput obtruncauit hosti.*~~

Berta.

En

En quoq; Guido suum Regis q; refudat honorē,
Auscultans teneræ qui blandimenta puellæ,
Hanc in connubium Sinibaldo teste piauit.
Inde fugam rapiunt Castelli ponte calato,
post hæc dormitum Sinibaldus presto ritornat.

Guido, & Baldouina coniunguntur.

Togna.

Ast ubi sol nascens totum stenebrauerat orbem,
Non Baldouinam cercantes undiq; trouant,
quam menat Guido Francesos extra paesos.
Confestim Giostræ Dancæ sotosora getantur,
Nascitur in cunctis, mæsto pro Rege tumultus,
qui nimio uoluit semet scannare dolore.
Dicere non opus est quantum se rodit, & alto
Pectore suspirat caram amisisse fiolam.
Guidonem uocat ingratum, multumq; codardū.
quo fugiant nescit, mandat per cuncta spiones
Littora, sed redeunt nullam portando nouellā.

Mafelina.

Ergo infelices sors conducebat amantes,
Transcendunt alpes nulla strachedine lassi.
Nullus namq; labor dilectos lassat amantes.
Italicos tandem ueniunt habitare paesos,
Sed male uestiti ne quisquam nosceret illos.
Ibat in auratis nunc Baldouina carettis,
Inter Matronas centum, centumq; puellas.
In quocunque die uarios mutabat amictus.
At meschina modo teneros per saxa pedinos
Frangit, & in campis declinans sæpe reposat.
Guido super spallas o quam souenter ad altas
Montagnas illam portabat propter amorem.
In Lombardiæ uenerunt denique bandas,
Et cortesum urbē, quæ Mantua fertur, arriuāt.
Non intrare tamen drentum uoluere timētes,
Sed magnam retrouant uillam, quam non procul urbi

Notandum.

Mouet pathos.

Non qđ tūc tpis esset cortesa, sed foret regnante Gonzaga prole. Cipada. Villa.

Nunc etiam populi Cipadam nomine dicunt.
Villanus quidam miseros excepit amantes,
Colligit innumeras illi faciendo carezzas,
Guido stupet tunc cortesum inuenisse uilanum,
Nam sunt scortesi cunctis, at maxime Gallis.
Baldouina grauis fœtu non tempore longo
Dum parit infantem nimio compressa dolore
Infelix he heu moritur, uitamq; relinquit.
Baldouinæ mors. *Quam coniunx Guido tam longo tẽpore fleuit,*
Quod pro tot lachrimis orbatus lumine mansit.
Ergo uocat natum proprio de noĩe Baldum,
Ortum Baldi de quo poeta noster est cantaturus. *Vt Baldouinæ nunquam sit nomen ademptum.*
Hic puer (horrendum fatu) nascendo tenebat
Clauatos pugnos, oculosq; rotabat apertos,
At sbigottibat scura cum fronte comadres,
Plangere quẽ nusquam uiderunt more putinũ
Tunc audita fuit sic uox e culmine lapsa.

Propheticum argumentum.

Nascere parue puer, cui cœlum terra fretumq;
Ac elementa dabunt tot casus, totq; malannos.
Recte pro rectore, nãque presses tantũ fuit. *Ne dubita, quoniam gaiarditer omnia uinces.*
In presone diu stabis sub rege Gaioffo,
Sub qua non unquam sperabis cernere lucem:
Ex nona Macaronice. *Non tibi mancabunt astutæ Cingaris artes,*
Pro quibus exibis tenebrosum carceris antrũ.
Sed non istud erit fortunæ munus iniquæ,
Ex decima. *Namq; ualenter n. dum tecum Cingare solo*
Vrbs assaltabit Stupantibus æthera lancis.
Cuncta fracassabis, uictorq; scapabis ab urbe.
Non terræ sat erit tantas superasse fadigas,
Verum quam citius Pelagum tentare parabis,
Ex duodecima. *Cinctus ab undosis Montagnis nulla uidebis,*
Aethera, sub pluuias patiere, tonitrua, uentos,
Ex quintadecima. *Fulmina, Corsaros, ac tandem mille diablos.*
Ast ubi straccatus salsis exibis ab undis,

Sæua

Sæua tibi rapiet carum Muſelina Lonardum Ex ſextadecima.
Inuenies patrem confectum tempore, quem tu Ex decimaſeptima.
Et uiuum puncto mortumq; uidebis eodem Ex ultimis.
Poſt Cœlũ, Terram, Pelagũq; ſubtibis Auernũ,
Ac ita p.ruæ puer uenturus, naſcere fœlix.

Berta

Hunc infantillum uillano tradidit ergo,
Guido, iamq; fugit ſolus ſteriles q; petiuit
Deſertos, uitam ſanctam patienter agebat,

Concluſio.

Sed mihi boccalus uenit, mea muſa ſiteſcit.
Deniq; iam primi claudatur ianua libri.

Explicit Macaronice Prima.

MAGISTRI ACQVARII

Argumentum in ſecundam Macaronicen.

Baldus ubi moritur genitrix, genitorq; recedit
Creſcit, quem mulier lacte uilana ducat,
Hunc natura docet uillæ contemnere mores,
Aſt in corteſa praticat Vrbe puer:
Corpore gaiardus, ſenſu grauis, ore diſertus
Efficitur, Baldum nil niſi fama canit.
Pluribus in ludis uincit puerilibus omnes,
Vnde per inuidiam rixa comenza fuit.
Saxa uolant, Baldus ſe tutat ab omnibus unus,
Quo feriente puer ſeminecatur ibi.
Lanzalottus ei famulus uult perdere Baldum,
Sed puer huic Baldus traicit enſe bigol.
Nobilis Auguſtus robur puerile ſtupeſcit,
Hunc legit, & doctum Martis in arte facit.
Deniq; uir factus Cœlum terramq; ſpauentat,
Stat ſub imperio tota Cipada ſuo.
Tres ſecum magnos is ſemper habebat amicos,
Falchettus, Cingar, deinde Fracaſſus erat.

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI

MACARONICAE SECVNDA.

Pueritia Baldi.

BALDVS paulatim teneros surgebat in annos,
VILLANVMQVE sibi patrem putat esse dasennum,
Dasenum, ue raciter.
Atque suum uerum natum putat esse fradellum,
Quos pariter ueluti natos de uentre medemo
Mater aleuabat, Villaq; docebat usanzam.
Altero erat maior Baldus, quem nomine dicit
Zambellum, pugnis hunc Baldus sæpe domabat.
Padregnus Baldi Bertus pannada uocatur.
Is merdolentas post uaccas pergere Baldum
Hic poeta frequentat nominare Baldum, ut magis imbuatur lector eo nomine.
Sæpe comandabat, seu porcos, siue cauallas,

Sed

Sed tales non uult Baldi natura facendas,
Non it post Vaccas, at sæpe caminat ad Vrbẽ.
Ac ad Pannadæ dispectum praticat illam.
In Villam semper tornabat uespere facto,
Portabatq; caput fractum, gambasq; macatas
Namque catiuellus puerorum sicut usanza est, Vsanza pro usus.
Sæpe batarolas faciebat saxa tirando.
Nec pensés illum quod certans ultimus esset,
At ferus ante alios puerili uoce gridabat,
Et centum lapides uolta reparabat in una,
Sed Pannada uidẽs quod nõ seguitare uolebat
Costummos Villæ cartam comprauerat illi,
Siue quadernellum supra quem disceret, a, b.

Mafelina.

Ergo scolam Baldus lætanter pergere cœpit,
Inq; tribus magnum profectum fecerat annis.
Iam quoscunq; libros ueluciter ipse legebat,
Sed mox Orlando nasare uolumina cœpit,
Non uacat ultra deponentia discere uerba,
Non species, numeros, non casus, atq. figuras. Donati & Peroti normulæ.
Non doctrinalis uersamina tradere monti,
Fecit de norma scartozzos mille Donati,
Inq; Perotinum librum salcicia coxit. Salcicia, lucanicam.
Orlandi solum, nec non fera bella Rinaldi
Agradant, animum faciebat talibus altum.
Legerat Anchroiã, Tribisondã, gesta Daneſi, Volumina Turpini Archiepiscopi Parisiensis.
Antonneq; Bouum, mox tota Realea Francæ.
Innamoramẽtũ Carlonis, & Aspera montem,
Spagnã, Altobellum, Morgantis facta gigãtis.
Millibus in squarcis lacerauit nẽpe Leandram,
Nam liber apocrisus doctorum mẽte probatur. De auctore huius Leandræ, uide in penultimam Macaronicẽ. Appositio.
Idit ut Angelicam sapiens Orlandus amauit,
At mox ut nudo pergebat corpore mattus,
Cui tulit Astolphus cerebrũ de climate lunæ.
Vidit Mambrini mortem fera gesta Rinaldi,

Meschini

Meschini prosam, falchonettiq; bataias,
Lanzaq; lotti, diuisio, sicut septemque triones.
Ardentis guerras Tristani, lanzaq; lotti
Alter & apocrisus liber est Caualerius Vrsæ.
Inde brauarias Mambriani uiderat omnes,
Mambriani trisillabum est hac figura sæpe utitur poeta.
De quo tradiderat relegendo Volumine menti
Quasdam fabellas, faclam lignaminis ocham
Et quicquid fecit salsa, cum carne, tribaldus.
De Orlandi pueritia lege Plutarcũ
Sed quater Orlandi pueri lia tempora legit,
O quantum hæc eadem sibi phantasia placebat,
Maxime scarpauit Carlonis quando piatum.

Pedrala.

Talibus in rebus multum stimulatur ad arma,
Sed tantum quod sit picolinus corpore cædet.
Molleſinos, humiles intellige.
Attamen armiculam semper galone tenebat,
Qua molleſinos faciebat sæpe brauoſos,
Maior in exiguo regnabat corpore uirtus.
Nunquam terribilis quid sit scoriada prouare
Bolabat signabat.
Namq; pedagogis hic testam sæpe bolabat.

Comna

Accidit una dies qua Mantua, tota bagordat,
Prima dies mensis Maii, quo quisq; piantat
Mos antiquorum Mãtuæ.
Per stradas ramos frondoſos nomine Mazzos,
Turba triumphalẽ sequitur plæbea Quadrigã,
Quã iuga bina Bouum doratis cornibus, atque
Millibus ut fraschis menãt hinc inde per urbẽ
Stat super alta strues de Boſco cæſa uirenti,
Neuole de tarina & croco cõpoſite. Cupido.
Glans, ilex, Abies, laurus, Pyrus, Vlmus, Oliua
Mille tenent neuolas de puſta fila tacatas,
Quæ ludunt inter frondes, auraq; mouentur,
Sed qua summa Pyræ ceruix erecta, Cupido
Cæcus & abſq; braga stat fixus, & explicat
Turba puellarũ trezzas ornata coronis. (arcũ
Ova gerit calatis Vrbẽ cantando per omnem.
Templum dini Lonardi.
Baldus ineſt aliis pueris, dum cantat & ipſe,
En arriuat ubi stant ~~dini sina Lonardi~~,

Cuius

Cuius apud Templum puerilis squadra uacabat
Diuersis ludis, Dancis uariisq; bagordis.
Viderant hos Baldus cupiens animositer omnes
Assaltare unus, solusq; fugare Cateruam.
Hic centum puer ludebant supra piazzam,
Pars ad borellas ficco serramine giocant,
Pars cum scanellis mittunt ad sidera Ballam,
Pars Trocos faciunt Cordella uoluere circum, Trisaltare, galzopando saltatur.
Sed positis metis pars galzopando trisaltant
Baldus mantellum subito de corpore tollit.
Inq; giubarello promptus saltare comenzat.
Principio simulat quod non adiungere possit.
Alterius signum, nec sustinet in pede saltum. Bindula, uitta.
Mox aliquantillum stringis galone molatis Galoppus, est cursus q saltis fitur.
Deposunt brettam, cui frontem bindula cingit.
Ecce legiadrus adest tardos mouet arte galop- Pulchra descriptio saltandi.
Tam leuis, ut nullā figat sabione pedatam. (pos
Inde pedē primum firmans, aliumq; recuruans Carpere gattam, contrastare prouerbium est.
Tollitur agniculo simulis, repetitq; secundum
Fortius, at breuius saltum, terzumq; paratis
Cum pedibus sguizzat plantas æqualiter unit
Quattuor & cubitos signacula prima soper- Puttus & Puer.
Vlterius nemo uult secum carpere gattā. (chiat
Sunt ibi diuersi, mirantes atq; stupentes. Scannus & scanellus ut supra frater & fradellus.
Quod tantam paruus destrezzā puttus haberet.
Mox inuitatur si ad ballam ludere uellet
Baldus ait, uolo, sed quēquā præstate scanellum, illum scanu lū intellige quo percuti tur balla.
Nec mora scānus adest. sit parc, sit pactio, sitq;
Larga piazza hominū contrastamēta uidētur, Trentina est genus numi, quem Furcifar rex ripæ Trenti primas signauit.
Ingannare tamen Baldum statuere bonettum.
Nam quidam reliquis giottonior inquit ad illū.
Quum facio inuitū facias quoq; Balde reuitū.
Baldus erat pauper tinxitq; pudore masellam.
Nec sua trentinam marzam scharsella tenebat.
Sed tamen accepit fœdus quia uendere cappam,

Iudeo

Iudeo ſtatuit ſiue impegnare camiſam.
Ergo comenzauit primarus battere ballam
Extendit leua digitum, dextraq; ſcanellum
Stringit, & incuruus paulo, gioccate, gridabat
Poſtea ſuccurrens ſocio porgente piabat
In frontem ſcanni ballam, pariterq; premebat.
Illa magiſterio mandata ſub aere pirlat,
Pirlat, girat, & rotat idē. *Baſſa tenet medium, nec in altis tollitur aſtris*
Nec campinili (velut aiunt) mittitur inſtar.
Si contraſtantes (quamuis non ſæpe) retornant,
Afrontat habet primam communem ut atlas. *Illico Baldus eam venientem firmus afrontat.*
Menſuratq; oculo dum girat in aere balla,
Quā quoq; miranda cum deſtritudine gioccat.
Ergo reuidabat uictor ſæpiſſime numos,
Anteq; quam Phœbus radios diſtolleret orbi,
Lætus aquiſtauit ducatos quattuor, & ſex.
Perderat & perdiderat. *Impatiens quidam iuuenis de ſanguine claro,*
Qui ludens partem maiorem perderat auri,
Scanamus panzam *Sfodrauit (propter Baldum ſcannare) fuſettum*
Sed ſubiens illum per dextram Baldus aferrat,
Iugulamus collum. *Stilletum ſcarpans binos dedit atq; bufettos.*
Bufettos, id eſt alapas. *Hinc iacit ad terrā quē calcibus undiq; piſtat.*
Piantare animum eſt oſtinati. *Protinus hic centum pueri clauduntur in uno*
Agmine, ſed Baldus propter ſchiuare volutat
Mantellū brazzo, nam ſaxa uolare comenzant.
In quandam ſeſe uadit retirando uiettam.
Mox cantone pedes, animumq; piant ut in uno,
Illum non poſſunt diſcantonare ualentem,
Imber ſaxorum cui uibrabatur adoſſum,
Extraq; fundibulas crepitantia ſaxa ruebant,
Baldus puer certat in ſaxis. *Sed Baldus nunc huc nunc illuc ſaltat in altū,*
Et lapides agili uenientes corpore vitat,
Et centum petras volta reparabat in una.
Tres horas durauit eo certamine uictor.
Quod comunis erat ſtupor admirantibus illum.

Sed

Sed qui perdierat dinarios currit auantum.
Ac incagnatus Baldo vult rumpere testam.
Sta retro Baldus ait, sta retro, si tibi frontem
Rupero, dico tibi fuerit daposſa todanuum.
Ille nec aſcoltat, nec currere ſotta rafinat,
Impatiens ergo Baldus non amplius illum (lū.
Admouet, ẽmo rapit mediū ſua dextra quadrel-
Cui boccā ſtomachi ſforzanti murmure colſit.
Ille ſtramortitus caſcans in limina portæ
Ceruellum fregit ſibi ſteſſo, creditur eſſe
Mortuus, vnde omnes pueri fugiere defattum.
Baldus garlettos cernentibus illico monſtrat
Et per ſtradiculas centum fugiendo ſcapin it.
Et nihil indretum guardans it contra Cipadā.
Hic aderat pueri ſtropiati forte fameius,
Quem Lanzalottum relıquı dixer e brauoſi,
Quem Lanzagnocum melius dixiſſe putarem.

Daposa, deinceps. todā nū pro tuū damnum & eſt coliſio in dri otonicea.

Colligo col ſi, & non col legi, contra Priſcianum.

Qui fugit, mōſtrat, g r lettos, ideſt calcagnos

Lāzalottus.

Parenteſis prima.

Hic erat ex illis (animoſos laudo guereros)
Qui ſemper ſpadas portant galone ſicatas.
Et quū tempus adeſt quod oportet deſguainare,
Ac menare manus, calcagnis fortiter obſtant.
Geſtant bretones longo tremolante pinazzo,
Millibus & ſtringhis illorum piga frapatur.
Quē ſemper portant ſuper ochiū more brauātis.
Dextra ſuper manichū ſpadæ guātata repoſſat.
Leua tenet cappam velut eſt vſanza ſpagnola
Introcunt iſti braui quandoque tauernam,
Dum trincāt, cæloq; leuant rebibendo caraffas,
Oīa ſfrantumāt, ſpezzant, verbisq; menazzant.
Hoſtibus atque ſuis iurant taiare colengum.
Si tamen incontrant illos, pro pignore ſignant
Cantonem, finguntq; nihil vidiſſe poianæ.
Lanzalottus erat peior, mihi credite, cunctis.
Cuius ſi vultis ridere, audite figuram.

Contra brauoſos.

Piga, p plica. Hoc uſq; in hodiernum diem ſeruatur. i. reuoluere alam mantelli ſu per ſpallā ſi niſtram.

Collū & col lengū ut ſupra ſcānus, & ſcanellus Poianæ, trepidi uiles.

Forma

Forma lanzagnocchi.

Sguanzerla & alphana sunt animalia lõgas habẽtia schincas.

Hui erat oblongum nimis, atq; disutile corpus.
Tales alphanas, sganzerlas siue uocamus.
Testa super strictas, gobbas quoq;, piccola spal
Figitur, & piuæ similatur eundo Todeschæ, (las

Padagnus ẽ trabes attingẽs de ripa ad ripam fluminis.

Aut excusasset supra fossata pedagnum,
Aut perticonem propter distendere filum.

Berta.

Muzzat, id-est scappat, uel fugit.

Hic ergo Baldum brando seguitabat aperto,
Piglia clamabat ladretum, piglia forcam.
Prenditur a multis Baldus, sed sguizzat, & in
Anguillæ muzzat, leporiq; similimus uni, (star

Cõparatio.

Quem mastinazzus cursu pigritante recalzat.
Cernebas asinum proprie seguitare caprettum.

Codegonus q̃ libenter codegas mãgiat ut etiã.

Atque bouẽ uecchiũ speramtem prendere cerũ.

Lasagnonus qui libẽter mangit lasaguas.

Sed mox egressus iam portas Vrbis ad unum
Tractum balestræ stocchettum Baldus aferrat,
Et Lanzagnocum expectat constantiter illic.

Macaronus qui comedit Macarones.

Nil metuit quamuis homo sit, ultuq; brauosus.
Ille uenit, Baldoq; caput truncare parecchiat.
Ergo codegonus puero borriuit adossum,
Vt Mastinazzus solet assaltare cagnolum.

Vide pleniꝰ Aulũ Gelliũ de nominibus deriuatoriis.

Baldus ad historiam Rotolandi mente recurrit:
Implicat in cappa leuam, dextraq; fusettum
Corripit, & laxans triulatam concite punctam
Per medium higolum ferrũ transfixit in aluo.

Baldus puer interficit uirum.

Ille ruinauit pedibus sbattendo terenum,
Vt scanata solet beccaro sbattere Vacca.

Augustus.

Sed uix stochettum Baldus de ventre cauarat,
Ecce superiungit quidam generosus, & atrox
Aspectu, prudens, Augustus nomine dictus.

Staffa, & staferus, ut tignum & tigillus.

Ipse caualcabat celerantibus ante staferis.
Ergo videns Baldum sic sic animositer illum

Sforachiare pro sbudelare.

Sforachiasse virum, stupuit famuliq; stupescunt
Ah mulazze, inquit, quo curris? sta giotarelle

Non

Non ego te uidi? presto zaffare ladrettum,
(Nec tamen inquit eas propter piliare parollas
At solum tentando metum si Baldus habebat.)
Restitit impauido vultu, quid quæris, aiebat?
Lædere me patiar? si quis te occidere uellet
Dic Baro, ne fers? testã dabis ultro taiandam?
Hunc furfantonem (cui nullam credite noiam
Feci) non puduit tres me sequitare mearos,
Vt mihi de spallis nudo caput ense leuaret.
Cur Natura manus homini dat? corq; pedesq;
En ego scampaui pedibus, nam pes datur ista
Pro causa: postquam nil me fecisse cataui,
Cor saldum feci, quia saldo corde periclum
Oẽ supchiamus, Cordis manus inde ministra
Quid faciat? nisi si ~~calice~~ fortasse teneres,
Et nihil alterius quo se tutaret haberet.
Illico sbalancet ~~calicem comitante patena~~.
Quam magis ut pugnis, saxis, bastoneq́; debet.
Obstupet Augustus magni responsa puelli,
Atq; ualent hominẽ subimaginat esse futurum.
Secretum facit ergo statim sepelire cadauer,
In groppamq́; iubet puerum saltate caualli
Vt uideat quænam dextrecia regnet in illo
Quẽ ue ferat (quando nil scõtẽtetur) ad Vrbem.
Principio timuit Baldus fortasse gabari,
At cernendo fidem digiti, nomenq́; Gibelli,
Continuo saltum spicat de littore tundum,
Gropperamq́; super gambis se plantat apertis.
Quo saltu Barro magis ardet amore Putini,
Quem tacite secum parlando, reducit ad urbem
Ergo puer Baldus scrimandi quicquid in arte
Discitur, imparat nullam sperando fadigam.
Armigerum puerum sic sic Augustus amabat,
Quod scrimare fuit deinceps tantummodo secum
Visus, ouans quanta se dextritudine cunctis

Zaffate prẽdite raptim.

Aiebat, macaronice positum est.

Philosophicum argumẽtum in puellulo.

Testus rasonis canonicæ.

Si puelli, qũo magni, intellige intellectu & animo.

Nõ illum ui deducere uolebat.

Gibelizat noster poeta, patientia mihi, quia ex parte contratria sum.

Sparãdo, magister Saluanell⁹ ostinatus est, quod dicit debere sparagnãdo.

Sortibus

Sortibus armorum (quãuis sit puttus) adaptet.
Nulla fadiga fuit Broccheri discere normam,
Quẽ modo cum spadæ manico tichitare uidebas
Quẽ modo, cum lamma solũ scrimando, culabat.
Mox targã & spadã, mox hastã, moxq; gianet
Mox roncã, qua spalla fuit trũcata cuidã. (tã.
Post hæc grata fuit manuum spadazza duarum
Quã maneg ando leuem scorzã parebat habere
Talibus ardebat rebus tantummodo Baldus.
Incæpit sed mox ætatem intrare virilem,
Et compagnias secum menare brauosas,
Quas taia cantones dicunt, vel mangia ferrũ.
Nil nisi Mantoa Baldus nomatur in Vrbe.
Qui tremolare facit magnis pro forcibus oẽs.
Nil curat mundum, nil [illegible], nilq; diablum,
Nul illum spadæ, nil quælibet arma spauentant,
Non erat in toto Mundo gaiardior alter.
Nomen ad ipsius se quisque cagabat adossum.

Tichitare, p cutere cum tichtoch.

Culabat pro oculabat, tamẽ Saluanel lus ait, culabat, hærebat posteriori parti, ut sit cum scrimatur ocultata manu sinistra post tergum.

Cuidam, diuidit cui.

Mangia trisil labum sicut Troia aliquando

Forma Baldi

Tã bene membrosus nũquam vir induit arma,
Cuius corpus erat per longum brachia quinque
Largus in excelsis tumido cum pectore spallis,
Sed breuis; angustos stringebat Zona fiancos.
Neruosus gambis, pede paruus, cruribus acer,
Rectus in andatu leuibus cum passibus ibat,
Pulchra uagæ adiungit faciei barba decorem.
Viuaces oculos nitida sub fronte regirat,
Quos non uillanus sed nobilis edidit ortus.
Spadazzam lateri cunctis metuendus ataccat,
Quæ penes Augustum super oĩa grata sedebat
Et meruit donum fieri, non pauca merenti,
Hæc sunt æthneis Vulcani facta sub antris,
Quam Broth & Steropes multo sudore polirũt.
Legiadria suos seruebat tanta per artus
Vt quæcunque potest fieri saltatio per nos

Ataccat reperies multa uerba cõposita in prĩ cipio cum q; que ponuntur ad placitum.

Ataccat.

Agraffat

Achiappat.

Humanos

Humanos, agili motu fiebat ab illo.
Humanos quid ego dicam? sub pondere ferri
Silicet armorum æquabat saltando Leones,

Gosa.

Interea moritur villanus, quem sibi patrem
Baldus credebat, moritur quoq; credita mater.
Zãbellus iã factus homo, sed valde bachioccus
Restarat solus, robbam qui iure teneret,
Est quia villani proprio de semine natus.
Nescius at Baldus robbe, vult esse patronus,
Cui sunt terreni forsan quadraginta biolchæ.
Quas, sic Zambello res ignorante, godebat.
Inde gubernabat villam quam diximus esse,
Nomine Cipadam, præclaro nomine dignam,
Quæ pro famosis paladinis tollitur astris.
Attamen hic gentes uitijs sunt omnibus aptæ,
Sicut quisq; locus proprijs de rebus abundat,
Sic Cipada suis propriis de rebus abundat.

Proprietas diuersarum Vrbium.

Dat multam lanam pegoris Verona tosatis,
Montibus ex altis euagat Brixia ferrum.
Bergamasca viros generat montagna gosatos.
Iusta brusat multas tellus Piamontea stryas.
Genua dum generat, testas Cõmater aguzzat.
Millanus tich toch resonat cantone sub omni
Dũ ferrãt stringas, faciũtq; foramina gucchis,
De verzis saturat, porrisq; Pauia Millanum.
Implet formaio pesaloua Placentia mundum.
Parma facit grossos scocias, grossasq. melones.
Trottant Rezano cunctisperone caualli.
Mantua brettaros fangoso Bulbare pascit.
Mantuanizascunt qui norunt dicere carmen.
Vadat, fasolos qui vult mangiare, Cremonam
Mille trouat fogias in uestis pulchra Ferara.
Mille Ferarefi faciunt ad dacia fraudes.

Mille

Zambellus quem supra diximus creditũ esse fratre Baldi.
Terreni, nota quod pœta ea nomina uel uerba quæ ad placidum ponit, differentialiter scribit ut terrenus & terenus attacat, atacat.
Verona.
Brixia, ferrũ
Bergamum gaozzo.
Piamontus, strias
Genua, acuta capita.
Millanus, stringas.
Millanꝰ guchias. (zas
Pauia, uer-
Placentia, caseum.
Parma, melones
Regium, Speiones.
Mãtua, brettanos.
Mantua, uer
sificatores.
Cremona, fasolos.
Ferara pompas uestium.
Ferara per padũ datio.

Venetia,gõdolas. *Mille uides Venetũ per ſtricta canalia cimbas*
Padua, malos uilanos. *Villanos generat tellus Padouana diablos.*
vincẽtia,gatos, *Sgnauolat innumeris Vicentia plena gatellis,*
Vincẽtia,ſaltarinos, *Nam Vicentini gatti ſbalzando uidentur.*
Chioza, barcarolos ladros. *In barchis Chiozæ gens forchæ cõgrua multa ẽ.*
Rauenna,anticaias. *Antiquas Rauẽna domos habet,atq; ,muraias.*
Ceruia, ſal. *Vndique parua ſalat per mundũ Ceruia porcos*
Ceſena, ſulfur *Sulphure non poeũ facis o Cæſena guadagnum,*
Cæſena, uinum dulce. *Perq; tuas Bacchus ſolet albergare colinas.*
Faẽtia, uaſa Maiolicæ. *Pulchra fauentinam finguntur uaſa per urbem*
Bononia ſapiens *Supraq; Maiolicam pictorum fama uidetur.*
Bononia boues *Qui mancat ſenſu uadant habitare Bologuam,*
Florentia, nugas *Quanuis ipſa boues graſſos faciatq; bragatos,*
Florẽtia,uers9 uulgares. *Quo littus ſabiam, tot habet Florentia nugas,*
Roma, lecardos *Quot cœlum ſtellas tot habet Florentia rimas.*
Roma, quod urbes alie. *Roma bonos ſemper quærit mangiare boconos.*
Neapoli, maranos. *Siſic eſt, omnes Vrbes ſunt, credite, Roma.*
Neapoli, corteſiani. *Napolitanas uiris Vrbs eſt repleta maranis,*
Sienæ, puellas bellas. *Napolitana uiros corteſos terra miniſtrat.*
Piſæ. Luca *Produxit ſemper formoſas Sena puellas*
Mutina,ingenioſos. *Florentinorum, Piſa, Lucaq; parturit oſtes.*
Nouaria, ſcarpacinos *Non modonẽſis erit cui non fantaſtica mẽs eſt.*
Nec ſunt ingenii meliores quam Modoneſi.
Qui ponunt ſcarpis mandat Nouara tacones.

Cipadæ mores

Sed tantum generat ſemper Cipada giotones,
Sed tantum generat ſemper Cipada ribaldos,
Sed tantum generat ſemper Cipada caueſtros,
Quicunque in piazza ſcopatur ſiue bolatur
Hunc omnes gridans genuit Cipada gatoffum.
Quiſquis in excelſa berlina ſuſcipit oua.
Hunc dicunt omnes Villam genuiſſe Cipadam.
Quiſquis tenaiatur, ſquartatur ſiue picatur.
Hunc omnes faciunt ladrum de prole Cipadæ.
Illic namque uiri dotantur in arte robandi.

Nilq;

Nilq; deum trepidãt, blasphemãt cũcta rapinãt
Omnia saßinant, sperzurant, semper abarrant.
Nunquam poltrones quid sit confeßio norant.
Cum uerzis multos mãgiarant Parrochianos,
Deq; suis Pretis faciebant sæpe mezenos,
Semper in obscuris stant Boschis atq; cauernis.
Assaltant homines faciunt smontare caballos.
Vadunt in frottam ueluti stornelica turba.
Indoßumq; ferunt de foggis millibus arma.
Alter panceram ueßit de rugine tinctam.
Alter corazzam fert nunquam sole uedutam.
Alter per terram uadit spargendo piastras.
Alter dum currit, uadunt in fascibus arma.
Alter habet collo targazzam more uetusto.
Alter et absq; fodro ruginosum baiulat Enßem.
Dum uadunt pariter, squadrãq; serãtur in unã.
Mille nides rõcas malaguzzas, mille gianettas
Spontones, lanzas, Alebardas, & Giauarinas,
Dantq; focõ schioppis tuftaf sborrante ballotta.
Semper habent lõgas barbazzas puluere plenas
Semper habent oculos scura sub fronte fogatos.
Protinus ad cifilum cognoscunt esse propinquũ
Mercadantem aliquem cui robbas tollere debẽt,
Extitit ipsorum Baldus capitanius ergo,
Per quem se quisquam mortis posußet ariscũ.
Tres at præcipuos compagnos Baldus habebat,
Quorum progeniem breuiter toccare bisognat.

Cõtra uallã, qui ponit inter giotonẽ ribaldum & caueſtrum nil differre. Cipada, habet primam indifferẽtẽ.

Malaguzzus malaguzza malaguzzum. Tuftaf schioppetti eſt. Bom, bom, Artelarie groſſe, unde uerſus ſchioppettus tuftaf, bom bom colubrina ſboronat. Ariſgum, periculum. Morgas, & morgantus reperitur.

Genus Fracaſſi.

Primus erat quidam Fracaſſus prole Gigantis,
Cuius ſtirps olim Morganto uenit ab illo,
Qui Bacchiconem campana ferre ſolebat,
Cum quo mille hominum colpo ſfracaſſet in uno
Ipſe Fracaſſus erat ſicut Morgantus homonus,
Terribilisq; gigas, Baldoq; in cuncta fidelis.
Cuius longa fuit (certe non dico boſium)

Homonus, Lucretius ait, miſerum mandebat homonem.

Per bellum punctum cubitos statura quaranta.
Grossilitate staro maior sua testa uidetur.
Intraret boccam medius manzolus apertam.
Auriculæ facerent scarparum paria quinque,
Atq; super frontem tu posses ludere datis.
Non est mellonus nasazzo grossior illo,
Spalazzas habet ingentes magnãq; schenazzã,
Ganbazzas longas, brazzos grossumq; culame.
Plato fuit magnus corpore.
Grandilitate putes, sed non uirtute Platonem.
Hunc qui ferre queat nõ est reperire Caullum.
Quando scandit eos, smagazzat more fritadæ,
Smaggazat, plus quam friat.
Nunquam Fracasso uisa est plus magna colũna,
Nunquã Fracasso uisum est plus grãde pslastrũ.
Si grossum brãcat manibus per cornua Taurũ,
Hunc circa testam reuoluat terq; quaterq;.
Iugiter immensam portat sua testa celatam.
Brenta chaldaice. Zerla hebraice.
Quæ tantum retinet uinum quã brenta teneret.
Targam quã gerit est maior fundamine tinæ.
Mastellus, arabice, Sojum latine.
Fert Bastonazzum duro de Robore factum,
Cui centum lammas azzali ponere fecit
Cum quo sfrantumat Turres, Pallatia, Roccas
Targam est maior, figura est.
Totum cum cœnat mangiat sua bocca uedellum.
Vix implent uterum panes octanta uodatum.
Vna suum excusat de uinozerla bicherum,
Sint quicunq; uelint Pillastros atq; columnas
In spallam portat nullam sparagnando fadigam.
Cum manibus streppat quercus, altasq; pioppas,
Ac si fortificam uellet stroppare ciuollam.
Tanto cum strepitu uadit, tantoq; furore
Tota sub ipsius pedibus quod terra mouetur.
Dispositus caro pro Baldo tradere uitam.

Genus Cingaris

Alter erat Baldi compagnus nomine Cingar,
Truffare, decipere. Soiare.
Accortus, ladro, semper truffare paratus.
Scarnus enim facie, reliquo sed corpore nerui
Plenus, cõpressus, picolinus, brunus, & atros

Semper habens nudã testã, rizzutus, & asper. Calefare.
Iste suam traxit Marguti à sanguine Razzã. Trepare.
Qui ad calcagnos sperones ut gallus habebat Berteggiare.
Et nimio risu Simia cagante moriuit, Bertonare.
Quẽ post quã morgãs tumulo sepelliuit in uno, Toſare.
Sic Epigrama suo fecit lachrimando bachiocco. Marguttus.

Tumulus Margutti.

Marguttus pelagi Terræq; pericula quitot
Vicerat, hic una Simia cagante moriuit.
Is igitur Cingar Margutti semine uenit,
Qui patris mores imitatur in arte robandi.
Perfectus ladro, promptus, mala guida uiarum,
Namq; Viãdantes in Boscos sæpe uehebat,
Ipsius arte bonum pensantes esse Caminum,
Portabat semper ladro post terga sachellam,
Sgarraboldellis plenam sordisq; tanais,
Cum quibus obscura pingues de nocte Botegas
Ingreditur, caricatq; suos de merce sodales.
Vigattus saltat, guizzat, sgrafignat, & omnes Sgraffignare, eſt uiri.
Altaros spoiat, Gesias quum cernit apertas. Graffiare, eſt gatte.
O quoties quoties capsettam sgardinat illam Azzaffare, eſt leonis.
In qua offerre solent homines deuote quatrinos.
Non scelus in mundo quod nõ commiserit iste.
Tres uoltas iam iam forcas montauerat altas.
Sed lazzo uinctus Manigoldo stante dedretum
Multimodis illos scampabat sæpe Bricones,
Intrepidusq; suam primam rediebat ad artem.
Si quandoq; (licet raro) perg[illegible] ad urbem, Inter manigoldum, & boiam quid differat, uide Solinum.
Protinus a cuncta manifestus gente per omnes
Exclamabatur contradas, ecce Gaiosſus.
Ecce Dianol adest, meritat qui mille fiatas
Suspendi furchæ, uel debita soluere chiappis. Furca, & forca põt ſcribi.
Quisq; rauanellum dabat illi siue botonem,
Alter eum dicit spoliasse Altaria Templi.
Alter presbitero chierigam ruppisse tracãno,

Atq; capellano calicem rapuisse doratum.
Alter & accusat, uerzas non lassat in hortis,
Alter ait, multa robbauit fraude cauallam,
Ac de Gallinis pollaria multa uodauit.
Ille sed immotam frontem tenet atq; brauosam,
Quemquã nõ metuit, post omnes immo petezat,
Plus quam cõpagnos alios hũc Baldus amabat.

Genus Falchetti.

Petezzatio fit dupliciter, ait Auerois, altera causa bertezandi, altera causa sanitatis, prima ore, secunda & cetera.

Sed quid nã de te Falchette stupende canemus.
Tu quoq; pro Baldo bramasti prendere mortem
Forsitan o lector quæ dico dura uidentur,
Namq; pulicano Falchettus uenit ab illo,
Quem scripsere uirum medium mediũq; catellũ.
Qua propter sic sic noster Falchettus habebat,
Anteriora uiri, sed posteriora canina.

Pulicanus, semicauis.

Non fuit in toto cursor uelocior orbe,
Brancabat celeres manibus currendo caprettos,
Aut lepores, damas, ceruos, Daynos q; fugaces,
Et quia meggius erat noster meggius q; caninus
Hunc multi leges, Marchesi, Papa, Signores,

Incagare, parum curare, unde de Socrate dicitur.

Chortibus in proprijs fieri uoluere priorem,
At magis incagans [illegible]; Regumue fauori,

Morti nemo tam gaiardi ter incagauit quam Socrates.

Cum Baldo semper dormit, mangiatq; bibitq;.
Cuius fortezzam scribendo uidebimus omnem.
Cuius amicitiam cum Cingare nullus auanzat.
Non tamen illius fraudes imitatur & artes.
Hi tres cum Baldo noctes q; dies q; morantur.

Berta uxor Baldi.

Cuiusdam Baldus uillanæ nomine Bertæ
Captus amore fuit, quod erat nimis illa galãta.
Hanc tulit, uxorem, geminos habuitq; fiolos,

Marcellinus & Cingarinus Baldi filii.

Quos Marcellinum, Cingarinumq; uocauit.
Sic sic formosos uultis, sit mente politos,
Quos nisi cælesti dicebant numine factos,
De quibus in fundo libri cantare decebit.

De Zambello.

Altera

Altera nupta fuit Zambello nomine Læna,
Quæ soror uxoris Baldi fuit, at minor ortu.
Hic Zambellus erat Borella tundior omni.
Pluſquam piſtonus iatæ mortaris aguzzus.
Hunc dormire nihil Baldus de nocte uolebat,
Quem toto ſtentare die cogebat in agris, (gnat
Quicquid aquiſtat. n. Stento, quicquid ue guada
Baldus id expendit pinguoſas intra Tauernas.
Ille fadigando uix quid mangiaret, habebat,
Iſte repoſſando burſamq; numosq; tenebat.
Zambellus uolait de Baldo ſæpe dolere,
Sed metuit ſoltum ſpallis tentare Tracagnum,
Quẽ ſemper redeundo caſam ſua ſch ena puabat.
Splendidus in menſam vult Baldus ſemp hẽre
Quaias, Perruces, Faſanos, atq; Caprettos,
Sed vix Zambellus fortas magnare ſcalognas
In cantone poteſt, ne Baldus forte uideret.

Exclamatio Poetica.

O Mazucche nimis, mens o nimis abſq; ſaporo,
O macaron macaron quæ te matezza piauit.
Quid tantũ expectas pauper merlotte? becatã)
Scilicet, eſt hominum de te grandiſsima cura.
Aſt dis, heu quoniam pauper diſpellor ubiq;,
Et quia noſter habet ſquarzones mille gabanus.
Et quia nulla coprit nudam mihi ſcuffia teſtam,
Et quia ueſte tego ſquarzatus apena culattas.
Et quia nõ unquam portat mea gãba ſchifones,
Et quia calcagni ſcarpombus abſq; rigeſcunt.
Et quoniã marzã nec habet mea taſcha doinã,
Cum quo panis ego poſsim comprare tochellum,
Cũ quo qui radat, Barberum ſoluere phas ſit,
Et quia pro nimio pellis mea frigore ſchioppat,
Et quia me comedunt priuum ſauone pedocchi,
Vndq; ſum factus deriſio, nauſea, ſcornus.
Non mancant homines me conſiliare ſcientes,

Læna uxor Zãbelli, ſoror eſt Bertę uxoris Baldi.

Per contrarium intelligitur.

Stento fabore.

Tracagnum Mituanice.

Trusũ Breſſanice.

Trambaiũ græce

Truncum latine.

Quæriẽ, quare Baldus ſie pius & prudens, creditũ, germanũ tã male tractabat audi Platonem, uir naturaliter gentilis uilanũ abhorrere cogitur.

Gabanus, veſtis ruſticana.

Apena, melius quã uix

Schifones uillanice.

Calzas urbanice.

Tochẽ & tochellus, fruſtum, & fruſtillum.

Notandũ.

At mancant homines, heu, me aiuttare uolẽtes.
Omnes sunt medici, sua sed medicina negatur.
Omnes compagni sed nõ compagna scudella est,
Sum felix, quisquam pro me uult ponere uitam,
Sum pauper, nemo pro me uult ponere robbam.

conclusio.

At iam cœlesti moriens sol cascat ab arce.
Moxq; suas totũ tenebras sparpagnat in orbẽ,
Somnolenta libro fac finem Musa secundo.

Phantasiæ secunda Macaronicę terminat.

MAGISTRI AQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE TERTIAM MACARONICEN.

Zambellus Baldi *qui creditur esse fradellus.*
Zappãtem reperit barba Tognazzus agrum,
Hic fit conseium Prætori mittere Baldum,
Quem dudum posita cercat habere taia,
Mittitur ad celebrẽ Mestralus ab urbe Stafettã,
Cuius ob insidias restitit ipse preson.

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI

Macaronice Tertia.

EXtra montanas ſurgebat Apollo cauernas.
Cuius erat facies Tauolazzo grandior illo. Cõparatio.
Quem baleſtreri totum bolzonibus implent.
Quando Zambellus ſtabat ſolettus in agro
Valda Cremoneſos ſtentans zappare faſolos. Cremoneſos dixit à loco ſic dicimus

Mel hibleũ. Proverbiũ.

Quẽ quoq; mangiãdi grãdißima uoia grezabat
Nam per uentronem ſentit roſegare budellas.
Perq; cauagnoium diuerſus gambarus ibat.
Sed quia pane uodus pendet carnerus ab ulmo,
Statq; iacens terræ Barilottus abſq; cocaio
Cæperat ingenti teſtam gratare dolore.

Cagasãguis angonaia, gianduſſa, codeſella ſunt Ruſticorum blaſphemiæ.

Non ſatiare potẽs uentrẽ, uult paſcere griffas,
Ergo triſtatur. ſuſpirat trat cagaſangos,
Tratq; angonaias, gianduſſas, atque moriam.
Smagrito uacuæ cantant in uentre buſecchæ.
Atq; ſuus bigolus ſchenæ taccatur apreſſum,
Impatiens tandem miſer hac cũ uoce gridauit.

Moria eſt cõtagium carnis, quo morit animal.

O crudis lancum, grandis quæ eſt iſta facenda,
Semper ego taſam? patiarq; morire chilò?

Bigolinꝰ & vmbilicus.

Quæ fuerit codeſellam meam ſi parlo raſonem?

Modꝰ loquẽ di ruſtice.

Si cui sborrarem qui me diſtoiat afattum
De tot faſtidis, de tot cagaſanguibus? aide?
Sic ne fame ſchioppare facit me Baldus adūca?
Cui pinſen ueniat, cancar centumq; malanni.

Taſam, tacere debeam.

Talia dum parlat uecchium procul ecce uidiuit,

Chilò, utſupra,

Barba Tognazzũ quæ turba ulana dimandat.
Conſul erat, nec non uilla camparus in illa,

Aide, oyme, ayme oyde dolentis eſt.

Eſtq; Cipadiculas pro caſtigare giotones,
Conſeio quiſquis cupiebat habere ſaputos,

Video uidi, & uidiuit.

Protinus andabat ſauio parlare Tognazzo.

Barba Tognazzus.

Praticus iſte quidẽ ſcoprebat mille magagnas.
Qui ſimul hoſtis erat capitalis deniq; Baldo.

Statura Tognazzi.

Magna ſuper teſtam groſſam ſtat bretta taeri,
Sub cuius piga ſcriptarum copia pendet.
Conſulis eſt uſus tales portare boletas.
Extra bretonem longæ monſtrantur orecchiæ,
Quas faciendo aſini formam natura puuit,
Quas nec baſtaret plenas uacuare badilus.
Semper habet naſum longo morcone colantem,

A bulla deriuatur boletta, q̃ dupliciter ſigillatur

Morco eſt muſſa naſ.

De

De quo ſpirat odor tanquã cagatoria morbans.
Cui cadit e ſpallis quædam zorneula criſpa,
Quam gentes fogiam portabãt tẽpore uecchio,
Hæc appena tegit circum culamina bragas.
Stat camiſola breuis dependens anteq; poſtq;,
Scoprit & interdum uento boffante quaderen, Hoc quaderẽ, & hic quadernus.
Namq; ſuas uſat calzas geſtare braſolas,
Quas cũ ſtringhettis baſtat ſtringare duobus,
Pendet cum medio lateri ſquarcinula fodro,
Qua cauat o quoties Ranis Biſſis quoq; pellem.
Incedit rectus palmas hærendo galonis. Valiſa ẽ ſarcina
Excuſet quamuis oneroſam Gobba ualiſam, Alegro, quia viderat eũ.
Atq; pauonizans menat uelut ocha quadernũ, Groſſolaniter ſemper Zãbellus loquetur.
Sæpe facit manibus quantos ſua braga decẽtes.
Tempore frigoreo magnum, dat namq; calorẽ.

Togna.

Hunc igitur cernens uultu Zambellus alegro An, an, familiariter pronũtiat quum aliquem ex improuiſo cernim⁹ amicum Soluere Lombardice dicitur mane comedere, pambrare Romagnice. Botecchia, proparuo botazzo Vaccario ruſtice dixit, p Vaccario.
Illico Zapponẽ linquens gridat, o la Tognazze,
Expecta te precor, uolo, nobis dire parolam.
Cui ſe conuertens Tognazzus dixit, an anum,
O Zambelle meus, quid uis? iam deſine zappam,
Hora fit ut ſoluas feciſti collationem?
Ay Zambellus ait ſuſpirans, ay cagalocchius,
Non habeo panem, uacuas en cerne ſachellas,
Nõ habeo vinũ uacuam quoq; cerne botecchiã,
Oyde, utinam ſic ſic ederent uentralia Baldi.
Deh angonaia malum mihi quãtũ fecit adeſſũ.
Eſt mihi uaccario magnum parlare talentum,
Fors bene ſaſsino plus non ſtentabor ab iſto.
Tognazzus sbraiãt, quid nã facit ille ribaldus
Qui centum forcas unam meritaret ad horam?
Dic Zambelle meus, dic dic, iam plangere noli,
Semper maturis tua dic ſecreta uecchionis,
Neſcis quod noſtri ſimul agroppantur amores? Notandum.
Neſcis quod ſemper fixum te porto corada?

Cui Zambellus ait, dicã tibi cuncta Tognazze,
Sed precor in prima nos hanc ſtrauachemur ad
Per diſuetură ſi pes ſimus ille ueniret, (umbra,
Et nos ſguaitaret quod tecum parlo chi lunga,

Chi lunga, bergamaſchi dicunt pro ibi.

Nullo reſpettu te cum baſtone macaret.
Me me non dico quia ſum miſer uſus in illis
Tartufolis, ſeciq; bonas in tergore coſtas.
Tognazzus tali uerbo reſpondit in ira,
Quid Zãbelle inquis? me cum baſtone macabit?

Ruſtice dicit habere coſtas in tergore.

Se bene, quid nobis faciat, guardabit auantum.
Quẽ quãuis, quod ſit gaiardus, fama rebumbet,
Attamen incagans illum non æſtimo fonzum.
Sed Zambelle tuam mihi dic iam quæſo raſonẽ.
Hunc ſine criſterio faciam ſcagarare budellas.

Fonzus macaronice, Fũgus latine.

Non tibi dico fauã, ſcio quid ſub pectore ſeruo.
Zambellus ſgrafando caput ſic incipit, oyde,
Non habeo tempus tantas narrare cotalas,

Scagarare proprie eſt amalantis.

Hoc ſolum ſapias o barba Tognazze, quod ipſe
Me facit, & ſomnũ, poueros q; famere putellos.
Semper ego ſtento, facio ſtentando negottam.
Quando caſam redeo ſtraccus, multũq; fiaccus,
Vergottam cœnæ penſans acatare paratum,

Negottam, quaſi neque guttã intellige.

Groppifero baſtone prius bona ſera ſalutat,
Nil niſi panzatas, pugnos, calzoſq; guadagno,
Nãq; ribaldonus me chioccat, meq; richioccat,
Et cum ſtanghetto currit mala Berta, gridatq;
Cur gaioffe caſam ſic ſic abonhora retornas?

Abonhora, per tempus.

Vndiq; me piſtãt, ſtrazzãt, hinc inde marazzãt
Iſta uiuanda mea eſt, talis mihi cœna paratur.
Inde ſuper fœnum ſicut Maſtinus alozo,
Ille ſuper lectum cum Berta coniuge dormit.
Fer precor altoriũ ſchiauus tibi ſemper habebor
Et formaiolam factam de lacte bianco

Mirarer ſi dixiſſet lacte nigro.

Hoc pro ſeruitio tibi mox donabo daucrum.
Tunc Tognazzus, habes nũquid zãbelle paura?

Hunc

Hũc præcor impazzzũ mihi nunc tãtũmõ lassa.
Crede ladronazza plus non stentaueris illo.
Talia parlatus raptim se drizzat ad urbem,
Zambellus q; suam primam tornauit ad artem.

Artem zapatoriã, quã quondã Romani Senatores exercebant.

Comparatio.

Qualis cum bocca corpus fingiarus aperta,
Quem cazzator habet spето pungente ferítum,
It per campagnas, cœlum rugitibus implet,
Sanguineamq; bauam torto cum dente biassat.
Talis Tognazzus furibunde caminat ad Vrbẽ,
Ante Potestatem super alta palatia uadit,
Hic argumentis ualidis, uerbisq; gaiardis
Accusat Baldum conductis testibus illic,
Quod pro tot uiciis esset de iure picandus,
Inde probat uilani non uerum esse fiolum
Zambellus robbæ deberet habere tenutam,
Namq; uirum memorat quõdã uenisse Vpadæ,
Sanguine Francesum, qui mox uxore perempta
Discesit, retro Baldum linquendo putinum,
Quem tanquã propriũ natũ Villanus habebat,
Attamen ille casam sine iure tenetq; regitq;,
Et quod peius erat, Zambellus pane carescit.

Tenutã, possessionem.

Gosa.

Tunc homines prætor sauios gaioffus adunat,
Conseiumq; facit cum fraude capescere Baldum,
Namq; diu cercarat, eum si prendere posset,
Estq; suam supra testam grandissima taia.
Non illi curat sbirrorum mittere turbam
Namq; timet quod Baldus eos occideret oẽs.
Quid faciunt? unum Mestralũ prætor acattat,
Qui retrouet Baldũ, lettram cui baiulet unam,
Cuius erat simílis placido sermone Tenorus.

Gaioffus prætor. Capescere fraude, blandiciis.

Tenor & tenoros.

Epistola.

Salue nostræ Vrbis spes o certissima Balde,
In quem se fidat Paladinum Mantua solum.

Rex Napolitanus staffettam misit adessum,
Aduisatq; omnem faciens de certo senatum.
Qualuer armati uenient in tempore curto
Centum squadrones, urbs atq; piabitur ista.
Forsitan ad saccuu nos ibimus ante trigiornos.
Consilium feci, gentes armare bisognat,
Urbsq; suum te nunc capitanum tota dimãdat,
Ergo cito uenias, conduttum præbeo saluum,
Dummodo non guides quẽquã de gente Cipadæ,
Namq; secreta uolo talis sit facta facenda,

Saccus est depopulatio urbium, quã Caldei uocant saccaman, trigiornos, ut supra todannã figura est.

Mafelina.

Postquam sic prætor scripsit, fecitq; sigillum,
Mestralus scandit staffeta more cauallum,
Cornettumq; uclut ueniat de longe, tacarat,
Contraq; Cipadam crebro sperone caualcat,
Sed tamen interius pentito corde stopinat,
Cum bene cognorit, uel forte prouauerit olim,
Quantum sit fortis Baldus, quantũ ue superbus.
Rupperat ipse caput Mestralis sæpe, sbirisq;.

Non posset urbem intrare probando.

Stopinare dicitur tremare, quia desic ente oleo in lucernam.

Berta.

Hunc procul ergo uidet qd boscũ exuerat atrũ,
Post quẽ Falchettus sequitur Cingarq; Fracassa.
Hiq; disarmati gestant solummodo spadas, (sus,
Securis quoniam solazzo mentibus ibant,
Hos dũ longe uidet ficlrix staffetta scagaitat
Sed tamen ostentans scriptum procedit auantũ.
Quo procul inspecto Baldus sociũq; stetcrunt,
Seq; parat Cingar propter robbare cauallum.
Multos Mestralus tremolantos dum faciebat.
Hos celer adiungit, qui descendendo cauallum
Zenocchium curuat, mox letram porrigit illis.
Baldus eam carpit, socios facit inde remotos,
Et relegit totam cunctis oldentibus illam.
Corripit in prima facie marauilia Baldum,
Dimidiamq; stetit supra se turgidus horam.

Stopinus lãguens trepidat, hancq; stopino stopinas.

Mirabar si de ecclesia egrederentur.

Solazzus, fuit philosophus. Epicureus, uide Diogenem.

Oldire, audire.

Magagna, est macula ligni, uel cuiuscunq; rei peccatio, accipitur etiã pro dolo.

Cingar

cingar ſcaltritus, uulpone catiuior omni.
Protinus inuentam penſauit fraude magagnã.
Meſtrali faciem guardat, dubiamq; remirat,
Poſt aliquantillum, quid ais, tractatur in urbe?
Quid facitur? Meſtralus ait, mouet arma ſenaNãq; Todeſcorũ geminus iã cãpus ariuat, (tus
Caſtellũq; Godi modo sbõbardare comenzant.
Porcida de Trenti ripa uenit iſta Canaia.
Celſaq; montagnæ uarcarunt culmina Baldi.
Nodauere lacum, tandem uenere Soloium.
Pars ibi deſmontat naues, pars incubat undis.
Terra coperta uiris, lacus, urbes, mõsq; paluſq;
Hinc pedites ſex mille bruſãt quæcũq; trouãtur
Inde Lacum Gardæ nullo prohibente couertãt.
Implerunt barcas implerunt mille phaſellos,
Contraſtumq; ſibi non fecit rocca Malherbæ,
Quæ ſpingardellis Benacum ſpazzat ubiq;,
Vnde Todeſcorum potuiſſet frangere naues.
Sed caput in ſaccum tenuit mangiando biauam.
Sirmio conticuit, ſit quamuis inſula fortis,
Littora Benaci quæ uiſu tota miſurat,
Sed ſtetit indarnũ, panzamq; gratabat alhorã,
Nilq; Deſenzanus, nihil & Voltella tirauit.
Nil mater Minti fecit Piſcheria noſtri.
Artelaria ſtetit, licet ruginenta Monighæ.
Nil bellicoſa cum gente ſuperba Paenghi.
Mœnia præclari nihil obſtauere Lonati.
At Sulpharinus ſuper altum bricola montem,
Contraſtare uolens aliis ſapientior, he heu
Pœnituit, quoniam fuit illa bruſata Todeſchis.
Saxa comenzauit uillanica turba deorſum
Mittere, ne ſurſum gens Lanzchinecca ſaliret,
Per filũ ſpadæ tamen omnes deniq; uadunt,
Et ueluti Sulphur, raptĩ bona Rocca bruſatur,
Quo Sulpharinum merito ſic nomine clamant,

Quis

Godiũ apud Mantuã eſt.
Porcida, pertinens ad porcum. i. fœda.
Mons Baldus.
Lacus Gardæ.
Saloium ciuitas riueræ Malherba.
Spingardella eſt genus artelariæ.
Prouerbium Sirmio inſula.
Patria Catulli.
Deſenzanus Voltella, ciuitates magnæ penes Benacum.
Minti pro mintii, flumen eſt qui extra Benacum ubi Piſcheria fundatur ifluit, & Mantuam petit.
Monigha ciuitas inter malherbam & Paenghi ſita.
Lonatus, urbs magna Sulpharinus quare ſic nocatur.

Qui miser igniuomas porrexit ad æthera flãmas
Quacchia ſtetit nullã faciẽs Capriana moueſtã.
Capriana in ter alpes urbs fundata.
Volta tulit dulcis Vernaxxæ trenta Barillos,
Quos imbaſſator menaut contra Todeſcos.
Volta ſimili ter
Et ſic Volticolæ ſchifare pericula norunt.
Vrbs tamen alta Godi non ault cõcedere paſſu,
Vnde ſuos muros iã sbombardando foracchiant.
Foracchiãt', pluſquã forant.
Comina
Reſpondet Cingar, mentiris brutte caueſter.
Non ego ſat uideo ueſtras fraudes q; doloſq;?
Mox loquitur Baldo, ne uadas, namque gabaris,
Iudico ſit Ragnus qui tendit retia Muſcis.
Metaphorã faciunt.
Fracaſſus mediãs ſermonem Cingaris, inquit,
O Cingar ragni moſcones rete trapaſſant.
At nos qui famam comprauimus eſſe ualentes,
Armati pariter nunc nũc properemus ad urbẽ,
Seneca inquit.
Si nobis ragni laqueos texere doloſi,
Philoſophię murum ſic Plato trapaſſauit, uelut Tauanus ragni telam.
More tauanorum nos tranſpaſſabimus illos.
Tũc Falchettus ait, quid tam parlare biſognat.
Vultis ego uideam ſi uera eſt iſta buſia.
Buſia & boſia, ſicut forca & furca, hæc autoritas poetis conceditur ad maiorem carminũ decorum.
Et citius dicto cæpit ſpazzare caminum,
Ac in motu oculi nil territus intoit Vrbem.
Iuſſerat armari plures de gente phalangas
Prætor, at ignorant quæ nã ſit cauſa Bagordi,
Quod ſolum facit ut Baldũ trapolaret in urbẽ.
Cui zurat ſi fata dabunt, lsongare colengum,
Talia contemplans Falchettus credidit ergo,
Cunctaq; regreſſus Baldo ſocijs q; recuntat.
Stant igitur dubij ſi res ita poſtulat, an non
Sed Baldus nunquam quid ſit formido ſciebat,
Namq; ſuis nimium forzis confidit, & armis
Infuriatus ait, rogo, uos andate ſodales.
Frappis, nugis.
Ire uolo pentus ſolus ſolettus ad Vrbem.
Accedant Braui qui frappis ſidera turbant
Vrbs mihi tota ruat ſoli non æſtimo ſicum,

Nec

Nec paueo dū dextra iſtū perſtrinxerit Enſē.
Cingar, Falchetrus, Sed plus Fracaſſus adorāt.
Proſternuntur humo ne ſolus pergat in Vrbē.
At magis ille furēs nō uult, magis increpat illos
Ite uiam dico, de me nec habete pauram.

Berta

Ergo receſſerunt ploratibus ora bagnantes,
Namq; ſuum Baldum nil contriſtare uolebant.
Solam Baldus enim ſpatam geſtabat inermis,
Poſt poſitis reliquis armis ſe drizzat ad urbem.

Togna.

Interea ſquadram Sbirorum barba Tognazzus
Ante paricchiarat certo cantone latentem,
Quæ ſtat cū Ronchis ſpōtonibus, ac Alabardis, Zaffare pro prie sbirorum eſt, & eſt Venetianicum.
Propter venturum Baldum zaffare dedretum,
Sbirrorum quoniam mos eſt inuadere ſchenam.
Horum Tognazzus caput extat, inſtruit oēs
Quid faciant, animo diſpōnēs cuncta brauanti Notandum pro sbirris.
Vnde modum ſtatuens dicebat, ſtate prouiſti,
Hic ſtabis tu, hic tu, ſed ſtabis tu illic & illoc Illic & illuc Caldaice dicitur laium & collaium.
Sæpeq; iactabat, nihil eya pauete ſodales,
Dum modo uobiſcum ſtabo, laſſate pauram,
Ille ero qui faciat cum Baldo primus aſaltu.

Parentheſis de foro uiris.

Ecce uenit Baldus tandem, ſalamq; perintrat
Pallazzi, ſcribunt qua ſemper mille nodari.
Rumor ibi ſtrepitusq; ingens aditur ubiq;, Mille, infinitum pro finito.
Hic per diuerſos tractantur iura, facendæ
Hic procurator Villanum ſcortegat illum. Iura pertinent procuratoribus.
Alter ut acquiſtet gallinas tutat eundem,
Is facit accuſam citat ille, prehenditur iſte, Facendæ pia dezantibus.
Meſtrali currunt, Villanis pignora tollunt,
Qui trant grandaſſas illis, ui namq; citantur, Treina, genus numi.
Sforzantur miſeri paucas sborſare treinas.
Sm autem sborſant, preſone repente ſerantur

Indi-

Iudicat hunc iudex, datur & sententia pro se,
Ille piadezans penitus uult uincere litem,
Ac ostinatus semet, robbamq; ruinat.
Hic nihil attendunt bursalem præter ad escum,
Atq; manus gestant ad aquistū more Grisonis.
Grifo macaronice scribitur, unde uersus. *Non chartam cessant ibi spegazzare Nodari,*
Mandatos renouant, ac instrumenta reformāt,
Illos compellit sic namq; libido guadagni,
Grifo macaronicus, griphisque latinus erit. *Per fas atq; nefas poueri lacerantur Homelli.*

Gosa.

Iam prius armatam Baldus mirauerat urbem,
Vel se deceptum propter captare paratam,
Vel per se factum capitanum forte regendam.
Interius dubitat, sed nil tamen ille smaritur.
Exclamatio *Heu quia sunt nimiū tradimenta nociua guere*
Qui sternunt hoīes uno certamine centum, (ris
Acoio, idem est quod osello, abarro. *Sed cum fraude illos unus traditorus acoiat.*

Comparatio.

Vt Leo, qui pecudū genus oē superbus agraffat,
Interdum Zatti morsu dormendo necatur.
Est ita Baldus, erat nec dū bene giotus ad ipsā
Portam pallazzi mala quod desgratia uenit.
Stabat homo latitans uasti post terga pilastri,
Obseruans Baldum, retinensq; timore fiatum,
Nam comandatum sic illi prætor habebat.
Vix igitur portam Baldus transiuerat omnem,
Ecce pianinum post schenam traditor ibat,
Et Baldi spadam cito corripit extra guainam.
Non tali fretta Soricum Cattellus adungiat.
Nec uulpes somnum fingens agraffat osellos,
Ipse uelut fecit, nil desconzando seipsum.
Illi sed melius non sic egisse fuisset,
Post illum quoniam Baldus se currere misit,
Cui tanta furia dedit inculamine calcem.
Quod fracto miserū collo tulit extra fenestrā,

Sic

Sic pariter sbirrũ, pariter quoq; perdidit ensem
Alter sbrichettus largum sfodrando fachinum,
Vindicare putans illum, sbrauezare comenzat. Sbrauezzare, sciectare.
Ad collum Baldi mandrittum lassat abire.
Baldus at indretũ saltans, celer inde subintrãs,
Huic tali pugno dextram colpiuit orecchiam,
Quod cecidere duo dentes ab utraque ganassa.
Et sbalorditus rupit sibi marmore testam,
Propter id en subito brauosa canaia leuatur,
Vociferant omnes, day, day, quia deniq; uenit,
Ad uischiũ cornacchia uetus, sta brutte ribalde,
Sta quia preson eris Prætoris denique nostri.
Sic exclamantes illi calcantur adossum
Cũ stanghis, trusis, bastonibus, atq; tracagnis,
Infelix Baldus nullum discernit aiuttum,
Cingaris auxilium desiderat atque Fracassi,
Nõ habet in manibus solettam quippe bachettã
Et bastonatas iam plures tentat ab illis,
Attamen ad melius qua prævalet arte repugnat
Terribiles q; menat saltando per aera goffos, Grauiora poeta noster hic agitat carmina Goffus idẽ est quod pugnus.
Sanguineamque bauã tumefacto spudat ab ore.
Iamque Nodarorum bancos subuersserat omnes,
Fregerat & multis, calamaria trando, cerebrũ.
Tognazzus strepitum iam pridẽ Jenserat atrum
Ecce fores cameræ sbirris comitantibus intrat.
Protinus hic spadæ sfodrantur mille nitentes,
Quæ si fiat circa Baldum, faciuntq; seraium. Sifiare est, prium spadarum, quã do uelociter manegiat.
Ille sed extrorsus balzo se liberat uno.
Squarcinolã nudãs Tognazzus primus ariuat,
Assaltat Baldum sic fortiter ore gridando,
Sta saldus, sta saldus, eris meus ecce ribalde Rodit saxũ, more canis, q. non uales offendere homine rodit petram.
Preson, & in Zeppo facĩ tibi linquere testam,
Baldus id ascoltat, uomit ascoltando uenenum,
Ac indignato rodit sub pectore saxum.
Interea cuidam Canefaro currit adossum,

Quem

Quem sbalorditum pugno uibrante ſtrauaccat,
Deque ſuis manibus clauam ſcarpauit eoctem,
Qua ſaguratum ſe cernens illico ſaltat,
Inque caput læua cæpit calcare capellum
Trãbaius & Tracagnus idem ſunt. *Trambaiumq; manu ferratum ſtringere dextra*
Illis de intornum cæpit ſcazzare Tauanos,
Prouerbia trita *Et baſtonatas orbis menabat ad illos.*
Spelizzat, expilat. *Paulatim ſe ſe quodam cantone retirat,*

Comparatio.

Carpit poeta q̃ utitur q̃buſdã aduerbiis ſat indecẽtib⁹, ut hic. *Vt facit à multis ſi quando granfiger Vrſus*
Innaſus canibus ſe ſe cantonat aguzzis
Stans ungis rectus, morſuque ſpelizzat acuto,
Quem poſſunt raris diſcantonare fiatis,
Tognazzus gridat quid nã manigolde brauabis
Hormaium. *En habet hormaium te furchæ lazzus acoltum,*
Alhora, *Nõ tibi Fracaſſus, Falchettus, nõ tibi Cingar,*
Anchora, ne ſciunt tamẽ ij qui latrãt quid ſit elegantia macaronica. *Altoriabuntur, pœnasque pagabis adeſſum.*
Sic ait, & menat toto cum robore dagam,
Quod non ſcarpaſſet pulicis de corpore uitam,
Hanc baſtone p̃rat Baldus, tum replicat ille,
Terque quaterq; furens,
Hic deficere carmina incipiunt multa, quæ ſicut fecit Vergilius ſunt ſemicompoſita. Smergolat, ualde clamat. *Sed Baldus ſcrimam qui doctus in arte docebat*
Tum Tognazzus eum ſic anguſtare frequẽtat,
Laſſauit magnum ſolido baſtone roueꝛſum,
Centumq; in pezzis ſquarcinula trita uolauit,
Propter qd̃ uertit ſcapolas Tognazzus at ille
Spoluerizare facit gobbam piſtante tracagno,
Smergolat ille gridã, heu heu ſuccurrite præſtũ,
Oyimea teſta, meæ ſpallæ, mea ſchena, iunate,
Ramazzat, præcipitat, unde ramazzonus, præcipitium X, & Z, macaronice aliquãdo breuiantur. *Sed magis in colera Baldus ſine lege ramazzat*
Et nihil attendit niſi tambuſſare Tognazzum,
Ille fugit, longamq; parat dum ſcendere ſcalam,
En miſer ad primũ caſcat tramazando ſcalinum
Ac uſque in fundum rigolauit more Borellæ,
Inque ſuo fregit matorem pectore coſtam.

Ne

Ne Baldus fugeret ſequitur ſbirraia repente.
Cui ſe conuertens agitat ſtizzoſe tracagnum,
Rumpit ibi ſpallas, ceruellos, brachia, gambas,
Haſtarumq; facit truncos uolitare per altum
Tegmen Pallazzi tich tach baſtone ſonante.
Per medium turbæ ſaltat, menatq; fracaſſum,
Grandior at ſupra iungens ſquadronus ariuat
Fecit & intornum Baldo ſtoppamne circhium.
Heu quæ nam ſtracco iam regnat corpore doia.
Nullaq; ſcampandi ſpes eſt niſi forte uolaret,
Attamen hac ſimili potius uult morte necari,
Quam ſupra teneras animam ſboccare piumas.
Eſt proprium ladri merito dare colla ſoghetto,
Eſtq; malandrini quartos in quatuor eſſe.
Eſt Barcaroli tandem fore piſcibus eſca.
Eſt Mercadanti ſtradæ latrone necari.
Eſtq; tirannorum læti ſorbere venenum.
Eſtq; moleſtantis geſiam miſerabile fatum.
Eſt inopis ſupra fænum tirrare fiattum.
Eſt furfantorum ſcanari dente pedocchi.
~~Eſt Monachi ſolitos mouendi diuersi ſalmos.~~
~~Eſt Monachæ [illegible]~~
Aſt eſt ſoldati numeroſa per arma neccari.
Baldus erat lancis, dardis, ſtralisq; foratus
Vndiq; ſanguineum ſpargit ſua vulnera fontē.
Sed quoties ubrat ſtangam, diſquiſtilat unū,
Mortos atq; ſuper mortos animoſe roueriat.

Mirabilia Baldi conſtā tia.
Ladro.
Malādrinꝰ.
Barcarolus.
Mercadantus.
Tirannus.
Infidelis.
Inops.
Furfantus.
Monachus.
Monacha.
Diſq ſtilat, diſteperat, diſpaginat.

Mafelma.

Sex horas zuffa Baldus certarat in iſta,
Cui magis ardito mentis conſtantia creſcit.
Confugiunt omnes pariter baſtone repulſi,
Atq; canes centum poſt terga uidentur habere
Sed per ſuenturam ſuper altæ culmina teſtæ
Percuſsit brauum tanto conamine zaffum,
Quod ſmiccauit eum tenerinæ more recottæ,

Suentura, di ſgratia, & in fortunium. Recottæ, ma ſcherpæ.

Fecit

Fecit & innumeras schidas retridãdo tracagnũ
Præstiter huic omnis populus se buttat adoßũ,
Prætor adest, pluresq; uiri de gente senatu,
Inanimant zaffos iam uiuũ prendere Baldum,
Ille sed in faciem pro stizza totus auampat.
Quem iam seminecem, nulloq; iuuamine fisum
Alhotta, tũc *Quidam supposito lazzo post terga piauit.*
Illico plus centum portantur alhotta cathenæ,
Cum quibus a testa calcagnos usque ligatur.

Exclamatio poetica.

Ah infælix Baldus nimium confise sub ipsis
Forcibus, o quanto melius si Cingaris aurem
Prestasse monitis.
Nunc miser in terra stas inter mille cathenas,
More pecorellæ, quando sibi lana tosatur.

Prophetia

Mantua crede mihi tunc grossolana fuisti.
Munera nescisti tibi quæ cœleste rotamen
Fluxerat, ut posses urbs altera Roma uocari.
Te stessam lædis, te stessam Mantua damnas,
Tuq; tibi stessæ grandis iactura fuisti.
Laus Gonziacæ. *Tu ne decus Mundi Baldũ fers carcere trudi?*
Profapiæ. *At ueniet tempus, ueniet tibi dico dauerum,*
Antiqua. *Quo genorosa Domus, sublimis, dedita iuri,*
Cæsarea. *Dedita palladiæ uirtuti, dedita Marti,*
Aequa. *Nataq; cæsareis longe Gonzaga Theatris,*
Sapicus. *Iustitiæ cultrix, populis gratissima, Lauro*
Beniuola. *Cincta caput, uictrix ornãs pia fana tropheis,*
Bellicosa. *Nescio quam grossam de te schazzare caualam*
Victoriosa. *Conueniet, facietq; tuas exire masones.*
Piá. *Altras imponet leges, altros ve stat utos,*
Inq; tuo gremio renouabitur altera proles.
Proles Gonziachis ultro subiecta signoris,
Proles gentilis, sapiens, unita sub uno
Principe Fedrico, qui lanza gaiarda uocatur.

Qui

Qui sensu forzaq; facit tremolare Terenum.
Millibus in guerris qui mille merebit honores. Ingenium & uires potissimum in Capitanio conueniunt.
Ingenio, leuam sibi sortem destruet omnem.
Viribus, armorum gestabit in arte triumphos.
Lilia sphæra, Leo, iouis ales nigra fauebunt.
Nulla fides unquam poterit succrescere maior
Quam Federice parēs ea quā tibi clara dicabit.
Teq; fidemq; simul pariens Isabella merebit Fides. Isabellæ pconium.
Inter mortales Mater diuina uocari. Diuina.
Cuius uirtutem Pallas infundet auitam, Sapiens.
Cuius fulgorem candor spirabit eous, Formosa.
Cuius honestatem seruabit cinthia uirgo. Honesta.
Nulla est in mēbris, uel tāta in corpore uirtus. Fortitudo.
Quanta erit in diuo Fedrico martis ad artem
Hic doctus solidam super omnia rumpere lāzā, Tunc temporis clauæ treshabebāt costas.
Doctus & adstoccū, mazzāq; menare tricostā,
Doctus equos manegiare leues, grossosq; cauallos
Doctus ad impresam rapidarū Bombardarū (ios Hoc metrū currit ad guisam ducentis bombardam.
Stalla cauallorum sua stallas uicerit omnes,
Inter quos aliquis ueniet tam grandis & altus, Cozzonus, domitor Equorum.
Quod si quis cozzonus eum montare domandum Ab equo equonus deriuatur.
Conuenietur (habens nullū tamen ipse scanellū)
Accipiet scalam nequiens adiungere staffam, Ligabit qđ uidelicet ligatus apparebit omniū conspectui.
Hunc tamē Orlando similis Federicus equonē.
Finibus ex armis banda uestitus ab omni,
De terra saltu ne lut aura leuabitur uno,
Seq; super Sellam staffam reprobando, ligabit.
Barbarescarum prolem taceamus Equarum, Razza Gonzagiacorum cauall.
Paduas Roma sciet, Florentia, Mantua, parma,
Diuersæq; urbes brauij quæ præmia donant,
Razza cauallorum quantum sit bella tuorum.
Mantua preclaros pariet tunc nostra Barones,
Altros Augustos armis, sensuq; Catones.
Non sibi liuor erit quod Roma coruscet ī armis,
Quod ue Coloneso tumeat falcata uigore,

Quod

Domus columnea.
Quod feriat cælum uastæ rugitibus Vrsæ,

Domus Vrsina.
Mantua non istis emittet forte minores.
Donabit celebres Vrbs Bergamasca Suardos,

Variarũ nomina familiarum Mantuæ.
Tu quoq; semp eris Domino Malatesta fidelis.
Viuite Pusterlæ, Capriani uiuite Strozzi,
Viuite Paueſi, Castiones, uiuite Gorni.
Viuite Mergones, Aliprandi, uiuite Preti.
Viuite Razzones, Ruabent, uiuite Grassi,
Viuite Bonnatti, Beneduſi, uiuite Rammi.
Viuite Fontanulæ, Godelupi, uiuite Grosſi,
Viuite Cortonæ, Lacioſi, uiuite Cappi,
Viuite Boldrini, Conegrani, uiuite Striggi,
Viuite Amorotti, Nuuolones, uiuite Gatti,
Viuite Coppini, Corati, uiuite Gazi,
Viuite Tercetti, Luzzere, uiuite Ghiſi,
Viuite Maluſi, Collumbæ, uiuite Bozi,

Colũbæ, adiunxit l, causa metri, nã pro casada ponit pro Aue non posſiſſet.
Viuat & Hippolytus, nigra ſtirps, uetus ĩde Fo

Vergilius, Catullus, Danthes, Merlinus,
Deniq; Daneſi uiuãt, clariq; Ruberti. (lenga
Viuat quæq; Domus quas neſcio radere mẽti.
Magna ſuo ueniat Merlino patua Cipada,
Atq; Cocaiorum ſurgat caſa baſſa meorum.
Mantua Vergilio gaudet, Verona Catullo,
Danthe ſuo florens Vrbs Tuſca, cipada Cocaio.
Dicor ego ſuperans alios leuitate poetas,
Vt Maro medeſimo ſuperat grauitate poetas.
Parcite ſi paucis datur iſta ſcientia, ſed de

Conclusio

Prouerbiũ
Sed de propoſito uideo caſcaſſe cominam,
Dum panem ſacio reperi feciſſe fugazzam,
Ergo repoſſandum terzo baſtante, Valete.

Phantaſiæ tertia Macaronices finit.

MA-

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MACARONICEN IIII.

Baldum sbirraiæ post diri uerba gaioffi
Carcere ferratum crura manusq; ferant.
Cingaris admonitus Falchettus, & ïde Fracaſ
Turcos, Moſchino concomitantæ, petunt (ſus
Vrbi Zambellus trahitur guidante Tognazzo,
Vrbanas nunquam uiderat ille caſas.
Ante Poteſtatem parlat, ſententia per quem
Cæditur, & robbæ fit pater ipſe ſuæ.
Berta vxor Baldi vult baſtonare ſorellam,
Rixaq; germanas naſcitur intra duas.
Cingar ut ingānet Tognazzum battere fingit
Bertam, ſed prohibet barba Tognazzus eum.
Illos immo vocat fatuos qui cum mulıere
Contendunt, multis eſt quia cauſa malis.

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANAE PHANTASIAE.

Macaronice Quarta.

Appositio.

VRbs sottosora diu fuerat conuersa per illum
Rumorem, populus q; ruens ignara Canaia,
Nescit enim causam, raptimque caminat in armis.

Ante

Ante Potestatem Baldum traxere ligatum
Zaffi brauantes illum brancasse gaiardum,

Parenthesis.

Est mos zafforum non assaltare piam quem
Ni uideant illum quod sit rudis, unus, inermis.
Namq; guainato si quis se affrontat ut ense
Continuo scapolando uiam carneria portant,
Vt faciunt tristes uiso falcone poianæ.
Grandes poltroni sunt nempe, probauimus illos.
Si quis pauper homo uadit de nocte per urbem,
Ac ferat exiguum (uelut est usanza) lusorem.
Quid faciunt isti ladri, porcinaq; turba?
Emittunt unum qui uadat spingere lumen,
Deq; manu pueri tollat perforza lucernam.
Quo facto zentaia ruit, gens plena pedocchis,
Circundant hominem picchis spadisq; sinarmẽ,
Millibus inde ligant soghis, forcãq; minazzãt,
Verum si grauidam numis uult tradere Bursã,
In pacem uadat, promittens dicere nulla.
Ast econuerso facit hæc destructio panis,
Quando noctur iis horis animosa iuuentus
It secreta suas ad maitinare morosas.
Quum procul ascoltat chitarini tangere cordas,
Et fricton fricton uocis modulamine sentit.
Aut eo salettos lunæ sub lampade noctem
Illustrare uidet, leuibus fugit illico plantis.
Sepe retro guardans an post se forte uenirent.

Pro sbirris notandum, piam quem dixit per cõtrariũ, quem piam, figura smirnistochea. Falco. Poiana. Per forza, dicio una est, aduerbium sforzantis. Sinarmen, ne arma, melius quàm inermem. Nulla, aduerbium negantis. Maitinare, agere Matinadas.

Gosa.

Ergo uidens Prætor sbirraiam ducere Baldum,
Sic parlando gridat male sis giottone uenutus,
Cum quantis cordis Nauis zenoesa tiratur,
Bastarent appena tuum cohibere furorem.
Credo quidem centos habeas in corde diablos.
Me facis in soghis marchettos spẽdere multos,
Te dum tot uoltas uolui piccare ladrazzum.

Centus centa centum, reperitur apud Siphonaronte in caldeum.

Scottus est debitum.

At nunc tempus adest quo debes soluere scottum

Tauernæ, metaphorice pro quolibet debito positus.

Tecq; super forcas ius est distendere collum,
Et quando calcan, humeros te boia crolabit,
Cum stralunatis oculis tot sidera cernes,
Quot nõ astrologus Ptolomeus in æthere uidit,
Non dare dignatur Responsa Baldus ad illum,
Rodit & interius sdegnoso corde cathenam,
Iugiter emanant tepidum sua uulnera guazzũ,
Et nemo poltronus ibi pietate mouetur,
Qui liget exhaustũ iã sanguine corpus, & unũ

Medicus nobilior ciroico putatur, tamen scientiam suã me cum premutarem minime.

Postulet almancum, ueniat medicare, ciroicum.
Interea magno uenit rumore Tognazzus,
Nudus erat testam, cascarat namq; Bretonus,
Sæpe manu frigat scenam bastone gratatam,
Smergolat, atq; altum schnappat clamore solarũ
Supplicat ut præstum præstum uindicta fiatur,
Omnes astantes risu scioppare uidentur,
Dum sic mirantur se desperare Tognazzum,
Qui faciem sugat pendenti æpe camisa,
Atq; suas muro spallas frigat instar Aselli.

Nota quòd aliquando parnassi camenis vtit poeta, licet superius nõ inuocare decreuerit, sed non vocatæ accedunt.

Nõ tamẽ ad Baldũ trepidas uult ire propinquus
Namq; timet ne sic uinctus sibi currat adosso,
Talia
Deniq; cum multa residens grauitate Gaioffus
Imperat adstanti præstare silentia genti,
Talia mox sic sic solio fuit orsus ab alto.

Baldum nominat ut homicidam dignum furca intelligeret.

Vos qui iustitiam Mantoæ redditis urbi,
Iam pridem nostis sint qualia crimina Baldi,
Non patitur mores hominis natura prophani,
Ergo suum curent omnes depromere sensum,
Qualis danda super Baldum sententia nunc sit.

Confremuere instar iudeorũ clamantiũ crucifige crucifige.

Confremuere omnes alta cum uoce gridantes,
Ius mandat quod sic caldus per colla pichetur,
Atq; colonnellam uinctus balconis ad unam
Per collum prestet reliquis exempla ribaldis

Nam

Nam cunctas morbat contradas atque paesos.
Tunc Baldus frendens oculos uoltauit in illos
Dicens iustitiæ sunt hæc pia vota? Potestas
Sic agit? in miseris hæc est miseratio? sic lex
[redacted] præcepit? non pudor ullus
Vos capit exercere dolos qui iura tenetis?
Quid faciant populi si curat fraude Senatus?
Sic mihi militiæ capiti datur ampla facultas? Notandum pro
Quod scelus ò tristes in me nunc esse probatis? Rectoribus.
Quæ nam patibuli pœnam mea culpa perurget?
Absque tabernario ratio disponitur ergo? Prouerbiũ.
At vos ladrones meritatis mille fiatas
Pestum cornacchis fieri stringente soghetto.
Qui poueros homines facit stentare, nec ullæ
Vos uergogna piat nobis imponere leges,
Voxq; togis tecti scelerum cumulatis aceruos.
Prætor ait furibũde tace ladro, Baldus at ĩquit
Non sequor errorem communem uera tacendo.
Nunquid ego taceã quod honestũ ledere uultis,
Et uos luxuriam uestram cohibere negatis?
Vinitis ex uoto seu fando siue nefando.
Id uideo, tractoq; manu, dic ergo silendum?
Prætor item clamat taceas, Baldus magis inquit
Dispereat quisquis tacitas imitatur Amyclas,
Tunc iratus ait Prætor, tu anchora superbis?
Eya, quid inclusio? sichetur sub pede Turris,
Ipse uidens forcam non ultra forte braubit.
Tunc oculis bassis miser inde tiratur ab illis
Fursantis, scurãq; nimis presone ligatur.
Sub qua pro spacio stat flexus membra pusillo,
Carceris haud equidem forma est, at forma sepul Mouet pa-
Terribiles nascũtur ibi p humore colubres (chri thos.
Qui sibi letali corrumpunt fercula morsu.
Oppressus nimio uix auras pondere ferri
Vitales reuocat, nec habent sua membra quietẽ,

Has igitur cæpit lachrimosa uoce querelas:

Querela Baldi.

O socii, quondam solamen, uita uoluptas,
Præsidiumq; meum, qui me tam semper amastis
En uester Baldus tenebroso tenditur antro,
En uester Baldus miseranda morte recedit,
Stringitur in fasces ferri ceu paruulus infans
Qui nuper toto fuerat celeberrimus orbe.
Vos mihi tam caros dispero uidere sodales:
Inter pestiferos uiuo miserabilis angues,
Nec mihi posse mori tandem datur ulla facultas
Inuitus uiuo, talis mihi uita per horam
Fert cẽtum mortes, Mors una extingueret oẽs.
O me felicem, quod cælo dante priusquam
Naturæ cædam uos saltẽ cernere possẽ. (umbras
Post mihi dulce mori, post me phlegetontis ad
Pluto trahat, stigiamq; iuuet lustrare paludem.
Quid Fracasse facis sine me? quid splẽdide Cin-
Quid Pulicanea Falchette ppagine nate? (gar
Flete precor, nam flere decet mea fata sodales
Vestrum amisistis lumen uestrumq; decorem,
Dux ego uester erã, Pax, gloria, splẽdor, honosq;
Ast ubi diuidimur, quid ui maledicere cælo (q;
Restat & ab nimio parcas Deus alme dolori.

Hic Baldus desperatione mi semidedi tus in se re uertitur, & apud Deum excusat se.

Pedrala.

Talia mærenti iactabat pectore Baldus,
Complebatq; putrem lachrimarũ fonte cauernã.
Interea magnum conseium prætor adunat,
Quid nam de Baldo faciant & gente Cipadæ,
Ergo Tognazzo Zambellum tollere mandant,
Indusia nulla Tognazzus quippe tenetur,
Descendit scalam passus in quinq; palazzi,
Quamuis nunc ruptã acquistasset pectore costã.
Vadit ubi agricolæ Zambellus stentat in arte,
Qui uangabat adhuc ieiuno uentre terenum.

Togna.

Togna

Spantegatus erat iam canto rumor in omni,
Qualiter & Baldum ficcassent in pede turris,
Qualiter & populus totum se fecerat armæ.
Arrabiatus erat Fracassus, & ibat ad urbem,
Namq; cauare foras Baldum de carcere credit,
Hinc totam urbem iurat Fracassare tracagno.
Prouidus at Cingar blando sermone precatur
Dicens, ne uadas ne uadas quæso Fracasse,
Nam dubito facies aliquam si forte mouestam,
In presone caput Baldo mihi crede leuarent,
Et sic causa suæ mortis male prouidus esses.
Fac mage quæso meum conseium, recta docebo
Sume duos tecum socios de gente Cipadæ,
Quos tu sæpe probas inimicos esse pauræ,
Versus Turchiam pariter brancate uiaggium,
Tenta si posses illam conuertere gentem,
~~[illegible]~~,
Sed tecum ueniant istam destrugere terram.
~~[illegible]~~,
~~[illegible]~~
Interim ego multis cum fraudibus, atq; maga-
Hoc supra pectus Baldum presone cauabo. (gnis
I, precor atq; uelis Falchettum ducere carum,
Hũc tibi commẽdo, quoniam mihi gratior extat
Omnibus, ac illum porto sub pectore fixum,
Inde tuum poteris Moschinum ducere tecum
Praticus est quoniam dudũ iã nauta profundi,
Scit scopulos, sirtes, scillã, bibulamq; caribdim.
Ayme Fracassus ait patiar te linquere Balde?
Sic ait, & uersus Turchiam deniq; uadit,
Mantoamq; urbem penitus, disperdere iurat.
Solus restauit pro Baldi Cingar amore,
Namq; suæ uxori succurrit, & adiuuat illam.

Canto, parte Et & color rethoricus.

Furia Fracassi.

Prudentia Cingaris.

Optima cingaris mens, qui pro [illegible]

Moschinus nauta.

Comina.

Iam cum Zambello Tognazzus pergit ad vrbẽ,
Confortans habeat nullam de fratre pauram,
Quem ſquartare ſuis vngis, omnino uolebat.
Hunc andando modum parlandi ſæpe docebat.
Quales inchinos faciat, quales reuerenzas,
Quando ſuam dicet coram prætore facendam.
Præterea naſum teneat parlando mocatum,
Zambellus nunquam ſtrepitoſas viderat vrbes
Qua propter totum paret ſibi cernere mundum,
Sæpe animo perſus voluit remeare ſed illum
Confortando tirat p forzam barba Tognazzus.
Ad portam [illegible] venerunt denique [illegible]
Quinque leuatores opus eſt trãſcendere pontes
Hos omnes multa iam prætericre fadiga,
Namq; procul cernens tãtos fumare caminos,
Aſcoltansq; ſonum groſſis reboando bachiocchis
Qui ſit campanis in campanilibus altis,
Indretum voluit multo tornare ſprauentu,
At ſtraſinat eum Tognazzus more uedelli,
Quando ſcanandus trahitur per forza becaro,
Cum ſint intratus lignum ſoapazat in unum,
Datq; ſtramazzonem, chioccatq; culamine terrã
Reſtat eum ſicut mattum guardare brigata.
Tognazzus loquitur, quid sbigottiris homazze?
Vt uideo ad Modenam vrſum menare biſognat
Mox inelinatus cunctis cum forcibus illum
Adiuuat ut ſurgat vix quẽ apontando leuauit,
Ibat ſtrauoltus veluti res matta per urbem,
Et marauiabat tantos guardare palazzos,
Tantas contradas, portas, tantasq; feneſtras,
Tantas botegas, homines, tantosq; cauallos.
Sæpe tramazzabat non attendendo viazzum,
Et ciuitando caput nũc huc, nũc illuc adocchiat
Sæpeq; currentem trigat guardare cauallum.
Cui Tognazzus ait quare Zambelle ſtupeſcis?

Vidiſtin

Mocare naſum, eſt purgare, dicimꝰ etiam moca re lucernam ideſt forfice ob mũcare, vnde Strabo, Monemꝰ ſtudioſos ad viſtam cõſeruandam ſtopinum lucernæ frequenter mocare.

Per forza, vt ſupra dixi aduerbium eſt.

Prouerbiũ. Apontando, conando.

Tramazzare, ruere.

Ciuetare à ciueta quæ bubo uocatur deriuat, nam ciuetæ uolgit caput frequenter hinc ciuetare volgere.

Blaſphemia ſolita, ſed tamen non uocanda blaſphemia.

Vidistin unquam tales tanto sq; lauores.
Ille spauentatus respondet voce gaiarda.
Potta meæ matris quam granda est ista cotala.
Doh Tognazze præcor, me lassa uidere gnecosã,
Nunquam tã bellas tezas, bellos q; casottos,
Sguaitaui postquam mundum sum statꝰ ad ist.
Mo cur plus prestũ non me Tognazze menastꝰ?
Talia dum sbraiat, matronas, ecce decoras
Aspicit ad summos balcones siue feneſtras,
Quas digito monstrans distesso smergolat, ò, ò,
O angonaia, vides illas Tognazze fomennas?
Cui Tognazzus, habes el cãcar nũquid adosiũ?
Ac mediis pugnũ in fiachis dedit, at magis ille
Valde cridat, Tognazze uiden, ò, ò, cagalochius
Cur sic sberlucent? stellis incago dauerum,
Si nostras guardo fomnas tot guardo padellas.
Tunc cito desperans Tognazzus deuiat illum
Incontradam aliam sic sic parlando pianum
Claude cito boccam nisi uis bastone chiocari,
Nunquid matte putas mediis in boschibus esse?
Dixerat, atque illum super alta palatia duxit.

Forma Zambelli.

Ante Potestatem Zambellus persus ariuat.
Quo viso a longe ridebat multa brigata,
Totus erat quoniam strauiata mente balordus,
Coctus sole, niger, squarzata ueste, bisunctus
Mostrabatq; super stramũ de nocte iacere,
Festucis quod habet multis caput inuilupatum.
Stat rizzis veluti spergol cauiata capillis,
Pectinat hanc solum festis sua striggia bouorũ.
Semper habet lõgas musidis in crimbus ongias,
Namq; molestatur schiauonibus ille pedocchis
Portat zachettum frusti fractiq; bisetti.
Quem dubitas vtrum sit drittus siue rouersus.
Fertq; caneuazzi curtam strictamq; camisam,

Gnecosam, omnem rem Rustici dicunt,

Quo magis groſſolanio ra sunt carmina Zãbelli, eo magis aptiora.

Piauum sum misles.

Boschibus pro boschis causa sinopologiæ.

Nota ut ait Seruiꝰ quòd gens differt a brigido, nam gens intelligitur de maribus & feminis simul, Brigata vero tãtum de masculis, quasi gens bragata, quportat bragas, a, in i, vertitur testatur etiam Diodorus.

Musidis habet mediam longam, sed licentia macharonica hic corripitur.

Caneuazzus latine.

Castigalatro macharonice.
Ex ipso .n. fiunt soghetti, quibus ladri castigantur.
Smarauiliabat rustice.
Quid sit cagarula, uidebimus alias.
Horsu, aduerbium incitantis Valà, ut aliàs chilò, accentum super vltimum là.
Vnguentum boschi, trambaius est.
Caghē, agā.
Reuerentia, latine.
Inchinus, grece, Cortesia, caldea, Bona vita hebraice.
Bombractō, diabolice.

Quam sine sauono his tantum smoiat in anno.
Omnem matinam se fosso uodat in uno,
(Intende o lector) nam turpe est dicere cagat.

Berta.

Huc igitur ueniens coram prætore gaioffo,
Smarauiliabat tantam guardare brigatam,
O angonaia (gridat) quo me Tognazze mena-
Non isto plus stare uolo giandussa casotto, (sti?
Duc me presto casā, quia me cagarula scoraiat.
Quid sbraias? Tognazzus ait, non cernis adesse
Messerum? uadas, horsu, paulisper auantum,
Quid tantum piger es? cui dico maruffe? ua là
Tocca manum domino,
Accedens igitur Zambellus guardat, & ipsum
Prætorem uoluit brazzis brazzare duobus.
Sed populus ridens tunc palmas sbattere capit,
Conabatur eum a se descazzare gaioffus.
Saltās in colerā stangā Tognazzus achiappat,
Cum qua Zambelli schenam spianare uolebat,
Atq; super spallas unguentum ponere boschi.
Zambellus tales impresas illico lassat,
Voceq; sbragifera cunctis oldentibus inquit,
Nescio quid caghem, Tognazzus tunc furiosus
Sic sic o macaron docui facere ante? gridabat.
Stamatina tibi non dixi quomodo bellos
Inchinos facias, nasumq; tenere mocatum?
I, propius si uis, prætori fac bonauitam.
Tunc uoluit Tognazzus eum uenerādo docere,
Sed grandis, mox tunda retro correza scapauit.
Totum pallazzi fecitq; boare solarum,
Sbigottitus enim zambellus abire uolebat,
Et quia post crepitum ueri noscuntur odores,
Qui non Fasanos, at forsitan ederat Aium,
Omnibus ista fuit manifesta magagna, debottū,
Qualis enim risarola fuit pensato tuipse,

cuncti

Cunctli fazzolo nasum tenuere stoppatum,
Tognazzus stringam scusat ruppisse galono,
Sed facies illis culpam roßita palesat,
Zambello gridat propter nascondere marzam,
Vt tam prætori faciat curuatus honorem,
Sed male Zambellus cosis expertus in illis,
Inchinum fecit tam bellum, tamq; profundum,
Quod cum zenocchio fregit calcante quadrellũ,
Inde manum porgit, quã prehẽdens ipse potestas
Dixit benueniat Zambellus noster Amicus.
quem dextra sentare manu sibi fecit apressum.
Ergo suas doias nullo ordine denotat illi,
Dumq; loquebatur, conclusio nulla tenetur.
De scala uadit sæpe in cautribus, atq;
Dum querulat se se uario de crimine Baldi,
Sepe suam dicit uaccam feciße uedellum.
Et uult prætori Mascherpam mittere fresçam.
Attamen ignaras dicat licet ipse parolas,
Intellexit eas discretus prætor ad unguem.
Tunc, data sit contra Baldum sententia sic sic,
Semper in obscuro claudatur carcere Baldus,
Totam zambellus robbam de iure godibit.

Facies muta bilis index est animi.
Heu quia difficile est crimen non prodere uultu.
Hic potestas, qui potestatiã exercet.
Sento à sedeo.
Querulo, & queror.
Fresçam, id est caldum, ut bellum mini ne bellum.
Lucus mini me lucens.
Sententia contra Baldum.

Pedrala

Indusians ergo Tagnazzus allhora negottam,
Accipit zaffos pro saccomanare Cipadam.
Iussu gaiossi magnum fecere botinum,
Nam post quã Baldũ tenet in presone ligatum,
De fundamentis illam uult sternere uillam,
Quæ uillas alias, urbes quoq; sola spauentat,
Tum Cingar tolerat pro Baldo cuncta libenter,
Cui casa Barberi mansit plus netta Bacino,
Quamuis non illi talis nettisia gradat
Hic sfortunatam Bertam regit atq; gouernat
Quæ stentaretur ni cingar feret auxilium,
Namq. fiolinos lactat meschina gemellos.

Duellum Bertæ & lænæ.

Hæc tamen ut sensit positũ in presone maritum,
Zambellusq; suæ fortunæ causa fuisset,
Insurtata leuans stangonem corripit unum,
Smazzolare, *Lenam filantem quo smazzolare uolebat,*
Tartassare, *Vt cito cognouit præuistam læna facendam,*
Tambussare, *Rocham cum fuso de sub galone spicauit,*
Bastonare. *In cuius stoppam attaccato prestiter igne,*
Tartufolare *Cæpit cum furia post ipsam currere Bertam.*
Tracagnare. *Illa sciens scotare focum uolat instar oselli,*
Atq; gridat mea cara soror, mea cara sorella,
Parce precor, totã heu heu me brostolat ignis.
Mercandantescas at læna tenebat orecchius,
In coleram saltata ruit, rochamq; brusantem
Fert altam semper miseram seguitando sorellã,
Quam per socchinũ ppius iam prehẽdere sperat.
Berta fugit, sentitq; focum post terga strepẽtẽ,
Vnde caput uoltat, flãmã uidet ecce propinquã,
Qua propter fugiens per inhospita rura uiabat.

Comparatio.

Non aliter si Gatta nimis siluatica currit,
Ad cuius caudam Porci uesica tacatur,
Granum & granellus, sicut frater & fradellus. *Inter quam sauæ sunt tres nel quinq; granelli,*
Vndiq; dum currit semper sociatur ab illa
Metaphora sumpta incãtatoribus qui magicũ retegendo li bellum *Pesica, credens aliquem sibi currere dretum.*
Deniq; Berta uolens quãdam transcendere sepẽ,
Factam de grossis stropellis atq; bachettis,
Vt montata fuit propter saltare deorsum,
Solis radios ob tenebrãt. *Se per guarnellum cesa gathiaunt in illa,*
Stantibus in cœlum pedibus ulupata remansit
Culafnec, id est grupladen. *Fecit scoperto lunam tenebrare Quaderno,*
Contraq; naturam superauit luna maritum,
Caripleſma, id- *Non stetit indarnum, Rochã cito læna culafnec.*
Quando Berta focũ sensit caripleſma roaptam,
Scorlauit testam nimio superata dolore,

Qua

Qua propter contra Lænam sbrofando corezã
Extinxit Rocham, tũ protinus in pede saltat,
Et medium brancãs quadrellum torsit in illam,
Quẽ saltando statim frendentem læna schifauit
Inter eas stabat sepes fundata sorores
Vltra quam se se pede gionto Læna butauit.
Tunc se brancantes per trezzas atq; capillos,
Dilacerãt, mordent grafiant, sine forfice tosant.
Illuc audito strepitu Visinanza cucurrit,
Atq; quasi mortas illas catauere iacentes,
Quas uecchius quidam cagnigna pace ligauit.
Illuc Tognazzus uenit, uenit quoq; Cingar,
Atq; ribaldellus fingit defendere Lænam,
Et contra Bertam conuitia plurima dixit.
Immo leuans dextrã simulat dare uelle bufettũ,
Sed Tognazzus eũ retinet, retinẽsq; loquebat,
Quid facis o Cingar? non acquistamus honorem
Nos homines Maschij mulieres battere fomnas
Eligo plus tostum combattere contra sathanam,
Quam contra fomnas peiores trenta diablis.
Quo magis illius schenam feris, atq; tracagnas
Illa magis rabiosa tibi conuicia dicit.
Non est ira quidem, mulierum desuper iram.
Sunt ostinatæ, stizzosæ, fraudibus aptæ,
In statu solo dicunt tibi mille bosias,
Quicquid ꝓmittũt penses attendere nunquam,
Sfazzatæ quoniam nil promisisse fatentur,
Eemina sola potest orbem destruggere totum,
Tã bene scit fraudes animo componere sguerzo,
Ah sfortunati, miseri, stultiq; mariti,
~~[illegible]~~
Quam prestare fidẽ uestris uxoribus unquam;
Cingar ait, uerum dicis uenerande Tognazze,
Expertis uecchis nos semper credere fas est.
Sic dicens Bertæ cignat sibi parcere uelle,

est mafelpich Roapton, id est notprotoron.

Vicinus, & visinanza differunt in prima sillaba, vnde Vergilius de vicino, Nec mala vicini pecoris contagia lædent. de uisinanza Saluanellus per totã mer dæ visinanzam spantegat oy bos. Laus mulierum. Prima Cingaris astutia. Mulier femina quasi mulier mala. Homines maschij, homines sapientes. Sententia Salomonis.

Notandum.

Catiueria ꝑ astutia vsurpatur. nam teste. Plinio est proprietas barrerię

Ducatum, sapienter, alii dicūt dacattum more Catonis sapientis.

Toccum frustum. porcelli grugnūt.

Chechellāt, gallinæ.

Canes latrant, & cæt.

Studeo, & studio.

Polzinos Brefanice.

Pullos, latine.

Polesinos Mātuanice.

Ay, ay, arabicum est uox quæ sit ad expellēdos miluos.

Pit pit cadeum est, & vox quæ inuitat gallina ad pitandū, idest beccandū granum, nā piton bechus dicitur.

Nam sit parlabat propter caparare Tognazzū.
Berta catiuerias quæ Cingaris adnotat omnes,
Quæ quoq; non minus est quā cingar plena ma
Ah Tognazze inquit, fallit snīa uestra, (gagnis
Vox primum Villæ saniumq; putauimus esse,
Cui semper nostros animos cōmittimus omnes,
Decipit & vestram cotalis opinio mentem?
Ah Tognazze meus, quid nā prudētia uestra est
Sconsolata domus non est Tognazze uocanda
In qua nulla tenet dacattum fæmina robbas?
Femina si nunquam maschio concederet illam
Quam debet partem, uita genus omne careret
Non uir supportat diri cruciamina partus.
It sine pensero natorum coniugis atq;,
Femina sola domi restat, centumq; facendas
Misterum faciet quod in una cōmodet horam.
Dū sternit lectū, saltat brodus extra pignattam
Infans in cuna pro tettas surgere uagit,
Rodere uult panis toccum maiusculus alter.
Porcellus grugnit. gallus gallina chechellant,
Chiozzaq; Polzinos studiat diffendere miluo,
Ad quem smarendū nō est qui smergolet, ay, ay,
Sic centum cosas mulier definit ad horam.
Qua pignata bulit torres cito detrahit arsos,
Post hæc cum semola miscet brotalia porca,
Mitigat hic puerū dans lac, pezzasq; renettat
Immerdolatas, mox fasciat, inde canendo
Ninat, & infantis languentia mēbra soporat.
Quo facto pit pit uadit clamando deforas,
Gallinæ currunt solitum beccare granazzum
En quantos pariter cito terminat illa trauaios,
Sit tibi nulla esset mulier fantesca, uel uxor,
Quis tibi cercaret capitis Tognazze pedocchios?
Quis massarias nettas faceretq; politas
Quis tandē spulicare quiret damatina camisam?

Desin

Desine iam Tognazze precor damnare puellas,
Nam postquam coniux tua Bertolina moriuit
Non est qui teneat te bellum, teq; galantum.

Tognazzus.

Tunc de calcagnis suspirum grande cauauit
Tognazzus dicens, cordoium Bertæ dedisti,
Quum Bertolinam memorasti, o scanna corada,
Omnes plus tostum uoluissem perdere uaccas,
Quam Bertolinam, tamen excipiendo Bonellam,
Sunt iam quinq; anni, passarũt forsitã & sex,
Quod Bertolinam sposaui mense Nouembris.
Ayme suos poterit quis nam laudare parentos,
Quis sunt de primis habitant in ualle casadis?
Sunt bene staghenti, multum bestiamẽ habẽtes,
Quo ualeant plures terræ sboazare biolcas.
Illa suo sensu tam maturale tenebat,
Quod centum Vaccas hora beuerasset in una.
Hæc quoq; bella fuit sicut iam Berta prouasti
Cui pirontus erat uertex, aliquando coputus,
Nasus distesus rampini more colabat.
Nec sua stricta fuit nimium bochina, quod ipsa
Quando gregnabat geminas toccabat orecchias
Quam pulchros oculos habuit sua testa ficatos,
Alter gazolus, niger alter, sguerzus uterque.
Quos inficatos mihi quando tenebat adossum,
Non bene cernebam si me guardaret, an altrũ.
Quãtum docta fuit grassos componere gnoccos,
Tortas, tortellos, maccum, muliebre polenta.
Non biscurabo donec mea uita manebit
Splendentem manuum pellem, digitosq; politos.
Absq; orecchino nettare ualebat orecchias,
Longis namq; ungis fecisset pectina corni.
At si narrarem totum nimis esset affannus,
Quando ricordor eam me me disnembolo totum,
Tantos costũ nos habuit, quod quisq; stupebat.

Laudes Bertolinæ vxoris Tognazzi.
Laudata nobilitate.
Bestiamen, trisalabum.
Laudat a diuitiis.
Laudat ab ingenio.
Maturale ꝑ naturale.
Laudat a forma.
Laudat à doctrina.
Doctrinalis hoc dimidium carmẽ surripuit.
Orecchino, auriscalpio.
Disnembolo, sine nembolo, maneo.

Deq;

Deq; ſuis membris ſtranium mittebat odorem
Cingar.
Cingar vix ſimulat crepanti pectore riſum,
Eſt uerum, dixit, quod talem perdere femnam,
Deberes ungis proprij graffiare maſellas,
Nam tua tota domus vadit ſotoſora, quod illa
Inſtrumentorum fuit una magiſtra tuorum,
Sed moruit, quid nã magis ultra flere biſognat?
Summe aliã quæ te ſcaldet Tognazze moroſam.
Ne dubita quoniam contato ſtamus in iſto,
Quo genus asbaccum beſtiaminis huius habetur
Asbaccum, abundanter, & ſuperflue. *Sic dicens, nutat Bertæ diſcedat ab illis,*
Vt cum Tognazzo reſtaret ſolus ibidem.
Berta recognoſcens orditam Cingare tramam,
Diſcedit, Baldiq; gemit ſera fata mariti.
Concluſio.
Iamq; Comina ſede, ius eſt dare membra riposo:
Stridentẽ iã lin que piuã, mox carpe fiaſchum.

Phantaſiæ Macharonices
quarta finit.

MA-

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MACARONICEN IIII.

Barba Tognazzus habens annos octãta galosus
Bertæ, quæ Baldi est uxor amore brusat.
Se quoq; non mancum peramari credit ab illa,
Dans quia matanam Cingar osellat eum.
Turba uilaniacæ gentis furiosa sub ulmo.
Ballat, & hic Cingar Bertaq; leuis adest,
Dum strepitãt pisari, puluis uolat, ecce Tognaz
Illuc, nam Bertam sentit adesse, uenit. (zus
Cingaris admonitu dum secum danciat, illa
Dispoliat manicam, iussa tirare, senem.
Omnibus iste patet nudus, sbeffatur, & inde
Se rapit, atq; suus perditur omnis honor.
Se uendicandi causa Zambellus, & uxor
Læna simul, Bertæ stercorat ante fores.
Stercora scaltritus merdacea Cingar aduna
In Mellis formam quæ speciarus emit.

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Quinta.

Parenthesis.

Hic poeta non in persona sua, quia senex erat sed cuiuscunque iuuenis loquitur.

Maxima nostrorum sedeat sapientia patrum,
Et mihi, sim quamuis adolescens drizzet orecchias.
Nec dedignetur teneras audire parolas.

Sunt

Sunt quidam, fatui, stolti, uecchiq; creuati.
(Maiorem excipio partem, nam pars minor isti)
Qui totam soli reputant mangiasse Mineruam,
Quod sua calua ferat cineroſos teſta capillos,
Quod ue repreſentent rapefacta fronte ſaperum,
Ac ſi canutis ſtet uirtus ſola capillis
Rodere non unquam ꝑſentia tempora ceſſant,
Sine magiſtratum iuuenes curare ſbaiaffant,
Et per inexpertos pueros tractantur honores.
Sine quod inculti ſunt moribus, ac inhoneſti,
Reſpectum nec habent ſenioribus ullum.
It tamen inuidia procedit namq; galoſi,
Sine muſolenti bellam ammiſere iuuentam.
Forma ſuum corpus non amplius ulla galantat, Galantat, ornat.
Aurea ſuſcepit griſum canuta colorem,
Mareſcunt dentes, auditum perdit orecchia,
Guttat cadit naſo, facies criſpata rigeſcit,
Deq; poulmatis oculis fæx putrida manat.
Pallor ineſt uultu, macieſq; per ora noteſcit,
Quod calor intus ab eſt, qđ frigent oſſa, qđ hũor
Viuidus interiit, nec habẽt iam mẽbra uigorem.
Antiquas memorant feſtas teneramq; iuuentã,
Quando ſtringati rectis cum paſſibus ibant,
Quando ſtringebant agiles ſperone poledros,
Quando fracaſſabant gioſtranti pectore lãzas.
Quando cupidinea ducebant mente choreas,
Quando uaghezabãt plures hinc inde moroſas,
Hæc eadem memorando ſenes luore tabeſcunt,
Et torquent facilem dictis factisq; iuuentam,
Inſidiantur ei, cum mangiant toxica mangiãt.
Inuidia quoniam fœtent, morſiq; remordent.
Inſuper obiurgãt quod amat laſciua iuuentus,
Quod ue puellares in amores tempora perdit,
Hi tamen annorum calcati pondere centum,
Gobbati, ſguerci, rauci, cornuq; ſonantes

Vxorem

Vxorẽ ducunt, non quam premat sthica tuſes,
Sed freſcam, ſolidam, uel quæ ſi ſecla perirent
Socida, mandra. *Sola reſtitueret noſtram bona ſocida prolem.*
A cito capreolos gignit ſua uitis, & hædos
Efficit, ut gladiis non grata manubria deſint.

Maſelina.

Cingar amicitiam Baldi ſuper omnia gratam
Namq; tenet cunctas diſponit mittere forzas,
Sollicitumq; animũ, propriam ſed deniq; uitam,
Qualiter abſoluat de ſtento carceris illum.
Fingit amicari uultum fronte Tognazzo,
Deq; ſuo Baldo mala plurima dicere cæpit.
Quod ladronus erat, quod fur, quod furca, qđ oĩ
Peccato plenus, quod mortes mille merebat.
Inde ſuſurranti parlabat talia ſecum.
Eſt mihi ſecretum tibi quod mi barba Tognazze
Dicam, ſed tecum teneas, nulliq; paleſes.
Tabachinus, eſt mediator nuntius amãtium. *Dic Tognazzus ait, tibi iuro dicere nunquam.*
Cingar ſuſpirans dixit, male quippe libenter
Officium perago Tabachini.
Attamen hæc quoniam fieri iuſtiſſima poſſunt,
(Quando quidẽ moriat Baldus) deſiſtere nolo.
Agiadiatum dicimus qui nimio dolore plorare nequiuit. *Berta tuum (dicam) ſuſpirat propter amorem,*
Penſeros mihi ſæpe ſuo de pectore ſborrat,
Non tantos creuellus habet certiſſime buſos,
Quantos illa ſuo fert aggiadiata magono.
Semper te clamat, ſemper te bramat amantem,
Semper flet, luget, ſuſpirat, pectora pugnis
Martellat, dubitatq; ſuum, te ſpernere uultum.
O formoſe, gridat, cur non formoſe Tognazze
Giuro, ſcribitur toſchaniter, zuro maroniter *Scis quod amo nimiũ te mi formoſe Tognazze.*
Nec dormire ualens noctu te penſat in omni
Cuius multiplicat cum tantis paſsio dois,
Quod tu giurares illam ſborrare fiatum.
Iuro latiniter *Illam ſæpe quidem uolui diſtollere tantis.*

De

De pœnis, reperi semper feciſſe nientum.
Immo foco potius iungebam ligna bruſanti.
Qua propter de parte ſua tibi porto nouellam,
Aut imbaſſatam ſi uis ſuus eſſe moroſus.
Mox Baldo extincto ſi uis ſuus eſſe maritus.

Comina.

Iſtam Cingar aquã pedibus dat barba tognazzi
Vt mattus ſenior plus altus creſcere poſſet.
Nec penſes quod tunc in beccum rideat illi,
Sed tales Cingar deſpiccat ab ore parolas,
Quod centos credo credtiſſet albora Tognazzus.

In beccum, in præſentiam.

Comparationes.

Quali preſtezza tordus ſe in rete uiluppat,
Aut ad porrectum trat Rana guloſa boconem,
Parua uel in tenue trapolat ſe muſca ragnadã,
Sic modo Tognazzus Bertæ ueſchiatur amore,
Incipit alquantum curuam diſtendere gobbam,
Et digitis boccam totam forbire bauoſam.
Mox abrazzato geminis ter cingare brazzis,
Eſſe poteſt, inquit quod me mea Berta, moroſum
Optat? contentor, contentor mille fiatas.
Illa paragonem de me ſi fecerit ullum,
Impreſonatum lætabitur eſſe maritum.
Et centum mortes in Baldo trahit ogn horam.
Nec ſuſum penſet quod ſim gobbus q; macerq;,
Et mea quod centum facies rapefacta det annos
Forza datur iuueni, uecchiorum gratior ars eſt,
Hoc in contato nullus me ricchior extat,
Sunt mihi terrarum graſſarum quinq; Biolchæ,
De quibus ognanno multum guadagno ricoltũ.
Eſt mea graſſa inquam poſſeſsio totaq; Vallis,
Vallis non per quam ranacea turba coaxet,
Non qua zenzalæ corrupto ex aere naſcant,
Ac omni ſero cantent dicendo coſinum,
Villanas figant & acuto cuſpide gambas,

Credo qui cantatur in eccleſiam.

dixit parua muſca, nam magna, quæ tauanus dicitur frange re rete.

Longus ſermo Tognazzi, in quo diuerſimõ. ſe laudat & primum de forma corporis Pẽſare ſuſũ, ſubtiliter veſtigare.

De diuitiis. Biolca Mantuanice.

Tornitura Romagnice.

Pious Breſſanice.

Moza Ferrariace.

Vt

Pomposia vallis. *Vt facit in media Pomposia ficca lenacchio.*

Galta, maxilla. *Aſt ibi uina quidem auantegiata recoio,*
Dulcia, garba, rubras facientia deniq; galtas.

Volta, & Celatica. *Quid ualet ad noſtrum uinũ Vernazzia Voltæ?*
Aut ea qua tantum Breſſana Celatica brauat?

Romagna. *Extollunt aliĩ colles, ualles q; Romagnæ,*

Benacus. *Dant aliĩ uantum Benaci circa Riueram,*

Terra lauoris. *A Napolitanis laudatur terra lauoris,*
A Zenouiſanis ſua littora plena cedronis,
Noſtra ſed auanzat cunctas poſſeſſio Cingar.
Vaccas tres habeo, Cerua q; Roſamq;, Bonelã,
Quarum nunc unam Tauro ſuccumbere feci,
Quæ faciũt multas Maſcherpas, atq; cagiadas
Et ſua quatrinos cumulat mihi ſocida plures.
Nõ, mihi de paia domus eſt, nõ de Melegazzis.

Melegazz⁹, harundo meleghe. *De coctis immo tota, & fabricata matonis.*
Tecta couertantur centũ quadragintaq; cuppis.

Inter matonem & quadrellum differentiam alias dicemus. *Quicquid zapãdi, uel quicquid in arte coquinæ*
Eſſe poteſt habeo, uangas, Raſtilia, zappas
Marrazzos, riſigas, ſiccos in aratra gumeros,
Inde ſegurſellos, Manarinos, inde badilos,
Cum quibus & ſoleo zochos ſchiappare ſegures,
Tenaias, chiodos, triudinos, atq; trinellas,

Zocchus, eſt arboris maior radix. *Ferraq; ſegandi, Gramolam, Miſamq; farina,*
Burrattos, Deſcos, Seddacia, mille pignatas
Quas narrando tibi facerem faſtidia Cingar

Laudat ſe de doctrina. *Hæc ad comandum noſtræ ſunt omnia Bertæ,*

Caſeum, biſſilabum eſt. *Doctor aratoria cunctis ſum dictus in arte,*
Doctor & a ſtalla graſſum portare ledamum,

Malgarus & caſarus ſunt magiſtri vaccarum, & Stampatores pouinarum. *Omnibus in ſeris plenas ſcio mungere uaccas,*
Inq; rotæ formam caſeum preſſare cagiatum.
Non Placentinis Malgaris, ſiue Caſaris
Inuideo lactis niuei menare botirum.
Herbida prata ſcio cum falce taiare ſeganti,
Scauedagnare agros, foſſatis cingare campos,

Subq;

Subq; iugo drizzare boues, usareq; Manzos,
Sunt mihi de para uel sex uel quinq; palazzi,
(De quis non unam petram bombarda cauaret)
Sunt mihi porcilli tres uirdo uimine facti,
Inq; meo solum cortiuo deputo fornum,
Quo Cipada suas infornat tota pagnoccas,
Totus comunus fornum sib seruit ad istum.
Sum Tognazzus ego, sum qui nutrisco Cipadã
Crede mihi non est tellus æquanda Cipadæ.
Taiat abundanter frumentum, lignaq; boschi,
Mungit abundanter uaccas, facit inde ricottas
Suntq; Cipadenses apti studiare terenum.
Alter habet uantum melius fossata cauare,
Alter arat, bassumq; tenet subarando Gumerũ.
Alter scit melius uignæ podare maderos.
Alter scit putridis stallam netezare boazzis.
Pinguficoq; ruto campo implere strinatos.
O magnam uirtutem hominum.
Attamen istorum sum primus, sumq; magister.
Et minimam cosam non farẽt absq; Tognazzo.
Nil nisi Tognazzus per uillas dicitur omnes,
Nil nisi Tognazzus de cunctis rebus abundat.
Sũ prudẽs sautũq; caput, sum dico Tognazzus.
Quæ sine conseio magni sunt facta Tognazzi,
Crede mihi tandem tãdẽ male facta trouantur.
Quæ cum conseio sunt mastigata Tognazzi,
Crede mihi bona sunt nec possunt fallere iotam.
Extat [illegible] parlat quæcũq; Tognazzus.
Sed quid butto uiam tempus dum talia parlo?
Tu Cingar nosti, tu scis, tu cuncta prouasti.
Vade precor, Bertamq; troua, cui talia dicas
Tognazzus mandat tibi tantas Berta salutes
Quantas sub cælo uideo splendescere stellas,
In nostro quantas numero boscamine foias,
Quantas brusauit Piamonti patria strias.

Millanus

Nõ quos ipse habitabant, quia superius dixit, &cæt.

Pagnoccas Romanice.

Laudes Cipadæ

Studiare, disponere.

Gumerus, & vomer.

Strinatos dixit, quia stipulas incendunt.

Fo, fas, fat.

Millanus quantas bene graſſas uendit oſellas.
Quantas Mantoa capiunt in ualle folengas,
Maro ſic debet ſcribi. *Per Venetum quantas ſpendẽt canalia bezzos,*
Et baſtardellos quantos dat maro quotannis,
Et uermocanos quantos trat Bergama tellus,
Quantos Bardellæ piccant boia ladrones,
Quantaq; poma uiam buttat narancia Naples.
Naples galli ce, nam lati ne Neapoli. *Quantaq; de marchis dicit mendacia Vecchius,*
Quantos Villanos opus eſt ad argina uadant,
Quot contrabandi Venetã faciuntur ad urbem.
Quot falſas uendit ſpeciara bilantia robbas,
Quot ladri zaffi, Daciari uel molinari,
Et quot gallinas robbaſti deniq; Cingar.
Dilectæ Bertæ tantas ego mitto ſalutes,
Nam ſuperius innuit Vaccam iſtã ſup omnia ſibi gratam eſſe. *Cui totam milzam, totam quoq; trado coradam,*
Donoq; meſteſſum, robbam, uaccamq; bonellam,
Sic ait, & rurſum brazzato Cingare magnum
Suſpiramentum pulmone cauauit ab imo.
Cingar promittit, quamuis attendere neſcit.
Vera barreria eſt, ut inquit Seneca, quod ꝓmittitur nõ attendi. *In preſſam uadit, Bertamq; trouare caminat.*
Tognazzus remanens in ſtroppa ſiſtere neſcit,
Spudazzatq. ſuper palmas ſurſumq; braſolas
Calzas biſtirat ſtringa mollante rapatas.
Peluca melius uilano cõuenit quã cauiata, nã cauiata cita dinis. *Mox digitis quærit buſcas ſubtiliter omnes,*
Oſtentatq; album circum colare camiſam.
Sepe manu palpat teſtam, canamq; pelucam,
Cæſaries regibus & Signoris attribuit. Fo, fas, fat, merdolat, purgat. *Et flauos amor eſſe facit parere capillos.*
Foppas criſpatæ ſtudiat diſtendere frontis,
Et lixiazzo uultum fat ſtare tiratum,
Sberzatos oculos tum Bertæ purgat amore,
Quos miſer expleto uix ter purgaſſet in anno
Naſum tangentem barbozzũ ſmerdolat ungis
Qui colat, & cornu ſofiat, porris q; rigeſcit.
Pulchra deſcriptio naſi *Bucca tumet longæq. cadunt in pectoraq; bauæ,*
Vt quandoq; boues uidiſtis fundere uecchios,

Currit

Currit ad albiolum, uel dicunt esse canalem,
In quo uillani uaccas beuerare solebant,
Hic bene se specchiat Narcisi more galantum,
Hic quoq; barbozzo nasum uidet esse tacatum,
Hic ue pouinatos oculos, semperq; bagnatos,
Hic desdentatas se mirat habere ganassas,
Hæc tamen ob nimium formosa uidẽtur amorẽ.
Aptatur capiti mufolenta bireta taeri,
In cuius marzum rosa candida ponitur orlum, Orlũ, a quo ordulum, Pplica.
Panes cum lateri coltellum taccat habentem
De busali cornu manicum, uiras q; dotonis. Doto dotouis, etiã oto otonis, sed melius doto.
Cuius stringa ligat pendentem rossa guainam.
Præterea borsam triplici uolitante fiocco Viras, ornamenta gladij.
Fert bagarottis plenam leuibus q; dotnis. Bagarotus, & douina sunt numi viles.

Berta

Interea Cingar Bertam simulare comandat,
Quæ bombasinam uestiuit protinus albam,
Seq; galantinam plus consuetudine fecit.
Peclinat, et triplici cõeclit in ordine trezzas, Cerndellos, cincinnos.
Atque cerudellos ferro facit inde fogato,
Scufia trezzonem tremolantis plena couertat, Tremolanti dicunt, quia semper tremant.
Lenzaq; per mediam frõtẽ bene cõmoda fulget.
Post hæc uelamen gialdi subtile coloris Baldi descriptio.
Imponens humeris super ubera lactea traxit,
Pectoreq; in medio gucchiam transfigit ahenã.

Mafelina.

Ergo dies festus quo nullica turba sub ulmo
Ballabat pisaris Piua sociante duobus,
Affuit, huc Cingar uenit, quem berta secuta est,
Atque ad ballandum cæperunt mittere mentẽ.
Hic uariis homines foggis saltare uidebant,
Sed tanto strepitu quod tellus tota tremebat,
Alter cum saltu se portat in aera tundo,
Alter se circum bisterq; quaterq; uolutat,
Alter dum saltat pede tangit terga puellæ,

Is

Is rectum caram saltum facit ante morosam,
Isq́; capriolam faciendo per aera pirlant,
Danzarum genera. *Ille rotat multum propter straccare puellam,*
Ipse pagans ballum clamat, mihi fac matarellũ,
Vt, septem q́; triones. *Fac spingardoium, fac spagnã mazzaq́; croccã,*
Fac ue ferarefam, fac muscam, fac ue pauanã.
Alter sed nimio factus sudore fiaccus,
Boccalum uacuat ternos spendendo quatrinos.
Plus uentunt pifari semper hofando gaiardi,
Quos retrudare audis lingua frifolãte pauanas.
Nec fallare sciunt stoppando foramina quæq́;.
Interea ballus cessauerat, ut solet, unus,
Aspettant pifari quis ballum soluerit altrum.
Iamq́; locum proprtũ tũc fœmina quæq́; piarat,
Sugabant omnes faciem sudore colantem.
Cingar habet roncam, subito quã calce ficauit,
Calx ronche intelligitur. *In terram spissasq́; cauat de corpore faldas.*
Lasenã Mantuanice. *Tum grauidã numis bursã trahit extra lasenã.*
Sicam Bressanice. *Sexq́; carantanos pifaris sborsauit auaros,*
Auaros, deficientes. *Namq́; bonam tenuit nũquã sua tasca monetã,*
Inde cauans brettã, curuũq́; pigãdo ze nocchiũ.
Quæ plus formosa ẽ damigellã primus achiappat
Cætera mox alias mulieres turba recepit.
Cingar corrazzam quoniam spoiarat onustam
In giupparello leuis est, multumq́; legiadrus,
Ballarinus erat qui uilla primus in illa,
Danzas piffaricas totam non præterit unam,
Ireq́; post ballum multum gridando comandat.

Comparatio.

Qualis caprettus quum sol damatina leuatur,
Egreditur stallam materno lacte cibatus,
Vndiq́; discurrit, morbizzat, guizzat in altum
Morbezzat à morbiezza desecdit, & luxuriat. *Nec ualet (ut dicunt) in brena stare ligatus.*
Talis Cingar erat, posunt qui quando corazzã,
Tres equidem cubitos balzos saltabat in uno.

Mirabant

Mirabant omnes bene sic ballare uidentes.
Nunc drittus saltat, nũc tundus, nunc pede solo.

Gosa.

Iãq; Tognazzus adest, palmamq; tenebat utrãq;
Galloni iunctam, gobbas nec habere uidetur. Notandum.
Quas natura negat uires, amor arte ministrat.
Distesas portat gambas, calcesq; legeros,
Vix premit in tenero uadens sabione pedattas. Sabio.
En contra Bertam gambis se plantat apertis, Arena.
Mazzuccusq; senex illam doniare comenzat. Doniare, mirando uoluptari.
Ascortus talem tractum iam Cingar adocchiat,
Atq; serans oculum Bertæ sæpissime cignat.
Pratica Berta prius quæ norat Cingaris artem
Stat uerecunda, tamen modicum releuabat ocel
Oreq; redidulo blandas motabat ochiadas. (los,
O, pensare potes, quales in corda fasellas
Vel sbolzonadas Tognazzus allhora piabat.
Pallidus in facie. cum suspirare uolebat, Macagnus græce, Barbellus latine & est sputum uischio sum.
Spudabat liquidos, & largos (oybo) macagnos,
Nũc stat supra pedẽ dextrũ, nũc supra sinistrũ,
Sepe caput gratat, non motu saldus in uno
Stasset quin se se mouisset trenta fiatas.
O pissa sanguis. secum parlando susurrat. Sguaitare, uidendo notare, & sindicare.
Heu cur bella meum scorias Berta magonem?

Pedrala.

Cingar auisarat iam plures ante uilanos, Risus, genus leguminis, prouerbium est.
Vt possent sguaitare senis mouimẽta Tognazzi.
Omnes parebant risi mangiasse manestram, Dare bertã, est deridere.
Sed non credit eos pro se ridere Tognazzus.
Immo magis cignat Bertæ, cui Berta recignat Bretonare, est more bretoni tosare.
Bertaq; dat bertam bertezans, atq; bretonans.
Dum Cingar ballat Tognazzo uadit apressũ, Bretoni, nanque populi sicut etiam
Et compagnonem faciens sic parlat ad illum,
Voce tamen bassa.
Quid tardas? quid stas? nõ Bertã cernis adesse?

Franceſi caſtratas circũ toſatas ferũt, ĩdetoſare & bretonare, p sbeſfare uſurpatur.

Illa cupit (ſi uis) tecum ballare parumper.
Sic dicens paſſat, monſtrat dixiſſe negottam
Non bis Tognazzus ſibi coſam dicere fecit,
Ad Bertam celerat, ſi vult balare dimandat,
Illa bochinellum faciens blandumq; muſinum,
Et caput inclinans leuam porrexit apertam.
Vnde ſimul ſtrictis manibus danzare comẽzãt.

Riſaia, eſtrius qui fit cachinnando.

Continuo grandem commouit quiſq; riſaiam,
Claudere ſed risũ Cingar iubet hic, iubet illic,
Nam ſic rident es potuiſſent rumpere feſtam.

Togna.

Cingaris illic erant Cõpagni quinq; giotones,
Brunellus, Frãcus, Sguerzus, Schiauina, Brioſ
Qui ſemp verbis alios ſchernire parantur. (Sua.

Carpit̃ poeta quo aliquãdo utit̃ trocheis pedib9 in carminis dactilis medio, ut hic cõfeſsione, ſic Vergilius & alij uates fecerunt, quãto magis macaronic9. De ſchena, aduerbium, ſicut p forza Amiga, pro moroſa. Qui nimis amat, nimis credit.

Tres quoq; ſtrepadas cordæ ratione dediſſes
Illis, abſque alia confeßione picandis.
Ergo bretonabant illum ſub murmure baſſo,
Sed non tam baſſo, quin ſentiat omnia clare,
Alter ait, quantam deſtrezzã monſtrat habere:
Alter ait, cernis quantum deſchena leuetur?
Alter, ſic leuis eſt, quod non diſrumperet ouum.
Alter, ſaltaret melius niſi ueßa grauaret,
Alter ait, uerum dicis, ſe namq; legiadrum
Monſtraret melius, Bertæq; placeret Amighæ.
Tognazzus ſẽtit, magis, unde gaiarditer altos
Fert garlatones, Cælumq; tocare uidetur.
Credit Euangelium quicquid dixere giotones,
Zorneiam ſpciat ſubito, ſtringasq; relentat.
Et porgens brazzũ Bertæ tirrare comandat,
Sicut ab alterius tirrare ſolemus aiutto.
Illa puns vltro manicas utrasq; Camiſæ,
Improuiſa tirat non aduertente Tognazzo.
Qui dũ Bertæ cauat, ſentit ſeguitare Camiſam,
Et reparare uolẽs hũc caſum paup hommazzus
Millibus in ſtrazzis teſtam vilipatus habebat,

Sed

Sed magis illa tirat, sequitur magis iste tirãte,
Valdeque sbraiabat, lassa codesella camisam,
Dumque trahebatur non se, nullumq; uidebat.
Semispoiatus erat, stringasq; molauerat ante,
Ergo cito properat cingar, braghæq; picaias — Picaias, cordiculas quib⁹ nectebat femoralia.
Soluit, & altandem nudus miser ille remãsit,
Vsque ad garletto⁹ cascarunt illico straxxe.
Tanta repentinam cæpit risarola brigatam,
Quod centos illic Marguttos esse putasses. — Alcandé, denique.
Ille scapare uiam uoluit monstrando pudenda,
Sed uelut in stuppa polesini pes gathiatur, — Margutus istis terijt, ut supra dixit, propter risum.
Sic ad calcagnos bragas Tognazzus habebat.
Arripiẽs cursum talem dedit ante stramazzũ,
Quod tamburrini sonitum sua panza sonauit.
Concurrunt omnes nudũ guardare Tognazzũ
Oy oy, clamãbant, oy oy, quæ cosa nouella.
Ipse manum supra nunos bursamq; tenebat,
Qua propter uergogna suũ morzauit amorem,
Omnia uincit Amor, pudor hic sup̃auit amorẽ.
Biscurat Bertam se uergognando morosam, — Biscurat, obliuiscitur.
In pede saltatus currit uelocius Hædo, — Pedana, genas morbi, qui uenit in pedibus senum.
Iam non longæuas mõstrabat habere pedanas,
Non unquã uidi tam præstum currere Gattũ,
Qui sine cautela cuppis cimigasset ab altis. — Cimigare, tommare.
Sicut mirabant illum sgombrare paesum. — Fugere.
Perueniens tandem solus sub tegmine fagi,
Propter uergognam caput in tellure ficabat,
Tollere non audens frontem sic ista loquebat.
O Tognazze senex, quæ te disgratia cæpit,
Nonne tuũ cernis pauper meschinule schornũ?
Nuper zanzabam mulieres esse ribaldas,
Et deberemus Margutti credere logi
Plus quã falsiloquis multerum credere frappis,
Et uideo Bertam me nunc trapolasse gaioffam.
Heu quia pensabam super omnes esse beatus.

Notabilia di ga cõtra uecchios amorosos.

At suenturatum, me soiant, meque caleffant.
Consiliare scio reliquos, conscire mespsum,
Nescio, culpa mihi sola est reputanda gazam.
Consilium nihil est, hoc si quis negligit uti,
Cõsilium male dat, quisquis male suscipit illud.
Me stessum ueschiasse pudet, nec amore super-
Errorem noui, donec uergogna capellum (chio
Mascara, larua, pro uela mine pudoris.
Sustulit, eq; meo cascauit Maschera uultu.
Pest damnũ pentire ualet mihi crede nietum.
O nimis improprium sembus, Vecchis q; bauosis
Pectus amoroso plenum gestare brusoro.
Id ratio prohibet, tenuis non sustinet ætas,
Fert ad calcagnos mortẽ guardatq; sepulchrũ.

Togna.

Dum sic Vilificat se met, Zambellus ariuat,
Cui proprios gestat pãnos, simul inde recedunt.
Tres stetit is menses omnino latenter ab omni
Compagnia hominũ, tamen alto corde cadenam
Rodit, disponens se uindicare, nec ipsa
Fallax, quia non iniuria uidebatur.
Cingaris & Bertæ fallax iniuria cascat.
Vultus sed quæ fuerat scornasse Tognazzum,
Est quod erat Villa primus reputatus in illa,
Creditus, auttoritas.
Creditus, at cecidit tunc omnis Cingaris astu.
Monstrati di gito, bertezari.
Monstrabatur enim digitosi quando patebat.
Et sic cessauit Reuerentia barba Tognazzi,
Cingaris & melius posset masinare molinus.
Qui quoque amicitiam Zambelli curat habere,
Qualiter hic etiam sibi possit rumpere collum.

Altera Cingaris astutia.

Is postquam robbæ se uiderat esse patronem,
Non ualet in stroppam restare factus alegrus.
Ponere cernellum statuens in rebus agendis,
Disponensq; casam multis richire facendis,
Vxorem clamat Lænam, nos, inquit, habemus
Ad corpus lanchi ueluti squaquarare ualemus.

Non

Non ultra faciet nos Baldus uiuere ſtento,
Stat quia ſub terra plus ſtrictus gatte ligatus. Gattus, & gattes.
Nos mercantiam pariter faciemus, ad urbem
Quottidie uadam plures trafegando richezzas.
Læna ſuperbendo dixit, num care marite
Scis quod me uoluit cum ſtanga battere Berta?
Aſt ego cum rocha lino bruſante cucurri
Poſt illam, feciq; ſibi monſtrare quadernum.
Zambellus dixit, uoluit te battere Berta?
O mala fomna quidẽ, uindictam uis faciamus?
Hic mihi deſpettus non ſopportabitur unquam.

Togna.

Ergo ſimul tacitis ſe accordauere paroſis,
Circa quinq; horas pariter de nocte leuabant
Ante fores Bertæ pleno cum uentre cagabant,
(Parce rogo lector mea ſi nunc muſa puzabit)
Berta leuans ſtrato ſemper damatina catabat,
Lombardis quais ſua limina plena nouellis. Lombardis quais ut antius intelligas, ſtroncis.
Cingar habens caudam uulparum more pelatã,
Iſtam Zambelli confeſtim iudicat artem,
Quottidie merdam uaſum mittebat in unum, Merda merdæ, ſtercus hominis, cuius derivata quære in catholicon.
Donec compleuit tali de ſtercore totum.
Berta ſtupeſcebat, cauſamq; requirit ab illo,
Sed Cingar noſcẽs qd̃ femina uas ſine fundo ẽ,
Semper dicebat cognoſces deniq; cauſam. Notandum.
Mox illam tollens urnam de fece pienam,
Deſuper infudit completum melle bocalum,
Quod tu iuraſſe merdam mel eſſe, lecate,
Hancq; ſup tollens humeris ſe drizzat ad urbẽ.
Ecce procul uidit Zambellum, protinus illum
Aduocato dicens, o mi Zambelle ſodalis,
Expecta quæſo, non me cognoſcis aduncа?
Sũ Cingar, tam grandẽ qui tibi portat amorẽ.
Quomodo ſtas uel tu, uel quomodo ſtat tua Læ= Modus parlandi familiariter.
Tocca manũ, certe mihi pares eẽ gaiardus (na.

Atq; bonã chierã facies tua monſtrat habere,
Zambellus, ſed ait, ſum ſanus, ſumq; gaiardus.
Sed quid nam portas barilotto Cingar in illo?
Tunc fingens Cingar ſe ſtraccum dixit aiutta,
Iſtud aiutta precor de ſpallis mittere pondus.
Zambellus poſitis manibus diſcarigat illum,
Inde rogat uaſo rurſum quid portet onuſto.

Nota qđ Cingar nõ mentitur, ſed differt inter boſiã & barreriam. Soium genus uaſis uinarij.

Cingar reſpondet monſtrans parlare dauerum,
Bertatibi mandat grates chariſſime centum,
Quam tu feciſti tanto de munere dignam.
Quamuis æternum modo te penſauerat hoſtem,
Cognatũ tamen eſſe bonum cognouit adeſſum.
Nãq; ſuper limen quicquid de nocte cagabas,
Omnes matinas ſoium ponebat in iſtum,
Et nunc ſpero quidem multos acquirere numos.

Bragalia, magalia, mapalia, pluraliter ſolũ reperiuntur.

Zambellus ſtupefactus ait, doh codeſella,
Tu ne meã poteris uendens ſpazzare carognã?
Me buttare uiam faceres bragalia Cingar,
Penſarem te poſſe meam ſi uendere merdam.
Cingar ait, cur non? prouam Zambelle uidebis.

Comina.

Ergo dum parlat traxit de fora ſpinettum,
Qui ficcabatur medio fundamine uaſis.
Ecce tenella foras cito fezza liqueſcere cæpit,
Zambelliq; ſuo naſum percuſſit odore.

Nota quod poeta hoc uocabulo merda non utitur niſi in perſonã Zãbelli, qui ruſtice loquit. Sabbath indeclinabile. In monſtra aduerbium demonſtranis.

O piſſa ſanguis, dixit, iam ſtoppa foramen,
Stoppa rogo Cingar, merdas odor indicat eſſe.
Sed quis caſtronus merdam cõprabit adeſſum?
Cui Cingar, mecum ueniãs, miranda uidebis.
Et ponens illum Zambelli tergore ſoium,
Ante caminabat creppans in pectore riſu.
Vt fuit in piazza mercatus ubique patebat,
Namq; die ſabbath mercatũ Mantua promit.

Mercati deſcriptio.

Cernitur hic uariis de rebus maximus ordo,

Hic

Hic mercadantes ponunt in monstra botegas,
E quibus argentum, canzantus, seta, uelutum,
Zambelottus item, rasus spectatur, & aurum,
Et centum pani fini, uariq; coloris.
Hic quoque Brettari diuersas ordine brettas
Distēdunt Italas, Francesas, atq; Spagnardas
Bretarolorum satis es mea Mantua plena,
Vnde patet quod multa uiris ibi lana tosatur.
Hic centum scatolas Speciarus quisq; doratas
Emittit grauidas coriandibus atque pignolis,
Mandulibus, Rancis, Anicis, dulciq; canella.
Garzonesq; parant Muscas dulcore lecardas,
Discurrunt celeresq; uolant, trutinasq; manē-
Et cū pistillo mortaria brozea chioccant (zant,
hic quoq; sparpagnāt Merzadri multi facēdas,
Stringas, cordones, bursellos cingula, guantos,
Taschellas, scufias, scufiottos, cultra guainas,
Carneros, fibias, calamos, calamaria, cordas,
Pectina, specchiettos, zāporgnas, atq; sonaios
Hic Boccalari sua uasa tulere videnda.
Bocallos medios bocallazzos, & bocalinos,
Vrces, urcettos, scudellas, & scudellottos,
Caddinos, basias, piattos, orinalia cuppas.
Hic calzolari scarpas monstrare galantas
Solicitant, soueros, pianellas, atque stiuallos,
Ferrari pandunt cauedones, atque Gauatos,
Martellos, falces, gradesellas, ac podarolos,
Hic Salcizzari plenos de carne budellos,
Vel ceruellatos, zalcizzas, uel cagasangos,
Hic Hortulani rauanellos, porra, capuzzos,
Verzas, lactucas, ac alia fresca, salatas,
Turba Vilanarū genus omne polaminis affert,
Pullastros, ochas, gallinas, ac anedrottos.
Hic quoq; Fornari schizzadas, atq; fugazzas,
Panem buffetum, baricocola fresca, Bucellas.

Mercadātes magni.
Brettari.
Speciari.
Canella Lombardice.
Cinnamomū latine.
Merzadri.
Zāporgnas, alio nomine rubebas.
Boccalari figuli.
Dixi superius, q̄ ueluti latine deriuatiua differētiari possunt a suis primitiuis, ut lucem & lucernū, flagrū & flagellū, sic macaronice, Boccalus & boccalinus, scudellas, & scudelotos, oportet enim surripere, & adiungere cōsonantes, ut stēt carmina.
Cagasanguis Veroniace.
Berold⁹ Mātuanice.
Zāborgniu⁹ bressanice.
Sanguanazzus cōiter forunari.

Formaiari: *Hic formaiari formaium pondere ſpazzant,*
Caſos, caſettos, Maſcherpas, atque botirum.
Zaratani. *Hic zaratani biſolos, dentesq; cauatos.*
Petras ueßigæ, radices, ferra, bragheros.
Tornitores. *Hic tornitores ſuſos, capiſteria, Rochas,*
Atque piuas illas per quas chriſteria ponunt.
Aurifices. *Hinc ſtant Aurifices diuerſas uendere gioias,*
Zibettari. *Et qui zibettum, Muſchiũ, uendũtq; coronas.*
Hic homines tandem uenalia quæq; tenebant.

Goſa.

Cingar Zambellum geſtantẽ tergore fezzam
Diſſimulans frõtem ſpeciarum dixit ad unum.
Cui dixit, primam cito pronuntiando parolam,
Vultis Apum merdas iſtas cõprare magiſter?
Ille Speciarus ridens ea uerba notauit
Quod dicebat Apum merdas mel eſſe dauerum,
Ac illum quenquam cito iudicat eſſe Buſonem.
Zambellus tamen hanc non intellexerat artẽ,
Tunc preſtus digito Speciarus melle ficato
In boccam poſuit ſtercus tangendo nientum.
Ambo mercatum faciunt, tres accipit aureos
Cingar, qui fingit pocham tirraſſe monetam.
Inde Speciarus uaſum uacuare uolebat,
Vnde magagna ſtatim patuiſſet Cingaris om-
Ipſe ſed exemplo reſpondit deſine ſoium. (nis
Nunc redeam quaſdam uado cõprare facendas,
Inde meum reddes uaſum cũ uenere nũc nunc.
Dixerat, et clamans zambellũ preſtus arancat,
Sic & oſellatus Speciarius ille remanſit,
Nã uulpes ẽt Vecchia quandoq; truſantur.

Concluſio.

Quintus habet finem, metris male quippe dola- (tum,
Non ego plus habeo cantandi, credite, uoiam,
Verſificare quidem non eſt ſcolare piombum.
Explicit Macaronicę quinta Phantaſię.

MA-

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN MACARONICEN SEXTAM PHANTASIAE.

Carpitur inuidia Zambellus propter aquistum,
Quem fecit Merdas Cingar habendo suas.
Mercadantiam talem exercitare parecchiat,
Complerat grandem stercore iamq; Tinam.
Cuius materiæ Brentam portauit ad urbem,
Quis comprare uelit stercus ubique petit.
Sētit eum, stangamq; rapit Speciarus, et urnā
Frangit, Zambellum fœx liquefacta lauat.
Plebs ruit, aprehēdūt Zābellū carcere ponunt,
Consueta Cingar quem tamen arte cauat.
Præterea Lænæ parens, it uendere uaccam,
Cingar eam hæbrea ueste copertus emit.
Est data Mercati pro merce credentia ligni,
Namq; in credenzam tollere mßus erat.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Sexta.

ERTE *cito famuli pennam, calamare, papirum,*
MATERIALE *uenit scribendi grande talentum.*
FVGERAT *omnis enim mihi nuper uoia tanendi.*

Et mea

Et mea stridebat raucum sordina blilirum.

Sordina parua piua

Berta.

Maxima Zambellum marauilia cæperat ergo,
Mercatumq; suæ uult exercere me merdæ
(parce iterum lector timui proferre, sed ipsam
Prosequor historiam p uera uocabula ueram)
Cingar non rediit speciale melle gabato,
Zambelloq; dedit cantonem ualde stupenti,
Qui cagat ī bragas, mō nanq; comederat uuam
Quam seruare uolēs per forzam continet intro,
Cum qua disposuit magnos implere Tinellos.
Tres emit interea pro Læna coniuge fusos,
Cipadæq; illos misit pagando Fachinum,
Tres ualuere trinas fusi, portatio quinque,
Postea de salsa comprauit carne mezenum,
Quem redeundo casam multo sudore ferebat,
Sed iam non possens tantam sofrire fadigam
Hunc strasinabat per terram more carognæ,
Solaq; restauit sine lardo codiga tandem.
Læna gridans illi conuitia plurima dixit
Inde tracagnadis multis sua terga poliuit,
Nam pluuiæ sēper post magna tonitrua cascant
Sed uix zambellus pistas susceperat illas.
Compleuit largum merdosa face Tinazzum,
Cingaris officio sperans acquirere numos.
Quottidieque facit secreto cagare uilanos,
Nam timet hanc artem fortassis Læna uetasset
Si pro uergogna sprenere cagare Vilani,
(quanuis ignorent quid sit uergogna gaiosse)
Illos pagabat multus donando catrinas.
Omnes ignorant quid uult ea dicere merda.
Vndiq; per gentem uadēs zambellus amorbat.

Memerdæ, nō tam cito proferre, me inceperat, quod peni tuit, tamen cōpleuit.

Dare cantonem, uel piā tare, metaphorice significat aliquē fastidio sum tergiuersando dimittere.

Mercantia Zambelli.

Carognæ cadauetis.

Nō pagat baiulū aliquē q̄ gestat mezenū, & fusos minime ponderosos pagauit gestantem.

Sic Socrati accidit, ideſt post rumorē uxoris, pluuia brodalie secuta est.

Notandū.

Catrinas, pia mōtense dixit.

Gosa.

Ergo die quadam tulit ipso in tergore zerlam
Plenam de (basta) possunt dicere Brentam,

Basta, ideſt intellige ne fastidiu patriam.

Quam ſpallis geſtat, zerlotti ſicut vſantur,
Ac uti Breſſanam cernis portare per urbem,
In plateam veniens sbraiabat eundo p omnes
Cõtradas, o, quis uult hanc comprare tenellam
Atq; ſaporitam merdam? modo fecimus illam,
Et grandem uobis faciam uendendo placerum.
Sed mala guidabat pouerũ uentura, quod ipſe
Ad quartam ſtradam ſpeciarum præter illum,
Quẽ mõ ſcornatum Cingar maledettus habebat
Quando zambellum, alla merda, dicere ſenſit
Piſtonem piperis iecit, ſtangamq; piauit,
Inde piammum uadens poſt terga cucurrit,
Atque ſuper ſputans palmis, baſtone tenaci
Percuſſit Brentam magno reboante fracaſſo.
Quæ reſoluta ſuis ſpezzatis undiq; circhiis
In faſſes iuit, mox ſtercora tota liqueſcunt,
Per facium q; fluunt Zambelli uociferantis,

Scapinat, fugit Poſſam, quietem.

Totus de merda parens hinc inde ſcapinat,
Sed ſpeciarus eũ non laſſat prehendere poſſam,
Perſeguitat, ceſſatq; nihil menare tracagnum,
Exclamat miſer ille gridans aſinaliter oyme,

Day, day, de ſcazzantis eſt.

Nunc iſtam nunc illam ſe ſnficando botegam.
Turba puellorũ currit, day day quoq; clamat,
Saxa tirant, rauas marzas, et mille carognas.
Currunt brettari ſemper treppare parati.

Inter Cavalerum, & Bariſegum nihil diſtare magiſter cornacchia dixit, tamen fanellus contradicit.

Matronæ teſtas extendunt ſupra feneſtras.
En cavalerus adeſt zaffis ſegnitantibus illic.
Quid ſit hoc immenſum uult brauus noſcere
Accuſatur ibi Zãbellus p ſpeciarum, (murmur.
Quod ſibi uẽ dederit merdam ſub melle latentẽ.
Zambellus negat hoc dicens, non ille dauerum
Sũ meſſere, ſunt Cingar ladrus atque giotonus,
Quem prætor uoluit tantus piccare fiatas.
Sed quando uidit ſignum bariſellus apertum,
Zambellus quoniam faćlus de ſtercore paret,

Hunc

Hunc in commum preſone ſerare comandat

Altera Cingaris aſtutia.

Cingar id aduertens non reſtat more tacagni,
Lænam zambelli femnam retrouare cucurrit,
Quæ triſtis flebat pro cari ſorte mariti,
Nec ſcit partitum quo uinclis liberet illum.
Cingar ſingultu crebro ſua lumina ſugat.
Zambelli quoniam deſtinum plangere fingit,
Et conſortabat tamen illam voce trementi.
Ecce repentino veniens quoq; Berta uiazo,
Denotat offenſas domenticaſſe vetuſtas,
Currit in amplexum rauco sbraiore ſororis,
(Sic ordinarat Cingar baſtardus ad illam)
Dicens, heu quia cognatum pariterq; maritum
Appicare meum ſtatuunt, plantareq; forcas
Supra Tyum vidi, quẽ cara ſorella guadagnum
Zambellus fecit? vadat ſeguitare Tognazzum,
Dic, quid aquiſtauit? tuus, et meus ecce maritus
Quomodo Tognazzi ſola caggione picantur.
Talia daſennum bona femina credidit eſſe,
Cingaris altoriũ ſupplex Marzocca dimandat,
Cingar ait, contentor ego mea Læna ſorella
Zambellum Baldumq; ſimul riſcodere noſtrum,
Sed lex difficilis comandat, sus q; palazzi,
Carcere nemo tratur niſi Burſa piena uodatur
Attamen ecce meam taſcam, domoq; meipſum,
Zambellũ noſtrũ quam preſtius extra cauemus
Tu quoq; ſi quid habes numorũ tradere debes,
Denariusq; tuis paucis, Bertæq; meisq;
Zambellum forſan de Furchæ morte cauabo,
Namq; ſuſurratur quod nempe picabitur ille,
Me miſeram tũc Læna gridãs feſtina uolauit,
Quantos in cofino dinaros innenit affert,
Qui ſunt ex numero Marcelli forte triginta.
Cingar eos braucat ſubito, numeratq; negottã.

Atque

Tacagnus fuit homo ſceleratiſſimus omniũ. Partitũ, modum, uel guiſam. Deſtinum, infortunium. Non qđ eſſet baſtardus, ſed quia baſtardi sũt maiori ex parte accorti. Tyum eſt uallis ſpacioſa propemænia Mantuæ. Marzoccus groſſolanus dicitur at ſunt qui dicũt marzoccum, ideſt Florentinũ; qui Florentini ſuum leonem uocant marzoccum, ſi ſic eſt ergo Florentinum groſſolanum. Notandum.

Ramezãtes, falsos, de ramo suprarientatos.

Atque suos etiam ramezantes (nescio quanto)
Carlinos sborsat, quos omnes spendere curat
In maleficio Zambelli propter amorem.
Tunc cito discedens Bertam restare comandat,
Quæ stet alegra simul cũ Læna, nanq; cauabit
(Si numi flectãt animos) utrunque maritum.
Sic ait, & properans Mantoam pergit ad urbẽ

Parenthesis.

Botonus, metaphorice pro morsu.

Si numi flectunt animos, sententia nostri est
Cingaris, est dandus Primatibus iste botonus,
Officium quibus est Ladrones tradere furchæ,
Disnorbare uias sassinis, parcere nulli.
Quos gula Iustitiæ (non auri) sola coarctent,
Namque nisi poueros inopes, ac ære carentes,
Cernimus scribi furchæ, ceppiq; macello,
Non tamen hi nostri Magnates atq; signores,
Attendunt quoniam ladris sine iure secundãt,
Et melius furchæ pœnam gens illa subiret,

Iustitiandi, quos iustitiandos esse iudicant.

Quæ fert Iustitiæ curam, quam iustitiandi.
Non ego Rectores dico sanctumq; Senatum,
Sed quos in domibus propriis, tendũtq; fouẽtq;
Sunt etenim quidam furfanti, vel mariolj,
Quos data libertas dominis facit esse superbos.
Sũt quia prætoris, uel magna fameia palazzi,
Et quibus est tantum spadas portare facultas.
Omnibus obicitur taccare galonibus arma,
Attamen his tantum sunt concessa brauosis,
Et quoddam magnũ decoris sibi nomẽ aquistãt,
Quid? num soldati regis, chortisq; barones?
Non ita, sed sbirri, zaffi, gens braua parolis.
Qui malefactorẽ si quẽquã prehendere uadunt,
Prehendere nõ satis est, prius at spoiare comen
Peręq; bragarolũ numos cercãdo requirũt, (zãt
Is sibi mantellum, brettam capit iste, sed ille
Saionem, veluti sibi solis furta licerent.

Vnde

Vnde miser, sicut [illegible], bene dicere posset,
[illegible]
Impietas non est mundo crudelior ista,
Instituuntur enim pro castigare giotones,
Hi tamen occulto sub textu iuris abarrant,
Saßinant homines, robbã cũ sanguine zaffant.
Sed colera superor, nec eos tantummodo dãno.
At qui constituunt illos, implentque fauore.

Mafelina.

Cingar aruarat dudam festinus ad urbem,
Sponteq; bottegam Speciari pasßt inantum,
Qui merdã comprans saiottam caperat unam, Saiotta est locusta, quæ pro errore frequenter posita est.
Fecerat & pouerum Zambellum carcere poni,
Ipse foras uso consestim Cingare saltat,
Et seguitãdo poul sbraiat, sta brutte caueßer,
Stamanigolde, meos dinaros redde ladrazze,
Tu mihi uendisti fezzam pro melle, becone. Iniuriarũ cumulus.
Tunc Cingar testes quosdam festinus ataccat,
En testate, ait, auditis? testate fradelli,
Iste bosiardus stercus compraße fatetur
Non a Zambello, quid carcere truditur ergo?
Sic traditore putas, unũ trapolare bonhominũ
Sic ue potestati fænocchiam uendere pensas? Fænocchiũ, fraudẽ, hinc infenocch. a re, pro aggabare.
Sed tua conticui nimium peccata ribalde,
Nempe scio certe, nec testibus ipse carebo,
Quod tu sfalsasti, robbam uendendo, bilances,
Ac unam pro alia non cessas uendere cosam,
Nunc ad palazzum festino, citaberis illuc,
Teq; para contra multos deffendere testes,
Crede mihi faciam tibi sachezare botegam.

Togna.

Sic parlans Cingar ficto petit ore palazzum.
At Speciarus habet tali sermone pauram, Frequẽtatio peccati obliuio.
Quid faciat nescit. spazzatum se tenet esse,
Non memorat falsas unquã tenuisse bilances,

Attamen

nẽ conſcien tiæ fecerat. Prouerbium

Attamẽ o quantum ſimuli pro errore ſcagaitat.
Ergo ſtatim currit poſt greſſum Cingaris atq;
Sic uocat, o, expecta precor, ola, expecta pochi-
Sed mercadãti faciebat Cingar orecchias. (nũ
Plus ſpeciarus eum uocem geminando petebat,
Tandẽ ſe firmat Cingar, quid uis ſq;? dimandat;
Ille, rogat ſupplex, audi compagne parolam,
Ne precor accuſes tali de crimine me nunc,
Mox aliquid donabo tibi, nec contra uilanum
Plus piadezabo de ſtercore melle coperto,
Immo tibi giuro quod eum de carcere trabo.
Cingar ait, certe ſcampaſti grande periclum.
Namque amiſiſſes totam de iure botegam,
Forſitan & prætor faceret tibi tollere uitam,
Errorem tantum tibi parco nientedmenum,
Quæ modo factus dixiſti dummodo ſerues.
Sum cõtentus ait, Speciarus, mox trahit extra
Taſchellam ſeptem quartos, quos præbuit illi,
Cingar eos tollit medicorum more negantum,
Preſonemque ſimul poſt hæc petiere latenter.
Zambellum clamant reſtantes extra feratam,
Qui lætus uiſo confeſtim Cingari currit,
Et ſupplex aliquem sbraiando petebat aiuttũ.
Cingar ait taceas, taceas, dic matte pianum.
De bonauoia eſto, paueas Zambelle mentum,
Solus ego nunc nunc hoc te de carcere trabo,
Denarios que meos nil reſto ſpendere pro te,
Et iam pagaui multam nunc uſque monetam:
Hic homo qui mecũ eſt, ac te battiuit atortum,
Iurabit coram populo feciſſe boſias.
Zambellus dixit, ſed quis pagauerit illam
Merdam quam fracto maſtello perdidit iſte?
Cingar reſpondet, talem mihi deſine curam,
Ipſe tibi merdæ donabo trenta barillos.
Ergo cito uadam, nunc nunc exibis ab iſto
carcere.

Ferrum, & ferata, ut ſignum & ſigillum, lucẽ & lucernam

Atortum, im merito.

Carcere, tuq; ueni mecum Speciare camina.
Hinc simul absentant sepper ad ire palazzum.
Quo Cingar causam zambelli deniq; tractat,
Qui tantum fecit cum frappis atque bosiis,
Vt cauat, atq; domi Zambellum misit alegrũ.
Presonem (ueluti mos est) tantummodo pagat,
Et numos quos Læna dedit sua tasca guada-
Imo quos fecit speciarũ trare bachioccũ. (gnat

Frappe, zanze, baiane, nugæ, à Macrobio idem reputantur. Prouerbialiter dicimus

Berta.

Sed bona Zambellum redeuntem Lena recepit,
Quo? num basis? lætis num amplexibus ut mos
Ixoris earum quæ atrectat blanda maritum?
Verum cum solido miserum stangone recepit,
Atque cosiduras saldauit circa guponem.
Id sunt ipsius requies post carceris usum.
At post quinq; dies ipsum uult Læna bonhomũ
In mercantiis exercitare quibusdam,
Taschellam quonam Cingar sugauerat illis,
Vnde tapinelli capsam sine pane catarant.

facit trare, ideſt fallit, & abbarrat.

Altera Cingaris astutia.

Ergo comandauit zambello læna marito.
Quod properãs urbi procazzet uẽdere uaccam,
De qua non modicam sumebant utilitatem.
Omnibus in seris complebat lacte parolum,
Deq; suis tortas faciebat Læna pouinis.
Et (ueluti patres nostri dixere uetusti)
Hanc adhuc in teneris annis dixere chiarinã.
Ergo zambellus uirgam piliauit aguzzam,
Quam chiamare solet villanica turba goiolum.
Et pungens uaccam dicebat uala chiarina,
Atq; facit versum quem nemo scribere posset,
Sed quia mercati non imparat abbaccum,
Atq; super teseras ignorat scribere contum,
Immo super digitum quoties numerare uolebat
Non passare nouem, centos potuisse in annos.

Parolũ, uas ęreum. Maxima patrum sapientia, qui uaccas etiam baptizare consueuerunt. Sibilum intellige. Teſera, uirga eſt ſupra quam villani numerum ſignant.

Ista pro causa præcepit Læna marito,
Venderit ut uaccam, non toiat allhora monetã,
Credenzam, creditũ, uel caparã, quãuis aliquan tisper differant.
Ast in credenzam si quis quid tradere uellet
Accipiat quoniam uult ipsa rescodere numos,
Sic faciam Zambellus ait, sta in pace, decasam
Tende quousq; tibi ueniã, zais, ualla chiarina
Et pontirolo stimulans se portat ad urbem.

Zais, uox bubulchi, cum sistit boues nimis frezzosos.

Pedrala.

Cingar id audiuit Berta referente, quod egit?
Nõ stetit ad badã, propat ꝓperansq; susurrat,
Qui nimis indusiat caldũ non mangiat arostũ,
Ad badam, ociositer.
Allogiatq; malum, qui troppum tardus ariuat.
Notanda.
Perdidit atq; bonum tardata limaga boconem
Quæ postquam lõgum sudarat scandere palum,
Decidit atque suas cæpit maledicere frezzas.
Talia dum meditat sperat lucrare uedellam.
Lucro & media actiua.
Et ueniens urbem, giudei nomine Sadoch
Ingreditur plenam uaria de merce botegam,
Qui iudeus erat dotatus munere trino.
ĩ primis sguerzus, pede zottus, tergore gobbus.
Qui centum poueros vsuræ sfecerat arte.
Vestimentorum pendebat maximus ordo,
Cappæ, giuppones, calcæ, uariæq; pelandæ,
Zachetti, socchæ, guarnelli, siue camoræ.
Cingar deposito pegno uelut usus habetur,
Quandã sguarnazzã frustam, totãq; bisunctam
Patarinus latinæ, Hebreꝰ hebraice, Baganai caldeæ, Maranus Arabice.
Induit, hanc manto camisottum noĩe clamat,
Inde facit Brettã ꝓpriam sibi tradere gialdam,
Et uestes adeo tales simulator adobat,
Quod tu giudeum pensasses esse dauerum.
In plateam uadens (patarinũ quisq; putabat)
Zambellum procul aspexit præeunte chiarina.
Protinus incepit garletto uadere zotto,
Et claudẽs oculum sguerzo cũ lumine guardat,
Mox faciens gobbam storto galone caminat,

Has

Has tres aglaias iudex Mascreus habebat
De passu in passu iudaica uerba susurrat,
Zambellus sbragiat quanto sbraiore ualebat,
O, quis hō uult hanc bellam cōprare chiarinā?
Cingar id ascoltans ui calcat pectore risam,
Attamen incōtra ueniens hūc primus afrōtat.
Et stralunatis ciliis, neruoque striato,
Sic ait ipse tuam comprabo rustice uaccam.
Quid uis? quid montat? solū pete quæso douerū.
Zambellus retulit, si uis comprare chiarinam,
Da mihi credenzam, peradessum nolo monetā,
Accipe manzolā, quia sic mea Læna comandat,
Quæ ueniet sabbath, quos montat. scodere nu-
Cingar ait, mecū uenias ita nēpe pagabo, (mos
Sed mena uaccam (retro lassauerat illam)
Nunquid es insanus? non sum codesella, ua là

Aglaia, una gratiarū fuit, hic Aglaias per gratias posuit poeta.
Risus, risa, risaia, & risarola.
Douerum, debitum.
Vt supra carmen truncatum.

Comina.

Ergo marangonis simul intrauere Botegam,
Cingar credenzam factam lignamine comprat,
In quam tres pisces occultat nomine barbos,
Qui pisces tales ouos in corpore gestant,
Quales si mangias uentralia tota cagabis.
Cingar credenzam zambello misit adossum,
Atq; casam uersus mandat retinēdo chiarinā.
Zambellus sudat nimium credentia pesat,
Lætus abit pulchrū pensans fecisse guadagnū.

Barbos pisces.
Ouus, & ouū

Gosa

Cingar Iudæo sguarnazzā reddidit unctam,
Vendidit & Vaccam Iudæo quippe medemo.
qui pro mercato florinos tradidit octo,
Nam cito maturum pariet grauidata uedellū.
Non appena quidem tales acceperat aureos,
Zambellum nimio credenze pondere lentum
Præcedit tursu, tamen altro tramite preso,
Mox rediens urbem cōtra procul ipse uenibat.

Florinus, genus ducati.

Zambellus

Venibat ꝑ ueniebat.

Zambellus caricus ſudore colabat ubiq;,
Sed labor eſt animo nihil importunus alegro.
Sic placuiſſe putat Lænæ, dehinc Cingare uiſo
Clamat, ola, Cingar, quò uadis? quomodo ſtas

Notandum.

Nõne recordaris qa merdæ trẽta barillas (tu?
Tunc promiſiſti quando preſone tenebar?
Ne dubita, Cingar dixit, promiſſa dabuntur,

Quis pro ali quis.

Iam non materia quis erit te richior iſta,
Nunquid deciperem te mi Zambelle ſodalis?
Quæ tibi promiſi ſemel attendenda memento.
Ante picandum modo de preſone cauaſſem,
Si Zambelle tuus non Cingar amaſſet amicus?
Sis certus quod habes tibi me Zambelle fidelẽ.
Sunt hæc uerba tamẽ, potuiſti cernere prouas.
Sed dic, credenza quid nam portatur in illa?
Zambellus retulit, tres piſces baiulo drentum,
Quos mea mangiabit (nãq; eſt pregnata) liben
Læna, nec huic ullũ laſſo mancare biſognũ. (ter

Dixit meum cum teſte Xenophõte nemo ſcit, niſi fœmina.

Si non ipſe darem quicquid ſua uoia dimandat,
Pregna meum forſan poſſet diſperdere puttum.
Cui Cingar, quantam facis zãbelle bonopram,
Sed bene ſunt piſces, uelut eſt uſanza, ſcaiandi,
Tuq; tuæ debes grauidæ ſuccurrere Lænæ,
Namq; coſinandi non det portare fadigam,
Forte creaturam tali ammazzare labore
Poßet, abortinum faciens, mortumq; putinum.
Tunc per abortiuum putat hunc dixiſſe botirũ.
Quapropter Zambellus ait, non illa botirum
Plus faciet, uaccam uendiui namq; chiarinam,
Attamẽ o quantũ bene me nunc Cingar auiſas,

Scaiare diſquamare piſces gladio.

Ipſe coſinabo, nõlo mea Læna coſinet.
Scaiabo piſces quantum ſcaiare ualebo.

Apoſta, ad tuum comãdum, aliter

At Cingar, zambelle meus ſcaiare neceſſe eſt,
Sed ſta in pace, tuã me ſemper habebis apoſtam.
Sic dicens ibat tanquam frezzoſus ad urbem.

Maſelua

Mafelina.

Denique Zambellus Cipadæ Straccus ariuat,
Quem tenuit dudum caricatum Cingar apostat.
Nō sua, cum iunxit sosians, erat uxor acasam,
Forte duos uel tres procul iuerat inde mearos
Et secum portans clauem, concluserat ussum.
Ergo Zambellus ponit de tergore sommam,
Vultque disinatum pisces scaiando parare,
Ast intrare nequit per portam siue finestram.
Blasphemat, piscēq; cupit scaiare, nec ordo est,
Sed tandem tandem testam sic saepe gratauit,
Quod reperit foggiāq; nouā, studiūq; galātum.
Prouidus in prunis Tauolettam suscipit unā,
Supra quam pisces tres illos ordine conzat.
Post hæc in terram sub phæbi luce reponit.
Inde salit cuppos cum scala desuper altos,
Ac ibi camisæ brazzos smanicauit utrosque,
Inque scaias cœpit fragiles conuertere cuppos,
Quas iaciendo giusum forma, scaiabat in ista
Pisces & tectum scouertans, illos q; sbudellās:
Sic impararat noster cosinarus acortus
Cupporum fragili studiare scaiamine Barbos,
Hoc si partito scaiarent undique Pisces,
Possemus de nocte poli guardare serenum.

significat sponte, unde Godianus Pyramus & Tisbe se se scanauit à posita Vssum, hostium.

Scaia, teste Seruio, est fragmentum saxorū cupporūue, uel cuiuslibet uasis fragilis. Giusum, zosum deorsū.

Gosa

Læna sed ecce sup iungit, uidet inde Fracassum
Nam tempiellos, trauosq; retexerat omnes.
Perq; domū totam rutilās penetrabat Apollo,
Proh dolor, ut uidit tantā bona Læna ruinam.
Mezzamorta cadit,
Ah manigolde, gridat boiazzaq;, bestia matta,
Cernere quē possem modo schauezzare colengū
Quid poltrone cagas? q; teq, diauol agrezzat?
O Deus, en quali sposatur Læna marito,
Cur non sum potius magno maridata Verasso?

Sit

Verasus, & spiritus qui uertitur inlũ pũ & infantes uorat.

Sit maledicta dies in qua mea mater Agnesa
Dixit, zambellum sumes, o Læna maritum.
Q̃d diauolazze furis? sta q̃cchius brutte gaiof.
Nõ cessas ãchora domũ scouertere? me, me, (se
Me miseram, descende cito, descẽde dabassum.

Togna.

zambellus magnam se sentit habere scagaitã,
Iamq; tracagnadis schenam dusponit adusam,
Attamen in scala dum culmine smontat ab alto
Dicebat, piscem scaiaui, parcere debes.
Lena sed in furia non audit uerba mariti,
Omnibus ut forcis scalam ruzauit in illam,
Quod prestũ plus quã uoluit descendit, et asprã
In tellure dedit scala cascante culadam.
Oyme, gridans, oyme, perdona Læna, ragiabat.
Perdonanza precor, factam non talia maium,
At supra trippam saltauerat illa Mariti,
Quem pugnis calcis q̃; simul furiosa marazzat.
Visinanza uenit, rumorem senserat illum,
zambellum retrouant sub Lænæ calcibus esse.
Nil mirãtur enim, quia res nõ illa nouella est,
Nam bastonabat menchionem Læna marituũ,
O quanti similes z. ambello sæpe catantur,
Quos ego nõ homines, castrones immo uocãdos
Iudico, nec dignos phrixi scampare cauallum.

Ruzauit, impulit, bergamascum est.

Exclamatiũcula poetica.

Togna.

Inquirunt causam Villani, Læna recunctat.
Quam tamen ut placidis confortauere parolis.
Non stetit interea zambellus carpere possam,
Excauat obtritos de sub rottamine Barbos,
Inde coquit, mãgiatq; ouos, mãgiat quoq; restũ,
Quo facto sumens bastonem uadit ad urbem.

Berta.

Ast alio cingar sentero protinus iuit
Ad Lænam, casum zambelli namq; notarat.

Quamuis

Quamuis ridendi sibi plurima uoia veniret,
Attamen o quantum cordoium fingit habere,
Biasmat Zābellū quod erat sic absq; gouerno,
Nec piet hormaium mentē, sensumq; virilem,
Læna magis plorās sua maxima dāna recontat
Maxime credenzā pro Vaccæ pignore toltam,
Nec(quod peius erat)scit quis decaperit illum.
O mala res, inquit Cingar, sed desine Læna,
Aut Vaccā, aut numos spero qđ habebis adessū.

Alia Cingaris astutia.

Maronem, fallum, errorem.

Dixerat, et ueteres secū meditādo magagnas,
It celer, ac mediā Zambellū scontrat in urbē,
O pouerette inquit fecisti nempe maronem,
Perdisti vaccam, perdisti matte quatrino,
Non habes inzegnum tibi dico, quando piabis
Sentimētū aliquod? quando aguzzaberis un=
Grossolane, leuis, tātas tibi dicere uoltus (quā?
Iam sum straccus ego qua guisa uiuere debes.
Sed dic, an scires hominem cognoscere, qui te
Dando credenzam, Vaccamq; piando gabauit?
Cui zambellus ita possem cognoscere vaccam,
Cuius si velles signalia discere Cingar,
Hæc hēt ī testā duo cornua, squassat orecchias
Garlettosq; super malnettos sæpe scagazzat.
Nō ita, Cingor ait, scio qđ duo cornua gestat,
Sed compratorem dico, si dicere scires
Anh, zambellus ait, scirem cognoscere certe.
Non hēt ille duas cornas sed quando caminat
Zoppegat, et guardās oculos strauolgit adossū, Pulchra similitudo gialdi coloris.
Estq; suæ Brettæ color vt Merdella putini,
Anh, scio quid dicis respondet Cingar, eamus
Ad corpus sanctū Petri, tibi reddere vaccam
Ille bisognabit, mecum zambelle uenito.
Dum sic parlabat festinus trottat, & ipsum
Zābellus seguitat quandoq; molando corezzas,

Barborum

Barborum quoniam disturbant oua budellas.
Fortius it Cingar, curritq; per omne uiarum
Carrobium, triuium. Carrobiũ, grandem uix cogens pectore risum.
Ad Giudeorum contradas ire uolebat,
Gadam, Agathen Quare sic faciebat, intelliges inferius. Et uersus ~~Diuum~~ flectit uestigia ~~Gadam~~,
Mox hospitalem transit, Templumq; ~~Lonardi~~,
Ad quod stradiculas centum discursitat omnes.
Hinc ~~Ioaninorum~~ freghezat claustra sorarum
~~Diuũ, Eranesorum, uorsanctos~~ præterit omnes,
Has contradas Mantuanus solus intelligit. Perq; Bredã medii ~~sanctũ~~ uult cernere ~~Mantũ~~
Hic quoq; perdonum Cingar deuote piauit.
Iam cagarola piat Zambellum, iamq; petezat,
Iam tenet appena, uentũ schitarola sequebat,
Ecce causa cursitationis Nil restat Cingar, ~~Sebastianica~~ templa
Visitat, & quasdam fangosas preterit oras,
Quas Cantaranam uocitant, sed tempore ~~diuæ~~
~~Gonzagæ~~ uenient pars nostræ pulchrior urbis.
Gonzaga. Tiresiæ portam iungunt, quam grossa Ceresum
Plebs uocat, unde homines nõ passant absq; bo
Zambellus potuit liber trãsire Gabellam (letta.
Signatam quoniam portat de retro bolettam.
De passu in passu sloffis poltronus amorbat,
Appositio. Postergant Paulã, ueniunt ad Smorbia pontẽ
Arlotti, uiso Carmelli deniq; Fano
Ad iudeorum stradas uestigia torquent,
Ac ita sat magnum Cingar compleuerat, o,
O circulum, carmen truncatum. Ante sinagogæ portam Zambellus ariuat,
Ac ibi Naturæ cædens uentramina sborrat,
Inde leuans sursum clamato Cingare dixit,
Quomodo mi Cingar merdã portabimus istam?
Cingar ait, primũ uideamus habere chiarinam,
Mox botesinellum ligni comprabimus unum,
En inter gialdas subtiliter aspice Brettas,
Tenta si posses emptorem noscere manzæ,
Sic dicens Sadoch trapassant ante Botegam,

En,

En, Zambellus ait, mi Cingar, respicis? ecce
Sguerzus adest, quo bella fuit cōprata chiarina.
Ingreditur Cingar turbata fronte Botegam,
Traxit & a cinctō largum pugnale galono,
Inde leuās dextram collum brancante sinistra,
Dicebat patarine ladro, patarine ribalde,
Sic [illegible] pensus trapolare brizatam?
Hic pouerettus hō uaccam tibi uendidit unam,
Et tu credenzam ligni pisces q; malignos
Qui fecere sibi medium sborrare fiatum,
Propter credenzam quæ pignus dicitur, offers?
Redde suam uitulam, si non tibi taio colengum.

Manza prouacca, nam ueluti grada tim humanā ætatem nuncupamus, sic bestiale, ut infans puer, iuuenis uir, sic. Vitulus, uitellus, manzus, bos.

Pedrala.

Corripitur tanto Iudæus allhora spauentu,
qđ plare nequit, Cingar magis exprobat, urtat,
Smargolat, et multam facit illic currere gentē.
Causa recitatur, Cingar brauegiando recontant
Iudæus gridat, quid dicas nescio sed tu es,
Qui mihi uendisti uaccam, non iste uilanus,
Florinos q; tibi doros sborsauimus octo.
Non Zambellus ait, non sic est, o cagasanguis
Te cognosco illū cui uendita uacca chiarina est.
Ecce marangonus credenzam qui tibi fecit,

Proprius actus giotonis est, uerbis brauosis gentē cōuenire, quo creditū fidei detur.

Gosa.

Cingar eū clamat, strepitum qui currit ad istum
O li marangone, o, sis testis, quis fuit ille
Ad quem credenzam uendisti? nonne ribaldus
Iste fuit sguerzus? dic uerum, nonne gaioffus
Iste fuit zottus? dic uerum nonne lādrazzus
Iste fuit gobbus? dic uerum, nōne? quid inquis?
Marrangonus ait, sic est, uult forte negare.
O deus, a sguerzis zottis, gobbis q; cauēdum est.
Cingar respondit parlasti uera magister,
Nulla fides gobbis, mancū mihi credite zottis
Si sguerzus bonus est inter miracula scribam.

Laus signatorū à Deo.

Mafelina.

Ergo Sinagogam Iudæus congregat omnem,
Vt faciunt quando dischiauant fœderis arcam.
Hic erat Aminadab, Roboan, Iosafattus, Abia
Zorrobobel, Mathan, Esrom, Tobbia, Naason.
Eliud, Alchimelech, Ieconias, Helcana, Salmõ
Matusalẽ, Boz, rab, achaz, Malachia, Rut, a-
Abdenago Sidrach, Manassas, Oziaq; tãdẽ (zor
Barbottãt an ha ay, mẽ he ey, faciũtq; tumultũ
Vt sagatare ocham uellent clamando Mafa
At potuere satis tunc brontolare gaioffi,
Atque sacerdotem Scripturæ Salathiellum.
Consultare suum.
Altoriumq; tulit doctrina cabalica nullum.
Nam Cingar tantũ minitanti uoce gridauit,
Quod bonus & sguerzus Sadoch cito reddidit
Vaccã cũ uitulo, quẽ nunc enixa leuarat. (una
Zambellus Vaccã, uitulũ sed Cingar aquistat,
Namq; probat sic sic propriã meritasse fadigã,
Et sic Zambellus mansit Sadocq; gabatus.

Comina.

Fecerat interea recopriri Læna casettam,
Tantam Zambellus sborrauit deniq; merdam
Per stradam urbis retro ducendo chiarinam,
Quod iam lectores uideo nimis instomacatos,
Atque meæ Musæ nasum tenuere stopatum,
Parcite si nimium uestras impleuimus aures
Hac de materia, quia uerum dicere cogor,
Et magis implẽda est auris quam bucca, ualete.

Boz, Rab, chaldeè dicitur schinnefton, idest vulgariter Bodaraui.

An ha ay, zucconus grãmaticus hebræus, hæc uerba plenissime interpretauit.

Sagatare, sacrificare.

Sciẽtia Cabala.

Bonus, & sguerzus, quasi miraculose ponit, quod sguerzus sit bonus.

Explicit Sexta Macaronicę Phantasię.

MA-

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM. IN PHANTASIAE MACARONICEN VII.

Cogitur incastos fratrum describere mores,
Squallida Motellæ qui male templa colunt.
E quibus incōtrāt duo[redacted] pseudo, nephādi,
Zambellum, uaccam qui menat ante suam.
[redacted] cui nomen Polazzus fingit amictum.
Vaccam Zambelli dicit & esse capram,
Zambellus negat hoc, fit lis, fit pactus ab ipsis,
Perdit Zambellus, frater aquistat eam.
Cingar id auscultat, prauos dannando bonorū,
[redacted] carpit inique decus.
Mottelamq; petit, Zambellum. præq; Copinum
Menat, ibi [redacted] cocta chiarina cibat.
Cingar it ad mensam, post cœnā mēbra chiari=
Colligit & sepelit, Diiq; Deæq; gemūt. (næ

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Septima.

Dialogizat secũ poeta.

NIL uiſi craſiloquas dicor ſciniſſe camænas,
Craſsiloquis igitur dicamus magna camænis,
Siſte labrum, quare capies tacuiſſe, tacendum eſt.

Quod

Non saldat uulnus nec fracta recopulat ossa.
Sæpe lupo dat pastor oues torpendo uorandas.
Nec, si aduertit ouẽ teneros quæ amorbat agnel
Vbere pestifero, reliquo succurrit ouili.
Quid dicam nosco, multos spes irrita fallit.
Speramus quandoq; faces extinguier ultro,
Paruulus extiterit cum Troiæ incendia torris.
Succrescunt faciles spinæ, faciles q; secantur,
Dormitante nemus campus fit inutile rastro,
Nimbus & ĩterdũ modicus tã crescit, et auget.
Humorem, segetes, quod sæua grandine tollit.
Parturient mures nascetur terribilis mons,
Vidimus & culices uastos æquasse gigantes.
Forsitan obscurus uideor, sapientia patrum
Multa fuit, pquã mala bestia cesit, & urbem
Incolit, unde cito rediit pax pristina, dixi.
Dixi inquã, quis nã male me dixisse probabit?
Attamen est melius Zambelli dicere Vaccam,
Quam Mottelicolæ [illegible] cum pelle uorabãt,
Cingar eos reperit quo dam cantone cubantes,
Circaq; rostitam uaccam glutiendo sedebant.
Forsan erant numero unti uel trenta [illegible]
Alter spallazzum, ferit alter dente groponem,
Alter uult cossam, uult alter rodere pectus,
Alter dispolpat, ueram alter membra smiollat,
Alter de testa cauat occhios, inde cerebrum,
Vidisti forsan quandoque comedere porcos?
Sic illos retrouat Cingar mangiare chiarinam.
Protinus ad cœnam socijque sedere iubentur,
Accipit inuitum Cingar tirare coramum
Incipit, & schincam Zambello tradidit unam.
Nullus ibi parlat, sentitur fractio tantum,
Membrorumq; sonus, sofiatio supra manestrã.
Nam caldironus trippis ibi plenus habetur,
Chioccãt labra simul grassum stillantia brodũ,

Contrariat sentẽtiæ Horatij, q dixit s parturiẽtes, nascẽtur ridiculus mus.

Smiollat, cauat medullas.

Festi-

[illegible]

Capiunt gãbari capitibus bouum.

Iam caret infelix gãbis humerisq; chiarina,
Iam caput efficitur nas aptũ pendere cancro,
Interiora patent grandisque corazza uidetur,
Quãto magis comedũt tanto magis ipsa recedit
Vẽtre famis, pariter decrescit uacca, famesque
Præ [illegible] olet grusso, lardoq; colanti,

Lappare, proprium est canis cum bibit.

Nõ mult ossa, uorat teneras tantũmodo polpas,
Sæpe scudellarum lappans brottalia sorbet,
Posti sorbimentum laxat de pectore rottos,
Centuram mollat, nam uentris panza tiratur.
Dente parum tangit, sed aperto gutture carnis
Frusta ucrat, grossosq; facit sine fine bocones.
[illegible]

Quare brodaius dicitur latine.

Hi sunt auctores qui dant pcepta coquinæ, (ta.
Hiq; Lecardiæ multos fecere magistros,
Est d[illegible] his uẽter, broda l[illegible], ius inde uocatur,

Gosa.

Iamq; polita nimis sub desco mẽbra iacebant,
Nulla magis restat naccarum forma chiarina,
Ossa uidentur ibi tantum, leccare taeros
Incipiunt, aliter non uasa lauare solebant,
Frigore zelatum pars lardum grafiat ongis,
Pars manicis Tunicæ fregat nettãdo scudellas.
Post epulas omnes consurgunt ludere chartis,
Post chartas scrimmãt, post scrimam sæpe merẽ
Sicq; suam ducunt uitam faciẽdo beatã. (dant,
[illegible]

Atque

Atque uoluntatem propriam. sub iudice ponũt,
Quales sunt monachi Bernardi, uel Benedicti,
Aut [illegible] fratres, qui fortia nostræ
Mœnia sunt fidei, qui nil nisi sacra colentes
Scripta uacant studio, p quos gymnasia florẽt,
Per quos hereticas frangens Ecclesia sectas
Stat cõtra uentos tanquam stabilissima turris.
Quales sunt etiam Francisci templa colentes,
Est ubi concursus populorum maximus, atque
Est ubi pax animi, requies concordia fratrum.

Berta.

Vesper erat, Cingar dũ uult discedere, uaccam
Zãbellus memorat, digito cui denotat Antoch,
Qui capram dixit uaccam truffante Polazzo.
Cingar ridendo saccum tulit, ossibus implet,
Imponensq; humeris Zambelli dixit, eamus,
In saccũ gestas quoniam Zambelle chiarinam,
Hanc sub Terraio, uenias, soterabimus ambo,
Quam post tres giornos faciemus surgere uiuã.

Mafelina.

Ergo simul properant, ridẽt fratres, Iacopinus
Ante caminabat, Cingar sub pondere sudat
Zambellus boscum subeunt finaliter atrum,
Illic reliquias magnæ posuere chiarinæ,
Cantari meruit quoniam sub uate Cocato,
Illic uenerunt Fauni, Driades q; puellæ,
Et sua planxerunt lacerato funera crine.
Atq; sup tumulũ seguitantia metra notarunt.

Quare dicat magna, nam meruit tãto poeta cantari.

Tumulus Chiarinæ.

Vendita quod fuerim bis falso Cingaris æstu,
Quod ue mea [illegible] Mottellæ carne cibarim,
Non multum tædet, fleo sed mea fata sub orco,
Nanq; sub insano uixi male ducta magistro.

Con-

Conclusio.

Sic nos mortales stulto sub præside stantes
Flere licet potius quam dulcem perdere vitam.

Explicit Macaronicæ septima phantasiæ.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN MACARONICEN OCTAVAM PHANTASIAE.

Dum Cipada diem celebrat lætissima festum,
Ballat sub utis coniuge rusticitas.
Cingar castronis, canaruzzum sanguine plenũ
Scannat, quem Bertæ gẽs putat esse gulã,
Fert Iacopinus eam ceu mortã exinde, canitq;
Hanc super æternam dum ei requiem.
Tum Cingar [illegible] cortellum [illegible]i
Fingit, quo Bertam signat, & illa levat.
Illa levat tanquam [illegible],
Miraclum subito rustica turba putat.
Prædicat, offertamq; capit tunc Cingar ab illis,
Omnia Zambellus uendit, emens gladium.
Qui quoq; miraclum cupiens ostẽdere, Lænam
Scannat, quæ terræ mortua tota ruit.
Concilium facitur ullanas intra canaias,
Tognazzus caput est, Cingar amazzat eũ.

MER-

MERLINI COCALI POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Octaua.

Adarat semper veneranda Cipade

FESTA dies ad~~erat sancti Bran~~ ~~catis & Vmbri~~, Festũ sancti ~~Brancatis~~ & ~~umbris~~.
QVAM Cipadicolæ celebrantes undique ballant.
NON est qui tangat zappam, qui figat aratrum.

Immo

Tognolã possunt ꝓ qualibet amica. Disannos, ꝓ decẽ anno, figura usitata.

Immo suæ quisquam cupiẽs placuisse Tognolæ.
Excutit e paleis testam, fœnoq; rigentem,
Pectinat et frontem bindamine colligat albo.
Calzas ingambant seu chiusas, siue brasolas,
Quæ nã (sparagnant) possunt durare disannos
Suntq; fauoriti festo qui tempore calzas
Ferre diuisatas possunt scarpasq; biondas,
Inq; bragam ualeant curtam ficcare camisam.
Ad [redacted] ꝓperãt quã uult celebrare Copinus,
Cumq; suis pariter uadunt parlando morosis.

Astutia Cingaris.

Cingar castronis canaruzzum sanguine plenũ
Ad collum Bertæ, sicut modo dixit, adaptat,
Quem tegit ut drappo uelut est usanza bianco,
Tẽpus opportunum tunc uiderat esse ꝓpinquum
Namq; parecchiatur largo ballare sub Vlmo.
[redacted]

Appositio

[redacted]
Blilirat, currunt in frottam mille puellæ,

Sacrificium diaboli saltationem, ait Plinius.

Postpositoq; [redacted], sathanæ seruire comenzant,
Ne stupeas lector si non uillana canaia
Post [redacted] uacuas celerent implere budellas,
Nanq; sacrilegiũ grandẽ committere credunt,
Si uacuo girent ad [redacted] uentre gaioffi.
Nõ stetit indarnum Iacopinus alhora [redacted]

Camisum indumentum sacerdotis. Carcasus ossamen.

Traxerat appena [redacted], properauit ad ocam
De qua sub tauola carcassos mille butauit.
Omnia consumpsit, uix Gattis ossa superstant,
Iam non ad cœnam seruari iussit auanzum,
Nam [redacted] seruans præcepta uetusti
Deuorat, et nõ uult quod auancet adusq; dima

Bagatinus, genus numi uilissimi.

Ergo rostitam uix ipse comederat ocam, (num
Ad salices pisaris se se clamarier audit,
Quos [redacted] dedit bagatinos portat, & illos

Porrigit

Porrigit ad piuam, iubet atq; sonare pauanam.
Inde pians bellam digitos striccando Gianolam
Galantaria cæpit saltare stupenda,
Cingar adest, ridetq; suo ballante Copino.

Pedrala.

Vir quidam Bertam si uult ballare dimandat.
Cingar ei cignat, quem Berta intelligit, inde
A nuit, & porgens læuam danzare comenzat.
Cingar item claudens oculum cignauit, & illa
Optime docta prius quæ Cingaris adnotat artē
Ballantem secum simulat basare gazanum
Quem iam tirrarat catiua sub arbore glandis.
Extēplo Cingar gtadium, sguainando cucurrit,
Per trezzas q; pians illam dicebat, a, anum,
Sic ne putana facis? simulans q; forare colēgum
Castronis iugulat canaruzzum sanguine plenū
Et proprium Bertæ collum scannasse uidetur.
Illa cito terræ faciens gatamorta ruinat,
Stat q; uelut moriēs pedibus repetando duobus.
Ac sberlans oculos iam mortua tota uidetur.
Tunc omnes laxis currunt extemplo puellis,
Arma piant, rapt im q; leuant ad sidera uoces,
Cingar erat turba quasi iam perimēdus ab illa,
Sed largum subito sbalzauerat ultra denetto
Fossatum, nec non latitat Fœnile sub uno,
Nam q; milanorum fingebat habere scagaitam
Tunc ambis manibus lignū se rampat ad unū,
Rampegat, atq; sup cuppos celer ecce uidetur.
Stās super inde gridat, me cur occidere uultis?
Respondent, quoniam festam sotosora butasti,
Ac senza causa iugulasti postea uertum.
Cingar item parlat, nescitis quippe casonem,
Nonne ribalda meo facit istac cornua Baldo?
Id tamen omne malum dum perdonare uelitis
Et mihi giuratis non uestris lædere telis.

A, anum, ex improuiso actio,

Gatamorta indeclinat, simulatio est uel malitiosa fictio.

Stagaita plusquam timur, nam timor potest esse sine cagarola.

Istac antiquitus pro ista.

Hanc

Hanc ego guaribo, faciamq; resurgere viuam.
Illi admirantes se met guardare comenzant,
Taleq; miraclum penitus tunc cernere vellẽt.

Berta.

Ergo dedere fidem non illum tangere quicquã,
Quamuis vlla fides non est credenda uillanis.
Notandum. *Tunc se per quoddã lignamen Cingar ab alto*
Culmine callauit, quem uillica turba sequebat.
Vadit ubi fallax oculis stat Berta strauoltis,
Quam pensant oẽ, penitus moruisse dauerum.
Hanc tamen interea portauerat inde Copinus
Ad gesiam, nullumq; sinens andare propinquũ
Cantabat requiem aeternã, [illegible] per illam,
Octo candelas accenderat, & cadeletum
Miserat in medium gesie, Bertamq; dedrentũ.

Togna.

Ecce uenit Cingar multis segnitantibus illum,
Introit, & rursus gladiũ cauat extra guainã,
Sanguine quo plenũ canaruzzum foderat ante.
Ergo paulisper cœlo suffigit ocellos,
Hasq; comenzaut piatosa uoce pregheras,

Oratio Cingaris.

O cortelle meus, toto mihi carior orbe,
Qui demonstrasti iam tot miracula mundo,
Quot sunt in cœlo stellæ, quot in æquore pisces
Te rogo per [illegible] uirtutem [illegible],
Cuius nunc etiam [illegible]es de sanguine pictus
Sicut Berta tuo pro ultnere morta cadiuit,
Sic nunc ista tuo soccursu uiua resurgat.

Mafeltna.

Sic dicens, bis terq; [illegible] signacula format,
Cado, cecidi, & cadiui. *quinquies et Bertam toccat per [illegible].*
Tunc cita de pheretro simulatrix illa resurgit,
q smarita nimis cũctis res matta uẽ (heu quid
Ayme (gridat) cur me ammazzasti Cingar, &

Com-

Commisi quod sic gladio mihi colla secasti?
Cingar ait, quoniam fecisti cornua Baldo.
Basastiq; illum nuper danzando uilanum.
Berta refert, confesso quidem cornasse maritũ.
Parcite, non possum sine maschio uiuere facto.
Qualiter ut sexu muliebri iugiter extet.
Ponite quam uultis mulieri, ponite guardam,
Ne faciat tortos fusos (cum priua marito est)
Vix in ceruello si stat præsente marito,
Absq; uiro non uult per guisam stare niunam,
Si stat, miraclum super omnia dicite grande.
Cingar respondet, mentiris porca ribalda,
Tu male cum uiuas alias male uiuere credis.
Quantos exilio missos cognouimus olim,
Seruauere quibus consortes uota, fidemq; ?
Illi tanta maris terræq; pericula passant,
Mille brigas rerum patiuntur mille trauaios.
Sed memorando domi uxorem liquisse fidelem,
Nil faciunt casum de sortis rebus iniquæ.
Nos matronarum seruamus semper honorem,
Quarum laudantur mores, laudatur honestas,
Quo plus sunt raræ, sibi plus est gloria maior.

Notanda de feminis.

Gosa.

Tunc uillanorum stipata louagna gridauit,
O, o, miraclum, miraclum grande dauerum,
O, cagasanguis, quanta latet possanza sub isto
Cortello, nunquam sic te carissime Cingar
Credidimus sanctũ, quẽ semp amabimus omnes
Sed dic, quis tale gladium tibi præbuit unquã?
Tunc super altarum Cingar saltauerat unum,
Voceq; cortelli meritum sic prædicat alta.

Louagna, turba luporum, canaia turba canum, porcinaia turba porcorum.

Prædica Cingaris.

~~Hunc equidẽ fratrem giurabant esse Robertũ,~~
~~Allegat in primis sextum, Decretale, decretũ,~~
~~Angelicas Glosas, Bibliũ sanctumq; Thomasũ.~~

~~Albertũ magnum, Scotum, cõmenta Ricardi,~~
~~Mox Bonauenturã, Pisanellã, mox Origenem~~
~~Hieronymũ, Ioseph, Bernardũ, Gregoriumque~~
~~Totum Augustini ultra, satisfora volumen,~~
~~Non Clementinam domenticabat, & altros~~
~~Doctores sacre legis, fideiq; pilastros.~~
~~Mox alias plures quos non memorarier unquã~~
~~Noverat, ut credo fingebat nomen eorum,~~
~~Erasmũ quendam, Martinum Luther, & unum~~
~~Syluestrũ, qui nõ bleumetica scrimilat ochnoc.~~
~~Mox ad Chaldeos uenit, Graecosq;, Zudeos,~~
Caldei auctores, qui penuria temporũ periere.
~~Berith, Gnephot, Iobobu, Schiriotta, Boachon,~~
~~Crosnec, Baptonan, Mengir, plurescq; pphetas.~~
~~Hunc phat esse quidẽ cortellũ sanctificatum,~~
~~Qui diuum quondam scoriauit Bartholomæum~~
~~Quem Romagnoli scorticauisse fatentur,~~
~~Qui quoq; de sacro nunc restat cõguine tinctus~~
~~Quem probat & Turcis olim robisse malignis.~~

Comina.

Ergo uilanzones ad sidera tollere gridos
Incipiunt ~~miserere deus, miserere~~ sbraiantes.
Iudicii uenisse dies parebat alhoram.
Sed mage cũ fictis lachrimis se Cingar afogas
Cernite cortellum clamabat, cernite gentes,
Hic est, qui uestras poterit saldare piagas,
Hic est qui sanat mortali peste malatos,
Hic est qui mortos uiuos facit atq; gaiardos,
Sicut uidistis peradessum surgere Bertam.
Currite, quid statis? iã quæ so currite gentes,
Hunc basare ~~sacrum~~ cortellum currite prestum

Mafelina.

Protinus illa ruens multo sbraiore canaia,
Assimilabantur quando ad brotalia porci
Currunt, et retinent mostazzum semp in albi.
Illum cortellum properant basare bricones,

albi est uas sordidissimꝰ, in.

Quem

Quẽ retinẽs manibus, [illegible] Cingar aiebat,
Et si quando facit [illegible]
Tunc etiam scufiam de testa Berta leuauit,
Qua contadini multos posuere quatrinos.

quo porcelli
siginantur.
Hoc manipol.

Gosa.

Durarat binas iam prædica Cingaris horas,
Qui metuens ne quis ueniat uir mente catiuus,
Qui noscat fraudem, uel rasam detegat illam,
Prouidus occultans gladium descendit ab ara,
Inuersusq; casam cœpit drizzare pedattas,
Villani seguitant gladium comprare uolentes,
Qui tam mirificam maraueiam fecerat ante.
Cingar eum nec uelle, inquit, nec uendere posse

Inter fraudẽ
& rasam differre hic no
tescit.

Togna.

Istud miraclum Zambelli uenit ad aures,
Pensat chiarinam iam posse resurgere uiccam
Miraburdus abit, facilis dementia credit,
Namque recontabant illi miracla uilani,
Ac propriis oculis uidisse resurgere Bertam.
Se fortunatum credebat desuper omnes,
Dũmodo uellet eum cortellum uendere Cingar,
Inter se stessum dicebat, factus alegrus,
Mo, pissa sanguis mea nonne chiarina resurget
Si mea nunc potuit cognata resargere Berta?
O quantũ faciam cultrũ cõprando guadagnum.
Nonne guadagnabo totq; ouos totq; polastros,
Quod douentabo diues in tempore poco?
O si cortellum mihi uellet uendere Cingar.
Ergo illum retrouat dicẽs, o Cingar, amas me?
Respondet, plusquam mestessum, sæpe prouasti,
Zambellus dixit, rogo te, mihi uende podettum
Nil curare notat cortellum vendere Cingar,
Sed mage Zãbellus cupidus pregat atq; repre-
Vult omnino sibi cultrũ cõprare beatum (gat,
Cui Cingar, tantis cœdo fradelle pregheris,

Sum contentus ego ~~dicimum~~ vendere cultrum,
Da quadragīta mihi ducattos, nec volo mancū
Accipe mox gladiū quem uirtus tanta decorat.
Zambellus ſubito cortellum propter habere
Affitare caſam deliberat immo pignattas.
Vēdere, mox ſemet, Lænamq; īpegnare uilanis.

Pedrala.

Cingar auſarat ſcaltritum ~~[illegible]~~ Iacopinum.
Qui cum Zambello faciens abſconditer unum
Tractatum, robbam totam compranit ab illo.
Zambellus Lænæ nil dicens, atq; Tognazzo,
Omnia uendiuit cartam faciente Brioſſo.

De Brioſſo Notario.

Iſte Brioſſus erat Nodarus, uel penarolus,
Natus poltronus pro ſortegare ulanos,
Semper habebat. n. uel tres, uel quinq; paratos
Ad poſtam falſos teſtes,
Honnofrim, Marcū de uecchis, Zanq; barillū,
Si tantas illi dextras natura dediſſet
Quantos Iudeos baganaios Mantua paſcit,
Quæ puellæ ob pauperta tem ſe poſtri bulo dedunt — *Quantas Veronæ corrumpit arena puellas,*
Vel quantos peccat ladros Romagna quotānis
Vel potius quantos hēt inclita Roma ~~[illegible]~~.
Omnes taiaſſent noſtro deinre Brioſſo.
Namq; inſtrumentos falſos tot ſcripſerat iſte,
Vegneſa, & Venetia. — *Quot piſcatores facit alma Vegneſa ſignores,*
Quot barcarolos generauit Chioza ribaldos,
Quot pueros (qui ſint neſcimus) Brixia paſcit,
Quot ficus ſeccos totum dat Marca per orbem
Quot Merlinus ego cantando fingo boſſas.

Maſelina.

Zaunta ē ſcar parotta accipitur pro qualibet re uiliſſima. — *Ergo Zambellus bene ſe imbatiuit in illum*
Venduit zappas, uendiuit aratra, badilos,
Gallos, gallina, uangas & mille zanattas,
Neſcio quos modicos Agros paruamq; caſettā,

Perque

Perq; nouem soldos cercabat uẽdere Lænam,
Vnde ragunatis numis quos Cingar ab illo
Chiedebat, caricatq; sinum, ghedamq; camisæ,
Mox sine pensero scura de nocte leuatur,
Ascortus quoniam Cingar sic iusserat illi.
Egrediendo casam per opaca silentia currit,
Ac si robasset numos quos portat adossum.
Cingar eum sensit, cui protinus obuius andit,
Denariosq; illos brancat numerando negottã,
Stant ibi præsentes Iacopinus, et ille Briossus,
Qui cartam fecit robbam comprante Copino.
Cortellum subito Zambellus alegrus achiappat,
Vt cito graffat aquã frescã quẽ freua molestat
Atq; solet panem dudum brancare famatus,
At miser inueniet grandem piliasse saiottam,
Atq; manus plenas muscis retrouabit habere.

Gheda, est illa sinuatio que fit cũ aliquid in gremiale suscipere uolum⁹
Ando, andis,
Ando, andas.

Freua' Reginice, pro febra.
Prouerbia.

Interitus Lænæ.

Iam ueniente die gladij uult cernere prouam,
Vult quoq; Læna prius ꝓbet id, mox uacca chia
Hãc improuisus multa presente brigata (rina.
Chiappat, et in medio cortellum pectore ficcat.
Corpore de cuius sborratur uita dauerum,
Tunc dixit, cortelle meus mihi suscita Lænã,
Te rogo per [illegible].
Talia sed muro tunc dicere uerba ualebat.
Nil respondet enim quia mortua tota iacebat.
Zambellus clamans etiam bene mille fiatas,
Deh cortellæ meus, cur nõ mea Læna resurgit?
Omnia consumpsi pro te comprare, quid ergo,
Quid codesella, inquã, sic me cortelle gabasti?
Sed nec de uenis nec polsis Læna batebat.

Collegium Villanorum.

Tunc Villanorum uario cũ murmure squadra
Inter fœnilum pariter cumulata stupebat.
Consul erat Gobbus quo non astutior alter,

Gobbus.

Frater zuratus .i. plusquã amicus.

Frater zuratus semper fuit iste Tognazzi,
Feciſſet q; nihil sauia sine mente Tognazzi,
Ipſe Cipadiculas sub tectu congregat omnes,
Et poſitis scannis sederunt ante Tognazzum.
Tota Cipada ruit magno clamante senatu,
Mox nutu gobbi linguas clauſere debottum,
Tognazzus primo super unum stando tinazzũ,
Incipit hac forma dum parlat ſoluere boccam,

Sermo Tognazzi.

Chilò, truncata oratio.

Eſt uerum quod nos o cara brigata, chi lò,

Perche pro causa intelligiter.

Venimus ut uobis faciamus noſcere per che,

Comunus, & communitas

Nos ſumus (ut ſcitis) communi ſuſtinimentum,
Et qui diſponunt dictum ſeruare Catonis,
Pugna pro patria ſi tu uis uiuere ſanus.

☞

Non hic ſunt noſtræ femnæ, noſtriq; putelli,
De quibus asbaccũ caſamenta piena tenemus,

Maſchij experti & tempore Aſperti, ruſtice.

Iſtos conſei noſtis non eſſe capaces,
Vos homines eſtis longo pro tempore maſchij,
Aſpertiq; uiri, defenſoresq; Cipadæ?

Ipſe ego, habet emphaſim.

Mãtua quid quæſo, noſtra ualet abſq; Cipada?
Ipſe ego quapropter ſimul & prudentia gobbi,

Chinugna, ut ſupra chilò.

Vos ſine ſomennis razzauimus ecce chinugna,
Cũ ſe ĩs Baldi quid queſtionamus habemus.
Qui ſemper quærunt Cipadæ frangere pacem.
Nil timeamus eos, quia Balduis carcere ſtẽtat.
Et quamuis eſſet, quid nam foret ille deforas?

Scuitare, memorare.

Debetis litem quondam ſcuitare Bruſatæ,

Bruſata, nomen agri, quem pia dezabant.

Quando tam ualuit noſtri ſapientia Gobbi.
Me quoq; nõ ſtantẽ panzam gratare prouaſtis.

Proverbiũ.

Quis piſſa ſanguis? quis uermocanus agrezat,
Iſtos poltrones cagnas ſmeſtare cubantes?
Vt medici uadunt cercantes ultro malannum,
State precor ſaldi, conſtantes ſtate fradelli,

Ad bugaferrum affatim.

Mittamus robbam, uit am proprios q; fiolos
Ad buga ferrum propter defendere noſtra.

Me

Me dudũ, me iam cognoscitis esse Tognazzũ.
Gobbus adest, cuius uirtute Cipada triũphat,
Quottidie Mantu uadat redeatq; frequenter,
Consulis officio solitas exerceat artes,
Donec compagnos Baldi nihilabimus omnes.
Vidistis ponerum Zambellum Cingaris astu
Amisisse casam, robbã, scannasseq; Lænã. Illic
Quottidie facit hũc, facit hãc, robat hic, robat
Ingannat, truffat, scacat, sagramẽtat, abarrat,
Et patietur eum sic sic Cipada ladrettum?
Credite iam nostri quod erit uictoria Gobbi,
Et ueniet Cingar tandem sub rete giotonus.
Dixerat, ac iterum supressa uoce tasuit.

Zanardonus.

Tunc Zanardonus surrexit de sedimento,
Ac sub centura palmas ficcauit utrasque.
Postquam rascauit bis terq; tacendo catarrhũ,
Sic ait, o cãcar quantũ bene barba Tognazzus
Parlaut, parens alius Ciceronus adessum.
Sed penso qđ non Cingar trapolabitur unquã.
Nam straestitus semper solet ire ladrettus.
Sæpius ad nostrum uenit de nocte casotum,
Vadens in certum uelut est usanza filozzum, Filozzum nu-
Att amen una suũ occultabat mascara musum, dunt rustici,
Et positis capiti, manibus, pedibus q; sonais, quando repe-
Gattus atezabat pulchram faciendo moresca, riunt & al-
Et sua per terram tich toch calcagna sonabant loquunt suas
Immascaratum nemo cognosceret illum, moroſas.
Sed quod sit Cingar tantum saltatio monstrat,
Attamen affirmo bona parlamenta Tognazzi.

Gosa.

Mox Bertolinus, mox Fontanella Tonalus,
Martinellus item, dubiosus barba Defendus,
Affirmant cunctis uerbum sublime Tognazzi.

Girardellus.

Collettũ, genus uestimẽti militaris.

Sed Girardellus qui fert colletta corammi,
Non laudo, dixit, talem non laudo facendam,
Consideraſtis groſsiliter omnia certe,

Barca, uox quam gondolantes ꝑ Venetiam ꝓferunt, causa se euitandi.

Cingaris eſt quidam compagnus Vennetianus
Non piſcatorum numero, nõ, barca gridantum.
Gentilhomus enim, ſauius, multumq; ſaputus,
Ac in pregaium perrexit mille fiatas,
Deq; coadeſis frater ſuus eſſe probatur.
Quis diauol enim poterit combattere ſecum?
Credite, cum ~~[illegible]~~ certare biſognat:
Dixi nempe meum, mihi perdonate, parerum.

Cagnana.

In pede ſaltatus dixit furibunde Cagnana,

Vn ficum, & ~~Samarcum~~, figurę ſunt, utſupra todannum, demalum.

~~*Extimat [illegible] Samarcũ,*~~
~~*Quamuis ſfodratũm teneat ſua dextera ſtoccũ.*~~
~~*Et quamuis habeat barbazzũ in pectore longũ.*~~

Gobbus.

Non eſt, Gobbus ait, non eſt ò barba Cagnana,
~~Marcus~~ qui portat barbã, ſtoccumq; ſfodratũ.
Eſt ~~ſanctus Polus~~, doh Lancum, deſine ~~ſanctos~~,

prouerbiũ.

Cum ~~ſanctis~~ noli ſcrizzare, prouerbia dicunt.

Guronus.

Tum Guronus ait, non laudo, perq; nientum
Compagnis Baldi patiar contrarius eſſe,
Cum quibus ipſe fui teneris nutritus ab annis,
Sumque iſtis ſocijs ſemper parere tenutus,
Qui me ſuſtentant diuerſos dando guadagnos.
A me nec modicum penſetis habere iuuamen.

Gobbus.

Dixerat, at Gobbus dixit montatus in iram,
Non dabis altorium? ò grandis perdita certe,

Per irroniã.

Contraſtare tuo non abſque iuuamine poſſunt,
Silicet, impreſam pro te, laſſabimus iſtam.

Guronus.

Impatiens iterum ſurſum leuat ecce Guronus,

Credo,

Credo, inquit, non te rem istam lassare dacantũ
Namque tibi soli dabit hæc impresa guadagnũ
Quottidie perges bis ter pro consule Mantu,
Non vt Cipadæ ualeas defendere statum,
Ast ut Cipadæ marchettos mille guadagnes.
O, Cipadicolæ, uultis nam credere Gobbo?
Si sguerzos, caueo, zottos, q̃tã mage gabbos?

Marchetti, generá numorum Venetum.

Tognazzus.

His motus verbis, disturbatusq́; Tognazzus,
Per uermocanum, dixit, tua uerba Gurone
Guastant conseium, nec rem concludere possũ.

Mafelina.

Se leuat è scamno Giannus, Pãnada, Garofol,
Et placidis uerbis excusauere Guronem.
Post hæc decretum est, contradicente niuno,
Mittere Prætori cùm Gobbo barba Tognazzũ
Qui sbirros ducant cõpagnos prendere Baldi.
Quo facto ad propriũ remeauit quisque palazzũ.

Contradicẽte niuno præter Gurono.

Comina.

Interea Cingar sensit referente Gurono,
Conseium factũ per Gobbũ, perq́; Tognazzum.
Risit, & armatos secum facit ire sodales,
Ne forsan fieret preson, uel morte periret.
Bernardinus adest Catoius, Rasa, Durantus,
Ardet Amerigus pariter brauante Galetta,
Alter balestram, fert alter tergore schioppum,
Pizagnoccus habet spatam, curtãq́; zanettam,
Bambonus rascum stallas quo disboazabat
Ad terram buttat, lanzamq́; piauit acutam.
Sguerzus habẽs aliũ schioppettũ puluere plenũ
Iam cupit ad fusum fogatam ponere cordam.

Togna.

Nõdum nocturnas tenebras Aurora fugarat,
Cõgregat hos omnes Cingar capitanius, atque
Per mediam passant animoso corde Cipadam.

Cingar eos animat, mox alta uoce gridabat,
Molinũ Cingaris. Su su qui mecum uult gattam, uengat auantũ.
O uillanzones, ò porcinata, uenite,
O mascalzones, ò, ò destructio panis,
O slanza gnocchi, gens, ò poltrona, gazani,
Su su qui mecum uult Gattam, uengat auantũ.

Berta.

Talia dum brauat nil curans ore petczat,
Inde Schiaurna focũ dat schioppo, sanguinis ar
Fit p campagnam reboatio longa pianam, (dẽs,
Quum Cipada procul sensit per nubila tuf taf.
Oyme, Tognazzus ait, sensisti cara brigata?
Schiotpettũ contra Cipadam discarigarunt.
Talia dum loquitur, maior fit rumor ad auras,
Nãq; archibusũ Sguerzus scarigauerat altrũ.
Interea Gobbus se drizzat solus ad urbem.
Cingar auisatur, sociis se tollit ad altris,
Solus discedit, bosco se macchiat in uno.
Audit Tognazzus quod Cingar ĩagmine nõ ẽ,
Arãcat, trotat, properat. Pẽsat quod fugiat, potius uel pergat ad urbem.
Illico se Mantu portaus, festinus arancat,
Et quod facturum est animo fantasticat alto.
Spzurat quod uult destruggere Cingaris artes
Et uult omnino contra illum uincere guerram.

Tognazzi interitus.

Imlescatus erat Cingar, uidet ecce Tognazzũ
Illico se nulla formidine fecit apertum,
Miratur circum, si quisquam forte uideret,
Perstringit manibus roncam, fendenteq; laxo
Scapinat ante pedes. Partibus in binis diuisit barba Tognazzum,
Ac ita finiuit, campari uita Cipadæ.
Tunc absq; indusia Berta comitante scapinat,
Et natos Babii secum ducendo gemellos
Sgombrat Mantoun cæca sub nocte paesum,
Inq; tuis latuit montagnis Brixia Cingar.

In qui-

In quibus angustũ Bertæ fabricando casellam,
Nescio quos paucos giornos habitauerat illic.

Conclusio.

Tuq; ragazze meo bastinam pone muletto,
Nanque camalcandi uenit mihi uoia per urbẽ.

Explicit Phantasiæ Octaua
Macaronica.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MACARONICEN. IX.

Cingar asinino coopertos spoiat amictu
Fratres, quo tectus sanctus habetur homo.
Pro socio uestit Zamellum, se putat ille
Fratrem, cui nomen frater Erinus erat.
Introeunt urbem pariter, de carcere Baldum
Sub confessandi tegmine Cingar agit.
Inq; locum Baldi Zambellus restat, & inde
Ignorant, formam qua scapolare queant,
Nobilis interea Leonardus uenerat illuc,
Quem soldatorum plura caterua sequit.
Vadit in hostariam Baldus Cingarq; sequuntur,
Ac ibi bretinas deposuere togas.
Cingar compagnis Leonardi tela rapinat,
Cũ quibus armantur Baldus & ipse simul.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Nona.

CINGAR *amans Baldum, nec dum presone cauatum.*
NIL *solitas artes patitur dimittere zosum.*
DICEBAT *Bertæ uel Baldum è carcere trabo.*

Zosum deorsum

Millibus

Millibus in quartis uel corpus uenerit istud,
Et sic parlatus subito discedit ab illis,
Per quosdam boscos aptos robbare caminat,
Itq; nouas semper fantasticando magagnas,
Qualiter e longo deducat carcere Baldum.
Dumq; caminabat per Boscum, solus opacum.
En ~~franciscanos fratres~~ occurrere uidit,
qui tich toch semper faciũt gestando zupellos.
Hi ueniunt asinũ caricatum pane menantes,
Nec bene discernit Cingar quis esset asellus,
Nam tũ idem color est asino, tũ fratribus idẽ.
Extẽplo roncam ꝑ megiũ Cingar achiappat,
Ac si uellet eos occidere more Tognazzi,
Qui sbigottiti terræ flexere zenocchios,
Parce precor, gridant, faciẽtes mille ~~crescitas~~.
Cingar eos spoiat, tantũ sibi braga relicta est,
Atq; ~~breuiarium~~ quo ~~uesprum~~ dicere possint.

Togna.

Ergo bertinum uestiuit Cingar amictum,
Ac mediam truncat barbam (risibile dictu)
Quadam tenaia, quoniam de forsice mancat.
Iam non is Cingar, sed ~~sanctus~~ nempe uidetur,
Sub tunicis latitant sacris quam sæpe ribaldi,
Per quos mordetur sapientum fama uirorum.
Proiecit manicum ronchæ, ferrumq; teniuit,
Quod sub groppifero cœlans cordone ferebat.
Inde pians asinum super illo pane sedebat,
Dumq; it blas semans ~~compietam~~ dicere paret.
Per montes, campos, per syluas, rura caualcat,
Cercat elimosinam septem cantando ~~legrezzas~~.
Quòd nam esset Cingar non illũ quisq; putasset,
Immo uidebatur ~~sanctus Macarius~~ esse.
Deniq; Mantoam ueniens capitauit ad urbẽ,
Perq; Cipadensem uillam pittoccat ad ussos.

Astutia Cingaris miranda.

Interea

Fratres Franciscani.

Megiũ toscaniter.

Mediũ latine Mora Tognazzi, quem modo squartauit.

Mediam, ut forma Cingaris aliquantulum diminueretur.

Notandum.

Teniuit, pro tenuit.

Legrezzas, ꝓ allegrezzas quas pitocchi canunt causa guagagnandi. Has didicerat Cingar causa ab arrãdi, nam sub prętextu uel Religiosi, uel pauperis fiunt barreriæ

Interea longe zambellum uidit in agro,
Qui spedocchiabat furfanti more camisam,
Cercabatq; suos caldo sub sole grisantos.

Grisantos, pedocchios.

Fecerat horrendum digito striccante macellũ,
Quo se mundificant Chiozani supra Maranos

Maranus, nauis.

Esse pedocchiosus quis nã damnabitur unquã?
Nonne magis qsquam contentat habere pedoc
Quam fieri Barro Francæ, (chios
Cingar ait, quid agis nunc hic ò paup homelle?
Nũ scires ubi stet zambellus? dic rogo, scis ne?
Cui respondet, ego zambellus sum codesella,
Qui uolo desperãs ut me cagasanguis amazzet
Nanque fui nuper diues, nunc pauper ad ussos
Vix retrouo panem, uix uinũ, uixq; manestrã,

Desgratiæ trisillabum.

Desgratiæq; meæ stat Cingar causa giotonus,
Cui mangiare suam poßit giandussa coradam.
O si posset eum ladrum brancare Potestas,
Se signare quidem posset scampare soghettum.
Tunc Cingar, benedico [redacted] *quod te retrouaui,*
Ad primam bottam, nec oportuit ire uagando.
Vin Zambelle meus fieri compagnus, & istam
Pellandam tribuam secum iungendo capuzzũ?
Visque [redacted] *mecum seruire? quid ultra fietur*
De te, si uestes istas pouerette recusas?
Zambellus subito uultu respondet alegro,
Sum contentus ego pater, ò, tuus esse fradellus,

Gonellam, genus uestæ.

Si me bertinam uis nunc uestire gonellam,
Nã meus ecce uidẽ? giuppo cagat undiq; straz-
Implehoq; meã panzam de pane bianco, (zas
Quã uix implebat panis niger, atq; gramegnæ.

Gramegnæ, graminis.

Quãuis de lettra non sapio dire negottam,

Macaronissimum carmẽ.

Pur, si uis, animus bastat mihi dicere messam.

Gosa.

Sapio bisillabũ est. pur. tamen.

Tunc illum Cingar spoiauit ueste bisella,
Atque cauiatam capitis sine forfice tosat.

Hunc

Hunc sibi compagnum fecit, fratremq; uocauit
Erinum, sed se Quintinum nomine clamat,
Post hæc de uilla se partiuere Cipada,
Et uelut ad spassum cœperunt ire gradatim.
A pede Zambellus uadens guidabat asellum,
Qui grossolanus fratrem se repputat esse,
Cingar eũ sequitur, qui non uult ire pedester,
Immo cauallaster bastinam calcat aselli,
Introeunt urbem spatioso denique passu,
Quos pro matura pensant grauitate romittos
In piazzam ueniũt, ubi troba sonare comẽzat,
Ad cuius sonitum se uulgus ubique ragunat.
Dicere quid uelit hoc ignorat Cingar, Asellũ
Desmontans inquit, state hic, ò, frater Erine,
Namq; uidere uolo cur nascitur iste tumultus.
Quo Dicto, gentem se mescolauit in illam.

A pede, aduerbium est. Repputat, duplici, p, auctoritate sua. Pedester & cauallaster. Romittos, ꝓ heremitas. ischiroticolo conicon est.

Banditur Cingar.

Hic faciunt bandũ, qđ Cingar ladro ribaldus
Saßinus stradæ, barrus, fur, prædo, micida,
Sit patria, nec non terra banditus ab illa.
Sed quisquis bastans animi ammazzarit eundẽ
Ille guadagnabit ducattos mille debottum.
Cingar id ascoltans tremuloso corde stopinat,
Pro Baldo tamen ipse suo uult perdere uitam,
Sic gridare igitur cœpit gridore tonanti.

Micida, pro homicida.

Fictio Cingaris.

O, ò, nescitis, nescitis cara brigata,
Est adhuc una dies postq̃ brusabitur hæc urbs,
Ni subito testam Baldo truncabitis illi,
Quem modo sub turris uinctũ presone tenetis
Namq; gigantonem Fracassum nomine uidi,
Qui menat ò quantas squadras de gẽte Todesca
Pro Baldo giurat Mantus destrugere terram.
Nunquã uista fuit gens tam crudelis et aspra,
Saßinant homines, robbãt, sforzantq; puellas

Altaros,

Altaros gesiæ spoiant, calices q; rapinant,
Multum pegiores uillanis nempe gaoffis,
Villani bardellæ. *Qui nunc bardellas habitãt, uillas q; propinquas*
Qui per despectum fœmlia nostra brusarunt,
Hos tamẽ exuperant gentes feritate Fracassi,
Quid dicũt ladros Brisighellos atq; Spagnolos?
Masonẽ, monasterium. *Hi superant omnes, quoniã post furta trucidãt.*
Heu pietas, nostram sachezauere masonem,
Atque monasterium totum sotosora butarunt.
Petra super petram utx una relicta uidetur,
Et multos fratres crudeli morte necarunt.
Ille Fracassus enim poca stracante fadiga,
Vt lapidem gettat grandes ad sidera merlos
His ego uidi oculis illum fors quinq; miaros
Cum cazzafrusto nostrum iactasse priorem.
Atque cosinarum quæ sunt cœnanda parantem
Totum cum pugno sub terra nempe ficasse.
Perpede aduerbium est. *Preterea quendam uechiettum ppede cepit,*
Quem magni fecit montis superare cacumen,
De sacristia rapuerunt absque riguardo
Planetas, camisas, amitos, calices q; stolas q;
Turribulos, patinas, libros, candelabra, cotias,
De mangiatorio boccalos atque becheros,
Descos, credenzas, touaias atque manipios.
De cosinatorio caldaros, bronza, padellas,
Mille pignatellas, lauezzos, speta, parolos.
De canesa totum spinarunt deniq; uinum,
Porcinaia bibit totum, fregitq; nasellos,
Deq; bono uino bagnos fecere caualli.
Campanas rupere duas pluresq; cauezzas
De campanarum cordis fecere caullis.
Sed foret, ah, troppum, si cuncta redicere uellẽ.
Vix ego scampaui socio cum fratre ruinam.
Et uenens istam totus straccatus ad urbem,
Vidi hominẽ quẽdã rõca squartasse Tognazzũ.

Tunc

Tunc ego cum socio nimia pietate moueſtus,
Illum cum placidis comenzo reprendere uerbis,
At manigoldus habens cētos in corde diablos,
Meq; modo ſimili comitemq; necare uolebat,
Alzauit roncam, ſed noſter protinus illum
Compagnus cœpit per brachia ſtricte tenendo.
Aſt ego cortellum ſubiens in uiſcera fixi,
Fulnere quo moriēs, caſcās q; gridauit, o, oyme,
Cingar ego morior, morieris tu quoque Balde.
Sic homicida fui, potius latrocida, quod unum
Occidi ladrum me deſertare uolentem.
Certe iuſtitia eſt omni digniſſima laude.
Quando amazzamus nos amazzare uolentes. Notandum.
Et quāuis fratres humiles ſumus atq; modeſti, Brilare, nimia auiditate cupere.
Sæpe brilās mēs noſtra tamē uolat extra capuz
Sollecitare decet deffendere nomē, (uos,
Si non proficiunt artes ueniamus ad arma,
Nos quoque de ſfodro ſciremus ducere ſpadas,
Vidimus atque Lupo zuffum nos ante cucullū, Prouerbium.
Baſtantes q; ſumus uiſum monſtrare brauoſis.
Attamen hic habitus quia ſancta pace renidet,
Cercamus pacem linguas ſufferre parati.
Si pax nil prodeſt, opus eſt admittere brigam.
Ergo meum gentes conſeiū prendite, nunc nūc
Baldum de ſcura preſone cauate prophanum,
Cui mozzate caput, nemat ne forte Fracaſſus, Mozzare, ob truncare.
Liberet hunc, & mox grandis nindicta fiatur.
Hunc tamen in primis uolo confeſſare gioiōnē,
Namq; animam ſaluare ſuam confeſſio poſſet.

Comina.

Dixerat hæc Cingar cunctis preſentibus illic,
Cōtremuere omnes Iuuenesq; ſeneſq; debotiū,
Fit rumor, populusq; ruens ignara canaia
Per cunctas urbis ſtradas incerta uagatur.
Omnes prætoris fugiunt ad grande palazzum, Appoſitio.

Tela

Tela parant, pōtes q; leuant, claudūtq; botegas.
Congregat illustres homines, sanctumq; senatū
Prætor, et ad muros cōsciant ponere guardas,
A, turri, descendit torionus, magna turris. *Inque toriones altos portare comandant*
Spingardas ferri, colubrinas, passauolantes.
Mortaros, arcos busos, bronzique canones.
Interea magnus fit campanonus ab alto
Culmine pulsatus, don, don, reboāte bachiocco.
Tanto pro sonitu cunctorum corda tremiscunt,
Ad campaneni martellum quisque caminat,
Alter habet rōcam, lanzonem protrahit alter,
Hic spetū, hic lanzā, hic dardū, hic giauarinam
Et paruo in spacio conuenit tanta brigata.
Vallis Iosephat in qua mortui omnes resurgēt ad iudicium uniuersale. ~~*Quod non in uallem Iosaphati tanta resurget,*~~
Pallazzum uaria stippant cum uoce loquentes.

Togna.

Ante pōtificem Cingar iam uenerat ultro,
Et confirmauit falso iuramine dictum,
Ad quem ducatos doros tunc mille dederunt,
Nam sacramentabat gladio scanasse seipsum.
Quos cæpit guantis dicens non tangere posse.

Berta.

Tunc omni populo referantur monitiones,
Vt se quisquis eget de finis induat armis.
Concurrunt omnes intrant armaria, uersant
Omnia, nec desunt pulcherrima fantibus arma.
Hic ptat elmettū, scutum, brazzale, corazzam,
Hic quoq; pāceram, spalazzos, atq; schenieras,
Hic gorzarinum, guantos, fiancalia, bragas.

Comparatio.

Non tali furia cernis properare pitoccos,
Quum defunctorum giornus celebratur ubiq;,
Qd fauam coctam furfantis quisq; ministrat.

Mafelina.

Interea Cingar Zambellum tollere uadit,

Quem

Quem modo cum carico solum lassarat asello,
Is stupefactus enim tãto pro murmure stabat,
Cingar eum uocat, & nulli parlare comandat,
Dicens quod fratres seruare silentia debent.
Mox illum duxit secum, supraq; palazzum
Scandit, quisq; sibi brettã reuerendo cauabat,
Dicebant, hic est qui nostram liberat urbem,
Cingar habens oculos humiles sapientior ibat,
Officiumq; uelut fratres dum dicere fingit,
Osti datque fidem, suspectaq; pectora tollit.

Pedrala.

Iamq; paratus erat ceppus, quo perdere testam Prouerbiũ
Baldus debebat, populo spectacla daturus.
Sollicitat Cingar, prætorem spesiter orat, Spesiter frequenter.
Quod confessorem Baldo concedat, ut almam,
Nõ miser amittat, sed forte uolabit ad astra,
~~*Latro memento mei dicens, sunt illico salnus.*~~
Prætor nil meditans ulterius annuit illi, Vos estis cõfessor figura est.
Vos eritis confessor, ait.
Attamen armatos soldatos mille deforam
Constituit, stantes ad guardã carceris omnes.
Cingar hẽbat aquã fortã, surdus quoq; limas,
Omnia portabat sancta sub ueste latenter.
Ecce cadenazzos aperiri Baldus orecchiat,
Iam pensat quod sit testa morituris adempta.
Stabat ibi terræ fletu prostratus amaro,
Sæpe uocans socios, Bertam carosque nepotes
Senserat ante diu martellamenta sonantium
campanonarum,
Se debere mori scampanizatio talis
Indicat, ac strepitus fieri quẽ sentit in armis,
Non confessandi misero datur ulla facultas,
Ergo deum sic sic gemebundo corde precatur.

~~Oratio Baldi ad Christum.~~

Sũmi dextra patris nostraq; præcipue author,
christe,

~~Christe, redemisti quam primi labe parentis,~~
~~Horrida quippe crucis passum ludibria, solum~~
~~Te scio, non propter iustos, at propter iniquos.~~
~~En ego tantorum scelerum, tantæq; ministras~~
~~Cædis tendo manus stigias habitabilis umbras,~~
~~Da ueniam, fædasq; tuo precor ablue palmas,~~
~~Sanguine, Te lachrimis latro flexisse benigni~~
~~Creditur, & meretrix, tuaque uestigia crine~~
~~Tersit, meque pari uideas pietate misellum,~~
~~Namque pari fletu modo te prostratus adoro.~~

Comina.

Iamq; Caualerus portam recluserat omnem,
Ac centum chiauis patefecerat hostia centum.
Cingar maturus ficta grauitate subintrat,
Ad quem passantem cuncti flexere zenocchios.
Zambellus seguitare negans se retro retirat,
Præsonẽ quoniam uult non intrare Maruffus.
Tunc Cingar uocat hũc, ueniatis frater Erine,
Namq; duos fratres semper nos esse bisognat.
Hũc ob sermonem Zambellus protinus intrat,
Atque Barisellus portas anchora serauit.
Baldus habet longã longo pro tẽpore barbam,
Quæ ad centuram cooperto pectore tendit.
Cingar it, hũc sequitur tremulosus frater Eri-
Barbottat Patres nostros, ac Auemarias, (nus
Nam castronazzus fratrem se pensitat esse.
Sed postquam Cingar Baldo peruenit apreßũ,
Bertezando illũ tali sermone prouabat, (pianta
Quid manigolde facis? quid latro? quid mala
Nunc pro peccatis dabitur tibi pœna scelestis,
Nunc exẽplar eris quibus est tam cura robãdi,
Non te Fracassus, Falchettus, Cingar aitant,
Quattuor in quartis nã squartauere Fracaßũ,
Quattuor & forcas portam per quãlibet urbis
Plantarunt, ubi stant gambæ, brazziq; tacati.

Negat intrare presonem quam prouarat.

Aue Maria, dictio sola est.

Cingar

Cingar dorato ſlongauit colla ſoghetto,
Inq; triligniferam trabucauit denique forcam
Deſuper illius teſtam ſic metra notantur,
Cingar doratam meruit robando colanam,
Inter boſchicolas nam Rex fuit ipſe ladrones.
Collo ſemicanis Falchetti petra molini
Appicata fuit, quos chiuſa Gouernolis hauſit.
Tu quoq; nũc trades collã ſceleratæ taiandum,
Ac ſuper horarum turrim tua fixa ladrones
Teſta ſpauentabit ſaſsinos & homicidas.

Epithaphiũ ſupra furcã Cingaris.
Chiuſa, locus anguſtus mintij.
Gouernol eſt ciuitas Galliæ Lõbardicæ.

Reſponſio Baldi.

Extollens oculos Baldus, frontemq; rapatam,
Suſpiciens q; illum tranſuerſa tuẽtibus hirquis
Dixit, uerba licet non hac reſponſa merentur,
Attamen hinc abeas frater ſchierigate, ꝓtrue
Si modo tã ſtrictum nõ ferrea uincla tenerent.
Tamquã polaſtro tibi peſsime colla tirarem,
Vade niam, niſi uis mihi ſteſſo incidere linguã
Inq; tuam faciem fremitu ſpudare camino.
Tu qui deberes ſolanti uoce dolorem
Alleuiare meum, baratrique arcere pauorem
Sic agis, ut perdat me deſperatio mentis.
Impie frater, habes in pectore mille diablos,
Reſpice te ſteſſum, turpesq; redargue mores,
Tonſuram portas, renegas quam mille fiatis,
Nil niſi broda fuit ſemper tua uita guloſe,
Te deus ingratum tantorum quippe bonorum
Expellet cœlo, ſtigis, & relegabis adima.
Hinc procul à noſtris oculis Fratuzze recedas,
Spurcitiæ fœtent capucino mille ſub illo.
Cœleſtis ueniæ plus me deprehendo capacem,
Quam te fraude, dolis grauidaq; libidine, uade

Cingar

Cingar ſcaltritus uerbis magæ percitat illum,
Iam tua dicebat, tua dic peccata ribalde,

Baldus

Baldus non ultra baſſato uertice parlat,
Inuergognoſum nam uiderat eſſe capuzzum,
At miſer illachrimãs ſummiſſa uoce gemebat,
O, Cingar, clamat, morior mi Cingar, & ante
Pathos mouetur. *Quàm moriar non te potui comitesq; uidere.*
Tanc Cingar nimia tactus pietate cucurrit,
Voceq; ſuppreſſam ſic ſe parlando paleſat.

Cingaris pietas erga Baldum.

Non te pius lateo, mi, mi, dulciſſime Balde,
O mi dulcis amor, mi cor, mea ſpesq;, decorq;,
Sum tuus ille quidẽ Cingar, nõ noſcis amicum?
Non mi Balde comes noſcis me? reſpice quæſo,
Cingar ego, qui te ſolita cum fraude cauandum
Carcere de cæco uenit diſſoluerẽ, non te,
Non te Baldus mori patiuntur numina cœli,
Non qd tanti hominis ſenũ ſit nomẽ adẽptum.
Sic dicens uoltas bis centum baſiat illum,
Abrazzat, ſtringit, lachrimis ſua pectora ba-
Ille tuus ſum cingar, ait, tũ pone timorẽ, (gnat
Ne dubita, sũ Cingar ego, sũ Cingar onuſtus
Veſte ſub hac fictla martellis atque tenaıs.
Qualia sũt equidẽ lachrimoſæ gaudia matris,
Quæ dudum mortum penſauerat eſſe ſiolum,
Mox illum reddi ſibi uiuum reſpicit, immo
Corpore gaiardum, rubicunda fronte galantũ,
Talia ſunt equidem præuiſo Cingare Baldi,
Qui uelut a ſomno torpenti corda ſolutus
Atque reuiuiſcens, inſpexit fronte caduca,
Porrexitq; oculos in Cingaris ora pauentes.
Sed pro lætitia tanta parlare uetatur,
Quodq; oculis propriis cernit ſibi ſomnia paret,

Togna.

Zambellus norat Baldum, ſtat quacchius in uno
Angulo, & ingenti terrore cagatur adoſſum.
Cingar ait, non non parlando tempus habetur

Perdimus

Perdimus interdum propter tardare boconem
Tunc Franciscanam tollens de corpore cappam
Ferramẽta cito solitam cauat extra sachellam,
Fundit aquã fortã surdis rosegando limettis,
Vincula quæq; tatat leuiter manicesq; bogasq;
Post interuallum modicum leuat in pede baldus
Sed uix extrema stat pro strachedine rectus,
Vnde pignocadæ Cingar piat octo bocones,
Ac Maluasiæ, quem gessit aposta, Fiascum,
Illum pro longo stabiliuit carcere stanchum,
Nã quid sit preson quam sæpe prouauerat ipse,
Post hæc zambellum clamat, mi frater Erine,
Huc accedatis cito, nos orare bisognat,
O Iesum Christum, curẽ ola, frater Erine,
Cur non auditis? dormitis forsitan? o la,
Zambellus parlat pauefacto corde nientum,
Pauper homazzolus desiderat esse deforas.
Cingar item clamat, ueniatis frater Erine,
Baldus miratur, quid clamas, inquit, adessum?
An latet hic aliquis? dic quæso, Cingar ad illũ
Omnia subridens breuiter narrauit ad unguẽ.
Obstupuit Baldus tanta pro Cingaris arte,

Comma.

Deniq; Cingar eũ uadens retrouare gridauit,
Ah pouerelle, uoco ter uos, & sic pigritatis
Respondere mihi? sic obedire magistro
Discitis? esset enim uobis penitentia danda.
Zambellus dixit rogo uos mihi parcite, namq;
Debemus fratres seruare silentia semper,
Sic Quintine pater peradessum me docuistis.
Cingar ad ista nihil quid respõderet habebat
Se castronatum castrono cernit ab uno.
Hunc tamen e tẽpio Cingar: Baldusq; piarunt
Quem Franciscanam descortigando gonellam
Ad terram mittunt, ac omnia mẽbra cadenant,

Notabile. Limetta par ua lima.

In pede, adverbiũ significat recte.

Breuiter & perfecte loquitur, qui bene loquit.

Penitentia, macaronice posita ad placitum, licet raro vtatur.

Sbadic=

Sbadacchium q; sibi ficcant, ne gridet, in ore.

Gosa.

Continuo turris scampanizabat arengum,
Qua Baldo testam confessо tollere debent,
Sollicitans aperit portam bariſellus, & extra
Stans uocat, em, nec dū cōfeßint iſte giotonus
Confeſſate cito pater hunc Quintine ladronē.
Baldus id aſcoltans uoluit ſaltare deforas,
Diſplicuere. ſibi nam talia uerba ſuperbo.
Cingar eum pauidus tenuit per brachia dicēs.
Pone ſi uis cerebrū nunc tu pauliſper acaſam.
Es douentatus nunquid uir abſque gouerno?
Mox cito reſpondet Bariſello, nunc uenemus.
O quantis plenus uiciis erat iſte caueſter.
Non meritat ueniam ſed centū milleq; forcas.
Fratantū, interea. *Quem nunc abſoluo, ſed uos o frater Erine*
Exorate deum deuota mente fratantum.
Dum ſic parlabat, pſalmum miſerere comēzat.
Vel deprafundis primam gridando parolam,
Sed reſtum pſalmi quia non finire ſciebat,
Ore ſuſurrabat uenens ad gloria patri.

Togna.

Iam Franciſcanam Faldum ueſtire gonellam,
Cæperat, atq; docet qua forma debeat tre.
Ne foret ignotus faciens in fronte capuzzum,
Sub ſancto martellum portat uterque cucullo,
It menare manus poßint urgente biſogno.
Ad portam uadunt pariter, caualerus apertam
Quā facit, egreditur cingar prius, ide chinato.
Cū capite exiuit Baldus, quē nullus adocchiat.
Cōcedite tēpus quo fugiamus. *Tunc intrare cito poltrona sbiraia uolebat,*
Sed Cingar dixit caualero, quo uenit iſta
Almancū faltem. *Frezzoſitas ?mo ſancte deus, concedite tempus.*
Quo fleat almancum, uel quo penitēza fiatur.
Sic ait, et ſcapolans Baldo ſegutante caminat

Ingen=

Ingentes hominum rescontrant undiq; turmas
Cũ roncinis, spadis, schioppetis, atq; balestris,
Baldũ expectabant nũc nũc de carcere trandũ
Hunc omnes tanta pro laude uidere peroptant,

Mafelina.

Nuper stopparant portas, pontesq; leuarant.
Nescit enim Cingar qua banda cædat ad urbe
Plus curat Baldum quam se, quia diligit illum,
Arriuat portam, dum sic meditatur, ad unam,
Gẽs ubi cum solito faciebant ordine guardam,
Nec solam pretor muscam passare uolebat.
Baldus hẽt uoiã sguarnazzam trare dabandam
Et cum martello plures confringere testas.
Cingar eum placat dicens, fac stulte pianum,
Desine me pẽsare modum formamq; scapandi,
Dum sic ambo simul passa celerante loquuntur
En prope uiderunt grandẽ transire baronem,
Quem soldatorum non poca brigata sequebat.

Gens facie bant ut pars in frustra se cant.

Leonardus nobilissimus.

Iste ualentus erat, Leonardus nomine claro
Sanguine progenitus, uirtuti deditus omni,
Altiuagam Baldi famam præsenserat olim,
Cuius in ardentem e tam succensit amorem,
Vt iam per totam longis erroribus orbem
Circuerat, si fata darent quo cerneret illum.
Venerat huc igitur, totam sed repperit urbem
Attonitosq; omnes, ac arma minatia cælo,
Ignorat quæ sit rumoris causa nefandi,
Est super ingentem, bellum, grossumq; canallũ.
Et rutilo Baldi galonem cinxerat ense.
Viderat ut Baldus spadam, cito nouerat illam,
Disponit penitus si debet perdere uitam
Velle suam spadam, celeremus prestiter, inquit
O Cingar, nam posse modũ scampare trouaui,
Ille meum portat brandum gallone guererus.

Hunc uolo, me seguita, meus est de iure, camina
At Cingar Baldi furiam regit atq; gouernat
Dextriter, i, parlat, spadam sis certus habebis,
Et sic dicentes illum seguitare comenzant,
Qui tandem subiit cætu sectante Tauernam.
Cingar dans falsos dinaros cæpit ab osto
Lectum cum camera.
Tum Leonardus equos esto recomandat eidem,
Quos, in qua stalla ponũtur, Cingar adocchiat.
Primus de razza turca roca forta uocatur,
Grossior est alter natus de prole Reammi,
Quem baptizauit Leonardus spezzacadenam,
Batizauit, non quod baptizasset, sed nomina uit.
Tertius alter erat pulcher, non altior Equo,
Sed Barbareschæ natus de prole caualle,
Nomine Pardus erat, cursu robustior altris,
Cuius de razza uenict dragus ille liardus,
Qui Gonzagarum stallis portabit auantum,
Et magnum Francisce tibi aquistabit honorem
Maxime quum fueris Venetæ Capitanius urbis
Cõtruq; Francigenas ad Tarrũ bella mouebis,
Immortalis, erit tunc magno fama Ridulpho.

Pedrala.

Ostus in instanti quæ sunt cœnanda parecchiat
Namq; Leonardus mensam fornire comandat,
Accubuere oẽs, stat Mẽsæ in fronte Lonardus
Vndiq; buttarat panceras, atque celatas,
Corrazzas, elmos, quæ cænat, turba Lonardi,
Vt fit quando uolunt soldati pascere uentrem.
Baldus at in portæ fissuram pronus adocchiat.
O, quam pulchra sibi Leonardi forma placebat.
Alter honestus erat Ioseph, pulcher ganimedes
Facundus Cicero, Cato prudẽs, ferreus hector,
Semper hẽt spadam lateri, quam Baldus habere
Gesticulat, tamẽ hãc cõtẽtat habere Leonardus
Sic fouet una duos natura, sed insscia mens est.

Comi-

Comina.

Dũq; igitur comedunt, Leonardus dixit ad ostiũ
Fer causam, quare sic urbs agitator in armis?
Ostus ait, quidam Fracassus nomine uenit, Venit præteritum est.
Assediaturus multis cum gentibus urbem,
Namq; ualorosum uult vendicare Baronem,
Quẽ tã fama canit p mundum, nomine Baldum
Cui nunc in platea testã mutilare parecchiant.
Quando Leonardus sensit quæ dixerat ostus,
Vix potuit læto cum uultu condere doiam,
Sollicitat subito proprios mangiare sequaces,
Dices quod penitus uult illum cernere Baldum.
Baldus, & ascoltat quæ parlabantur ab illis.

Gosa.

Interea Cingar paulatim tela robabat,
Inq; suam cameram Baldo gaudente ferebat,
Tandem bretinas spoliarunt ambo gonellas,
A capite ad plantas stipantes corpora ferro.

Comparatio.

Qualis equus iuuenis, quẽ dicimus eẽ poledrũ,
Egrediens tristem longo post tempore stallam Lungo post tẽpore. Sic Vergilius, longo post tempore uenit.
Passutus q; nouo de fœno semper & orzo,
Vellet si posset rupta saltare cauezza,
Hunc appena ualet stallæ retinere fameius.
Talis Baldus erat, qui de presone cauatus,
Post quam se totum rutilantia uestiuit arma,
Bramat presto foras solus horrire per urbem,
Atque cruentatis cum testis atque budellis
Disturbare Iouem, terram, stigiamq; misonem.
At pro respectu prohibentis Cingaris urget
Possanzas nimias animi, coleræq; brasorem.

Conclusio.

Ast ego sat dixi, seruo præcepta Catonis.
Interpone tuis interdum gaudia curis.

Explicit phantasiæ Nona Macaro.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN MACARONICEN DECIMAM PHANTASIAE.

Cingaris ars patuit Zambello carcere tracto,
Baldus cercatur, detegit ostus eum.
Expugnare suam properat gẽs totam tauernã,
Cingar Lonardi iamq; parecchiat equos.
Baldus in histaria contra duo mille resistit,
Donec cum socio Cingare montat Equos.
Ad portam fugiunt urbis, fugiendo scolengat
Baldus Zambellum, datq; Lonardus opem.
Maior guerra furit, comites perieret Lonardi.
Baldus prætorem captat & inde fugit,
Nam Cingar pontem ualuis bassarat apertis,
Et sic tres pariter scapolauere uiam.
Cingar Prætorem castrat, tum forfice snernat.
Qui tandem Muscis potus & esca fuit.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI,

PHANTASIAE.

Macaronice Decima.

ALTIVS, ò, *Musæ nos tollere uela bisognat*,
MISTERVMQVE facit gra uius distendere schenam.
VSQVE modo fregauit aquas mea barca poazzi.

Poazzus est alueus ueru ſtus, per quẽ alias Padus fluebat. Nolani portus

Qui dormentato portum facit amne Nolani.
Vsque modo bassum calzauit Gosa stiuallum,
Nunc aliquantillũ resonent mea metra Thaliã
Nunc mare tẽtandũ, cui uitã credere mors est
Magnanimi Baldi celeberrima gesta canenti
Dexter ades Serraffe pater, uatumq; magister

Serraffus, maximus in quibuslibet liberalibus artibus fuit.

Narratio secunda.

Prouerbium desperantis trat uia bragas, & est verbũ cõpositum, tro uia, tras uia trat uia.

Iã Zambellus erat prouidus de carcere ductus,
Prætor osellatum se norat, trat uia bragas,
Beffaq; cẽtradas uolitat manifesta per omnes.
Noscuntur fraudes, noscũtur Cingaris artes,
Nam similes rasas faciebat sæpe cauester.
Mantua tota leuat populum sotosora balordum
Ipsaque Prætori Zambellus cuncta recunctat.
Desdegnatus erat, trõbam facit ire per urbem,
Qui Franciscanos fratres inuenerit illos.
Mille guadagnabit ducattos.
Discurrunt omnes, uestigant undiq; sbirri,

Inter busum & soppam differt etiam uide Aulũ Gellium.

Non lassant busos, non soppas, atque caminos,
Subuertuntq; casas, gesias, pallatia, turres,
Ac si Rossinum Mantoum quærere uellent.
Vsq; in latrinas callant, puteosque profundos,
Inque cagatores aly per stercora rugant.

Rugare, & stigare.

Propter denarios sunt absque pudore gaioffi.

Berta.

Oſtaria, penultimam abbreuiare potes, ſicut uraniam.

Senserat hæc ostus, Pedrazzum nomine dicunt
Cuius in ostaria Cingar Baldusque latebant,
Ante potestatem subito manigoldus ariuat,
Inq; sua, inquit, fratres albergare tauerna.

Parenthesis.

Afini geometrie uel Astrologi non reperiũtur.

Est inter stultos stultis simus ille tenendus.
Qui se, resque suas ostis uult credere ladris,
Nonne geometras fractos distinguere terram
Vel magus astrologos asinos strologare uidebo
Quam credam quis posse bonus reperire ostus?

Non

Nō oſti curam peragunt, magis immo latronis
Extra balconem diſtendit pertica circhium,
Quæ procul aſpicitur paruo ficcata ſcouino,
Ad quam uel gābar, uel lignea ſpada tacatur,
Quando tauernarus ſentit piſtare caualos,
Ferratiſq; uiæ calcagnis tondere petras,
Aut naturali motu rognire biauam.
Preſto recordatus Chriſti mandata imbentis
Feſtis in domibus peregrinos ſumite ſtances,
Protinus apparet cingens gremiale biſunctū,
In primis teſtam uiſazzo sbrettat alegro.
Quamuis non illam uelis allozare tauernam,
Ad ſtaffam tamen ille tuam cōpagniter intrat.
Et ſimulatrici lætas facit arte carezzas.
Scongiurat quod habet polaſtros atq; capones
Deq; uitellina fecit modo carne guacettum,
Pro cuius poſſent bontate reſurgere morti,
Non mancant illis (de nugis) leſſus, aroſtus,
Tres uini ſortes, dulcis prius, inde racentis,
Et qui dum bibitur, uentris penetralia raſpat
Non deſunt albi lenzoles, optima ſtalla,
Mazaticū fœnum, tandem bona chiera fietur.
Cuncta ſed intratus retrouas contraria ſemper
Præteritæ quoniam cœnæ reſcaldat auanzum,
Et giurat quantos uiuunt ſuper æthera ſanctos
Atq; ſacramentat, quod alhora coxerit illum.
Sed nimium cœnare caue, nam quiſq; boconus
Scribitur, ad finem tua geſtat burſa malannum
Dum ſatiare gulam tendis, ſcarſella uodatur.
Impleri gula uult, ſed non uult taſca uodari.
Non unquam potuit gradire guloſus auaro.
Mox tibi lenzolos fingit mutare biancos,
Quos nunc nunc alio pigauerat hoſpite ceſſo,
Vt poſſit donare fidem pigatio talis.
Sanguine ſi carnes opſlatas forſan haberes.

Rognire, binnire.

Gremiale, à gremio dictum, & eſt pezza linea qua utimur in coquina. vnde Godianus. Pinguifico ſemper lardo gremialia pendent.

Chiera eſt, illa ſuperficies uultus, qua lætꝰ aut triſtis animꝰ paleſatur. Homerus. Mōſtrat alegrezzā cordis ſua chiera galanta.

Ne dubita, quoniã cimices pulices, ue salasſãt.
Non te cornettis melius guarire ficatis
Luca quiret, quã gens purgãs cimicina cruorẽ
Nos uigilare docent, ladros q; cauere latentes,
Sed poſtquam noctis totas numeraueris horas,
Numeraueris horas, quia dormire nõ potes. *Surgis, & ad ſtallã uadis guarnire giumẽtam,*
Teque trouas abiens robbatum ſemper ab illo,

Pedrala.

Sic Baldus Cingar falſo trapolantur ab oſto,
Tunc omnis mundus prætore iubente leuatur.
Arma capit, cæleratq; illam aſſaltare tauernã
Protinus aduiſat Martin tröbetta Lonardum
Vt ſe oſtaria ſubito dipartet ab illa.
Cingar id attendens ſic Baldo territus inquit
Heu mi Balde, mori nos conuenit, ecce piclum
Imminet, in trapolam tandẽ uulpecula caſcat.
Notandum. *Baldus eũ guardat, quid ait, mi Cingar honoris*
Eſſe poteſt melius, quam bello tradere uitam?
Notandum. *Soldatis equidem laus eſt certando morire,*
Aſogo aſogas. eſt cum auxilio braghe callare. *Cingar diſcazzat Baldi ſermone pauram,*
Extraq; balconem parnum ſe preſtus aſogat,
Namq; Leonardi ſperat robbare caualos,
Sed famuli ſtallæ poſitis arzonibus illos
In pũctũ ſtatuũt, quia uult equitare Lenardus
Baldus ibi ſolus reſtat generoſus in armis,
Mille annos una hora ſibi eſt certare dauerũ.
Ignoraus cauſam Leonardus preſto reſurgit,
Imperat & famulis ſociſq; reſumere tela.
Currunt ad ſtallam propter montare caualos
Mira Cingaris aſtutia. *Iã poſito in ſtaffã pede uult equitare Lonardus*
Sed Cingar clamãs per frenum corripit illum,
Sta, dixit, ſaldus mandat tibi noſtra poteſtas,
Vt deſmontatus ſuccurras prendere Baldum.
Blaſphemia ſpagnolica. *Cui Leonardus ait, meus hic nũ Baldus alozat*
Immo giuro deos pro Baldo ſummere mortem.

Diſpono

Dispono, seguitate cito seguitate sodales,
Nũc mihi dulce mori, nũc nũc gratißima mors
Et leuis in curuo saltans arzone ficatur (est,
Cingar alegrus ei se se manifestat apertum,
Supplicat atque uelit fortes prestare cauallos,
Cũ quibus hoc Baldus poterit schifare periclũ.
Tunc se buttauit prestus de arzone Lonardus,
Cingaris in faciẽ lachrimans dedit oscula cẽtũ
Mox ait, in darnũ nil nos modo stare bisognat.
Non non parlandi non tempus facta requirũt,
I, sequar, atq; meos faciam seguitare barones.
Pro magno statui Baldo dimittere uitam.
Cingar Equos tantũ recchiedit, sed Leonardus
Non dat equos tantũ, Baldi cito porrigit ensẽ,
Quem lætus Cingar brancat, cingitq; galono.
Mox iuuenem pregat, atq; suos deuote sodales
Vt pariter portam festinent urbis ad unam,
Ac ibi stent prompti si forsan Baldus & ipse
Ad totam briliã ueniant stringendo cauallos,
Protinus arma pient, pontemq; calare fatigent.
Sic faciam, Leonardus ait, tunc præstiter altrũ
Scandit Equũ, properatq; sua sectante caterua.

Comina.

Iamq; propinquabat uastus de gente canaia,
Ostus eam guidat lucratus mille ducatos, Ducaos Spagnoliter.
Vt quondam fecit ~~Iudas~~ tradendo magistrum.
Ecce domus turbis repletur cuncta brauosis,
~~Quantem Christum~~ qui uelle piare uidentur,
Quũ surgens illis dixit, ~~quem quæritis adsum.~~
Nec tamen his Baldus ~~dixit quẽ quæritis adsũ~~
Nõ expectauit quod Baldus sguaginet ensem
Auriculamq; taiet ~~Malcho~~, qui primus iniqua
Præsumpsit uincire manu quæ brachia Cœlũ,
Quæ terrã, mariũq; sinus, quæ tartara sistunt,
Non dixit Baldus guarda, sed menat abaßũ.

Incipit crudele certamen Baldi.

Squadronẽ. quem batalionem Florẽtini vocant.

Ecce ſuper ſaltum populi ſquadronus ariuat,
Nubila uerſantur magno clamore gridantum.
Namq; ſimul ſbraiant, exite, exite, ribaldi,
Oſtus adeſt primus, cameram deſignat apertam
In qua ſtat Baldus ſolus gianetone pacatus,
Qui cameræ portam quando ſibi uidit apertam,

Tro, tras, trat.

Mille quoq; haſtarum ſtipantes limina pũctas.
Protinus ad primum gianetonis uulnere colpũ
Trat Conteſtabilem paſſato pectore mortum,
Quem poltronzonem ſbirri dixere Vigazzum
Inde cito reuocans gianetonem uulnerat alterũ,
Quem ueluti ranam medio uentramine paſſat.
Plura ſuper limen ſit conculcatio gentis,
Quos gianetonatis crebris fat ſtare dacantum.

Fo, fas, fat.

Cingar equos habet in certo cantone paratos,
Expectans Baldum donec deſcenderet illuc,

Bauiger, geſtę bauam.

Bauiger aſpectu digitos mordebat acerbo,
Seq; modum penſans fugiendi macerat intus,
Naſcitur immenſus per uaſtum clamor olympũ,
Prehnde cridant, ladrũ ſta ſaldus ſhnde ribal=
Ferte focũ. ſcalas, intra, day, ſcute, guarda. (dũ
Baldus ingniuoma facie, dum certat, auãpat.

Comparatio.

Oremit, brãat.

Non ſecus ut quando uulcanus forbice gremit
Dudum ſuſſlanti braſatum mantice ferrum,
Quod Brontis Steropisq; cito martellus aſaltat,
Vndiq; ſintillant: tich, toch, piſtante faullæ,
Trans gianetouatas omnes ſottoſora luttabat
Et ueluti dainus ſtans ſemper in aere pirlat,
More leonino rabidam ſtigauerat iram,

Capelazzi Mantuanice dicẽtur uiles & codardi.

Nilq; loquebatur, tandem ſic ore gridauit,
Quid facere o triſtes capelazzi creditis unquã?
Vos tanquam naccas ſforachiabo more becari,
Te nil formido, te nil tremo brutta canaia.

Sic

Sic insultanti gianetonem uoce cruentum.
Concitat, & gambis omnes facit ire strauoltis.
Nemo (licet brazzo targonem portet apiccum)
Audet sanguisluam camere transcendere portã,
Nã targas ueluti mascherpas traiicit omnes,
Non tamen ipse foras oculatus ualere curat,
Sic nimiam contra gentem combattere laudat,
Non plusquam septem possunt certare, uel octo.
Cætera turba gridat solum, procul atq; minaze
Togna. (zat.
Ergo per intornum muros scalzare comenzant, Perintornũ undique.
Quo possint omnes partem pugnare p omnem,
Quam rem cognouit Baldus feriensq; repensat Omnes per
Quid faciat, uel de summa saltare fenestra, omnẽ figura
Vel ruere in medios, morti contrarius, hostes, est, quæ dicitur galantaria.
Contra bõbardas uelut audet currere sguizzer Suizzer, im-
Talia dum meditat ruit alti machina tecti, pauidus arte
Quæ miserum uasto sepeliuit murmure Baldã latie.
Prestiter accurrũt omnes sub mille quadrellos
Lapsum trare uolunt, at Baldus fortius extra
Se cauat, & scorlans tessam dedit ore gridorẽ,
Lanzonemq; tirat de saxis, at sine ferro,
Namq; dishastatus nimio sub pondere manstt
Stringitur ambabus tamen hastæ fractio palmis
Baldus & in plebem saltu segettat in uno,
Targones spezzat, maiam sfrantũmat, apertam
Quisq; uiam præbet uoltans calcanea fronti. Arisgat, pro
Tartufolas nasare suas non ullus arisgat. audet, Sic Homerus.
Sed banda semper gens ingrossatur ab omni, Aduersis nũ
Vrbs ibi tota ruit, uult hunc omnino taiatum quam se rebus arisgat
Millibus in pezzis, canibus q; butare coradam. Vlisses.
Clauditur intornũ Baldus, parat hic parat illic,
qui ferit in fianchis, qui retro, qui ferit ante,
Qui ue manu drittos, qui pũctas, quiue rouersos
Montanosq; tirat super illum tela fioccant.

Sbraiatur, sta salde ladro, sta salde caueſter,
Vocibus innumeris Cælũ, Mare, Terra boaxat
Trasbaltigat, cigat, nigat, nutat. *De fundo ad culmẽ transbaltigat illa tauerna.*
Nil sbigottitur Baldus, cor pectore saldum
Stat uelut ob uentos Turris famoſa Cremonæ.
Deuentatq; magis conſpecto ſanguine durum.

Mafelina.

Cingar ad ingẽtẽ ſtrepitũ drizzabat orecchias
Nec ſe, nec Baldum ſperat montare cauallos.
Corripit ignotus quadam ſoraueſte ſpedazzũ,
Atque ſuper ſcalam properans en obuiat oſto,
Qui deſcopertum Baldum traditorus habebat,
Nõ ſtetit induſtans, nec dicere, guarda, ſed illũ
Vſque ad prolixas ſpeti traiecit orecchias.
☞ *Vnde ſforacchiato patuerunt uentre budellæ.*
Notandum. *Vidimus experti quod quiſquis fallere, cercat,*
Quo quo, gallantaria eſt. *Deceptum tandem ſe cernit tempore quoquo.*
Cingar ſalottum nullo terrore ſubintrat,
Hic uidet horrendã guerram, miſcrũq; trauaiũ,
Hic inter centum ſpadas centumq; pugnales
Stare trouat Baldum, qui ſe deffendit ut haſta.
Cõparationes. *Hic inter centum Maſtinos tnuenit urſum,*
Inter falcones aquilam daſtendere griſas.
Tunc ubi combattit ſe ſic parlando butauit.

Animoſitas Cingaris.

Cingar ego mi Balde comes, ſta ſaldus ad arma
In quibus ante pient quã nos moriemur in vnũ
Inde gridat, ſcampate niam poltronica turba,
Non uergognat s? non non zentata ferire
Cõtra duos tanti? quæ laus? quæ gloria neſtri?
Dum ſic brauabat media ſe gente ficauit,
Et monſtrat quod poſt dictum bene facta ſequun
Innanimat ſemp Baldũ, filzatq; budellas, (tur.
Nunc de calce tirat, nunc ferro ſaltat in altũ,
Circũcirca rotat pedibus, parat undiq; bottas,

Pedrala

Pedrala.

Cingaris altorium quum Baldus senſit adeſſe,
Fraxineam menat tantis cum forcibus haſtam,
Quod faciens illam in centum milleq; pezzos
Plus de trenta uiros colpo aterrauit in uno.
Cingar pro tanto ſtrepitu caſcare cediuit. Cediuit, parum defuit.
Sed quando fractã gens peßima uiderat haſtã, Calca, anguſta caterua eſt.
Protinus in ſemmam Calca coeuntur in una,
Et contra Baldum ueluti montagna ruinant,
Nil tenet in manibus niſi guantos ipſe miſellus
Vnde ſerat pugnos, & dentibus ore chiauatis
Cum pugnis calcis q; ſtudet non perdere uitam.
Dat nihil in fallum, colpo cadit unus ab omni,
Si quandoq; utrum ferit in culamine quẽquã,
Ille ſibi collum ſolaro frangit in alto.

Comina.

Cingar habens oculos (ut dicitur) ante padellã Prouerbium Soratuttum, ſup omnia.
Silicet ut Baldus ſoratuttum non moriatur,
Hunc uidet a tantis fracto lanzone ſeratum,
Ergo ruit qualis porcus ſingiarus in illos,
Seq; ualenthomini Baldo piantauit apreſſum,
Ac ibi cum ſpeto facit undiq; ſtare dabandam,
Sbarratat gẽtẽ, sforracehiat, et arma fracaſſat
Mox rutilã Baldi ſpadam tulit extra guainam,
Quam porgens illi magna cum uoce gridabat.
Ecce tuus iam brandus adeſt, hunc accipe Balde
Quem rogo fac ſimilẽ corrallo ſanguine roſſum.
Baldus alegrus eum ſubito sbaizando piauit,
Perſtrinxitq; illum manibus furibũde duabus.
Incipit en tanto crudelem quippe macellum, Adheret opinioni Aloui ſij, qui cõtra dicit Spagnæ Auctori.
Quantũ non fecit ſub Roncis ualle Rinaldus.
Tu niſi per celſum palazzi, monca ſolarum
Brachia cernebas teſtas gambasq; uolare.
Continet optatam longo iam tempore, ſpadam.

Nomina ualenthominum.

Nil

Nil pauet ulterius, Cæsar paret alter in armis
Immo Pompeius, Tarquinius, alter Achilles.
Penthesilea furens, Alcides, Hector, & Aiax,
Vel de iudaico populo Rex Dauid, & ille
Terribilis Sanson, Iudas, Macabæaq; proles.
Vel magis Orlandus, Danesius, atq; Rinaldus,
Dudon, Ricardus, Viuianus, Berliger, Oto,
Buson & Astolfus semper cascare paratus.
Hos omnes Baldus magnis cũ forcibus æquat.
Non Anchroia fuit tantum possenta, nec ille
Qui fadatus erat Feraguttus, uel Balugantus.
Nil fuit ad Baldũ sacripas, Rodomõs q; pagani,
Nil quoq; Durastas, uel Sarcia, Berra, Buratt⁹
Nil quoq; Cẽtauri fratres Tarassus, Ignarus,
Nõ æquat Baldus fortissimus, immo supchiat,
Non ualeo contare quidẽ quam fortiter obstat.

Comparatio.

Cum quali furia taurus sub amore uedellæ
Mollitus à canibus quando assaltatur in agro,
Nunc pedibus ferrat, nũc illos cornibus urtat,
Spernazzat sabiã magnos trat in aere calzos,
Oreq; spumigero cælum mugitibus implet.
Sic inter gentem Baldus succenditur illam,
Testas & gambas trũcat, brazzos q;, manus q;.
Subuoltat q; oculos nigra sub fronte brasatos,
Mandrittos uibrat, montanos, atq; rouersos,
Est q; suum carpus diuerso turpe cruore,
Qui cruor emanat per salam fluminis instar.
Cingar stat lateri, multo sofiamine pugnat,
Qui clamans Baldum cunctis oldentibus inquit.
Balde comes, ueniας post me, descendere scalam
Iam uolo, sic dicens rubro secat agmina speto,
Incipit & scalam per uim smontare gradatim
Semper eum seguitat Baldus, reparat q; feritas,
Sed gens tota ruens uibrabat saxa, quadrellos,

Alter

Alter aquam gettat summo balcone boientam,
Ex illis multi quamuis manſere pilati,
Nõ tamẽ abſq; aqua calda tunc Cingar abiuit.
Namq; ſuo capiti plures crodauere capilli.
Alter afogatas non ceſſat fundere braſas,
Alter ne fugiant lazzos hinc inde parecchiat,
Cingar at inſultans ſcala deſcendit ab illa,
Quem ſequitur Baldus multã faciendo fadigã.
Tandem Cingar equos arriuat, ſeq; reducit
Cum pede dans calcem portã ſotoſora butauit,
Et ſubito Stallam Baldo prior intrat apertam.
Sed Baldus dum Cingar equo ſaltare fretabat,
Tamquam pillaſtrum firmat ſe in limina portæ,
Hanc intrare quidem pro Baldo quiſq; ſtopinat
Nãq; ibi tam ſcuram cœpit replicare baruffam,
Quod de mazzatis in poco tempore fit mons.
Cingar copertas de maia ſupra caualos
Strauerat, ergo ſuper Rocaſortã pelle griſonẽ
Nil mittendo pedes in ſtaſam concite ſaltat,
Accipiens q; unum Lanzonem forte catatum,
Imbrazzat ſcutum ſtallamq; repentiter exit.
Protinus & Baldus dũ poſtidet heſtia Cingar
Supra diabolicum ſaltauit ſpezzacadenam,
Tunc ambo ſtrictis cum calcibus inſtar aquoſi,
Turbinis in ſegetes quando Louis ira fracaſſat,
Eſt ubi calca magis faciunt ſlanzare caualos.
Quales Griſones, Tygres, ſuluiq; Leones,
Tales ſunt iſti repetantes quippe caualli. (ſant.
Qui modo cum calcis urtant, modo dentibus oſ=
Frena biaſſantes oculorum lumina torquent,
Seq; tumeſcenti rectos ut pectore drizzant.
Poſtea callantes feriunt cum calcibus æquis,
Et uolitare uiros faciunt ad nubila mortos.
Nil fuit ad tales Corſeros nempe Baiardus,
Quamuis diablos ſeptem portaret adoſſum,

Nil Ron=

Prouerbiũ: Nulla fit colliſio, abſque aqua. Crodare, pro caſcare, ut poma ex arbore crodant, ait Lucretius.

Coperta, uel ſis equina. Roccaforta griſonus.

Cõparatio.

Oſſant, pro exoſſant.

Nil Rondellus erat, Briafortis, nil Briadorus,
Nylq; Valetinus, Mabrini Alphana Morellus,
Hos omnes isti superant forzaq; fugaq;.
Calcibus istorum non durant arma, utriq;

Notandum. Canto, parte hinc derriuat Cantonus.

Gaudet Baldus habens tale bellando cauallu,
Quadruplicat forzas soldati forza cauallu.
Sed gens tanta quidē tanto renouatur ab omni,
Quo plus ammazzant, plus illi crescere parent.
Iā straccatus erat Cingar, iā Baldus habebat,
Quamuis non essent mortales quinq; feritas.
Cingar eū clamat, Baldus seguitare comenzat,
Et contrastantes semper gaiardius illis
Egrediuntur eam fracto squadrone Tauernā.
Tunc Vrbis uersus portam speronat uterq;,
Atq; leui cursu parent dare uela cauallu.
Sed populus currēdo dretū sbraiabat ab auras
Piglia ladrones, dai, dai, ne andare sinatis.

Dai, dai, incitantis est.

Quando Leonardus uenientes prospicit illos,
Atq; cauallorum stimulari calce fiancos,
Protinus erripiens brandum fendente tirazo,
Ad portinarum testam de netto leuauit.
Tūc gēs q̄ facit hic guardā cōcurrit ad arma,
Circundatq; alto Iuuenem clamore galantum,
Et iam stoccatas centum susceperat ille.
Ergo suum stringens ualidum furioſe cauallum.

Balzus, & balzamē est equi saltus.

Sexaginta uiros balzo superauit in uno.
Extra giauarinas, zanettas, extraq; piccas
Ille cauallus eum rapido balzamine portat.
Ipsa Leonardi gens præstiter arma sguainat,
Quando uidere suum dominū sic undiq; septū.
Non stant ut faciunt poltroni cernere factum,
Protinus in calca stricti, groppoq; reducti,
Auxilium spreta dant caro morte patrono.
Hic quadraginta uiri cōtra duo mille repugnāt
Hic centum stoccos audis confringere targas,

Hic

Hic brazzos gambasq; uides, spallasq; taiari,
Hic uariæ uoces morientum sidera tangunt,
Hic ue Leonardus fert spadã sanguine rossam
Qui clamat sanctum Petrũ, sanctamq; Mariã
Qui gridat miserere deus sborrando fiatum,
Qui strauacatus humo pedibus follatur equorũ — Follatur,
Qui perdit natos, qui uxorem, quiq; fradellos, — colliditur.
Qui fugit & prolat retro linquendo coradam,
Qui iacet absq; manu, qui saucius ĩtra budellus
Hic ferit, ille parat, fugit hic, sequit ille fugatũ
Ast ubi cũ Baldo Cingar comtãte propinquat,
Nec bene præcipiti cursu arriuauerat illuc,
En procul apparẽs Zambellus ualde minazzat,
State ribaldones, gridabat, state gaioffi,
Nunc ego sum iussu Prætoris boia creatus, — Zambellus factus boia.
Hoc datur officium mihi uos casone picandi. — Mirabar si habuisse spetum.
Sic ait, & rasco uult infilzare cauallos.
Baldus per collum, dum passat, corripit illum,
Ac super arzonem nil disconzatus aferrat,
Cui brancando pedes & collum more polastri — Galla, est fructus illicis multum leuis.
Strangulat, & iaciens tanquau si galla fuisset — Zambelli in teritus.
Hunc facit immensi culmen superare palazzi.
Quo iactu multi stupuere, nec amplius illos
Persequitant, immo pauidi calcanea uoltant.

Gosa.

Occiderat iuuenis iam tota fameia Lonardi,
Iunxerat huc gẽtis nã maxima turba nouellæ,
Quæ quoq; formosum Leonardũ forte necasset,
Illuc ni Baldus spronasset speza cadenam,
Qui cernẽs iuuenẽ trãs agmina tãta seratum,
Erripit horrendum tumido de pectore gridum, — Mirabilis colpus Baldi.
Perstringitq; Ensem tali sfronzante rouerso,
Quod testas septem sine busto misit arenæ.
Post hæc ad summam pallazzi stare senestram
Vidit Prætorem bram osa uoce gridantem,

Prendite

Prendite ladrones, quæ uos induſia tardat?
Cur non tres ſolo comprendere mille ualetis?
Tanta eodardia eſt in noſtris ergo guereris?
Baldus ad offensã reuocat ſua pectora uecchiã
Intrat pallazzum trans cẽtum mille gianettas
Ad ſcalæq; pedem ſaltat de ſpezza cadena.
Ceruellis ſua ſpada colat, rubeoq; cruore,
Sed quamuis habeat naturæ munera forzam
Appoſitio. *Maiores odium dat uires attamen illi.*

Spezzi pro ſpezzati. *Prætorem penitus uult amazzare gaioffum.*
Matones differunt à quadrellis, lege Vitruuium. *Aſcendit ſcalam, cui trantur ſemper adoſſum*
Saxa trabes, flagransq; cinis, ſpezziq; matones
Deniq; ſoprauenit, Prætor fugit, ipſe gridorem
Ingentem laxat pariter, tiratque rouerſum,
At non colſit eum, ſed ſpezzat grande pilaſtrũ,
Vnde ruinauit zoſum pars multa ſolari,
Innumeriq; homines ſubter periere quadrellis.
Nil tamen interea deſiſtit currere Baldus,
Prætorem incalzat, qui miſchinellus ubiq;
It latitando petens ueniã, ſed Baldus orecchias
Prouerbiũ. *Stoppat ſordinamq; ſonat, uult prendere uiuũ,*
Parque referre pari, ſententia dicti Hieronymi. *Parque referreque pari,*
Prætor ducatos dare ſeptem mille ſpopondit,
Vt ſit contentus uitam concedere uiuam.
Baldus ſdegnatur, nec reſpondere ualebat, (tat
Quo magis ille rogat, crudus magis ipſe deuen-
Si dare tunc uenetum uoluiſſet nempe teſorum
Non accepiſſet, quia non corrumpitur auro
Baldus, iuſtitiæ quo incagant ſæpe tiranni.
Notandum. *De quodam cãtone rapit finaliter illum, (uerba*
Non ualet hic hominũ gridor, arma, brauoſaq;
Per medias ſpadas, portat ſe fortiter extra (zi
Sẽper habet, ſtrictũq; tenet ſub tegmine braxe
Prætorem, qui clamat opẽ, qui gridat aiutũ.
Regreditur Baldus, mens creſcit forza uigorq;

Nec

Nec bene ceſſarat totam deſcendere ſcalam,
Quod tercentum homines dētegauere terenum
Deniq; ſe accoſtat per forzam ſpezza cadenæ,
Sbalzat & in ſella ſe reperit eſſe ficatum,
Antequam pedis intrauiſſet planta ſtafilum.

Dentegare terrenu melius quam oppetere. Safilum, poſuit pro ſtaffa.

Comparatio.

Non aliter miſeram uide portarier agnam
Ore lupi quam mille canes, quam mille uilani,
Scodere non poſſunt cum factis atque parolis,
Sicut prætorem fert inter brachia Baldus,

Berta.

Cingarat interea ſpadam uibrare rafinat,
Iamq; fores aperit, pons callat, aperta ſcapandi
Fit uia, qđ cernēs Baldus uocat ante Lonardū
Mox ſperone fugam rapit, illico ſubſequit alter
Et ſic tres ipſi pariter carneria portant.

Portare carneria, inferius dicam.

Maſelina.

Non illos curant ſtracchi ſeguitare gazani,
Gaudent immo nimis tres euaſiſſe diablos,
Sunt affannati, redeunt languendo pregantes
Vt de deſtreris ualeant ſibi rumpere collum,
Namq; fadigarum tantarum cauſa fuere.
Qui truncatus erat brazzum, gābamq; pedēq;
Quiſque ualoroſi Baldi guſtauerat enſem,

Pedrala.

Baldus Mantoum ſgombrat fugiendo terenum
Donec campagnam Veronæ ſtraccus ariuat.
Hic affannatos diſmontauere caualos,
Inde poteſtatem nulla mercede ligantes
Totum uimineis tambuſauere flagellis,
Moxq; baricocolos, membrumq; uirile ſecarūt,
Ipſemet ingordo quos mandat gutture zoſum
Poſt hæc inſtar equi ſneruarunt forfice nares,
Truncarunt aures, oculos dentesq; cauarunt,
Hunc ſic fornitum retro liquere bonhomum.

Irronice bō homum.

Qui

Qui factus tandem moſchonis eſca bouinis,
Tradidit infœlix animam ſimilandus iniquo
Hærodi, uiuendo fuit qui uermibus eſca,
Nouimus hunc merito poltrona morte necatũ,
Cuius uita fuit fraus, broda, libido, gaioffi.

Concluſio.

Sed quoniam ſtraccor Baldi cantare pdezzas,
Vos quoq; iã decimũ phãtaſma relinquite mu-
(ſæ.

Explicit Phantaſię Decima Macaronicę.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE VNDECIMAM MACARONICEN.

Colligat altus amor Baldũ, ſimul atq; Lonardũ
Cingar et ad Chiozæ littora ſguazzat equos
Imbarcantur ibi, mare nanq; uidere peroptãt,
Menat & illuc oues turba teſtina ſuas.
Cingar caſtronem pegoraro comprat ab uno,
Quẽ getat in pelagũ, quæq; ouis hũc ſequitur
Omnis anegatur pegorarum ſquadra, Teſtin
Dum brauare uolunt, Baldus amazzat eos.
Nauta procelloſum fieri mare ſentit, & ante
Contra fortunam ſe parat ire trucem

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Vndecima.

TEMPVS *erat quando Sol*
Tauri cornua scaldat. Descriptio
IMPREGNATA *nouos emittunt aruа flores.* primi ueris.
Frondificant boschi, salices uiridare comenzant,

Prouocat,

Rosignol⁹, & Philomena. Lonardus, & Leonardus per cotonosiam.

Prouocat et somnum cãtu rosignolus in umbris
Vndiculis tremulis fontanæ, prata bagnascunt,
Quando simul Baldus Cingar bellusq; Lonar-
In quendam roseis cõpletum floribus agrũ(dus
Non procul a chioza desmontauere cauallos.

Brusamina, calorem excessiuum, Columella ponite frascadas, ne sol brusamine lædat.

Hic Pinus celsam porgebat in æthera cimam,
quæ ꝓhibet ramis penetrare brusamina Phœbi
Ac pulchrã spißis cũ frondibus explicat umbrã
Sub qua proiectis armis dant membra quieti,
Atque reasummunt in lasso corpore forzam.

Notandum.

Hic tacitum Baldo promit Leonardus amorem,
Vnde sodalitium nunq̃ smembrabile natum est
Namq; regionantes simul ingroppantur amici.
Baldus dimandat qua sit de prole creatus,
Cui Leonardus, ego uerum mi Balde fatebor,
De Pompeianis Romæ sum gentibus ortus
Me tua diuersum conduxit fama per orbem,
Per freta, per montes, per ualles, perq; pianum,
Tandem post longos errores sortis aiutto,
Talem tereperi, qualem persensimus olim,
Silicet eximium sensu, guerrisq; probatum,
Maturum, placidum, mitem, laudesque ꝑ omnes
Dicendum, quem uir non tantum debet amare,

Cerberus appositio guardia orci.

Sed fera, uel saxum, uel guardia cerberus orci,
Baldus ait, stupeo cum sis generosus, & alto
Stemate progenitus, gracilis, rudis, atq; uilani
Quæris amicitiam, non hæc dilecte Lonarde,
Nõ hæc inquã homini bene stant ꝑconia basso.

Comiua.

Talia dum simul humano sermone loquuntur,
Cingar equos leuiat sellis, ponitq; cauezzas,
Quos uoltare super strammũ stallareq; fecit.

Rosinam cãtilenam rusticanam. Mensura nauium istæ sunt buttæ.

Hic mare nõ ꝓcul ẽ ad qđ sguazzare cauallos
Cingar abit, secum bellam cantando rosinam.
Aduenient pelagi quo pulsant littora fluctus.

En

En uidet immensam nauem Zeuouesibus aptã,
Quæ tenet in largis buttas sex mille cauernis.
Hæc in Turchiam multas onerata facendas
Ferret parat, quoniã pſper tenet æquora uẽtus
Immediate uocat Cingar, cignatq; parono,
Cui parlans multam ſpõdet pagare monetam,
Si compagneros uult tres, totidemq; cauallos.
Ducere Turchiam uersus, patriamq; Mororum
Eſt res difficilis, reſponderat ille, dauerum,
Namq; modo uenient pegorari trenta teſtini,
Qui nauem debent pegoris carricare teſtinis.
Cingar ait, qd ad hoc tage quæſo care patrone
Tres sumus, exiguũ ſpatiũ gẽs pauca rechiedit
Annuit ille, tamen faciat frezzoſe pregabat.
Sic faciam cui Cingar ait, uertitq; cauallum,
Mox ad connexos in amore cucurrit amicos,
Narrat eis factum, læto qui corde leuati
Diſpoſuere maris terræq; uidere paeſos,
Cernere namq; nouas coſas iuuat ire per orbẽ
Et uerſus pelagum cœperant flectere breuas.
Tandem conueniũt ubi maxima barca moratur
Quæ non barca qdẽ, magis urbs parebat in un

Compagneros Spagnolice.

Compagnos Lombardice.

Lanz, Todeſchiter.

Brena & bria, ſunt rena cauallorum, poctæ abutuntur habenis.

Parentheſis de Bergamaſchis. (dis

Hic mercadantes propriam introducere robbã
Valde fadigabant, cernebas mille facbinos
Per ſex marchettos humeris ĩponere ſommas.
I t Cato noſter ait, nemo ſine crimine uiuit,
Si Bergamaſchi damnantur crimine quo quo,
Crimen auaritiæ ſpecialiter imputat illos.
Non Bergamaſcos habitantes dico per urbem,
Sed quos paſſutos caſtagnis, atque goſatos,
Vel macco ſaturos mandat montagna deorſũ,
In ſpallam portant ſaccum, ſoganq; recinctam
Et cantant uacui coram latrone uiantes,
Sunt homines laſi, largiq; in tergora, ſingues

Maccus, eſt pulmentum ex ſemola & botiro contra hydropim, teſte Hippocrate.

Et

Goſus latinæ, gauozzo græce, & eſt quædã inflatio carnis neruoſæ circa collum, nunquam in pedibus accidunt.

Et dicunt alias gentes non eſſe dolatas
Perfecto ligno, nec habent ſua congrua mẽbra
Nãq; goſo maneant, naſcũtur et abſq; gauozzo
Vnde ſuperbeſcunt, quod eos natura creauit
Diſſmiles aliis forma, belloq; decore.
Sẽper habẽt pectus ſtomacũq; pulamine foltum
Nec geſtant pezzam ſcarlatti deſuper illum,
Strutio nanq; minus poſſet ſmaltire piombum,
Quam poſſent ferrum graſſi padire fachini.

Formaggiũ Bergamaſche.

Ad paſtũ mangiant formaggi quinq; libretta
Formaggio quoniã ſolidant mãgiamine ſchenã
Caſeus ingroſſat ceruellum, non tamen iſti
Sunt groſſi cerebro propriam contando raſonẽ,
Bergomeæ genti gens Florentinica cædat,
Plus Bergamaſco fert uermocanus in ore,
Quam cẽtũ chiachiare quas, ò Florentia dicis.
Nõ urbs, nõ caſtrum, qđ non ſit plena fachinis,
Arte fachinandi nil ſe gens altra fatigat,
Sunt Bergamaſcha ſolum de prole fachini.
Fœlices etenim, quoniam uerſantur ubique,
Nobiliũq; domos habitãt retrouantq; frequẽter
Venturã magnam Domino Dominæq; placẽtes.

Goſa.

Hanc igitur nauem tendunt onerare fachini.
Supra quã ſaltãt Baldus, Cingarq; Lonardus
Atque gubernarunt quodam cantone caualloſ.

Togna.

Interea ueniunt ciſilantes ſæpe Teſini,
Qui tria de pegoris ducebãt agmina ſecũ, (nat
Quodq; agmen pegoras forſan duo mille gouer
Prima per orecchias ſurſum nolendo tiratur,
Hanc ſeguitant aliæ quam pſtiter abſq; labore

Pegorarum inſtinctus.

Nam pegoris natura dedit ſeguitare priorem.
Sed quando Baldum ſociosq; teſinica turba
Vidit equis Nauẽ ipediſſe, quid inquit alogias

Soldatos

Soldatos iſtos pegorarum ſepta cupantes? Cupantes ruſtice pro occupantes.
Quidue caualaxxos iſtos te ſumere fecit?
Non audis patrone ratis? quin eicis illos? Soldati & ruſtici nunquã conueniunt.
Eice ſoldatos, inimicos eice noſtros,
Nam contadinus cum milite uiuere neſcit, Aſſagiamus tã nimũ quã baſtonatas.
Atque ſoffriremus mutuas mangiare budellas.
Sed baſtonatas quas aſſagiamus ab illis Notandum.
Reddere uoia uenit, detur ergo licentia uandi.
Nanita non audit, conuitia plurima dicunt,
Tollere non alios in barcam namque ſpopondit.
Sed Barcarolos quis non trouat eſſe boſardos?

Berta.

Baldus, ut audiuit bruamina, ſcoriat enſem,
Nam ſibi diſplicuit uillanos eſſe ſuperbos.
Cingar eum tenuit dicens, mihi deprecor iſtam
Deſine uindictam, nunc nunc miranda uidebis
Eſt uillanorum toleranda ſuperbia nunquam Notandum.
Altri uidebunt, altri ſed forte piangent.
Baldus ei paret, ſfodroq; recondidit enſem.

Maſelina.

Interea uentus cœpit ſoſiare galantus
Stat mare quacchiatũ leuibus tremolãtibus un
Diſcoſtant grauidam curuo de littore nauẽ dis
Paulatim quæ ſe mare diluntanat in altum.
Vela re oluuntur, zephiroq; tumentia plentur, Plentur pro implentur.
Deq; maris golfo iam littora nulla uidentur,
Denq; cantantes longum rapuere uiaggium.

Aſtutia Cingaris.

Fraudifer ergo loquit paſtorem Cingar ad unũ
Vis compagne mihi caſtronem uendere graßu?
Sum contentus ego, uẽdam, pegorarus (inquit)
Da mihi quinq; tronos ſi uis, aut quattuor ad
Abſq; ſothiezza mercati Cingar eidem (plus, Ad plus, ad mancum.
Sborſauit numos tolto caſtrone doloſos,
Sub terra quoniam falſos impreſſerat illos,

Hic Mercadantes optant rei cernere finem,
Chiſellus, fraudolẽtus & Barrus. Expectat Baldus fraudem, ridetq; Lonardus,
Nam bene ſquadrabat qđ erat malus ille ghiſel
Cingar p̃ binas caſtronẽ brãcat, orecchias, (lus
Quod butat ĩ medio cernẽtibus æquora cunctis
Illico (nam mos eſt ouium ſeguitare priorem)
Omnis grex ſequitur, precepsq; nodare caminat
Poſtq; caporalem certatim mandra ruinat,
Immo gaudenti cantabant carmine be be.
Non fuit una quidẽ quæ nõ ſcampaſſet ĩ vndas
Totum lanigeris impletur piſcibus Aequor.
Cifilare melius quam ſi bilare, uel ſubiare. Se ſforzant illas cifilando tenere teſini
Aſt ad bellaſium poſſunt cifilare gazani.
Iam tota paſcunt aliud quam gramẽ & herbã,

Diſcomparatio.

Tempore diluuii ſuper alta cacumina piſces
Errabant nemorum, diſcurrebantq; per ulmos,
Sed modo lanoſum beſtiamen paſcolat vndas.
Prouerbium Baricocolæ. Et lanam bagnaſſe ſuam iam dicere poſſunt.

Fictio poetica.

Neptunus magnum poſſedit alhora botinum,
Qui marauiabat pegoras deſcendere tantas,
Cũ quibus & nimphis, ppriiſq; baronibus unam
Egregiam Cœnam, nec non duo prandia fecit.
Omnia mangiarunt, adeo quod Gatta dolebat
Namq; polita nimis ſub menſis oſſa cadebant.

Comina.

Iutare, pro aitare. De riſu Baldus ſchioppat, creppatq; Lonardus,
Ac mercatores omnes ſtrepitoſe cachinnant.
Glamitat o o, uelut ſi quis nolẽdo dat aliquam zucadã, protinus, o, o, prounntiat ſuccincte. Cingar nil ridet, ſed velle iutare uidetur,
Atque trabuccanti pecudi ſuccurrere fingit,
Sed magis i fluctus buttat, buttãs quoq; clami
Ad parteſanas, chiappũ dãt preſto teſini (tat, o, o
Prouidus at Cingar zanettam corripit unam,
Inde uocat Baldum monſtrat zuffumq; teſinis.

Quid,

Quid, loquitur, uultis mecum brauare Vilani?
Quo uestram causam diffendere iure potestis?
Est nunquid talis uestris usanza paesis?
Nonne meã possum, sicut uolo, spendere robbã?
Castronus meus est, modo quem mea tasca paga
Deq; meis rebus facio qđ uota comandat, (uit
Hic gentilhombres ibi quos astare uidetis,
Iusto iure suum possunt narrare parerum,
Si mihi tortus erit uestrum sperare douerum.
Si uobis, iubeo rugmentas ponite dagas.
Nos altramentum quid sit soldaica proles
Vobis mostrandum est factis & absq; parolis,
[illegible]
Stat male gentili sub corde superbia certe,
Pessima sed res est uos rozzos esse superbos.
Nec toto in mundo reperitur abusio maior.
Quam si uillana quisquam de stirpe superbit.
Has uillanias non sofriuere tesini,
Cingaris ad panzam trat quidã cõcite dardum,
Quẽ similis dano Cingar saltando schiuauit.
Illico surrexit Baldus cignatq; Lonardo,
Amboq; brazzatis scutis brandisq; cauatis
Impetuosa rudes assaltauere bricones.
Qui male pensantes aliquos hos esse gazanos,
Cum partesanis rubeis brauezare comenzant,
Sed Baldus subito miseros de pane cauauit,
Figere sdegnatur cum tato uulnera brandi,
Sanguine uult spadam nec spegazzare uilano.
Sed piatonadas illis tantummodo tirat,
Quæ nimis horrendæ testas & brachia spiccãt
Postque suas pegoras uadunt finaliter omnes.

Fictio poetica.

Finierat Baldus nec dum ammazzare tesinos,
Aeolus austrorum magnus Rex atq; magister,
Sceptra pians uastam montagnæ scandidit alpẽ

Gentilhombres spagnolice.

Dagas genus spadæ, quam pegorari portare solent.

Notandum.

Carmen scabrosum.

Rubeis uel sanguine ranarum uel rubeis prorugineutis.

De pane cauare, est prouerbium usitatum pro erripere uitam alicui.

Hic girans oculos ſpatioſa per æquora circum.
Nullam proſpexit nauem nullamq; galeam,
Veniuit naturaliter, ſed uenit ſincopaliter. *Ergo ſuos recreare notos ſibi uoia ueniuit.*

Deſcriptio uentorum.

Cõcauus hic mõs eſt qui culmine toccat olympũ,
Fundamenta tenens maris inficcata ſub undis.
Groſſibus eſt aſper de ſaxis atque pedrazzis,
Non illic frondent ſiluæ non herba uireſcit,
Mõtis & ad cimmã ſtat porta chiauata freqẽ
Quæ ferri tota eſt, Vulcani facta botegis (ter,
Claudit & horrendũ ſcabris ſub cautibus an-
In quo ſunt Vẽti ſub portis mille chiauati (trũ
Atq; cadhenati uario beſſamine ſtrident,
Attenti ſemper ſi porta recluditur illis,
Mille annos una hora ſibi eſt ſaltare deforas,
Atque procelloſa pelagum uexare trauaio.

Comparatio.

Qualis cazzator bracchos, uolucres q; lepreros,
Canis bracchꝰ & canis leprerus qui ſint optime dextri ſcripſit Turpilius. *In preſone tenet, mangiandi datq; nientum,*
Plus bene quo ualeant morſu boccare famato
Saluadicinas, leuiusq; netare caminum.
Sic & moſuro uentos rex Aeolus antro
Chiauat, ut optantes groppis exire ſolutis,
Atque uidere diem, crudelius æquora uerſent.
O miſer illa Ratis, ſed plus miſer ille nochierus
Quem improuiſa rapit uentorũ ſquadra boãtum
Vei quem cum ſocus ferus ille Siroccus acoiat,
Acoiat, corripit. *O, quantum preſtat ſit praticus ille paronus,*
Qui pugnat tantã uentorum contra lonagnam.

Pedrala.

Aedus ergo uidens mare nauibus eſſe uodatũ
(Nõdum quæ guidat Baldũ arriuauerat illuc)
ſto cadhenazzos tirat extra foramina groſſos
Ferratasq; aperit ualuas, intratq; dedrentum.
Qua propter uenti rident, feſtamq; comenzãt,

Vix

Vixq; tenent illos ferracea uincla frementes.
Increpat illorum ſmantam multũq; minazzat
Aeolus, & ſceptro repetantes ſæpe flagellat,
Qui uellent extra ruptis borrire cadhenis, Smaniã inſaniam & furorem.
Et neptuniacam cito ſtraudare quietem,
Eſt ibi Siroccus uento crudelior omni,
Eſt ibi Garbinus, Grecus, Leuanticus, Oſter,
Eſt Tramuntanæ Baſtardus Borra fiolus, Borra filius baſtardꝰ tramontanæ.
Eſt Viſcinell us, Libecchius, deinde Maeſtrus.

De libecchio.

Libecchius ſpumam rabioſo fundit ab ore
Fodratosque oculos portat de carne ſalita.
Nunquam ſufflaret niſi centum mille diablos
Afferret ſecum, quibus aſtra fretumq; uolutet Prouerbiũ, quũ qs oculos habet propter iram.
Ex Aphrica genuit Garbinum coniuge natum.
Libecchius pater eſt, Garbinus filius, uxor Libecchius grece Aphricus. Marcilꝰ paruũ mare.
Aphrica, qua propter libecchius grece uocatur
Aphricus, & lugurũ tãtũmodo praticat æquor.
Et ſdegnatur aquas ueneti ſoſiare marelli,
Ad quem Garbinum mittit ſolummodo natum.

De Garbino.

Garbinus quando pelagum fantaſticus urtat,
Si non contraſtum ſociorum ſentit habere,
Semper maturo ſpaciatur in æquora paſſu.
Sors ſua cum Greco data ſit gioſtrare leuanto,
Fert hædi barbam de ſtizza et ſanguine plenã
Deque ſuo rabido fluit ore cagnacea bauã

De Tramuntana.

Tramuntana collit gelidos uentiſſa paeſos, Dicimus uẽtum & uentiſſam, ſicut abbatem & abbatiſſam, Papam & Papiſſam, Abuſu, adulterio
Quæ borrã genuit pregnans aquilonis abuſu.
Hanc uocitant boream de nati nomine Greci.
Ipſa gelans nimium cogit portare pelizzas,
Perquã caſtronis pegoris quoq; Lana toſatur,
Vt nos pelle ſua poſſimus uadere freddum.
Tota bianchezat gelidis ſua teſta pruinis

Deq; suis pendent horrentia stiria trezzis,
Ipsa diabolicum generarunt peßime Borram.

De Borra.

Quid nam scribendum de te fantastice borra?
Quando repugnaris uel contrastaris ab ostro,
O miseram Barcam quæ tunc in gurgite uogat
Non durant remi, non arbor, uela, Timonus,
Omnia sfracassas, rumpis. spezzasq; rapisq;.
Te barcaroli formidant, æquora solus
Conturbas, agitasq; undas ad nubila ruptas.
Fert appena tuam spagnola galea ruinam,
Quam ueluti ballã sbalzare per æquora cogis,
Nec brauare uelit Nauis genoessa qđ ampla,
Qđ maior reliquis, quod ubiq; garbasa tendat,
Quãdo borra suis curas hanc quippe negottã.

De Ostro.

Contrastum borræ morbatus dicitur ostro,
Quẽ Greci clamãt austrũ, nothus est pater ipse,
De quo nunc dicam Sirocchi nomen habente.
Oster hẽt secum mala quanta catantur in orbe
Anteq; quã suflat stigias se portat ad umbras,
Cerbereasq; prius se meſcolat intra ganassas,
Atque uenenatis sua fœda. pectora bauis,
Inde tenebrosa reuolutus nube Baratri,
Tres serpentinas trangiottit in ore sorellas,
Oster nocẽs Romæ. *Nec tantum pelago. sed Romæ dat mala pascã.*
Maxime quãdo tuas o Roma superba latrinas
Perflat, & intenerat cagatores mille per urbẽ,
Palleſcunt homines, scuro tinguntur auerno,
Incurrunt nullo tutos medicamine morbos,
His equidem tantum nocuit peßtem fluus oster,
Morbida uaccarũ qđ facta est mandria Roma,
Quæ tiberim siccant, Vrbẽq; putredine turpãt
Illic cancrescunt gentes. Franceq; Barones
Deuentant, plus Roma parit quã frãcia gallos,

De

De Siroccho.

Sirocchus pater est Austri, quē diximus ostrū.
Qui contra placidum certat spirā do maestrum
Quiq; gignit quasdam ballotta siue granellos,
Quæ componuntur per nubes, grando uocatæ
Istec tempestas non cascat tempore freddi,
Sed tantum quando Terram nimis urit apollo.
Humida materies cum calda iungitur, atque
Ingarboiatur, donec solidatio quædam
Concipitur simul in duris uoltata balottis.
Poltronos facit hæc se desperare uilanos.
Quas uno fruges acquistat sudor in anno,
Tempestas una raptim desertat in hora.
Vignas fracassat teneras, mollesq; racemos,
Frangit aristarum spicas, rumpitq; canellos,
Audis gaioffos tali pro sorte uilanos
~~Blasphemare deum, cœloq; ostendere ficas.~~
Sirrocchi mos est boffare culamine tantum,
O quales mollat per nubila quippe corezas,
Quæ nos pensamus sint magna tonitrua cæli,
Credite dauerum non esse tonitrua cœli,
Ast appunt ando pettos Sirrocc hus alentat.
Spongosas alas portat, grauidasq; pioza,
Hoc Venetas spirante uides plorate muraias,
Descazzare potest humorem sola nocuum
Maluasia tamen nihil est adaquanda bibenti,
Est quoniam facimus dulcem ingulare falernū

De grandine philosophicus passus.

Ingarboiarur, ualde uī scetur.

Fica tribus digitis pro contēptu antiqui fingebant. Vide plutarcum. Opinio merlini de tonitruis.

Pettꝰ est uē tositas tundior coreza, testatur Auerois. Notandum.

De Maestro.

Atpius incedit matura fronte Maestrus,
Restaurat persos Nautas, spezzata reformat,
Atque fauorezzat grato spiramine poppæ.
Hoc afflante cadunt tristes de pectore curæ,
Amissi redeunt animi fugiuntq; timores,
Confortat, releuat, succurrit, reddit alegros,
Quē zeffirū gēs greca uocat, quo florida prata.

Quo ueniunt siluæ utridæ, quo tẽpus amenũ est,
Si uult Sirroccum quandoq; domare superbum
Fauonium mandat bizarrum, fronte minacem,
Est germanus ei, magno contrarius euro,

Oſellus iouis, ẽ Aquila

Ipſe manus habet atq; pedes Iouis instar oſelli,

Furus qui & Ieuantus

Gens quando ſoſiat caueat male pratica ponti,
Namq; ſuis ſpeſis quæ ſit ſua forza prouabit.

De Leuanto.

Surgit ab aurora ſuus hoſtis, dicitur eurus,
Quẽ melius clamat uulgaris lingua leuantum,
Mitigat ardentes cum tranſit Apollo faſellas.
Turbatum ſocijs tranquillat ſæpe profundum,
Tunc nauaroles multum ſua flamina laudant,

Orza, eſt cor da quam uẽtus ad propoſitum tirat.

Seu ſeriat puppim ſeu Barcam guidet ad orzã
Forte tamen uentis ſi contraſtatur ab altris,
In coleram ſaltat, pelagumq; ſoſopra reuoltat.

De Viſcinello.

Eſt quoq; uenticulus quidã, paruuſq; nothinus,
Quem Viſcinellum Nautæ dixere uetuſti.
Iugiter is quando pelagum fortuna rebalzat,
Se ficat in fluctus, & circum circa regirat,
Quapter gignitur uortex, uel moia uocatur.

Pedrala.

At ſi uentorum tot nomina ſcribere uellem,
Lectori facerem pro longis tædia uerbis.
Ergo ſchadenatis illis rex Aeolus uno,
Se cantone tirat ne forte uolaret & ipſe,
Namq; ſuum dominũ p nubila forte tuliſſent.

Prouerbium ſcarramellę, quando incertus & inſtabilis uentus gonfiat uelum. Tinxit pro extinxit.

Signa Tempeſtatis.

Nox obſcura ſuas paſsim diffuderat umbras.
Aſtraq; paulatim fumentabantur ab uno.
Nimbiculo, faciunt aliquando uela foradas.
Vidi & aſcortus iam plurima ſigna patronus,
Ex quibus agnouit qd magna pcella minazzat.
Me miſerũ clamat quã nunc ſcaldabat Apollo,

Atque

Atq; sub obscuros nimbones lumina tinxit.
Pallida nunc luna est, nunc ignea tota uidetur,
Cernite Delphinos qui saltant de super undas,
Audiuere maris sub fundamenta monerí.
Curaui nihil in portu quum tute morabar,
Cernere stridentes gauinellos ire per undas,
Scandebatq; altum girans Aeronus olympum.

Gauine'li sunt aues q̃ piscibus uescuntur.

Togna.

Sic ait, & subito se contrastare parecchiat,
Quid facit? appochũ sua uela magister abassat,
Denudat brazzos plantans se retro timoni,
Plurima sollicitis famulis gridando comandat,
Cui parent omnes facientes mille facendas,
Hic mollat cordam, tirat ipse, reuinculat alter,
Et centum raucas audis cantare cirellas,
Et centum uoces hominum facuntq; subentq;.

Gosa.

Nobilis in quodam stabat cantone Lonardus,
Vt Baldo ludens cum datibus ad tauolerum.
Nil ponunt animum tempestatẽ esse propinquã,
Illorum mentem plexam sbarainus habebat.
Ast alia Cingar solettus parte iacebat,
Ac dormentatus ronsabat more bouino.
Quisq; facit quicquam propter defendere nauẽ,
Sed tantum Cingar sornacchiat fronte supina,
Cui non spingardæ potuissent rumpere somnum,
Morpheus ipsius totos summerserat artus.
Hũc scorrozzatus quidã schiauonus adocchiat,
Cingaris & magno percussit calce culamen,
Sic, ait, attendis latro succurrere Nauí?
Cingar apena leuans oculos ferus in pede saltat
Schiauonemq; illum usbrato concute pugno,
In medium pelagi fecit tommare defactum,
Qui stramortitus nodan di perdidit artem.
Ac repletus aqua descendit ad Aequoris imum

Dates, aleę Tauolarum. Saxillum. Sbarainus genus ludi.

Quo facto reliqui schiauones illico surgunt,
Namq; super Naues gens talis plena pedocchis
Stare solet, currunt ueluti rabiosa canaia,
Et per trauersum brancato Cingare buttant
Illum salsigeras in undas ut moreretur.
Sed per uenturam spoliauerat arma pradessum,
Incipit æquoream brazzos menare per undam,
Tam bene, quod cunctis nodando rana uidetur.

Pradessum & peradessum, latine dicitur nup.

Berta.

Interea sensit Baldus quod Cingar in undis
Postulat altorium, Terræ Tauoleria buttat,
Atq; uidere quid est currit sociante Leonardo.
Proh dolor, ut repit qđ carus Cingar annegat,
Per quem presonem nuper scampauerat atram,
Et quod schiauones buttantes saxa trauellos,
Nolunt qđ manibus Naui se Cingar atacchet.
Quali sit captus poteris pensare dolore.
Insuriatus enim patefactum sguaginat ensem,
Ad primum tractum sex misit in æquora testas.
Propter quã bottã spallas gens porcida uoltat,
Nec tentare uolunt Baldensis uulnera spadæ.
Illos insequitat per Nauim Baldus ubique,
Ad mare se potius donant quam cernere Baldũ,
Quos repetare uidens rubefacta p æquora Cin-
Non cessat nodãs illos seguitare p undas, (gar,
Quos manibus prehndẽs ĩ collũ stricte negabat.
Miserat et plures Leonardus ĩ æquora mortos,
Qui porgens hastam clamabat, Cingar adeste,
Teq; huic hastæ brancans exibis ab unda.
Tũc Cingar nãdo remeat se chiappat ad hastã,
Quem Leonardus aquas pilãs tirat extra mare
Patronus barchæ laxauerat ante timonẽ, (nas
Vt precibus posset Baldi lenire furorem,
Ipsius ante pedes tremulo se corde straiaccat,
Atq; petit ueniã, quia sæua procella minazzat.

Et du-

Et dubitat quod gens, robbæ, nauisq; peribit,
Quo sermone pius cessauit furere Baldus.
Incusatq; suos mortem meruisse fameios.
Tunc forbet spadam rubro pro sanguine rubrã,
Inq; locum posuit, comitemq; iutare cucurrit,
Quem reperit pagnos sub lunæ luce, sugantem,
Et Leonardus eum multo sbeffamine soiat.

Conclusio

Figura galãtiæ. Soiat, trufat.

Sed quia murmur adest ponti, rabiesq; sirocchi,
Palida Togna fugit, sine qua nil dicere possũ.

Explicit phantasiæ Vndecima Macaronica.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MACARONICEN. XII.

Maxima vẽtorum contrastamenta fremiscunt,
Tempestas pelagi multa rouersat aquas.
Neptunus sua qui casamenta reuoluere uentos
Senserat, iratus cædere fecit eos,
Quos in Vulcani trapolatus rete latentis,
Bastonare fecit Iuppiter ante deos.
Aeolus imperium uentorum perdit, & istud
Possidit ambitio sola uolente deo,
Baldi nauis adit scopulum, quo fada Fedrigo
Gonzagæ manto ricca sepulchra locat.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI PHANTASIAE.

Macaronice Duodecima.

Ecce repentino mea uersu Togna comenzat.
Namq; repentinus uentorum stolus ariuat.
Borra prior, contraque furit pestem fluus oster.

En li-

En Libecchius adest, siluas casamẽta strauaccat
Spoluerizando uolat, stipulas ad sidera portat,
Solus & in Zeñnæ placidum quatit æquora por
Sed rebruscatur ualido sofiamine Greghi, (tu.
Tergore qui montes sburlando uadit aquarum.
Nõ habet oppositũ Sirroccus albora Maestrũ
Contra Fauonium stringas culamine mollat,
Pro qbus astra tonãt, tremit orbis, nutat olym=
Pestifer oster aquas ĩplet Cœlũq; tenebris, (pus,
Iam mare turbatum montagnas concipit altas
Castronesq; freti pascuntur ubiq; bianchi.
Iam gridor ætherias hominũ quatiebat abissos,
Sentiturq; ingens cordarum stridor, & omnis
Pontus habet pauidos uultus, mortisq; colores,
Non plus bianca diem sparpagnat luna p or bẽ,
Nubila tetra uolant uentis agitata nefandis.
Fulgure flammigero tantũ lampezat olympus,
Post quem fulgorem pettos Sirroccus alentat,
Inde procellosas agitat sborratq; piogias.
Ver erat, hinc uomitat cõcretas flamine ballas,
Vela forata micant crebris lacerata balottis.
Tramuntana suos crines, gelidosq; capillos
Explicat, & stabulis septem discessa bouorum
Occultat stellam pro qua Calamita regirat.
Schiauones nequeunt deponere uela tremantes
Maxima uentorũ quia uis, pluuiæq; repugnant,
Nũc ferus oster hẽt palmã nũc Borra supchiat,
Irrugit pelagus, tangit quoq; fluctibus astra,
Horrendã mortem Nautis ea cũcta minazzãt,
Qui sine speranza uoces ad nubila mittunt,
Atq; simul feriunt laceris, heu, pectora pugnis.

Clio.

Stant mercatores taciti, mortemq; pauescunt,
Præteritos coguntur enim deflere labores,
Heu cui diuitias aiunt, cumulauimus istas?

zennam pro zenua, zeno uesi dicunt. Grec⁹ & greghus.

Heu

Heu qbus in rebus nostros negleximus annos?
Duximus hāc frustra per tanta pericula vitā,
Mercibus his nostris multo aspirauimus auro,
Mercibus his nostris ita nūc demergimur undis
Heu cur nō potius Monachi uel norma seueri,
Vel mage Eremitæ placuit sacra cellula nobis,
Quam rabiosa fames auri? quam sensus habēdi?

Oratio.

~~O Deus, ò cæli factor, nostriq; Redemptor~~,
Ne memora fraudes quas egimus, ecce p̄cantes
Lugemus commissa, fuit non æqua, fatemur,
Mēs tibi nostra, sumus fragiles, lapsuq; frequēti
Decidimus, tetrū quo sæpe meruimus Orcum,
Tu speciale tamen ~~saluantis nomen Iesu~~
Semp hēs, pietasq; premit tua crimina nostra.

Desperatio.

Perdimus heu miseri nil proficientia verba,
Quæ nequeūt dispersa nothis contingere cælū.
Iugiter ira Iouis magis ac magis horrida cre-
Iusta sui tangūt nostri nec pectora fletus. (scit
Fallitur extremam qui se conducit ad horam,
Sperans deleri modico sua crimina luctu.
Notandum.
Nō amor hūc tangit, baratri sed maximus hor
Cernite qui mōtes vndarū nubila uexant, (ror
Cernite quæ piceos inuoluunt flamiua nimbos.

Berta.

Dum sic plorantes miseranda uoce stopinant,
Notandum.
Coguntur proprias de Naui trare ricchezzas,
Plus quia uita placet quam centum mille tesori.

Vigor Baldi.

Temmam timorem.
Nullam Baldus habet tantū sub pectore temmā.
Currit ad hortandum nauiā formidine prægnū,
Cui dat suffragiū, torquet, pressatq; timonem,
Sollicitat famulos barchæ, facit hic, iubet illic,
Nūc ve tirat cordas, nūc mollat, praticus extat

Nochierus

Nochierus, quem nõ facit ars, sed nimpha bifor
Iugiter in trepida solatur uoce timentes. (mis
Ob nimiam cælũ pluuiam sfondrare uidetur,
Nil tamen in testa seu brettam siue capellum
Baldus habet, dicens illam montare nientum,
Dũmodo scampentur reliqui, uult ipse negari,
Ponite clamabat patronus, ponite uelum,
Nam pluuia caricata nimis scarpabitur arbor,
Ast intricatas nequeunt dissoluere cordas,
Immo cadens forza uentorum quisq; trabuccat,
Prestus alebardam solerter Baldus achiappat,
Cordazzasq; nouem tractu mozzauit in uno,
Velaq; scarpatis cascarunt prona cirellis.
Cingar solettus cantone iacebat in uno,
Qui metuendo moris cagarolam tristis habebat.
~~Gallitiæ nouit sanctum uistare Iacobum,~~
~~Cui faciet binas per pretum dicere Missas.~~
~~Vult quoque Loreti sanctam uistare mariam,~~
~~Candelasq; duas uult illi ferre biancas,~~
Omnibus, ò quales sanctis facit iste pregheras,
Seq; met incusat plures robasse botegas,
Sgardinasse domos, & sgallinasse polaros.
At si de tantis scampabit forte periclis
Omnia restituet, poueros aut induet omnes,
Mox eremo sanctam menabit deniq; uitam.
Penitet ut lingua factuq; fuisse molestus
Religiosorum normis, uariisq; statutis,
Et quod peius erat fratres spoliasse, uel aras.

Comina.

Talia dum Cingar trepido sub pectore voltat,
En rupta sublimis aquæ montagna ruinat,
Quæ totam superando ratẽ denettos trauarcat,
Et mercadantes conuoluit in Aequora plures.
Baldus firma stetit ueluti uecchissima quercus,
Cingar se manibus lignum attaccauit ad unũ,

Fortuna.

Mira Baldi humanitas.

Scarpabitur, frangetur.

Alebarda est genus teli quã Plinius pistorolam uocat.

Cordazza ꝑ accressimentum cordicula per diminutionem.

Vistare pro uisitare.

Loreti dixit macaronice Sgallinare, gallinis priuare sic columella, per eminẽtia fiãtur pollaria ne uulpæ sgallinent.

Eremus macaronice breuiat mediã, latine producat.

Denetto aduerbium est, latine affatim.

Firma ꝑ firmiter.

Se tunc

Se tunc spazzatum pensauerat esse debottum.
Iam tundus medium noctis uoltauerat orbis,
Sæuit acerba magis rapidas fortuna per undas,
Perdiderat scrimmã tremulẽtus nauta timonis,
Vlterius nescit qua drizzet parte caminum,
Ad quas ducatur bandas, ad quos ue paesos.
Continuo grandis uentorum forza repugnat,
Nunc sbalzata Ratis sũmũ toccabat olympum,
Sbadacchiãte, fatiscẽte. *Nunc subit inferna unda sbadacchiãte, paludẽ.*

Fictio poetica.

Stabat Neptunus solio tumefactus in alto,
Qui uiridi crines squamatus cinxerat alga.
Huic maris in fundo stãt urbes, castra, palazzi,
Cimotus, aliter Gimothoe, deus marinus. *Atq; suis duris ibi chors bandita tenetur.*
En Cimotus adest, Delphini terga caualcat,
Quem pauido uultu speronat more caualli,
Quisq; facit largum, nescit quid dicere uoltat,
Illico Delphini curuo de tergore saltat,
Inde canans brettam cõtextam cortice Cappæ,
Cappa est genus cocleæ marine, quã caldei uocant oacternifonta. *Ante pedes regis Neptuni crura pigauit,*
Quo nam proclamat, rex tanta superbia uenit?
Quæ quoq; sub tristi ꝑsumptio corpore brauat?
Ergo Iouis frater cum sis, uastiq; profundi
Rector, & imperium sup omnia flumina porte
Quod tua guastentur pateris casamenta ꝑ unũ
Fursantem indignũq; tibi slazzare mudandas?
Aeolus est istec, qui nescio qualia saxa
Sub tenet arbitrio, rupes ab Apolline coctas.
Pedãtũ differre a pedagogo Platina negat cõtra diomedẽ Bogha genꝰ laquei ferrei qui pedes incarcerãtur. *Castigatq; rudes uentos de more pedanti,*
Quem quoq; Iunonis Rosianum credimus esse,
Ardimentum habuit sine uestro quippe sapere
Speluncas montis uastas aperire busati,
Atq; scadenatis uentis, boghisq; slegatis
Omnes despecu uolta dimisit in una,
Tanta rouersarunt undarum culmina ponto,

Ac

Ac mõ nõ ceſſant tot in æthera mittere fluctus
Quod ſuperi metuere diu, metuuntq; negari,
Mancauitq; pocum quin trabuccaret ab arce
Iuppiter æteria, credens hos nempe gigantes,
Qui ſibi terribilem quõdam fecere ſcagatam.
En quoq; nunc noſtras ingombrauere maſones,
Atque ruinarunt, & tutta uia ruinant
Attria noſtra, caſas, Nimphas, me, teq; ſpauẽtãt
Et tempeſtati niſi tu prouideris iſti,
O Rex magne tuis fortaſſe negabimur undis,

Turta uia ad uerbiũ perſeuerantis.

Goſa.

Intumit Neptunus eos ſentendo tumultus.
Terq; tridentino concuſſit littora ferro.
Trombettam ſubito mandat Tritona uocari,
Quem facit aeolios & ſcotos ire defattum,
Ad quos inuenit Regẽ qui flamina ſtreggiat.
Iuppiter officium dederat cui tale Regazzo,
Huic de parte ſua conuitia talta dicat,
Qualia conueniunt poltronibus atq; dapochis.
Triton id aſcoltans celer inde recedit, & unã
Inſtar equi phocam ſcandit ſpronatq; fiancos
Piſcis, & accepto cornu de dente balenæ
Carpit iter pelagiq; ſecans extrema ſtafezat.
Vt ſuperas adungit aquas danzare comenzat,
Namq; procelloſis hinc inde gettatur ab undis.
Peruenies ſiccis ubi terminat æquor arenis,
Aeolus ecce uenit, rupem qui liquerat altam,
Vndarumq; godit ludentem cernere danzam.
Laudabat forzam greghi, rabiemque ſtrocchi,
Ambaſſariam tunc fecit Triton acerbus
Conuicus, quare trepidat rex paruulus altum
Regem cui potus cui flumina ſtagnaq; ſubſunt
Nil dubita, dixit, dubita nil ſplendide Triton,
Nũc nũc in pprios tumulos uolo chiudere uẽtos
Iq; celer, atq; ſona bis terq; per æquora cornu.

Tritõ Neptuni trombetta.

Flamina ſtreggiat ac ſi eſſet gubernator ſtallæ.

Dãzam uẽtorum & fluctuũ procellã intellige.

Altera

Altera fra tantum per me proniſio fiet.
Dixerat & montis culmen repetiuit aguzzum
Ingrediens antrum, cito uentum diſtigat illũ,
Maeſtrum. *Quem dicunt (ueluti dixi deſopra) maeſtrum,*
Vt reliquos ualeat de ponto ſtollere uentos,
Et motos dulci fluctus lenire bonazza.

Mafelina.

Iuppiter extrema pro tempeſtate gridabat,
Sine ſento fulmen iacta ri non poteſt. *Et ſcorrozzatus uult fulmine ſternere uentos,*
Non iactare tamen ſine uentis fulmina poſſet.
Sed niſi præſidium meretrix tũc Iuno dediſſet,
Schegnire antiqui dicebant pro neceſſe eſſe. *Aeolus omnino ſchegniſſet perdere teſtam,*
Attamen imperium uentorum Iuppiter illi,
Suſtulit, & cœli miſerum priuauit honore.

Parenthesis.

Credite mortales, non uentos Aeolos arcet
Amplius arbitrio, nec ſoluit & inde cathenat,
Verum conſilio diuum, monituq; ſenatus,
Traditur imperium uentorum præſtiter illis
Quos ſtigat ambitio, quos alta ſuperbia uexat.
Vult nihil ambitio uacuos niſi paſcere uentos,
Ambitioſus alit colubrem ſub pectore dirum.
Ambitioſus habet ſuſpectum mortis ubique.
Ambitioſus adeſt ubicunq; parantur honores.
Ambitioſus abeſt ubicunque ſtat unica uirtus.
Ambitioſus agit pro ſe, nil propter amicos.
Ambitioſus amat ſua tantum, cætera temnit.
Ambitioſus arat dum maxima tendit arenam.
Ambitioſus edens faſtidia, digerit angues.
Ambitioſus emit ſed uitam perdit honores.
Ambitioſus eget ſi uoto, ſe met adurit.
Ambitioſus habet ſi uotum, ſe met adorat.
Ambitioſus ineſt limoris ſemper auernum.
Ambitioſus obeſt famæ decoriq; bonorum.
Ambitioſus agros uicini iugiter ambit.

Ambi-

Ambitiosus inops fides, comitumque deum q;.
Ambitiosus opus quod sanctum sancta uetustas
Instituit, legem faciens tironibus aptam,
Diuellit morsus mordet, luuore, uenenat.
Ambitiosus erit si quando rector habenæ
Plebis subiectæ normas extorquet auitas,
Nescio quas leges nullo struit ordine uanas,
Et quas non sibi, sed populo tantūmodo librat.
Ambitiosus idē est qđ stultū, quod rude falsum Omniū malorum partícipes ambitiosus.
Futile, despectum, delirans, turpe malignum,
Illepidum, demens, insulsum, molle, frimum
Ridiculum, mendax, timidū, mutabile, uecors,
Incertumq; sui fatuum, leue, fertile nugis,
Moribus effœtum dirum, crudele dolosum, Prorumpit in Macaronicen.
Sed quid ego rumpo cercando uocabula testā?
Ambitiosus homo, nec homo sed bestia basti est. Bestia basti, bischiciticō carmen.
Poltronus, sguatarus, manigoldus, ladro, uilanus
Villanus dico, quia nil nisi uilla uilanos (nus,
Excacat ambitio sibi quos legit, atq; molestat,
Ambitiosum hominē cernens dic esse uilanum.
Qui facilis tornat, post sedis culmina zappa.
Nescio quos uidi gaioffos ire uilanos,
Qui quando beccam portant, uaduntq; togati, Becca, est bāda doctorū, quam ferunt in humeris.
Sereputant alios Cicerones atque Catones,
Ac si monstrarent in uestibus esse galantis.
Doctrinā, pulchrasq; tumēt equitādo mulettas
Dispresiāt homines quibus est fortuna siniſtra,
Primaias optant sedes, dominiq; uocari, Primaias florētini dicūt primas, sicut & denaium, notaium rasoium.
Se gonflant, soliq; tenent andando caminum.
Si quis non illis brettam cauat, ille notatur.
Deniq; post tantos faustus, tantosq; tumores,
Supra lombardum se firmant ecce quaiottum,
Vnde suus finis tandem nisi merda uocatur.

Comparatio

Non aliter sicut muscam persepe notaui, Musca istauī

Quæ

detur habere colorem canzanti.

Quæ similes auro fert alas, atque ueluto.
Quæ quoque qñ uolat dulcẽ mouetore camænã.
Nunc huc, nunc illuc uolitans uaditq́; reditq́;,
Quã facere egregiã cosam tunc uelle putamus
Forsan odoriferum se imponere supra fiorem.
Quo bibat instar apis seu mannã, siue rosadã.

Quæstio hic nõ parua co orta est an musca fit osellus. Auerois diffinire non audet. Strõzus est illud qđ si biassatur efficit merda.

Quis non id penset cum sit tã pulcher osellus?
Dulcisonamq́; canẽs frotolam Sirena uidetur?
Verum post longos modulos, uariosq́; uolatus,
Postq; brauariã (uideas quam turpis habetur
Exitus) en stronzum plantat se desuper unum.
O bellum punctam, quam nostra superbia tẽtat
Ambitio uanos pascit mihi credite uentos,
Hi postquam fuerint nebulis flatuque pieni,
Ecce repentino fortunæ uerbere crepant,
Dantq́; stramazzonẽ talem, talemq́; culadam,
Quod nunquam surgunt in toto tempore uitæ.
Credunt insani semper cumulare Triumphos,

Mastinus canis rusticus.

Et quod habent perdunt, ueluti mastinus esopi

Comparatio.

Hic dum robbatam gestabat in ore coradam,
Mirauit propriam liquidis in fontibus umbrã,
Ac umbram carnis maiorem credidit esse
Bocconem qua propter aquas se iecit in illas,
Et carnẽ linquens umbram deceptus aboccat.
Nam bocconadam pro carne piauit aquarum?
Sic non contenti magna de parte superbi,
Ad totum spirant, & partem denique perdũt.
Imperium donat uentorum Iuppiter istis,
Cum quibus hunc mundi pelagũ, nautasq; molestant.

Comina.

Sed de propositio uideo cascare Cominam,
Parcite non uini, coleræ sed copia fecit.
Semper ero, semperque fui, non esse rafinam
Hipocritis, nec non contrarius ambitiosis

Qui

Qui ſossint utinam medium ſibi rũpere colium.

Togna

Perfetta iam placidus girat confuſit Maeſtrus
Ex quo uentorum cito controuerſia ceſſit.
Paulatim fluctus ſe ſe nihilare comenzant,
Incipit, & cornu triton ſoſiare ganaſſas.
Illico diffugiunt uenti, nettantq; paeſum,
Sed faber interea Vulcanus patre iubente,
Rete magiſteria miſtum fabricarat ut arte,
Quod circa pelagi fines abſcondit arenæ,
Ergo dum pauidi portant carneriæ uenti,
Et baſtonatas neptuni ualde timeſcunt,
En infelices trapolam uilupantur in illam,
Vt uilupantur aues in uiſchio ſupra bachettas,
Sbirrorum cœli præſens fuit illico ſtolus.
Mars bariſellus erat cœtu ſeguitante præibat
Mercurio tantum meſtrali cura debatur.
Eſt nam qui uadit per mundum tollere pegnos.
Diſcordes menant ſtrictos in uincula fratres,
Atq; cadhenatos ſtraßinat ante tonantem,
Cernere meſchini nollent Iouis ora furentis,
Qua propter guizzant repetãt, ut ſæpe uidemus

Nettare paeſum eſt fugere.

Comparatio.

Cum largum prendit ſpatium piſcator aquarũ
Retibus, & laqueo piſces intornat amplo,
Inde ratem ſmontans, cordas ad littora longas
Contrahit, unde uno ſe faſſo retia ſtringunt,
Ac omnes piſces ad caudam retis adunant,
Et ſguazzant ſguizzant uolentes ante uenire
Ducuntu. uenti tandem, quibus ora ſerantur
Inſtar uaccarum muſarolibus atq; ſbadacchis
Nam ſolo ſtatu Borre, madidiq; ſirocchi,
Numina de ſummo caſcaſſent omnia cœlo,
Hic baſtonari mandauit Iuppiter illos.
Et baſtonatos dimiſit ad antra diabli,

Adunantur. Muſaroles, ſũt ex ſtropis contextę quibus ora Bouum mũgiare blauas inhibentur.

Qui

Qui centum solito reserantur carcere groppi.

Berta.

Fugerat interea ponti fragor, atque tumultus,
Ecce procul scopulum respexit Baldus aguzzum
Non locus herbosus, sed nudũ marmor habetur
Illuc, semirutam d clinat nauta carinam,
Solis vt ad radium possint extendere gazas,
Ac miseram chiodis barcam renouare foratam
Cingar se prora saltans dispiccat ab alta,
Tangere gaudet humũ, passatas deuouat undas
Baldus eũ sequitur, simul & Leonardus arenã
Iam læti calcant, & alegra fronte resultant.
Non per miraclum illic paruula nascitur herba
Cunctaq; sunt lapides strinatæ solis ab igne,
Pendentesq; alto scopuli de vertice cautes,
In quibus albergant falco peregrinus, et vncus
Accipiter, smeriollus, item, gauinellæq; proles
Cingar ubiq; suam, dum querit, seruat vsanzã
Donec ad obscuri portam deuenerat antri,
Comparatio *Nõ intrare audet, sed apertam porgit orecchiã,*
Si quemquam ualeat strepitum sentire deintro.
Quale per aurificũ botegas murmur habetur,
Quũ ps martellas, pars limat, pars colat aurum
Immo quale sonat per stradas quasque Milani,
Tale per occultam sentit reboare cauernam,
Annuit vt veniant, sociis placet ire dedrentũ.
Itur cæca domus fuligine tota nigrescit,
Quo plus accedunt, plus martellatio tich toch
Insonat, & rigidi limatio crebra metalli,

Ars Alchimiæ.

Post centũ passus quadram catauere piazzam,
Quælibet est trenta cubitos quadratio longa,
Cõparatio. Filatoium, quo sericum filatur. *Porticus in circum sexo omni parte columnis*
Sustentata rotat uelut omnis sphæra polorum
Vel sicut Modenæ filatoium siue Bolognæ

Vidi.

Vidimus intornum setam voluendo rotare
Queq; columna duplex est bronzo facta dorato
Astr habet ex auro bases, capitellaq; schietto.
Arcus argentum renitent, uolteq; musaicum,
Aurea circuitum claustri cornisia cingunt.
In medio plateæ super octo celsa pilastros
Arca sedet subter larga testudine plombi.
Ipsa decem cubitos est longa, sed alta triginta,
Pyramidis quoniam sua cuspis tenditur instar.
Tota laboratur miris sculptoribus auro,
Per qđ Carbo nitet, Topacius, atq; smaragdus
Cãdidulæ Perlæ, onichinus, granata, Saphirus
Pulcher Ametistus, Rubin, radians q; berillus,
Quæ passim fulgent velut alta per æthera stellæ.
Quisque pilaster erat Cristallo conditus albo,
Cuius in internam splendens carbonculus aluũ
Transparet veluti candela ficata laternis.
Porfida non mãcant, alabastraq; candida muris
Nec Calcedonium ne vulsa Coralia ponto,
Hic prope sentitur giratio magna rotarum,
Quas velut Orloium vaga contrapesia guidant
Ista pro causa circum fabricatio currit,
Ad formam naspi cum femina fila revolgit,
Arca manet solum rutilis imposta columnis,
Ac inter septem ceu tellus pendula sphæras,
Eminet, & semper moles it sphærica circum.
Costiterant dudum stupidi meditando barones
Omnia clara uident, nã splendiger est ibi lusor
Quæ preciosarum petrarum copia fundit,
Circum ipsi vadunt, quia circum fabrica vadit,
Sed cum perueniunt ad centrum quo sedet arca
Stant firmi, tantumq; vident girare theatrum.
Sed maior sensus marauilia cæperat ipsis,
Namq; vident etiam circum passare solarum,
Iræ q; dintorum velut omnis machina cæls.

Bases inferior pars columnæ. Capitella superior Cornisium, & cornix.

Pluri-

Plurima quam ducit moles dentata rotarum,

Mafelina.

Non ibi comparet, nec uir nec paruula musca.
Tantum sentitur, generat quem fabrica rumor
Ad martellorum sonitum uult pergere Baldus
Marmoream cernens scalam quæ girat & ipsa
Hanc salit incircũ, facitur quia more limaghe

Limaghalis scala a Vitruuio posita.

De Luna.

Post multos gradulos potuerunt cernere cunctli,
Qua de materia bronzi sit machina Lunæ,
Quæ crebris stantem giris intorniat arcam.
Hæc erat argentũ, quod fixum sulphur & albũ
Mercurio mixtum fecit buliente Bodega.
Hoc ualet in propriã speciẽ cõuertere stagnum
Mixtum non frangit potius sultilius aurum,
Cum quo spissatum non rumpit mallens illud.
Hic plenos atalach, & aceto ni le burinas
Perfumare uident, quo fumo argentea blondã
Materies perdit speciem, cœliq; colores,
Vestit, & in media candet proserpina sphæra,

Bodega, uas alchimiæ.

Atalach. i. sal. Burina, uas uitriũ.

De Mercurio.

Post hæc ascendunt scalæ quaranta scalinos,
Ac ibi Mercuriũ fabricam uidere gelatam.
Alphatar instabilis fluere. possciq; mentum,
Ni simul hoc mixtum Draganum. salq; bei,
Altanor ad furnum longus stillaret aladel.
Voltatur finum seruus fugitiuus in aurum,
Si bene iuncta suos cohibet medicina uapores.
Ergo Mercurius de saldo circuit azoch,

Argentũ album quomodo fiat cœlestinum.

Scala & scalinus ut sedes & sedile.

Alphatar, argentũ uiuum, Salliet, tartarum.

Saldo, qui non põt fluere, nam cõgelatur azoch id est argẽtum uiuum.

De Venere.

Tertia materies æs est, ueneriq; dicatur,
Ramus enim facilis Phœbi Phœbeq; receptat,
Naturam, sed non, geber testante, colorem.

Aes & ramꝰ idem est.

Geber, Auctor alchimiæ præcipuus.

De Sole.

Post uenerem scandunt ad speram solis et auri,

Aurea

Aurea nam tota est, nitidóq; simillima phœbo.
Ipsius author enim post uanas mille fadigas
Post cõsumatũ nequicquã tẽpus, & annos, (har
Post Gãger, Mardach, Nitrõ, post Napsu uel al
Post Gry, bruneſich, clymaſtroi, danidos, Eſig,
Post Eu, Girapiron, Licodemon, Ilſil, Oriza,
Post Quaſappa, Reif, Saragin, centũq; facendas
Quæ faſtidirent ſi uellem dicere totas,
Verbitrium lapide retrouauit philoſophorum.

Nomina diuersorum conuenientium in Alchimia.

Verbitrium cum ſtans tribus ex uerbis.

De lapide Philoſophorum.

Multicolor lapis eſt, Elementis quatuor extat
Conditus, aereus, terrenus, aquaticus, igneus.
Siccus in occulto, calidus quoq;, ſed manifeſto.
Humidus et gẽidus complexio quẽrna fit una.
Spiritus hic lapis eſt, qui tranſmutatur in unũ
Nobile aduſtiuum, pariterq; uolatile corpus.
Non fugit a flammis, liquidi fluit inſtar oluui.
Multiplicat ſolidat, præſeruat tẽpore dempto,
Defunctoſq; ualet uitali reddere luci.
Hic tribus in uerbis conſiſtit, munus ab alto
Eſt Ioue donatum ſapientibus atq; beatis.
Ingrauidat ſemet, de ſemet concipit, atque
Parturit, & ſibi met uuit, ſe metq; trucidat,
Suſcitat hinc ſemet, nam ſic deus ordinat illũ.
Eſt tinctura rubens lapis iſte, biancaq;, uiuax,
Concipit ac aurum fumo ſi iungitur albo (lus?
Nũquid Elitropia ẽ? Adamas? calamitta coral
Nunquid Epiſtrites medo, Feripẽdamus, Onix?
Nunquid Iacintus, draconites, Bena, lypercol?
Nũquid Amatiſtus, Celidonius, Iris, Echites?
Nũquid Alectoriꝰ, ſaunus, terpiſtretes Iſtmos?
Nũquid Beratidẽ, Lazuli, Radianus, Orites?
Nũquid Nicomai? nũ quẽ zat ſpudat ĩ oſtrũ?
Abſit, nam fluitat cũ corpore factus, & abſq;

Igneus, biſſalbum eſt, ut orpheus.

Non reperitur albus fumus niſi argen. uiuum.

Lapidum nomina.

Zat arabice, Bufo latine, Roſpus caldaice.

Deffinitio lapidis Philosophorum.

Est usum dicam tandem manifestius? est A,
Qua uita frumur, qua uerũ nascitur aurum

De Marte.

Ballam pro sphæra ponit abusiue, quia rotunditatem utra que continet.

Ad Martis ueniunt ballam, quæ ferrea circum
Dũ rotat instrepitat uelut esæ cardine postes.

Ranza est maior falce.

Hac sine materia nostros mihil esse labores.
Iudico, nã zappæ, uãghæ, Falx, ranza, badilus

Non ullam mechanicam artem posse fieri sine ferro.

Sũt ferrũ quo flaua ceres, que bacchus habetur
Non opus artificum quorum libet esse uidetur,
Quod fieri duro sine ferro posset aiutto,
Lignorum fabri texunt lettria ferro.
Sartores pannum cum ferri forfice taiant.
Diuidit Ars teneram pastam fornarica ferro.
Taiat cum ferro strps scarpolina zauattas.
Pistat pistillo ferri speciarius herbas.
Cũ gucchis ferri Brettas brettarus agucchiat.
Calcinat ut ferro muros Murator, & albat.
Non aufert barbam barberius absq; rasoro.

Conzalauezi qui nisi lõ baidice possunt intelligi.

Non herbolattus dentes cauat extra tenaias.
Non castrat Porcus sine ferro conza lauezus.
Suffragium quoniam dat ferrum cuilibet arti.

De Ioue.

His bene pensatis Iouis ascendere biancam
Materiam stagni, quod corpora nigra dealbat,
Sed peccat buliens, nam corpus deterit omne.
Præter Saturnum & Solem, tũ firmiter hærit
Et Soli & Lunæ nec ab illis quippe recedit.
Cuius peccatum (nec frangat corpora) quisquis
Tollere cognoscet dempto sit tempore fœlix,

Mirimodo, mirabiliter.

In quo mirimodo sibi nata Rubedo coruscat.

De Saturno.

Post formam stagni Saturni fluxile plumbum
Scanditur, aurifices hic innuere tresentos,
Illico pulchra, grauis, sapiẽs matrona resurgit

Con-

Contraq; barrones facie ueniebat alegra.
Baldus eam curuando genu corteſus honorat,
Mox ueniam poſcit, nimium ſi forte proterui
Illius intraſſent aulam, Talamosq; ſecretos.
Non ego, reſpondet, tantum ſum digna baronẽ
Cernere, quẽ põtus Tellus uenerantur et orcus
Vrbs mea quẽ genuit quanuis ingrata uidetur.
Illa ego ſum Manto ueſtrã quæ condidit urbem
Nomine deq; meo contraxit Mantua nomen.
Nec quæſo, ueſtros animos ſtupor occupet ullus,
Si nunc uſq; meam potus deduxere uitam,
Nam datur æterno cum tempore uiuere fadis.
Hactenus ingenuit mea ſub prætore gaioffo
Mantua, quo mores corteſos perderat omnes,
Quem veronenſi vos ammazzaſtis in agro.
At præclara, ferox, regalis ſancta propago
Iam Gõzaga prope eſt aquilis digniſſima nigris
Quas natura nigras fecit, deditaq; ferendis
Imperii ſignis banderis atque theatris,
Pingere purpureas Aquila bizzaricares eſt.
Hæc quam uidiſtis miro fabricata magiſtro
Stantia, Fedrico Gonzagæ ſolã dicatur,
Poſt centũ guerræ palmas, poſt mille trophæos,
Poſt uitæ laudes poſt longos neſtoris annos,
Illius huic magno donabimus oſſa theatro,
Ac inter giros ſphærarum nobile buſtum
Vſque ad iudicium ſulua requieſcet in arca.
His ego diuitiis præſum factoq; magiſtros
Aurifices iſtos aurum intaiare catatum
Ex uirtute trium uerborum nomina quorum
Auribus admotis audite, quod illa docebo.
Ergo ſuſurranti parlauit murmure ſecum,
Quos docuit lapidem, ſtellarum tempora, cauſas
Alchimiæ, lætosq; omnes diſcedere fecit.

Manto fabrĩ catrix Mantuæ.

Carpitur hic poeta de heroſi. Fada eſt mulier incã tatrix, &quę diuerſis in figuris dicitur cõuerti. Naturales Aquilæ, & fictæ.

Conclusio.

Et mea me, sentis? clamat fantesca patrone.
Iam depone χοσum pennam calamaria, cartam.
Cœna parecchiatur, frigescit calda manestra,
Compagni totam iam mangiauere sulattam.
Iste liber finst uobis, mihi cœna comenzat.

Explicit phantasiæ Duodecima Macaronicæ.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE MACARONICEN. XIII.

Introeunt iterum Nauim, tentatq; profundum
Cingar compagnos astrologare docet.
Lunæ defectus ac incrementa rotantis,
Mercurii, Veneris, Solis & arua canit.

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Tertiadecima.

NAVTA reconzarat diuersa fœmina Barchæ.
AD uomitumq; redit, rursumque stigare diablum.
Baldus ad aurificum sociisq; recesserat antro,
Ascendunt Nauim, zefirus uelamina complet,

Indignabun de carmen prolatum. Zefirus, mastrus.

Mantoæq; magæ scoium post terga relinquunt.
Baldus Apollineos cerneus uscire caballos
Vscio, & Exeo. *Extra Orizontem, quia nox iã fugerat omnis,*
Talia miratus parlans cum Cingare dixit,
Cingar, me grandis nunc admiratio brancat.
Ecce uides solem plus largũ, plusq; rotundum,
Quando foras exit, quam cũ tenet ardua cœli,
Præterea tantum rubeas fert ille mascellas,
In Tinam uini quod strabuccasse uidetur.
Cingar ait, magnas ò res mihi Balde richiedis
Quas nimis astrologi dudũ schiarire fadigant,
Nam super humanos animos ea facta fuere.
Sed tamen insignis quidam de semine greco,
Cuius (si memini) Piatonus nomen habetur.
Astrologusq; alter Tolomellus, ~~iona Propheta,~~
Solon, Aristotel, Naxagor, Tala, Pytagor,
Talia scripserunt magnos caricantia libros.
Quando Leonardus sic audit nomine grosso
Dicere philosophos, ~~tonamq; referre prophetã~~,
Tanto corripitur grigno, tantoq; cachinno,
Sæpe quod in terris stratus creppare uidetur.
Baldus at usanzam qui notat Cingaris inquit,
Cingar, es Astrologus?
O si te noscem tales studiasse facendas,
Forte hac me doctum feciſſes arte magistrum
Scottus sophista. Thomas aquinas. *Ac nil curassem argumenta sophistica Scotti,*
Cũ quibus audacter se ponit contra Thomasum
Qui fuit & Gesiæ murus, fideique pilaster.

Incipit Astrologia Cingaris.

Nil ridens Cingar quadã grauitudine stabat,
Qui non Cingar erat, sed Tullius & Catilina.
Tulius. Catilina. *Ergo ait, ò quoties te quondam Balde gabaui,*
O quantas uoltas oselatus Balde fuisti,
Me de nocte quidem pensabas ire robatum,

Scardenare

Scardenare fores, aut rampegare feneſtras,
Sed cancar ueniat mihi nunc ſi dico boſiam,
Pergebam ſtellas ad contemplare fogatas,
Signorumq; gradus ſuper unã ſtando ploppam, Ploppa eſt arbor quæ latine dicitur populus
Quo melius cœlum poſſem guardare propinquũ

De Luna.

Cernebam Lunam maculoſa fronte biancam,
Diſtenebrare maris ſcopulos, terræque paeſos,
Cornibus adductis nunc paret ſcorza melonis,
Cornibus impletis nunc eſt pars mezza taeri,
Cornibus iniunctis nunc fundamenta tinazzi,
Hæc in ceruello prohibet conſiſtere multos,
Hæc facit antiquas madefacta dolere piagas.
Hanc metuunt, pazzi ſtulti, lunaticus inde
Dicitur ille ſuos qui caſcans torquere ocellos,
Quem tu turares animam buttare deforam, Ligamine genere.
Villani, quamuis ſint de lignamine groſſi,
Hãc tamen obſeruãt quando eſt taiabilis arbor
Naſci namq; ſolent in ligno ſæpe caroles. Caroles ſunt uermes rodẽtes lignũ.
Hanc ſeruant medici, quãdo medicina malato
Dãda ſit, hæc faceret quãdoq; cagare budellas,
Hac lucente ſtriæ gaudent gaudentq; ſtriones.
Se faciunt quoniam nudos ad lumina Lunæ.
Mox cum diuerſis ungunt ſua membra cirottis
Inde ſup gramolas, treſpos, & guindala ſcalas
Supra letteras nigra de nocte cauallcant (gnas
Sed bene ſe poſſunt ille ſignare dauerum,
Quas Domenizini poterunt comprẽdere fratres Inquiſitores intelligẽ.
Immutrant illas, populo cernente, fatentes, Hæc puera.
Quantos in cunis pueros, pueraſq; ſtriaſſent.
Hæc multis fecit me deſperare fiatis, Gambar latine.
Eſt quia nocturnis nimium contraria ladris.
Zampigerus Gambar piliatur nocte per illam. Cãcer grece
Quamuis conueniat cũ Luna non bene cancer. Graim teutonice.
Nuntiat hæc pluuias uultu nigrefacta futuras Prouerbiũ.

Nuntiat & nautis pauida cum fronte procellã,
Hac tenet extremum gelidi regnamen olympi
Pluto pſerpinã rapuit. *Atq; coruſcatur phœbeis nocte caballis,*
Hanc tamen interdum pluto ſtraßinat ad orciũ
Nam pro puniceis ſuit agabbata granellis,
De qua parlarunt diffuſius aſtrologantes,

De Mercurio.

Mercure pro mercurij poſitum. ut plinius docet. Paſſus aſtrologiæ ſubtilis. uide etiã Scaramellã de planetis. Bebeñ uox quina. Caſaléghus, domeſticus.

Te patrone meus pochinas cerno fiatas.
Mercure qui doctor primarus in arte robãdi es
Namq; times nedum per cœli rura caminas,
Te rapidis iungat furibundus apollo caballis.
Et ſburlans faciat tibi forſan rumpere collum
Tu ſupralunarem arcem tua regna locaſti,
Per quæ ter centum pegoræ faciendo bebeum
Paſcuntur, graßiq; boues, aſiniq; ragiantes,
Atque caſalenghi porci gibbiq; camelli
Nam tu per mundum uadis faciendo botinos.
Quos introducis cœli ſub tecta ſecundi.
Alatum portat ſemper tua teſta capellum.
Alatum portat ſemper tua gamba ſtiuallum.
Fatidicam portat ſemper tua dextra bachettã
Ac imbaſſatas patris Ionis undique portas.
Tu mercantiam facies uadisque, redisq;.
Tu uentura canis, tibi multum muſica gradat,
Tu pacem ſi uis furibunda in gente reponis,
Tu litem ſi uis compagna in gente miniſtras,
Tam bene dulciſonis tua cãtat phiſtula metris
Quod male delectans ad ſomnũ pronocat artus.

Argos cẽtoculus habẽs centum oculos. Acoiet, atrapolet.

Argos centoculus fuit olim mortuus hac re,
Sic patrone meus tibi me recomando ladrettũ,
Ne triplicem ſupra forcam me lazzus acoiet.

De Venere.

Sed iam de Veneris cœlo parlatio fiat.
Ipſam cernebam ſolis ſeguitare pedattas.
Quando idẽ phœbus Neptunia tecta ſubintrat,

O quantas

O quantas uoltas Vulcano cornua fecit.
Nam sgarlatatus constat suus esse maritus.
Attamen ipsa fuit comuni iugiter uxor.
Dum martellaret ferrum Vulcanus in antro,
Vel Iouis azzalistrales fabricaret acutas,
Mars occulte suo semper uangabat in horto.
Sed tamen in trapola Phœbo mõstrante capatus
Mars fuit, unde suum mouerunt numina risum.
Nam Venerem tortos facientem deniq; fusos
Cum Mauorte suo Vulcanus rete prehendit.
O quantos etenim Vulcanos credimus esse.
O quãtas Veneres, quæ Pallados instar habẽtur
Ipsa Venus terzo casamentum fixit in orbe,
Per quẽ nimpharum multis sociata brigatis.
It nitidas relegendo rosas uiolasq; recentes,
Mentam, Garofolos, Mazuranã Basalicoium,
Texunt freschadas, girlandas, serta, coronas,
Diuersasq; canunt canzones, metra, Sonettos,
Diuersosq; sonant chitarinos, atq; leuctos,
Hic semper ballant, saltant, danzantq; puellæ,
Seq; lauant freschis in fontibus ac seriolis.
Venticuli tenues crebris sub frondibus afflant.
Et straccatarum nympharũ pectora mulcent.
Hic Fagi, Pinus, Cedri, Pomrancia, Nespol.
Spernazzãt umbras, sub quas hæ sæpe repoßãt,
Ad cazzã uadunt, arcus pharetramq; ferentes,
Discazzãt ceruos, Lepores, agilesq; caprettos.
Extra boscaiam de Cedris, atq; Narancis.
Non hic uillani terram uangare fadigant.
Non hic uillanæ stupam fillare uidentur.
Non hic plantantur cæpæ, non hic rauanelli,
Non hic porra nocent, non allia fortaq; pasum.
Non hic urticæ, spinæ sub tegmine celant
Serpentes, rospos, bissos, gelidasq; lusertas.
Hic nisi grata q̃es, nisi pax, nisi sũma uoluptas

Garlettꝰ est ps superior calcagniunde sgarlatatus dicitur qui sine garletto zopegat. cõmũi, plebis, uniuersitatis. Suum dixit, quia nescit quomodo rideant. Notandum.

Basalicoium herba de qua giguit scorpio.

Chitarinus habet nouẽ cordas, teste Boetio: Leutus undecim

Nespol inde clinabile.

Hic niſi gentiles animi, gentilia corda,
Dum Venus in tanto lætatur pulchra triumpho,
Expectat donec vult ſol equitare per orbem,
Quem feſtina ſuo cupiens precedere curſu,
Et ponens capiti uario de flore coronam,
Scãdit in auratam, roſeam niueamq; carettam,
Vadit ad oceanum uechium comitata puellis,
Expectat ſolem, quem, proſpicit eſſe propinquũ,
Quo uiſo rutilam liquido ae gurgite frontem
Explicat, & ſe ſe mortalibus omnibus offert,
Paruiculis modicã generat ſplendoribus umbrã
Ac reliquas pentus diſcazzat ab ætere ſtellas
Sic ſic phœbeos rutilans Venus indicat ortus,
Quattuor hanc menant ſpacioſa pæthera cigni,
Quos quandoq; auiũ mater, Iouis urget oſella.

De Sole.

Sufficit hæc Veneri, Solis ueniamus ad orbem,
Qui medios inter cœlos ſibi tecta locaunt,
Maſon, habitatio. *In quarto quoniam ſua ſplendet maſon olympo,*
Chortem banditam portis ibi ſemper apertis
Sol tenet, eſt cunctis intrandi larga poteſtas.
Hic habitat ſenior maturus nomine tempus,
Qui ſemper uarios horarum ſterminat ortus,
Nunquam penſero durat fundatus in uno,
Nunc uult, nunc non uult, ſoia legerior omni,
Cétipedi rauo, inſtabili uermiculo. *Centipedi ſimilis Ragno,*
Eſt puer, eſtq; ſenex, quẽ barba canuta decorat,
Ac uno quandam tenet in cantone botegam,
Pulueris orloios fabricat, plenosq; rodellis,
Quos pulſare horas cum contrapeſibus urget,
Naturam Iouis admonitu pro coniuge cæpit,
Qua ſine non poſſet tempus generare ſiolos,
Ergo habuit binos natos, binas quoq; natas,
Primauera prior, mox æſtas, inde creatus
Autumnus fuit, & rigidus pro frigore uernus.

De

De Primauera.

Primauera fuit Veneris maridata fiolo,
Qui nuncupatur (si recte recordo) Cupido.
Qui post erga gerens alas, uolat, undiq; quo uult
Irrequietum animal, nũquam uolitare quiescit,
Presemptuosus tantones praticat omnes,
Nudulus it semp, nullamq; ferẽdo mudandam
Nescit uergognam, portat quam semp apertam.
Fert arcũ, pharetram, stralas dulces & amaras.
Cũ quibus innumeræ cordæ franguntur in anno
Fert in carcasso uarias exinde sagittas,
Dicuntur uariæ, uarios, quia spargit amores,
Vna sagitta suum de plumbo gestat acumen, Remucatur,
Namq; remucatur tenerini punctametalli, obtunditur.
Nec penetrare potest, nolẽte, Cupidine, panzam,
Auratam sed habet, subtilior altera punctam,
Quæ scaricata oculos intrat, filzatq; magonem.
Spezzat durittam cordis præuertit honorem,
Et diamantinos posset dirumpere montes,
Hac feriente, cadunt ab honesto corda uolero,
Hac foriente, ualent nil sentimenta rasonis,
Hac feriente cito mentis franguntur habenæ,
Hac feriente, iacent ueri post terga sodales,
Hac feriente, bonos conseios quisq; refudat,
Hac feriente, Paris patriæ fuit, oyme, ruina,
Hac feriente, patri tauuit Scilla capillum,
Hac feriente, malos Alcides gessit amictus,
Hac feriente, uno daphnis mutatur aloro,
Hac feriente, bouẽ meschina Europa canalcat,
Hac feriente, dedit mugitus Io uedella,
Hac feriente, quidem, ueniũt homicidia, furta,
Stupra, sacrilegium, rixæ, discordia, lites.

De Plumbea.

Plumbea odium parit sdegnatos inter amantes,
Crescit amor, penetratq; nimis feriente secũda,

Iſte ribaldellus quantæ ſit cauſa ruinæ
Balde vidē? certe quōdā tu,& Berta prouaſtis,
Primauera iſtum lætatur habere maritum,
Cui placitura ſuos componit pectine crines,
Cerudellos, cincinnos. *Atq; cerudellos criſpat ponitq; belettum,*
Bellettum, colorem. *In ceruice gerit violarum nobile ſertum,*
Purpureos veſtit mantos, mueasq; pelandas.
Semper odoriferos unguentos portat adoſſum,
Muſchius, zibettus odore prouocant ardorē *Laſciuum muſchium, zibettum,*
In quibus ardet amor, creſcitq; cupidinis æſtus,
Hæc reliquis quoniā magis eſt formoſa puellis,
Non curat ſtuppam pirlanti ducere fuſo,
Nec iam filatam tundo deducere naſpo,
Aſpaſſum aduerbium eſt uagabunde ſignificat Fabula louertiſii reperitur in metamorphoſion ſcaramellæ *Sub uiridis ſemper frondes reſupina quieſcit,*
Semper & aſpaſſum per floridā rura uagatur.
Quam ſequitant dulces oſelini mille canentes.
Non Philomena deeſt friſolo q̄ gutture cātat,
Quæ cantando nihil noctes q; dies q; rafinat,
Quam louertiſius nigra de nocte gabauit,
Quapropter noctem totam cantando trapaſſat,
Et centum ſortes gorgheząt in ore motetti.
Gardellinus auis. *Gardelinus ibi eſt, qui anidat in arbore buxi,*
Dulcis ab auditu, ſed uiſu pulchrior extat,
Franguelli, fanelli aues bene cantantes, papagallus pitacus. *Namq; capellinam rubeam, triplicis q; coloris,*
Fert alas, tremulāq; mouet ſua lingua camenā.
Non ibi franguelli deſunt faciles q; fanelli,
Atq; Papagallus noſtras imitando loquelas.
Cui uiduata ſuo iam Tortorella marito
Succumbit ſicco nec plorat in arbore ſola,
Nec bibit ulterius fangoſi fluminis undam.
Gazę, picæ q̄ humaniter canere ſtudentes dicūt puta, porca, vacca to. *Non deſunt merlæ, lugarini, nel riatini,*
Hi ſemper gazæ, puta, porca, vacca to cantāt.
Primauera ipſos uult ſemper habere ſodales,
Sōllazzumq; fame moriēntem deniq; nutrit.

De

De Aestate.

Altera naturæ uel filia temporis, Aestas
Dicitur, hæc multo semper sudore bagnatur.
Non portat ueſtes tantum fert nuda camisam,
Titanis rapido nam broſtolatur ab igne,
Ipſa laborando granaria frugibus implet,
Qua ſine Mortales cereali pane carerent.
Poltrones multum facit inſudare vilanos.
Attamen ipſa illis eſt grata fadiga gaiofis, Laudat vil-
Nã quamus aſinina dolet ſchenazza ribaldis, lanos.
Atq; caro ueniat crenata batendo ladrazzis,
Omnia ſupportant, memores quod tẽpore freddi
Tantum, mix, Glacies apparent, atq; pruinæ.

Parenthesis.

Progenies [illegible] quidem villana uocatur,
De quibus ut parlo ſemper mea Togna caminũ
Ammittit rectum, quia tranſportatur ab ira,
Pichetur quicunq; fauet, tutatq; vilanos.
Nil niſi crudelis quiſquis miſeretur eorum.
Tunc ego crediderim leporesq; canesq; coire,
Seq; lupi miſcere ouibus cernentur, & una
Stabunt pernices uel quaiæ cum ſparauero. Dabenum,
Si contadinum potero accattare dabenum. per contra-
Vis ciuem ſuperare? bonas ſibi præbe parolas, rium dici-
Vis contadinum? baſtombus vtere tantum. mus dapocũ
Magnates placidis verbis donoq; puellas Notandum.
Vincis, fanciullos ſtroppa, baſtone vilanos,
Paſce aſinos paia, porcellos glande, cauallos
Atq; bouens fœno, villanos paſce traccagno.
Villanus nunquam cognouit dicere uerum,
Villanus [illegible],
Villanus nihil eſt, ſi non aliena rapinat,
Villanus q; hominem ſolo pro pane necaret,
Villanus geſtæ reprobat ſeruare ſtatutos,
[illegible]

Et

Et dicit quod nil mulieri bestia differt.
Non guardat matrem, natã, propriamq; sororẽ,
Sed tũc villanos audis maledire cuchinos (dano,
Quando crepante pado bisognat ad argina ua-
Maxime villanos quos Mãtua Balde gouernat
Trant angonaias, gianduſſas atq; morias,
[redacted],
Semper habẽt oſſum poltronis quando lauorant.
Sed quando ballant, tot capræ nempe uidentur.
Ad uirides currunt piua clamante ploppas,
Et calcagnadis terram piſtantq; repiſtant.
Padronem, genus morbi. Quã uangando tepẽt, dicũt & habere padronẽ,
Villanus nimia pro ſtizza roditur intus,
Quando baſtiones faciat impellente ſenatu,
Iulius hos menſis poltrones reddit alegros,
Pocha fadiga quibus paret ſub Apolline caldo
Curuata cum falce graues taliare biauas,
Et taliando ſuas uadunt cantando moroſas,
Compagnumq; ſuum præcedere quiſq; reforzat.

Comina.

Semper Apollineo nigrefacta colore fadigat
Aeſtas attendens crebro uacuare botazzum.
Cui non Bacche tuos laſſas mancare liquores.
Dum coqtur phœbo, ſegetes dũ falce ſtrauaccat,
Verzelis, flagellis finat, pro rafinat. Dum quoq; uerzellis flauus diſpiat ariſtas,
Non unquam raucæ finant ſtridere cigalæ,
Debilis eſt auſter uentus, nil murmurat aura,
Nec tremolare uides foiamen arboris unum.
Omnia pro caldo phœbi luſore ſtrinantur, (bæ
Schiappantur lapides, sbadacchiãt rura, nec her
Se drizzare queũt, quoniam fugit humor ab illis

De Autumno.

Diximus ecce ſatis de magni tempore caldi,
Naturæ terci promatur uſanzæ ſioli.
Autumnum ueteres quendam dixere ſilenum,

Cui

Cui teſtam dicunt nudam picigaſſe cabrones,
Iſte præeſt Bacchi domibus, uinúq; fameiæ,
Quem nos gaſtaldum, uel dicimus eſſe fatorem.
Et quoniam guſtat ſol uinum dulce libenter,
Imbriacum quẽ nos ſemper damatina uidemus,
Gaſtaldũ, Bacchi, Bacchum quoq; diligit ipſum,
Nil igitur mirum ſi ſtant in Apollinis agros,
Iſte ſilenus habet Bacchi pro coniuge nimphã,
Muſtolenta, bibax, uindemia dicitur illa.
Ambo ſunt adeo pingues, adeoq; greuazzi,
Quod uelut inflati uento ſchioppare uidentur.
Semper habent lateri barilottos atq; fiaſcos,
Et pariter uadunt plures cantando ſonettos,
Sorbottumq; bibunt uni ceſſante ſonetto.
Inde canunt etiam, poſt cantum pocula ſugant,
Sic alternantes laxis brigantur habenis,
Hisq; meant circũ montes caſamenta paludes.
Non quod eant circũ, ſed quod girare uidẽtur,
Inq; ſuos oculos paret res unica binam.
Nõ ceſſant trincare tamẽ, magis ĩmo retornãt,
Sorbentes faciunt, clo, clo, reſonare botazzum,
Deniq; ſomnus adeſt, quorũ niſi mẽbra foueret.
Illi tranſcotti ſe uelle uolare putantes,
Forſitan in terram de cœli ſede tomarent,
His nudis nudi ſant guardam mille putini,
Dum ſornachiantes porcorum more quieſcunt.
Cantant eu, oe, ſaltant & circa parentes,
Quiſq; ſuam teſtam uignali fronde coronat,
Quiſq; manu portat botros, uuæq; racemos,
Quiſq; fiaſchettum paruo pendente loretto.
Morbezzant, rident faciuntq; bragalia Baccho,
Inde ſub uuiferis uignis briagantur & ipſi,
Et plem muſto pariter dormire comenzant,

Brigantur, pro imbriagantur.

Tranſcotti, ualde ebrij.

Sornacchiare, Ronfare, Ronchizare nil differũt Bragalia ma caronice.

Baccanalia grece.

Palazzum Bacchi.

Bacchus habet magnũ quodã cantone palazzũ,

Quo centum canefæ latitant, & mille riuolti,
Hic incirchiantur buttæ, latiq; tinazzi,
Cararos, cados. *Hic ue trauaſantur per centum uina cararos.*

Comparatio.

Non ſic formicæ uadunt redeuntq; frequentes,
Quando montonẽ, uel uos chiamatis acerum,
vel uox latini. *Circa ſuam caſulam gratæ catauere ceſerchiæ.*
Vt per muſtigeri facitur caſamenta lui,
Quando frequẽter eũt uacui, carighiq; retornãt
Mille Putinelli geſtantes tergore corbas,
Corba genꝰ cauagni. *Fiſcellas, calathos, ciſtellas atque canagnos*
Impletos uuis Tribianis, & libiolis,
Vel moſcatellis, greghis, corſisq; falernis,
Pars ibi diſcarigat ſommas impletq; tinellos,
Follare, calcare. *Pars quoq; calcagnis ſtriccat follantibus uuas,*
Et pars iam factum uinum, ſatis atq; boitum
Excauat, & brentas implet barone cauato.
Traus, pro trabe poſitus. *Mox torculantur trauo calcante uinazzæ,*
Turbulenta fluunt de graſpis uina repreſſis.
Graſpa, eſt racemus iã expilatus. *Stant ibi tercentum uezæ, totidemq; naſelli,*
Stantq; boteſini, mezarolæ ſiue barilli.
Non autumnus abeſt, camiſottum, ueſtit olentẽ
De centum macchis uini, muſtoq; colantem.
Ipſe preeſt operi, facit hic, iubet illic, & omnes
Contentare deos Bacchо mandante fadigat.

Parentheſis.

Gens Todeſca ſuos dicunt hos eſſe patronos.
Immo d[illegible] non cognoſcuntur habere.
Pacchia dicitur mangiamentum ſto machiter aſſumptum. *Effectum ſi quidem nunc experiẽtia monſtrat.*
Nam ſi quãdo ſtudent pacchiæ, uel dẽte raſonãt
Raſonare dẽte. eſt comedere. *Per quemcũq; uolunt bocconẽ ſuggere zainã,*
Aſt ubi ſe totos cernunt uacuaſſe bocalos,
Chioccãt becheri calidã fundamine frontem,
Deq; ſuo mittunt redolentes pectore rottos.
Per lettrã parlant pluſquã nunc ante bocalum,

Dum

Dũ trincher faciunt, multus tartofen habetur.
Sed quando surgunt de pacchia soluere Scottũ
Non illos muro se discostare uidemus,
Sunt uultu similes Phœbo damatina leuanti,
Humiferos torquent oculos, centumque miaros
Ceruello faciunt quamuis stent in pede saldi.
Andagando pedes nulla ratione guidantur,
Se muro taccant manibus, quæ linquere nolunt.
Donec supra thorũ paiæ sua mẽbra strauolgãt,
Ac ibi somnifero smaltiscat uina reposso.

Kottus est uẽtositas ꝓcedens aut crapula, aut ab inflatione milzæ q̃ dicitur mirach, Trincher & tartofen quid significẽt lege Suetonium.

Pedrala.

His igitur Bacchus nec nõ autumnus agradat
Qui totum uarijs explerunt uitibus orbem.

De Inuerno.

Sint ea dicta satis de te pater alme silene,
Restat & Inuernus natura filius ultim,
De quo dum parlo me grandis freddus asaltat.
Vir macer, exanguis, strio, bigolumq; tacatum
Fert schenæ, sguauzasq; cauas, subtileq; collum,
Sfondratũ stomachũ, possent numerarier ossa,
In testa ficcos oculos, frontemq; rapatam,
Pallidus et smortus, stroppiatus, rãcidus, asper,
Tamq; melãcholicus quod semper flere uidetur.
Giazzatam barbam, giazzatos fertq; capillos,
Horrescunt magræ nimio pro frigore carnes,
Est sua de niuibus uestis texuta bianchis,
Cui nisi donaret soror æstas munera panis,
Gaioffazzus enim de marzafamme periret
Semper apud brasas sibi stesso crura boientat,
Nec miser inzegnat retro portare cadregam,
Substizzat torres, cogitq; bulire pignatam,
Pigritat atque timet, si uadit ad aera borram.
Sunt albis semper sua tecta coperta pruinis,
Et candelotti giazzæ de culmine colant.
Quando ipsum mundi per campos ire bisognat.

Vltim, remouit s. causa schignisogniæ.

Melancholicus.

Nã teste bon bosphoro, niues etiam nigræ reperiũtur.

Marzafammis differt à fame est una dictio tantũ

Extem-

Extemplo fugiunt Rauarini uel philomenæ
Ac uolucres aliï quos Primauera miniſtrat.
Tantũ Cornacchiæ, Corui, Tacolæq; uidentur,
Qui cra cra ſemp, cra cra p rura frequentant.
Prouida non exit picolas formica maſones,
Clauditur in guſſo Limaca, buſumq; muraiat,
In caſulis cælantur Apes dum frigora narcãt,
Non errare uides gelidas hinc inde luſertas,
Paſtores calidis referant armenta caſottis,
Fornari gaudent, furni tunc ignis agradat,
Brettari mærent, ingucchiant namq; ſcopertis
Cũ digitis brettas, ſupra quos ſæpe sbadacchiãt
Attamen ad furnos ſic agucchiando reducti,
Pan de meius, genꝰ panis meliacei — *De pandemeio faciunt mangiando pelizzas.*
Tempore ſed caldi comprant ſorbẽtq; cagiadas,
Cumq; Cagiazolis, tres, quatros, quinq; gridant
Bozzola uas ligneum. — *Ludunt ad moram, Bozzolas lacte bibentes.* (tes
Suntq; moleſtati furfanti tempore freddi,
Et faciunt nulla tremolantos ueſte coperti.
Eſt tamen Inuernus ſtudioſis appreciatus,
Ocia longa quibus concedit tempore noctis,
Doctoresq; facit Greco, Arabesq; Latinos.
Praticat hæc igitur Solis famiola caſadas,
Hinc menſes, anni uoluunt, horæq; dieſque,
Hanc etiam bellam ſol gaudet habere fameiam.
Quã paſcit, nutrit, cui nõ grauis ulla fadiga eſt,
Supra caput portæ niueo de marmore factæ.
Phitonis pendet ſerpentis lurida pellis,
Magnus ad Aegiptũ quẽ ſtrauit Cinthius olim
Supra fazzatam pallazzi, ſupraque ſpondas
Deſuenturati Phaetontis picta ruina eſt,
Qui nihil aſcoltans Phœbi mandata parentis,
Dũ male guidat equos de celſo caſcat olympo,
Ac ſibi met rumpit ſpezzatis colla cauezzis.
Non tabulas pennellus eas formaſſe uidetur,

Sed

Sed magis apparet natura fuisse magistra,
Ac uiua de carne merus color esse putatur,
Quis fuerit rerum pictor, uel sculptor, earum
Nescio, sed forsan magnus fuit author Apelles,
Cuius progeniæ noster Mantinea uenit,
De quo, sicut apud Serraffi scripta catatur,
Maxima alter erit pictor Mantegna uocatus, Andreas mãtegna pictor celeberrimus.
Gentibus e Paduæ, quem paruũ nostra robabit
Mantua desegni mirum fictiq; coloris.
Qui sub Francisco Turco cognomine uiuet, Franciscus Gonzaga cognominatus Turcus.
Atq; triumphantis depinge Cæsaris actus,
Ars ubi pictorum ueterum perfecta trouatur.
Post quem succedet mirabilis ille Michael
Angelus, & Raphael, quos nõ ars imo docebit Michael angel⁹ pictor, Raphael pictor.
Ipsa parens natura leues tirare penellos,

Conclusio.

Sed quia somniferã tibi cerno Lonarde uedettã
Tu male dormisti, tribus istis noctibus, immo
Contra fortunam semper uigilauimus ante,
Sufficiat Phœbi stanzas recitasse decoras,

Berta.

Baldus ait, uellem mi Cingar apellinis almas
Semper inesse domos, nec eundi forma catatur.
Respõdet Cingar, nimis optas Balde, quid inq;s?
~~*Ad terzum Paulus rapitur solummodo Cœlum.*~~
Tu ne super ~~diuum~~ pensas conscendere ~~Paulũ?~~
Non sic Balde, cupis troppum, faciemus asaium, Asaium, melius | quam satis.
Si portinarus Paradisi Petrus, & Enoch
Nos aperire uelint cantoncelloq; sub uno
Condere, quo lucis ualeamus habere pochinum.
Ergo repossemus, uideo ronfare Lonardum.

Explicit Tertiadecima Phantasiæ Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM. IN MACARONICEN PHANTASIAE XIIII.

Terrea belligeri seguitat pallazzia Martis.
Post quæ narratur bella brigata Iouis.
Inde melancholici Saturni peßima sphæra
Dicitur, & uaßtæ lubrica signa rotæ.

MER-

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Quartadecima.

POST quam tres horas dulci cubuere quieti,
ATQVE soporifero satiarũt membra riposo.
CINGAR ad inceptas Baldo mandante rasones

Tornat,

Ateſo, pro attento.

Tornat, & ingenio ſtabat Leonardus ateſo.

De Marte.

Mars ferus aſpectu quinta verſatur in arce,
Qui ſcorozzatus criſpata fronte minazzat.
Braſatos oculos, dum guardat, buttat adoſſum,
ſanguineas q̃; bauas ſua labra tumẽtia ſpargũt,
Criſtatam portam galeam, chiuſamq̃; veſiram,
Iugiter & totus rutilis ficcatur in armis.
Targonus lateri dextro tum ſpada ſiniſtro
Dependet, mazzamq̃; tenet gallone feratam.

Feratam ſub traxit r. cauſa galantariæ.

Semper it in frezza magno galopante cauallo.
Et baſtiones ſua circum caſtra locauit.
Nõ hic armorũ genus omne carebitur unquam
Stendardi uoliitant, banderæ, timpana, trombæ,

Careor a careo.

Non d ſunt piſari, gnacaræ, cornæq̃; bitortæ,
Deniq̃; quicquid habent hoĩes bellando neceſſe
Talibus in rebus Mars oblectatur anhelus
Sanguine, iocundans carnarũ cernere quartos.

Hæ carne plutaliter tãtum reperiũ tur caro etiã carnis.

Huic cædes ſoror eſt, lis mater rixa ſed uxor,
Huic pater eſt liuor, rubies, nindictaq̃; natæ.
Hic hoĩum clamor ſtrepitat, nitritus equorum,
Non hic bombardæ mancant, paſſaq̃; uolantes,
Non hic Mortari, Colubrinæ, uel baſiliſchi.
Sine Pauaiones ſeu Tendæ ſine Trabachæ.
Poluiſicant nebulas pedibus repetando caualli,
Celſa fracaſſatæ conturbant ſidera lanceæ,
Atq̃; Tacollarum per nubila more nigreſcunt.
Ad finem guerræ cernis concurrere ſquadras,
Ordine cum nullo diris ſe bottibus urtant,
Squarzant bãderas, diſſipaſtrãt arma, corazzas
Mars q̃; rouerſatos ubi mortos cernere gaudet,
Scanatos q̃; uiros ſub calpiſtrare cauallos.

Creatio Militum.

Eſt ibi marmoreis labens fontana ſub Antris
Iugiter ad cuius guardam ſtant octo Puellæ.

Pri-

Prima ferox vultu legiadraq; forcia dicta est.
Sed Mars destrezzam iussit clamare secũdam.
Tertia temperies, prudentia quarta uocatur,
Quintaq; cagnesco semper cum lumine guardat
Iraq; nomatur sed dicta superbia sexta est,
Septima tabifico rubet vndiq; sanguine cruda
Impietas, octaua calet cænosa libido,
Hanc deus armipotẽs curam dedit octo puellis,
Vt quoscunq; uiros sibi Iuppiter eligit armis,
Quosq; sequi guerras mandat, soldiq; talentum
Tres mergant uoltas liquidi sub gurgite fontis.
Non tamen id faciant omnes, at sorte butata
Quattuor ex ipsis pueri membricula bagnent.
Erga quam primum gestatur paruulus infans,
Quattuor hũc Nymphæ, qb est sors lapsa profun
Inter fontanã, post mũdi ad stẽta remittũt (dãt
Hac igitur ueniunt soldati lege, vel impi,
Vel fortes, agiles ve armis, uel corde superbi,
Vel post luxuriam plexi, uel præcipitosi.
Aut è conuerso prudentes, ore diserti,
Maturiq; duces, nec ab iræ fulmine uicti,
Quales Romanæ generat stirps alta Columnæ,
Cuius fortezzæ conscendunt mille pilastri.
Quales Estensis, quales Gonzaga, uel Vrsa,
Pallauesina domus, Malatesta, Trivltica, Pepla
Martinẽga, Rues, Gambarica, Sega, Creuellæ

Soldus est precium militare. hinc deriuat soldatus.

Talentũ uoluptatẽ uoluntatis.

Hoc stentum pro tormento hinc stentare pro tormentare.

De Ioue.

At Rex Stellarum cunctarum Iuppiter alto
In solio residens sextum sibi legit Olympum.

De Architectura.

Vrbs illic amplo spatiosa reposset in agro,
Mulciberi fabricata manu, Brontiq; labore.
Non de calcinis, coctisq; locata quadrellis,
Verum diuerso formis celata metallo,
Vt stampire solet campanas Brissa canoras

Mer-

Merli de fino ſtant circum circa dyaſpo.
Per merlos quoſcũq; nitet carbunculus unus,
Centum Porfideæ tangunt ibi ſidera turres,
Quarum de bronzo ſtant fundamenta zetato,
Et criſtallino cordone ſerantur ubique.
Tecta micant auro, uexillaq; ſgonfia promunt
Carca ſaphirrinis gẽmis, groſsisq; ſmaragdis,
Sunt argentaceis quæ ſuſtentata pilaſtris.
Hic ſua fundarunt omnes pallatia diui,
In medio querum Iouis atria celſa minazzãt.
Minazzant, eriguntur cœlo. *Dedalus ædificans tribus iſta locauit in annis,*
Cui muratores auxilium mille dederunt.
Centum balcones patulant, centumq; feneſtræ,
Pars huc, pars illuc, pars hac, pars illac apertæ
Iugiter addocchiant uenienti quæq; uidendo.
Porticus in gyrum ſexcentis ſulta columnis
Bronzineis late circunſerat omne palazzum,
Sub qua mille Dei ſpatiantes ordine tundo
Sermocinantur, uadunt redeuntq; frequenter,
Porta ſupba patet, quæ nunquã chiuſa tenetur,
Veſtibulumq; ſuã largum tenet ante vedutam,
In quadro poſitum: ſuper cẽlo pilaſtra leuatum.
Porphideus nueis in poſtibus eminet arcus,
Circulo & in medio tria formidãda ſpauẽtant
Fulmina, fulminibus nam Iuppiter utitur ipſis
Continuo diuum ſpatiatu tota cauamur
Limina, ſint quamuis Alabaſtro cõdita duro.
Suntq; cadenazzi, lorgnæ, rutilæq; ſcraiæ
De fino argento fabricatæ ſupra dorato.
Hæc ppẽdiculo multũ bene cuncta ſquadrantur
Ingreſſus portam retrouas en atria binos
In quadros producta, nigro tenebroſica fumo,
Nam bene ſpuzzãtes ibi ſentis olere coquinas.

Deſcriptio Coquinæ.

Fumentoſa patet muris portazza biſunctis,

Cuius

Cuius lissa micant gozzanti limina brodo,
Intus arostiti uarijq; tirantur odores,
Adnasum per quos aguzzat uoia talentum,
Sunt ibi sexcentum sguattari sub iure cogorū,
Pars gestat lignā, pars trācat, parsq; ministrat
Sub centum bronzis caldaribus atq; padellis.
Qui scannat uitulū, qui slongat colla polastris,
Qui cauat e panza trippas dū scortigat alter,
Qui despennat aqua mortos buliente capones,
Qui discompagnat magones de figadellis,
Qui boccalā implet (si desunt uasa) buscchis,
Qui cosire parat testam cum pelle uedelli,
Qui porcellettos inspedat, quiq; cauecchio
Ingiouat lardum, quo plus caro grassa fiatur.
Gambo lecatoriæ coquus illic præsidet arti,
Cui tantū sguazzaros est cura docere brodeccos
Ac dare mandatum galantter omne cosina.

Lissa, pro illustra.
Talentum, appetitum.
Cogus macaronice.
Coc⁹ latine.
Optimum edulium, & lecardo coa gruum testa cum pelle uedelli.
Ingiouat, a gioua deriuat, quæ genus est unci ni.
Brodeccus bressanice.

Doctrina prima cosinandi.

Sed quia mensa Iouis plus bramat ferre uiuan
Auātazatas his quas plebs cætera māgiat (das
Hæc sguattari documēta piant gābone docēte,
Alter formazzi freschi, leuiterq; gratati
Binas acumulat libras, bissenaq; secum
Ona sbattuta premit, quæ uix gallina cacarat,
Finarumq; duas specierum præparat onzas,
Post hæc zaffrani mediam lardiq; recentis
Mensurat libram, largus capit ista cadmus.
Inde duos coctos extra caldare capones
Eligit, & polpas diuellit ab ossibus omnes,
Ossa gouernantur, sed carnes optime pistat,
Cum petresemolo, uel menta, uel mazurana,
Donec cum uarijs pistatio morbida rebus
Deuenit, atq; color diuersus contrahit unum
Ossa dein recipit, quæ macco uoluit in ipso,
Cumq; radicella porci facit arte tomaclas,

Brodicus mantuanice.
Fedus latine
Malnettus uulgariter.
Cosina.
Coquina, & culina.

Macco, pistu mine, pulmē tario.

Quas aliquantillum cum lardo frixat aprino,
Inde bianchezzam legit oui (Mantua chiarã
Hãc uocat) atq; crocũ, ſpecies, ſugumq; naranci
Omnia cum brodio facit iſta bulire caponum,
E quibus & capiunt, & fundunt oſſa ſaporem
Quæ mox ad tauolam mittuntur ſupra taeros
Et delicata facit hoc brottamine ſuppas.

Doctrina ſecunda.

Alter ſemicoques ſguatarꝰ capit octo polaſtros
Quos diſmẽbratos pingui bene frixat in unctο.
Aſt ubi cum zuccar ſpeciebus aquave roſata,
Et modico agreſti ſpoluerizauerat illos,
Tres maſinatarum libras piat auolanarum,
Gingiberis mediã et zuccar, qb. addidit onzam
Iſta parum buliunt modico ſociante botiro,
Pollaſtroſq; fouet ſecum de more guacetti,
Qui quoque ſic poſſunt condiri corpore ſodo.

Doctrina terza.

Alter odoriferas piſtilloi ſmazzolat herbas,
Formazzumq; ſimul freſcum miſturat, & ouã.
Piſtumenq; facit dulcem iungendo canellam,
Lacteq; manduleo coitum diſtemperat illum,
Trans pellem deinceps implet carnẽq; polaſtros
Qui calida lixantur aqua buliente lauezo,
Ipſa ſin atantum piſtumina dura fiantur,
Fin atantũ, donec. *Poſtq; boimentum ſpeto ficcantur acuto,*
Et iuxta braſas largo ſguazzante coquuntur.

Doctrina quarta.

Alter ceruellas ubi coxit honeſte uedelli,
Separat ouorum de chiaris roſſola tota,
Quæ cum Pignolis paſſaq; incorporat una.
Prouerbium eſt, ne uadãt cuncta brodetto. *Poſtea ſtamegnam facit hæc tranſire p unam,*
Inq; pignatellam graſſo brottamine plenam
Lixat abelaſium, ne uadant cuncta brodetto.
Si cupis hanc epulam dulcẽ, dat zuccara ſecum

Si

Sigarbam, garbæ succum distillat agrestis.

Garbus, acerbus.

Doctrina quinta.

Alter arostitum fegatum cum radicella
De speto ducit simul ac in frusta minuzzat,
Inq; lauezettum cum zuccar, aquaq; rosarum
Atque Naranzorum musto, speciisq; guaccetat.

Nota quod sicut ficus diuersimode declinatur, ita zuccar, ut infra. Hic zuccar, Hic zuccar indeclinabile, hoc zuccarum. Teggetta, uas coquinarium. Matinas, supra dixit passas.

Doctrina sexta.

Alter adhuc lixat vel sex vel octo polastros,
Inq; duos quartos per mezum diuidit omnes,
Quos teggetta coquit sleguati comoda lardi,
Post hæc acetosum vinum, tollitq; marinas
Vuas, agrestium, & gialdum grassedine brodū.
Atque remordacem sgussat spartitq; cipollam,
Botenta consumit aqua, totamq; disasprat,
Quam simul & reliquas res in mortaria pistat.
Mox frixat unctis speciis, pluraq; galanga,
Sic & acetoso modicum venit esca brodetto.

Doctrina septima.

Sed pistinacas alter brouat, inde farinit
Ac oleo frixat sed aqua mox dextruter, atque
Concoquit agresto spetiis & gingere unctis.

Doctrina octaua.

Alter Crispinos, grassum brottamen, et herbas
Summit odoriferas, lixat, passatq; per unam
Stamegnam, reddituq; foco, quibus addit et ouos
Optime battutos, & agresti granula crudi,
Vinculam passam, zaffranum, ginger acutum.

Doctrina nona.

Alter lixatos trat de caldare capones,
Quos parat in terræ lato cum uentre piattum,
Fundit aquã roseã, mox zuccar abũde tridatũ
Desuper imponit caricum brasamine testum,
Ista cosinandi pulcherrima foggia capones.

Doctrina decima.

Alter poma capit, discorticat intus & extra

Ramina forata genus tafis.

Mollit aqua rammiq; scolat cum vase forati.
Quæ mox ut brodio resis quoq; mescolat oui,
Cũq; bonis speciis fit digna manestra Milano

Doctrina undecima.

Alter lampredas toltas de fonte comasco
Frixat, & inde capit mollamen panis adusti,
Manduleasq; nuces moscatas, ac auelanas,
Gingiber, & longum peuer, fortesq; garoflos,
Pasiculas uuas, zaffranum, deniq; paulum
De gardamono, cinamomum siue canellam,
Omnia cum blancho masinans distemprat aceto
Lampredasq; super prius igne boita respergit.

Doctrina duodecima.

Alter smenuzzat Rauas in mille bocones.
Inde boire facit, passatq; foramina Rammi,
Pistat, & in bronzum lixat cum lacte recenti,
Oua sbatuta q̃bus, zaffranũ, zuccar, & altras
Adiungit species, per quas bona quæq; fiuntur.

Doctrina tertiadecima.

Alter caprettum crudum taiando minutum.
Desuper agrestum guazzat, lardumq; canellam
Pastellumq; facit, quem postquam coxerit, ouã
Cum brodio uel aqua rosta sbattuta superdat.

Doctrina quartadecima.

Alter cerumam carnem coquit inde strinatum
Cum crusta panem in forti demergit aceto.
Post hæc Formazzi gratat instar q̃q; cepollas
Smenuzzat carnem, lardo quam rostit in albo,
Figatumq; suum coctum cum pane moiato
Mescolat et masinat, nec non distemperat aceto
Mel addit, speciesq; bonas traditq; boiendum,
Hanc ue zelatiam caldam, frigescere lassat.

Doctrina quintadecima.

Alter gambaricum mira facit arte saporem,
Gãbara disgussat, quibus ante cauuerat oua,

Pistat

Pistat aquam stillans colat inde capitq; bõherbã
Rossolaq; ouorum, panis mollamen, & ista
Conterit, agresto quæ mollit, aquaq; pusilla.
Post hæc acetosat fortis speciebus, & oua
Quæ prius abstulerat guacettum siccat in ipsum

Doctrina sextadecima.

Alter mandulibus flores immiscet aneti,
Gingiber, atque nuces muscatas, zuccar, & ista
Pistillo masinat, nec acetum spargere cessat,
Supra castronis carnes hæc optima broda est.

Doctrina decimaseptima.

Alter at anguillas uel tencas maxime grassas
Lixat, & expolpat quas in mortaria smiccat
Cum petresemolo, datilis, vuaq; marina.
Dulcibus & speciis, oleo, tortamque per illos
Condit, nulla quibus carnẽ mangiare uoluntas,

Doctrina decimaoctaua.

Alter quin etiam fungos in frustra minutos
Frixat aqua & lardo fresco, quos inde cauatos
Epignatello, Formazzum miscet & oua,
Zaffranũ species quibus optima torta creatur.

Doctrina decimanona.

Alter acerbosas marrascas absque medullis
Pistatas passat stamegnam, caseus & lac
Additur oua, bonæ species cum zuccare fino,
Tettaq; smicatur iuuenis bene cocta uitellæ,
Non sparagnat aquam roseam frescũq; botirũ
Torta fit, ouorum chiaræ sint crusta dabassum.
At super effundit pignolos atq; canellam.

Doctrina ultima de Nectare.

Sed quid ego longis pario fastidia uerbis,
Illic diuinum facitur solummodo Nectar.
Multi bugiardi dicunt hoc esse beuandam,
Id nego. sed cibus est quo morti surgere possent.
Gamboniq; coco, sguataro qui præsidet omni

Hoc datur officium componere Nectaris escam.
Gambo caponazzos largos in tergore, gialdos,
Accipit, & porci panzam prius optime coctam,
Ginger & integrum, species, fresqumq; casettũ,
Mox petresemolum, Mentã, calidosq; garoflos,
Postea dismembrat medicoctos ante capones,
Frixat & inspergit species, capit inde nosettas
Manduleas quas non tellus, sed fecit olympus,
His quoq; frixat, aq̃ modicã iũgẽdo, polastros.
Dũq; id feruet opus, medias quas diximus ante
Assummit species, his saluia, mentaq; iuncta est,
Pistumen fabricat, tortellos inde refrictos
Inter Delecum, quem pezza tenella scolarat,
Spoluificatq; super species dulces & acerbas.
Post hæc exossat datiles, & gingere uoluit
Cumq; sminuzzato cinnamomo, cumq; garoflis
Inde locat species, rafiolos ipsaq; cocta
Frusta caponorum, datiles, vuamq; marinam,
Pignolos mundos, in unam cuncta padellam,
Fecerat in fundo crustam, mediã quoque iũgit,
Quas super apponit prædictas quasque facẽdas
Mox aliam crustam super addit zuccare plenã,
Torret abelasium testu scaldante coperto,
Atq; frequenter aquis bagnatur crusta rosatis.
Dicitur hoc Nectar satis est narrasse coquinã.

Cafettũ, formazzũ parvum.

Medicoctos, & semicoctos niuenis

Sequitur de palazzo Iouis.

Atria prætiens intras perystilia centum
Qualibet ex banda claustrorũ longa cauezzos,
Ac adamantinis circum munita columnis,
Quæq; columna suis distinguitur alte misuris,
Quas duras proprio Vulcanus sanguine fecit,
Hic adamas quoniã teneratur sãguine becchi.
Intra columnares stant quadra cauædia zonas,
In medio quarum uarijs ornata lapillis
Continua decurrit aqua fontana bagnando

Vulcanus becchus.

Cristal-

Cristallũ, Benas, Agathes, Alabastra, Berillos.
Exedras per quadra subis perystilia nudas,
Biblyotheca prope est, ornataq; pinacotheca
Heroum gestis, monumentis atque deorum.
Basilicæ locus est amplissimus, undiq; cinctus
Sedibus ex auro, quo tractant, numina causas,
Fata hominũ, sortes, breue tẽpus, mille trauaios
Ad caput ipsa Iouis stat sedes altior altris,
Quam dis diuitiæ rex fecit, & omnia richa
Spendidit, ò pensa quã bella cadrega det esse.
Dijq; deæq; oẽs hic prendere iura frequentant,
Iuppiter his fatum soluit, sortemq; misurat,
Nulla datur deitas alijs, ac nulla potestas,
Ni Iouis arbitrio certa ratione guadagnent.
Quottidie cætu diuum vistatur ab omni,
Suscipit exultans omnes penetralibus Aulæ.
Læditur interdum, quo uis, deus alter ab altro
Inter quos æquo discrimine iudicat ille
Si quando fuerit superis offensus ab ipsis,
Fulmina ferre iubet, reboare tonitrua mandat
Terrificans homines cœlum trabucare putãtes
Ast apparendo Ganimedes fronte galanta,
Blandidulosq; suo cum Regi torquet ocellos,
Immo dulcigeri fert aurea pocula musti,
Protinus ira cadit, fugiuntè pectore sdegni,
Dismemorata fluit rabies, canegiataq; stizza,
Exonerat nebulis cœlum, nouus emicat æther,
Prostrati flores pluuia sub Apolline surgunt.

Nudas apertas.

Det pro debet, o, admirantis.

Parenthesis.

Sic quandoq; duces faciunt, grandesq; maestri.
Et qui dicuntur Signores esse bachettæ,
~~Plus quandoq; ualet pueri frons bella petulci.~~
Quam nõ grandiloqui sententia magna Catonis
Plus oculus blãdus, uel sermo libidinis ardens,
Quam vigor eloquij Ciceronis, & ora senatus

Catonem intellige quẽlibet sapiente.

Mafelina.

Scalinos, gradus.

Insurgunt scalæ paſsim diamante locatæ,
Pars quoq; Corallo, pars marmore, pars q; dia-
Quælibet ipsarum tendit nonanta scalinos, (spo
Per quas semp eũt, redeũt quoq; numina quæq;
Menant in cameras centum, plures q; salottos,
Quorum solari non sunt lignamine facti,
Sed Vulcanus eos de puro fecerat auro,
Huc illuc ornant camareri flore grabatos,
Supra quos tendunt lenzoles, atque copertas,
Quas mira nimphæ recamarunt Palladis arte.

De Pallade.

Ipsa quidem Pallas Iouis est nassuta cerebro,
Qui sine concubitu mulieris ter sibi sanctum
Ceruellum cusit uirga, uirgoq; Minerua
Exijt, & magnis dicta est sapientia patris.
Noscere si cupitis quare sapientia dicta est,
Nil dubitetis enim, soluetur questio talis,

Laus Mulierum.

Argumentũ galantum, qua re Pallas dicta sit sapiẽtia. Nota quod Cingar loquitur non poeta.

Pallas honestatis speculum de uertice maschĩ
Nascitur, ut pateat quod sunt reliquæ mulieres
Dementes nec habent cerebrum.
Et sine consilio quicquid facietis earum,
Credite Pallas erit, Iouis & sapientia patris.
Verum si qua tuis in rebus femina præstat
Conseium caueas asino similaberis illi,
Qui uult pro frustro Bastum gestare nouellum.
Ignorans quoniam tergus noua sella magagnat

De hoc asino lege sempronium, de chatarinettis.

Et qui pensabas totam lucrasse Mineruam,
Nempe fasolorum bronzum mangiasse catabũ,
Ingenium quoniam sensumq; fasolus aguzzat.
Pallas est tantum Iouis unica filia testæ,
Quæ damigellarum circum stipata caterua,
Imperat, atq; docet linum deducere fuso,
Texere uel telam, uel naspo soluere filum.

Palladis

Palladis stantia.

Est inter salas alias, thalamos q; salottus,
Qui longus centum passus, cinquantaq; largus.
Pallas ibi secretas suas docet alta puellas,
Altera bombasum, uel linum detrahit album,
Bagnificatq; suos fuso pirlante didinos.
Altera discaricat naspi giramine fusos,
In glomerumq; rotat dū guindalus, orbe uolutat.
Altera texendas producit in ordine stuppas,
Et facit innumeros circum strepitare canones.
Altera dum texit, manibus pedibus q; lauorat.
Dextera nauiculam mandat, sed leua remandat.
Altera prona sedens tellam fuit, inq; biancas
Vertit camisas apud illam stante camistro.
Altera sed uariis acubus maiora recammat,
Namq; uelutinas Aquilas describit in auro.
Altera de argento cadentia lilia fingit,
Quæ in cælestino pingit semota ueluto.
Altera terribiles format recamando Leones.
Sub pede cum libro facientes ore Samarcum.
Altera frōdosam, plenam quoq; glādibus aureis
Texit in aereo spatio cum pectine quercum.
Altera purpureos miscens albedine scaccos
Inserit argenti rutilos auriq; quadrettos.
Altera marzoccos fuluos, nimiumq; brauantes,
Altera terribiles Aquilas errantibus alis
Quattuor, insecta rubea cruce, pingit in albo.
Altera lanigera cellones consuit arte,
Ac in spalleriis Florentia prata recammat.
Altera conatur ueteres describere guerras,
Maxime Alexandri, Ciri, Xersis q; carinam.

Bombasum. bombicem, Didinos, p uos digitos.

Canones in strumenta li gnea, quibus filum disuol uitur.

Samarcum, osstitationē leonis intel lige.

De Saturno.

De Ioue sat dixi, Saturni regna subintro,
Eius nolo tamen tibi dicere conditionem,
Namq; melancolicus nimis ascoltando uenires,

Gosa.

Baldus habet faciem rapefactam more stupentis,
Quis diauol ait, tibi Cingar talia dixit?
Quoue imparasti tales ingrate rusones?
Nempe Magum penso Zoroastum te studiasse,
Cumq; prophetabus semper vixisse striabus.
Respondet Cingar miraris forsitan istud?
Semper habēt pro se colpum scrimando Magistri
Ad Leonardus ait, paulum mi balde quiescas,
Desine quod seguitet Saturni pingere Cælum.
Tunc Cingar, Saturnus inops extrema petiuit
Littora Cœlorum.
Vxorem quamuis habeat, tamen ipse fiolos
Nō generare potest, causam nū quæritis? inquā.
Non solum quoniam mancant sua corpora caldo,
Iuppiter at patri Saturno membra taiauit.
Hic macer est uultu, calua con fronte rapatus,
Sbauazzat totam naso colante bocazzam.
Nec retinet solum dentem sua quæq; ganassa.
Omnes cū flatu putrido, quum parlat, amorbat.
Hispida barba riget, nunquam pro pectine lenis,
Cum bastone suas uadit numerando pedattas.
De passu in passu tussit, spudatq; macagnos,
Fert sgarbellatos oculos, nec sbercia mancat.
Pellizzonus eum vsque ad calcanea coprit,
Attamen ille facit tremolantos frigore plenus.
Eius bassa domus plena est humore nocuo,
Flent muri guastat rumatica mussa solarum.
Nunquam splēdigeros ibi fundit Apollo lusores,
Praticat hic semper spissis nox plena tenebris,
Hic Barbagianni strident, hic pipaq; strelli, (te
Hic quoq; noctiuaghæ gnao gnao facsendo ciuet
Tristitia hic habitat, Macies, genus oē malorū,
Maxime sunt isti, capitis dolor, Hydropisia,
Angonaia, malum costæ, quartanaq; febris,

Mazzuccus

Mazzuccus, lancum, carbones, morbida peſtis,
Flegma, tumor uentris, uermes, coliciq; dolores,
Petra ueſigarum, cancar, gianduſſa, bognones,
Franzoſus, ferſæ, cagaſanguis, rogna, varolæ,
Defectus cerebri, rabies q; frenetica, chiodus,
Stizza canina, dolor dentorum, ſcroſa, pumidæ.
Phiſtula galtones, tumor uel lergna uocata,
Teſticuli, brofolæ, tegnoſaq; codega, lepra,
Schelentia, gulæ ſiccitas, & pectoris aſma,
Sanctiq; Antonii morbum, morena, podagra,
Tiſica febris, mugancæ, tardæq; pedanæ.
Infirmitates non totas dicere poſſum.
Iſta fameia ſenem Saturnum ſemper honorat,
Sed male fida quidē, nam burſa uodatur ab ipſa.
Hanc medici preciant, ſed in altro corpore ſiccā.
Ergo Saturnus ſupremo præſidet orbi,
De qua caſcatus poſſit ſibi rumpere collum.

Togna.

En vobis Cœli ſeptem deſcripſimus orbes,
Non reliquas refero caſones Aſtronomiæ,
Nam vobis facerem longis faſtidia verbis.
Subſeguita, Leonardus ait, mi Cingar, Higinā
Audio, dum loqueris, narrare galantiter aſtra.
Sum contentus, ait Cingar, ſolabor utrum].

De Zodiaco.

Eſt via longa nimis Cœlum quæ circuit omne,
Per quam ſi uades nunc magnum frigus habebis
Nunc nimius faciet caldus bagnare camiſam,
Nunc refreſcabis manſueta corpus ab aura,
Nunc aliquantillum glaciem tibi tēperat æſtas.
Hæc via tam durat, quod pleno phœbus in anno
Vix addit metam, ſed apuntum terminat illam.
In primo introitu cum flexis cornibus, ecce
Apparet Montonus habens in tergore phrixum,
Ex auro tota eſt radians ſua lana tirato.

Post cammamentum mensis renouata per aruã
Taurum cornuta retrouas ceruice biancum,
Audet is Europam spallis gestare putinam,
Posteriora tenens in fonte sepulta liquenti.
At quia mos bouis est mostazzo fundere bauam,
Iugiter hunc septem curant forbire sorores,
Quas gaioffazzus fugat hic, fugat illic Orion,
Nõ procul incotras geminos insemma fradellos,
Primus nomatur Castor, Polluxq; secundus,
Hos, Helenamq; simul Ioue natos Læda couauit.
Quos tam grãdis amor iũxit, qd Iuppiter ambos
Transtulit in cœlum, Nautisq; fauere decauit.
Vlterius uadens, caueas, quia pestifer Hidra
Sibilat herculeo quondam multilata labore.
Cuius colla premit cum zanchis Gambar apertis.
Zãcha, Che lx. *Sed cum sudorem sentis bagnare camisam,*
Ecce Leoanazzus boscamine saltat ab atro,
Ac super hidrinum ventronem saltat Oachens,
Oachens, id est plictifico bia. *Sed domat ipsius pulcherrima virgo furorem,*
Quæ virgo fletus maiori tempore spargit,
Namq; parũ curant illam qui regna gubernant,
Sæpeq; iustitiæ signores terga reuoltant.
Scorpius egreditur gelida de ualle superbus,
Horrendas aperit brancas, codamq; recuruat,
Sternere poltronem disponit oriona solus,
Sustentatq; duas sua zampa sinistra bilances,
Inde Sagitarius per frigora rura canalcat,
Vel cumulat glaciem uel calcibus alligat undas,
Tempora disponit studiosis grata poetis,
Musarum quoniam nutrix sua mater habetur.
Euacuare duas non cessat Aquarius unas,
Perq; suas undas squamoso tergore Pisces
Guzzant, Zodiacus vasto sic terminat orbe.
Dicere terribilem vobis non curo Balenam,
Eridanum sileo, Leporem, sed oriona dicam.

Orionis

Orionis nascimentum.

Pindarus albergans olim pouerellus in æde
Semiruinata, uix quid mangiaret habebat.
Iuppiter en straccus, sudansq; labore uiazzi,
Mercurius q; suo ueniunt habitare casotto,
Atq; fame nimia pulsi petiere merendam.
Pauper homo diuum regi uult tradere pastum,
Quid fecit? (solam vaccam sua stalla tenebat)
Accipit in frezza mazzam, stallamq; subintrat,
Discopauit eam, mox tolta pelle dadossum,
Illam ficatam speto cito misit arostum,
Ac totam coctam superis areccat inantum.
Dicuntur diui secum risisse parumper,
Attamen hanc totam mangiarunt ventre pieno,
Misterumq; fuit zona lentare fiancos.
Qui nimium magiat, ne creppet, cingula mollat.
Mox cupidi factis, non dictis, soluere grates,
Nunc scortigatam pellem petiere bouinam.
Pauper homazzolus scorzam bouis attulit illis,
Et secum, dum fert, istas mouet ore querelas,
Hi slonagnones totam glutiere vedellam,
Num portare uolunt etiam super æthera pellem?
Quos utinam possit talis viuanda negare.
Iuppiter & natus pellem simul ergo tulerunt,
Ac sotterrarunt proprio pissamine fœtam.
Post menses plures pauper desfoterat illam,
Ecce infans natus cœpit uagire sub illa,
Pindarus attollens oculos ad sidera, dixit,
Iuppiter omnipotens vestrum ringratio numen
Et bomprofaciat uobis mea uacca duobus.
Sic & ab orina puerum chiamauit Orion,
Quem canis aerium seguitat latrando per axem
Sed quid ego uideo? prestum mirate sodales,

Conclusio.

Hæc uix finierat Cingar, scoperta galea

En uer-

En uersus Baldi nauem furibunda uenibat,
Astrologus Cingar subito cessauit, oportet
Astrologare aliter quam stellas cernere noctu.

Explicit Phantasię Decimaquarta Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM. IN PHANTASIAE DECIMAM QVINTAM MACARONICEN.

Scribitur horrisono bellum nauale tumultu,
Est quoniam fustis barcha salita tribus.
Estq; galearum Liro capitanus earum,
Piratisq; fretum transnatat omne suis.
Baldus cum socius fustam se buttat in unam,
Ac ibi corsaros traicit ense feros.
Ipse sed interea conquistat Liro nauillum.
Quem menat, zefiro uela replente uiam,
Baldus at in fusta cum Cingare, cumq; Lonardo
Restat, nec remos qui uehat ullus adest.
Muschinũ, retrouant, noscũt, uinclisq; recuprãt,
Qui fustam, uentum dum piat orza guidat.
Falchettum uidere procul, nat Cingar & ipsi
Tandem salsigeras egrediuntur aquas,

MER-

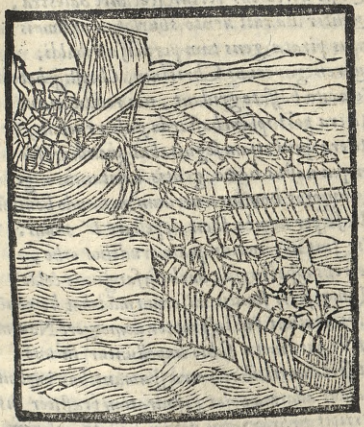

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Quintadecima.

RESTITIT *in medio Cingar sermone, galeam*
VT procul aspexit, monuitq; uidere sodales,
Non sic præcipitat cœlo falchonus ab alto,

Nec

Cõparatio. Falco, & falconus.
Nec sic uertorius fertur scocante balestra,
Qualiter illa ruit uento sburlata triremmis,

Sburlata, impulsa.
Intus piratæ, gens tam peruersa, ribaldi,
Qui renegauerunt Christum, Christiq; bateſmũ
Vela cito bassate gridant, uos reddite nobis,
Altera post ipsam bastarda galea ruebat,
Altera quin etiam seguitabat grandior istis,
In qua uastus homo, gentis capitanius urget
Remigeros homines neruum menando bouinũ.

Liro lironis, & lironus lironi.
Hic se per nomen facit appellare Lironum.
Vir fuit in toto nunquam crudelior orbe,
Ferreus aspectu, sua barbaq; sanguine colat,
Namq; feris similis miserum mãdebat homonẽ.

Subius & sibillus.
Tres ueniunt Fustæ propter demergere Nauem,
Mille pari motu subio impelluntur in uno,
Et freta uorticibus retro spumantibus implent.
Baldus adarma uolat, sfodratum præstiter ensẽ
Arripit, imbrazzatq; rotam, bassatq; uiseram.
Cingar habet multum pro Baldo q̃ppe spauentũ,
Non quod ab aduersa metuat sit parte necatus,
Sed quia tam durũ est sic ãpare p̃ Aequora mortẽ.
Ipse Leonardus se baldo firmat apressum,
Stansq; parecchiatus stoccum tenet, atq; broche (rum.

Pedrala.

Nota quod poeta sæpe articulum uulgare latinizat, dicimus uulgariter la poluere, la cenere, unde macaronici dicunt hanc poluerem hãc cenerẽ. Rua, monastilabũ est.
Viderat interea dispostos nauta barones,
Nõ timet, immo ratẽ reuolutat contra Galeam,
Stantq; supprorã Baldus, Cingarq;, Lonardus,
Schiauones etiam prestis sua tela parecchiant,
Implent sulphurea strepitosos puluere schioppos
Martinulosq; rotant curuas flectendo balestras.
Pars ratis ascẽdit gabiam, pars restat abassum,
Quadruplicant forzas Baldi meditando uigorẽ.
Iam uenit ecce prior remis impulsa Galea,
Circumcirca fremens girat, sed Nauta timonẽ
Prudens aduolgit, ucluti si uolgat habenam.

Compa

Comparatio.

Vidi Franciſcum de Rua quandoque mariam,
Cuius in exiguo ſtat corpore maxima uirtus,
Villanum ſpagnæ leuiter manegiare poledrum,
Docta manus ſeu frena tiret, ſeu lēta remittat,
Ille ſtatim redere paret, domniq; uolero,
Pirlat, & a teſta diſcernit nemo culattas.
Nō minus immēsā Barcā cito Nauta manezat
Semper habens zuffum proræ dincontra galeas
En cito ſchioppetti ſcaricantur ab igne treſenti,
Milleq; laxantur uertones extra noſellas,
Incipiunt pauidas ad nubes ſurgere uoces,
Innumeri quoniam primo feriuntur aſaltu.
Saxa uolant, groſſiq; trabes, pix flāmea, torres,
Artificioſus focus arma uiros q; laceſſit.
Tunc animoſus aper Baldus deſpiccat ab alta
Prora terribilem ſaltum, ſupraq; galeam
Hoſtibus in mediis balzat, ferrumq; cruentat,
Cingar eum ſequitur magno targone copertus
Atq; ſamitarram toto conamine uibrat.
Inde Leonardus de ſchena ſaltat in altum,
Ac ſuper unius pyratæ tergora sbalzat,
Quem feriendo alium ſtocco trabucat in undas
Baldus in introitu primo ne lut impiger hæros
Patrono fuſtæ ſe nil pauefaclus acoſtat,
Pungentemq; rotans ſtoccatam more triuellæ,
Ex una banda trippam sbudellat in altram.
Pyratæ magnis tunc urlis aſtra tocantes,
In circum Baldo largum fecere trauaium.
At ſolitas Baldus furias in pectora ſiccat,
Se totum linquens quo maior calca feribat,
Incipit armorum diſquiſtillare piaſtras,
Hi ſubito largam pauidi fecere piazzam,
Cui ſpezzat ſcutum, cui faldam, cuiq; celatam,
Cui brazzale terit, ſpallazzos rumpit & urtat,

Optimus equus eſt uillanus ſpagnæ.

Redena, eſt corigia freni.

Fendit

Fendit ceruellos, nilq; elmi nilq; corazzæ
Durant ad Baldum, qui fulgurat enſe cruento.
Teſtas & buſtos maris ad fundamina mittit.
Et uelut in ſiccis conſummit flamma canellis,
Sic predatores Baldus taiat enſe marinos.
Nemo ſuis ualet hic bottis aquirere ſcampum,
Non ~~ceruellis~~ potuiſſet habere riguardum,
Namq; ſuum rabies mordebat multa furorem.
Non ſeguitare illum Cingar clamando raſinat,
Iamq; ſamitarram tepido cum ſanguine roſſam
Ambabus manibus ſtrictam ferendo tenebat,
Non procul exturbãs nimia pro cæde Lonardus
Aethera, ſanguificat plenum formidine Pontũ.
Hic tres compagni quid ſit ſcrimmare daſennum
Inſegnant faciuntq; habiles ad tela magiſtros,
At Lironus adeſt Baſtardam ſupra galeam
Portat alabardam, teſtas q; ſuperminet omnes,
At nauis tergum facit ingirare galeam,
Et menans uaſtis alabardam forcibus uno,
Truncauit medium netto fendente timonem.
Heu quia nocchierus iã ſe tenet eſſe perẽptũ,
Lanzonem iaculat propter paſſare Lyronem,
Sed iam ſe manibus naui Lyronus ataccat,
Et quãuis iaciant ſchiauones, ligna, quadrellos,
Sulphureas flammas, pegolas, raſamq; fogatam,
Ille tamen ſuper hanc turba ſeguitante ſaluis.
Hic ſe ſiccauit fugientes intra ſchiauones,
Quos tomare facit ſine brazzis ac ſine gambis
Nocchieri teſtam magnum ubrando roueꝛſum
Vnam sbalzauit longe, mihi credite leucam,
Non curat quicquã ſchioppettos, atq; baleſtras,

Comparatio.

Fac lector contum ſi quis intrando botegam
Plenam pignatis, boccalis, atq; ſcudellis,
Incipit a circum groſſum vibrare tracagnum.

Sic Lironus agit scapolantes intra schiauones.
Qui mage garlettos uertunt quã cernere zuffã
Lironis, repetantq; maris nodando per undas.

Mafelina.

Non erat accortus de casu Baldus iniquo,
Maxime quod caperet nauim pirata Lironus,
Cingar & arditus prouas facit ense galantas,
Atq; schaenatus tanquam leo rugit, & omnes
Vel penitus mortos, uel trũcos, mẽbra rouersat.
Ipsius a facie furibundi quisque tapinat,
Ac in abandonum potius se in gurgite laxant.
Vt facient pisces qui saltant extra padellam.

Comparatio.

Ast alia in banda Leonardus fluminis instar
Quod præceps uenies alta de rupe, marinas
Scindit aquas, aperitq; maris cũ gurgite fluctũ
Inter euangeliï se cazzat feruidus hostes,
Hic illic taiat, hac illac puntezat, & urtat,
Totus mortorum sbroiatus sanguine boffat.

Pedrala.

Possanzam sed non basto cantare Lironis,
In qua parte suas dat fruges stigmata parent.
Sanguinolenta ruit, carnes alebarda staiezat,
Confugiunt omnes ac post sua terga budellus
Pulmones, milzas fumantia uiscera linquunt.
Nil nisi sentitur stridor, fremitusq; morentum,
Horrendæ uoces cœlum pietate mouentes
Alter clamabat Christum, sanctumq; Nicolam,
Alter Apollinum, Triuigãtem, uel Macomettũ,
Non fuit auditus postquam stant sydera cœlo.
Tã grandis strepitus rumor sonitusq; boaxans.
Non hẽt ulterius gentes quas Baldus amazzet
Tota galea fuit piratis uoda ladronis,
Plus quam bacillus Barberi netta remansit.

Comma.

Liro-

Lironus Nauem iam iam aquistauerit omnem,
O quantũ gaudet talem fecisse guadagnum.
Nec posuit mentem quod uicta galea fuisset:
Omnes in Nauim Pyratas scandere mandat,
Et grossum ponens alium de retro timonem,
Sgombrat iter pelagi uelum grauidante maestro
Succedunt aliæ semper cantando Galeæ,
Vt cantare solent quando uictoria gridant:
Cingar id aduertit primus, quid, clamitat, heu
Cõtẽplor miserũ nobis? incaute gabamur, (quid
Sæpe guadagnandi uos ingordisia fallit.
Ingordisia, auiditas nimia.
Balde vides? en nostra Ratis quo presa menatis.
Baldus ut inspexit signat se terq́; quaterq́;
Stat mutus, nescitq́; loqui, seguitare facultas
Nulla patet, quoniam remiq́; uiriq́; negantur.
Semet ac incœpit Leonardus battere pugnis,
Ah fortuna (inquit) nimis es contraria nobis.
Surripiuntur equi tam fortes tamq́; galanti,
Quantũ non unquam tellus Turchesca creauit,
Quos nisi per mundũ cœlum baratrũq́; catabo,
Iuro deos omnes ~~mihi met~~ volo tradere mortẽ.
Hanc quoq; pancerã nũquam spoiabo dadossum
Rapui, & rapi ui.
Donec ego retrouẽ quis equos nauimq; rapiuit.
Aut ammazzabo illũ, aut ammazzabor ab illo.
Incagnatus erat Baldus, sub pectore schioppat,
Namq; seguire illos se tunc non posse uidebat.
Non est qui menat uacuatam quippe galeam,
Sed cito disponit sibi uestimenta cauare,
Ac omnino suam Barcam seguitare natando,
Tã grandem iuueni Leonardo gestat amorem
Quod nihil extimuit dubio se tradere Ponto.
Cingar eum tenuit dicendo, quid furis? istam
Cœde mihi curam, quia spero catare cauallos.

Togna.

Dixit at hæc Cingar pro confortare Lonardũ.

Atta-

Attamen interius dubitat sensuq; reuoltat,
Quem reperire modum possint exire galeam.
Non illic parum cernunt, mancumq; dabeuer, Dabeuer ara bice dicitur uinum.
Littorta nulla uident, nec barcas, pontus ubiq;
Vndezzat, cuiusq; facit smaltire magonem.
Cingaris officio Baldus premit atq; Lonardus
Cordoium, solito sperantes illius astu
Posse cauallorum ladrum recatare suorum.
Cingar per totam uadit rugando galeam,
Si casu reperire queat mangiabile quicquam,
Ecce virum bellum de sub fundamine fustæ Moschinus.
Comperit, à testa calcagnos vsque ligatum,
Qui lachrimans orat longo de carcere trari,
Confestim properat Cingar, miseratus in illū
Respicit, & quondam talem uidisse ricordat.
Dic, ait, vnde uenis uel quo sis natus in orbe?
Ille tapinus ait, fuimus tres quippe sodales,
Falchettus, Moschinus ego, magnusq; fracaß
Qui septem caricis Turca de gente Maranis
Italiam uersus zefiro guidante nodabant,
Tāta sed (heu ploro memorans) tēpesta trouauit
Quod per diuersas contradas fracta carina
Pollitur, & sic tres discompagnamur amici.
Ast ubi regressa est phœbo ridente bonazza,
Hæc pyratarum nobis fuit obuia classis.
Quæ nostram mersit Nauem, gentemq; negauit
Meq; caporalem turbæ fecere presonem.
Quo tendant alii compagni nescio, uerum
Quam doleo, quod non Baldi uindicta fietur.

Gosa.

Cingar id ascoltans retricet, tamen illico pmit
Extra carnerum martellos atque tenacias.
Indeschatenatis groppis cito liberat illum.

Laudes Baldi.

Aduocat hīc Baldū, Baldus uenit atq; Lonardo

quid

Quid uelit ignorant, moschinũ Cingar ad ipſos
Præſentat clamans, o laus o gloria mundi,
O generoſum homine, qui noſtro ſplẽdidit æuo,
Ecce tuum nomen quales o Balde ſodales
Traxit, ut æterno merearis tempore dici,
Alter, Pompeus, Cæſar, uel troicus Hector.
O piam amicitiam magnumq; o fœdus amoris,
Per mares, per terras, per tot diſcrimina rerum
Tantaq; fluctiſoni uacare pericula Golfi,
Golfi maris. Nilq; lecardiam formidauere charibdis,
Quo te corteſum, quo te ſine fraude uigentem,
Quo te uiridicum poſſent reperire ſodalem,
Non in regali tumefactum ſede minantem,
Inter cardineos non dantem iura galeros,
Non in diuitiis Cræſi, non Sardanapali
Deliciis, (apud hæc multi retrouantur amici)
Sed magis ut duro uiuant in carcere tecum,
Sed magis ut pro te ſtentent, uitamq; reſudant
Ipſe Leonardus mundum luſtrauit ubique
Quo te magnanimum ſaltem cognoſcere poſſet.
Compagniq; tui, Moſchinus maxime noſter,
Abſque tuo uultu non uiuere poſſe fatentur,
Per mõtes ualles freta per longinqua uagãtur,
Nũquid aquiſtandi cauſa te dante montam?
Nunquid ut obtineant Pupæ, Regumq; fauorẽ
Sed tantum ut te, ut te de preſone cauarent.
Tempore diſgratiæ ueri noſcuntur amici.
Desgratie tri ſillabum eſt. Sors inimica probat, quos fecit amica ſodales.
Robore quid fidei, quid carus oro ſodale?
Quid melius mũdo ẽ? qd plus agradat olympo?
Diuitiis, robbis incago præter amicis.
Carum compagnũ mundus comprare nequiret,
Eſt poltronus homo cui non placet ullus amic⁹
Plusq; buſeccarum preciat mangiare cadimum
Quam reperire uirum ſua cui penſiria dicat.

Immo

Immo duas si forte uidet concurrere mentes,
Carpitur inuidia, semetq; zelotipus angit,
Turpiter infamat, curatq; inuertere tantum
Fœdus amicorum naturæ munus honestum.
Ecce tuus Moschinus, adest o Balde, quid illum
Ambiguus guardas? heu tpe tempus adumbrat
Effigiem, memoremq; minus distantia reddit.

Berta.

Hæc dicẽs Cingar lachrimarũ fonte madescit
Baldus in amplexus Moschini se sinit ire,
Tu ne meus Moschinus? (ait) dulcissime fili.
Nec parlare ualẽs ulterius, atrahit illum, (bat
Basat, et eiusdem lachrimis, lachrymas q; mouet
Post hæc Cĩgar eũ strĩgit, Leonardus abrazzat
Nam cunctis Baldi socius uult esse fameus.
Tandem cessatis lachrymis Moschinus eisdem
Omnia de ammissis socius narrauit ad unguẽ,
Baldus ait retrouare meos dispono sodales,
Sed quis nos istam deduxerit extra galeam?
Nõ sunt qui remos ducãt, qui garbasa tendant
Doctus in hanc artẽ Moschinus protinus inqt
Ne dubites dum prosper adest leuãticus eurus
Ad totam per trenta ligas nos ibimus orzam,
Ergo spiegamus uelum, tu Cingare cordam
Hanc tira, Leonarde iuua distendere velum,
Cingar, e tira, tira, dai, dai, tira Cingare, tira
Iam satis est, orzã scurta, preme Balde timonẽ,
Huc Leonarde veni, teneas hanc fortiter horsu
Ad nomẽ Christi, cordam cito Cingar amolla,
En socii qualis nobis fortuna secundat,
Quam bene uelamen gaiardus gonfiat Eurus,
Sancte, precor, nobis esto Nicolae benignus,
Qui nos semper habes curã deffendere nautas,
Ass aßina licet sit barcarola propago,
Et nisi de raptu uiuat, blaßphema, bosarda,

Nil

Nil tamẽ attẽdis hæc manchamenta, sed omnẽ
Tollis anegandi sospectum, nosq; gubernas.
Cingar ait, quid tam sanctũ clamare Nicolam
Vt tibi det ventum? potius prega det tibi panem
Namq; famescenti sgretolant in uentre budelli
Magraq; iam Baldi facies lanterna uidetur,
Nec tua respondet Baldus grassedine colat.
~~Si tamen es Cingar, sanctus, dignumq; brusari~~
~~(Dico candelis) brusat ut gens grassa [illegible]~~
Dic lapides isti [illegible] fiantur adessum.
~~Non homo, Cingar, ait solo de pane cibatur,~~
Sed bouis, & pingui ueruecis carne, probatur
Istud ~~Euangelio~~, quod nos uult pascere verbo,
Diuide uer a bo potest cognoscere sensum.
Cui Baldus ridens, interpres optimus esses
Cĩgar ~~scripturæ~~, magis hæc tua giosa placeret
~~Quam Nicolatistæ, Scotistæ, totq; Themistæ,~~
~~Quæ tot Alexandri, quã tot sine fine magistri~~
~~Theologi uariis laqueant qui sensibus almus,~~
Desine sed tandem buffonice talia quæso,
Scrizzemusq; pares paribus, sanctosq; sinamus
Nec tamen his uerbis qd mãducetur habemus.

Budellus & budella.

Quid sit uerbum diffinitio Cingaris.

Baldi reuerẽtia erga deũ.

Comina.

Tunc biscotellos Cingar cantone trouauit,
Semimusolentus quos attulit ante sodales,
Fert Leonardus aquæ mezarolã dulcis alegrãs
Nil parlando simul fecerunt Collacionem,
Qui famet, & comedit, si parlat tẽpora perdit,
Nunquam tam lautos hi gustauere bocones.
Cingar post epulas gabiam se reptat in altam,
Sparpagnatq; oculos si terram cernere posset,
Luminis ac radio stricto, freta larga trauersat
Si piat ex aliqua banda, scopritq; terenum,
Sed discernit aquas tantum se iungere cælo,
Iunoq; dintorum Neptuno basia donat.

Sors

Sors bona tũc erat, ĩplebat quia garbaſa ꝓſper
Vẽtus, & attẽdit Moſchinus flectere Barcam.
Si quandoq; iubet lentare tirare ue ſogas,
Baldus id officiũ dexter facit, atq; Lonardus
Cingar cantabat lingua friſolante vilottas, Vilotta, genus cãtilenę ruſticanæ.
Quas toties noſtros ſenſi cantare brettaros,
Gãbettã, Broccam, paſſandoq; perna rigiolam,

Goſa.

Ecce uirum longe medium uidere nodantem,
Brachia nec ducit uelut eſt uſanza nodandi,
Dextra namq; duos dardos, targamq; ſiniſtra
Baiulat, & ſcindit velut Ales aquatilis undã.
Immo gauinellus, uel anedra, uel immo folẽga,
Quæ ſemper verſatur aquis non tam bene nat.
Hic erga fuſtam properans furibunde minatur.
Nam Corſarorum penſauerat eſſe Galeam.
Obſtupuit Baldus, quod uir preſſatus ab armis
Tã facilis nodet, & medius maneat ſup undas.
Sed dum Moſchinus placidos giraret ocellos,
Clamat alegrus. hic eſt noſter Falchettꝰ heus, ò
O Falchetteueni, Baldus Cingar quoq; sũt hic
Proh puta, quando ſuos cõpagnos ſentit adeſſe,
Et quando Cingar Falchettum uidit in undis.
Quẽ ſupra reliquos ſocios tam ſemper amauit.
Extemplo ſpolians faldam, ſpoliansq; camiſam,
Summa de gabia nauis (mirabile dictu)
Cum caput auantum ſe ficcat in æquore totum,
Sex brazzos deſcendit aquæ, mox deſuper ecce
Comparit ſcorlatq; caput boffatq; per undas,
Et ſtendendo manus feriendoq; calcibus æquor
Scindit aquas, rumpitq; leui cũ pectore fluctus,
Nil ſtupet hoc Baldꝰ, ſatis antea norat amicos.
Sæpe in abandonum utam ponebat uterq;,
Maxime Falchettus ꝓ Cingare, Cingar at ipſe
Propter Falchettũ ~~renegaſſet mille bapeſmos~~

Ambo natãt, tamẽ ipſa quidem nodatio difert
Falchettus quoniã (uelut inq^m ante) repleba
Ore uiri panzam, uacuabat more catelli,
Deniq; ſe iũgũt, Falchettum Cingar abbrazzat
Nil parlare ualet, quia pro dulcedine creppat,
Inde fauellantes adeunt in ſemma Galeam,
Ac ibi Falchettus ſolitam mõſtrãdo ꝑdezzam,
Nil firmando pedes guizzauit more padani
Bulbaris, & proram ſaltauit deſuper altam,
Quem uix ſaltatum brazzis feſtinus apertis
Baldus agraffauit, ſtrictumq; tenebat in ulnas.
Quales hic faciant feſtas, qualesq; carezzas,
Tu penſare potes.
Baldus ei parlat, dum pagnos Cingar addobbat,
Qui cum dilecto mox in cantone tiratus
Paſſatos caſus, paſſata pericula narrat,
Nunc quali guiſa Baldum preſone cauarit,
Nũc quanto ſtẽtu ſcapolarint ambo tauernam,
Et quanto affectu ſuccurrerit ipſe Lonardus.
Falchettus tales non intraſuiſſe baruffas
Sat dolet, & proprias illic monſtraſſe potenzas
Mox tamen ipſe ſuos attento Cingare guasos
Narrat, quos turcas tulerant errando ꝑ oras,
Sic chiaberlantes nunc rident, nunc ue piangũt
Et compagnorum ſe truffant more duorum.

Chiaberlare Chiachiarare ꝑ nugari Etq; antiquitus uteban tur.

Berta.

En ſperata nihil procul inſula magna uidetur
Quæ uiret & fagis, & pruis, & q; cupreſſis
Hac uiſa incipiunt læti cantare barones,
Iuſſerat huc ſubito Baldus torquere timonem,
Adlittusq; facit uerſam inculare galeam,
Anchoreus rampinus aquas gettatur ad imas,
Omnes armati ſaltarunt extra galeam,
Tãgere gaudet humũ Cingar, nauẽq; biaſmat
Saltat, & ut Baldo ridens ſcrizzare comẽzat.

Intro-

Introeunt boſcos ſi qua mangianda catarent.
Ecce duas capras binis ſeguitantibus ædis
Aſpexere procul, Falchettus Cingare lictо
Se citat ad curſum, pedibusq; uolutat arenam
Inq; tribus ſaltis caprettos arripit ambos,
Nec ſtetit indarnum per collum ſtrangulat illos
Inde capras ſequitur, tantũ tamẽ abſtulit unam
Cingar eos tollit, quo ſcortigando picarat
Baldus cum ſpada taiauit ab arbore truncum,
Quem bene sbrocauit foliis, ac fecit aguzzum.
Moſchinus truncum caprettos ficcat in illum,
Sed Leonardo hẽt ſili. es, quas chiocat, et auget
Ingentes flãmas dum plurima ligna butabat.
Cingar it ad nauem, tulit inſtrumenta coquinæ
Smenuzzat trippas bene lotas, inq; pignattam
Cum ſale atq; oleo poſuit faciendo meneſtram.
Moſchinus uolgit ſpetum, iam ſumat aroſtus,
Supra quem Baldus collantia larda butabat.
Quaſdam frondoſas Leonardus pparat umbras
Sub quas debebant ſocii mangiare caprettos,
Deniq; iam omnes cocto, refreſcantur aroſto,
Cingaris incæpit ſubito maſenare molinus,
Iã mediam capram tumefacto uentre uorarat.
Baldus nil parlat, rapido ſed dente fracaſſat,
Datq; bonos caro Leonardo ſæpe bocones,
Moſchinus frangit nettum laſſando taerum,
Qui niſi biſcottos tres menſes ederat ante.
Quiſq; ſuum faturat caprina carne magonem,
Nec ponũt mẽtem quod ſunt niſi quatuor illic
Nõ Falchettus adeſt qui caprã pſequit altram.

Concluſio.

Ah demens Cingar, tu attendis paſcere uẽtrẽ,
Et tibi nulla tui Falchetti cura tenetur?
O bellam punctam, o ſignum, o fedus amoris.
Vade in malhoram, tales reprobantur amici.

Tantaq; me cepit nunc indignatio pro te,
Quod fregi calamũ, nec ego plus oltra camino

Explicit Phantasię Decimaquinta Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE DECIMAM SEXTAM MACARONICEN.

Hic maga p ſdegno perimit muſelina Lonardũ,
Falchettumq; dolis carcere uacca ſerat.
Cingar id auſcultat ſancto referente r omitto,
Hanc petit, in gremio quã trouat eſſe ſenis.
Ergo per urticas ſpinos ſtraſinat eandem,
Poſtquam Gilbecchus, fletq; rogatq; ſenex
Liberat hãc mõſtrũ Marlocchus Cigare ſtrato
Quem fert ad ſalſas ſemicaullus aquas.
Centaurum dico Vinmazzum nomine, cũ quo
Baldus combattit, Cingar ibiq; iacet.
Nam q; Leonardi centaurus creditur eſſe
Occiſor, ſed res denique uera patet.

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI, PHANTASIAE.

Macaronice Decimasexta.

TANTA famis quandoque citat possanza budellas,
QVOD quantumq; super caros refutamus amicos.
OMNIA vincit amor, tamen ipsa superchiat amorem.

Non tamen id noſter Baldus ſeruauerat unquã
Sed qui dilectos ſemper curabat amitos,
Dixit, heus ſocij, non hic Falchettus habetur,
Quonam diſceſſit? noſtra eſt confuſio certe,
Ille caprã manibus rapuit, caproſq; tenellos,
Cui pars debetur maior, meliorq; boconus,
Et nos mangiamus non illo adſtante codardi?
Surge cito Cingar, Moſchini ſuſcipe piccam,
Vade per hanc ſiluã, Falchettũ quære, camina,
Surrexit Cingar terræ gietando taierum,
Corripuit piccam ſyluas q; ſubintrat opacas.
O, o, gridabat, o, o, Falchette, ſed Echo,
Tantum reſpondet, o, o, Falchette, Lonardus
Se leuat, & capiens ſpadam largũq; brocherũ,
Terribilẽ boſcũ poſt greſſum Cingaris intrat
Ne uadat ſupplex illum, comites q; relinquat,
Exorat Baldus, ſed uult audire Lonardus.
Texit de Myrto ſertũ, quo tempora cingit,
Ac ſolus Boſcos ibat cantando per illos,
Tellurem magno bruſabat Apollo calore,
Ceruellumq; graui frangebant uoce Cigalæ,
Quæ ſtridendo ſuper palos culamina menant.
Cingar erat longo ſpatio lontanus ab altris,
Neſcit enim poſt ſe miſerũ ſeguitare Lonardũ,
Heu bene clamandus miſer iſte inuẽculus, immo
Sunt tragicis ululanda quidẽ ſua fata querelis.

Interitus Leonardi.

Poſtquam Falchettum fruſtra cercauerat ante
Nec ualuere ſui crebro chiamando gridores,
Perdideratq; uiæ dudum ueſtigia rectæ,
Supra depictam diuerſo flore piazzam,
Improuiſus adeſt, ubi dulcis uentulus afflat,
In cuius medio uiui ſontanula ſaxi
Perſtrepit undiculas tenerũ fundẽdo p herbam
Ac circa fontem Lauri, Mirtiq; uirebant,

Limo-

Limones, Cedri, fortes dulcesq; Naranci,
Cantabant parui uolucres hinc inde per ornos,
Et somnum dulci suadebant carpere morsu.
Semper hic arrident flores, dumeta rosarum
Candida candificant nigritantes lilia moras,
Nunquam siccantur, licet altus surgat Apollo,
Transeat & calidi domicilia adusta Leonis,
Circuit hoc pratum, nam densis frondibus alta
Zona cupressorum, pinetaq; spissa nigrescunt.
Hic sedet ergo puer deductus morte Lonardus
Ac apud undantem fontanam desuper herbas
Membra dedit somno, rutilosq; serauit ocellos.
Ecce superuenies illuc speciosa puella
Comparet, bellumq; uidet recubare Lonardum.
Se duplici beuerare siti cupit illa repente,
Venerat ut solis brusorem fonte domaret,
Scilicet ut biberet, sed eam sitis altera uiso
Dongello rapuit, quā iam smorzare parecchiat.

Comparatio.

Qualis alegrezza est hoīs, qui quādo caminat,
Rem casu retrouat de qua magis indiget ille,
Aut quam diuersas desiderat ante richezzas,
Talis Muselinæ, quæ forte iacere puellam
Improuisa notat sub opaco tegmine lauri,
Hæc erat & meretrix, & sensu plena ribaldo, Muslinæ
Doctaq; carminibus magicis iurare diablos. per sincopā,
Nec bene legiadram fuerat mirata figuram, nam Museli
Nec bene sembiantos spectarat frentis honestos na uocatur.
Nec bene marmoreas genulas, & eburnea colla
Nec bene puniceos imitantia labra coralos,
Presta dedit facili torquendum pectus amori.
Quid faciat nescit, pietas & amor simul obstāt
Ne rumpat somnū pietas monet, unde tepescit.
Ne perdat gioias amor iacitat, unde calescit.
Tempus non remeat tacitis qui præterit horis.

Paulatim trepido se proximat ore, nec audet
Tangere. sed tantum guardat, uestes & odorat.
Deficit in solo uisu, dare basia uellet
Dūq; propinqua mouet propter basare labellos
Se retrahit subito metuens distollere somnum.
Atrectare manu frontem magis ausa comenzat
Ille nihil sentit, per somni somnia transit.
Interdum uiolas carpit scanfarda propinquas,
Inq; sinu ficcat nil contrastante camisa,
His tam blanditijs facta est animosa, nec ultra
Vult remorare, locat semet leniterq; recumbit
Ad latus egregij Narcissi, uultq; Leonardum
Palladis exemplum castæ, floremq; Dianæ
Tradere nequitijs Veneris, quæ absorta furore
Oscula, dum uoluit sensu libare petulco,
Præsliter à somno resolutus corripit ensem,
Inuasum quoniam se credidit esse latrone.
Non aliter sursum de floribus illico saltat,
Comparatio Sicut pressa leuat ceruicem bissa repente,
Quæ sub pl.æbeis stabat reuoluta fasellis.
Retectans illam flammas temnebat amoris.
Nec minus antiquo fuerat laudandus Ioseph.
Ioseph hebreus. Indiauolata magis Muselina ribalda furebat,
Ah demens iuuenis, dicebat, me fugis ergo?
Respice quas habeo carnes, his utere liber,
Dū prohibet nemo, dum sors dat pulchra fauorē.
Non Leonardus ei paret, procul immo recedit,
Cui minus una placet mulier, quā mille diablī.
Et genus humanū miserum tantummodo pensat
Non quia sit tantis subiectū pestibus, aut quod
Debeat in uermes tandem, cineres q; resolui,
Sed quod de vili mulierum uentre creetur,
Dumq; fugit secum loquitur, breuis illa uoluptas
Abrogat æternum cœli decus.
Cādida uirginitas quā pulchro in corpore pstat.

Nigraq;

Nigraq; luxuries quã pulchro in corpore fœtet.
Ah expecta Muſelina gridat, formoſe puelle,
Ardeo te pluſquam me ſteſſam, cõprime curſum,
Non ego Cholcorum, maga ſum regina, uel illa
Cyrces quæ in porcos homines uoltare ſolebat.
Non ego Morganæ ſimilis, ſmirnæ Falerinæ,
Atq; Dragontinæ, Smiraldæ, non ego certe,
Non ſum mi pulcher Ganimedes, ah fugis ergo?
Te ſequor, unde pedes frango per ſaxa tenellos,
Et diſdegnoſus fers pulchræ damna puellæ?
Diſpietate nimis, ſaltem me cernere uelles,
Et me quam fugitas uideas ſi ſim fugienda,
Debeat inde tibi mea frons inferre timorem.
Deh moderare fugã, deh noſtram cerne figuram.
Non meret id facies ætas iuuenilis, amorq;.

Pedrala.

Cor Leonardus habet Diamãte probatius omni,
Quo magis illa uocat, ſurdas magis ipſe dat au-
Intumuit laſciua uenus, petulusq; cupido, (res. Fictio.
Deq; truci remouẽt Muſelinæ pectore flãmam,
Mox odium crudele cient, agitantq; Megeram,
Vnde diabolicum traxit Muſelina quaternum,
Quem relegens Vrſo conſtringit adire feroces,
Atq; comandat eis ſubito lacerare Lonardum,
Mars ibi deſcendit proprium tutare baronem,
(Mars tutare ſolet gaiardos namq; barones)
Aſt Veneris precibus, uotoq; Cupidinis arctus
Dimiſit pugnam, nec eum reparare ſpopondit,
Plus ualuit cũ Marte ven⁹ quã caſta Minerua De militi-
Vnde nihil mirum, quando qui caſtra ſequuntur bus.
Inſudant primo Veneri, Martiq; ſecundo.

Comina.

Iamq; Leonardus fuit aſſalitus ab Vrſis,
Non fugit ulterius firmas tenet immo plantas,
Imbrazzat Clipeum, nudoſe præparat, enſe,

Vrsa prior saltans frendenti subuenit ore,
Mugit, & hirsutos leuat omnes tergore villos,
Nil pauefacta, licet sese Leonardus afrontet.
Esse comenzatam cernens Muselina baruffam,
Sdegnabunda locum post tergat, et inde recedit.

Parenthesis.

Heu quantis etenim Muselinis orbis abundat,
Terra couertatur passim meretricibus istis,
Quæ semper luxu, petulq; libidine tactæ,
Sinceras iuuenum nequeuntes flectere mentes,
Vt sua continuo satietur aperta uorago,
Quasdam cõsultant putrefactas tẽpore uecchias,
Quas tabachinantes rufianas esse uocamus,
Quasve zubianas clamat regina Stryarum.
Quas quoq; per gesias candelas uendere cerno,
Et patres nostros ~~crucifixos~~ ante biassant,
Sæpeq; tellurem basant, lecantve quadrellos,
Singultant, quatiuntq; manu sibi pectus, habẽtes
Lachrimulas semper Iguanzis aposta tacatas.
Expandunt instar crucifixi brachia cælo,
Non per cantones, loca nec secreta precantes,
Sed coram populo vetulam admirante beatam.
Vt sua candelabro siccata lucerna coruscet.
Columbam, simplicitatẽ *Ast aliquam si forte volunt maculare putinam,*
Aut niueam pueri de corde tirare columbam,
Quid faciunt istæ Tigres cagnæq; rapaces?
Dum Missæ celebrantur amant contonibus esse,
Postq; tenebrosos mussant, chiachiarãtq; pilastros
Ah miserelle puer, dicũt, male nate, quod vllam
Non habes (ut iuuenes bisognat hẽre) morosam.
Auolium, & ebore positum. *Hæc tua quid prodest facies formosa, galanti?*
Qui frons auolii? quidocculi corda scanantes?
Quid dentes referunt indas albedine perlas?
Quidve coralicios frustra natura labellos
Concessit, niueasq; genas pariterq; rubentes,

Quando

Quando quidẽ non uis, uel nescis amare puellas?
Pulcher es ut placeas, ut ames, ut ameris, ut uras
Vraris q; simul, Mundi quoq; gaudia sumas.
Vis ne iuuentutis nequicquam perdere florem?
Vis ne senectutis sine fructu incurrere fexxam?
Si nunc tẽnis amare puer, mox vecchius amabis
Nunquid uis fieri frater, Monachus q; remotus
Delitiis Veneris, Bachi, Martisq;, Iouisq;,
Quos uel simplicitas uel desperatio texit
Saturni macie, tetraq; nigredine noctis?
Nemo super terram sanctus, stant æthere sancti,
Nos carnem Natura facit quo carne fruamur,
Quove voluptates Mundi mundana propago
Quærere sollicitet, mox pleno uentre capescat,
Nil Deus indarnum, simul & Natura creauit.
Instituuntur Aues, pecudes, pisces q;, Feræq;,
Vt uenatores, piscatores q; fiantur,
Vtq; Gulam uariis saturemus carne guacettis
Plantantur boschi fiunt de marmore Montes,
Quo Naues Barchas, quo tectaloremns et ædes.
Lana datur pegoris, gallinis pluma, uel ochis,
Quot fiant lecti molles, calidæq; pelizzæ,
Sic etiam teneras Mundo fecere puellas,
Quas uos ò teneri debetis amare puelli.

Gosa.

Talia sic istæ Gaioffæ propter aquistum (tant.
Verba secreca mouent, iuuenũ quoq; pectora tẽ-
Quorum si nequeunt durantes flectere sensus,
Ad magicas properant artes, poscuntq; diablos.
Mille modos retrouant fragilẽ scelerare iuuẽtã,
Grappas piccati nascentis sputa putim,
Cor Talpæ, Gatti cerebrum, grassamq; Foini, Foinus q & martorellus
Terram quæ sepelit mortos, duo mẽbra Rubetæ,
Matricis lectum parientis quo latet infans,
Ac alias plures breuitatis causa relinquit,

Deniq; tanta sibi est uiolandi cura inuentam,
Quod lac gallinæ retrouant, fungiq; semenzam,
Campanæq; legunt sonitum, Musconis adomen,
Calcagnum tenchæ, zenzalæ in pectore costas,
Vrinam galli, gruis aurem, melq; tauani,
Pluraq; præterea, quæ (ni cantare Lonardum
Cogerer) exprimerem istas execrando ribaldas.

Mafelina.

Vrsa furens celerat stantem assaltare Lonardū.
Qui subito ad uentrem stoccatam dirigit unam,
Ast illam reparat distensis bestia griffis.
Inde pedes retro super ambos recta leuatur,
Expatulat fauces propter sorbere Lonardum.
Ipse sed in medium mostazzi subbiat ense,
Dentatamq; simul despiccat ab ore ganassam.
Qua propter spasmando ferit mugitibus astra
Vrsus adiratur comitem cernendo feritam,
Cumq; manu dextra zampatam menat aguzzā
Quod quantam gremit faldam dispergit in agrū
Ac nudos rapido carnes ungione penetrat.
Vulnere non tamen hoc uoluit pallere baronus
Aduersus testam fendentem laxat ad ursam,
Sed leuior gatto saltum facit illa dacantum,
Ficcat & in ficcam brandum Leonardus arenā,
Quapropter subiens ursus rapit unguibus elmū,
Quem dū forte trahit ppter spiccare Lonardus,
Pungit cum brando p. illem uentremq; trapassat.
Attamen absq; elmo nuda ceruice remansit,
Vrsa videns mortum socium, furit, irritat iram,
Nunquam alentatur circum girare Lonardum,
Nunc branca dextra fracassat, nunc ue sinistra,
Tanta preslezza balzat, quod apena uidetur,
Quattuor in bandas fuerat iam barro feritus
Sed totus non mundus habet cor tale gaiardum
Se uidet extinctum, non est tamen ille smaritus,

In furiam

In furiam crescit proprium fundendo cruorem,
Ad nudam testam solum tenet Vrsa uisaggium,
Sed Leonardus eam tendit defendere scuto,
Delibrat tandem talem finire bataiam,
Proicit ad littus targam, manibusq; duabus
Tollit, & inde menat spadam, quã grãfiger Vrso
Prestiter agremiat, tantumq; tirare fatigat,
Quod scarpauit eam, mãsitq; Lonardus inermis.
Ergo statim pariter currunt amplectere sese,
Vrsa tenet strictum Leonardum, stringit & ille,
Donec afogantur, uitam simul atq; relinquunt.
O crudele nephas quod ab istis nempe bagassis
Sæpe uenit propter satiare libidine carnem.
Vel te ardenter amat uel te capitaliter odit
Femina, tu prudens sua dum consortia temnis.
Ipse quidem moriẽs Leonardus cum pede scripsit
In tellure, datur non mors, at uita Lonardo.

Mafelina.

Cingar Falchettum cercauerat undiq; dudum
Sepe reclamat eum, cisilos ad sidera mandat,
Non se catantes rectum ammisere caminum,
Nec spisas nimium syluas exire ualebant,
Expectat Baldus tres horas forsitan illos,
Sed quia non ueniunt, grosso turgone recepto
Ingreditur boscum Moschinus mansserat illic
Ad guardam fustæ, tandem prostratus arena
Se dedit in predam somno, ronfareq; capit.

Pedrala.

Tres mala per siluam comites uentura menabat.
Phœbus contradas sensim callabat ad altras,
Antipodisq; dabat frescam nascendo matinam,
Luna palescabat tam nobis candida lucem,
Falchettus sentit uacuas in uentre buseccias,
Nempe uorauisset totum cum pelle uedellum.
Se modo compagni caprina carne cibarant,

Nam

Non habet ipse tamen uoiam cantare famescẽs.
Penituit cantare lupus stans corpore uodus.
Ergo trahens gambas mastini more cagnazzi,
Alonge uidit quandam procul ecce lucernam.
Huc subit flexit stans drittus apena caminum,
Subq; capanella splendorem repperit illum.
Intrepidus subit dardos portando gemellos,
Inuenitq; hominem, cuius sic forma patebat,
Corpore longus erat, facie macilentus, & asper,
Nasus aquilinus magro dependit aò ore.
Dens nullus putridus moscellis extat apiccus
Stabat apud eum Muselina ribalda gaioffum.
Quæ cum mellitis capiebat pectora verbis,
Quando suos contra Falchettum torsit ocellos
Protinus amplexu patefacto suscipit illum,
Vt solet optatum comunx carezare maritum.
Pro cortesia tanta stupet, ille, nec artem
Pauper homo nouit quam exercet lorda putana,
Da Falchettus ait, si qua pietate moueris
O damigella cibum, quo possim implere magonẽ.
Sunt duo nẽpe dies quod trippas porto uodatas.
Ille senex risit dicens age, quæ mora? lautas
Arrecca Muselina dapes, dulcesq; liquores.
Illa cito mensam cum drappo præparat albo.
Accusatiuũ pro datiuo. Quam ceteris dono caricat, mox munere Bachi
Vix ea ponuntur, panem Falchettus, agrassat,
Quem ueluti pilulam nil dente secante uoranit.
Post alios binos in aperto gutture mandat,
Nec biberat, donec disuoluerat octo panettos.
Sed miser accipiens opiati pocula uini
Trincauit Cœlo fundum monstrando Miolli.
Protinus ad terram somno demergitur alto,
Cuius cerucllum rapiunt obliuia lethi
Qui modo parlabat tacet ac si mortuus esset.
Pessimus ille senex Gilbeccus nomine, ridet,

Atque

Atque fuit festam Falchettum fraude piasse.
Ipse quidē plus mattus erat quam trēta Caualli
Filius inuidiæ galloq; zelosior omni,
Incarognatus tanto est in amore puellæ,
Quod solo uisu totam mangiare uolebat.
Si quandoq; uolat super albas musca masellas
Currit adulterium metuens cito pellere muscā.
Dumq; repellebat, caueas Muselina gridabat,
Mascula nū musca est, aut femina? moxq; uidere
Fœmineum sexum, membrumq; virile uolebat
Ergo Falchettum surgens ligat instar Agnelli,
Non consentit enim faciat Muselina talopram,
Formidans quod sic dormens corrumperet illam.
Dat pedibus ferri bogas ridente puella,
Gilbeccus ridet cernens ridere Morosam,
Nam qui troppus amat, si ridet Amasia, ridet
Dimouet hinc saxum, latet atra cauerna sub illo
Cum soga Grottæ Falchettum callat in imum,
Mox reserans illam solitas remeauit ad artes,
Namq; viandantes Muselinæ fraude malignæ,
Blandiduluq; dolis vinctos sogabat in Antrum.

Comina.

Iam pridem Cingar syluas lustrauerat atras,
Carum Falchettum geminata voce petebat.
Denique speluncam sancti catat ecce Romitti
Portellumq; busat sic dicens, ò quis alogiat?
Ad quem uox intro sic retulit, Aue Maria.
Cingar ait, nobis semper laudata sit illa.
Quo dicto pulcher senior, barbaq; decorus,
Porticulas referat, mox quid uelit ore dimandat
Cingar ait, venerande pater deh dicite quæso,
(Si mea uerba tamen non dant fastidia uobis)
Vidistine hominem medium, medumq; caninū?
Quæro per hunc Boscum, vidistin forsitam illū?
Subridens senior dixit, mi splendide Cingar,

Quamuis

Quamuis nõ uideam te nũc, quia lumine manco,
Te tamen agnoui sensu.
Quærere Falchettum frustra tibi dico laboras,
Me miserũ quid Cingar ait, qd nã pater inquis?
Mortuus est forsan? morerer si mortuus esset.
Non (respondet ei senior) non mortuus ille est,
Sed Gilbeccus eum tetro ficcauit in Antro.
Cui meretrix Muselina dedit fera pocula somni.
Statq; cathenatus miser intra uiscera terræ,
Hunc nunquam educes nisi te guardabis ab illa,
Quæ tantum spargit blando sermone carognam,
Vt miseros homines instar Meretricis amorbat.
Cingar ait, deh quæso pater, monstrate caminũ
Scarteram. qui me scarteram subito deducat ad istam,
Scanfardã, Se teneat, si me scapolat, scapolasse diablum.
Meretricem. Attamen alme pater uestrum mihi dicite nomen,
Respondet senior, nostrum si discere nomen,
Optas dilectum cura mihi ducere Baldum,
Inde tibi, Baldoq; meo uolo dicere nomen.
Obstupuit Cingar uecchium cognoscere fratres,
Appelletq; illos per nomen, maxime Baldum.
Esseq; Eremitam pensat magnumq; prophetam,
Ergo discedens promisit ducere Baldum,
Inde capanellam Muselinæ deniq; uenit.

Tegma.

Candentes Lunæ paulatim aurora colores
Fuscabat clarumq; diem portabat Apollo,
Cingaris aduentũ quando Muselina propinquũ
Nouerat, extemplo saltauerat extra capannam,
Incontraq; illum brazzis currebat apertis,
Cingar amorosos blandosq; stupebat ocellos,
Defunt & pochum quin truffaretur ab illa,
Sed quum Falchetti grãdem memorauit amorẽ,
Protinus in dretum scura se fronte tirauit,
Et mostazzonem talem menauit ad illam,

Quod

Quod duo denticuli cascarunt extra ganassas,
In terram cecidit flauos lacerando capillos,
Nequitiosa gridat, mandatq; ad sydera uoces.
Ecce senex festinus adest Gilbeccus, at illam
Quando uidet stratã, fœdumq; cruore musinum,
Cingare prospecto tantam stigatur ad iram,
Quod clausis pugnis illi horriuit adossum.
Cingar at in medũ stomachi dedit illico spintã
Quod pouer antiquus rupit cascando morenas,
Interea similis Cagnæ Muselina resurgit,
Cingaru & faciem griffis grasiare comenzat,
Ipse tamen trezzas confestim corripit illi,
Quam currendo utam per saxa lutũq; trahebat.
Prosequitur Gilbeccus eũ, manigolde, gridabat
Ah scelerate meam sufers lacerare putinam?
Mille tuo nascant cagasangui uẽtre Mulazze,
Ah mea mi Muselina decus, tibi dura cruentãt
Saxa caput, nec te, nec te deffendere possum,
He heu quanta meum deleguat rabbia pectus,
Candidulas goltas tibi nam spineta lacescunt,
Blandi dulosq; terit campus lapidosus ocellos.
Sta Beccone, Latro, sta furcifer, oyme tapinus,
Sum straccus, magis ille ruens me fortis acorat.
Crudeles spinæ crudelia saxa, rubetis,
Sanguine Muslinæ, nec uos compassio tardat.

Berta.

Talia dum creppat cursu rancabat inerti, Rancabat
Nam parit ægrotas ætas longæua pedanas Currebat.
Interea siluaggius homo scopertus uriuat,
Qui nunc oymisonos Muselinã mittere stridos
Audierat, cui nomen erat Marloccus, Asello
Aequandus, quoniã scouerta pudenda ferebat, Marloccus
Nec mascalzonus quid sit uergogna sciebat,
Nudus erat passim, cagnazzi more pilosus,
Moreq; serpentis uomitabat ab ore uenenum,

Flan-

Flandoq; correzas trabat culamine flammas.
Cingar cum guardans cito iudicat esse diablũ,
Qui francare suam ueniat fortasse magistram.
Illico Gilbeccus, day, day, succurre, gridabat.
Fer Marloche meæ Muselinæ fer, fer, aiuttum,
Ecce canester eam pouerinam quomodo raptat.
Ille uenenatum laxat cito nadere spirtum,
Post quẽ flãmigerã schizzat de retro corezzã.
Cingar amorbatus nimio fœtore, puellam
Deserit, & stortam nudat, subit atq; gigantem.
Sed male prouisus punctam dũ concite torquet
Tanta uenenati spudatur copia spirti
Quod cadit attonitus Cingar perdendo cerebrũ
Extemplo brazzis properat Marloccus apertis,
Impositoq; humeris stramorto Cingare uadit,
Donec, per boscos uentens ad littora Ponti,
Fluctibus hunc mersum nullo prohibẽte negaret
Gilbeccus celerãs Muselinã strictus abrazzat
Hãcq; quasi mortam deflet, deflensq; carezzat,
Cingar at interea Marlocco fertur ad æquor,
Nil sentit quoniã tenet hunc possanza uenenu,
Porro desdottum meschinus alhora butauit,
Nam Maris in medio calzas fortasse tirasset,
Si non Centauri præsentia uasta fuisset.
Ipse ferens geminos dardos, scutumq; metalli,
Ferratam semper mazzam galone tenebat,
Vnde uocabatur Vinmazzus nomine ficto,
Quando Marloccum uidit quem nouerat ante,
Ac illum contra scaramuzzas sæpe prouarat,
Pone gridat, Marloche agnũ, audis pone polu-
Nõ renegat tui cibus est uẽtronis & escu. (strũ
Sic dicens brazzo dardum uibrante retorsit,
Cuius in hirsuttum passauit puncta fiancum,
Marlochus uastũ smagonauit ad æthera gridũ
Cingare deiecto terræ stizzosus auampat.

Butare desdottum est de aliquo periculo difficulter euadere.

Vinmazzus

Vinmazz

*V*inmazzumq; ſuis bellandi aſſaltat uſanzis,
Ignitam faculam culamine laxat aperto,
Non puzzolentum curat ſfogare uenenum,
Namq; repellebat centaurus praticus illud.
*V*ngebat nares & tempora quæq; cerotto,
Quẽ dederat quidam medicæ doctiſſimus artis
Nõie Serraffus, *V*ates, Magus, *A*ſtronomusq;. Serraffus.
Impugnabatur ſed tantum carmine ſcroiæ
Muſlinæ, quod uix artem exercere ualebat.
De lapidum precio delectabatur, & herbis,
Sollicitus totas naturæ diſcere cauſas.
Centaurum tanquã germanũ ſuper amarat.
Ergo repugnabat Marlochi praticus igni,
Et iaculans dardum multa uirtute ſecundum, Interitus
Qui uelut fulgur cælo raſcare uidetur, Marlocchi.
Per medium bigoli poſt renes prompſit acumẽ,
Mortuus ille ruens tam grandem conſpuit ignẽ
*V*ſque ad radices quod manſit adusta cupreſſus,
*I*nmazziq; pilos barbæ ſcintilla ſtrinauit.
Nondum Cingar erat mentis regreſſus ad arcã,
Hunc tamen impoſuit ſpallis Centaurus equinis,
Et rurſum capiens dardos Maris ibat ad undas
Nãſperat qđ Cingar aqua madefactus abibit
Horrendas intrat frondes, ſupraq; uirentem
Planitem qua mortus erat Leonardus & *V*rſa
Peruenit, & tollens cilium ſtringensq; ſtupẽtis
More genas ſiſtit greſſum, guardando baronẽ,
Qui quoq; brazzatus cum dira manſerat *V*rſa
Cingar depoſito ſpallis in littora fontis,
Formam garzonis pulchri miratur, & annos,
Qũ diu ſtupuit, lachrimas quoq; fudit amaras
Hũc leuat amplexu bramans donare ſepulchro
Namq; recordatur tumulum uidiſſe biancum. Biancum
Hunc it per ſiluas quærens portatq; Leonardum. marmoreũ.
Interea Cingar paulatim corde reſentit,

*V*ẽ

Vt solet a somno cum quis non illico surgit.
In pede saltatus Marloccum credit adesse,
Mox samitarram dum rursus habere putabat,
Tam ualido pugno fontem de marmore colsit,
Quod Veneris cecidit bronzina figura deorsum
In celso fontis, quæ nuda cacumine stabat,
Cui dare sacrificans uotum Muselina solebat.
Ergo sibi stesso rediit pro uulnere pugni,
Non ibi comparet Marloccus, nec Muselina,
Prospicit in girum, Leonardi præuidet Ensem,
Atq; duos mortos apud ensem respicit Vrsos.
Expauit Cingar, putat illum, non putat illum
Esse Leonardi stoccum, dum circat ab extra,
Ecce uidet carmen sic Fagi cortice pressum.

Epitaphium Leonardi.

Quanta pudicitiæ laus est, nunc morte probatũ,
Virgo spernit. *Virgo Leonardus Muselinam spernit, obitq;.*
Hæc metra Serraffo transcripta fuisse putatur
Virgo obit. *Iam iam nil dubitat, iamiam cognoscit aperte,*
Querela Cingaris. *Proh deus, exclamat, periit Leonardus? iniqua*
Tam fortuna furis? morietur Baldus amore
Huius dongelli, quid agã? quo pergere possum,
Vlterius? uincor, nequeoq; resistere tandem.
O sfortunati socij tot casibus acti.
Examinis iacet hic Leonardus? forte ferarum
Sic lachrimando quæ icbat corpꝰ *Ventribus esca fuit? non saltem cernere mortum*
Possumus? obscuro Falchettus carcere stentat,
Baldum nec uideo, strauit mors atra Lonardum
Sic tantas donant Muselinæ sidera uires?
Indignabundæ. *Sic incerta fauent tam lordæ fata Putanæ?*
Non tibi parco unquã, sic fatus prestiter Ensem
Corripit, & syluas furibundo corde subintrat,
De passu in passu uado chiamando Lonardum,
Donec terribilem rumorem per nemus atrum,
Sensit, e ingentem bellantum more fracassum.

Intrea

Intrepidus, cupidusq; mori quo murmur habet
Tendit iter, quoniam Muselinam sperat adesse
Progreditur, uidet ecce duos certare guereros,
Vnus erat Baldus qui mortum forte Lonardũ
Viderat in manibus Centauri, quẽ putat illum
Esse necatorem dulcis cariq; sodalis.
Vt mattus Vasto menabat robore spadam,
Dispositus quando Centaurum forte necarit,
Se scannare super iuuenem mucrone Lonardũ.
Vinmazzus multo Baldum trepidabat afanno,
Quem sibi robustum pugnos calcare prouabat.
Tor serat indarnũ strales, mazzamq; tenebat,
Ast elephantinum Baldus spezzauerat ense
Scutum Centauri, tamen ensi claua resistit.
Nõ procul exanguis gelida tellure Lonardus
Stabat, et hunc quoties admoto lumine Baldus
Inspicit, in furiam peiorem saltat adossum
Vinmazzo, fortesq; tirat sine lege feritas,
Cĩgar adest lacrimãs, quo uiso Baldus ab imo
Pectore singultans cecidit stramortus illuc.
Cingar in ætherias plorantia lumina partes
Fixit, &, ò superi, clamat, pietate carentes,
Sufficiat uobis nostrum rapuisse Lonardum,
Vultis quin etiam dilectum sternere Baldum?
Me quoq; Falchettumq; simul diuellite mundo, Desperatio Cingaris.
Quæ mora? ~~sic rabies fatietur deniq; uestra.~~
Sic dicens cõtra Centaurum turbidus inquit.
Quæ Cẽtaure tibi fama est? quæ gloria? quæ la⁹
Occidisse agnum quo non mansuetior alter?
Vinmazzus respondet, ego? te fallis amice,
Non mea, sed talis Muselinæ culpa ribaldæ,
Sicut apud fontem poteris cognoscere uerum.
Ad quam fontanam dum te barone ferebam,
Vt bagnatus aqua posses scazzare uenenum,
Hunc reperi iuuenem mortum, nomenq; notatũ

Quem

Quem dum ſub uiuo ſaxo tumulare uolebam,
Affuit hic alter Cæſar, uel troicus Hector
Humanas immo tales non extimo uires,
Cingar ſuſpenſus tali ſermone, quid, inquit,
Quid Cẽtaure tuis manibus me tradidit unquã
Tunc Vinmazzus ei narrauit cuncta ſtupenti.
Cingar in amplexus fraterno more cucurrit,
Per te uita mihi datur, inquit? ſit licet iſta
Nunc odioſa nimis poſtquam puer iſte netatur?
Ille ualentus homo qui te oppugnabat adeſſum
Baldus hẽt nomen, quo nomine ſydera tangit,
Non ſimilem totum poſſes retrouare per orbem
Quem tibi placatum reddã, faciamq; benignum
Seruitiũ, interea fac nunc mihi deprecor unum
Vinmazzus dixit, faciam quandocũq; comãdas
Cingar ait preſtum Muſelinæ quære capanam
Ne ſcelerata manus noſtras euadere poſſit.
Hunc teneas donec ueniam, ueniamq; debottum
Sic faciam, Centaurus ait, tunc illico ſiluas
Per denſas currendo ſtrepit, ſteccosq; fracaſſat
Cingar it ad Baldum tacita qui uoce gemebat,
Inde leuans uocem dicebat flebile carmen,

Baldi luctus.

O Leonarde, puer ſine te quid uiuere oportet?
O Leonarde, puer ſine me quid morte potiris?
O Leonarde, tuæ ſum mortis cauſa nephandæ.
O Leonarde, meæ tua mors eſt cauſa procellæ
O Leonarde tibi nimis improba fata fuerunt.
O Leonarde, mihi cupido non uita leuatur,
Sed quæ te nuper crudelis dextra peremit,
Me quoq; nunc pimat, ſic dicens in pede ſaltat
Perſtringit brandum, centaurum credit adeſſe
Mandritum uibrat, tres pinus ecce uetuſtas,
Spada taiat medios, quæ alto cecidere boatu,

Con-

Consolatio Cingaris.

Cingar eum ueluti de mentis cardine lapsum
Alloquitur dicens mortalis Balde Lonardus
Non erat?
Si lachrimæ possent hunc primæ reddere uitæ,
Fundamus longo lachrimarũ flumina planctu.
Sed nõ ignoras quod hõ semel ictus ab arcu est
Decretæ mortis, certa qua falce trucidat,
Pontifices, Reges, inopes, prauosq; bonosq;.
Nec quicquam fletur qđ nos uitare nequimus.
Debemur morti nos nostraq; pulsat & æquo
Mors pede nobilium turres, inopumq; tabernas
Quid defles qui te nũquam deflente resurget?
Præterea nosti quantam fuit ille pudici
Corporis, & recti custos, metuensq; tonantem.
Hinc nobis exempla dedit bene ducere uitam,
Vt quoque nos illum cœli sequeremur ad oras.
Non hac perpetuis in terra ducitur annis,
Verũ quæ patria est nostri super astra locatur.
Illic accepit Leonardus cuncta suarum
Præmia uirtutũ, quæ mens nihil inuida carpit
Hic laudũ cumulos dum uixit prouidus auxit,
Qualiter angelici fieret possessor honoris.
Si iuuenem luges mortali fece solutum.
Quid nisi te prodis lugere quod ille triumphat
Lætus olympiacis, ubi semper uiuet in hortis?
Nõ hæc quas mittũt lachrimæ tua lumina pos-
Esse Leonardo gratæ, non ista profundo (sunt
Pectore ducta placent animo suspiria læto
Fæmineum est plorare, uirum decet esse modestũ
Rebus in aduersis.
Mors ea uita fuit nunquam moritura Lonardo
Qui ne uirgineam Veneris corrumperet actu
Laureolam sumpsit, uitam, mortemq; peremit,
Nãq; bonis summa est uictoria linquere carnẽ.

Non

Nõ Centaurus eũ (vt reris) mi Balde necauit,
Immo suam plorans sortem decreuerat istud
Nobile Sarcophago nec inutile locare cadauer
Hunc vlciscendi causa discescit ab ipso
Littore, nec poterit Musclina euadere mortem,
Quæ lasciua, furens, Leonardi percita vultu,
Dum petit amplexu satiare libidinis actum,
Ipse pudicitiæ metuens cito respuit illam,
Vnde duos magna de mediis Cocytidos vmbris
Indignata Vrsos hausit, quibus ipse uorandus
Dilaniarctur successu dira uoluntas
Non caruit simul extinguntur uirq; feraq;,
Conditione parem uos inter martyres illum
Credere debemus statui super astra beatum.
Nec minus exposuit pro uirginitate cruorem,
Quã contra regũ furias Catharina, uel Agnes

Pedrala.

Baldus humo fixos sine luce tenebat ocellos,
Cingaris & pridem dictis extenderat aurem.
Mitior apparet, tamen altum fronte dolorem
Quis simulare posset defunctum cernere corp⁹
Mẽs liquefacta nequit, dolor asper nã; pellas
Excidiumq; animi (puerum si spectat acerbat.
Huc illuc Cingar tardis cum passibus illum
Diuertit, monitisq; studet lenire dolorem.
Nil penitus loquitur, sermonẽ Cingaris audit
Sed casu aduenium vbi tincta cruore Lonardi
Fontis aqua emanat, tacet ac in littore pas sim
Fractio telorum, scutum, memor ensis, & Vrsi.
Cũ uidet hæc eadem fletus renouantur acerbi,
Plange, inquit, plãge, ò ĩfelix Balde Lonardũ
Plange, nec à lacrimis unq̃ tua lumina cessent.
Quid Maris ulterius terræq; meare per oras,
Postquam tam caro socis priuamur amico?
Spes mihi iam dẽpta ẽ, abiit mea gloria plange,

Plange

Plãge, nec a lachrimis unquã tua lumina ceſſent
O infortunati comites, num uiuere uultis,
Solamen uitæ ſi mors tulit impia noſtræ?
O decus, o ſplendor, o lux mea, corq; Leonarde,
Nil mihi reſpondes? ſum Baldus, ſum tuus ille,
Sum tuus ille miſer, miſerabilis, arca dolorum,
Penarũ phlegethõ, lacrimarũ flumen, & æquor
Proh ſuperi qualem uoluiſti tam cito, dira Diuiſit do-
Morte trucidari, dolor heu, dolor heu, dolor heu lor.
Or Baldus tacuit, ſed iã nudauerat enſem (dol.
In ſe conuerſus, ferro iam pectus adhæret.
Corripit hũc humeris Cingar, ferrumq; repente
Diuellit manibus, pauido labat ille colore,
Siſtitit & gelidus circum præcordia ſanguis,
Frons q; repentinam mentitur palida mortem,
Sentimenta dolor uitæ, pulſoſq; fugarat.
Quid facturus erat Cingar, uel quilibet omnes
Perdere extemplo per inhoſpita rura ſodales?
Haud ibi ſuffragium poterat ſperarier ullum
Nõ tamen ammiſſa Cingar ſe mente reliquit,
Cor coſtanter habẽs adamante probatius omni.
Quamuis aeritas, ululatibus impleat auras,
Et ſua diuellat mærentia pectora palmis.
Saxa uidebantur tanto molleſcere planctu,
Baldi fonte lauat pulſos, qua redditur aura
Vitalis ſomnoq; ſtatim correpta quieſcit
Cingaris in gremio, mirandaq; ſomnia uerſat.

Concluſio.

Nosq; Leonardi crudelia fata gemamus.

Explicit phantaſiæ Decimaſexta
Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE DECIMAM SEPTIMAM MACARONICEN.

Centauro rapitur Muſelina, ligata flagellis
Cæditur, & magicæ perdidit artis opus
Falchettus traditur de carcere ſexq; ſodales,
Inter quos, Baldi uita, Rubinus erat.
Liberat Hircanus Moſchinum demq; Baldo
Guido pater patuit.

MER-

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI,

PHANTASIAE.

Macaronice Decimaseptima.

ALTA *soporifero mens Baldi tradita somno.*
HAESIT, *& a tristi cessarat de miq; planctu.*
Cingaris in gremio testam dormendo tenebat,

Atq; sub umbrosa reticebat uterq; Cupressu,

Berta.

Rifigos periculа. Interea Centaurus habens pro Cingare voiam
Ad centum mortis rifigos exponere uitam,
Scanfardæ furtim Muſelinæ tecta ſubintrat,
Somniferos q̃; illam reperit captare ſopores,
Inq̃; ſinu recubat Gilbecchi ſtrata geloſi.
Semper ferre ſolet magicum trans ubera librum
Quod ſic Vinmazzus cognouerat eſſe dauantum,
Improuiſus eam per crines ergo repente
Zaffat, deq̃; ſinu Gilbecchi ſcarpat inepti.

Comparatio.

Vt portat Quaiam griffis ſparauerus aguzzis
Gallinamq̃; uelut fert uulpes extra pularum,
Sic quoq; Centaurus Muſelinam p nemus atrũ
Baiulat in brazzis, ac ora gridantia palmis
Compeſcit, ne forte uocet giurando Diablos.
Vt ſit ſecurus, magicum de pectore librum
Excauat, illa cito ſe iudicat eſſe peremptam,
Gilbecchus ſequitur, deſperat, sbraiat, arancat,
Sgrafegnat faciem, barbaq̃; pilamina ſtreppat.
Cingar Fracaſſum Nemoris per tegmina ſentit
Quẽ Centaurus agit Muſelinam tergore dũ fert
Paulatim Baldi teſtam declinat in herbam,
Se leuat in pedibus trat brandum, lumina girat.
Intendit quæ nam ſit tanti cauſa tumultus.
En Centaurus adeſt, Muſelinam tergore geſtat
Cingar cum norat, cui cignat adire pianum,
Talis namq; tonus remoueret ſomma Baldi
Sed Muſelina gridans mittebat in æthera uoces
Vnde ſuã faciens buccam ut Cingar apertam,
Sbadacchium ponit, quo non gridat amplius illa
Quam mox (ut nata eſt) diſpoiant ueſtibus albis,
Viminibusq̃; ligant ad truncum Roboris unum.
Cingar ait Vinmazze meus (niſi forte moleſtus

Sum

Sum nimis ad corpus redeas exangue Lonardi,
Quod uelis ad notam Muſelinæ ferre capannam
Inde leua lapidem ſub qua ſcis carcere plures
Eſſe cathenatos, illos huc ducito tecum,
Atq; Leonardum prædicto in carcere linque,
Ne retroueẽt, guaſtẽtq; Feræ ſua corpora morſu.
Exequitur iuſſum Vinmazzus, terga reuoltat, Qua parte, Suſpirando aut pro labore, aut pro dolore.
Quæ Leonardus erat pperat, brazzisq; leuatum
Ad præſignatam fert ſuſpirando capannam.
Sed Cingar poſtquã Centaurus abiuerat, acrum
De ſpinis facit, ac duro cornale flagellum.
Hinc ambos facsens digitis ſine ueſte lacertos,
Incæpit nudum Muſelinæ battere corpus.

Comparatio.

Qualis uillanus cui nuper forza, botazzi
Creuerat, humectat dextrã, leuamq; ſpudazzo, Verzella eſt inſtrumentũ duobus uirgis compoſitum ad diſgrauandam ſegetem.
Verzellam ſtringit, fragilesq; retridat ariſtas,
Talis dilectum Cingar memorando Lonardum.
Albida cum ſtroppis Muſelinæ terga ſigillat.
Illa doloroſas calcat ſub pectore uoces,
Numq; sbadacchiatur ſine grido ſpiritus exit
Et quoties menat, toties uocat alte Lonardum
Cingar, & omnino pietati clauſerat occhios.

Goſa.

En uenit interea Gilbeccus, Cingar ut illum
Nouit, Muſlinam dimittit protinus, atque
Poſt male cappatum uecchium cito currere cæpit
Cernebas Daynum tardam ſeguitare Limacam
Quem tribus inſaltis brancat retinẽdo cauezzã. Cauezzus ſ. colaro circa gulam ponitur.
Ille rogat ueniã, mutas dat Cingar orecchias
Quem quoq; ſpoiatum cernit Muſelina ligari,
Inde flagellari, penſa ſi pectore ſchioppat.

Togna.

Mouerat immenſum Centaurus ab ore Cauernæ
Saxi copertum ſub quo Falchettus, & altri.

Diuersi latitant in ferri fune ligati,
Alma dies illis patefactum callat in antrum,
Extollunt frontes, gaudentq; uidere lusorem,
Credebantq; alium uinctũ descendere giusum
Centaurus clamat quanta cum uoce ualebat,
O compagnones, securi state, canabo
Vos ego de tali puteo, nolite timere,
~~Ac ueluti quondam de limbo Clarissus Adamum~~
~~Cum reliquis patribus celum conduxit ad altum~~
Sic uos ad lumen ducam, lassate timorem,
Quo dicto quodam funem taccauit anello,
Suscipiensq; foci flammam quo cernere posset,
Se met post cordam sogat, licet ipsa canalli
Pars granet, ad fundum tandẽ se repperit esse,
Ingenuit plures homines cernendo galantos
Esse cadenatos gambas brazzosq;, manusq;
Ergo rogat quis nam esset, Falchettus in illis,
Respondet Falchettus ego, me solue barone.
Tunc Centaurus ei, cordis iam lassa pauram.
Pro te soletto ueni huc à Cingare missus.
Nuper amicitiam groppauimus ambo nouellam.
Quem iam decreui totum seguitare per orbem.
Ast imbassatam cogor tibi dicere mestam,
Cingar & hanc animo ualido te ferre precatur.
Imbassata. Nam quoq; Baldus habet cor paci triste dicatum
Ambasciata Hæc ambassiata est, Leonardus in æthere godit.

Mafelina.

Dudum matura Falchettus fronte putarat,
Mox suspirando sic guardans sidera dixit,
Summe Deus, mentem Baldi, corpusq; reserua.
Inde caput ponens tacito sub pectore uoluit.
Centaurus confortat eum dum uincula stigat,
Post quem sex alios iuuenes ibi frade reductos
Disgroppat laqueis, & qui sint uoce petebat.
Ex quibus angelicus garzo, formaq; politus

Respon-

Respondet Francesus ego, natus q; Pariso,
Quero meum patrem Sinibaldum, pulsus ab ipsa
Qui patria fuerat propter Guidonis amorem,
Regis & in chortem primus fuit ille baronus.
Sed quia Rex illum suspectum prorsus habebat
Quod Baldouinam rapuisset Guido fauore,
Ipsius a cunctis Francorum partibus egit.
Tunc me lactabat mater uix unius anni.
Ast ubi dimisso puerili tempore creui,
Cunctas disposui Terrarum quærere bandas,
Donec ego dulcem possim recatare parentem,
Et quis me uitam genuerit scire per istam,
At pro sorte maris dudum iactatus ab unda,
Huc cecidi, præsensq; meus fuit insula portus.
Cumq; meis socijs quos cernis adesse puella
Me maga decepit, mox saxum truſit in istud,
Quo stetimus certe per menses octo serati.
Illa meum petulans studuit fœdare pudorem,
Me quia Francesam cognouerat esse somenzam, Somenzam, propaginē.
Sed magi in planum maluisset ducere montes,
Quam, nec quantillum Veneris me flectere lusu.

Pedrala.

His dictis Falchettus eum cortesi abraxxat,
Hinc alios, tandem se cordam brancat ad ipsam,
Continuoq; leui se rampat corpore sursum,
Vnum post alium qui succesiue tirauit. Rampat, & repit.
Hic exangue trouat Leonardi corpus & altos
Emittens gemitus uocat impia sidera cœli.
Centaurus tulit hoc reuerenti more cadauer,
Cingaris & monitu sub saxi molle gubernat.
Post ea præcedens comites segnitare comandat.

Comina.

Paulatim Phœbus cascabat ab ætheris arce,
Ac uix tres horæ superabant noctis ab ortu,
Falchettus iuuenem chiedit quod nomē habebat

Rubinus. Ille Rubinus egi nocor in bapteſmate, dixit
Et ſic andantes pariter diuerſa loquuntur,
Donec uenerunt ubi magno Cingar afanno :
Correboare facit ſiluas battendo puellam,
Quando compagnos de longe accedere uidit,
Obuius accelerat, Falchettum ſtrictus abrazzat,
Mox conſolatur plorantem fata Lonardi.
Centaurus brancat ſibi Cingare date flagellum
Atq; ſuum reſtum Gilbeccho tradere cœpit.
Nata ſathanaſo mortem Muſelina uocabat,
Sed non dignatur Mors illam ſummere ſecum.
Falchettus multis guanzatis percutit illam.
A, refremendo inquit, cornuto nata diablo,
Mors te contemnit, Pluto te ſpernit ab orco,
Cingar amoreuola confortat uoce Rubinum,
Cuius progeniem Falchettus dixerat illi.
Sed quales ſunt hi quos traxerat extra cauernã
Centaurus, memora lectori muſabramanti

De Philotheo.

Primus erat magnus Philotheus, corpe pulcher,
Pulchrior eſt animo, liber, fundatus in armis.
Ipſemet inferius quo ſit de ſemine dicet.

De Giuberto.

Alter erat guerris nil deditus, atque batais,
Immo fiamengus citharam colit atque camenas,
Qui poterat ſuperare canens Amphiona uatem.
Amphion. Orpheus. Huius progenies magno deuenit ab Orpheu,
Cui Giubertus erat nomen, gentilis, honeſtus,
Pacificus, mitis, prudens, affabilis, æquus,
Tam bene cantabat quod boſcos, ſaxa, ferasq;
Adſonitum citharæ iunctla cum uoce trahebat
Non tamen euaſit Muſelinæ uerſibus artem,
Muſica uincta fuit magia, ſunt utraq; carmen.

De Malfatto.

Alter erat quidam Malfattus nomine preſtus,

Con-

Concluſio lingnaq; potens, ſermone diſertus,
Architoffellos uicciſſet mille loquendo. Architofellus.

De Malaſpina.

Alter erat claro natus de ſanguine Spagnæ
Corpore et ingenio ualidus, Malaſpinaq; dictus
Cuius progenies Feragutto uenit ab illo, Feraguttus.
Qui tulit excepto ſua membra fadata, belico,
Hic caput aguzzum ueluti Zenoueſus habebat,
Nam quum naſcuntur Zenoueſi quippe putini, De Zenoueſis.
Dum Catharinette puerũ pueram ne gridantes,
Diſuuluant, rogitant comadres arte magiſtras,
Vt faciant teſtam quando puer exit aguzzam.
Ergo nil mirum quod acuti ſunt Zenoueſi.

De Boccalo.

Vltimus alter erat tantum parlando facettus
Quod cogiſſet enim riſu molleſcere cautes,
Riſiſſentiq; aſini buffonizante Bocalo,
Nomen erat nam tale ſibi, de ſtirpe botazzi.
Hos omnes ſolita Cingar ſuſcepit uſanza,
Improuiſa ſimul quos fradelanza ligarat.

Berta.

Baldus adhuc ſenſus per ſomniá longa trahebat,
Quem ſic poſſantem conſtipauere barones.
En ſubito comparet homo ſiluaticus extra
Boſcaiam ſoltam, barbatus, membra piloſus.
Qui currendo procul Moſchinum tergore geſtat.
Sed quidam formoſus eum damigellus agebat Maruffus frater Mar-
Huc illuc, clamans prædam depone maruffe, chi.
Sic dicens torſit non paruis forcibus haſtam,
Quam per uentronem paſſata pelle ficauit.
Barrones iuuenis bottam ſtupuere gaiardam.
Moſchinus releuat, ſe caros nouit amicos, Hircanus.
Et dongelettum clamans, o Hircane uocabat.
Quod nomen quando Malfattus ſentit, in uno

Battimento oculi iocunda fronte cucurrit,
Hircanumq; sibi germanum stricat, & ille
Malfattum pariter brazzis accepit apertis.
Cingar cum reliquis raptim uenit obuius illis
Solus at angelicus defixa mente Rubinus
Ad Baldi guardam restat, plexusq; remirat,
Nec satiare potest animum comprẽdere Baldum.

Gosa.

Cingar ait, Moschine meus tibi nuntio casum
Horrendum, quem tu, (sicut nos fecimus) æqua
Mente feras, nam sancta dei fuit ista uoluntas
Aethera laudato Leonardus fine petiuit,
Moschinus tremuit, graciles madefecit ocellos.
Et solus boschum uadit meditando per illum.
Non tantum cruciat se ipsum morte Lonardi,
Sed Baldum magnos pensabat habere dolores.

Mafelina.

Hircano interea plures fecere carezzas,
Præcipue Cingar multum illi monstrat amorẽ.

Visio Baldi.

Ecce statim Baldus magno terrore coactus
Excutitur somno, pauidus fugit inde Rubinus,
Acurrit Cingar, reliqui sectantur amici,
Tum Baldus reuocans animũ, qua fronte solebat
Cernere dilectum Leonardum, dixit, amici,
Aeternum patrem laudemus cuncti potentem,
Qui super humanos agnoscens esse dolores
Quos modo germani Leonardi cæde ferebam,
Hunc mihi p somnũ demisit ab æthere nũc nunc.
Quantum forma alium gestu, fatuq; Lonardum.
Quid fles Balde? inquit, nũquid me sũma tenere
Te piget? ah lachrimas cohibe dulcissime tantas.
Nil deflere licet, quem iam gaudere teneris
Auffugisse orci penas cœliq; decoros
Acquisisse polos ubi patria nostra locatur.

Quid

Quid fles? ah lacrimas cohibe dulcissime tantas,
Cum tamẽ hũc nequeas magnũ superare dolorẽ,
Ecce tibi puerum formosum, animoq; pudicum
Trado mei similem maturis actibus, æuo,
Ipse Rubinus habet nomen, sic fatus olympum
Angelicas inter laudes remeando petiuit,
Ac ego confestim discussi membra sopore.
Nunquid in hac turba stat forsitã ille Rubinus? Pedrala.
Obstupuere omnes, intentiq; ora tenebant,
Deniq; Cingar ait, non te mi Balde fefellit
Somnus, crede quidem, tua somnia uera fuerunt.
Ecce Rubinus adest, sic dicens porrigit illum.
Dudum Baldus eum inspexit, dulcissime fili
Dixit eris mea spes, cor, mens, omnisq; leuamen
Ploratus, animiq; decus, solamen, amorq;.
Nos eadem semper mens dirigat, una uolũtas
In cunctis adsit rebus, decet ista sodales.
Sic ait, atq; illum tenero perstringit amore,
Ex auro fino digitis mox traxit anellum,
Pignus amicitiæ, quem læto præbuit illi.
Accipit, & grates reddit, propriumq; recondit
In digitum, Baldumq; sequi per tota spopondit
Littora, nec patrem Sinibaldum quærere curat,
Decreuit quoniam cum Baldo uiuere semper.

Comina.

Post hæc Hircanũ generosum Baldus abrazzat,
Quem sibi compagnũ fecit Moschinus adessum.
Centauro ueniam facto pro errore dimandat,
Namq; putarat eum uita spoliasse Lonardum.
Post hunc Malfattum, Malaspinã, Philoq; teñ,
Giubertum tandem Boccalum colligit ulnis.
Inde rotans uisum Muselinam sanguine fædam
Despicit, ac alia Gilbeccum parte ligatum,
Quo uenit hæc nouitas? inquit, quæ culpa puellæ?
Cingar ait, meretrix hæc est Muselina Lonardi

Causa nescis, quam iste senex Gilbeccus amabat
Atque uisandantes impregionabat in atram
Speluncam, propter satiare libidine uoram.
Cangiatur, mutatur. Baldus in aspectu verbum cangiatur ob illud.
Auertens oculos poltronam cernere spreuit.
Immo gemens odio tactus sdegnoq; recedit.
Cingar cũ sequtur. sequitur quoq; cetera phalãx
Atque ad speluncam sancti venere Romitti,
Cui modo promisit Baldum conducere Cingar.
Paulus. Omnes introeunt, surrexit protinus alma
Vecchionis facies qualis fuit inclita Pauli,
Inq; suas ulnas Baldum lachrimando recepit.
Nilq; loqui poterat, nam uocem gaudia tollunt.
Inde iubet sedeant omnes, quæ iussa tacentes
Cuncti suscipiunt, illo sic ore loquente.

Sermo de inanitate Mundi.

O curuæ in terris animæ, & cœlestium inanes.
Per nos ah quantum fœdatur imago tonantis.
Ducimur implicito mundi per inania sensu.
Felices huius spretis qui luxibus altam
Ad patriam qua regnat amor diuinus anhelant
Credite quid Cœlum, quid tellus præbeat, & qd
Tartarus agnoui.
Maxima Francigenũ quondã super atria Regis
Guido pater Baldi. Primus eram Guido, fateatur Gallica proles
Laus mihi quanta fuit, quãtove frnebar honore
Quod ducis ingeniũ, quod vastũ robur in armis
Quas tandem palmas habui Mauorte sub atro.
Omnia quid referam? tantũ mihi gratia creuit
(Gratia si tamen est) ut Baldouina propago
Postera gallorum Regis, quæ sola superstes
Extabat regni, nostro decepta decore
Perbuit infelix, ignemq; Cupidinis hausit.
Tunc effrenis amor consuetas attulit artes.
Mens mea tota ruit, proprios, oblita triumphos

Quam

Quam veris facies nihil occultabat amicis.
Magnanimus tanto Sinibaldus ferre medelam
Instituit morbo, Paridis referebat amores,
Tum mihi quanta, breui spacio iactura ueniret.
Heu frustra monitas Sinibaldi uerba per aures
Non audita uolant, ratio succumbit amori.
Fœminei uelut est sexus, magis illa furebat,
Inq; meo amplexu patrium corrupit honorem,
Heu quæ post crimen subeunt præcordia curæ,
Quæ anxietas animi, quæ, mens incerta salutis.
Iamq; tenere fugam meditor meditatur & illa
Sollicitudo modum præstat, Sinibaldus utrumq;
Piissimus extra arcem ualuis eduxit apertis.
Non sunt tanta modo referenda pericula uobis
Quæ super aereas ambo transiimus Alpes.
Deniq; post fluctum pelagi, post montis acumen,
Iguari cursus Mantoam uenimus urbem,
Rusticus & monitu diuum nos forte recepit
Pauperis in Tuguri congestum cespite culmen
Hic grauis (heu fateor) coniunx enixa decorem
Protulit in Mūdū, quo partu extincta remansit
Hac mihi sublata, Mundi contagia noui,
Post fletum uxoris, placuit deflere peractum
Tempus, & obliquis absumptum gressibus euū
Ergo per ambiguos Montes, per concaua saxa,
Per loca siluarum per tanta pericula ponti
Vsque modo fugiens hominum consortia uixi.
Hæc ea quas fudi lachrimas spelunca loquatur
Angelico tandem uisu indulsisse Tonantem
Sæpe mihi noui, facinus q; luisse peractum.
Iamq; prophetandi mihi parta est gratia, totum
Ante meos oculos Deus orbem semper apertum
Concessit sexcla hominum, uenturaq; rerum.
Hoc insignitus dono charissime fili
Balde tuam semper felici numine uitam

Inspecular,

Inſpeculor, quoniam tu ſolus noſtra propago,
Tuq; peremiſti Matrem naſcendo, nec ipſum
Me patrem unquam uidiſti, Te ruſticus ille
Pro nato excepit, cuius lac præbuit uxor.
Mantua non modicos tenuit te carcere menſes
Imbribus armorum ſed mox circundatus, illum
Euaſiſſe promeruiſti Cingaris aſtu.
Paſſus es æquorea cœlo minitante procellas,
Poſt quas pyratæ bellum crudele tulerunt.
Id ſuperans tandem ueniſti ad littora patris.
Vnde Leonardus demiſſo pondere carnis,
Iuit ad optatos Aulæ cæleſtis honores.
Nec uos exturbet magicas dum cernitis artes.
Hactenus arbitrio preſens ſtetit inſula noſtro,
Inſula quæ ſummo fundatur tergore cethæ,
Haud naturali, magico ſed carmine, cauſam
Hanc etenim peruerſa deo Muſelina ferente
Compoſuit, ſed nunc pœnas pro crimine ſoluet.
Iam paradiſiacos ad ciues ſcando, ualete.

Concluſio.

Sic dicens iunctis palmis, ac poplite flexo
Tradidit extremas coram plorantibus auras.

Explicit phantaſiæ Decimaſeptima Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII LODOLAE ARGVMENTVM. IN PHANTASIAE XVIII. MACARONICEN.

Barrones corpus diui Guidonis adorant,
Merliniq; parant condere Sarcophago.
Centaurus magicum Rubicano dæmone pulsus
Restituit librum, remq; uidere sedent,
Remq; uidere sedent comites, Rubicanus aperto
Libro Monstra uocat cornea more Magi.
Euse diabolicas uult Baldus sternere formas,
Sed repetit nigros brutta canaia lares,
Post hæc conduntur tumulo duo corpora in uno,
Muslinæq; foco membra, senisq; dicant.
Insula præcipitat tergo fundata balenæ
Verum Fracassi robore firma stetit.

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaroni ce Decimaoctaua.

NOx erat, & tanta est lux circumfusa cadauer
Eximium, quod plura dies ibi sola nitebat.
Contremuere omnes, largoq; liquescere planctu
Mirantur

Mirantur dubium patris sub imagine Baldum
Qui postquam stupuit dudum sit ora solutus
Incipit, & dictis lachrimas iungebat amaras.

Baldi Oratio

Me miserum, salte m pater ò sanctissime possem
Has tibi supremas uiuenti reddere uoces.
Quod regale meum genus extat gratulor, ipsa
Quamuis tarda fuit nostra cognitio prolis.
Fallimur at quoniam mortales sæpe, uoluntas
Hactenus id nobis forsan Iouis ardua pressit,
Conspicua ductum ne stirpe superbia ferret
Me modo præcipitē, ruit in se magna frequenter
Progenies, & quo petit altius, icta ruinam
Deterius capit, ac proprio fert damna flagello.
Nunc ubi ter decies in eo maturior annos,
Ille iuuentutis furor excidit, unde malorum
Eneruata solet patulos inuadere mores.
Mitior effectus quanta est mihi gratia cælo
Fusa recognosco, quoniam pater alme prius quam
Te nunc sidereo donauit lumine uirtus,
Cœpimus exemplum tua per uestigia calles
Affectare, quibus uehimur cælestis ad hortum
Delitij, fruimurq; Deo diuumq; nitore.
Ergo beate Pater nati non immemor esto,
Si qua manent Regem famulorum uota suorum
Sistē Dei nostris contactam sordibus iram,
Quas fletusq; mei, pietasq; obliteret alma.
Inde mihi superis concessam hanc forte caterua
Sustine, ne ambitio, ne lis, ne liuor ad enses
Instimulet molles animos, & pectus acerbet.

Berta.

Sic ait, & curuans humili se pectore, fixit
Basia per totum corpus, quod fletibus omne
Lauit & innato terpatrem strinxit amore.
Succedunt alij, Cingar prior, inde Rubinus

Post

Lacca est posterior pars zenocchi, quæ plicat.

Post quem Falhettus laccam flectendo canina.
Hircanus tenero fronti dedit ore basinum,
Moschinus sequitur facili qui plorat ocello.
Centaurus se se curuauit more Caualli.
Succedit Malfattus ei, mala spina, Bocalus.
Giubertus citharæ modulantia tangere fila
Incipit, & tremulo sic promit gutture carmen,

Carmen Giuberti.

Cõparatio.

Quale sub Autumno Borea redeunte paueſcit
Omne nemus, cernitq; suas in littore frondes.
Mox sub uere nouo Zephiris afflantibus ornat
Porrectos cœlo ramos humore uirenti.
Tale genus nostrum mortis sub lege nouatur.
Nascimur, & nati morimur, sua quẽq; uorabit
Iam præscripta dies, Miser est at quisq; & ossa
Et uitam pariter gelido sub marmore claudit.
Vinida falcigeram uirtus domat unica diuam,
Dicite quemq; mori nunquam qui uiuere cæpit.
Nec uiuit quicunq; suas male computat horas,
Sic uirtus uiuumq; docet cognoscere mortem.

Comina.

Dudum mirarat Philotheus, deniq; clamat,
O quoties strictis me brazzis ferre solebat
Infantem, Guidoq; mihi dare basia centum,
Est mihi nanq; pater, quẽ Frãcum noẽ dicunt,

Iste francus est ille Barro, quem superius in libro primo commemorauimus.

Is fuit ex huius quondam Guidonis amicis.
Nescio quo uadat, quoniam rex gallicus illum
Expulit a patria propter Guidonis amorem.
Qua propter te Balde uolo seguitare per omnes
Mundi contradas, Cœli, Maris, atque Diabli,
Baldus ait nos alta simul prudentia iungit,
Rebus ut in cunctis ueraces simus amici.

Screpantia, melius quã differentia.

Nulla sit in nobis screpantia, nulla bosia,
Aut animi sdegnus, sed cura medesima cunctis
Eya igitur positis omnibus fletibus ista

Candida

Candida marmoreo tradamus membra sepulchro
Tu Cingar corpus fra tantum perge Lonardi — Fra tantum, pro interea.
Prendere, tu secum uadas Hircane, camina.
Tunc Falchettus ait, si uis cum Cingare uadam,
Vade refert Baldus, sine Cingare uiuere nescis.
Tuq; scitens ubi stat pulchrũ Vinmazze sepulchrũ
Hoc mihi ferre stude, Malfattus donet aiuttum
Et Malaspina, simul, Philotheus, quatuor ite,
Tu Moschine meus tecum ueniente Bocalo
Perge per hãc siluam Muselme ponere guardã,
Cingar abit, Centaurus abit, Moschinus abitq;.
Quisq; comandantis Baldi mandata facessit, — Facessit, libẽter expedit.
Qui sepelire cupit reuerenter busta Parentis.
Giubertum secum retinet, puerumq; Rubinum
Vinmazzus reperit (quãuis nox tota nigrescat)
Sfoggiatum Tumulũ, similemq; albedine lacti
Ponere quem supra dum groppas optat equina, — Sfoggiatũ dicimus uariatũ, & diuersi coloritum.
Et Malfattus eum, Malaspinaq; fortis ait at,
Non (Philotheus ait) non sic facietis Amici,
Sed prius hoc saxo pendentia metra legamus.

Epitaphium Merlini.

Merlinus iacet hic, natus sine patre, propheta
Vixit, & in magica nulli fuit arte secundus.

Gosa.

Protinus admotis manibus spallisq; Copertum
Sburlantes urnae, faciunt tommare strauoltum
Illo uix lapso niger ecce diabolus exit,
Atq; super scapulas Centauri saltat equinas,
Percutiebat eum uastas donando pugnadas, — Pugnada prima indifferentem hẽt, quamuis à pugno descẽdat, & est percussio pugni.
Tunc Philotheus eum subiens p cornua brãcat,
Sed scorlando caput muzzat uelut umbra per auras
Inde uolans ẽt Centauri supra culattas
Hunc pistando iubet magicum deponere librum
Centaurus nolens combattere contra diablum,
Librum nunc tollum Muselinæ proiicit agro.

Quem

Quem cito dæmonium nullo prohibente rapinat,
Atq; facit secum festam, uelut esset alegrus,
Hunc habuisse librum, basat quem mille fiatas.
Mirantur Comites, & magno corde sedentes,
Vnanimes statuunt omnino cernere finem.
Ast ibi Giubertus Baldo dimissus ariuat,
Vt duret altorium Centauro ferre sepulchrum.
Hoc uiso Malfattus ait sermone piano,
Heus Giuberte, ueni, cernis? niger ecce diauol
Mena, imperatis est. Nota q̃ omnia imperatiua in, a, terminantia ultimam producunt dico latine, sed macaronice possunt abreuiari.
Vade statim quæso, reliquos huc mena sodales
Non his Giubertus cosam sibi dicere fecit,
Currit & ad Baldum cosam frezzose recontat.
Cui Baldus, uenjam phlegetontis cernere mõstrũ
Vt noscam si tam niger est ut pingitur ille
Sed tu quæso mane modicũ dũ Cingar ariuat,
Et pariter cunctis (Moschinum ante uocate)
Accelerate precor, uenias mi belle Rubine.
Sic ait, & cupidus diabolica membra uidere
Noctis in obscurũ properat seguitante Rubino.
Nec mora Cingar adest, Giubertus narrat, & ille
Corpore deposito Leonardi conserat antrum (le
Mox prius andantes Moschinum tollere, Baldo
Venerunt omnes, quos Baldi dextera cignat
Stare chetos, monstratq; illis cicigando diablum.

Chetus, Florentine dicitur quetus.

Forma Diaboli.

De guisa, de more, de forma.

Ille super lapidem uentosis fertur ab alis,
Quæ sunt de guisa ueluti Gregnapola gestat.
Quattuor in testam fert stantes uertice cornas,
Instar Montonis tortas, dependet aguzzus
Nasus, qui semper uomit atro sulphure flamas.
Plus Asini longas hinc inde uolutat orecchias.
Deq; cauernosis oculis duo brasida uolgit
Lumina, nec minor est muso sua bocca Lupino
Extra quam dentes ut porcus grignat aguzzos.
Barba uelut Becchi marzo de sanguine pectus

Imbrata

Imbrattat, quo testa canis stat ficca Tesini,
Quæ semper bau bau faciens sua labra biassat.
Vergognosa caput serpentis pars sua uibrat
Sibila, sed retro dependet cauda Leonis.
Gambæ subtiles pedibus gestantur ochinis,
Vndiq; sulphureum de corpore mittit odorem.

Imbrattat, deturpat, de rebus inibratiuis lege necessaria Berith.

Gosa.

Ergo facit guardando librum rea bestia danzã,
Ac varios fingit Scambiettos more Moreschæ.
Qua propter socii non se ridendo tenebant,
Vnde fatigatur mandare silentia Baldus.
Post longas festas alter uenit ecce Diauol,
Quid, stridendo clamat, qd facis ò Rubicane?
Cui csto respondet, uenias Libicoccbe sodalis,
Nos hodie unam certe guadagnabimus almam,
Ecce liber magicus qui nos cruciabat ogn hora.
An cosam nescis? quidam venert Barones,
Qui naluere dolos Muselinæ rumpere nostræ.
Illa tapina modo fustum religatur ad unum,
Quã stambussadis Cingar (scis ille ladrettus)
Totam sferzauit, de qua pluuit undiq; sanguis
Incantatrices de pectore traxerat istum
Centaurus librum, sed ego sub marmore uatis
Merlini latitans exiui protinus, atque
Centaurum pugnis, calcis, morsuq;, domaui.
Donec per forzam librum mihi præbuit istum.
Ecce uides? liber est Muselinæ, tunc libycoccus
Clamabat, deh squarza illũ rubicane quadernum
Nam timeo ne forte trouet Magus alter eundẽ,
Et mala sint nobis peiora prioribus olim.
Non, Rubicanus ait, liber est squarzãdus adessũ
Vnam rem primo faciamus quæso galantam.
Omnes inferni uolo sconzurare diablos.

Scambiett⁹, est genus salti ficut capriola, tamen accipit pro qualiter saltatione. Rubican⁹ & Libicochus.

Fustum pro trunco, nam proprie fustum est lignum qui sustinet pauationem. Stanbussada mantuanice accipitur ⁊ bastonada.

Olim de futuro.

Salamon.

Ars Magica.

En Salamonis hẽt liber hic pentacula plumbi.

Aspice

Aspice cum quantis sunt compassata figuris.

Zoroastes. *Pingitur en primo Zoroastes persa registro,*
Qui fertur primus nobis posuisse Cauezzam.
En quoq; thessalicæ folio documenta secundo

Medea. *Medeæ, fratrisq; sui, propriæq; sororis.*

Thebit. *Ecce magnus Thebit, qui tempestate, venenis*
Grandinibus, quadã destruxit imagine Regnum

Picatrix. *Ecce Picarticis nigromanti sculpta tabella,*
Ob quam per numeros ad Amorẽ quisq; tiratur
Nõ tamẽ hac potuit Muselina tirare Lonardũ
Seraffi quoniam Agnicastus repulit ignem.

Michael Scotus. *Ecce Michaelis de Incantu Regula Scoti,*
Qua post sex formas cæræ fabricantur imago
Demoni sathan, Saturni facta piombo.

Suffimigium quasi sacrificium diabolo. *Cui suffimigio per sirica rubra cremato,*
Hac (licet obsistant) coguntur amare puellæ.
Ecce idem Scotus qui stando sub arboris umbra,
Ante characteribus designat millibus orbem,
Quattuor indo uocat magna cum uoce diablos,
Vnus ab occasu properat, uenit alter ab ortu,

Merridies, p duplicem, r, auctoritate sua, sicut Vergilius dixit reliquas. *Meridies tertium mandat, septentrio quartum,*
Consecrare facit freno conforme per ipsos.
Cum quo vincit æquũ nigrum, nulloq; uedutum,
Quẽ, quo uult tanq; turchesca sagitta canalcat,

Per uiã freni. *Sacrificatq; comas eiusdem sæpe Caualli.*
En quoq; depingit Magus idẽ in littore nauem.
Quæ uocat totum octo remis ducta per orbem,
Humanæ spinæ suffimigat inde medullam.
En docet ut magicis cappam sacrare susurris,
Quã sacrando fremũt plorantq; per æra turba
Spirituum, quoniam verbis nolendo tiramur,
Hanc quicũq; gerit gradiens ubicunq; locorum

Petrus de Abano *Aspicitur nusquam caueat tamen ire per album*
Solis splendorem, quia tunc sua cernitur umbra.
En abani Petrus redeuntem sæpe monetam

Ad

Ad bursam, spendit, mox cuiuscunq; ribaldi
Ecce caput quem siue focus seu forca necauit,
Hoc bene sacrato nullo cernente meatur.
Artaus en gladius qui sistit flumina, siccat Tempestat,
Gramina, tempestat fruges, tollitq; biauam. macaronice
En tandem Calamita sinit sibi plectere ferrum ponitur.
[illegible], sed corde pectore scarpat,
Ac hominum carnis in amoris uincula stringit.
Cernis Apollonium theaneum? mox saracenum Apollonius.
Incantatorem Granatæ? cerne Magundat Theaneus.
Quomodo Imaginibus tiratum sua uota diablos. Magundat,
Ergo quid ipse moror? iã scõzurare parecchio. q ui postea
dictus est A-
Rubicanus coniurat demones. nastasius.
Sic dicens per orbem designat more Magorum,
In medio cuius Libicoccum stare comandat,
Mox aperit librum, legit hãc relegitq; p horam, Semipharas
In terramq; facit cum uirga mille figuras, dei nomen.
Magnum semiphoram uocat audax, aglaq; ia ia Agla, ia, ia,
Et quascunq; Magi faciunt, facit ipse pregheras
Ecce fracassatas per siluas impetus ingens
Barbarizza uenit secum latrante Cagnazzo,
Quid Muselina, gridat, qd nã Muselina coman
Verũ sbeffatos Rubicano se esse uidentes, (das?
O qualem faciunt schioppanti corde risaiam,
Procedit Rubicanus eum relegẽdo quadernum,
Tres quoq; terrisono ueniunt stridore Diabli,
Galeabrina prior, sed Gambatorta secundus,
Tertius est Malataſca focum culamine spargens
Quid Muselina, gridãt, qd nã Muselina coman-
Vrter & Futhiel magno conamine rũpũt; (das?
Qd Muselina, gridãt, qd nã Muselina comãdas?
Farfarellus adest, quem Draganizza sequebat
Hic quoq; ridentes se norunt esse gabatos.
Vix qbus adiunctis Malacoda ruebat, & ipsum
Insequitur Marmotta furẽs Sathanasq; tricornis,

Quid

Quid Muſelina iubes clamabant, ſed Rubicam,
Quando cernebant magicum eyaſiſſe magiſtrum
Admirabantur, fundebant inde cachinnos.
Aſtaroth in furiam ueniebat, Belzebub unam
Geſtat furcinam, ſe guttat Malabolza, necipſe
Grafficanis habens raſcum ſuccedere tardat.
Quid Muſelina, gridãt quid nã Muſelina comã
Aſmodeus adeſt, Alchinus, Belial, atq; (das?
Taratar & Siriel omnes inſemma gridantes,
Quid Muſelina iubes? qd nã Muſelina comãdas?
Stizzaferrus item, Meloniel, Acharon adſunt,
Quos malabrãca Jequẽs Ciriattũ gridat apſsũ
Magnum quiſq; facit tenebroſa p aera murmur.
Quid Muſelĩa, gridãt qd nã Muſelina dimãdas?
Bachiocco', as, p caſtro na e aliquan do ponimus
Deniq; Scarnilius, Patmõ, Berith ĩde Minoſus,
Mox Sulfaneus quem Mamona dente ritorto
Inſequitur ueniunt omnes inſemma sbrauantes,
Quid Muſelina iubes? qd nã Muſelina comãdas?
Mox (Rubicãe, gridãt) ſic nos Rubicãe Bachioc
Deniq; conſilio facto ſimul iſta louagna, (cas?
Luciferum ad Regem ſubito deliberat ire.
Atq; ſtriæ toltum illi preſentare uolumen,
Quæ iam Tartaris eſt ſtraſſinanda paeſis.
Baldus habet uotam contra zuffare Diablos.
Aſt appena fodro rutilum ſguainauerat Enſem,
Illi de fumo ſiluas liquere pienas,
Et pariter magno Baratrum petiere tumultu.

Maſelina.

Baldus cum ſociis repetuit tecta parentis,
Sed non ſupportans buſtum guardare Lonardi
Errat per ſyluas ſecum menando Rubinum.
Cingar at almiſici corpus, Guidon is in album
Marmor & appreſſum Leonardi mẽora repoſſat.

Comina.

Clara dies totum iam circum lucigat orbem,

Poſtquam

Postquam mangiarunt, ac impleuere magonem,
Paruum de cannis stipulis fecere Casellum,
In quo debebat Muselina ribalda brusari.
Hanc igitur grandi strasinat squadra furore,
Præcipue Falchettus eam cum calcibus urtat,
Nam male de nostris animis offensio cascat.
Cingar, Gilbeccum, Muselinæ traxit apressum,
Inq; Casotellum flammis crepitantibus ambos
Incendunt, sed magna uenit uisibilis ecce
Turba diabolicæ prolis, focus undiq; tratur,
Portaruntq; uiam iunctos cum corpore binos.
Quo facto se vasto cito manet insula cursu,
Terrenturq; viri, nosci tamen esse Balenam
Quam modo Guido pater Baldi prædixerat illis
Qd postquam stigius Muselina calarit ad umbras
Ipsa teneretur non amplius insula Monstro.
Quæ liquidas currit tam præsta p æquoris undas
Quod non bombardam velocius ire videmus,
Vel ballotellam buso quæ scoccat ab arcu.
Iamq; in motu oculi fecit qui, i trēta mearos
Cingar desperat dicendo, quid iste Diauol?
Centaurusq; stupet, quia sic non fecerat ante.
Falchettus reliquos animat lassare pauram,
Cernere nanq; nouas magis est laudabile cosas
Quam nūquam ppriæ terræ lassare pagnoccam.
Egressus boscos in littore quisque sedebat,
Baldus & hanc tacitus nouitatē masticat oēm.
Boccalus bussonus ait gaudete sodales,
Non poterit nobis vnquam mancare terenus.
Terrorem sileo fugientum hinc inde ferarum
Quas nouitas rei ponto se tradere cogit.
Hinc non parua quidē sociis exorta voluptas
Qui sbalzare vident è boschis atque cauernis
Vrsos, & Ceruos, Leopardos, mille caprettos.
Inde reguardantes post se videre nouam rem,

Casellus & casottellus duo diminutiua ca.

Notabile.

Hiperbole est, sic maro fluctus ad sidera tollit.

Notabile.

Masticare p metaphorā sepenumero ponimus pro diligenter considerare, unde Salustius. Omnia fantasticabiliter masticanda sunt.

Quam philotheus eis digitum stendendo palesat,
Guidonis tumultum guardant restasse dedretum.
Qui supra scoium mediis fundatur in undis,
Anchoreo morsu tum ficca Galea remansit,
Talibus in rebus mentem posuere barones.

Fracassi reperitio.

Altera plus grandis maraueia sed ecce venibat
Namq; super Nauem grossam persona Gigãtis
Apparens longe se fecerat arboris instar.
Namq; maris vento verus cascauerat Arbor,
Velum in utraq; manu brazzis tẽdebat apertis,
Qui brazzi excusant antennã, sed uelut arbor
Torrazzo magna Turr. *Corporis est aliud torrazzo firmus omni.*
Doh diauol, ait Cingar, quæ cosa nouella est?
Prospicitis comites grandonem nonne Gigãtem,
Qui dum uela tenet stat firmus more pilastri?
Boccalus dixit, bene tristis illa Taucrna est,
In qua cotalis destructio panis alogiat.
Ille Gigas etiam mirandoq; Insula currit,
Vult omnino quid est talis maraueta uidere,
Comparatio Brẽtæ flumi nis patauij. *Hi mirãtur eũ, qđ stat uelut arbor homazzum,*
Ille stupet quod sic uolat Insula p maris undam.
Demiq; iungentes medio se gurgite Ponti,
Vt fit quando Pauæ per flumen nomine Brẽtam
Nunc andando Rates nunc se redeũde salutant
Vultibus incipiunt fixis guardare uicissim.
Falchettus q; statim læta cum uoce gridabat,
O comites, gaudete precor, venit ecce fracassus
Is est qui uelut Ratis arbor Garbasa tendit,
Morgans gigas proles Fracassi. *Vt quondam fecit sua proles ferrea Morgans,*
Moschinus dictum sic firmat, quippe dauerum
Falchettus loquitur grossam mirate Columnam
O deus in qualis foza recatamur Amici.
Cisio, scripsit sibilum quod scribi nõ potest. *Cingar eum clamat, meus o Fracasse, cisio,*
Qui cum Fracassus se se clamarier audit,

Pre-

Præstiter abiectis uelis se preparat, atque
Supra illam terram Naui saltauit ab alta,
Et colcando quasi totam submergit in æquor,
Illaq; retroiuit Nauis bene quinq; mearos.
Contremuere omnes pro tanti pondere salti,
Currere mox cæpit velocius illa Balena,
Nam sibi smaccatur costæ sultante Giganto.
Illum quã citius Baldus cum Cingare brancat,
Falchettus, Malaspina simul, Moschinus, & al
Stringebant illum facientes mille carezzas. (tri
Gaudebant alii talem meruisse Gigantem,
Esse bonum socium vultu monstrabat alegro.
Boccalus saltu tremefactus fugerat inde,
Sed rediens portat scalam, quã hærere Fracasi
Vult spallis, donec sibi dicat in aure parolam
Risit amicheuolam Boccali quisq; nouellam,
Ac nihil alterius comportat cuncta Fracassus.
Qui postquam risit, crispata fronte stupebat,
Quod ue suis oculis guardat, credebat apenam,
Miraculum tamen hunc disponit cernere tãdem
Tunc se dispolians nudus sit corpore totus,
Quod facit ut possit scãpare nodando periclum
Stant alii plexi quid uellet inire Fracassus,
Se quoq; nudarunt trepidantes fato negandi,
Ergo Fracassus habẽs uastas in corpore forzas,
Extirpat manibus ueterem de littore querzam.
Traxerat & fodro longum duo brachia cultrũ
Cum quo sbroccauit querzam de more stropelli,
Et faciens partem, quæ grossior extat, aguzzam
Hanc supra littus drentum calcando firauit,
Ac si extirpasset porrum non absq; Cauecchio.
Baldus cum socijs ridet multumq; Giubertus
Miratur tantis de forzis esse Fracassum.
Illa magis festinarut, properatq; Balena,
Namq; suis costis audit quod Querza ficatur

Gigas & gigantus.

Carezza, & careza differunt. nam carezza est recoligẽtia, careza est herba.

Nouella substantialiter dicta significat rem, & imbasciatã.

Arboribus multis est consita maxime pinis,
De quibus immensam Fracassus fortiter unam
Maioremq; altis rauanelli more cauauit.
Quam ueluti remum sfrondatis undiq; ramis
Cum gladio format prolixam brachia centum,
Remum causatur Pinus, mox Quercia furcam.
Tunc bene fundatis pedibus distendere schenam
Incipit, & contra cursum uogare Balenæ.
Remigat hinc tanto studio, tantoq; labore,
Quod p neruosum corpazzũ mẽbra sterpebant.
Nunquã tam grandem (dixit) fecisse fadigam.
Baldus id aspiciens aliis comitantibus illum
Altoriare parat sed clamat valde Fracassus,
Desine Balde precor, totum sic ducere mundum
Dat mihi nũc animus, rogo te mi Balde recedas.
Illico cessauit Baldus sermone Fracassi
Sed porgunt mentes pro rei cernere finem.
Ille reforzabat schenam, gambasq; manusq;,
Sudat & horribili repiassit pectore forzam.
Nil per tres horas poterat reuocare balenam,
Concita nanq; nimis properat, nescitq; trigari
Tandem per forzam cursum desistere fecit,
Immo repugnantem retro vodare coercet.
Obstupuere omnes pariter, tantumq; uigorem
Mirantur tamen ille nihil uogare rafinat,
Vult per despectum Naturæ uincere guerram
Nauigat, ingentesq; facit, dum nauigat undas.
Quando Balena suum sensit prohibere caminũ,
Ecce super fluctus longam grossamq; corazzam
Pratulit, ac tales cæpit uibrare coadas,
Quod nisi succurret grandis paßanza Fracassi,
Certe non poterunt nostri scampare barenes.
Cauda erat (ut dicunt) cubitos prolixa desentos
Quam menat intornum tanto rumore, quod ipse
Ad circum sonitus sentitur trenta mearos.

Rauanellus est radix appreciata nobilium dapibus, non est diminutiuũ rauæ, ut Donatus inqt, sed raulul⁹ diceretur vnde Godian⁹ Mingere vesicam raula sępe facit.

Repiasco, frequenter repio, pro iterũ repio.

Erat ex illo genere Balenarum, quæ caudam habent longissimam.

Percu-

Percutiebat aquas nolens furiosa redire.
Tum quoq; testonem uastum patefecit apertis
Faucibus, ac longos dentes, squa nosaq; colla.
Nil Fracassus enim schenam distendere cessat,
Sed magis impellit multo conamine remum.
Hunc animat Cingar dicens sta salde Fracasse
Nunc morgantino pre te fers semine natum.
Talia dum Cingar parlat sdegnosa Balena
Tanta cum stizza caudam de retro tiranit,
Quod ueluti paiam sfracassat trenta cupressos,
Quarum truncones uolitant ad sidera uirdi.
Mox supra schenam percussit nempe Fracassi,
Quod cantare animã sibi uasto in corpore fecit
Sed cito deposito remo Fracassus aferrat
Illam codazzam munibus stricando duabus.
Cui tales donat streppos, tales ue tiradas,
Quod mugire facit multasq; molare corezas.
Stricte tene (clamat Baldus) Fracasse ualente
Quo dicto spadam per taium fortiter urget,
Vt mozzare uiam posset de netto coazzam,
Sed nil offendens in dretum spada rebalzat.
Extabat duris de squammis tota coperta.
Presta caput uoltat nimio perculsa dolore,
Obscurasq; aperit multum sofiando ganassas.
Et simul incutiens dentes mordere Fracassum
Præparat ille grauem uibrauit cum pede calzũ,
Quod smasselauit tres dentes extra ganassas.
Illa rebombando cœlum nugitibus implet,
Atq; cruentosas spumas ex ore spudazzans
Testonem uolgit propter boccare Fracassum,
Namq; suæ caudæ torturas sentit acerbas.
At Centaurus erat dardũ stringendo paratus
Quẽ sfronzolantẽ dextrum transfixit in occhiũ
Vsq; ad ceruellum penetrauit punctu sagittæ.
Cingar, Malsattus reliq; simul arma frequẽtẽ

Dicim⁹ caudam & pacessationẽ caudazzam & codazzã & coazzam. De netto, ad uerbiũ est, significãs absimatim & affatim.

Boccare. quasi bucca sorbere, alii dicunt dentegare.

Extorquere procul stantes, trant saxa trabesq;
Inq; locis multis testam fregere cruentam

Comparatio.

Assaltare lupum uidi quandoque uilanos,
Qñ fame ductus quærit quē mangiet Agnellum
Circuit armentum virdos latitando per ornos.
Donec, non Agnum, sed quemquam dēte putinū
Pestifero capiat, laniet, siccet ue cruorem.
Turba uilanorum uelut est sua semper usanza
Spargagnata ruit, Cælumq; sbraioribus implet,
Atq; nigris fumo spontonibus occupat illum.
Qualem rumorem dictis factisq; facescunt.
Talem barrones faciebant contra Balenam.

Carpit uillanos poltrones.

Fumentaria .n. sunt rusticorum tela.

Comina.

Baldus habet uoiam omnino taiare coazzam,
Non cessat punctas, mandrittos, atq; rouersos,
Sed quo plus chioccat, plus mancū uulnerat ensis
Ergo uiam gettat spadam, plenusq; furore
Separat expectans qđ maxima testa resurgat
En iterum stizzosa menat cum dentibus unum
Terribilem morsum sperans sorbere gigantem.
Sed Baldus qui nudus erat tunc corpore saltat
Post hæc orechionem manibus se brācat ad unū.
Fortiter hūc retinet, p̄stus Malaspina subintrat
Atq; aliam sudando prius zaffauit orecchiam.
Cui tamen altorium donat Malfattus, at illa
Granditer exululat se conans mergere Ponto.
Cuius per forzam retinetur cauda Fracasso.
Interea Cingar, Falchettus, Philotheusq;,
Hircanus, Moschinus, Boccalusq;, Giubertus,
Terribiles colpos cum spadis undiq; menant.

Zaffare tito prēdere, hīc zaffus .i. sbirrus qui sunt genus hominum poltronissimum.

Discopro, discerno extra maritimos fluxus.

Conclusio.

Sed quia ueliuolas procul ecce Comina galeas
Discopro, ne sit dubito pyrata Lyronis,

Vnde

Vnde bisognus erit magnã describere zuffam
Credimus esse bonum in saccum ponere piu.um.

Explicit Decimaoctaua phantasiæ Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII

LODOLAE ARGVMENTVM.

IN MACARONICEN PHANTASIAE XIX.

Dum studiant comites cursum prohibere Balenæ
Octo cum Fustis ecce Lironus adest.
Hippol adest etiam, Belli sit maxima strages.
Centaurus Naues prendit, eas q; uodat
Dico uodat ladris Corsaribus, æquora sorbent
Pyratas, mortem uadere nemo potest.
Contrastãt ualidũ Baldus q; *Rubinq;* Lironem,
Dum sic bellantur morta Balena *ruit.*
Quisq; sibi quærit scampũ, quia mergitur undis
Insula, sed Baldi *salua caterua fuit.*

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Decimanona.

Certũ, cõtra Persianum.

DVM Baldus comites q; Student occidere Cetum
Ex improuiso uenit en Pyrata Lyronus.
Qui postquam unam nouerat ammisisse galeam,
Decreuit penitus cercare per æquora tantum,

Donec

Donec adinueniat Baldum, Baldiq; ſodales,
De quibus adroſtum ſpergiurat mittere cor.
Et iam per plures leucas paſſarat aquarum,
Blaſfemando deum quoniam non inuenit illos.
Armatas ſecum numero vehit octo galeas,
Namq; uolens pelagi varia ſulcare per oras,
Aſſaltaretur forſan corſaribus altris.
Maxime quod multi reges, multiq; Signores,
Inſidias paſim cælabant per mare, perq;
Flumina cum carichis multa de gente galeis.
Vt captare illum poſſent omnino ribaldum,
Namq; diauol erat nõ laſsãs uiuere quemquam.
Huc igitur propians ſcelerantibus octo galeis,
Præcipit ad riuam Nauarolos flectere proras.
Sed uidet ecce illam caudam, teſtamq; Balenæ,
Quam campiones validi mozzare ſtudebant.
Miratur Baldi vires, qui fortiter unum
Strigit orecchionẽ, retinet Malaſpina ſed altrã
Grandezzãq; ſtupet, buſtũ, forzamq; Fracaſſi.
Clarius id factum, melius q; uidere talentat,
Egreditur primus, reliquos exire ſequaces
Mandat & in ſellam balzauit ſpezza cadenæ,
Scis lector? quondam Leonardi nempe cauallis.
Quẽ ſine ſperonis, tantũ manegiãdo bachettam
Octo facit cubitos lanzum balzare per omnem.
Cingar ait Baldo, non cernis Spezza cadenã?
Ille quidẽ ladro eſt, qui nos agreſſus in undis
Noſtram robbauit Nauim, noſtros q; caualios.
Impatiens Baldus nullum ſtimando periclum
Protinus occurrit, teſtam linquendo Balenæ.
Perq; briã uir brancat Equũ ſta ſalde gridauit
Iſte tuus non eſt, mens eſt deſmonta cauallus.
Quando Lironus Equi brenam uidet eſſe piatã,
Obſtupet ad primam faciem penſando vigorem,
Ac animũ Baldi tam fortem, tamq; ſuperbum.

Carmẽ ſtra nutoneon, quia p ſtranutũ ſilaba vel pes ulti mus deficit ſic inferius portantur neſcio quo, uoluit enim dicere corpus.

Nauarolus licet à Naue deſcẽdat, tamen primã indifferẽtẽ habet, ut ſe des à ſedeo.

Lanzum To deſchiuocit compagnũ, ſed nos ſaltum, hinc lãzare dicũ, p iaculari.

Attamen in coleram saltat, spronatq; cauallum,
Quattuor ut pedibus Baldo slanzaret adossum.
Sed Baldus subito se se dabanda tirauit,
Atq; unam super costas laxando stocatam
Fecit Lirono multum mancare fiatum.
Defuit & pocum quin ex arzone tomaret.

Hippol frater Lironis.

Ter mille armati ueniunt insemma sbraiantes.
Quos præcedebat magnus capitanius Hippol.
O quantum fortis, quantum precluus ad arma.
Terribilis facie quando furor arripit illum,
Totus sed placidus sua quum natura manebat.
Ipse Lironis erat frater, Corsarus, & artem
Militiæ denos exercitauerat annos.
Vltra misuram fuit Hippol iste gaiardus,
Scaltritum dicimus acortum. *Scaltritus, guerris q; auidus fameq; sititor.*
Non equidem mancus Lirono fratre gaiardus
Quorum tam totum cantabat fama per orbem,

Comina.

At quum Vinmazzus bellum uidet esse comẽzũ,
It celer ad sustas, sequitur Malaspina, nec ipse
Tardat Malsattus, pariter qui occulte caminat.
Et iurant quantos Pyratas esse catabunt
Scauezza collum, pro cayzose. *Ad scauezacollum omnes buttare deorsum.*
Fracassus non uult caudam laxare Balenæ,
Nam bene cognoscit quod stuffaretur in undis
Iamq; Rubinus erat Baldo cõiunctus apressum,
Ambo certabant animosum contra Lironem,
Quem retronant nimis intrepidũ belloq; puatũ.
Attamen huic Baldus facit insudare camisam
Bussare pro percotere. *Namq; ante & retro nũquam bussare rasinat,*
Saltat & incircũ tanquam Leonissa, per auras,
Et magnum tandem superasset forte Lironem.
Ast habet o quantum respectum spezzacadena.
Sæpe Liro parlat tacito sub pectore secum,

Quis

Quis diauol hic est qui tantum fortiter obstat?
Non est in mundo Caualerus durior isto.
Intereà armati ueniunt succurrere multi,
Vt smenuzzarent Baldum, inuenemq; Rubinū.
Quos tamen in dretum fecit remeare Lironus,
Nam uergogna sibi paret si stabat equester,
Non posset binos solus superare pedestros.

Smenuzzare, pro bocconatim incidere, unde Columella. Ocharū pauaris herbā mangiandā smenuzzare bisognat.

Pedrala.

Cingar nempe timet qui quisq; sodalis inermis
Tunc erat, & nudo certabat corpore Baldus.
Consulit expertū Falchettū quid ne bisognet,
Nā uidet innumeros iam cōtra uenire ladrones
Falchettus ridet, dicitq; morire batais
Esse decus magnum, spallas uoltare nec unquam
Se cito quisq; suis telis munire cucurrit,
Hircanus dudum sfodratum traxerat Ensem,
Et cum Moschino se mescolat intra ladrones.
Incipit æquoreos de sanguine tingere fluctus,
Nunquam Moschinus (dum certat) deserit illum

Notabile.

Meſcolat in torchiat, vel miſcetur.

Comina.

Iam multus gridor morientum sidera toccat,
Nam Vinmazzus erat, nec nō philotheus ī illas
Ingressi fustas, squarzant, lacerant q; budellas
Falchettus geminos dardos cito corripit, ecce
Iam pyratarum grandis squadronus in ipsum
Impetuose ruit gridans mora, taia, retaud,
Inter eos igitur Falchettus sicut aquosus
Turbo per assiduas bladas se concite sgombrat.
Gens maledetta, gridat, nō gēs, at lorda canaia
Non ego solettus uos unum curo lupinum.
Et iaculans dardum tres uno uulnere passat,
Mox aliū torquet, per quē duo corpora casçant
Inde pians mazzam cum qua bellare solebat,
Incepit spezzare elmos, spezzare corazzas,
Incepit sbiazzare ossos, smacareq; polpas.

Brauaria Falcherti.

Iſta fuit mazza Dudonis ſanctificus reperta eſt in cronica Saluanelli.

Quo plus folta uidet gentem sibi flectere lanzas
Se iacit, hastarum faciens in puluere fustos,
Nemo suam spectat mazzam, uult nemo quare
Falchetti bottas Orlandum quippe decentes.
Illi Cingar opem donat, qui sanguinis amnem
Scorta ē genus spadæ, quæ latine dicitur samittara. *Fecerat, & rubeo malefit sua sforta cruore.*

Gosa.

Ast alia banda Hircanus gaiarditer ensem
Sanguificat, Moschinus item stat proximus illis
Centaurus tendit Pyratas mergere Ponto,
Iamq; omnes fustas ex illis nempe uodarat,
Portat inhastatam semper Malaspina gianettā,
Sbudellat miseros nulla pietate mouestus.
Valentisia Boccali. *Boccalus quodam se tunc absconderat antro,*
Nam qui non mortē scapolat putat esse bachioc=
(cum.

Comina.

Dudum mirarat zuffam fortissimus Hippol.
Obstupet armigeros bene tam certare guereros.
Nescit enim brandum sfodro diuellere nudum,
Namq; uoluptatem sibi talis stractio prestat.
Morte suæ gentis nil tactus semper adocchiat
Terribiles bottas Falchetti, Cingaris atque.
Qui magnas prouas faciebant corde gaiardo,
Truncabant, gambas testas, brazzos q; manusq;
Inq; poco spacio sudere cadauera tanta,
Quod tunc bellando iam trauaiantur ab illis,
O, quis uidisset barbutas, atq; scheneras
Faldones, nec non rutilos spezzarier elmos,
Dixisset certe nolo amplius ista uidere,
Nam quos credebam pietate excellere cunctos
Impietate rigent fusoq; cruore triumphant.

Mafelina.

Sed tardare nimis magnus se uiderat Hippol,
Secum parlabat dicens, non talia uidi
Prelia in hoc Mundo postquā dissonor ad arma

Sic

Sic dicens, tãquam uentus qui quicquid acattat,
Sternit humo, syluasq; agitat, nemus oẽ fracaſ
Impetuoſus Equũ rocafortã ſtringit, et enſẽ (ſat
Targonemq; ferẽs Falchetti, & Cingaris almas
Ad Plutoninas iurat mandare maſones.
Cingar hoc inſpecto caueas Falchette, gridabat
Ecce ruina uenit ſta ſaldus, non tibi manco.
Dixerat, & cõtra rapidum ſe preparat Hippol
Nõ tamẽ Hippol ei brandũ porgendo riguardat
Cingaris ad cerebrum, tanta ferit ille ruina,
Quod nõ diſcernit ſi nox uel giornus alhora ẽ
Quum uidet oltragium factũ Falchettus amico
Mens ſibi de rabia ſuccenditur ultra miſuram,
Ambabus manibus ſic uerberat Hyppolis elmũ
Quod quamuis doleat nullum feciſſe danagium, Damnũ, & danagium ſi cut panis & panada.
Diſpietatafuit multum tamen illa noſcella,
Nam ſtordimento nimio ſua teſta tronuuit.
Nec tamen interea mazzatam induſiat altram
Maiori furia quam primo colpus ariuat,
Atq; fracaſſauit ſumma ceruice penazzum.
Mox ait, attenta ſi noſtra panada ſalatur,
Et menat aſſaium maiorem deniq; bottam.
Quod fuit Hippol equi collũ abrazzare coactus,
Non Mongibellus plus magno intenditur igne
Quantũ flamigero ſit corde colericus Hippol,
Sembrabant oculi cotantas nempe ſauillas, Sẽbrabãt, & ſimilabanẽ.
Dumq; furens buffat, uentus tempeſtaq; paret.
Exululando manus brandũ ſtringit ad ambas,
Pendentemq; grauem tanto gaiarditer offert,
Quod niſi Falchettus balzaſſet alhora dacantũ
Iſ ue feſelliſſet colpum fortiſſimus Hippol,
In binos illum ſquartaſſet forte mezenos.
Nec tamen interea ceſſat dopiare feritas,
Nam uix fendentem compleuerat illicet unum
Ex intrauerſo laxat ſdeguoſe rouerſum.

Non

Garofol, ꝑ uulnere, quasi per cõtrarium positũ est, uerbi gratia, si aliquando &c.

Non ualuit Falchettus eum uitare garofol,
Totum quod teritur gnãzale, nec in pede saldus
Perstitit ad geminos flexit tellure zenocchios,
Terq; reclamauit sanctam deuote Mariam.
Cingar eum nasto uult uendicare furore,
Et supra dextrum brazzũ, quo deserat Ensem,
Percutit, Hippoleũ nihil extimat, ĩmo reuoltus
Dum colpire parat, banda Falchettus ab altra
Mazzatam donat, sed licto Cingare rursus
Vult dare Falchetto, Cingar succurrit amico,
Atq; fiancalem desputcat ab Hippolis armis.

Comparatio.

Vidisti forsan lector quandoq; Leonem
Intra duos Vrsos rabido combattere morsu?
Lena pro anhelitu polmonis. Qui nix tempus habet Lenæ respirare quietem,
Dum saltare unum querit, mordetur ab altro?

Comina.

Sic erat intra duos fratres fortissimus Hippol
Tanta corripitur rabia, tantoq; furore,
Quod focus ob nimiam stizzã uãpabat in Elmo.
Ergo, dum Cingar nimium se ficcat inanzum,
Dat piatonadam toto conamine talem,
Nõ quod au diffet, uerũ sonantibus orecchis au dire uidebatur. Non supra schenam, sed supra Cingaris aurẽ,
Quod campanellos audiuit mille sonantes,
Et uidit stellas quas non cognouerat ante,
Sbalorditus humo cecidit, calzasq; tirare
Apparuit, quoniam Ranæ distenditur instar,
Et cruor e naso, bucca, mox auribus exit.
Ah ladrone gridat Falchettus, brutte ribalde,
Bastardone uirum, tam clarum nempe necasti?
Sic ait, & stricto manibus bastone duabus
Se leuat in gusam celeris saltando Leonzæ,
Mox ferit ut tanta possanza desuper Elmum,
Quod quamuis Hippol se sub targone coueret,
Targonem tamen hũc spezzatum littore mãdat.

Vnde

Vnde feræ tantum Mazzæ tartufola pesat
Quod Roccafortæ percußit uertice groppam,
Ergo portatur cum brazzis Hippol apertis,
At pyratarum fœa tantum stolus arripat,
Cingar asaltatur quibus undiq; septus ab illis.

Comparatio.

Non aliter rugit leo Cazzatore feritus,
Quem postquam proprium uidit fugisse furorem
Inter Mastinos se ruptis laxat habenis.
Sicut alhora facit Cingar tellure leuatus
Postquam presentem non ultra uiderat hostem,
Inter corsaros multa se mescolat ira.
Nõ procul est francus Falchettus, totus abrasat
Mazzatasq; orbi menat hic menat illic, & uno
Vulnere soletto polpas dischiantat & ossa.
Hi duo restretti simul agmina grossa sub intrãt.
Extremas pronas faciunt, dant terga ladrones
Pyratæ, sed retro manent sua brachia truncat
Quando resentitus uidet Hippol terga sodales
Vertere dicebat, qui nam sunt hi Paladini,
Quos non esse uiros, puto sed magis esse diablos?

Pedrala.

Baldus pugnabat nudatus co ntra Lironem,
Quem nimis impauidum nõ cõquistare ualebat.
Immo resistentem suenasset forte Rubinum,
Ni multos Baldus colpos reparasset ad illum.
Optimus Hircanus, Moschinus & ille decorus
Parte alia murum de mortis fecerat altum.
Continuat Centaurus aquis demergere uulgum
Dat Philotheus opẽ, Malaspina cruore pfundũ
Deturpat, Malfattus ouans trabuccat in undas
Per nubes ingens hastarum, fractio bombat,
Perq; fimum Ponti uocum fragor altus eechat.
Phœbus per tantum caruit fulgore Macellum,
Fiunt squarzones carnis, fluntq; cruoris

Flumina,

Suenatur q. ammazzat, nam fine uenis remanet.

Ille, per emphasim dictum.

Bõbat & ecchat idẽ sũt, nam resonatio est, quæ dicit Echo hinc eecho, as.

Flumina, de Mortis hinc inde fiuntur acerui.
More bechariæ pulmones, uiscera, trippæ,
Atq; Coradellæ, Ventralia, Milza, figati,
Arboribus spontæ atacantur sanguine fœdis.
O crudas bottas, o uulnera digna Rinaldo,
Millibus & libris o nunquam gesta canenda.

Lammas ꝓ laminas.

Squarzatam maiam lammas fractasq; piastras
Cernebas auibus similes uolitare per auras.
Hic ferit, hic truncat taiat iste, sed ille fracassa
Cingar & Hircanus, Falchettus flãt simul uno
Agmine, Moschinus nihil hos seguitare stopĩat
Ad bassum uolucres tanto pro murmure crodãt
Atq; strabucrantes fasso meschiantur in uno.
Extra speluncas Tigris, Leo, Ceruus, & Vrsa
Balzabant uisu pauidi, mortemq; timentes.
Ex azzalinis Elmis rutilare fauillas
Hic illic faciunt, quantas nec flãmiger Aetna,
Nec Mongibellus mixto cum sulphure mittit.
Attoniti pisces coguntur ad Aequoris ima
Scẽdere, nãq; cruor liquidas sibi turbidat undas.

Aethna mõs Sicilię. Mõgibellꝰ. Liquidas sibi, sed nobis turbidas.

Berta.

Victi Pyratæ iam iam calcanea monstrant,
Non tamen interea laxatur cauda Fracasso,
Qui clamãs socios mãdat sibi linquere guerrã
Et nam Vinmazzo presas intrare Galeas.
Tunc omnes rati non posse tenere Gigantem
Vlterius caudam Cethi, quia lubrica muzzat
Vt facit in manibus nequiens Anguilla teneri.

Comparatio.

Aduerbium gridantis, q̃ vocem proferunt Barcaroles cum versus Paduam nauigare uolũt.

Concurrunt omnes ueluti concurrere suescunt,
Quando uiri Paduã uersus trãs littora Brẽtæ,
Andaturi, aliquam cernunt discedere Barcam,
In cuius poppa ter Nauita gridat, a Paua.

Berta.

Non exaudiuit Baldus mandata Fracassi,

Spernit

Spernit ab impresa Guerræ se tollere fortis
Campio, nec mortem appreciat mercator honoris
Si fortezza ualet cum dextritudine quicquam,
Decreuerat contra Lironem uincere pugnam.
Fracassus torquet tanto conamine caudam,
Quod Balena caput uoluit dum uertere grossũ,
Hanc per colla Gigas, caudã linquẽdo, gremiuit
Mox mittendo pedes tanquam si strangulat ocã
Quattuor in crollis testam de tergore spiccat.
Fundantur medio pigritatim littora Ponto,
Insula disparet, quam portat spina Balenæ,
Quisquam sub pedibus sentit mancare terenum
Dumq; bisognat aquis mergi desiderat alas,
In moia quoniam se trouat habere culamen.
Congrua Pyratis Noe tunc Arca fuisset.
Quando Carestiam Terræ Deus attulit Orbi.
Morta Balena Maris hassam iam calcat arenã,
Corpazzumq; super fundum strauaccat ineptũ
Tergore fert secum Boscorum mille Biolcas.
Per quos guizzantes pisces nouitate stupescunt
Sæpe cachinnantes rident, pars incubat ulmis,
Parsq; capellutas spiccat de robore glandes,
Mirantur Tigres, Apros, Ceruosq; negatos.
Nec minus humanas, traiectaq; corpora for=
Et carnes modo quis Baldi fecere sodales. (mas
At super innumeræ testæ sofiare uidentur
Arma, uiri, tabulæq;, & plurima gaza ꝑ undas
Illico saltarant Barrones supra Galeas,
Ad quarum spondas cum se taccare uolebant
Corsari Comites spinzebant urtibus illos.
Fracassus menat piscosa per æquora brazzos,
Scindit aquam manibus, gambasq; recoltus inar
Inde uia facta calcagnis æquora pulsat, (cat.
Et puntando pedes, sofiando, Rana uidetur.

Crollum, est ingens & subita commotio, inde crolare ꝑsquassare Tipis. Hinc scapate uiri nam campanilia crollant. Moia nõ declinatur, est quicquid bagnat. Fictio.

Pulchra descriptio nodãtis uiri.

Dumq;

Dumq; natat casu, uel sorte guidante Bocalum
Qui mil mangiarat, retrouat moriendo bibentē
Cui quasi complerat mensuram corporis unda.
Protinus hunc scapolat sup alto tergore missū,
Non etenim nastum leue bustum corpus onusta
Nec mancū securus erat quam turba Galeæ

Gosa.

Hippolinde clinaliter posuit.

Hippol Equo fertur gaiarditer extra profundū
Sustinet æquor equum sed equus magæ sustinet

(Hippol.

Masselina.

At capiens Baldus per brazzum stricte Rubinū
Dum per frenarotat Lironis spazzacadenam
Se getat in groppam secum portando Rubinum,
Ac per trauersum Lironis corpora cingit,
Tempore in aduerso uerti noscuntur Amici.
Spezzacadena nodat, cuius tantummodo rictus
Apparet, testæq; hominum quandoque uidentur.
Baldus protendit dextram, fert sæpe Rubinum
Fluctibus intactum, plures licet ipse traret
Gorgadas, tamen alto animo sperabat aiuttum.

Pedrala.

Aequora sorbuerant rubefacta cruore negatos
Forsitan ex numero Pyratas mille tresentos,
Cingar cum reliquis stantes in puppe Galeæ,
Non cernunt Baldū, Giubertum, siue Rubinum
Tristantur cuncti, pensantes esse negatos,

Desperatio Cingaris.

Me miserū, clamat Cingar, nū Baldus in undis
Piscibus esca fuit? prob dij qui celsa tenetis,
Iustitia haec uestra est? tali ratione reguntur
Fata hominum? non non, stellis incago quibusq;
Incago Marti, Phœbo, Bacchoq;, Iouiq;.
Retroq; Mercurium, Lunā, Veneremq; petezz,
Et mihi rinchresit non scribere posse corezam:
In uestrum quoniā despregum grande uolumen

Non non, geminatū desperantis est

Dictarem

Dictarem plenum de uescis atq; corezis.
Non Dij sed potius uos estis nempe diabli.
O sine ceruello populus, qui stultus adorat
Vos aut bechones rauatosos, aut rofianos,
Aut imbriagos, corruptores q; sororum.
Nõne Venus meretrix fratrũ? Iunoq; gaiosfi,
Nonne Iouis soror est & coniux? nonne puellas
Iuppiter innumeras sforzauit? sed tamen ille
Princeps cunctorum dictus fuit esse deorum,
Ecce tibi ficas facio, digitisq; mmazzo,
Cancar te mangiet, fratres, matremq; patremq;
Implestis mundum uarijs erroribus omnem,
Atq; dei magni sanctum rapuistis honorem.
Dic mihi merdipotens, o Iuppiter, ut q d ab oi
Gentilium uulgu, totius factor Olymp
Esse putabaris, cum sit quod adulter, iniquus,
Quod stuprator eras castarum boia sororum?
Taiasti patri gentiuas pessime ballas,
Vt tibi germanum faceret non amplius ullum
Stuprastiq; tuam post hæc manigolde sorellam.
Sforzasti Alcmenã, quando nox una trigiornos
Perfecit, grandem propter fabricare gigantem
Qui sustentaret te Regem totius orbis.
Qui stans in cunis infans occideret angues,
Qui Nemea uasta premeret uirtute Leonem,
Qui quoq; dentigerũ cũ mazza sterneret aprũ,
Qui ceruam doras cornas mutilaret habentem,
Qui stymphallicolas arcu saetaret osellas,
Qui desciornaret longo certamine taurum,
Qui posset ladrum uaccarum cædere Cacum,
Qui quoq; Gerionem superaret, fulgure natum,
Qui uel Centauros deleret semicauallos,
Qui ue daret saturum Busirim sanguine morti,
Qui despomaret syluam custode Dragono,
Qui tereret nostra pascentem carne cauallos,

Inuehitur contra Planetas, qui dispenũt mortalib⁹ officia

Saturnus, Iuno, Alcmena. Hercules.

Saetare trisillabũ est. Cacus. Busiris. Diomedes. Triplitestica nũ habentes tres testiculi canis. Antæus.

Qui

Qui triplitesticanũ traheret de Acherõte cagna
Qui pcul Antæũ suspensum matre fogaret, (zũ
Qui septi capitam luctans extingueret Hydrã,
Qui de Tartareis Alcestem uelleret umbris,
Alcestes. Qui tandem ferret constanti uertice mundum
Attamen hunc solo strauit muliercula sguardo,
Ac in guarnello fecit filare gazanum.
Tu quascunque tuis oculis gaioffe placerent
Seu consanguineas, seu non, sine iure puellas,
Turpabas faciens asinaliter omnia secum.
Ergo de cœlo tibi possis rumpere collum,
Postquam sic nobis crudelia fata ministras.
Aetheris ignitas deuoluat machina flammas,
Et sint de nigro montagnæ sulphure factæ.
Et nubes oleo grauidæ soluantur ab Austro,
Pegola sit Pelagus, sit quælibet insula charta.
Sint memora & syluæ resinaq; cæraq;, pixq;.
Ardeat hinc cœlum, tellus mare, gensq; Deiq;.
Postquam uirtutum splendor mi Balde negaris,
Postquam de mundo te turpiter astra tulerunt.

Brauaria Fracassi.

Fracassus guardans cœlũ brauegiãdo minazzat
Iuro p hunc sacrum qđ porto in fronte batesmũ,
Perq; illum uentrem qui me sborrauit ad orbẽ,
Tantum cercabo per montes, saxa, cauernas,
Per syluas, boscos, per ualles, flumina, terras,
Mox Diauolorum per tecta, p antra, per ames
Et si conueniet per celsa palatia cœli,
Donec uel uiuum uel mortum tempore longo
Inueniam Baldum, cum quo seu uiuere semper
In cœlum statuo, uel sub stigialibus umbris.
Sed prius arripiam Plutonis regna maligni,
Cuius de testa pauidam streppabo coronam,
Subq; meo stabit sceptro diabolica proles
Mox ait, ò comites, animum deponite mæstum,

Vt

Vt uindicemus Baldum *tantummodo reſtat,*
Me ſegnitare precor, mirando uidebitis Orci,

Pedrala.

Dixerat, & comites ſuper unã ſcandere Fuſtã
Iuſſit, & arbitrio reliquas maris ultra reliquũt
Non procul eſt margo terræ tam littora tãgunt
Egreſſiq; undas finaliter, æquora longis
Trauarcãt oculis ſi poſſent cernere quemquam
Nemo comparet, quia Baldus *longius errat.*
Fracaſſus rapto carpit baſtone uiazum.
Præuiat, & ſpummas effundit ab ore caminas,
Hircanus ſequitur, licet alto pectore doiam
Sentiat, & Baldi *crudelia fata biaſmet.*
Malfattus, comitesq; alii poſt terga Fracaſſi
Non ſine ploratu celeres ueſtigia flectunt.
Cĩgar quãtillũ uult retro manere, qd' Aequor
Corpora littoribus fortaſſis morta butabit.
Centaurusq; ſtetit comitatu Cingaris, atq;
Falchettus, reliquis (ſic Cingar ſupplicat illis)
Agmine diſcedunt facto, ſociantq; Gigantem.
Quiſq; ſuam uitam non binas ſtimmat oſellas.
In qua parte uia eſt magis aſpera tẽditur illuc.
Nil curant ſpinas, nil curant ſaxa ladrones,
Nil tempeſtates, pluuias, nil frigora, caldum,
Nil Tigres, Apros, nil Serpas, & baſiliſcos,
Omnibus his, quæ ſæpe catant, gaiarditer obſtãt
Si retrouant mangiant, ſi non, patientia dicunt,
Non locus in mundo plus eſt ſyluaticus iſto,
Ad grandis tandem radices montis ariuant,
Quẽ uix tam rattum poſſent uarcare Camozzæ,
Succedunt ingens ſcopulis pendentibus Antrũ
Non magis ora Lupi ſunt hoc tenebroſica ſpecu
Cum pede cercat iter uadens Philoltheus inantiũ
Inſtruit ac ſocios quæ debent figere paſſum.
Eſt opus ut gobbo Fracaßus tergore uadat,

Ofella, genus pulmenti Mediolani repertum

Breuiter ſine Baldo operæ ſubiecto, poeta tranſit.

Camozza animal uelociſſimum.

Namque

Namq; Gigas plures donat per saxa zucadas.

Comina.

Musicolum, musicam colentem.

Sed nil musicolũ recitamus nempe Giubertum,
Quomodo scamparit Pelagum cascante Balena
Nam cum Serraffus mancari sub pede sensit
Tellurem, noscens incantamenta ribaldæ
Diruta Muslinæ, piscem quæ sola tenebat
Protinus in sicca Nauem signauit arena
In qua suscipiens Giubertum nubila scandit
Octoq; cum remis spatiosa per æquora uogat,
Post longos cæli tractus, post mille mearos
Octo diabolicas mandat descendere Nautas,
Nec mora, ficta Ratis nullem se callat in atram
Perquam nulla hominũ penitus persona uidetur
Boscus ibi longis horribat quercubus atrum,
Aeque capillatas mittebat in æthera Pinus,
Fraxinus hic Colubris cõtraria multa uirescit
Intus glandiferis sub frondibus ecce cauernam
Prospicit horrẽtem Giubertus, protinus adstat.
Nãq; subintrãtẽ Serraffum tegmina Grottæ,
Sic improuisus timuit seguitare parumper.
Serraffus placido uultu se girat ad illum,
Cignat & ut seguitet nulla formidine motus.
Gimbertus paret tacitus, nil cernitur intus.
Prouidus igniuomum Serraffus semp habebat
In tasca silicem lescas, azzale, stopinos
Ergo repercutiens lapidem sub verbere ferri.
Scintillare facit, brancatq; familla stopinum.
Cærea pizzatur dans late Torcia lumen,
Cuius ob ardorem quo tendãt, cernere possunt.
De quibus ulterius nil parlo, namq; cerebrum
Perdere me faceret fantasticatio tanta.

Explicit Phantasię Decimanona Macaronice.

MA-

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE VIGESIMAM MACARONICEN.

Exit aquam Baldus, Lirono factus amicus.
Hippol amicitiam gaudet habere suam,
Trãscendũt Libiã simul, & nigra p antra camis
Acibi compagnos repperiere suos. (nant
Occidunt fabrum Mafelinam, postea certant
Contra Nocentinam, cunctigenasq; feras
Se confessantur Merlino finibus armis,
Induti pars it Tartara, parsq; manet.

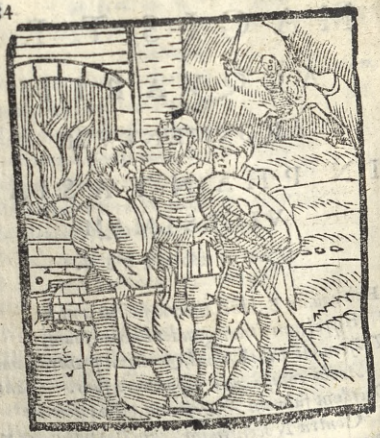

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI,

PHANTASIAE.

Macaronice Vigesima.

IBAT arenosam Cingar pressando spiaggiam,
QVID faciat mundo sine Baldo cogitat intus.
DVLCIS Falchetti uetat hunc præsentia tantum,

Nam

Nam sibi medemo cazzasset in inguina stoccū
At pater omnipotens animo cui semper inhæsit
Cedere longæuam, sapiant quo deniq; vitam
Gentibus, infandis, hominem respexit iniquum
Fronte serenato qua temperat omnia sensu.
Tradere stat menti vicuis obliuia tandem
Cingaris, & finem tantis imponere furtis,
Vt paradisiaca sit dignus ab arce teneri.
Is igitur Baldum (potuit nec cernere Baldum)
Vidit abbrazzantem Lironem, quiq; Rubinum
Fluctibus intactum seruat durante lacerto.
Spezzacadena quidem triplici sperone stigatur
Baldi calcagnis, & acuto calce Lironis,
Et quod plus animum uexat formidine mortis
Cingar id aspiciens nouit, clamatq; sodales,
Centaurus subito se giettat in æquoris undas,
Fal. hettus sequitur, Baldūq; iuuare natabant.
Baldus amicitiæ pignus Liroq; ferirant,
Hostes nanq; facit fratres commune periclum.
Baldus ut adiunxit Centaurus, prende, gridauit
Prende adolescentē, morrat ne forte, Rubinum.
Illico Centaurus prendit uoltatq; groperas,
Quas super attraxit Baldū dedit inde Rubinum
Falchetto sanum quem pars mastina ferebat.
Prospicit hæc Cingar, sentitq; p ossa medullas
Descollare suas veluti nix solis ad ignem,
Tantam dolzuram gustabat mens sua, quod non
In brentam mellis uoluisset habere culamen.

Gemebat, sed non discernebat. Tres spercones.

Prouerbium Saluanelli.

Gosa.

Deniq; uenerunt omnes ad littus arenæ,
Fit nouus hic gustus basorum fit noua danza,
Quisq; carezzatur, facitur bona chiera Lirono
Qui statuit Baldum partes seguitare per omnes
Spezzacadena nimis straccatus littore possat,
Languiduloq; iacens terræ moues ilia flatu.

Nõ pcul Hippol adeſt, q̃ ſoſpes ab æquora lapſus
Deſmõtarat Equũ, recubansq̃ premebat arenam
Norat enim Liro fratrem, præcedit, & illum
Incagare de ſpregare. Admonet ut ſortis uelit incagare flagello,
Seq̃ ualenthomini compagnum tradere Baldo
Sum contentus, ait, factum quecunq̃ comandas,
Dixit, & ad Baldum brazzis currebat apertis.
Baldus amoreuolo uultu cito ſuſcipit illum,
Germanosq̃ duos lætatur habere ſodales,
Pro quorum forzis, omnẽ nihil extimat orbem,
Attamẽ heu tædet nõ cernere poſſe Giubertum.
Omnes iudicium faciunt hunc eſſe negatum.
In Roccafortæ Baldus ſe arzone piantat,
Lironusq̃ ſuum non laſſat ſpezzacadenam,
Nobilis exultat Pardum manegiare Rubinus,
Hippol Centauri partem montauit equinam,

Cingaris facetia.

Cingar nil curans ſtafferi more pedeſtrat,
Donec Agaſonem binos qui menat Aſellos
Lingua calmata, quæ interpretatur uade nec meum præpedias iter Vidit, & ò là, gridans, fecit reſtare bonhomum.
Vt prope Cingar adeſt, quo uadis ruſtice? parlat
Cui reſpõdet homo, bala gla chiz foc lea gozca.
Quid Diauol ais? fert Cingar ſiſte caminum,
Quo ſine me uadis? ſta dico, ſmonta uilane.
Nã uelut in legẽ noſtram precepta comandant,
Quiſquis hẽt tunicas binas dare cõuenit unam,
Purat, pigritat. Sta ſta, prædator uiatorum. Sic quis hẽt binos aſinos dare condecet unum.
Ruſticus exulat, purat ſmontare giumentam,
Non intheſus ait, bla bla cocozina laocriz.
Sic dicens collum brazzis ſtringebat Aſelli,
Compagnia capit tali ſolatia factu.
Monoſinatum, cũ uno aſino. Cingar ſupra alium ſubitus sbalzauit Aſellum
Et Monoſinatum retro liquere villanum.
Non tunc Romanam voluiſſet habere chineam
Cingar, & auritas quas mittit zena Mulettas

Is

Is portantino passu trampinat Asellus,
Parens foiadas pedibus taiare minutim,
Tich tich & tich toch resonat p mille lapillos.
Ponitur in fallum per nunquam paruulus, et nõ
Pontigero sufert costas sperone tocari.
Nam subito calcem laxat, pariterq; corezam,
Miraclum, si Asinus calcem traret absq; coreza
Ergo inter comites orta est non poca uoluptas,
Dum spronat Cingar, mollat celer ille fiancum,
Et caput in gambas ficcans de retro leuatur,
Vnde bisognabat Cingar commare deorsum,
Atque super littus maiores prendere bottas,
Quam si de sella cascasset spezzacadenæ.

Trãpinare, caminare.

Cosmographia.

Talibus in festis Compagni tempora passant,
Donec ad flumen Rabicas uenere profundum,
Quod fluit e uastis montagnis nomine zammis,
Ad Mare præcipitãs p arabbica climata russum.
Mirigeros colles ascendunt calmas, & almas.
Transactisq; istis calcant regnamina Sabbar,
Donec ariuarunt ad persi littora Ponti.
Varcarunt flumen Pion, patet indica tellus,
Ad dextrã linquunt Arbũ, quod flumẽ inundat
Contradas Arabũ tres montes inde trapassant,
Quorum præcipuus Calabratas altius extat.
Non intrant strictũ Tubrii, quẽ perfluit indum
Aequor, & ille duos centum per stricta mearos
Littora durat, atq; donec facit Aequora ossæ,
quæ Babilonis agros, et regna ægiptia guazzãt.
Baldus habet uoiam Tubrii trãscendere golfum
Quo tam famosum poßit Babilonia uidere,
Maxime quẽ quõdam ples Nembrotta Torazzũ
Fecerat, ut cœlum aquistaret tẽpore uecchio,
Cingar ait, non sic quæremus Balde Fracassum
Qui uersus Libiæ partes, Aphricæq; caminat.

Arabbica, interposuit b, auctoritate sua.

Cingaris eloquiũ laudãt, Libiamq; ſubintrant,
Aſpera poſt humeros deponunt arua ranocchiæ.
Diſcoprũtq; lacũ Merridæ, ſtagnaq; Giblich.
Conſcendunt culmen Gramii, laſſantq; Moreã,
Paſtores ucrios retrouant, Armẽta, Gregemq;
Tu penſare potes ſi uentrem paſcere nolunt.
Mox in deſertum per giornos quinq; cauallant
In quo uallis aquæ mortæ fœtebat, & angues,
Aſpides, & colubres generat, tumidosq; dragoſta trauarcatur ſpadarum tellus aiutto, (nes,
Deniq; ſcandentes montem diſtenditur ecce
Plancies libici Pelagi, tunc Cingar amicis
Extendens digitũ borealia Climata monſtrat.
Illac, dicebat, illac Europa galanta eſt,
Illac Italiæ paradiſus, Grecia, Spagna,
Illac Ciciliæ tellus quam circuit Aequor,
Illac Alemagnæ, tum Francæ littora ſedent,
Illac Sardegnæ partes, & Corſica Tellus
Hæc inter Zephirum, Boreãq; Europa repoſſat,
Vera dei cultrix, & Chriſti legis amatrix,
Hoc Mare quod uobis oſtendo diuidit afros
Gentibus Europæ, quamuis Europa paranda
Grãdezza nõ eſt Aphricæ, ter Aphrica maior,
Sed piperis granũ plus eſt quam ſtronzus aſellĩ.
Notandum. Sic dicens callant in uallem, poſtea ſiluas
Per medias paſſant, animalia multa trucidant.
Montagnam tãdẽ retrouãt, quæ culmẽ acutum
Ficcat in æthereas nubes, & ſciſſa patebat,
Illic horrendam procul inſpexere Cauernam,
Nãq; erat obſcuris Mõtagna buſata latebris.
Falchettus nouit veſtigia facta Fracaſſo,
Terribiles quoniam monſtrabat arena pedattas
Oẽs gaudenter ſtatuunt ſeguitare Fracaſſum
Balaus ſmontat Equũ pariter Lironus, at ipſe
Manſit equeſter enim Baldo mãdãte Rubinus

Cingar

Cingar asinaster reliquis derderior, inquit,
Qui stat retro seret, portam, prouerbia dicunt.

Asinaster, caualcans Asinum. Derderus bergamascis ponitur pro ultimo, hinc derderior.

Berta.

Ibant ut faciunt orbi tentando caminum,
Nil mirum si dant saxis quandoque zucadas.
Ac per inæquales petras cũ schinchibus urtãt,
Nam pes quo guidat corpus sine lumine nescit
Quapropter rident, animo portantur alegro,

De Musica.

Quattuor in uoce post hæc cantare comenzãt.
Arripit ut gracili sopranum uoce Rubinus,
Falchetti firmum suscepit bocca Tenorem,
Gorga tridãs notulas prorũpit Cingaris Altũ
Trat Contrabassum extra calcanea Baldus.
Quattuor hi uarios pergunt cãtando sonettos.
Gorgula franceſi frisolat magis alta Rubini.
Deq; cisol fa ut modulando surgit ad Bla, (tũ
Semicromas, minimasq; canit, pausatq; pochet
Falchettus notulas iustato pectore squadrat.
Sustinet armonicam releuata uoce Camænam,
Interea pausas expectat quattuor & sex,
Dumq; tacet, resonat ternis frisolatio gorgis.
Nõ minus aure canit Cingar quã uoce galatus
Nunc usq; ad cœlum sgorgada surgit in una,
Nunc contrabaßi uoces descendit ad imũ,
Et secum terzam falso bordone sonorit,
Educit Baldus tremulo de gutture uoces,
Et fundans simulat cãnã uelut organa grossã.
Policis exterius nodos trapassat in ut Re.
Plus auscultantum sopranus captat orecchias.
Sed tenor est uocum rector, uel guida tonorũ.
Altus Apollineum carmen depingit & ornat,
Bassus alit uoces, ingrassat, firmat, & auget.

Gorgula, gu lula. Cisol fa ut, est clauis musices.

Canere orec chis decet musicum.

Parenthesis.

Cantus Italicos, Franceſos, atque Spagnolos.

Cantabant, nam sic facientes tempora passant.
Sunt tamen insani quidam, uel corde ferini,
Haud homines etenim, sed eos appello boazzos,
Inuidia morsi præsummunt carpere diuam
Musicen, angelici recolit quam turma Theatri.
Dicunt Ballords quod Musica tempora perdit,
Plusq; Tyranniam preciant, quam uoce. simulq;
Corde Creatorem nostrum laudare canendo.
Est insanus homo dignus bastone repelli
Vt Canis, aut Asinus, poltronus, bestia, panem
Qui frustra cõedit, magis est mihi credite stercus,
Cuius non capiat liquefactum Musica pectus,
Musica continuo uersatur in ore deorum,
Musica circunfert concordi cardine cœlos,
Musica flante Deo nostros compaginat artus.
Cur Antiphonas, uel psalmos, cantica nostri
Composuere Patres? cur diua Ecclesia libros
Continet inscriptos Responsis, uersibus, hymnis,
Pacchiones, mandones. Kyrie ley sonis, Introitibus, ac Aleluis?
Ite genus pecudum, Pacchiones, ite canaia.
Vos quicunque putri laceratis Musicen ore.

Prophetia.

Leo Papa. O uentura bonis felicia secla diebus,
Florida monstrabit cum Musica sacra Leonis
Ioſquinus. Sub spe Pontificis quantum sit grata Tonanti
Nascere Phœbei decus ò Ioſquine senatus,
Nascere qui primos ĩ hac arte merebis honores.
O fœlix Bido, Carpentras, Siluaq;, Broier,
Vosq; Leoninæ cantorum squadra capellæ,
Ioſquini quoniam cantus frisolabitis illos
Quos Deus auscultans cœlũ mõstrabit apertũ.
Nomina cãtuum. Missa super uoces Musorum, lassaq; far mi,
Missa super sextũ, Fortunam, missaq; musque,
Missaq; de Domina, sine nomine, Duxq; Berare
Partibus in senis cantabitur illa beata.

Huc

Hucme sidereo, se conge Preter, & illud
Compositum Miserere Duca rogitante Feraræ
Nascere Phœbeæ laus ergo prima cohortis
O Iosquine Deo gratißime, nascere mundo
Compositure diu, quem clamet Musica patrem,
Magnus adorabit tua tunc uestigia Brumel,
Ianuus motonus, Petrus de robore Festa,
Constans, Iosquinus, qui sæpe putabitur esse.
Tuq; pater Franchine nouas componere normas
Incipe, & antiquas remouet squallore sepultas.

Maselina.

Cessarant Comites Musam, nã Cingaris asinus
In medio cantu cæpit ragiare canendo,
Nã uoluit monstrare, Deum quod spiritus omnis Sincopa.
Laudat, quisq; suam uocem tenet esse miorem.
Ne tamen hæc frangat socijs ragiatio testam,
Colligat ad caudam giaronem Cingar Aselli.
Donec eam tulerit petram, non rudit Asellus.
Interea dirum strepitum sentire comenzant,
Auditis? Falchettus ait, tunc quisq; tacendo
Restitit, ac longis sonitum capit auribus illum
Cingar ait, seguita quo te Falchette caminus
Drizzat, & inuenies quenam sit causa streporis trepor, & strepitus.
Falchettus paret, tastando pericula semper,
Et quem Cingar ait curat seguitare uiazzum
Nam quandoque uias reperit uelut ypsilon esse.
Quo magis apropiãt, sonitus magis ille rebõbat
Et iam uix alt er parlans audtur ab altro,
Namq; rebombatus surdas offuscat orecchias,
Horrescunt omnes quanuis sint corde gaiardo,
Deuenisse putant certe Plutonis ad aula.

Pedrala.

Non procul antemeant alii duo tracta balestræ.
Scilicet ut reliquis socijs insemma Fracassius.
Qui testam ruptam banda portabat ab omni

Est mala grandilitas, præter se pascere ficis.
En sentit post se iam calpistrare caualos,
Quid sit hoc ignorat, gridat, ò, restate sodales
Audio cum ferris contundere saxa caualos.
Vociferabatur toto conamine Cingar,
O, ò, Fracasse, ò, ò, Hircane, ò, ò, Malaspina
Malfattus letus dixit, nox Cingaris illa est,
Expectemus eum, tunc omnes firmiter extant.
En cito uenerunt, nec se discernere possunt,
Fracassus noluit cum brazzis stringere Baldū,
Sed tulit in saxo magnum cum fronte garosol.
Tum quoq; Boccalus Baldum toccare uolebat,
Sed quasi cum digito palpante cauauit ocellum
Cingar ait, properate ultra, uideamus abissum.
Rursum Falchettus præcedit guida caminum.
Deniq; per quandam fissuram splendulus ignis
Apparet, modicoq; uiam dat lumine claram.
Huc Baldus celerans alios restare comandat.
Eleuat hinc oculos, quātū lux parunla mōstrat,
Ecce uidet portam, quæ tota est facta metallo,
Inq; caput portæ stetit hoc Epigrama notatum.

Culfora ista erat maxima incantatrix, quæ se adorare faciebat, & aliū mundū sub terra fabricauerat.

Distichon.

Hæc est, Vulcano quondam fabricata, fosina,
Quam mihi donauit Mafelino Culfora fabro.

Pedrala.

Hoc lecto socios cum dextra cignat adire,
Ad quos tale breuum digito monstrāte palesat.
Quisq; legit, placet ire intus, Fracassus in illā
Ter pede chioccauit portam, sed tanta ruina
Est martellantum, quod nil sentitur ab intro.
Impatiens Fracassus eam uis tergore crollat,
Quam cadenazzis spezzatis fecit apertam.
Conticuere omnes martelli ferra domantes,
Nec sonat ulterius tich toch incudo sub illis.
Sunt ibi Ferrari centum, sed mille gaioffi

Tergo-

Turgore carbones gestant aut mantice stigant,
Impede surrexit quidam grassaxxus, iners q;
Ac inflatus homo, nec homo sed butta uocādus.
Is Mafelinus erat, dominus, primusq; boteghæ,
Introit en Baldus cætu seguitante brauosus, Mafelinus.
Vt stanzas intrant soldati tempore guerræ.
Cui Mafelinus, ait, nimis o compagne superbis, Cōparatio.
Presummisq; meam sic sic intrare botegam,
Baldus respondet, festina, trade probatam
Armaturam aliquam, quia nos cōprabimus illā.
Sic dicendo rugans buttat sotosora sosinam, Rugās, quærens diligenter.
Ast iterum fabri nudato corpore menant
Martellos supra candentia ferra chiocantes,
Et rutilas faciunt passim radiare fauillas,
Pars cum manticibus, pars cum carbone fogato
Abrasant Calibum venti sosamine ferrum.
Pars limat Galeas, cristatās atq; celatas,
Intexitq; simul pars inchiodando piastras.
Hi fabricant ferros, pro ramponare cauallos,
Hi bruniunt fibias, staffas speronesq;, Moraias
Dumq; laboratur Mafelinus præsidet illis,
Dat quibus interdum multas bastone deratas,
Sunt omnes nigri ruginosi malpetenati.
Nec Mafelinus eis lassat mancare Bocalum,
Nam male ferrari martellant absq; Bocalo.
Dum res sic agitur, uaduntq; stupendo sodales
Ecce suum Baldus sentit nitrire Cauallum.
Lironusq; suum, quos nunc de fora ligarant.
Cingaris ast Asinus bis septem protulit, a, a, Quatuordecim pōtadis Asinus cantat, ualla quintādecimam iūgit.
Quid sit hoc ignorāt, causā p noscere currunt,
Spezzacadena magis nitrit, raspatq; terenum.
Roccaforta minax rugitibus antra lacessit,
Calcibus & duris Pardus nigra saxa retridat,
Vult saltare foras Baldus denantior altris,
Sed pede uix posito super ærea limina portæ,

Maximus hunc ſpingit uctus, drẽtũq; rebalzat.
Obſtupuere omnes, iterum uult brauus apertas
Tranſuarcare fores: at uentus fortior urtat,
Quem ſimul & ſocios alios, ſotoſora butauit.
Ter ſic tentauit, ter ſic indrcto tomauit.

Comina.

His Maſelinus ait, grandis diſgratia ueſtra eſt,
O s fortunati uos nempe morire biſognat,
Sic ſic auſi eſtis ſecreta ſubire Deorum?
Nec formidaſtis grottas intrare per iſtas?
Non hic mortales fas eſt calcare pedattas,
Ni Dea paſſaggium concedat Culſora uobis.
Fracaſſus dixit qui Dis quæ Culſora? quod fas?
Eſt Deus in cœlo quo ſplendor, luxq; niteſcit.
Namq; Deus lux eſt. ſed uos reor eſſe Diablos,
Per tenebras quoniam ſub terra ſtare Diablos
Vult Deus, ac illi ſanctum uſurpatis honorem.
Iuro quidem quod non diſcendam partibus iſtis,
Quod retrouabo uiam per quã deſcẽditur Orco,
Luciferumq; tuum patrem, fratresq; diablos
Diſcornare uolo.
Da poltrone mcis compagnis arma, quid hirquis
Me ſpectas oculis? da nobis preſtiter arma.
Et ſic dicendo calcem menauit ad illum,
Quem ſmagazzauit tortelli more tenelli,
Merdaq; corporeis de cunctis partibus exit,
Aſt alius terrere putans cum zanzibus illos,
Preſto, inquit, famuli quid ſtatis? prendite tela,
Audaces homines ſcazzabimus extra Botegam,
Egredere ò triſtis noſtram poltrone foſinam,
Ac ea dum parlat martellum corripit unum,
Et martelladam dat Baldi ſupra cerebrum,
Cumq; omnes fabri captam uidere baruffam,
Expediunt ſubito martellos atq; tenaias,
Ardentes limas, laſtras ferrumq; fogatum,

Cum

Cum quibus assaltat multo sbraiore Barones.
Baldus ridebat, nec sfodro, ducere spadam
Dignatur, quamuis nespol tentauerat unum.
Sed primus, Boccalus eos festinus asaltat
Namq; diu nuper nudos mirauerat illos.
Iam philotheus erat banda stipatus ab omni,
Sed cum martello sfiacabat terga, galonas.
Hircanus uadit multas filzando budellas,
Lironusq; tenet spadazzam sanguine plenam.
Nemo contra illum presummit capere gattam.
In pauco spacio puncti moriere gazani,
Omnes sunt nudi, ceu fresca pouma taiantur,
Nec per miraculum uiuus tunc restitit unus.
Spezzacadena intrat fractam linquẽdo cauezzã
Et se cum pardo tantonem traxit in unum,
Roccaforta tamen sentitur calcibus extra
Dirroccare petras nasoq; nitrire bofanti.
Tunc Fracassus Equis cupiens succurrere portã
Vult exire, tamen nil prodest, uentus in illum
Irruit immensus, quem non sinit ire deforas.
Baldus ait, certe guastabitur ille Caualus,
Respondet Cingar, si sic Fortuna repugnat,
Quid nobis ultra cercamus rumpere testam?
Quæramus primum si quæ mangiãda catamus.
Sic dicens sotosora domum subuertere cæpit,
Hircanus ponens Carbonem suscitat ignes
Manticibus, rubeasq; facit dare lumina brasas
Lironus retrouat uiuo de marmore saxum,
Quod remouet, sperataq; locũ accattasse secretum,
Ecce repente sonus fit talis, qualis ad aures
Mortales nunquam uenit, quo quisq; balordus
Corruit, atq; crucis fronti signacula fecit.
Attamen id saxum fortis Lironus abrazzat,
Mox leuat, atq; iacit per portas extra Fosinã.
Ecce Draco magnus squamoso pectore dira

Sibila ſpirando, flammasq; uomendo ſogatas
Ingreditur portam, currit q; ferire Lironem.
Nam ſibi diſplicuit quod ſaxum mouerat illud.
Sed tres accenſi colubrem ſequuere Caualli,
Calcibus hunc uaſtis iam Rocaforta domabat.
Morſibus rabidis lacerabat Spezzacadena.
Non Draco deffendit ſe fortes contra cauallos,
Immo uenenoſo quærit cum dente Lironem
Sternere, qui ualidus rutilo diffenditur enſe
Baldus & Hircanus ſocio ſuccurrere uadunt,
Carmen trũcatum. Sed focus interea morzatur, neſcio cui,
Quo penitus tenebræ totum rapuere luſorem,
Et nihil omnino poſſunt guardare viciſſim.
Baldus clamabat nihil eya timete ſodales,
Noſtra fides Xp̃i magicas nihil æſtimat artes,
Guido pater (ſcitis) monuit nos eſſe gaiardos
Incantatorum contra miracla malorum,
Sed precor in tantũ, quia ſic ſine luce manemus
Non quiſquam feriat, mutuo ne vulnera dẽtur.
Iſta cauallorum ſint prelia contra Dragonem.

Certamen inter Equos & Draconem.

Mox animat fortes alta cum voce cauallos.
Qui nunc mordendo, nunc calcitrando Colubrem
Certabant naſo, non videntes quæ rebant more Sauſi. Tampellant, quamuis certent ſolummodo naſo,
Qd̃ nihil ob nimias tenebras diſcernere poſſunt.
Spezzacadena tenet per collũ ſtrictiliter anguem
Dentibus, at Pardus trat calzos ſæpe rotando,
Roccaforta ſuper limen ſtans calcibus urget
Ne fugiat, piſtatq; illum ſi exire, uolebat.
Ille uomitabat migrum de fauce venenum,
Sibilat, & tumido cum pectore girat vbiq;.
Atentis ſtabant quiſquam compagnus orecchiẽ
Interdumq; ſuas per gambas ire Dragonem
Sentibant, Fracaſſus eum ſed calce repellit,
Qui facit horrendum per concana ſaxa tremorẽ

Pardus

Pardus eum tendit pedibus ſmiccare feratis,
Dum per colla tenet bene ſtrictũ Spezzacadena.
Sed de continuo putridum uomit ille fiatum,
Coguntur ſocii naſum ſtoppare, nec oybo
Dicere tempus habent tantũ dat fœtor odorem.
Non potuit morſu plus ſpezza tenere Cadena,
Ille uiam ſugitat, ſeguitant, mugiando Caualli.
Alter cum pedibus chioccat, cũ morſibus alter.
Ille fatigatus ſentit mancare fiatum,
Cum baſsis alis per cæcum circuit antrum,
Fracaſſus dirum menaſſet ſæpe tracagnum,
Sed metuebat Equos talem tentare deratam.
Pardus habens animũ furioſum contra colubrẽ.
Dum laxat calcem percuſſo Cingare fallat.
Procidit ad terrã Cingar, Pardusq; retornat,
Boccaloq; ſuper ſpallas ſaltauit adoſſum.
Heu Boccalus ait, ſuccurrite, namq; butauit
Me ſotoſora Draco, penſo ſit nempe Diauol.
Reſpondet Cingar patientia cara brigata,
Me quoq; percuſsit, fecitq; tomare ſtrauoltum.
Hircanus ridet, tu rides? Cingar aiebat,
Non mihi ſgregnandi voia eſt, mea ſchena pua
Talia, ſed mutuo dum Barronia motezat, (uit
Exiit ecce Draco multo ſudore foſinam,
Namq; ſigillabat cũ calcibus hunc Rocaſorta.
Ille cauernoſas uadit ſtridendo per Alpes.
Ecce cito portæ de bronzo ſponte ſerantur.
Sed pede Fracaſſus Vaſconum more cucurrit,
Sbattiuitq; ſolo ſcarpato cardine poſtes.
Me ſeguitate gridat, quo nobis quæſo codardis
Forcia ſmarita eſt? ubi noſtra pdezza dnauol?
Tum crucis impoſito ſigno ruit extra botegam,
Hunc reculare nihil fecit tunc forcia uenti.
Imbrazzant omnes ſcutos brandoſq; filatos,
Tum ſaltant ſcorſam piliantes, extra foſinam,

Et ſe=

Et sectantur Equi drizzatis auribus illos.
Mortifer ille Draco tenebrosa p Antra uagat,
Tombarumq; cauas cisilis in gentibus explet.
Ad cuius stridos comites uestigia drizzant,
Quem ammazzare uolũt si debẽt perdere uitã.

Mafelina.

Sed nouus en facitur rumor, tantusq; bagordus,
Quod credunt non esse nisi ter mille diauoi.
Vox confusa procul loca per scurissima tombat,
Quæ uenit anterior sensim, crescitq; per aures.
Est genus omne auiũ, pecudũ, genus oẽ ferarũ.
Quisq; suam uocẽ facit ut natura ministrat.
Nam Leo rugitum mittit, Lupus ac ululatum.
Bos boat, & nitrescit Equus, Gallusq; cucullat,
Sgnauolat & Gattus, baiat Canis, ursus adirat
Raucagat oca, rudit Mullus, sed raggiat asellus.
Deniq; quodq; animal propria cũ uoce gridabat.
Hic pariter celerant incautos contra guereros,
Ac sua cum rabidis afferrant morsibus arma.
Si manegiare uolunt spadas, est grãde periclũ,
Ne sibi medemis mortalia uulnera figant.
Quisq; suum corpus sentit mordersier, atq;
Per tenebras ullam nescit comprendere cosam,
Longa cauernarum uia nigris plena latebris
Tomboat istarum uario gridore ferarum.

Comina.

Fantasticarat multo iam tempore Cingar,
Quem reperire modũ posset dare lumen amicis.
Inuenit ascortus fozam finaliter unam.
Incipit assidue cum brando tundere petras,
Hic fino tempratus erat (quia lãma spagnolẽ)
Azzalo durus quem sæpe incudo probarat.
Ergo repercussis silicinis undiq; saxis,
Per cœcam tombam rutilas facit ire fauillas.
Tunc exhortati paruo pro Cingaris igne,

Verba tam propria nõ inuenies apud Priscianum uel Calepinum.

Tomboat, fictitium verbum.

Laudant

Laudant in tepidum se strappozzare cruorem.
Iam claris oculis animalia tota capescunt,
In medium quorum Baldus se primiter offert,
Et nudo brando carnem smembrare comenzat.
Hunc scãno Taurũ, ferit Vrsũ, snẽbolat Aprum,
Hunc sbudellat Equũ, facit hunc sprirare Leonẽ.
Illico Fracassus terræ bastone repulso,
Per mediũ armẽti ruit ut lupus inter Agnellos
Suffocat & manibus diros per colla Dragones.
atq; uenenifluos tãtũ necat unguibus Angues.
Cum pedibus manibusq; simul, cũ dentibus atq;
Squarzat, et in calido sbroiatur sanguine totus
Vinmazzus Iuuenis Philotheo iunctus apreßũ.
Contra duos Tauros magnã sũpsere baruffam.
Cingar crebrificat nitidas generare fauillas,
Sed Draco prædictus uexabat morsibus illum.
Ne sic ut spada faceret splendescere petras.
Hircanus raptim Leonissam deserit unam,
Serpentemq; illum (Cingar clamabat) asaltat,
Sed tamen Hircani Cingar tunc fata ueretur,
Centaurum uocitat, Centaurus protinus iuit,
Hircanus iaciens spadam saltauit adosum
Serpenti, strictumq; tenens per colla caualcat.
Ille uiam currens Hircanum tergore gestat,
Falchettus cernens seqꝫ, quo Hircane, gridabat
Quo te Hircane draco menat? desmõta misselle.
Hircanus longas per grottas fertur ab Angue,
Quẽ cũ pugnadis semper ferit inter orecchias.
En illos subito uelox Falchettus arriuat.
Hircanus postꝫ se Falchettum sentit habere,
Per quẽ securus strinxit tam sortiter Anguem,
Quod ruit ille cadens terræ, perditq; fiatum.
Quod straccatus humo uadit, perditq; fiatum.
Per dextram zaffauit eum Falchettus orecchiã
Quem straßinando stridentem retro tirabat,

Laudant, comendant.

Hircanus

Hircanus semper spronabat more caualli,
Cũq; feris pugnis testam groppãq; marazzat.
Ille per horrisonas alpes repetando boabat,
Nec, quo menat eum Falchettus, ire volebat.
Hunc magis Hircanus speronans calcibus urget
Se tirat ille retro, nec nadere curat inantum.

Comparatio.

Non aliter cum uacca facit guidata Becaro,
Sorellas vaccas. Maxime quando uidet squartatas longe sorellas
Inq; cruentatis pendentia frustra cauecchis, (las,
Et cum sanguisica sguarnazza stare Becarum.
Cingar huc aduenies totum detauerat Ensem,
Non tamen e saxis flammas excudere cessat.
Iam Draco se nosçit spazzatum protinus altrã
Ecce capit speciem, quoniam (mirabile dictu)
Quæ nũc Anguis erat facta est formosa puella,
Hircanus cecidit, Draco dum mutatur, arenæ.
Falchettus stupuit, cuncti mirantur in illam,
A capite ad plantas indutam uestibus albis,
Cicigando susurrando. Quæ manibus librum cicigando tenebat apertũ,
Seq; latens trepidat ne sit compresa baronis.
Corripit in soccam Falchettus prestiter illam,
Sed scappat e manibus uestis, Falchettus osello
Plus leuis hanc iterũ per trezzas illico griffat,
Cui simul e manibus scarpat cogendo librettum.
Mirabunda nimis tunc res apparuit illis,
Vix Falchettus, eam raperat, librumq; serarat,
En pecus omne fugit multo sbraiore debottum.
Illa ribalda gridans plãctũ spargebat amarum.
Puellæ blanditiæ. Falchettumq; orat tales dicendo lusingas.
Ah Falchette, patis sic me tractare puellam?
Meq; tapinellam Dammam sic lædere suffers?
Ipsa ego nõ curans hominũ consortia Nympha
Palladis has habito grottas, seruoq; pudorem.
Deh miserere mei Dulcis Falchette, nec istud

Dignum

Dignum laude quidem fuerit per secla futura.
Nam te sbeffabunt dicentes, o decus, o laus
Barronẽ ualidum gracilem occidisse putinam.
Quid de me facies? en sum muliercula, cernis?
Ergo uelis quæso toltum mihi reddere librum,
Meq; sinas andare precor nitidissime Barro.

Berta.

Et sic Falchettum uulpina fraude corezzat.
Mox sub barbozzo squaquarinum fecit ad illũ
Venerat hic Baldus, Cingar reliquiq; barones
Et mirabantur quantum sit bella puella.
Alter dicebat, scelus est offendere Nimpham,
Alter ait, non sic: nũ uel stria, uel maga putta ẽ
Tum Falchettus eam dũ pro pietate moueſtus
Linquere disponit, lumen procul esse uidetur.
Voxq; sonora tonat dicendo prendite rursum,
Prendite Barones fœdam lordamq; putanam,
Nam totus mundus sit desertatus ab ipsa.
Lironus repiat subito per colla puellam,
Namq; manũ flentis Falchetti euaserat illa.
Ergo tenet donec Vecchius barbatus ariuat,
Splendidus, & parẽs anima superare Catonẽ.
Vt fuit agiontus leta cum fronte salutat
Guerreros, illi resalutant ualde stupentes. (brũ
Mox Falchettum orat magicum sibi tradere li=
Illa gridat ne des, ne des, Falchette quadernũ.
Iste malus Vecchius uos ingannare peroptat.
Cui uir sanctus ait, taceas miserabilis alma,
Iam iam tempus adest, quo debet reddere contũ
De tantis animis pro te sub tartara missis
Inde ait, a domino sic sic datur omnipotenti
O dulces fratres, ut uos de semine Christi
Huc uenissetis magicam destruzzere legem.
Dic meretrix, quæ nam es? dicis te Pallados cẽ
Brutta putana deæ famulã? tu mecha pudorem

Ser=

Squaquarinũ, ẽ actꝰ cũ duobus digitis, toccas barbozzũ alterius, poeta Godianus. Temnite fœmineos squaquarinos, tẽnite basos. Putta est illa, cui si addis. na. suum significatum habet.

Seruas? ò quantum passa est te summa potestas.
Sed dare nunc pœnas te condecet, eijce librum,
Eijce mi Falchette librum, tunc protinus illum
Falchettus terræ Baldo mandante gietauit.
Extemplo magnus fit Terremottus ubique,
Turba diauolorum properat, zaffatq; ribaldam.
Nocentina fertur à diabolis. *Quæ meschina gridans dum portabatur aiebat*
Nocentina uocor magicis tam dedita chartis,
Decepiq; mea iuuenem cum fraude folengum,
Iam valeat mundus, mea sint habitatio uermes
Tartara, Serpentes, ignis, lachrimosaq; uallis,
Et sic plorando fertur cum corpore ad Orcum.

Comina.

Stabat quisq; tacens, somnumq; uidere uidetur.
Sed ridēs uecchius, me iam seguitate, comandat
Ergo post illum uadunt parlando nientum,
Roccaforta suos sequitur Pardusq; patrones,
Spezzacadena etiam squarzatis undiq; sellis.

Pedrala.

Merlini sermo. *Postquam Vulcani pariter uenere Botegam,*
Alloquitur uecchius. Bene iam ueniatis Amici,
Sunt anni centum quod uos expecto per istas
Speluncas, hoc celsa mihi prouidentia tempus
Concessit, donec te possem Balde uidere.
qui perges (si uera docent me sidera) totas
Per Baratri portas, terræq; secreta uidebis.
Vnde tuam uitam, nec non cantare prodezzas
Decreui, si tanta mihi donabitur ætas,
Iste Merlinus, est præsens poeta, & auctor huius uoluminis. *Quod cum compagnis præsentibus inde retornat*
Nomine Merlinus dicor, de sanguine Mantus
Est mihi cognomen Cocaius Maccaronensis,
Vos pater omnipotens iunxit, tutosq; reduxit,
Restat adimplatis animo sua iussa fideli,
Qui uos elegit propter lustrare Masones
Inferni, stigiasq; mihi narrare facendas.

Conue-

Conueniet (fateor) grandes passare fadigas,
Quod desperati uitæ quandoque saritis.
Gratia cœlestis uobis cum semper habetur,
Vndiq; diffendet, nec uos mortalia possunt
Lædere, si dominus cœli præbebit aiuttum.
Sed tamen, ò socij uos confessare bisognat
Quæ commisistis per uestræ tempora uitæ.
Nec confessandi queso uergogna sit ulla,
Nam grandē meritū talis uergogna ministrat

Saritis, pro eritis.

Togna.

Cingar id ascoltās stringit se in tergore totum.
Nam res difficilis se confessare uidetur.
Baldus ait, placuit nobis parlatio uestra,
Nos Merline pater tibi confessabimus omnes,
Nunc ego stelliferi pietatem noscо Tonantis,
Qui non aduertens quantum peccauimus illo
Nos elegit enim Barutri procernere Tombas.
Et sic promitto per sanctos illius omnes,
Fortes in bello semper nos esse probabit.
Eya igitur socii, mentem brancate gaiardam.
Quisq; sibi reuocans peccamina quāta grauauit
Confesset, purgetq; animam, superetq; diablum.

Notandum.

Togna.

Tunc omnes flexis genibus loca singula carpūt
Quo melius possint fantasticare comenzant,
Suspiras Cingar, nescit qua parte, rapinas.
Furta, sacrilegium, ludos narrare comenzet.
Dum pensare studet, scelerum confusio surgit,
Qua tot sunt equidem numero, quot sydera cœli
Deuentat mattus dum crimina tanta repensat.
Dumq; malum putat hic, subito dimēticat illic.

Confessio.

Baldus erat primus qui confessare uolebat,
Ergo genuflexo deuotus crimina dixit,
Post quē Falchettus lachrimis confessat amaris,

Baldus

Falchettus.

Cinga-

Cingaris errando, sed non robbando sodalis.

Hircanus. *Hircanus sequitur, purus, sincerus & agnus.*
Fracassus. *Crimina Fracasso multum sed parua catauit.*
Namq; bonus certe semper fuit ille polastrus,
Vinmazzus. *Sat cētaurus erat caricus, corsarus & Hippol*
Hippol. *Omnia confessat plorans Moschinus ad unguē*
Moschinus. *Presto satisfecit Philotheus: nanq; colūba est.*
Philotheus. *Non fecisse bonum scelus est plus grāde Rubini*
Rubinus. *Optime Malfattus recti confessat amator,*
Malfattus. *Succedit Malaspina, satis quod dicat habebat:*
Malaspina. *Confessor ridet se confessante Bocalo.*
Boccalus. *Vna dies uoluit pro confessare Lironem,*
Liro. *Corsarus semper quoniam fuit atq; Ladronus.*

Cingaris Confessio.

Cingar. *Sed postquam Cocaius eos audire calauit,*
Restat & ut Cingar mūdus purissimus agnus
Confessat, flexis ergo deuote zenochis
In primis nescit crucifixi adducere signum,
Vel formare crucem dicens in nomine patris,
Postea principium mmia formidine nullum
Scit dare, nec mediū, nec finem, nāq; bisognat
A teneris annis dicat sua crimina, quæq;
Sētit eum quod magna trahit suspiria Baldus
Et cicigando suis sociis parlabat in unum
Cantonem riden s, em, em, stat freschus, & illi
Ridebant, quoniam sat norant Cingaris acta,
Dum confessatur sua frons sudore bagnatur,
Nunquam tam grandē dixit fecisse fadigam,
Iamq; dies unus passat, confessio mezza est,
Itur dormitum, nox transit, Cingar in ipsa
Nunquam dormiuit noctu, sed solis in ortu
Surrexit, tornat, confessus uespere mansit,
Cui datur (ut potuit credi) penitentia grandis.
Omnia promittit Cingar, si attendit ad ista
Sat faciet, quamuis normam seruare solebat.

Atten-

Attendo nunquam sibi pro promittere stabat.
Immo promitto stabat pro attendere nunquam. Promitto non sta pro attendere.
Absoluit Cocaius eum, mox illico surgit,
Eya agite, clamat, Barrones quæ mora uobis?
Non est tardandum, precioſum tempus habetis.
Vos estis netti, mundi, perfecte lauati.
Quidue opus ulterius? tantum peccare cauete,
Nam cum peccatis, tunc mens diuina recedit,
Solus ego nolo ſpecu reſtare ſub ipſo
Sed pars ex uobis ſtigias deſcendat in oras, Notandum.
Pars mecum maneat, ſic ſic iubet alta poteſtas,

Comina.

Obmutuere omnes, cernentes ſeq; uiciſſim,
Ignorant quales Baldus uelit illic Amicos
Viuere, nemo quidem curat reſtare dedretum.
Ergo hutare parant ſortem mandante Cocaio,
Quales cum Baldo Plutonis ad atria uadant.

Sors.

Exiit Hircanus primus, qui ſaltat alegrus,
Nam cupit inferni curioſus cernere ſtanzas.
Poſt quẽ Falchettꝰ, poſt quẽ fortiſſimus Hippol
Centaurus ſequitur dubioſus & ipſe Lironus.
Inde Fracaſſus adeſt mox ultimus ipſe rubinus,
Malfattus, Cingar, Malaſpinaq; ſtare iubentur,
Moſchinus q; manet, Boccalus & ipſe Cocaius.

Laus Cingaris.

Ingemuit Baldus dicens, ſine Cingare nunquid
Ire feram? nunquid ſine Cingare uiuere poſſũ?
Quicquid n. facio ſine Cingare, folla uidetur.
Quicqd. n. meditor ſine Cingare, debilis aura ẽ.
Cõpagnia quidẽ noſtra eſt ſine Cingare guaſta,
Et ſic dum Baldus loquitur plorabat amare.

Togna.

Quando ſuum Baldum ſlentem videre Barones,
Ini enerauerunt præcordia pro pietate,

Et

Et facere incipiũt pro Cingare quisq; regattam,
Ergo consilio Merlini stare Rubinum
Est opus, atq; fuit Baldus contentus in hac re,
Dummodo stare uelit secum Philotheus achates.
Sed tantas fecit madalenas ipse Boccalus,
Et tantum brazzis Baldum exorauit apertis,
Quod fuit andandi sibi larga licentia secum.
Merlinus post hæc sermonem fecit ad illos,
Quod pars quæ restat nimium cõtẽta remansit,
Et pars quæ vadit nimium contenta recessit.
Arengat id est obirgat. Ducere destreros secum nil quippe bisognum est,
Quos ad seruitium restantum Baldus arengat.

Merlinus se detegit.

Tunc ego biscoctos panes, carnemq; salatam
Apposui mensis, dixiq; sedete Barones,
Post Epulas illos feci consurgere qui me
Sectantes intrant Mafelini tecta iacentis.
Hisq; loquens dico, Petra cercate sub ista,
Venturam, quia non modicam retrouabitis illic.
Centaurus voltat lapidem, tũc Baldus in atram
Descendit scalam longam bene mille scalinos.
Omnes succedunt, Merlinus supra remansit.

Pedrala.

In fundum scalæ portam catauere seratam,
Quam pede Fracassus patefacit cardine rupto.
Introeunt magnam nulla formidine salam,
In qua lux tanta est, effundens lumina passim
Quod tu uurasses hic esse Palatia Solis.
Est lapis ingentis precii qui lumina fundit,
Inq; coruscanti Cristallo fulgidus ardet.
Huc Baldus pperans quẽquam nõ cernit adesse,
Miratur, lapidis splendor cui tollit ocellos.
In circum salæ stant arma picata murais,
Pulchra, nec in toto mundo nitidissima tantum
Ille stupescentes pariter guardare comenzant,

Formidant-

Formidantq; quasi tam lucida tangere tela.

Heroes antiqui.

In capite ipsius salæ grandißimus Elmus Nemprotis.
Pendet, qui summa pẽnazzum uertice promit,
Ac super excelsum quædam Damigella cimerum
Stabat, & hoc manibus distensis carmẽ hẽbat.

Disticon.

Hũc portare gigas Nembroth certando solebat. Tubalcain.
Martelli inuentor fecit Tubalcain ipsum.
Baldus ait, Fracasse tuũ caput hũc ferat elmum,
Corpore nõ minor es Nembrotto forcibus atque
Illum Fracassus remouens in uertice plantat,
Nec sibi rem binas uoltas tunc dicere fecit.
Tunc processerunt armorum splendifer ordo.
En alter patuit uisu, collectus in unum,
Supraq; hoc scriptum tabula pendebat in alta.
Armaturam istam quondam se vestiit Hector. Hector.
Induit hæc Baldus, quoniã minor Hectore nõ ẽ.
Vlterius vadunt, Troiano sanguine tincta
Arma uidẽt, super ista fuit Epigrama notatum,
Ornarunt quondam paladini corpus Achillis,
Optima quam fuerint Aiacis morte probatur. Achilles.
Hircanus tulit hæc, quibus est plus dign⁹ Vlisse.
Quæ dum cingebat, probus Hippol arma catauit
Quæ Venus Aeneæ componere fecerat olim,
Hæc mea sunt, dixit, mox prestiter illa dobauit, Aeneas
Non procul his etiam sunt arma nitentia thesei, Theseus.
Hæc sibi de legit Baldo mandante Lironns,
Sunt quæ portabat fera Virgo Penthesilea, Penthesilea.
Suscip t hæc nemo, muliebris namq; figura est.
Hannibal ille furens ductor Cartaginis arma Hanibal.
Hic sua quin etiam Romæ tam noxia liquit,
Cingar ait, Romam si te rruit Hannibal istis,
Sic ego diabolum superabo Cingar eisdem.
Dixerat, & totum subito se ficcat in illas.

Hic

Pompeus Cæsar.
Hic quoq; Pompei stant contra Cæsaris arma.
Cæsare vestitur Falchettus, parsq; canina
Excipio, solo quam cum faldone couertat.

Heroes Iudei.

Ast alio in muro Iudaica tela patebant.
Primum quæ Hebrei Dux quondam Iosue stolæ
Iosue.
Oliab.
Induit, ista vetus fecit ferrarus Oliab.
Sanson
Post hæc subseguitant Sansonis tela gigantis,
Ipsa fuere quidem nostro satis apta Fracasso.
Pendula stat muris ibi smesurata Corazza,
Golias.
Quam contra Dauid gestauit schena Goliæ.
Istam Centaurus circum vestiuit adossum.

Heroes Christiani.

Sunt ibi Carlonis Francorum Regis honores,
Aurea flamma.
Aurea flāma nitet, quam nunc ò Brixia godis.
Brixia.
Magnanimi Orlādi comtis de Anglāte trofæi
Orlandus.
Durindana tamen non illic spada catatur.
Rinaldus.
Mox Ducis Albani montis stant armis Rinaldi,
Morgans.
Est quoq; Bacchioccus quē Morgās ferre solebat
Accepit Fracassus eum bastone relictō.
Moschinus pro nunc, Philotheus, atq; Rubinus
Malsattus, Malaspina simul, non arma tulerūt.

Facetia Bocali.

Margutus.
At nisi squarcinam Marguti repperit illic
Boccalus pro se quæ sodro nuda putrescit.
Hanc cito Gallono taccat, non altera curat
Arma, sed incusat Compagnos esse sachinos,
Immo insensatos, caricantes corpora ferro.
Baldus id aspiciens dixit, Boccale, quid armis
Non te securas? en cernis quanta supersunt.
Non me (respondet) ferrum Natura creauit.
Sum caro dico tibi, sic sic de carne manebo.
Rursum Baldus ait, squarcinam quid geris ergo
At Boccalus, ego sensi quod sub Phlegetonte
Anguillas comedunt grassas tria brachia longas

Si

Si nobis Epule mancabunt (quomodo credo)
Quid restat ni cum squarcina tollere pellem?
Ac ibi sunt olei caldaria plena boienti,
Est focus (ut dicunt) Anguillas frizere possunt.

Gosa. Frizere, uox padellæ.

Hunc ob sermonem Boccali quisq; cachinnat.
At postquam rutilo texerunt corpora ferro,
Quisq; prat Scutum, seu Targam, siue Rodellã,
Constat abundanter teligenus omne fuisse.

Ars scrimmandi.

In medium Salæ Baldus saltauit in armis,
Seq; prouare parat scrimando contra Sodales.
Cingar in instanti trat de galone spagnolam.
Se quoque sub targa totus curuatus abassat.
Qd Mẽchione brauas? dicebat, nunc tibi Cingar
Quid valet ostendet, sta Baldus para stocatam, Brauaria Cingar.
Et sic dicendo tres colpos fecit in unum.
Baldus ridebat, semper scrimando repossat,
Mirat & attentus quod Cingar porrigat unum
Ante pedem, nam sic faciens sotosora tomaret.
Tunc piatonadam Baldus menauit ad illum,
Et pede supra pedem posito, dum se retirare
Vult Cĩgar, cascat, chioccatq; culamine terram,
Extemplo comites omnes mouere cachinnos.
Subrisit Cingar, sursumq; leuando gridabat,
Eya cito fratres, brandos educite nestros,
Et mecum pariter Baldo veniamus adossum. Cingar æquo animo inter amicos omnia sustinet.
Tunc omnes Baldum piatonizando serarunt,
Qui ferit in fianchis, qui retro, qui ferit ante,
Omnes in tornum Baldo sua tela menabant.

Comparatio.

Non sic pirlat enim cum fœmina fila reuolgit
Guindalus, aut quãdo segetẽ rota saxea frangit
Vt Baldus girat pede solo terq; quaterq;
Deniq; toccatis cunctis ibi solus ab illis

Restitit intactus, cessat procedere scrimma.
Cingar abit, lapidemq; illũ tam clare nitentem
Despiccat muro, quem Baldi siccat in Elmum.
Hunc tibi victori, dixit, largimur honorem,
Cum quo per baratrum poteris donare lusorem.

Pedrala.

Post hæc Baldus eos scalam montare comãdat,
Quos ego susceptos feciq; sedere parumper.
Vos Deus, elegit, dixi, de gentibus vnos,
Vt prius e mundi uiciis, armisq; refecti,
Culfoream penitus ualeatis strugere sectam,
Ipsa quidem sic est operantibus aucta Diablis,
Quod nisi præsidium dederit uis una tonantis,
Christi summa fides, & lex cui Iulia cessit
Corruet, [illegible] multis nunc recta magistris.
Olim quarundam uetularum parua striarum
Turba dabat penas meritis incensa casottis.
Sed modo non tantum confectæ tẽpore uecchiæ
Gattas, Moltones, Capras, porcosq; caualcant,
Verum Magnates plures, Dominiq; togati.
Et qui dant populis in sacro iura Senatu,
Se sub Culforea statuunt ditione regendos.
Obseruant zobias, ungunt sua mẽbra cirottis,
Quos ego sæpe cauas tueor transire per istas,
Nãq; suã properant ad chortezare Madonnam,
Culfora quæ dicta ẽ, reliquarũ prima striyarum,
Scortaq; Luciferi, tot certe digna casottis.
Quot lapides terræ, Maris undæ, sidera cœli.
Ipsa studens magiæ penetrauit uiscera terræ,
Inq; sinu centri simulatum condidit orbem.
Hæc uos cuncta decet nõ tantũ sternere brãdis,
Corde sed acerto, sensuq; a crimine mundo.
Dux eris atq; pater, sociorum Balde tuorum,
Nulla superstitio poterit te lædere solum,
Sed cauant alii tua ne mandata resident,

Ite

Casotti, in quibus urun tur striges.

Zobias, dies Iouis.

Culfora.

Ite precor tandem, crucifixi tollite signum.

Conclusio.

Baldus abbrazzauit fletu stillante Rubinum,
Mox alios, Malaspina suo pro Cingare luget,
Malsattus q; suo pro Hircano deniq; stricti
Agmine discedunt, nos sexq; remansimus illic

Explicit Vigesima phantasiæ Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM. IN PHANTASIAE VIGESIMAMPRIMAM.

MACARONICEN.

Cingaris excrescit nasus tantum, quod in illo
Scapuzzat quoniam stryo tocarat eum.
Attamen hunc sanat Serraffus, postea Raffum
Custodem Nilis fluminis interimunt.
Fracassus comites in forti tergore gestat,
Donec Culphoreas reperiere casas.
Illic dum parlat cum Baldo Luca Philippus
Baldus compagnos cernit abesse suos.
Quos alias tandem retrouauit habere figuras,
Sed per Serraffum pristina fazza redit.

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI,

PHANTASIAE.

Macaronice Vigesimaprima.

Comparatio.

VALIS es ò mulier facilis succubuere furto,
FVRTO? (parce rogo, uolui succumbere uiro
Dicere, sed breuis est præcedens syllaba) qualis
Ergo

Ergo uiro facilis succumbis Fœmina, siue
Officio uoti, siue acta prurigine carnis, Metaphorica, proverbia.
Ast ubi tamburri formam tua pancia summit,
Ac inflata ut eri pellem distendier audis,
Perq; tuum gambar uadit rugando canagnum,
Tempus adest partus, uel mortis dicere possum,
Quo meschina bonos debes padire boconos. Prouerbiũ
Angeris, & nunquam uelles habuisse maritum.
Sed postquam bellum sborraueris inde putinum
Nescis stare loco tanta est tibi nata uoluptas, Prouerbiũ.
Ad uomitumq; redis transacto tempore poco
Talis es ò Cingar facilis succumbere furto,
Furto? sic furto, nec tam succumbere furto,
Sed tot criminibus uarijs, tibi dicere possum,
Quot Sguiceros mandat montagna Sguizarica
Sed mõ nanq; tibi cõfessio sancta leuauit (morti
Ex humeris pesum quo non pesatior alter,
Lætus es, & cantans in stroppa sistere nescis. Prouerbiũ.

Parenthesis.

Heu quia sunt omnes, si rem bene cogito, Cingar
Nostra uelut Cingar facilis delabitur ætas
In uicium, sed mox animi fastidia surgunt.
Quis tam certus adest, quẽ nõ petulantia carnis
Pungat, & interdum tollat de tramite recti.
Quis tã sãctus homo, qui nõ quandoq; patescat
Esse caro, pressusq; ruat sub pondere carnis?
Ast peccare hominis, nunquã emẽdare diabli est
Si quandoque caro sua nos posit uota reducit,
Nunquid nos aliis animantibus æqua potestas
Dissimiles statuit frustra? ratione uigemus
Hinc ordita fuit patribus confessio, uerum
Hoc opus hic labor est, facinus cõmittere paulũ
Nos pudet ante Deos, homini sed dicere multũ.
Offendisse Deum nobis minus esse uidetur,
At mage nos, homini cõmissum prodere, uexat.

Fallimur ah miseri uitio sine posse putantes
Viuere, quapropter si carne grauante labamus
Turpe qđ in crimen ueluti sors nostra ministrat
Ire sacerdoti nudare pigrescimus illud.
Mente faticamur, timor urget, pectus acerbat
Sinderesis, Montẽq; humeris gestare uidemur,
At postquam fuerint animo discussa recenti,
Crimina, lætamur tantum euasisse laborem.

Contra Hypocritas.

Sed ueh qui superos lædunt sub tegmine recti,
Stat quia Iustitiæ sub imagine culpa frequẽter.
Dicitur Hypocrisis utium, simulataq; uirtus,
Deforis elucet uelut aurea petra sepulchri,
Cõparatio. *Fœda sed interius putrefacta Cadauera seruat.*
Noscite displiceat quantum fraus ista tonanti,
Qui nostra sub carne latẽs reprobabat iniquos
Hypocritas reuocans meretrices atq; latrones.
Emendaturum genus istud namq; sciebat,
Sed pietas simulata nequit mendarier unquam.

Berta.

Non erat ex ipsis noster mihi credite Cingar.
Sanctificetur indeclinabile positum. *Non erat ex ipsis quos dicunt sanctificetur,*
Siue Gabadeos, aliquos nisi quando gababat,
Atq; Viandantes sancta sub neste robabat.
Sed modo confessus gaudet, titaloraq; cantat,
Bertezat, ridet saltat, sligatq; Bocalum,
Qui quoq; Gaioffus salsa de carne Mezenum,
Vix confessatus Merlino fraude robarat,
Atq; simul dulci duo plena Cucurbita uino.
Increpat hunc Baldus pouerũ spoliasse Romittũ
At Boccalus ait, deh mangia in pace biauam,
Et tu non comedis persuttum Balde libenter?
Cauagnum, sportam. *Forsan in inferno poteris retrouare Tauernã?*
Baldus ait, Vinmazzus hẽt de pane cauagnum.
Quid? Bocalus ait, nobis scriptura comandat

Non

Non in solo pane viuat homo, caro carnem
Accusatiuo facit.
Quisq; piat festam pro Cingare, proq; Bocalo,
qui uadunt mutuo follas narrando facetas,
Nam uia longa nimis sic sic breuis esse uidetur.

Gosa.

Baldus in excelso carbonem uertice gestat,
qui nihilat grossas fulgenti luce Tenebras.
Iamq; caminarant per grottas mille pedestres.
Fit sonus ecce suas post schenas plurimus, atque
Vox gridat anterior, sta guarda, uade dabãdã.

Comparatio.

Quali cum guisa Papam sociare uidemus
Inter Alebardas centum pedites q; staferos,
Per quos hic illic mandatur stare dabandam.
State, gridat Baldus, quo puenit iste tumultus?
Illico sfodratis brandis dant scuta lacertis,
Separat & comites ad bandas undiq; stradæ.
Fit uia trãs punctas Brandorũ utrinq; minãtes
Ac si per piccas uellet passare Todescus,
Maxima comparet tacite confusio gentis,
Quæ diuersimodis Franceso more cauacat
Pars eqtat Gramolã, ps Descũ, psq; cadregam
Pars Colũ, Trespũ, pars secchiã, psq; Telarum,
Pars Tripodẽ ferri, ps Naspũ, psq; Cauagnum
Pars Scopã, Tabulã, Concam, Misamq; farinæ
Per medios Comites nulla formidine passant.
Nil penitus citant, Baldus ridere comenzat,
Cingar ait clamans, quæ gens? quo pgitis? ola?
Nemo respondet, procedit muta Caterua,
Non modicũ faciũt strepitũ per saxa cadreghæ
Pistones iadæ, Grat arolæ, mille facendæ.
Continuo rident fratres, tamen omnia uisu
Contemplant stupido, brandis menare parati,
Falchettus loquitur, sunt isti nempe striones,

Disparteu, diuisim.

Citare, minus est quã loqui.

Est hodie giornus Zobiæ, Boccale, dimanda
Si Zobiæ fortasse dies est iste, nequaquam
Fortunam Boccalus ait, tentabo, sed ecce
Vltimus apparet, ligni cui zoppa caualla est.
Vix ea fatus erat postquam transierat omnis
Copia quod Secchiam stafezat desuper unam
Posterus, extremo tetigit qui pollice nasum
Cingaru, & subito post cœtum spronе galoppat
Illaq; barbaricas superaret Secchia caullas.
Res miranda statim comparuit ante sodales,
Cingaris incœpit pedetentim crescere nasus,
Defluit in longum barbozzum iamq; tocabat,
Bighignol⁹, est p illud rostrum per qđ lambicã tur herbæ. Atq; bighignolos Lambicchi paret aguzzus,
Cingar at infelix umbram prius esse putarat,
Vnde manu reparare uolens urtauit in ipsum
Nasazzum, qui iam prolixus pectora coprit,
Suscipit & formam seu caudæ, siue budelli,
Me miserum, clamat, quo tanti copia nasi
Processit? mirate precor mirate fradelli,
Cernitis hunc nasum? tunc illi firmiter adstant,
Obstupuere pedes quoniam defluxit ad imos,
Diuq; timens uolnit Meschinus currere longum
In Nasu pedibus scapuzzat, & ide stramazzat
Baldus non potuit quin fleret fata sodalis,
Attamen ut prudens quod erat delusio nosci,
Ne timeas mi Cingar, ait, truncabimus istum
Nasonem petito, cui pristina forma redibit.
Boccalus parlat, quid sbigottiris ob ipsum?
Nempe tibi inuideo Cingar, nasare Melones
Stans drittus poteris, nec te bassabis odori,
Hoc uerbo ridens Cingar patientia dixit,
Me iam per nasum busali de more potestis
Ducere, sed quoniã mihi passus occupat ipsum
Iam septem cubitos longum, uolo circa collegum
Cingere, sic faciens læta cum fronte recedit,

Atta-

Attamen andando pensat deponere nasum.
Iugiter hunc solito Boccalus more caleffat,
Iugiter & solito fert illum Cingar amore. Fert, tulerit.
Non erat ex numero quorūdā quippe brauātū,
Qui dare sunt faciles, at non repetare botones,
Quod sim nasutus, dicebat, curo pochettum,
Languesco uerum tanto sub pondere Nasi,
Vin, Falchettus ait, tibi demus Cingar aiuttū?
Dixit, & a collo Nasum distorchiat omnem,
Precedens q; illum spallis non absq; fadiga
Sustinet, ac alii succedunt sepe labori

Togna.

At pater interea Serraffus cunq; Giuberto,
Cunq; duobus erat Merlini iunctus ad Antrū, Color rethoricum cunque cunq;.
Sed Baldum quando cognouerat esse recessum
Prestiter auertit schenam, dixitq; ualete.
Tres illum seguitant Giubertus, Pizza Rafellus
Pizza capellettus greghesco stemate natus,
Sed mater schiauona fuit pensate fradelli
Quæ mixtura hominis, quid sit cōfessio nunquā
Cognorat, ladro, barrus, fur, sanguine gaudens.
Quid referā? stradiottus erat, queo dicere peius?
At Sradiottorum quia mos est mittere guerrā,
Pizza Capellettus, uel Pizza guerra uocatur.
Attamen a reliquis stradiottis distat in unum,
Namq; fidelis erat, per amicum tradere uitam. Tradere pro traderet uitam.
Patria sed pulchri fuit urbs Milanesa Rafelli,
Qui nunquam panē, nec quicquid corpora nutrit
Summebat, dulci tantum se pascit amore.
Quapropter quicquid contrectat, replet amore,
Serraffo multum fuit hæc complexio grata,
Vtebatur eo uariis in rebus Amore.

Maselina.

Ergo cito magicum traxit de pectore librum,
Dum legit, en Cerui ramosi quattuor adstant,

Ore brias ut equi, gestantes tergore sellas.
Quos montare iubet serraffus, nemo repugnat,
Quattuor hi strictis calcagnis, oreq; presso
Ne dicant Iesum, per opaca silentia currunt,
Immo uolant, quoniã portantur supra Diablos,
Ad orbescã, sine luce. *Itur ad orbescam, guidant quocunq; Caualli,*
Quicquid caualcari potest, caualli appellatur. *Iniq; oculi motu post Baldi terga fuerunt.*
Sistite, dicebat Serraffus sistite Ceruos.
Ecce procul Baldi grottas illuminat Elmus.
Tunc dismontarunt, Cernosq; recedere mandat
Bubę, latine Vpupæ, auis est. *Serraffus lappidesq; Bubæ tres expedit illis,*
Quas si quis gerit in boccam, inuisibilis esit.
Esit, efficit. *Ergo simul properant, alios guardare ualentes*
At non guardari, lapidum sic maxima uis uult,
Introeunt Baldi compagnos nemine uisi,
Ac ibi ridendo pugnos menare comenzant.
Primus Boccali Serraffus percutit aurem,
Oyme gridat, quis nã mihi nũc pcusit orecchiã?
Chiappa, la tine Clunis. *Talia dum loquitur chiappa pugatur in una,*
Va Diauol, ego nonpessum uiuere cancar
Balde tibi ueniat, quo nos codesella menasti?
Pizza Guerra pedes transuersat ante Lironẽ,
Qui cadit, et surgẽs alia quoq; parte tramazzat,
Namq; Rafellus eũ spingit, buttatq; strauoltum
Hippol ait, quid Balde iuuat portare lusorem?
Cotoris, maturis. *Vndiq; tampellor pugnadis nempe cotoris,*
Nec Percussores uideo, tamen ecce putabor
Mattus, namq; uolo me met deffendere pugnis:
Sic ait, & manibus concluſis uerberat umbras
Gimbertus ridens Falchetti e tergore nasum
Cingaris abstulerat, ponerumq; tirabat ubiq;.
Heu quia, Cingar ait, p nasum ducor ut Orbus.
Prouerbiũ, eũ quis sibi met malum facit statim *Hircanus dum ulti illi succurrere pugnum*
Menat, & in saxum colpit. sofiatq; pauadam,
Nemo stigat Baldum, sed eũ uenerãdo respectãt

Serraſſus

Serraffus caudam Centauri tirat equinam,
Ille iacit calzos, fruſtraq; recalcitrat umbris.

sofiat, ut alleuietur dolor.

Pedrala.

Galantariam poſt ipſam deniq; petram
Serraffi iuſſu sbroccauit quiſq; bubinam,
Noſcunt Giubertũ qui ridens currit, abrazzat,
Stringit Cõpagnos, Serraffum Baldus honorat,
Supplicat inde uelit de uultu tollere Naſum
Cingaris ingentem, primæq; reducere formæ.
Non cogat, Serraffus ait, me Cingar ad iſtud,
Namq; malũ proprĩũ, nec non nihil utile poſcit.
Si bene quicquid agit neſciret corde locare,
Ad naſum faciat tres, quattuor, octoq; groppos
Deh Serraffe pater, dicebat Cingar, utrunq;
Tollite uobiſcum quæſo naſumq; rudemq;
Mermoriam, plus quàm talis mihi machina re=
Ergo Serraphus motus pietate canauit (ſtet.
Extra ſcharſellam Cerottum neſcio qualem,
Molzinat Naſum ueluti ſi mungeret Hircum,
Qui callat ſenſim, Candelæ more bruſantis.
Vt fuit ad primam ſpeciem feſtinus ab illo
Se tollit Cingar, ſaltat uelut Hædus in altum,
Nec fuit ordo unquã poſt hac ſibi tãgere naſũ,
Iugiter addubitans rurſum ne creſceret ille.
Hinc fuit Adagium (uerum ſaluando) repertũ,
Quando quis non uult ſibi Naſi pinza tocari.
Vix ea fimerant, Serraffus in ore lapillum
Claudit, & ut ſociis non uiſtis inde recedit.

Tres negationes ſimul.

Molzinat, molliter ungit.

Prouerbium à Cingare ductum.

Pinza, ſumitas eſt uox Cremoneſa.

Comma.

Iamq; caminarãt tres Antra p abdita giornos,
Infinem Grottæ firmarunt deniq; paſſum.
Non ultra paſſare ualent, Via namq; ſmaritur.
Vnicuiq; nimis durum eſt reflectere paſſum.
Aut replicare uiam tanta ſtrachedine factam.
Ergo impazzati ſtant omnes, ut ſolet eſſe

Comparatio.

Quando formicæ peragrantes ordine longo
Supra muraiam basant se sæpe uicissim.
In medio quarum si cum carbone notatur
Linea, non audent signum transire per illud.

Berta.

Attamen horrendũ saxum Fracassus abrazzat,
Fortiter & releuans obscurum detegit Antrũ
Cisternæ simile, aut fossato ualde cauato.
Apponunt aures si quid sentire ualerent.
Audiuere sonum fluuii per saxa strepentis,
Cernere nil possunt oculis, qa ualde profundat.
Cingar confestim descendere cogitat illuc,
Ergo se manibus brancans ad saxa Cauernæ
Callat, & ad fundum tandem stracatus ariuat.
Hic retrouat stagnum multo rumore perundãs,
Quod sentit raptim longas percurrere Tombas.
Cæpit cum ualido clamore uocare sodales
O, o, Compagni, tutti callate deorsum.
Quo uix audito descendunt unus & unus,
Tãdem quisq; fuit retrouatus ad ima Cauernæ.
Baldus monstrabat rutilo fulgore Paludem,
De qua procedit flumen uolucrumq; caminat.
Per longum littus Baldo præeunte meabant.
Ecce senem medio cernunt in flumine supra
Delphinis tergum, quem barba canuta decorat.
Quem quoq; Delphines seguitabãt quinq; natan
Portantes q; suo bellas ĩ tergore Nimphas. (tes.
Ipse procul cernens lumen turbamq; stupebat.
Quæ noua res ista est? dicebant sæpe uicissim.
Mox contra Baldum branosa uoce gridabat,
Quo te stulte pedes? qui uos per littora nostra
Trentapara guidat, presto reflectite gambas.
Respondet Baldus, cœlo cascamus abalto,
Inius ad infernum nobis ostende Viazum.

Cui

Cui senior dixit, facilis descensus auerni.
Attamen audacter facis istas ire per Vmbras,
Et nisi cum sociis aliis tornare fretabis,
Dat mens quod grandis ueniet desgratia uobis.
Dedecet humanos contradas ire per istas,
Ergo retornetis, uestrasq; reducite plantas.
Impatiens Fracassus ait, nunquid Deus es tu?
Aut Dii fortassis Tombà uersantur in ista?
Cui uecchius, dea nostra mihi dedit istius amnis
Arbitrium, septem qui mãdat in æquora flumos
Nilus habet nomen, non unquam cognitus orbi Nilus.
Quo de fonte cadat, sed uos modo mente ribaldi
Sacrilegiq; suum retrouastis nequiter ortum.
Et pede macchiato calcatis littora sancta.
Ista puellarum Iuuenumq; caterua ministras.
Ad mea de lautis conuiuia fœta uiuandis.
Sublimem regina deum me culfora fecit.
Quæ maris Imperium sub terra possidet omnis,
Quæ quoq; magna suis dignatur tradere seruis
Flumina, stagna, Lacus, ualles, canalia, fontes,
Distribuitq; suis Barronibus
De quorum numero dictus sum nomine Raffus
Qui fruor ingenti super istud flumen honore,
Sum Deus, ergo cito decedite partibus istis.

Gosa.

Baldus ait, deus, es merdosæ forte latrinæ,
Si tamen ut bastas deus es defende teipsum.
Sic dicens grossum lassat sfronzare giaronem, Giaronẽ, sa-
Qui media chiappãs Delphinum in fröte pemit. xũ ritundu
Raffus it ad nodum nulla detrate segurus, Ranocchius
Extra tenet musũ ueluti Ranocchius ab unda. est ranarum
Cetera turba gridans incepit sbattere palmas. mas.
Plorantesq; uaghæ scapulant hinc inde puellæ,
Supra delphinos uadunt laniando capillos,
Diffugiuntq; procul multa formidine pulsæ.

Compa-

Comparatio.

Columba. Non aliter quando requiescunt noctæ columbæ,
Ciuetta. Inter quas uolitans nocturna Ciuetta lacessit,
Martorelli⁹. Gattus. Vel martorellus, Gattus, uel Barbagiannus.
Barbagianus. Intrarat, sed iam medius Lironus in amnem,
Et Rasso sicut Polastro colla tirauit.

Pedrala.

Cingar miratur mundum reperisse nouellum,
Esse per incantum tamen omnia facta sciebat.
Nō procul en flumē ternos se frangit in amnes,
Hic fluit ad dextrā, hic mediam, hicq; sinistrā,
Et sunt omnino sine ripis flumina, per quæ
Si sine burchiello uis pergere, perge notando.
Hic plantas terræ fixas tenuere sodales,
Armorum nimio retrouant se pondere pressos,
Ex quo difficilis datur his nodare facultas.
Lisso, leuigato. Inde petram retrouāt lisso de marmore quadrā,
In qua scarpello talis scriptura notatur.

Epigramma.

Si ad dextram uadis, cernes Iouis atria magni.
Si ad mediam tendis, Neptuni tecta subibis,
Si ad leuam pergis, Plutonis regna uidebis,
Taiarunt, fecerunt. Hic tres germani mundum cum sorte taiarunt.
Valde stupent comites fabellas cernere ueras.
Fracassus ridens dixit, butemus amici
Et nos hic sortem, quo dicto percutit illam
Marmoreā petrā Morgātis habēdo bachiocchi,
Quæ longe reboans in pezzos mille fluescit.
Mox ad compagnos, cū Cingare maxime plat.
Per quem sit melius uel gratius ire canalem,
Cingar confortat medium, quod menat ad agros
Neptuni, Baldo placuit, reliquisq; Baronis.
Sed modus est nusquam, qa flumē littore mācat,

Fracassi gaiarditas.

Ergo Fracassus medias saltauit in undas,

Qui

Qui licet immensus sit corpore more Gigantis,
Vsq; ad centuram tamen est in gurgite ficcus,
In moiamq; suum uadit menando culamen
Inde uocat socios dicens, rogo cara brigata
Supra meam schenã mõtate gaiarditer omnes,
Sum dispostus enim uos totos ferre per undas.
Baldus ait ridens, poteris portare Fracasse?
Respondet sic si essetis duo tanta sodales,
Ergo omnes saliunt schenam, spallasq; Fracassi,
Lironem in dextram spallam consistere fecit,
Seq; tenens Hippol manibus consedit apressum.
Baldus at in leuam magnæ se brancat orecchiã.
Falchettus sedit canis instar supra cerebrum,
Boccalum stringam calzarum groppat ad unã.
Centaurus non uult adeo caricare Fracassum,
Sed nodat Hircanum gestando supra culattas,
Tot passarinos Fracassus habere uidetur
In spalla, iuratq; illos pesare nientum.
Supter lasenam ficcato Cingare striccat.
Quem facit, ut sgregnẽt alii, mollare correzzas
In dextra portat se sustentando bataium,
Ergo prolixis cum passibus ire comenzat,
Et quo guidat iter Neptunia littora poscit,
Se per galonem quandoq; reuoltat eundo,
Et cum terribili s frantumat saxa bachiocco,
Nam stricius nimis est, dum uadit, sæpe canalis.
Tandem post longos miliaros, ecce diei
Conspexere procul radium, finemq; cauernæ,
Quo læti comites pariter cantando triumphant
Precipue Cingar dicebat tale sonettum,
Postquam de cœca sumus hac presone cauati,
Cantemus tararan, cantemus, tantara tara,
Et sic paulatim tunguntur ad hostia Tombæ.
Hic se discaricat Fracassus pondere dulci. Passiuum
Ac simul armati uenerunt extra cauernam. actiuo.

Comparatio.

Comparatio.

Non aliter faciunt quũ nos damatina iacentes
Poltronizamus nolentes surgere plumis,
Frouerbium *Et Sol ad mediam gambam sua lumina spargit,*
Sed quum massaræ ueniunt aperire feneſtram,
Diſmeßiati diſtendimur inſtar Aſelli,
Nilq; luſimentum giorni guardare ualemus,
Sic iſti egreßi tenebris uix cernere poſſunt,
Sed mox ſuefacti mundum uidere nouellum,
Atq; nouum Solẽ, noua tẽpora, frigus, & æſtũ.
Artibus hæc magicis ſed quiſquam iudicat eſſe.
Eracaſſus iurat, uult ſternere cuncta bataio.
Hic abſq; arboribus campagna piana uidetur.
Qua non eſt maior Veronæ, larga nec illa
Quam cãpagna colis noſtro mẽchione da Goito.
Eſt quæſtio, quare habitãtes Godiũ dicãtur Mẽchiones. Salnanell⁹ hãc ſoluit dicés quòd menchiones nõ deberent dici, at Mintiones à Mintio flumine ſuo. Harenas po ſtribula. *In medio campi celſum uidet Aſtra Palazzum,*
Supra quod centum ſumant de longe camini.
Illic Smirna ſuam plantarat Culſora ſedem,
Culſora dicta quidem cognomine, noĩe Smirna.
Sẽper banditã tenet hic maga peſſima chortem,
Perq; ſuum Regnũ multas fabricarat Arenas,
Altera ſed maior, mirandaq; coſa uidetur,
Nam fundus Pelagi ſtat in altum more ſolari,
Nec fluit in giuſum, quãuis agitetur ab Euris.
Per quem Sol radios fundit penetrante luſoro,
Ac ſi per Vitrum paſſaret flamma ſtopini,
Vnde nouus mũdus paret, Phœbusq; ſecundus.

Togna.

Se maris in fundo cognouerat eſſe Fracaſſus,
Do diauol, ait, nunquid tibi tanta poteſtas?
Sic igitur Pelagi fundamina pendis in altum?
Sic, uelut Aer, aquæ p tegrauitudine mancant?
Non nõ, quid facimus? celeremus cara brigata,
quo dicto pariter uadunt incontra palazzum.
En procul occurrit Peregrinus cum Peregrina

Bordones

Bordones ambo gestantes atque capellos,
Immantelati breuiter, cinctiq; fraschis,
Atq; uidebantur nimia strachedine lassi,
Ipsaq; strachedo longum feciſſe caminum
Monstrat qua propter stratis in littore pagnis,
Membra solo buttãt, reuocantq; sedendo uigorẽ.
Conueniunt illuc fratres, pietate mouentur, (nis
Nãq; senex Peregrinus erat, caricatus & an
Cui grandis canuta coprit barbazzia pectus.
Sed Peregrina uiret facie, multumq; galanta,
Non plus quam septem bis uultu denotat annos
Blandidulos terræ pudibunda tenebat ocellos,
Quos aliquãdo tamẽ releuãdo corda scanabat
Præcurrens alios hãc protinus Hipol adocchiat
Et iam (sicut erat solitus) ueschiatur Amore.
Baldus Amoreuola Peregrinum fronte salutat.
Mox ait, unde uenis? quo uadis? qd tibi nomẽ?
Ille refert, uenio [illegible] e partibus almi,
Vado sub infernũ, nomẽ mihi Luca Philippus.
Quid te, Baldus ait [illegible] linquere fecit? Luca Philippus.
Illic nonne bonum felix quoq; tempus habetur?
Respondet Vecchius, Te stessum fallis amice,
Inganatur homo [illegible] qui putat esse
Delictis plenum, Solazzis, atque richezzis.
Sũt quadraginta anni qd ego plãtãdo Tauernã Via Flaminia.
Ostus eram non per romæum quippe uiazzum, Via Romæa.
Ante sed Hospicium [illegible] semper habentis
Mille cadenazzis portas stanghisq; seratas
Et sua taccarunt passim uelamina Ragni
Varcabant giorni septem quandoque, uel octo,
Nemo forasterus bandas ueniebat in illas,
Si tamen ullus erat qui tandem accederet illuc,
Vel gobbus, uel zottus erat, uel lumine sguer=
Vel cantans uacuus coram latrone segurus (zus
Nemo qui scottum posset pagare Tauernæ,

Qui

Qui uellet cameram, qui lectum, quique biauam
Quisq; carens numis, soliti dormire paiaris,
Strazzati, pedites, panem cercando per ussos
Raro Pontifices uidi, Regesq;, Ducesq;
Raro Signores, Marchesos, atq; Barones
Raro Capellatos, Mitratos, raro Capuzzos.
Qui mihi ducatis plenos aperire ualerent
Borsottos, quaias pagantes atque capones,
Spumatos, lectos, dulcem, garbumq; phalernum.
Hi sunt qui faciũt richas pinguesq; Tauernas
Hi sunt qui spendũt, quia possũt spendere, large.
Procuratorem si quenquam forte uidebam,
Vel quoscunq; Forum numi facit esse lecardos,
Vix id credendo Miraclum grande putabam.
Hac ego pro causa sdegnatus ab inde recessi,
Maxime quod quidam Prælatus, tpe uecchiu
Ob longum straccatus iter, plenusq; gramezza,
Ante fores [illegible]poueretlus denique uenit.
Cum pede chioccabat portam bis terq; quaterq;
Nemo respondet quia nemo est Ianitor illic.
Denique post longas batituras, ecce canutus
Ianitor alter erat, quem P[illegible] noĩe dicunt,
Protinus in colera spallancat rugine uecchio
Stridentes Portas, & rauca uoce sonantes
Quis gridat, hãc bussat portã? quæ frezza coer-
Ille tapinellus uecchiũ prostratus adorat, (cet?
Ac rogat introrsum recipi, fierique Colonus
Littoris [illegible], aut aliquo cantone locari.
Hinc, [illegible] ict, abi, nihiles nũc [illegible] dign?
Nec fueris, donec Mundo stria Culsora uiuat.
Quam dum permittet Deus inscrutabilis orbi.
Viuere, qua pereunt animæ sex mille quot annis
Nec tu, nec tua stirps poterũt ũtrare chi drentũ.
Vade, nec ulteriº chiocches ne forte chiocheris.
Talia dum fierent, exibant mille Putini
[illegible]

Nemo, fuit uir portinator paradisi ut ego claudo & nemo aperit. Petrus.

Angeli.

[redacted] nudi, saltantes atque canentes.
Inq; meam sine respectu uenere Tauernam,
Et mihi mangiarunt cosinum de pane repletum
Tres uaccas, septemq; Boues, cinquanta capones
Viginti pegoras, castrones trenta bicornes,
Octoq; Mezenos, de Ceruellatibus Ollam,
Quid plura? & gattas, asinũ, mullãq;, canesq;
Mastinos guardam Cortiui nempe uorarunt,
Et nisi quam primum scapolassem nudus ab illis
Meq;, fiamq; meam duplici boccone rapissent.
Pensa mo[redacted] quæ consolatio restat.
Noscere uin quare tantum petit astra pouertas
Est quia nil portat secum, qua properin altum
Consurgit facilis festucæ more uolantis.
Est ubi (me miserum) mea filia cara? quis illam
Ladrazzus rapuit?

Appositio. Fia Venetia niter, pro filia.

Togna.

Sic dicens uecchius mendax disparet ut umbra
Contremuere pedes Baldi, steteruntq; capilli,
Multaq; contraxit faciem marauilia crispam,
Quando reppentina se uolta repperit illic
Solum solettum neque coram uidit amicos.
Quid faciat, uel quo flectat uestigia, nescit,
Mente Deum uocitat, Serraffam uoce gemẽdo.
Deniq; Culfoream, satius putat esse Masonem,
Vadere, smaritos ubi forte catabit amicos
Non uix andatu compleuerat octo Cauezzos
Pizza cappellettus procul obuius ecce ruebat,
Nam super amblantem stradiotti more zanettũ
Currit, et altiuolã giauarinam sustinet armo.
Baldus eum norat, uocat, heus, ò, Pizza capelle,
[redacted]? da quæso nouellas,
Est ubi Serraffus nostri spes una reposi.
Pizza capellettus respondet, nobilis Hæros
Salue, nõ procul est, qui nil nisi curat amicos,

Posuit pedes & capillos, ut omne contremuisse corpus denotaret.

Amblantem franzositer.

Serraffus

Lapis optalamius, inuisibilẽ reddens.

Serraffus pater, & lapidem tibi cõmodat istũ,
(En cape) quem dicunt optalamium.
Is latet in Lauri folium, quem nemine uisus
Ore feras, intraq; lares ubi Culfora godit,
Te roga: ut scharpes illi de corpore uitam.
Dixerat, & subitus campagna sgombrat ab illa

Comina.

Baldus habens ergo petram nil cernitur ullo,
Culfoream uersus drizzat se protinus Aulam.
Incontrat uarias comitiuas sæpe Striarum,
Per mediũ quarũ tanquam nihil effluit agmen.
Sæpe uoluptatis causa tirat hic tirat illic,
Guarnellos, calcesq; menat, pugnosq; frequẽtes.
Aduenit ante fores pallazzi semper apertas.
Omnia sunt aurum, cornisia, limen, & arcus,
Introit, armatum circumspicit agmen ibidem.
Guardia Reginæ quod erat, stans iugiter illic,
Dummodo Pallazzo suberat, ludisq; studebat.
Gaude, Baldus ait, mi brande, cibaberis, ecce
Carnes & sanguis tibi præsentantur abunda.
Transit ad obcinctam clausuram mille colũnis,
Omnia sunt aurum Bases, capitellia, Frisi.
Quales hic reperit strepitus, qualẽq; tumultum,
Quales mollities turpes actusq; salaces,
Vtile nil scribi posset, si scribere uellem.
Hostia per girum camerarum plurima iusto
Discompagnantur discrimine semper aperta,
Cuncta sigillatim stat uit discernere Baldus.

Tãquã nihil Nihil fuit homo inuisibilem se faciens ad libitum.

Aromatopola Striarum.

Ex frequentia transeuntiũ, regales portæ sorbere uomereq; homines uidetur.

Se uiat ad quandam portam, quæ nocte dieq;
Stat patefacta, strias sorbẽs uomitansq; frequẽ
Intus tich tochat pistatio Mortariorum, (tes.
Crebraq; campanæ similis percussio Bronzi.
Transcendit limen, causæ pistaminis adsunt,

Obstu-

Obstupet innumeros illic retrouare Striones,
Innumerasq́; strias uecchias, modicasq́; puellas
Non ea medesimo generatur schiatta paeso,
At sunt Italici, Greci, Galliq́;, Spagnoles,
Magnates, Poueri, [redacted]
Matronæ, [redacted] colẽtes
Sollicitant multas tenui sine uoce facendas,
Plurima conficiunt unguẽta, Cerumina, pastas
Vnctis, Implastros, Pilulas, confecta, cirottos,
Mille serant, reserãt scatolas, uoltãtq́;, reuoltãt
Vrceolosq́; tegunt, retegunt, soluuntq́; resoluũt
Vasa triacarum, Mortaria bronzea chioccant.
Pars hic minsurat trutinis, pars illic alborret
Taxum pistillo quatiens Aconita, Cicutas.
Electuaris complentur bissolla mille,
Compositis, heu heu, nigro de puluere mortis,
De spuma zatti, de ladri carne picati,
De pulmone Asini, uirda de pelle Ranocchi,
~~De pus matricis, de infantis sanguine cæci.~~
~~De Cadaueribus tumulorum, deq́; sagina~~
~~Virginulæ, de felle Bouis, de lacte figorum,~~
~~De sudore patris proprii, de (pro scelus) alba~~
[redacted]
[redacted]
Fingunt mixturas cum sacris mille prophanas
Quas, uti componant, describere forte ualerem,
Sed metuo Errores si quando reprendere vellẽ,
Errorum fierem præceptor, meq́; Tomistæ
Dignum censerent Mitra, [redacted], cauallo,
Sed de more briæ mihi cauda daretur Aselli.
Talia pro magno nec haberent, numq́; poetas,
Ac Oratores, Medicos, Legumq; ministros,
[redacted]
Quã plures retegunt ad cursum pergere noctu,
Sed quia respectu legis præuertitur ordo,

Toxicum lethale. Mille refertur ad electuaris. Hic puluis, & hoc poluis ut supra in Acgloga prima Zani tonellæ.

Appositio.

Iocatur poeta.

Ad cursum striarum.

Nam-

Namq; solent grossi pisces mangiare minutos,
Prouerbium Desuenturatæ quædam [illegible] uecchiæ,
Suntq; supra Asinos plebi spectacula fiunt,
Sunt quæ Primatum multorum crimina cælant
Sunt quæ sparagnãt Madonnis pluribus ignem.
Baldus supra videt subtiliter omnia versat,
Inscriptasq; legit scatolas, vrcesq; notatos,
Nil nisi mortiferum pasim legit esse venenum.
Librazzos aperit, uel apertos lectitat omnes,
Nil nisi letales considerat esse recettas.
Quomodo garzones faturẽtur amare negantes;
Quomodo stuprandi causa dormire coercent.
Quomodo adulterium vxoris vir noscere poscit.
Quomodo uirgineæ cogantur amare puellæ.
Quomodo nõ tumeat mulier cornando maritum.
Quomodo si tumuit, Fantinum mingat abortũ.
Honestissime Quomodo vix natos vicient sua fascina puttos
Quomodo desiccent odiati membra mariti.
Quomodo de birlo mentem, de corpore uitam
Eiusdem tollant, ualeant ut pascere Mæchos.
Fœtentes ibi sunt, rancæ, vecchiæq; striazzæ,
Quæ uadunt redeunt portantes Bissola circum
Has Baldus seguitans vult rerum cernere finẽ.

Scola Striarum.

Est locus alter ibi ter centum brachia longus,
quo docet (heu quãtas) uecchiarũ turma puellas
Sunt ibi Dongellas scarcossæ mille docentes,
Scarcossus dicitur qui macer undique promul gat ossa, ut uecchię. Nam striæ coeunt cum diabolis sub imagine amã
Suntq; Pedantrices in despensare Triacas,
Et pedagogarum dant ritus more tenendos,
Qualiter obsequio ueneris sua uota sequantur,
Qualiter infantis tenerini membra smedullent
Qualiter ungantur, moueantq; tonitrua cæli.
Qualiter & segetes, & uites gradine tollant.
Qualiter in uarias formas sua corpora mutent.
Qualiter efficiant quod amãtis forma diablu est.

Qua-

~~Qualiter et Xpm renegent, Christiq; batesmum~~
Qualiter alliciant ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~Qualiter (ab facinus) [illegible] stercore turpēt~~
Qualiter ad stagnū Nursæ sacrare quadernos
Pergant, implentes pelagum Terramq; diablis.
Qualiter & studeant griffas scapolare Leonis
Pontificis, cui cura bonam stat ponere guardam. Leo Papa.
Baldus nunc huc, nunc illuc præcepta striarum
Audit, & intendens aliquam si noscere posset,
Cingaris uxorem uidit, Bertamq; magistras
Esse puellarum, traxit quasi turbidus Ensem,
At circunspiciens ibi plures esse Madammas
Primatum uxores, se prostituisse diablis
Mucchiachias, tacuit, risit, latuitq; libenter. Mucchiachias, morosas spagnolicum.
Se met confortans, quod quas hic esse putamus
Dianam, illic striges scortasq; catauit.
Sed laudauit eas sua furta umbrata scientes,
Semiremissa quidē culpa est quæ tegmine trāsit.
Non ibi plura deest uariarum turba ~~[illegible]~~
Officium quibus est solum condire Triacas.
Baldus enim tunc esse diem non credidit orbi,
Sed zobiæ noctem ueluti gens plurima pensat.

Postribulum Striarum.

Introit ulterius retrouans loca turpia tandem,
Turpia dico iocis lasciuis, atque pruritu,
Turpia, nequitiis blandis, luxuq; petulco,
Turpia mollicie, Venerisq; libidine, scortis,
Pellicibus, tandem quicquid patet esse Lupanar
Pulchra sed aspectu sunt muri, testa, solari,
Non mihi si centum bocchæ, centumq; fauellæ,
Quas Baldus gioias ibi uidit, ferre ualerem
Longaq; larga patet cubitos caminata trecētos
Cuius tecta nitent auro, pauimentaq; muri
Dicere nō opus est quā fulgida strata parantur,
Argento

Caminata, maxima camera, quæ possit caminari, uel ca-

minata, quia secundum Vetruuium plures habet camines.

Argento, Rasso, Bisso, Ganzante, veluto.
Leggiadros Iuuenes, bellos facieq; uenustos,
Stringatos, agiles, quos iudicat esse Diablos
Humanum pilasse caput, moresq; decentes
Conspicit innumeros circum scherzare puellas.
Quas gestant vestes auri, Brettasq; neluti
Prætereo, aut ostri calzas, Rensiq; camisas.
Quin etiam lapides preciosos pono dabandam,
Muschium, Perfumos, Muscati uasa, zibettum.
Sentit aquas roseas pauimenta per aurea fusas,
Florida porphideos coprunt spalleria muros,
In quibus affixi dant specchi lumina circum.
Illic Meschinæ se stant ornare puellæ
Imponunt sguanzis, fronti, colloq; bellettum
Atque coralicios faciunt parere labellos.
Incrispantq; comas propter placuisse Diablis.
Prætermitto lyras, Flautos, citerasq; Leutos,
Scambiettos, danzas, festas, Ballosq;, Moresca
Ipsa Voluptati præregnat Culfora tantæ,
Quæ sup auratam stat fronte superba Cadregã
Vedrala.

En quomodo lupanar inhonestissimum honestissime describit Merlinus noster

Hæc ea dum Baldus crispo considerat ore,
Ecce cathenatum grandi rumore Bocalum
Strasinare videt, calcis pugnisq; domatum,
Vndiq; uisendi causa lassiua Iuuentus
Circunfusa ruit certamq; illudere capto.
Spingitur ante Tronum Regine paup homellus,
Voceq; sbragifera pietatem, gridat, habete.
Culforà capturæ causam tum facta demandat,
Respondetur ei quod possimus iste Gatoffus
Intrarat furtim propter robbare Coquinam.
Et iam Fardellum de caso, carne, Botiro
Fecerat inde duos sguataros bastone domarat
Nec quod scriptus erat regalis seruitor Aulæ
Nec quod sallarium brutius poltronus habebat

Nec

Nec qua uenisset banda parlare uolebat.
Culfora sdegnato faciem sembrante reuoltat,
Hinc, ait, hinc istum zaltronem ducite prestum,
Hic cito quæ mora fit? me mastiazzus amorbat,
Et spuzzo liuomo tenuauit odore zibettum.
O quam poca fuit discretio uestra, tulistis
Ante meos oculos istam duxisse Carognam?
Ite uiam, rozzamq; sibi peruertite formam.

Constãs fuerat Bocalus non delegisse comites.

Comina

Protinus infelix streppatur ab inde Bocalus,
Tota canaia retro sequitur, day dayq; rebombat
Nemo nisi Baldus per quem pietate mouetur,
Ducitur extrorsum, patitur ludibria, scornos.
Baldus qui finem vult cernere, cuncta ferebat,
Quamuis sæpe manũ posuit pro ducere brandũ.

Bocalus uertitur in asinum.

Deniq; nescio, quo bocalus tingitur vncto,
Quapropter longas distendere cæpit orecchias
Mostazzumq; procul fundens quasi toccat arenã
Brachia deuentant gambæ uestesq; pilamen
Bertinum, hustumq; Asini miser induit omne,
Dumq; loqui uoluit, ragiauit fortiter, a, a,
Cursitat, huc, illuc bastonibus undiq; pistus
Vult trare non solitus pro se deffendere calzos,
Sed cadit, & magnas carpit cascãdo schenadas
Se met spauentat cernens non esse Bocalus,
Os frustra sublimæ sibi Natura Deusq;
Tradiderant si sic fieri debebat Asellus.
Nunc straffinatur per caudã, nunc per orecchias
Excutiturq; sua pulvis de pelle tracagnis.
Baldus at oltraggium nil tantũ sustinet vltra
Indusias crepat immo suas, quibus ora Bocalus,
Ceperat infelix Asini gambasq; pilosq;
Scorciat ergo diu sitibũdũ sanguine Brandum.
Irruit in cæcam lapidis uirtute cohortem,

Et velut vndiculas Falcho secat vngue follegas
Sic Baldus Christo distemperat ense rebelles.
Quisq; sibi gambam seu brazzium, siue galonem
Spicari sentit, ferrum nec imaginat ullum,
Deserit extemplo gens hæc maledicta bocalum
Atq; p hospitiũ latitans fugit hinc, fugit inde,
Fama nouellatrix Reginæ percutit aures,
Quæ transmutauit vultus in mille colores.
Extimet esse magum Serraffum. siue Cocaii
Fraudes Merlini quibus est in uaso frequenter
Introit a reliquis Thalamis Penetrale remotiũ
Exercere solet magicos vbi Porca susurros.
Baldus at interea solus diffuderat omnes,
Atq; Cadaueribus compleuerat undiq; truncũ.
Boccalum pietosus agens pronunciat Ari,
Et versus portam compellit, vt exeat Aulam.
Guardia clamorem uix nunc adirat in armis
Esse reuoltatum, festina recesserat inde,
Reginæq; timens illam accatare caminat.
Vnde Asinum Baldus menat securius extra.
Boccalus nescit vexatus quid sit Agaso,
Sæpe caput uoltat si cernens cernere posset.
Vt procul excessere, petram detraxit ab ore
Baldus, & aspectum uelut est manifestat Asello
Qui licet exterius bertina pelle tegatur
Carmen obtusum. *Signorile tamen Baldi cognouerat os.*
Protinus expasis releuat se cruribus altim,
Rumpere si ueliet cum Mulla virginitatem.
Comparatio *Brachia dat collo Baldi, Musoq; basio*
Discretus, uelut est Asinellus, basio figit,
Esse Asini quoniam dicta est discretio mater
Nõ potuit Baldus quin rumperet ore cachinnũ,
Quãdo tanta sibi tunc Machina uenit adesum,
Prouerbiũ. *Attamen eximii uelut est usanza Baronis,*
Qui corteſiæ nullum præponit honorem,

Sæpe-

Sæpeq; nilificat se met uirtute sub ipsa,
Sustinet amplexus, ac oscula fœda Bocali,
Et uinctus pietate quater sua fata pianſit.
Postea de sociis aliquam si forte nouellam
Sciret dimandat, sed Asellus raggiat & urlat.
Noscere nec potuit Baldus quid raggiet et urlet
Quod parlare nequit pede tunc scripsisset ut Io,
Sed manus ad calamū si nō fuit apta, minus pes Io, quæ in uaccam mutata, suū in arena scripsit nomen.

Gosa.

Ergo dum lingua, pedibusq; docere nequibat,
Vt Baldus seguitet saltem testone cignabat.
Ante uiam trottat, seguitans sit Baldus agaso,
Non procul ecce sibi uenit obuia pulchra puella
Quæ septem guidans animalia sune ligarat,
Illaq; post Nimpham posita feritate sequuntur.
Est Aper, Agnellus, Linx, Bos, Leo, Simia, uul=
Sed propius Baldo uenieti quādo fuerunt, (pes
Illico uerticibus pedibusq; resistere uinclis
Incipiunt, quatiuntq; altis mugitibus astra.
Miratur Baldus restansq; interrogat illam,
Quæ uirtus, aut quæ sua fraus animalia uincat.
Illa nihil retulit, sed nectit in arbore sogam,
Et uersus Baldum ueluti Meretricula currit.
Mecum si sapies, dicebat, splendide Barro.
Mecum balneolos uenies habitare paratos,
Vtere me liber formosula respicis en sum.
Candidulus habeo genulas, rubeosq; labellos.
Fessulus es, nec ego minus exto lassula, mecum
Languidulos foueat noster tibi lectulus artus
Est ibi floridulus vagulum prope flumē Agellus
In quo molliculus de fronde grabatulus extat.
Illic somniculus corpuscula nostra fouebit
Illic blandidulos manus hos palpabit ocellos,
Illic dulciculas potes has pressare mamillas.
Sic dicens Baldo sinulum lassiuula soluit

Mox dare baſiolum uoluit putanella tenellum.
Baldus eam ſubito cognouerat eſſe puellam
Quam nuper uidit peregrinam cum peregrino,
Tranſmutaſſe ſuos compagnos iudicat ipſam.
Quos in brutorum forma cum reſte ligarat.
Ergo manu celeri per trezzas corripit illam,
Sed dedignatur fragilem uir battere ſexum,
Diſpoliat tantum, quæ dum ſpoliatur in unam
Poeta iocatur. *Cæpit conuerti uecchiazzam, dentibus orbam,*
Sguerzam calcagnis, oculorum lumine gobbam.
Baldus garoſolum qui ſe brancaſſe putarat,
Hanc ubi præ manibus mirauit habere carognã
Protinus obſcenam ſtomacoſa fronte relinquit.
Quæ cito Culſorcũ petit undiq; nuda palazzum.
Dumq; diu Baldus ſtabat mirare quo ibat
Affuit vt dixi Serraſſo Pizza, Rafellus,
Giubertusq; ſimul, qui quattuor ante benignum
Se Baldum penitus ſemota nube tulerunt.
Hic noua feſta fuit, noua dãza, nouæq; carezzæ
Denique Serraſſus mandat diſcedere cunctos,
Solus ibi reſtans animalia ficta reſoluit,
Vulpes Falchettus. Simia Cingar. *Expediensq; ſuas magiæ cum uerſibus artes,*
Reſtituit ſociis primam cicigando figuram,
Bos Fracaſſus. *Efficitur Vulpes Falchettus, Simia Cingar,*
Linx Liro. *Bos fit Fracaſſus, Linx Liro, Hircanus agnellꝰ*
Hircanus agnellus. *Hippol Aper, Leo vinmazzus, Boccalus aſellus.*

Conclusio.

Aper Hippol Leo Vinmazzus. *Mutauere pilos, ſi mores, neſcio certe.*
Aſinus Boccalus.

Explicit Phantaſiæ Vigeſima prima Macaronice.

M Ar

MAGISTRI ACQVARII LODOLAE ARGVMENTVM. IN VIGESIMAM SECVNDAM.

PHANTASIARVM.

MACARONICEN.

Tela mouere suam mandat cito culfora gentem.
Et contra Baldum præcipitosa uenit.
Baldus cum sociis ueniam simulando uocabant,
quos ueluti pegoras sacrificare uolunt.
Denique sfodrantes spadas occidere gentem
Incipiunt, quæ gens Smirnaq; morta iacent.

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI,

PHANTASIAE.

Macaronice Vigesimasecunda.

VLFORA tristiferam Vecchia referente nouellam
SENSERAT, armatum quia uiderat illa Baronem,
& una superstitio quem nulla mouere valebat.

Et

Et quod septẽ homines mutarat in ora ferarum
Reddere qui secum uoluere libidinis actum,
Sed non ante suam poterat conducere sedem,
Casto namq; animo fuit interrupta Baroni
Fraus sua, nil fecit pulchras nudare mamillas,
Nil quoq; blanditiis Venerẽ stimulantibus uti.

Gesa.

Ergo suam mandat subito concurrere guardam
Fit gridor, armorum strepitus, clãgorq; tubarum
Dom cãpana sonans sibi cõtrahit arma uirosq;
Audijt hunc strepitũ Baldus, seguitate sodales Ormam, in-
Dixit, & in contra Pallazzum dirrigit ormã. star canis
Restant Serraffus, Giubertus, Pizza, Rufellus, sausantis
Per quos impresas alias explere bisognat

Berta.

En pcul apparet maga Culphora, fortiter urlat
Ac sup auratam properat tirrata quadrigam,
Quam Nimphis plenæ seguitabant octo carettæ
Non imperatrix fuit ac pomposior unquam.
Quattuor albentes Palefreni terga copertis
Arte recamatis ducunt mansuete quadrigam.
Fert Regine manu sceptrum, rutilamq; coronam
Supra fulgentes trezzas diademate gestat.
Præcurrunt centum famuli, centumq; staferi,
Quisq; suũ brandum tenet e galone cadentem.
Longa sequit series & corteſanica turma
Innumeras nimphas huc illuc ludere cernis,
Non alios Diuos, aliud nec numen adorant,
Præterquam Smirnã, sola hæc dea creditur illis

Mafelina.

Baldus ut inspexit, compagnos stare comandat
Mox ait, o quales ars Nigramantica uires
Mõstrat habere, tamẽ sũt, credite, cũcta baiane
Sed pulchram sollam faciamus deprecor unam.
De meretrice ista fingamus habere spauentum.

Stemus & attenti quæ nobis damna parantur.

Pedrala.

Talia dum Baldus tacito sermone susurrat,
Hos procul illa uidet, turbataq; clamitat, ola,
Cernitis humanam (quo tanta audatia?) gẽtẽ?
Qui præsumpserunt mea regna subire gaoffi?
Sic ait, & spazzat Trombettam nomine dictũ
Bertuzzum, rei qui uadat scire casonem.
Ipse galappando cum tromba clangere cœpit,
Venit & ad Comites ad quos sic ore loquutus.
O compagnones, quæ phantasia menauit
Istas in partes uos nil deitate seguros?
Tanta ne uos generis tenuit fiducia uestri?
Maturate fugam, subitoq; netate schifones,
Netare schifones est fugere. Sic uos bastardi zaltrones, gens q; pedocchis
Plena, Deæ nostræ ueniistis tangere limen?
Ad uos me mandat uenerabilis illa Virago,
(Cingar ait tacitus, uenerabilis illa putana)
Culfora, quod retro spaciatis presto caminum.
Aut scorozzatam pariter ueniatis ad illam,
Post hæc adoretis sacrosanctas illius aras,
Vosq; sacrificium meritabitis esse beatum,
Humano quoniam placatur sanguine Diua.
Presto uenite illi, quid statis? presto uenite.

Comina.

Baldus ait socijs (quibus uno cignat ocello)
O sfortunati, quo nos desgratia uexit.
Cur quando nostræ Genetrices parturierunt,
Nano, genus rapæ. Non potius mundo tantos fecere nauones?

Gosa.

Hæc Baldus parlans fingebat habere spauentũ.
Mox ait, andemus sanctum componere numen.
Omnes de risa tacito sub pectore schioppant,
Exterius placida simulantes fronte dolorem
Trombettam rogant Smirnæ lenire furorem.

Sed

Sed magis in colera gridat Trombetta superbus
Vos anchora estis pigri? spazzate caminum.
Quo dicto uix se tenuit fortissimus Hippol,
Sed penitus non uult mandatū rumpere Baldi.

Berta.

Ergo cum baßis testis andare comenzant,
Ac si post tergum manibus colloq; ligatis
Deberent triplicis ligni montare schalinos.
Hos Trombetta suæ Dominæ presentat, et inqt,
Hi Maiestatis turparunt Atria uestræ.
Culphora contremuit corpus tā grande Fracaßi,
Interpellat eum qui sit, quo sanguine natus.
Fracaßus secum rodens in corde cathenam,
Respondit curuans laccam sermone trementi,
Nomine Sturlonus dicor, sum natus ab uno
Nomine Burdacho nato de stirpe gigantum,
Qui schazzare Iouem uoluerunt de Paradiso.
Culphora plus tremuit talem sentendo parolam.
Postea fatezzas Baldi, uultumq; galantum
Mirabat, latosq; humeros, strictumq; fiancum,
Cui brancata quasi sub rete cupidinis inquit,
Tu quoq; qui sensum te prodis habere superbū,
Da prolem, nomenq; tuum, genus atq; tuorum.
Baldus respondet, Calicuttus nomine dicor,
Natus aduiterio [redacted]
Me conceperunt [redacted],
Postea [redacted] de me fecere sigillum.
Sum deuotus ei, donaui corpus & almam,
Ergo meum regem dominūq; catare procazzo,
Me mare, me tellus, quanto magis astra resudāt
Si non esse Dei potero, [redacted] Dubbi.
Has desperati stupuit Regina parolas.
Mox qui sint alii semper magis aspra dimandat

Cingar.

Cingar ait, postquam scire optas o alta Maestas

Maestas, surripit. i. causa galantariæ.
Zugaui, Mãtuanice.

Qui sumus, & qualis nostra est generatio dicam
Sum Scarpacinus, scio repezzare zauattas.
Sed quia disfaciunt Dates, Tauoleria, Cartæ,
Ac reliqui ludi poueros, mea cunctazugaui,
Martellũ, gucchias, Lisnam sparamẽta, Didalũ,
Formas, & secchiã, spaghi quoq; fila, Tacones,
Post hæc amissi ludendo sponte cerebrum.
Qua propter stigias eo desperatus ad oras.

Falchettus.

At me sub muc lech, fecit Garaminga Ribagam
Nec bra connaluit, nec bru, nec zonzia Moschæ
Hoc ænigma cupis dissoluere? funde Stranudum.

Hircanus.

Declarationem horum carminũ modicam.

Sum cui tres charites Cœlo demisit ab alto
Iuppiter, ut redeat mea patria candida, quæ nũc
Nigra fuit turpis, Cisautti squalida morbo.

Hippol.

Sũ qui squarzo lupos cũ dentibus, inq; menestrã
Illorum carnes comedo non absq; Cuchiaro.

Liro.

Est mihi leno domi pater est, in uista Nouerca
Est uxor meretrix, bastardus filius unus.

Vmmazzus.

Qui sum scit cœlum, quid ero scit filius heli,
Qui cum furcinula trat carnes extra lauezzũ.

Boccalus.

Qui sis scit Cœlum? quid eris scit filius heli?
De cancar ueniat robbantibus extra lauezzũ,
Nuper ego uestras Culfora magna coquinas
Intraram furtim inuitatus odore camini.
Dumq; ego semilateus stabam post limina portæ,
Ecce uirũ (magis immo bouẽ uolo dicere) graßũ
Inspicio lecti sub cauezzale latenter

Condere

Condere Testonem coctum cum pelle uedelli.
Postea gustigolis Boccalum implere busecchis,
Namq; suũ studiũ nihil ẽ nisi pacchia; brotamẽ.

Culphora.

Nunquid es ille latro quem feci nuper Asellus?
Eya cito famuli, solitas incendite flammas,
Atq; mihi Altaros holocausti condite sacros. Altarus, &
Prestiter obedit famulorum maxime phalanx Altare.
Lignaq; portantur, uastusq; incenditur ignis.
Ecce Sacerdotes uelata fronte canentes,
Accedunt unus puuialem portat adossum,
Vndiq; turribuli mittunt ad nubila fumum,
Incensiq; faces crepitant altaria circum,
Culphora gridatur, uiuat Dea Culfora nostra,

Mafelina.

Ipsa super celsam montauerat alta columnam,
Seq; Deam cunctis mandat schanfarda uocare,
Trombarum clangor raucanti uoce frequentat Carmen trũ
Tarara ton tarara ton tarara ton taira, bisticon.
Mens sociis brillat stoccos sguainare politos,
Quos nimis accendit multæ tararatio trombæ,
Iamq; Sacerdotes gladios portando cruentos
In primis uoluere gulam iugulare Fracassi.
Ergo iubent illum curuos piegare zenocchios.
Num ueluti naccam illum descopare uolebant.
Impatiens unum dextra Fracassus agriffat
Presbiterum, smaccatq; illum si musca fuisset,
Restauitq; manus de merda et sanguine tincta.
Baldus ut agnouit baruffam esse comenzam,
Me seguitate gridat, sfodrãsq; repẽtiter Ensẽ,
Currit ad urtandã, quã diximus ante colũnam,
Cũ caput innanzum tõmauit Culphora zosum. Cum caput,
Concurrunt gentes propriæ succurrere Diuæ, aduerbiũ est
Quam Baldus ridẽs iã straßinabat ubiq;. (dabãt
Hippol & Hircanus Cingar quoq; ad arma gri

Inq; squadras illas ad guisam fulminis intrant,
Bachioccũ strinxit palmas bagnando Fracassus,
Nos sacrificium, clamat, faciemus adessum.
A porcinatæ gridat Falchettus & Hippol,
Nos aliquos igitur pensastis esse gazanos?

Pedrala.

Septẽ mille homines iã brandos extra canarãt,
Præcipitant, circũq; ferãt facto agmine Baldũ.
Cui celer altorium currit prestare Lironus,
Saltat et in medium ueluti Leonissa trauaium.
Centaurus paret sicut Lupus inter ouille,
Qui defunctorum iam montem fecerat altum.
Hircanus nunc huc, nunc illuc fortiter vrtat,
Falchettus sæuit, mandatq; ad sidera testas.

Facetia Boccali.

Turba puellarum palmas battendo fugatur,
Attonitæ laceris feriebant pectora pugnis.
Has sequitur clamans Boccalus state ribaldæ,
State putanellæ, uos castigabo, quo itis?
Quo ve scapinatis? sic me fecistis Asellum?
Sic ve mihi schenam grataftis pectine boschi?
Nunc scitis quantam deitatem culsora gestat.
Sic dicens brancat scoriatam forte trouatam,
Ac illas multum flentes frustare comenza.
Sed tamen egregias santinas plane flagellat,
Nec tenerinellas patitur scoriare putinas.
Verum cum nulla quasdam pietate striazzas
Aut Vecchionazzas toto conamine chioccat,
Vndiq; sanguineam fundunt sua membra piozã
Non pietas, ualet hic, non perdonanza gridare,
Nam Mercadanti Boccalus fecerat aures.
Baldus in ãplexu Smirnã trahit extra caterũ,
Quam fert incalzantq; illum tres mille staferi.
Sed Lironus eos distemperat ense Lironus.
Cascabant pisces nimia pro uoce gridantum

Culmine

Culmine de celso, quoniam maris est ibi fundus,
Tunc homines, mundi (peream si dico bosiam)
Auribus hauserunt talem dessotta bataiam.
Attoniti pisces veniebant supra timentes,
Sguizzabantq; super fluctus scampare volentes
His oculis vidi, uel somnia forte fuerunt.

Cosina.

Iam Baldus Smirnam multo sudore ligarat.
Fertq; super spallas in quandā proximē grottā,
Iam non ulterius tremefacta canaia sequebat.
Namq; Fracassas eam smagazzat more nosarū.
Quisq; fugæ studiat, ferus Hippol psequit illos,
Incalzans alia dismembrat parte Lironus.

Gosa.

Culphora iam tristi portu guidata diablum
Aduocat, atq; patrē matrem maledire comēzat.
Increpat hanc Baldus dicens, nata diablo,
Nunc debes domino rationem reddere Christo
Cur tua non deitas, cur non tibi donat aiuttum?
Et sic dicendo ferit uno calce misellam,
Infœlix clamat mortem, patremq; Sathanum
Vt ueniens animam misero de corpore vellat.
Ergo dum stridet, rapitur miserabilis inde,
Vitaq; cum gemitu fugit indignata sub umbras

Conclusio.

Si breuis hic liber ē, breuis est, nā semp acerbos.
Catta parit Catulos nimium frezzosa, valete.

Explicit Vigesima secunda
Phantasiæ Macaronice.

MAGI-

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM. IN PHANTASIAE VIGESIMAMTERTIAM

MACARONICEN.

Ad phlegethontæi, descendunt regna Paesi,
Baldus cum sociis, fertq; Fracassus eos.
In Griffarosti prius intrauere Tauernam,
Quem Baldus pugnis calcibus atq; domat.
Mox arriuantes nigras Acherontis ad undas,
Nõ passant, quoniam Barca Charontis abest.
Hic Cingarinum qui Baldi filius extat,
Dum ventrem Cingar uult vacuare, trouat,

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI PHANTASIARVM.

Macaronice Vigesima tertia.

VENIMVS *ad pauidum Malamocchi deniq; portum,*
Gurgite qui medio fert centum mille diablos,
Nauiculamq; meam fluctu sorbere minazzat,
Contra

Methaphorice ponit Malamocchi portum, quasi reputans mortis periculum euitare nō posse.

Contra Fortunam grandis mattezza uidetur
Spingere Nauigiũ fert quando pericula mortis.

Desperat.

Ergo quid faciam ſpicchetur ab Arbore uelum,
Non baſtat nobis animus tranſcendere paſſum.
Trãſcendere paſſum, deſcribens infernum. *In quo tam ſpeſſum gentes anegarier aiunt.*
Non mihi baſtantes cordæ, baſtantia uela,
Noſtraq; ſub fundo male Nauis impegolatur,
Et per fiſſuras aqua drentum ſaltat ubiq;.
Difficilis ſemper fit ſcortegatio caudæ

Semet innanimat.

At quia non modicũ uideo mihi naſcere ſcornũ
Qui iam uogarim quingentos mille mearos,
Non formidarim Cagnæ latramina Sillæ,
Non me terruerit rabies ingorda Carybdis,
Et Malamocche um trepidem paſſare furorem.

Innocat Muſas

Fac animum paueas q̃; nihil Maſelina gaiardũ,
Grandis erit (confeſſo quidem) ſtraccatio ſchenæ
Dum cõtra fluctus opus eſt diſtendere brazzos,

Comparatio.

Sed Bergamaſco qualis nutritus in agro
De montagnarum lapidoſo culmine ſmontat,
Appoſitio. *Bramoſus Venetos dilecta uidere paeſos*
Littora, Marconem portans in uentre ſicatum,
Et vermocanum giurat, quod dummodo uiuat,
Non Venetianum uult biſcurare Leonem.
Biſcurare, obliniſci. *Curat in uſatas pocum maris ire per undas,*
Et conturbatas pelago uomitare budellas,
Namq; labor nihil eſt dum campanilia celſa
Proſpicit à longe medio naſcentia Ponto.
Et guardat pomum ſtans de lontano doratum.
Talis ego quid nam rapida ſpauentor ab unda,
Cum portus medetur dulces, gratumq; repoſſum?
Ergo ſub horriſono Baldum ſociare Baratro

Ferit

Ferte iuuamentum uestro conamine Musæ,
Et mihi uoiatis nullam spragnare fadigam.
Sentio terribiles animarum surgere uoces, Syncopa.
Audio Stridentes ac labra frementia, dentes,
Inspicio laceras insemmam sbattere palmas,
Cernoq; terrificos, nigros, rubeosq; Diablos
Infilzare suis miserellas cornibus Almas,
Sulphureumq; focū bandas agitare per omnes,

Narrat.

Baldus Culforeas postquam destruxerat oras, Fracassi,
Cunctaq; Fracassi mala tecta ruere Fracasso, fracasso, ruina.
Retrogredi mandat, per tombam silicet illam
De quā Fracassus tergo portarat amicos.
Iamq; arriuarant ubi terno in flumine flumen
Scinditur, ac marmor Fracassus nobile rupit.
Ad Phlegethontæas Baldus descendere stanzas Centanni
Præcipit, una sibi Centannos horula paret Ducentāni.
Posse diabolicas brando tentare prodezzas. Trecentāni.
Per septem giornos semper Canale per illud
Compagnos tulerat dorso Fracassus in alto, May may
Nec dixit may may Straccor, smontate sodales; unquā Vnquam.
Immo plus leuiter paiam portare sachinus
Cernitur haud unquam ueluti Fracassus amicos
Sēper & ī giusum magis ac magis impiger ibat.
Gēma refulgebat quā Baldus habebat in elmo,
Lumine pro cuius diuersa pericula schiuant.
Centum Stradiculas, centumq; uiacula trouant
In medio quarum longo uia larga meatu
Comparet, banda fluitat quam flumen ab omni
Per campum rapido subionem gurgite meschiat
Illic Fracassus posuit de tergore sommam,
Nam cuicunq; datur propriis iam uadere gābis
Quo magis accedunt, constat uia largior esse,
Donec in extremo spacioſum limite pratum,
Campagnāq; trouant cineroso puluere carcam.

Subter-

Subterrana illic uentorum flamina regnant,
Impetuosa ferunt cineres, agitantq; per illam
Planiciem ſæuum redolentem ſulphuris oybo.
Oybo, accuſatiuum eſt.
Gaudet in hac rerum Baldus *nouitate, Lironem*
Admonet, ac reliquos nulla pro ſorte pauere.
Quid? Falchettus ait, dũ te mi Balde *uidemus*
Non ſgomentabit nos quanta canaia ſub Orco
Stat diauolorum, nec quanta ſub aere ſtridet.
Sic ait, & ſaltans nil moſtrat habere ſpauentũ,
Contraq; terribiles ventos currendo reſultat.
Nunc huc nunc illuc per largum curſitat agrum
Nobilis Hircanus ſeqtur, ſecum quoq; ſcherzat
Non bene ſunt iſti tempus iuuenile ſoluti
Morbinant, ſaltant, rident, uadunt, redeuniq;,
Quos unquam uidit turbato nemo uicissim.

Comparatio.

Quales Agniculi matres linquendo reſultant,
Quattuor & pedib. guizzãt, et ad ubera tornã
Mox ueniente Lupo, *ſe matrũ in corpore celãt,*
Tales Hircanum Falchettinumq; uidebas
Curioſare ſimul loca per longinqua uagantes.
Aſt improuiſum Monſtrum ſi quando catabant,
Preſtiter ad portum Baldi remeare uidebas,
Inde ſub illius combattere fortiter umbra
Qui uelut aſſueſcit caporalis prouidus, & dux,
De ſe nil curans tantummodo curat amicos,
Res quoq; uenturas animo ſubimaginat alto,

Berta.

In caput illius campagnæ ſcurus & aſper
Boſchus adeſt, ac ſilua pauens, nõ cõſita Myrthis
Nec Lauris, uerum Taxus Aconitaq; mixta
Toxica fœda nigro ſemper de cortice ſudant.
Introit anterior Baldus, noua cernere, gaudet
Perq; uenenatas frondes nihil extimat ire.
Incipiunt iam iam dirum ſentire bagordum.

Murmur

Murmur & insuetum tanquam rebombantia saxa
Vel magis ad guisam pelagi sbattentis arenam,
Quãdo fremit uastas balzãdo fragorib⁹ undas
Ad finem boschi retrouant intramina grandis
Portazzæ nunquam clausæ, sed semper apertæ
Per quam trenta pares possent intrare carettæ.
Post hæc tollentes oculos Epigramata cernunt,
Cingar & in ferro sculpitum carmen adochiat,
Quod legit, hæc talis fuerit sententia metri.

Distichon inferni.

Regia Luciferi dicor, bandita tenetur
Chors hic, intrandi datur oĩbus ampla potestas.

Gosa.

Fracassus ridens dixit, subeamus aduncã,
Non regrediendi dabitur fortasse facultas.
Introeunt omnes tenebris appena resistit
Carbonus Baldi, manuũ sbatimenta rebumbant
Illæc, & horrisonas refrimentia labra querelas.

Togna.

Ecce Tauernarus quidam barbatus, habensq;
Non unquam rasas stipante pilamine gallas,
Obuius accelerat Baldo uelut assolet Ostus,
Portans guarnazzam plenã brotamine cinctam
Vultis, ait, nostræ socij alozare tauernæ?
Boccalus raptim Baldi responsa taiauit,
Quid cercandum aliud? bona si tibi canesa uini
Inde polastrellos tua si polaria donant,
Ecce parecchiati sumus hanc intrare Tauernã.
Ostus ait, mecum ueniatis, non mihi desunt
Pernices, Quaiæ, Vituli, uernazza, Phalernus,
Hunc segutant oĩs Baldo incedente dauantum,
Qui facit ad comites per operta silentia scortam
Donec eos Ostus tenebrosum uexit in Antrum,
Quo ter mille animas epulis catauere cubantes.
Mangiantes q; instar Porcorum dente famato.

Irruit

Brancam, manum.

Irruit ad Mensam læta cum fronte Bocalus,
Inq; piatellum dum uult extendere brancam,
Protinus in dretum se nigra fronte retraxit,
Nam pensando aliquem coclum gremire caponẽ
Pestiferam sensit crudam zaffasse colubrem.
Accedit propius factum discernere Baldus.

Comparatio.

Codaium, caput alij.

Cum quali guisa Gattum rosegare codaium
Aspicies, quem quis, caudam stricando, molestat.
Qui fremit, & gnao gnao faciens ingordus ane
Sic animas illas Baldus respexit edentes (gat.
Vipereas carnes, Rospos, Bissas, Crocodillos.
Aspideo post hæc plenas de sanguine tazzas
Sorbebant, oculosq; foras sorbendo butabant.

Comparatio.

Non aliter si quis febri tenuatus acerba,
Nauseat agaricæ medicinæ pocula sumens.

Berta.

Interea postquam dapibus satiantur ab illis,
Ecce cathenarum scoriadam corripit Ostus,
Intornumq; menans furiose licentiat illas,
Namq; nouas alias almas alogiare bisognat.
Impetuose foras abeunt, intrantq; nouellæ,
Quas etiam cogit putridis accumbere mensis.
Mox ait ad Baldum sociosq;, sedete bricones,
Misterum quoniam faciet uos soluere scottum.
Sic dicens ferri scoriada percutit Hippol,
Quem male prouistum terra de peso leuauit,
Quem quoq; Lirono casu ruzzaut adossum.
Ambo schenadam pariter cascando pidrunt.
Illa quidem uestra est, Boccalus dixit, habetis.
Preuendam uestram, tamen hãc nõ curo biauã
Sic dicens scapolat, cantoneq; se latet uno.
Baldus arostitum brancauit forte Draconem,
Inq; Tauernari mostazzum iactat, & unum,

Donana

Donando pugnum dextram colpiuit orecchiam.
Cui stramazzanti percussit terra sinistram.
Cingar ait ridens, nondum mangiauimus et tu
Balde comenzasti scottum pagare tauernæ
Baldus respondet, sic Hippolis esca, soluta est.
Dixit, & ut pugnis iterum chioccare comenzat
Interea Vinmazzus eas interrogat umbras,
Cur ueniant illam sic albergare tauernam
Atque uenenosas glutiens stomacaliter escas.
Cui maior aliis planctu respondet amaro,
Quælibet inferni cruciatibus alma ferenda,
Corpore quã primũ posito descendit ad Orcum,
Anteaquam vadat tumbas habitare statutas
Hoc diauolazzo primum inuitatur ab osto, Carpitur hic poeta de Heresia.
Quẽ Griffarostum Plutonica turba ämandat,
Nec nos inuitum contemnere possumus istum,
Nam Griffarosti nolentes sferza coercet.
Quapropter quantas animas infernus agõbrat
Iste Tauernarus marzo mangiamine pascit.
His dictis alias animas adiungere cernunt,

Berta.

Baldus compagnis iubet illam exire Tauernam
Et iam cum pugnis stroptatum liquerat Ostum.
Protinus egrediunt, ac ibant agmine stricto,
Namq; illic adeo grossa est ossuscatio noctis,
Quod cum cortello posse taiare tenebras,
Perdere nel se se quisquam potuisse eorum,
Iussu ergo Baldi paruum fecere trapellum,
Atq; Capellettis similes insemma danantur.

Comparatio.

Namq; Capelletti legeros supra Cauallos
Quando Coreriam faciunt inimica per arua,
Non spernazzatur facit ut uillana Canaa,
Verum Gropetto stricti calcantur in uno
Donec aquistatis parlent sperone botinis,

Atque

Atq; canalla grisa bre bre, vel pospodo dicant.

Maselina.

Baldus præcedens sguaimatum baiulat ensem,
Boccalus nunquam se diluntanat ab illo,
Seq; uolenteram (tremulo quia corde stopinat)
Vellet in illius totum se abscondere costas
Tam bene furfanti nũquam tremulare uidẽtur
Facere Agnꝰ deos, est retro aspicere sicut agnus dei depingitur. *Cum mancante foco patiuntur tẽpora giazzæ,*
Vt modo Boccalus filans subtiliter, ante
Retroq; guardabat mutas gestando loquelas,
Atq; Agnusdeos faciebat sæpe caminans.

Pedrala.

Non procul ascoltant strepitum rumoris aquosi
Non aliter quando laxatur brena Molinu.
Baldus ad hũc sonitũ scarpas dirrumpere tẽdit,
Arriuant tandem pauidas Acherontis ad undas
Cernere Fornaces iam de lontano fogatas
Incipiunt, taliq; uident lusore Caminum.
Circa suas testas Animarum millia strident.
Agmina, terribili clamantia uoce Charontem,
Quas sua debebat Nauis passare delatum.

Comina.

Metaphoræ tres cõgruę. *Cingar se alquantum sociis lontanat ab altris*
Non cogebatur Naturæ figere termen
Atque super littus fungum plantare nouellum,
Vel potius uolut lombardam prodere quatam.
Carpit poetas alios, & se pariter. *At sbardelatus dixisset forte Poeta*
Cum plena bocca, Cingar cagare uolebat.
Ergo iam bragas implens andabat anasum,
Vt brachetta solet Leporem dũ prouat sausat.
Heu quia nõ leporẽ reperit, sed (flebile dictu)
In quendam Iuuenem ex improuiso trabuccat,
Vnde pilos habuit quantos in corpore drizzat.
Nec destringatis bene tunc se in littore calcis
Bassarat, totum se merdam repperit esse,

Nam

Nam cagarola solet procedere sæpe spauentu. Sententia Auicennæ.
Immo paura magis poterit bastabilis esse
Distitticare statim uētrem, liquidareq; trippas, Distitticare liquidare.
Quam castia, aut roseus succus, uel dulza sebestē Quid sit supposta, uade & quere.
Vel per christerium Benedicta ficata dedretum
Vel disponentis fezzam suppostа sauonis. Supposta Venetianiter la cura, Lombarditer una spera.
Cingar se traxit passu tardante dacantum,
Et Iuuenem pauida guardabat mēte galautum,
Qui stramortitus macilenti fronte iacebat.
Fecerat & largū lachrimis in littore guazzum.
Ayme, Cingar ait, quæ nam puer inclite fors te
Istuc guidauit?
Sic dicens, uitam si forte reliquerat istam
Vult experiri, pagnos sbaratare comenzat,
Et modicum tastat tenui sub corde calorem,
Quare cognouit nec dum sborrasse fiatum,
Nec requiem æternam fuerat cantare bisognus
At pensare nequit guisam qua suscitet illum,
Non ibi credat aqua faciem sbrofare rosata,
Non confortanti uenas fregare Cirotto,
Non ibi speret aquā de flumine tollere frescam,
Namq; uenenosis Acheron cum fluctibus illic
Sboientat, Iuuenemq; mori fecisset afattum,
Per mancū ergo malū calidam spinauit orinam
Et Iuuenis uenas, polsos, ac tempia bagnat Ironia. Apocū, paulatim.
Non possens quod uult, uolut quod posse podiuit
Ille puticino pissamine Cingaris unctus,
A pochum vires a pochum summere cœpit
Ac si aqua cotalis benedicta fuisset orina,
Quā bellā frontem, quam bellos prompsit ocellos
Hasq; parolinas inspecto, Cingare fatur.
Sic benedicte Deo, qualis Barrone fusti Apollo Mitridates.
Qui mihi semineo trastullum tale dedisti?
Non hoc fecisset medicinæ inuentor Apollo.
Non Mithridates nigram portando Triacam,

Non

Non qui corporibus Galienum repperit unctum.

Galienus. Berta.

Cingar cum leuet e terris mox taha parlat,
O, formose puer, quæ nam disgratia tanta est?
Quæ ut loco isto nunc te Phantasia butauit?
Cui sic rispostam magno facit ille pianctu,
Est mihi mantoo de sanguine pessima Mater
Nomine Berta quidē, sed supra nomine Stryga.
Ipsa meum patrem Baldum quia senserat ire
Per mare, per terras, alium scansarda Maritum
Sumpsit, & ex illo peperit tres Vacca fiolos.
Me, fratremq; meum de Baldi semine ductos.
Contēpsit, propriāq; casam nos linquere fecit.
Mantua nos genuit, sed Brixia clara ducauit,
Inde Bolognejis ambo peruenimus oris,
Florius & Fœlix fuerant tunc forte Barones
Prudentes, placidi, gentiles, atq; benigni
Subq; suis domibus nos accepere libenter.

Cingarinus. Cingarinus ego dicor, pro Cingare quodam
Quē meus ante alios pater olim semp amabat.
Est mihi germanus quo non mihi charior alter,

Marcellinus Et Marcellinus (sic patre nolente) uocatur
Hoc carmen Ambo uniuersas mundi lustrauimus oras,
scrabrositer Dilectum patrem Baldum casone trouandi.
legendū est. Post montagnarum scabrosa pericla ratarum,
Post saßinantum contractamenta ladrorum,
Post diuersa Maris combattimenta furentis,
Post Syrtes scopulos, post tantos deniq; casus,
Ad desperatam (uelut aiunt) fecimus ambo,
Tartaricas quoniam placuit lustrare masones,
Mancū extimantes uitam quā quinq; lupinos.
Ast ubi nos fortuna locum deduxit ad istum,
Iam iam pro longa mediis strachedine mortos,
Affuit ecce Charon præsentis Nauta Riuerę,
Qui gerit & curam curuo transferre phaselo.

Damna-

Damnatas ãas, & ademptas morte secunda.
Ergo rogamus eum si nos transcendere uellet
Dum tamen id nobis concederet alta uoluntas
Ille ribaldonus ne Nautis degeneraret,
Qui dicunt uno flatu sex mille bosias,
Promisit nos uelle quidem passare delaium,
Sed pariter non uult, dicens quod transiet unus
Post alium fietq; duplex uogatio nostræ.
Et causam dedit hãc, ne multo Barca repressa
Pondere corporeo strappozzaretur ab undis.
Adduxit post hæc quandam cum fraude rasonẽ
Quod quãtas animas ab Adami tẽpore mortas,
Seu quas Christus hẽt seu mũdus siue baratrum
Plus sustentaret leuiter sua Gondola totas.
Quã minimam infantis cũ peso corporis almam
Hac igitur ratione meus Germanus in illam
Montauit Barcam, meq; hoc in luttore liquit.
Heu quales tumuere meo sub pectore curæ.
Post illum quantum poteram mirabar anhelus
Ac si non esset mihi regressurus ab Orco,
Nec quod ego timui falsum fuit, ecce Charontis
Per septem giornos nũquam cõparsa carina est.
Absq; meo mansi dilecto fratre misellus.
Ducitur ad baratrum. sine quo iam uiuere nolo.

Theologica subtilezza.

Gosa.

Cingar id ascoltans exiuerat extra seipsum,
Fecerat & ueluti faciunt qui nocte uanezzant.
In pueri facie sua lumina fixa tenebat,
Ac dubiosa diu sibi mens stetit ista uidendo.
Et Cingarini Corpus phantasma putabat
Attamen ut uidit patrem ora imitantia Baldũ,
Magnificumq; decus frontis, quo torua leana
Et lupus, & Tigres inde mollescere possent,
Immaduere statim tenero pia lumina fletu,
Et Cingarini fronti dedit oscula centum.

Pone inquit, pauidos, animos dulciſſime fili,
Non procul eſſe tuũ patrem tibi nuntio Baldum
Sic dicens dextram lenæ coniunxit, & illum
Ducens ad patrem diuerſa interrogat acta,

Maſelina.

Interea Baldus minitanti uoce Charontem
Clamitat, & iurat cum pugnis rũpere naſum,
Ni ſubito ad ripam redeat, Cimbamq; reducat,
Qua tot debebant animæ tranſcendere flumen,
Sed fruſtra clamat, qa nil Charõ ĩprobus audit
Sparantes; ſpagnoliter errupentes latine.
Nam tantæ uoces horrenda per aera ſtrident,
Quod non Bombardas poſſent audire ſparantes,
Non quod clamorem Baldi, rigidasq; minaxas
Sunt ibi plangores ſocios pietate mouentes,
Sunt iræ voces, fremitus, ſunt verba dolorum,
Diuerſæ linguæ faciunt per cæca tumultum
Lironus & Hippol germani tlebãt peccata ſua facta in latrocinijs.
Littora, nec lachrimas retinent Lironus et Hip
Sunt animæ tantæ iã ripam deſuper illã, (pol.
Quas Charon in gõda debet trãsferre bicorni,
Quod Baldi carĩcant humeros, comitũq; ſuorum
Ignorant illæ plantas qua in parte reponant,
Vnde ſuper ſpallas ipſorum ſtando repoſſant.

Pedrala.

Exanimis plenas Fracaſſus habebat orecchias.
Eſt quoq; ſæpe ſuum naſum ſofiare coactus,
Exanimis quoniam nares implentur & ipſa,
Quapropter plens ſtoppo ſboramine Naſi
Stranudat, buttatq; foras ſtranudibus almas.
Sed poſt ſtranudũ redeunt, naſumq; ſubintrant,
Impatiens tamen ille caput ſcoſſare frequẽtat,
Poſt ſcoſſamentum plus importune retornant,

Comparatio.

Et cunctis examen aptum ſua teſta uidetur,
Murmure quæ leni ſtippantur circa foramen.
Vel potius Fracaſſus erat uelut annoſus Bos,

Cuius

Cuius sbercigeros oculos, plenos ut pouina.
Rodere contendunt Moschones atq; Tauani.
quos ut discazzet sepissime scossat orecchias,
Sed quo plus scorlat, redeunt plus morsibus illi.

Carpitur hic poeta posuisse tauanos & moschones diuisim cum idē sint respondeo quod non, quia teste Alchedemac de horto Hesperidum, Muscones sunt minores tauanis, & habitant in Lombardiæ partibus.

Berta.

Iam Cingarinum Cingar deduxerat illuc,
Quem presentauit Baldo sic ore loquutus.
Nosce pater natū, proprii quoq; sanguinis ortū
Hanc tua Balde rosam radix educit opimam,
Protulit hoc nobis tua uiuidæ planta garoflum,
Protulit hunc radium tua lux diffusa p orbem.
Carpe tui fructum iam seminis, hæc tua proles,
Hic Cingarinus quem paruum liquimus orbi.

Gosa.

Baldus matura suspexit fronte puellum,
Visceribus motis dudum stetit extra seipsum,
Deniq; nil dubitans illū lachrimosius abrazzat
Et Marcellino post hæc de fratre dimandat.
cingarinus ei de Bertæ crimine narrat,
Mox de Germano tulerat quē barca Charōtis
Baldus de Berta læto subrisit ocello,
Tum dixit, uerax non femina Berta fuisset,
Nam uerax nulla est nisi scornat dō.n.t maritū
Sed tamē ut male stat cum fango gēma bouino
Sic contadina male stat cum coniuge Barro.
Cæcus amor cogit, cæcum quoq; reddit amantē
Atq; uoluptati propriæ mage tendit amator
Quam decori patriæ uel honori sanguinis alti.
Sic ego uillano me pensans cespite natum,
Bertæ lasciuos oculos ignarus amabam,
Credideramq; mihi bellū acquisiasse guadagnū,
Quod me uillanæ potuissem iungere pulchræ,
Et quod erat primis Cipadæ nata casadis.
Et quod erat multis patri rechiesta maritis,
Ast ubi progeniem nostram reperiq; parentem

Notandum.

De amore.

Gaudeo nempe nouũ Bertam sumpsisse maritum
Et mea gaudebit tam formosissima Crispis.
Quũ tu Cingar habes qualẽ mihi portet amorẽ

Summa laus Crispidis.

Hanc natura mihi pro coniuge quippe dicandã
Fecerat, & quoniam inter gentes uilis habebar
Difficile ò quantum Nimphã sposare putaui,
Crispis ab æthereo speciem moresq; decore
Traxit, & angelicas mitatur fronte figuras.
Conata est natura diu si quando creare
Posset opus radiis æquandum forte supernis.
Hanc igitur studio formauit Crispida toto,
Impetrando aliquid superis quo pulchrior esset.
Illa tulit Phœbi nascens in uertice crines,
Pallados effigiem nunc lætam, nunc ve seueram
Inde per astrigerum fluxit natura meatum,
Splendidiora tulit de quo duo sidera, quæ mox
Crispidis ad frontem posuit, tum cætera mẽbra
Pulchra figurauit dextris labentibus astris.
Post tam formosam formã, decus atq; decorum
Iunxit honestatem, castiq; ligamen Amoris.
Helena Pulchra. Hælenæ cui casbit vultu, Lucretia sensu.
Lucretia casta. Crispis honesta sui fuit anxia semper honoris,
Crispis castarum mulierum limpidus est fons.
Crispis uirgineas per turmas cãdidus est flos.
Crispis Nimpharũ pulchrarũ nobilis est lux.
Crispis stelligeros trans ignes, flãmiger ẽ Sol.
Crispis trans sobolem sacrarum certior est spes.
Crispis discordes in mentes utilis est pax.
Crispis Virgineos ad flores cælicus est ros.
Crispis corporeæ pugnæ iam maximus est rex.
Crispis luctisonis animis dum condolet, est mel.
Crispis prauorum dum culpas exprobat, est fel.
Crispis amicitiæ nostræ firmissimus est mons.
Crispis diuersis, quos tẽnit, amantibus ẽ Mors.

Crispis

Crispis tota (mei memor ẽ dũ pignoris) est mẽs.
Deniq; Crispis erit semper celeberrima seclis,
Cuius amorosum (ne sit uia longior) ignem
Seduenit ecce Charon, tã trappassibus amnem
Cũ mihi tempus erit, uobis de Crispide dicam.

Impeditur aduentu Charontis Baldi sermo

Conclusio.

Sic ego Macronicũ penitus uolo linquere carmẽ
Cum mihi tẽpus erit, quod erit, si celsa uolũtas
Flectitur & nostris lachrimis, & supplice uoto:
Heheu quid uolui misero mihi, floribus Austrũ
Perditus, & liquidis immisi fontibus Apros.

Explicit phantasiæ Vigesima tertia Macaronice.

MAGISTRI ACQVARII

ARGVMENTVM.

IN PHANTASIAE XXIIII. MACARONICEN.

Non Charõ in barca uult trãsuarcare Barones
Ex Animis tantum passat onusta Ratis.
Fracasus saltum de ripa spiccat ad altram,
Nautam ceu lapidem nigra per astra iacit:
Mox Marcellinũ inueniũt, furiamq; Megerã,
Pro qua inter fratres pugna coorta fuit.
Baldus eam incalzat, quã perdens introit antrũ
Quo domus & Gentes Ambitionis erant.

MERLINI COCAII

POETAE MANTVANI

PHANTASIAE.

Macaronice Vigesimaquarta.

Hoc primũ carmen, nec grecum nec hæbreum, sed diabolicum est.

ORA cra, tif, trasnot, sgnestet, cama tauta, riogna,
ECCE uenit gridando Charon, stridetq; menazzis,
Cauntamq; suus barbam mentozzus habebat,

Qua

Quæ distensa tegit folto pilamine Bigol.
Non habet in testa solettum quippe capillum,
Ac si uellet ea rasa penitusq́; pelata
Se deffendentem raspis occidere Gattam.
Strazzolenta suas carnes pellada couertat,
Supraq́; Nauiculæ spondam pede stabat utroq́;
Velleq́; parebat semper cascare deorsum,

Ludus gattæ quam si quis uel capite uel & cetera interficit, caualleri⁹ Gattæ appellat.

Comparatio.

Sicut uidistis Venetam vogare per Vrbem,
Stant super ordellũ Barchæ, casumq́; minantur,
Per strictos tamen ista uolat cembetta canales,
Et cifilando gridãt, Barchæ, trant postea Cãcar.
Baldus sbefabat brauigantia verba Charontis,
Et uult intrando Nauem non esse secundus
Sed uix in pauido fuit ancora ficca tereno,
Implerunt animæ curuum duo mille phasellum.
Inde Charon viso Baldo sociisq́; gridauit,
Partibus in nostris quæ sors uos aduiat? ola,
Ola, quid dico? si uultis scandere Nauem,
Ponite corporeum uelum, uitæq́; ligamen
Soluite, mox almæ Barcam montate legeræ,
Non altramentum uolo uos passare delaium.
Baldus ait, taceas taceas scornute Diauol,
Ad caput inchinum nisi uis commare deorsum,
Nonne hic Aeneas passauit corpore uiuo?
Nonne hic Meschinus guerrinus? Tãtal⁹ atq́;
Et mihi cum sociis non uis concedere Varcum?
Cui dico? me cernis, adhuc, accede dauantum.
Non Charon ascoltat, Burchiellã p̃stiter urtat,
Pondere quam pressã medium discostat in Amnẽ
Et castronatus restat sic Baldus ab illo.
O, puta si rodit cum dentibus ipse cathenam,
Sed uindicandi nulla est concessa facultas.

Barche, est uox.
Barcaroli veneti, cum discansare se uolunt.

Ipse, subaudi superbissimus.
Dinã Bergamaschi dicunt satis.

Prodezza Fracassi.

Non pensare susum dinã stetit ipse Fracassus,

Entres arcatas discorsam longe piauit,
Inde mouens cursum ripam saltauit ad altram,
Et largum centum brazzos trãscẽdidit Amnem
Omnes terribilem saltum stupuere Barones,
Baldus ei mandat cerebrum spezzare Charonti,
Inde prouet Barcam, si forte reducere posset,
Iam Charon attingit, ripam iã exire comandat.
Ac sfortunatas cum remo percutit umbras,
Illæ præcipites manibus sbattendo labascunt,
De prora, fugiumtq; senis batimenta Charontis.
Mox flentes ullo celerascunt absque riposso.

Quattus ocultus ac si uellet carpere quaiam.

Fracassus quattus quattus post terga Charontis
It furtim passuq; leui calcagnat arenam.
Quem cito per cornu turba ridente piauit
Et uoluens illum leuiter tellure leuatum
Fert circum testam ueluti si saxa tiraret
Cum Cazzafrusto, sparauerum siue uocaret,

Theologicꝰ passus.

Torquet robusto tenebrosa per aera brazzo.
Ille uolat nigras tanquam cornacchia per auras
Et nisi dextra dei festina dedisset aiuttum?
Qui tam res Baratri quam cœli rite gubernat,
Ille fracassasset sibi collum, totaq; membra.
Sed per uenturam cascans per inania mundi
Adiutus leuitate, fuit sospesq; remansit.
Interea magnus uult paruum intrare phasellum
Fracassus propter curam exercere Charontis,
Sed pede uix posito Magis submergitur unda,

Cõparatio.

Namq; pulex ueluti posset portare Camellum
Parualla sic nauis potuisset ferre Fracassum.
Ipse retro uasit raptim, plantasq; retraxit.
Mox alium reperire modum subimaginat, ecce,
Repperit ac artem fantasticatio duxit,
Nam tergum Barchæ tali cum calce ferivit,
Quod quasi tuffatur, ripã tamen iuit ad altram,
Cingar eam tenuit, curuumq; ad littus apoggiat

Scala-

Scandit, & accepto remo gridat, ola, sodales,
Intretis quoniam narcabimus absq; Charonte.
Conscendunt ergo, partim, partimq; morantur,
Namq; magis tutum est uoltis passare duabus.
Cingar eos guidat multo quoq; remigat ausu,
Et scindens undas puzzantes sulphure passat.

Motezatio comitum.

Baldus ridebat dicens, mirato sodales
Quã bene ad officiũ Nautæ se Cingar adaptat,
Certe nec forma nec discrepat arte Charonti,
Cernite terribiles oculos macramq; figuram,
Quis nam illũ guardans nõ dixerit esse diablũ?
Phinosomia docet quod sit Cornacchia uetusta,
Quæ Campanillos super altos semper alozzat,
Et pluuiosa gridat cum rauco nubila qua qua.
Tum Boccalus ait, non sic ò Balde loquaris,
Verum si numos uelles mandare Venecis,
Quam foret impresã Cingar meus aptus ad istã
Cingar respondet, nec tu Boccale biolchi
Officium cazzando Boues conducere scires.
Namq; uolunteram lardum carnemq; salatam
Dum comedis, nunquam mollires fusta rotarum
Et tua cantaret semper non unčta caretta.
Sed tamen ut merear pietatem Celsi tonantis,
Si contentatis, nec sit cui forte molestum,
Hic ego restabo, nec non Charon alter habebor.
Nolo equidẽ, Falchettus ait, quod cĩgar ad istud
Officium maneas, nisi me quoq; stare licebit.
Baldus ait, nec tu nec Cingar retro manebit.
Tangite iam littus, tu Fracasse accipe cordam,
Vade prius Boccale, sed heus Boccale, frascum
Liquisti retro, panem, Carnemq; salatam.
Illico Boccalus pallenti fronte retornat,
Namq; hominũ untam pensat nihil esse beatã,
Quando cammantes renuunt portare botazzũ.

Qua qua; uox cornac chię. cra, cra uox corui.

Venecis pro duc mediã. Sic ait, Cingar, nam superius Boccalus robarat mezenũ Merlino. Cui intellige Falchetto

Facetia Boccali.

Ridentes omnes Barcam exiuere Barones.
Campagnamq; super largã properare comenzãt.

Berta.

Ecce procul Iuuenem lachrimosa uoce gridantẽ,
Currentemq; uident, ac dantem brachia Cœlo
Quem mala uecchia sequens stimulis incalzat (ubiq;.

Comparatio.

Non aliter si bella trucci picigata Tauano
Manzoletta, iuuencula. *Manzoletta boat, currit q; ſmarita per agros,*
Sic puer insanit, nunc huc nunc curſitat illuc,
Quem vera Vecchia citat.
Cuius corpoream formam ſic eſſe probarunt.

Forma furiæ Infernalis.

In primis habet illa ſuis pro crinibus angues,
Sinderesis. *Supra Ceruicem ciſilant duo mille Ceraſtæ.*
Rodunt Sindereſim ſubtruſo dente malorum,
Stat circa collum magnus Draco more Colanæ,
Atq; venenatos iactat manus utraq; uermes.
In coſtis pueri quos ficco ſemper habebat.
Cingrinus pro Cingarinus ſincopa. *Ah, Cingrinus ait, noſtro ſuccurrite fratri,*
Balde pater, cur non nati pietate moueris?
Eſt Marcellinus, quẽ peßima Vecchia moleſtat.
Oyme miſer, cernis quantum male concitat illũ?
Intumuere ſtatim Baldi præcordia patris,
Et poſt Eumenidem ſe curſu laxat Equino.
A, mala Vecchia, gridat, ſta ſta, Iuuenẽq; relinq
Sollicitat greßũ uetulæ poſt terga uolãtis (quas
Illa uidens Baldum ceſſat ſeguitare puellum,
Sed maledetta ruens ſe ſcaglıat intra Barones.
Ac ibi vipereos cepit laniare capillos.
Proh ſcelus incipiunt ſe ſcoroxzare ſodales.
Terribiles q; ſibi ſteßis donare pugnadas.
Cingar Falchetto dedit unum fortiter unum,
Cingar cum Falchetto rixatur. *Quem iacit ad terram mediũ ſotoſora balordã.*
Falchettus rubuit facie, mazzamq; prauit.

Factus

Factus & in colera duram cum Cingare guerrã
Incipit, & iurat spintam non parcere toltam.
Armi potens Hippol rixat cum fratre Lirono,
Iamq; rebruscabant se Stessos absq; riguardo.
En Cingarinum uiuax Hircanus asaltat,
Inter eos etenim non piccola guerra comenzat.
Fracassus dirum Bachioccum menat abassum,
Vt smagazzaret Centaurum more Boazzæ,
At Centaurus Equus medius sbalanzat ubiq;,
Et iaculans dardos rendit pro pane fugazzam.

Hippol cum fratre Lirono.
Hircanus cũ Cingarino.
Fracassus cũ Centauro.
Prouerbiũ.

Facetia Boccali.

Sed quia Boccalus contrastum non habet ullum,
Incepit solidos sibi stesso tradere goffos,
Vnguibus & propriis testæ squarzare pelucã.
Non tamen ipsius fuerat dementia tanta.
Quin prius in quodam tegeret cãtone Botazzũ.

Pedrala.

Baldus id aspiciẽs frontem rapat, oraq; stringit
Vt stupidi faciunt, post hæc spartire baruffam
Se parat, atq; gridat quali cum uoce gridamus
Cum cortellantes uolumus, secernere sbriccos.
State retro, clamat Baldus, restate sodales.
Non attrigare ualet sæuum tamen ille bagordũ.
Nam sibi dilacerant sbergos, cosalia, maias,
Spallazzos, faldas, ac si soiada fuissent.
Cingar Falchettũ rabidus male tractat amicũ,
Qui modo seStessum potius scanare tulisset,
Quam torquere pilum Falchetti.
Non parcit fratri Lirono feruidus Hippol,
Nec Lironus eum lassat repiare fiatum.
Sunt ambo nati genetricis uentre medemo,
Id tamen ut matti smemorant pacemq; refudãt.
Hircanus pugnat, Cingarinus q; repugnat,
Et mutuo straniis cum bastonatibus obstant.
Fracassus mugit Centaurum contra gaiardum,

Et bacchiocatas ſticioſus laxat acerbas.
Quas niſi cũ ſaltis crebris hinc inde ſchiauaret.
Sæpe fracaſſatis cecidiſſet littore membris.
Boccalus ſpẽnata quidem iam Chiozza parebat.
Nam ſua cum propriis griffis cauiata pelatur.

Goſa.

Cædite, clamabat Baldus, iam cædite fratres,
Dicite cagionem quæ uos diſcordia burlat.
Ne ferias Cingar, mazzam Falchette reponas,
Nexus amicitiæ ſic ueſter frangitur ergo?
Cur Hircane meum conaris ſternere natum?
Sta retro, ne fac, & ſpadas claudite fodris.
Quid Fracaſſe furis guarda Vinmazze bataiũ,
Hinc abeas Lirone precor, feris Hippole fratrẽ,
State retro cunẽli, brandos q; ficate guainis.

Comina.

Talia ſed fruſtra dum parlat, corripit Enſem,
Cum piatonadis cercans ſpartire bataiam.
Sæpe minazzat eis niſi ſe pistare raſinent,
Menabit ſpadam de taio ſenza riguardo.
Quiſquis erat nimio factius iam ſtancus aſanno,
Nil tamen aſcoltant Baldũ nũc dulce rogantẽ,
Nunc blas femantem, nũc rauca uoce minantẽ.
Ambis & ambobus. Falchettus mazzam pugnis iã ſtrinxerat ambis,
Et ſine reſpectu colpiuit Cingaris Elmum,
Quamuis non illum talis percoſſa ſigillat,
Intornum intornum tamen iuit terq; quaterq;.
Sed mage ſtizzatus furiam non ſparat amico,
Ecce ſuper collum Falchetti ſibilat Enſis,
Bautus genus elmi. Quem niſi Cæſareus tutaſſet alhora bautus,
Caſcaſſet ſubito ſine teſta mortuus illic,
Falchetti colpos ſed Mazza redoppiat aſpros,
Percuſsit Cerebrũ quæ Cingaris ultra miſurã,
Non ſgomentatur tamen iſto Cingar adornus
Ferbere, ſed curat pocum ſecurus in armis.

Immo

Immo magis factus bruscus uenit erga sodalē.
Nunc hos, nūc illos Baldus remouere studebat,
Sed nihil omnino prodest frustraq; precatur.
Hippol fraternū penitus non guardat amorem,
Trare ramozzones, fendentes, atq; rouersos,
Lironus quamus pro fratris robore sudet,
Non tamē ardirū perdit, cordis ve prodezzam,
Inter eos ullus iam non uantazzus habetur,
Floribus Hircanum nil Cingarinus auanzat,
Sit licet e Baldi genoroso stemate natus.
Cordibus in binis tantus ualor extat eorum,
Quod non apparet quis fortius arma gubernet.
Fracassus rabido Centaurum dente bachioccat,
Cētaurus fractis dardis domat ense Fracassum.
Ergo diu Baldus cernens non posse barones
Dispartire suos, guisaq; trigare niuna,
Post uetulam cæpit cursu properare Megæram.
Quæ fugiens stridet, nigrasq; gridoribus auras
Spezzat, & interdum Baldo couersa menazzat,
Mox grignat dentes, & acerbos pandit hiatus.

Comparatio.

Si uidisti unquam rabiosam currere cagnam,
Quæ dum incalzatur bastonibus atq; gridore,
Fert inter gambas codam, testamq; reuoltans
Candentes ringit dentes, bau bauq; frequētat.
Sic mala uecchia facit Baldo seguitante gaiar-
Marcellinus erat zuffatus contra Bocalū, (do,
Calcibus & pugnis smacabant ossa uicissim,
Nemo parlat ibi, sed uictor quisq; bagordi
Illius esse putat, sperans quoq; premia pugnæ.

Bau bau, uox canis, Gaiardo ueloci Marcellinus afflatat Bocalum.

Berta.

Baldus uelocem studet agraffare Megæram,
Nec ualet ad nullam guisam, per inania transit
Littora, tum nimium telis, tum corpore pressus.
Spiritus ante fuit cui se male corpus adæquat.

Versus

Spiritus furiæ, Corpus Baldi.

Versus montagnæ culmen rapit illa caminum,
Quo circumcirca uallis spatiosa feratur,
Istaq; flamiferos uomitat montagna uapores,
Sulphureisq; facit nasum obturare latrinis.
Vecchia ribalda nihil curans ascendere montẽ,

Rãpegat, & rampegat dicitur media sillaba cõmuni.

Rampegat, & capras sic rampegando superstat.
Insequitur Baldus quo se uiat illa, nec aspros
Guardabat stteccos, spinas, rupes ve petrave,
Destinat illius nunquam lassare pedattas.
Dum sic urget eam, desertum callat in unum,
Quod non strada fuit mundo saxosior vnquam,
Nũc guidat ad bassum, nũc cœlũ scãdere paret,
Cuius plena nigro puzzant confinia fango,
Qui supportantem vix Baldũ fangus amorbat.
Non illum curat, clauso sed lumine drentum
Saltat & in putridia se totum fece volutat.

Formosior, p contrarium figuratice.

Nunquam Porcellus fango formosior exit,
Vt tunc exiuit Baldus non absq; fadiga.
Ista fadiga sed est animosis grata guereris:

Pedrala.

Interea post terga cito pluuiosa procella
Nascitur, & mixta cũ grãdine cũcta fracassat.
Fulgurat in circum spissis caligo tenebris,
Turbineosq; mouet nũc hinc, nũc inde balenos.
Fætentesq; uomit cum tempestate proggias.
Tantis cum pœnis Baldus, tantoq; labore
Aduolat, & nolens passu torquetur in omni.
Quem dum præcedit currit, uolat immo Megæra
Atq; colubrinos sibi squarciat ungue capillos.
Scendit ad umbrosum vallonem deniq;, limquẽs
Mõtagnæ culmẽ, quo nox magis atra nigrescit
Per tenebras talem dat Baldi gemma lusorem.
Qualem de cornu cæca sub nocte laterna.
Nullam quippe facit de aduerso tempore stimã,
Baldus, qui penitus praua nult pndere vecchia.

Non

Non procul in medio vallone casazza locatur,
Semiruinosis circumcircata murais.
Pallentes ibi sunt boschi, Siluæq; tacentes,
Inter quas subito vanescit perfida uecchia,
Lassat & in petolas Baldum nõ ultra sequentẽ. In petolas, aduerbium.
Qui tunc non aliter gressum firmauit & aures,

Comparatio.

Vt si quando canis Leporarius angit acuto
Mostazo vecchiam Leporem, plenãq; magagnis,
Non per scopertas campagnas illa salutem
Quærit, at ũbrosas macchias catiuella subĩtrat
Atque reuoltellos quosdam facit hic, facit illic
Donec ab ungue canis, uideat se deniq; toltam,
Ille sed adrizzans non ultra currit orecchias.

Comina.

Post interuallum modicum non Baldus opacas
Boscarias intrare timet, tacet undiq; tempus,
Nec soletta strepit per nigras muscula frondes:
Peruenit ad limen prædicti grande Palazzi.
Nullus adest custos, nec oportet sbattere portã,
Introit & mentem nudo tenet ense ficatam.

Descriptio.

Discalcinatis domus humet vbique murais,
Deq; ruginentis crodat mufolenta solaris
Fezza, velut usdi priuata lusoribus antra.
Dum uadit Baldus firmat sæpissime plantas,
Mox leuis ascoltat siquid strepitescere sentit,
Nil sonat, unde illic habitare silentia iurat.
De passu in passu dum per pauimenta caminat
Ventrosos zattos armato calce sbudellat,
Atque smagazzabat calcagni pondere uermes
Sæpe Dragonazzos largo uentrone tumentes
Inuenit, inq; duos facit illos ense cauezzos.

Gosa.

Deniq; Collegium reperit quod torua Megæra
Fecerat.

Fecerat, & stabat deformis ubique Senatus:
Baldus in introitu primi stat luminis, ultra
Non meat, & tensa quod dicitur accipit aure.
Namq; inter populum sentit parlare Megeram.

Ambitionis domus.

Hic erat in quadrum grandis spatiosaq; Sala,
Hic stant in circum putrefacta sedilia ligni,
Sunt instar capsæ quæ fracida dissoteratur,
Ambitio. Seruaratq; diu longæua cadauera terris.
In medio Salæ stat maxima Scranea ferri,
Estq; cruentatis passim circundata spadis,
Hic sedet Ambitio vultu regina superbo,
Quæ toti mundo dominari uelle videtur.
Attamen illius dependet supra cerebrum
Spata molata nimis, filoq; tacata tenello.

Discorda.

Non procul est mulier centum discordia linguis
Quæ semper garrit, chiachiarat, mouet ora, ma
Millibus et zazis Regiæ cõplet orecchias (nusq;
Et nunquam gallone suo se partit ab illa.
Hæc quia non dapibus fuit inuitata Deorum,
Inter conuiuas pomum scanfarda doratum
Protulit apportans inter tria numina rixam.
Hinc mala prouenit grandis destructio Troiæ.
Tres furiæ parent illi, referuntq; per orbem
Ambassarias, quibus omnis terra ruinat.
Quottidie uadunt, redeunt, portantq; nouellas
Reginæ, quantas umbras ad tartara persas
Arte sua trassent, solita uel fraude necassent.

Impietas.

Impietas alia frendens in parte sedebat,
Sanguinolenta uorans carnem, sorbens q; cruorẽ.
Vindicta. Hanc inter populos discordia mittit hetruscos
Erynnis. Lõbardos, Liguros Romagnolos, deniq; cũctos.
Qua uindicta fremit stimulis agitatur Erynnis,

Diuiditur

Diuiditur Regnum, fœdantur tecta cruore,
Non frater parcit fratri, soror atq; Sorori,
Non mater nato, non uxor praua marito,
Seditio ignauam torquet uelut ebriu turbam,
Luctus adest, Mortisq; timor, fit funeris auctor
Mox ultor, rabies q; furens præcordia rodit, Luctus.
Inueterata animos iniuria summouet atros, Timor.
Proueniunt luxus, uiolenter rapta libido est, Rabies.
Virginitas fletur castis dirrepta puellis. Iniuria.
Eumenides ante ora patrum matrumq; figuras Stuprum.
Natorum stimulant crudeli cæde peremptas
Hinc uindicandi mens surgit, cæca uoluntas Furia.
Labitur ĩ p̃ceps, mox cordis dextra minis̃tra est. Homicidiũ.
Arma cruentantur sublima tecta labascunt.

Berta.

Hæc sunt Concilium Rixæ, mortisve Senatus.
Ambitio præsul nulli uult esse secunda,
Thesiphone, Alecto, necnon prædicta Megara
Altercabantur simul ascultante Senatu,
Atq; superbebant lucrum feciſſe miorem.

Exclamatio.

Sed quid baiabant istæ rixando ladrazzæ?
Currite mortales uestras audire pactas,
Currite, & erroris uestri cognoscite causas.
O Italia infœlix propera.
Currite uos omnes tandem (si curritis) urbes.
Veras rixarum uestrarum audite casones.

Conclusio.

Sed quia candela est usque ad culamen adusta,
Et iam consumpsit uacuatu lucerna stopinum,
Multa per adessum scripsi, damatina uenite.

Explicit Phantasiæ Vigesima quarta Macaronice.

MA-

MAGISTRI ACQVARII ARGVMENTVM. IN VIGESIMAM QVINTAM. ET VLTIMAM. PHANTASIARVM. MACARONICEN.

Eumenides inter fit disputa longa sorellas,
Quarum Consetum Baldus ut ense fugat,
Serraffus mites factos sibi reddit amicos,
Et simul Inferni cæca per Antra meant.
Phantasiarum passant uolitando Chimæras,
Luxuriæq; animas repperire datas.
Deniq; per zuccam Pazzo guidante caminant.
Illic Philosophos, Logicolasq; trouant,
Illic Mendaces chiachiarantes atque Poetas,
Quos apud in prima sede Cocaie manes.

MER-

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI, MACARONICE

XXV. ET VLTIMA.

Concilium Ambitionis.

VSSERAT *Ambitio totam reticere fameiam,*
VNDE *quis attentas subito distendit Orecchias,*
Fetida Tesiphone scorlans bis terq; capillos
Vermi-

Vermificos sic sic primara comenzat, & inquit.

Thesiphone.

Audite ò Baratri, uel nigrida numina mortis
Quantũ iã fecit mea multa fadiga guadagnum,
Prætermittamus Rixas, Cædesq; cruentas,
Cæsaris & Pompei discordia. *Quas ante aduentum Christi, legesq; nouellas*
Roma uolutabat toties sibi facta flagellum.
Sum modo quæ doceo nigrum miscere uenenum,
Nec mea saluificas metuunt Aconita Triacas.
Id pompæ Ambitio facit exercere ~~papalis~~.
Cernite quam laceram cauiatam uertice porto,
Quã spernazzaui per diuisam hactenus urbem.
Romam. *Maxima* ~~Pontificum~~ *libertas, maxima rerũ est*
Pernicies, si quando meã intromittere caudam
~~*Possum, ne sanctis meritis, nutuq; columbæ*~~
~~*Ad sublime sui culmen mouentur honoris.*~~
Tunc nos felices, tunc ingrassamur ab illo
Armento pingui, quem iam Crucifixus ab orci
Faucibus erripuit, persumq; reduxit ouilli,
Ius cædit, rapiuntur opes, Templiq; supellex,
Ambitio superat, Virtus depressa tenetur,
Viuitur ex uoto, sceleri succumbit honestas,
Nostra fremit rabies, nosterq; solutus ab orco
Per sacra liuor edax & Erinnys templa uagatur,
Errumpunt iræ, uerbosaq; iurgia, lites,
Insidiæ, frendensq; odium, mens dedita cura
Vlciscendi, & quam lethali uulnere iacto.
Per me rastra sinunt multi, paleæq; galerum,
Recipe ꝓ præsbiteris. *Accedunt Templo, saturantur pane doloris,*
Atq; Sacerdoti libamina sacra ferenti
Obsequium toties prestant, totiesq; ministrant
Votiuas cæræ faculas altaria circum.
Donec defuncto domino succedere poßint.
Debile sub uasto sed languet pondere corpus.
Nam corpore sui per me delubra patescunt

Semi-

Semiruinatis muris, Altaria squallent,
Vndiq; propatulas demittit aranea telas,
Puluere sordescit pauimentum, nudus & alto
~~*Nemq; crucis ligno suas illa pependit Iesus,*~~
Sic nullo tectas uelamine cernitis Aras.
Iugera lata ferunt fruges, augentq; quotannis
Diuitias implent cellaria munere Bachi,
Grandia tum donis cerealibus horrea complent
Non ut succurrant Inopi, non pane carenti,
Non ut subueniant Viduis, miseroq; pupillo,
Non ut larga manus circum diuina monetam
Expendet calicesq; æris transmutet in aurum.
Sideribus tantum cura est æquare palazzos,
Quid referã quãtas habuit me operãte nouercas
Iusta Diabolicæ Calicutti subdita legi?
His igitur causis alias anteire sorores
Debeo, si quid habet melioris scroia Megæra
Dicat, & Ambitio det præmia digna merenti
Talia parlando residet sdegnosa, nec unquam
Arretrare Comas post terga rafinat, et Angues

Comas, & angues, idest comas anguigeras.

Alecto.

Alecto scorlans ceruicem terq; quaterq;
Errexit centum Colubres, centumq; cerastas.
Non, inquit, solam satis est corrumpere gentem,
Non tua Thesiphone romana pestis in urbe.
Regnauit semper quia spiritus almus ab axe
Stelligero quandoq; cadens operatur, et omnes
Expurgat morbos, rancores tollit, & iras
Pectoribus, tenuatq; fero cum pace tumultus.
Noscite sidere: quid nam speculator Olympi
Sarraffus cecinit Nascetur Iulius ille,
Iulius almifico repletus flamine Cœli.
Quo regnante nihil discordia nostra ualebit,
Nam populis stabunt unita pace sub ipso,
Nasceturq; Leo qui claras undiq; spheras

Prophetia Serraffi. Iulius.

Leo Pontifices.

Mittit

Mittit, & horrisoni demet certamina Martis,
Primatesq́; omnes matura pace ligabit.
Ast ego possem equidẽ tantã prosternere pacem,
Et melius quam tu Romanam perdere gentem.
Totum nempe meis corrupi fraudibus orbem,
Et quanto satius Romam, Romæq́; Senatum?

Ortum, Gibel, & Guelph.

Illa ego quæ quõdam tribus impregnata diablis
Concepiq́; duos natos, retroq́; cataui,
Catare sepi⁹ accipitur ꝓ parere, vt uxor mea catauit filium maschium.
Credite non illos, uelut extat usanza, cataui
Verum postremas per partes,
Hi bene nec nati, bene nec de uentre cauati,
Incepere statim mutuis se sbattere pugnis,
Atque ganassiculas ongis lacerare uicissim
Illos semper ego Serpentum lacte cibaui,
Ac semper feci colubrinas fuggere tettas.
Certabant quis nam seu dextram siue sinistram
Gibilinus, Gelfus.
Siccaret mammam, sibi dantes calcibus urtas,
Quos tandem Gelphum Gibilinũ nomine dixi.
His ego prostraui totum cum fratribus orbem.
Dicite, quid præsens absque illis turba ualeret
Millibus in fraschis partes mõstrãtur utrinque.
Alter uult dextra banda portare penazzum,
Et mõstrat digitũ quo nos spedocchiare solemus
Alter sed contra, pennas fert parte sinistra,
Et digito fidei mortaros lingere paret.
Staiezant calzas seu dextras siue sinistras,
Qui ꝑ trauersum, qui non, uult scindere panem.
Deniq́; non res est tam paruula tamq; uilana,
talia
Qua non comprendant qs Gelfus, qs Gibilinus
His tanta Italiæ diuisi regna superbæ,
His magnas urbes, medias, paruasq́; prophano
Millanus.
His casteluzzos, Villas, paiæq́; Casottos.
His toties semet Millanus, sanguine fedat,

His

His Codros lingit, Neutisq; Papia rebellat, Papia
His formaiatur sub iure Placentia Rnghi, Placentia.
His niueos asmat catanicula Parma Briossos. Parma.
His Regium brillat, frullat, spellatq; Booton Regium.
His rugulat blesos Modenæ sapientia Pandros. Mutina.
His me pinguificat grasis Bologna Coandris. Bononia.
His tenet armigeros sub adrãtib. Imola fullos. Imola.
His male consentit Iocunda Fauentia Scochis. Faentia.
His male Furliuiũ Candraghis obtumet uncis Furliuium.
His Cæsena riat proprios, hilaratq; Leones. Cæsena.
His fumentatur Vandris Rauenna bioncis. Rauenna.
His raro possum Venetam schancare Leenam Venetiæ.
His Patauos (nec me distollit Blusa) relinquo Padua.
His saltat guizzat, sed non Vincentia sambrit. Vicentia.
His Verona tumes, spleumas, ac ore gliasis. Verona.
His gragnit, sed non piscombrat Brixia Mellã. Brixia.
His Bergamaschis præsunt Baricondia surdis. Bergomas.
His quondam Manto fuerat uicina Cremone, Cremona.
His tñ (heu) cur non seducta est Mãtua nobis? Mantua.
His tamẽ (heu) cur nõ potuit uiolare Cipadam? Cipada.
Dixi, sed quid ais de te temulenta Megæra?
Quare uenisti modo sgomentare Senatum?
Dixerat, atq; quater digitos sibi dẽte momordit

Megæra.

Dira Megæra leuans tũc se latrando gridabat,
Totum sturbasti mundum, sed sola Cipada
Restat, & antiquo ueniens de sanguine Mãto.
Ast ego nunc magnam facio rixare Cipadam,
Quæ postquam totas mundi conterruit Vrbes,
Venit ad inferni, Baldo guidante, cauernas,

Comina.

Baldus id ascoltans fleuit, mox intus apertis
Præcipitat ualuis,
Concilium uiso Baldo deforme repenter
Vanescit, gemma non supportando lusorem

Com=

Comparatio.

Quales, quum rubeos rutilans aurora colores
Pandit, & aurata mortales fronte reuisit,
Gregnapolæ fugiunt nolentes cernere lucem,
Et semper gnao gnao stridentes nocte ciuettæ,
Sic tenebrosa cohors Baldo subeunte scapauit,
Nec ualuit rutila rudium comprendere gemmæ
Non radiũ gẽmæ quam Baldus gestat in elmo,
Sed radium gemmæ quã magno pectore portat.
Gemma uoluntatis nulla ambitione tumentis.
Gemma uoluntatis circa uirtutis honorem.
Propterea Ambitio, discordia, prauaq; turba
Confugiunt Baldi gemmam rationis amicam.

Togna.

Manserat hic solus, uacuus tantummodo sedes
Insticit, & forti desquistilat omnia brando.
Dum studet huic operi, facies apparuit ecce
Splendida Seraffi, calua quoq; fronte bianchi.
Qui consuetus erat descendere sæpe sub Orco.
Serraffus Mantinuitq; diu talem securus usanzam
Compagnos Baldi retrouauerat ergo furentes,
Quos ad notitiam cordi, sensumq; reduxit
Quique dimandarant perdonum sæpe uicissim,
Hos ergo Serraffus habet post terga sodales,
Qui uiso Baldo læti mouere cachinnos.
Sodales, nõ plus inimicos. Dumq; illi narrare uolunt sua fata stupenti,
Serraffus cito uanescit comitante Giuberto.
Pizza capellettus remanet, secumq; Rafellus.

Gosa.

Ergo per obscuras tombas simul ire comenzant,
Quisq; ballottina quadam deffendit ab oybo
Sulphureo nasum, quæ suauem præbet odorem.
Quam contra pestem, flãmas, necis atq; uenenũ
Composuit Serraffus eis mandante Cocaio.
Per quem Serraffum reuidentem sæpe baratrũ

Cun-

Cuncta Baronia Merlinus gesta canebat,
Quæ mox scribebat, nec non referebat amicis.

Pedrala.

Ibat Fracassus Comites prior ante sequentes
Vltimus est Baldus, nam captus amore paterno
Vult Marcellinum Cingarinumq; fiolos
Confortare suos, mentis quoq; prendere spassus
De rebus uariis parlabant semper eundo,
Alter Boccalum bertezzat, & alter Auernè
Venturos memorat casus, alterq; recordat
Quid de Meschino Guerrino legerat olim
Dum quoq; Falchetto Cingar narrabat amico
Vergilii sextum mira res, ecce loquelam
Perdit nil parlans, & imaginat omnia præter
Vergilii sextum, nec se parlasse ricordat.
Falchettus pariter quod Cingar dixerat illi
Nescit, & obmutuit fantasticat omnia præter
Vergilii sextum, nec se ascultasse ricordat.
Hircanus cerebro penseros mille reuoltat,
Vult hoc uult illoc, nec quod uult eligit anchum
Castellos fabricat Fracassus in aere multos
Sic sua lingua tacet, si semper muta fuisset
Efficitur mattus Centaurus mille mearos
Mente caminabat perdutq; putando rasonem.
Iam salis in zucca nil amplius Hippol habebat.
Per centum passat sua mens ulupata chimeras.
Fantasticanti Lironus mente tenebat
Sublatos oculos cœlo frontemq; rapatam.
Pizza capellettus ridet, grignatq; Rafellus.
Attamen ignorant si rident siue piangunt.
Ad mutam ludens mouet, ora, manusq; bocalus.
Atq; caput grattat non agrezzante pedoccinio.

Beria.

At Baldus liber labris ac ora solutus
Inter compagnos infesta silentia uidit,

Dumq; suos natos loquitur, responsa petebat.
Sed facti elingues nil respondere ualebant.
Ergo ait, o socii, nil uos parlatis? & unde hoc?
Voltis pro nultis. Nam ueluti Monachi seruare silentia uoltis?
Dicite, respondete precor, uos ergo tacetis?
Nil uestro Baldo nultis parlare roganti?
Sed melius poterat muros audire loquentes.
Qui propter secum cæpit nolendo tacere,
Nec ullt indarnum mutas tentare loquelas.

Comparatio.

Stramballonem. Ad stramballonem sguerzis cum passibus ibant,
Vt faciunt Itali (sumus) omnes sæpe todeschi.
Quando plus cocti quam crudi uina Tauernæ
Gestant in cerebro fumantia supra biretum.
Tunc huius rei Baldus uult noscere causam.
Temma, timor. Precedens alios cossam uidet ecce nouellam,
Pro qua multa satis commouit temma uigorem.
Sub pede quisq; suo sentit mancare Terenum,
Nec iam qua figant Calcagnos Terra uidetur,
Immo suspensi gambas per inania guidant.
Ac nonge stantes alas uolitare comenzant.
Dum parlare uolunt, labiũ tãtummodo menant,
Vt faciunt muti ciliis manibus ue loquentes
Admirabantur, ridebant attamen omnes,
Ac hilari ultu sensu quoque talia sofrunt.
Quisq; suum corpus sentit nimis esse legerum,
Per quoddam uacuum leuiores æthere pergunt.
Carmẽ truncatum. Gaudẽt quod nulla gãbæ strachedine languent.
Immo uolut stipulæ portantur, nescio quo

Pedrala.

Ecce cauernosam rupem spinguntur in unam,
Quæ suspensa tribus Grillis fundamine mancat
Quisq; Grillus erat maior leuitate Bizarri
Hic phantasiæ Domus est repleta silenti.
Aenigma. Murmure, uel tacito strepitu, motuq; mouenti,

Ordine

Ordine confuso, norma sine Regula, & arte.
Vndiq; Phantasmæ uolitant, animiq; balordi.
Somnia penseri nulla ratione moueſti,
Sollicitudo, nocens capiti pharcasticu cura,
Diuersæ formæ, ſpecies, & mentis Imago
Hic ſunt Gramaticæ populi, gentesq; reductæ
Huc, illuc, Iſtuc reliqua ſeguitante fameia
Argumenta uolant dialetica, mille ſophiſtæ
Adſunt Baianæ, proh, contra, non, ita, lyq;,
Adſunt errores, adſunt mendacia, follæ,
Atq; ſolegismi, fallatio, fictio Vatum.

Phantasmæ reperitur tã fœmininum quam neutrum.

Comparatio.

Me reperi (fateor) medium quandoque briacum,
(Quãuis nec modo ſim tutus) uarcare p amplam
Campagnam Godii, quando mage ſcaldat Apollo
Circum circa meum uolitant caput ecce puſilli
Moſchini numero tot quot fert luttus arenam,
Et reparant caldum Teſtæ faciendo Capellum
Quorum percuſſit naſum redolentia uini.
Sic Phantaſiæ Baldum, Baldiq; ſodales
Aſſaltant, intrantq; caput roduntq; cerebrum.
Multas cũ manibus Cingar brãcabat, & illas
Secum ferre cupit. ſed non retinere ualebat.

Briacum, t briacum.

Si Moſchin habeat naſũ inter Achademicos lon ga fuit diſputatio.

Comparatio.

Vidiſti forſan pueros quandoque zugantes,
Velle piare manu ſtantes in pariete Muſcas.
Sed quando pandunt digitos (niſi preſtiter illas
Scaltritas capiant) retrouant zaffaſſe Chimerã
Sic Baldus comites q; manus hincinde menabãt,
Vt phantaſias caperent ſenſusq; bizarros.
De quibus implerat Carnerũ Cingar et Hippol
Pizza Capellettus non ſe ſatiare ualebat
More ſuo (ſtradiotus erat) ſpoliare Maſonem,
Implet Scharſellas, ſaccũ, geminasq; Biſacchas
De Paulo Veneto, de Hiſpani mille baianis,

Proceleuma ticum.

Cingar & Hippol phãtaſtici.

Pizza capellettus Logicus.

Baldus Mosconem brancat, retinetq; Plutonis
Deq; suis Grilis nasum replebat & aures.
Sguarnazzam Scotti Fracassus repperit illic,
Scottus Albertus Magnus. Quã uestit, [illegible] pugnatq; Thomistas
Alberti magni Lironus [illegible] zaffat,
Vult fieri gratus, cunctis, gnarus q; futuri
Scrutator cordis, multas augere richezzas,
Tollere Ceruellum Cornacchis, prendere pisces
Cum manibus, quosdam secũ gestando lapillos
Rifellus melencolicus. Plena Melancolicis humoribus Vrna latebat
Angulo in obscuro, quam nudus uiderat ullus
Sed dum Rifellus considerat, urtat in illam,
Et miser, in moiam se reppert esse cadutum.
Qua propter dubitãdo mori clamabat aiuttum.
Sed clamando nihil sua labra mouere ualebat.
Accurrunt Comites. illum de fonte cauarunt,
Vnde melencolicos fundebat ubiq; liquores.
Hircanus quasdam saltantes per Pauimentum
Carpere saiottas studiat non absq; labore,
Dũq; unã griffat manibus, celer altera scappat.
Fecerat ingentem Pulicum Falchettus aceruum
Quos sacco positus fert alto in tergore secum.
Cocamẽ & cocalus & coconus. Boccalus normas Epicuri nescio quantas
Absq; labore piat, complectitur, inq; Botazzum
Ficcat ne fugiant. stoppatq; tocamine Buccam.

Chimera.

Has inter follas stat maxima bestia, nec stat
Cui caput est instar Montonis uel Capricorni,
Mille manus, ac mille pedes, ac mille uolantes
Fert alas uentremq; Bouis. schenamq; Caualli
Quæ se non caudam Simiæ de retro teneret
Toccaret cœli summo testone solarum,
Cum Ione disponens diuam partire Minernam,
Sed qa quidquid agit cauda mãcãte, lasagna est,
Ducitur ad nihilum, meritoq; Chimera uocatur

Parti-

Parturit hac montes, sed nascitur inde fasolus,
Dumq; Gigas parat fieri fit paruula Mirmix.

Togna.

Hac igitur Baldus ferrum sfodrando Chimeram
Percutit inq; duos pariter uidet esse mezenos,
Integra sed pariter tornat, nec uulneris ullum
Monstrabat signum, fixasq; mouebat ochiadas.
Inde cito, nec sponte quidem remouentur ab una
Phantasma, retrouantq; pedes misisse Tereno.
Quisq; suis gambis propriis ut uadat oportet,
Non plus aspiciunt curas nihilamq; Chimeram
Nec mage parlandi libertas tollitur illis,
Nec quisquã memorat qd nam uidisset adessum
Phantasiæ abeunt quas in Carneria nuper
Ficcarant redeuntq; loco prius unde recedunt.
Sunt tamen hi mediĩ pazzi, mediiq; balordi.

Si fixas, quo modo mouebat, quia & cetera.

Pulchra descriptio phãtasiarum, quæ tandẽ ad nihil redigũtur.

Luxuria

En super interea pratum ueniisse uidentur,
Ex Arborsellis flor umq; nitore plenum.
Candida fragrabant ibi, Lilia septa rosarum
Cingebant Campum, uarios qui miscet odores
Innumeræ Dammæ danzabant undiq; dulces
Dant Cantilenas, plenasq; Cupidine uoces.
Inter eas reliquis formosior una canebat,
Gestans auriferam sublimi fronte Coronam.
Tantum suauis erat uisu, tantumq; petulcis
Blanda oculis quãtũ fuit unquã fœmina mundo
Nunc humilem terræ frontẽ pudibũda tenebat
Nunc lætos madidosq; simul releuabat ocellos,
Nunc effundebat graciles lasciua cachinnos,
Nunc inflammatis animos stimulabat ochiadis.
Obuia currebat uenienti feruida Baldo,
Seq; galantinam totam præsentat ad illum,
Mox quot Compagni sunt tot uenere puellæ.
Hic blandi risus sdegni suspiria dupla,

Hic turpes tactus, cegni, baſamina, luxus,
Plena libidimbus mouimenta trahẽtia mentes.
Hic ſtigans animos ad amorem Muſica garrit,
Arpicorda, Lyræ, Cithare, Flautiq; forati,
Voces humanæ melius quæ pectora captant.

Cauſa ſunt flores & amenitas loci.

Mafelina.

Baldus communi urgetur ſuccumbere legi,
Nãq; fomenta uidet Veneris cauſamq; moduq;
Non apud ardentes flammas eſt paia tenenda
Cœleſtis uiolare [illegible] occaſio poſſet.

Modus, ſunt puellæ ſaltãtes.

Pedrala.

Ergo manum Baldus Reginæ porrigit inſtar
Ballandi, Cingarq; ſuam carezzare puellam
Incipit, atque capit dum Liro feruidus altram
Denique dum cunĉli nimio vexantur Amore
Contremuit cãpagna ſtatim, Pratiq; decores
Auffugiunt ſubito, fontes, & limpida ſtagna,
Non plus apparent, diſcedunt oſcula, luſus.
Mutantur flores in tintas ſulphure flammas,
Mutantur Nimphæ cornutos in dianolazzos.
Mutantur ritus in uerba plena doloris.
Indiq; luce caret locus ille ſeuerus & aſper,
Qui ſonat ut reſonat Mare tempeſtate reuoltum
Incipiunt fremitus uocum, ſtridorq; gridantum
Abiarum, uerſant raucantes nubila uoces.
Hic tantæ flammis Vmbræ cruciantur acerbis.
Quantæ pro fœdo periere cupidinis aĉtu.
Illam quam ſupra Reginam diximus eſſe
Quippe uoluptatem carnis nouere ſodales.
Paret in aſpeĉtu primo formoſa, ſed inde
Efficitur, luĉtus, dæmon, lachrimoſaq; ſtrages
Inde per horrendos cruciatus ire comenzant.
Inſpiciuntq; animas cunĉtas ſimul eſſe gemellas
Squarzabant mutuo crines barbasq; pilabant,
Inuitis labris ſellantia baſia taccant,

Et

Et quæ olim morsu cupiebant suggere labra,
Nunc laniant, rodunt, gustant p melle uenenũ,
Quarũ iã linguæ sunt factæ Rospus & anguis.
Sed maior pœna est qđ amor tam feruidus olim
In crudele odium mutatus torquet Amantes.
Hic genus omne hoũm seu nobile, siue codardũ,
Ad quorum numero stelle, nec arena parantur.
Inter compagnos Baldi fuit unus eandem
Qui timuit pœnam, troppũ quia semper amauit
Alter at inter eos contrarius extitit illi
Qui semper Venerem spreuitq; Cupidinis arcum
Fornaces condunt ibi semper mille Diabli,
Furnos, Furnellos, Bozas, caldaria ferri,
Venturuq; locus signatur singulis almis, Ne hæretic⁹ reputetur.
Ignoret quamuis ea quæ uentura diuol.

Comina.

Ergo quisq; suam fornacem Barro catauit semiruinatã
Semiruinatam uelut est antiqua muraia. quia confes
Singula nam fornax hẽt hoc Epigrãma notatũ fi erant
Quod facinus struit, id Confessio destruit alma. Confessio.

Gosa.

Baldus at inuenta stupuit Fornace profunda,
In qua cum Berta debebat semper aduri.
Ab dixit Cingar, cur fallit opinio uulgum?
Quis non pensasset potius cum Crispide Baldũ
Istic damnari ueluti damnantur Amantes?
Ecce quid æqu⁹ Amor cõiũxit Crispida Baldũ.
Hic lasciuus Amor lasciuos damnat Amantes,
Hic sincerus Amor sinceros laudat Amantes.
Baldus ait, mihi est mi Cingar opinio uulgi,
Et licet hæc speculum nostri denigret honoris,
Summa tamen Deitas ad lucem denique ueram
Prodit Amicitiam ceu nunc de Crispide fecit.
Sed quid de nobis opus est narrare prophanis,
Quando quidem sanctos ẽt mala lingua pmebat

Hyeronimus Bricius. *Maxime Hieronymum dictũ cognomine Diuũ*
Et qui Martini Bricius possesßit honorem.

Carolus. *Quid referã Carolũ Benedicti claustra colantem*
Quem tanquam purum Ioseph, castamq; Susãnã
Crimine adulterij, furti quoq; lingua grauabat
Sed tamen ad finem Calicutti secta ribaldi
Qui dabat accusam Carolo tenuata remansit,
Et Caroli tandem patuit mens candida mundo.
Vnquam nemo suam voluit deffendere causam,
Immo tota cohors ipsum crucifige gridabat,
Tres habuit contra Pilatũ Caipham & Annã.

Vt cõstat in Euangelium Ioannis. *Pilatus dicebat ei, mihi gens tua tradit,*
Nec meruit quid sit uerum cognoscere tandem.
Huncve flagellatum crucifigere fecit & undam
Dimandando manus lauit, uelut esset ab eius
Sanguine uil nocuus sed tantum culpa suorũ est.

Maselina.

Sic ait, ac inter brusantes quæritat umbras.
Tanta Putanarum stipatur copia, quod non
Discernunt animas quas culpa secreta peremit.
Attamẽ heu quãtos quo gens prius esse pudicos
Credidit, aspiciunt illic stridendo cremari.
Maxime non ullos quibus olim cura dabatur
Corrigere alterius mendas, & tradere culpis
Iudicium, sibi met placidis alijsq; seueris,
Hi tamen officij casto sub tegmine tanti
Luxuriæ, solumq; Gulæ, studuere uoraci,
Atq; puellarum comprabant oscula plura.
Dantes ducatum per basum quodlibet unum.

Pedrala.

Rogantes interogantes. *Luxuriæ risu cruciatur demq; Baldus*
Vult exire, uocat socios, qui flammea sparsim
Per loca girabant animarum multa rogantes.

Signacula, uestigia. *Conueniunt, exire parant tamen hostia nusquã*
Apparent, nullaq; uident signacula Portæ.

Bal-

Baldus naturæ sdegnosus fronte rapatur,
Nam uult ire foras, nec eundi forma trouatur
Huc illuc properat, nigras interrogat umbras,
Respondetur eis, nostrum cercate Minossum
Confessatores, sine, quo mihi credite portam
Quæritis indarnum, dextræ uos ducite parti,
Cernite de longe faculas uomitare Torazzũ,
Illac confessat Minos almas igne brusandas,
Illac egressus patet huius flebilis agri
Illico campagnam gressu celerante trapassant,
Turronemq; adeunt ignem uentumq; uomẽtem.
Hic ferri portazza stetit, quæ detegit Antri
Boccazzam scuram buso sub monte cauatam.
Non timet ingressum Baldus, uult primior esse.

De Cerbero.

Cerberus en triplici patuit testone cagnazzus,
Qui plenum uariis ex ossibus impedit Antri
Limen, et impauida stat custos fronte cauernæ,
Quando uidet socios hirsuto tergore saltat,
Cumq; rebufatis illis baubare comenzat.
Post baubamentum dentes grignare frementes,
Gutturibus latrans nigrũ tribus euomet oybo,
Duxerat & fodro Baldus stãs firmiter Ensem.
Compagnos q; iubet limen transire cauernæ.
Sic faciunt, ast ipsa uolens prohibere tricolla
Bestia passagium, currit boccare Lironem.
Baldus ad ingentem distorchiat ense rouersum,
Nil taiare nequit uelut esset ligneus ensis,
Mox desperatos colpos menare comenzat,
Donec eum terræ stratum liquere flaccum.

Togna.

Ergo trapassarunt omnes custode domato,
Vt confessorem possent cattare Minossum.
Pizza capellettus scortam facit ante sodales,
Boccalus medio stat semper in agmine siccus:

Nō procul excedunt, quod quidā saltat ab antro
Buffonus stultusq́; magis, magis īmo famatus.
Obuius accedens partes monstrando pudendas.
Ipse caualcabat bastonem more putini,
Cumq́; manu leua brenam bastonis habebat,
Sed dextram cannā parens giostrare ferebat,
De panno longas aures, stuppaq; piena
Distendit, similisq́; retro stat pendula cauda,
Consutumq́; tenet strepitosum quæq; sonaium,
Saltat, et inde facit manibus pedibusq́; morescā
Et porgens dextram Baldo danzare comenzat,
Baldus gentilis ridens nil denegat illi,
Secum danzando sequitur qua parte menatur,
Sgregnabant omnes optantes cernere finem,
Nil parlat stultus, sed atezat sæpe cadendo,
Quem leuat e terra, nec ad altrū tēdere, Baldus,
Namq; leuabatur uix ille, cadebat & anchum,
Duraq́; frangebat (sic dicunt) saxa quaderno,

Zucca.

Post curtum spatium retrouarunt deniq́; zuccā,
Grandilitate parē Montagnæ Valcamoneghæ,
Quæ toti mundo potuisset fare manestram.
Ad latus ipsius zucchæ stat grande foramen,
Per quod cū stulto Baldus comitesq́; subintrant.

Logici.

Ista quidem zucca est animabus plena togatis,
Quas quōdā logicos reputarunt esse profundos,
Ast ammiserunt cerebrum per mille baianas.
Aut homines asinos dicunt, aut esse Cauallos,
Extinguiq́; sitim iactarunt carne salata.

Vtrum.

Inter eos stabat uir quidam corpore duplex,
Qui sustentatur binis tantummodo gambis.
Dicitur hic utrum, dubiosis sensibus implēs, (lāc
Hereticosq́; facit, negat hanc ꝓbat hūc tenet il-

Et

Et sibi met diris semper dat uerbera pugnis.

Philosophi.

Post hæc Mattus eos portam conduxit in unã.
Introeuntq; scolam sapientum philosophorum.
Illic Astronomi, Magici, Medicíq; periti,
Illic Entisber, Ferabrich, Auerois, Ocham,
Illic Burleus, Strodus, Simplicius, Hermes,
Illic Auempace, Themistius, & Theophrastus,
Illic Porphirius, Xamolsides, Abaris, illic,
Albumasar, Manae, Gersonides, Aba Ioannes,
Arcazel, Alchindus, Damigeron, Aboli, Zael,
Dardanus Aboasar, Zoroaster, & inde Charon
Milleq; philosophi quos nescio tradere menti, (das

Poetæ.

Sunt quoq; (nescio qui, sana sine mente Poetæ)
Qui partitales patriæ, propriiq; Tiranni,
Compleuere libros follis, uerisq; bosiis.
Sed quales habeant pœnas, audite Poetæ,
Vt quoq; vos tantas schiuetis fingere frappas.
Sunt ibi diaboli numero tres mille vel vltra
Iugiter officium facientes Herbolatorum.
Quæq; suo proprio subiecta est alma Diablo,
Qui dum cõplet opus stat altam supra cadregam.
Vndiq; dant gridos veluti gridare solemus,
Quum dentem nobis guastum barberius extrat
Nam cum lancettis, uncinis, atq; tenais
Quisq; canat dentes nũquãq; cauare rasinant.
Quottidie quantas Vates fecere bosias,
Quottidie tantos opus est ammittere dentes.
Sed quo plus strepant illos, plus illico nascunt.

De Durante.

Inter eos igitur Cingar cognouerat unum,
Nomine Durantum, qui dũ cecinisse Leandram
Se iactat, doctis sbeffatur ubiq; poetis,
Ardimentum habuit (quamuis magrissime cãtet)

Orlandus. *Magnanimo Orlando præponere gesta Rinaldi.*
Rinaldus. *Perq; gulam mentit, quod sic scripsisse sbaraffas*
Turpinum, nec opus Turpini uiderat unquam.
Composuit quendam (quem nolo dicere librum
Sed Scartafazzum) nomen ponendo Leandram.
Cui dignum fecit noster Serraffus honorem,
Namq; sigillatus cæra fuit ille culina.
Heu quales streppos misero dabat ipse Diauol,
Sgretolare suas audiebas longe ganassas.
Cingar compatiens fecit restare Diablum,
Durantumq; rogat, quare sic absq; rasone
Orlandum biasmat, nimium laudando Rinaldū.

Responsio Duranti balbutientis, sic enim dicere uoluit.

Ille sed anulsis pro dentibus, oreq; balbo
Respondet, quo iam pacuerunt futa ialdi.

Quoniã placuerunt furta Rinaldi.

Sic ergo, quicunq; volunt preferre Rinaldum
Orlando dicam quod amant hi furta Rinaldi.
Namq; procul dubio fortissimus ille Senator
Romanus, Brauæq; comes Orlandus & armis,
Et sensu, & meritis superasset mille Rinaldos.
Non tamen alta quidem cõdẽno facta Rinaldi.

Prophetia.

Astueri Auctores Orlandum preposuerunt.
Ac in venturo præponent tempore uates.
Maxime Boiardus, dictusq; Maria matheus,
Plus sentimento, facili quam carmine, diues,
Alouisius. *Surget Alouisus tuscus, Franciscus & orbus,*
Franciscus. *Magnus Ariostus, laus, gloria, palma Feraræ,*
Tẽpore mancus erat Petrarcha carmine sed nõ.
Inueterata nocet laus nobis sæpe modernis.

Virgilii Laudes.

Baptista. *Mons quoq; carmellus Baptistæ versibus altis*
Iam boat, atq; nouum Manto fecisse Maronẽ
Gaudet, nec primo præfert tamen illa Maroni.
Namq; uetusta nocet laus nobis sæpe modernis.
Pontanus. *Splendet in altiloquo Pontanus carmine, stellas*

Dum

Dum canit, et ſeptem quos ambit ſignifer orbes,
Dũ monet Agricolam quo purget tẽpore citros,
Nõ tamen æquatur uati quem protulit Andes,
Namq; uetuſta nocet laus nobis ſæpe modernis.
Exiet Archadicus per ſdruzzola metra libellus
Nazzari, quo prata, greges, armenta capellas.
Paſtores q; canet ſiluas, Magalia Nimphas, Nazzarrus.
Chriſteidan poſt hæc cantabit dignus Homeri
Laudibus, at cædet uati quem protulit andes.
Namq; uetuſta nocet laus nobis ſæpe modernis,
Tu quoq; magniloqui ſublima poema Marulli Marrullus.
Non erit æquandũ Vati quem protulis Andes.
Edidit Armeniden nec qui ſub ueſte Cuculli Raphael.
Nec Zachariæ, nec multi deniq; Vates Zacharias.
Aequiualent noſtro Vati quem protulit Andes,
Nãq; uetuſta nocet laus nobis ſæpe Modernis. Bembus.
Materies Aſolana graus ueniet quoq; Bembi, Thibaldeus.
Metra Thibaldei, Seraphini, Cornaq; Zani, Seraphin.
Modena Pamphilico de Saxo multa cauabit, Corna.
Quos tñ eſſe pares Danthi, lepidoq; Petrarchæ
Secla negant, nã ſola datur laus magna uetu-

Concluſio.

(ſtis

Nec Merlinus ego, laus, gloria, fama Cipadæ,
Quamuis fautrices habui Tognamq; Goſamq;,
Quamuis implem totum Macaronibus Orbem,
Quamuis promerui Baldi cantare bataias.
Non tamen altiloquis Tiphi Caroloq; futuris Tiphis.
Par ero, nec dignus ſibi deſcalzare ſtiuallos, Carolus.
Non tamen hanc zuccam potui ſchifare decẽtẽ,
In qua me tantos opus eſt nunc perdere dentes,
Quãtos Roma uiros nũc optinet inclita ſanctos.
Religioſorum mores quot habentur honeſti,
Quot ve forum iuſta doctores lege gubernant,
Quot duas habitat matronas integra Pullas,
Deniq; quot ſanctæ gentes urbesq; Romagnæ,

Aut

Aut Lombardiæ Toſcanæ, aut totius orbis.
Tange peroptatum Nauis mea ſtraccula portū
Tange, quod ammiſi logīqua p̄ Aequora remos,
Immo probos uitæ mores, breue tēpus, & annos
Scripſimus, ad ueniam propero ſi ſcripſimus ulla
Forſitan auditu male conſona, parcite quæſo,
Et iam confectus ſenio, Terræq; recuruus
Corpore deſtituor, Vitæ quoq; cædo ualete.

Phantaſiarum Merlini Cocaii
Volumen explicit.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI

PROLOGVS IN MOSCHAEAM PVERILI TEMPORE COMPOSITAM.

De Mantua.

NVPER ego noſtra paulo digreſſus ab Vrbe.
Quam celebrem toto fecit in orbe Maro.
Octa nactus eram cupidis adamata poetis,
Retro & curarum manſerat orba domus.

Nil arduum uolenti.

Ad liquidum Benace tuo quem parturis Amnē
Gurgite me longum ſed leue traxit iter.

Mintius

Mintius hic torto fluitat per saxa meatu
Effrenis q; leues non gerit unda rates.
Concitat insanos decliui margine fluctus.
Donec te latis Mantua cingit aquis.
Illic tuta sedes non expugnabilis ullo
Marte, Bianoreis nunc quoq; clara uiris.
Vnanimem claudunt illustria mœnia plebem,
Semper abundanti semisepulta lacu. Laus Vrbis Mantoæ.
Vna fides populi quouis sub principe durat,
Aspidibus procul est atra Megæra suis.
Seditio, qua nulla carens Vrbs incubat armis.
Hic tantum paci succubuisse dolet.
Nunc quoq; Tiresiæ remanent uestigia Vatis,
Mantua quid faciat si petis illa canit.
Illa canit Vatum non paucis plena cateruis.
Soluit & ad scenæ longa Theatra iocos.
Materno defert Infans de uentre poesim, Nascuntur poetæ.
Vagit & innatos balbula lingua sonos.
Qui canit Heroum memori tradenda libello
Tempora quem Clio Musa fauore præit,
Qui sibi Melpomenen sua flet dum fata seuerã
Conciliat tragicos exululando sonos,
Comicus emeritis prosœnia sistere ludis
Crederet, & plausu discutienda malo,
Ad sua ni facilem sentiret uota Thaliam,
Omnia tunc petulans ora cachinnus habet.
Rosida pastores gregibus tondentibus arua
Certatim Eutherpe sponte sedente canunt.
Corticibus cedunt memorandus semper amicas
Vndiq; dat modulos tibia pressa leues.
Credite Parnasum neglexit Apollo bicornem,
Credite non ultra phocidis hausit aquas.
Ille sui curat patriam gentemq; Maronis,
Inq; poetarum principis urbe sedet.
Clamat Io Pæan pariter Iuuenisq; senexq;,
Cinctuq;

Cinctaq; Daphnæo tempora crine ferunt,
Aurea Vergilij flores simulachra decorant,
Et Vati peragunt annua festa suo.
Mars procul excesit, securis ocia dantur
Mentibus, & placidæ concrepuere lyræ.
Ipsius in laudes Vrbis furor exit ergo,
Sed Clio fuerat tunc rogitanda mihi.
Heu quid surdidulas auellit protinus aures.
Prævaluit solito nec furor ire pede?
Ante pedes humili proiectus apollinis ore,
Cur suetum, dixi, carmen Apollo negas?
Me ferus aspectu trepidum despexit acerbo,
Mox ait, audacter me quoq; stulte rogas?
Dixit, & adductum pharetratus corripit arcũ,
Et lateri legitur certa sagitta meo.
Vt fugit ante leuẽ memoralis Capra Dianam,
Aut lepus a rapidi morsibus acta canis,
Sic miser euasi durum per inhospita Phœbum.
Et qua cælarer nullis adulta fuit.
Voluebam quæ causa mihi commouerat illum,
Qui daret haud solitas tendere posse uias.
Illius heu frustra doctas captare sorores
Speraui, ac multa laude tenere polos.
Nil fuit euigiles studio concludere noctes
Postquam tot menses abrogat una dies.
Ergo qua uolucri prorumpit Mintius alueo
Deueni, lachrimis creuerat ille meis.
Inuitas mihi multa salix tũc prestitit umbras,
Inuito quoniam tunc mihi uita fuit.
Nec mora fit, succincta procul uenit esse puella
Auratas zephiris sparserat illa comas.
Fulta latus pharetra tergo retecerat arcum,
Voce manuq; dabat carmina iuncta lyræ.
Ardentis Daphnen cantabat apollinis ignem,
Laurea quæ dempto fine comata uiret.

Fuit pro affuit.

De lauru sẽ per virenti.

Insuper

Insuper hac dignos recinebat fronde poetas.
Per quos iam pridem maxima Roma fuit.
Vergilium sensi quod Homerum laudibus æquat
Parnasi geminum cæpit uterq; iugum.
Agmina despiciunt Vatum spectantia ab imo
Collis, & exultant non habuisse pares.
Phœbeis quanto cædunt fulgoribus astra.
His tanto Vatum cædit in ausa cohors.
Non tamen exiguis affecit laudibus illos
Sectantur lento qui pede Vergilium
Tunc ego quare odium patiebar Apollinis ore.
Hæc igitur Nimpha causa ferente fuit
Nescio quas reperi musas, turpes ve sorores, De macarronicis intellige.
Nescio quæ turpi carmina uoce canunt.
Limpida pegasidum uiciaui stagna prophanus,
Totaq; sunt limo dedecorata meo.
Hinc furor, hinc ira est, hic indignatio Phœbi,
Ad quem me fecit quæq; camœna reum.
Nec mora, stratus humo, mediatrix sis bona q̃so
Clamabam facilis demitur ira Dei.
I, modo respondet, nos i modo sperne camœnas,
Dixit, & obtrusa sustulit aure pedem.
Protinus intumuit nostro sub pectore uirus,
Nec Phœbo, dixi, nec tibi subictor.
Inde furens plectrum rupi, stipulāq; resumpsi.
Hos co menzauit Piua sonare modos. Hactenus breuiter pro facilitate Vocabulorū nunc autem luciditate indigent. Prorūpit poeta in initio proponendo.

GRANDIA *Muscarum formica rumq; canamus*
PRAELIA *crudeles marte stigante brigas.*
SCVRVS *Apollo suos abscondit alhora Camallos.*
Non potuit tantum namq; patire malum.
Omnis per circum Tellus sbattuta tremuit,

Parua

Cagarola ꝑ timorẽ pro uocatur, interdum pro ipso timore accipitur. vnde Auicẽna. Mortis ab infirmo debet cagarola uetari.

Parua super cœlos nec cagarola fuit.
Pochum mancauit quin mortus ab axe tomaret
Iuppiter herculeam ualde gridabat opem.
Pro bombardarum scappauit Luna rebombo,
Excusamq́; Ioui fecit abire foras,
Aequora tunc etiam sbigotentia signa dederũt,
Atq; spauentosas summa tulere faces.
Quattuor ad partes Mundi brusare cometas
Vidimus, & longas discauiare codas,

Coda & cauda diferunt. uide Solinũ

Muscarum clamor, pulicorum stractio, Trumbæ.
Tamburri summos sbigotiuere polos.
Ceßent antiqui ueteres sbaiafare Bataias,
Nam talis nunquam Guerra ueduta fuit.
Grandis erat fateor Troia cascante Macellus,
Quando Cauallazzum gens oselata tulit.
Equiparare tamen sed quis præsumpserit istis,
In quibus heu quanta stirps pulicina ruit?
Innumeri pulices, Cimices culices perierunt.
Sanguine pro quorum sidera rossa micant.

Inuocat.

Quæ dabit altorium mihi Guerras Musa canẽti?
Blanditias sperno perfida Clio tuas.
Te schioppare quidem uideo ni tradis aiuttum,
Attamen incago teq; tuasq́; lyras.

Incagare & petezare ꝓ nil curare.

Vade in maloram, atq; tuo succurre Maroni,
Canzones quoniam recte peteze tuas.

Socorsũ, detraxit litterã c, cã abreuiationis.

Tu mihi sola placẽs poteris dare Togna socorsũ
Strictaq́; sub cubito det tua Piua sonum.
Si mea schionfabis gaiardo uela sirocco,
Vltra caribdiacas Cimba nodabit aquas.
Tu quoq; sis presens, ueniasq́; in pressa Comina
Vosq́; poetissæ macronicesq́; Deæ

Ladinus bergamasche.

Vngite quantillum fresco mea labea botiro,
Per quem ladinior uox queat ire foras.
Salsigeram toltam persutto ferte brasolam,

Quæ

Quæ super ardentes sit bene tosta brasas.
Post hanc de caneua Bacchi spinate Vasellum,
Hæc est carminibus digna benanda meis.

Facilis latine dicitur.

Narrat.

Vrbs est in Pulia quæ nunc Moschea uocatur
Nobilis, & Romæ se putat esse parem
Hic mercantiæ portis trafegantur apertis,
Nec tantas cumulat forte Milanus opes.

Pulia é Prouincia moschis abundans.

Quid Bregantinis Veneti großusq; Maranis
Agaricum, zuccar, mel, Cassiamq; gerunt?
Quidve zenouesus loca per longinqua caminãs
Maiores alijs brauas habere rates?
Quid Florentini merces comprando fatigant,
Viuere qui nequeunt absque Lyonis ope?

Bregantinꝰ & Maranus sunt Nauiũ genera.

Sed Mercantiam totis Moschea per oras,
Mittit, Nam Muscæ littora queq; colunt.
Vndiq; Musca suas fert alas, undiq; uiuit,
Musca per Hispagnam, Musca per Italiam.
Musca per Hirlandam, Guascognã, Musca p altã
Vadit Alemagniam. per Scociamq; uolat.
Per totas Asiæ discurrit Musca Masones,
Tartaricum passat Musca latina Mare.
India præcipue Muscarum plebe superbit
Illic sol magno namq; lusore brusat,
Musca tamen septem non uult habitare Triones
Quo plus sol ardet, plus bona Musca godit.
O, quantum locus est infelix, atq; dapocus
Qui sine Muscarum uiuere gente patit.
Non ibi nobilitas, non sanguis clarus habetur
Nobilium quoniam practicat illa casas.
Non Dux, nõ princeps, nõ Rex, nõ demiq; papa,
Mangiaret ni fiet Musca galanta comes.
Immo platellum uix coram Rege scuderi
Presentant. subito fercula prima capit.
Vixq; falernaco repletur Tazzia uino.

Lyon est ciuitas Fraciæ quæ & Lugdunum appellatur hic Florentini mercadante sunt.

Laus Muscarum.

Se

Se iacit in dulci gurgite Muſca prius.
Et licet hic moriat, tñ hæc mors uita uocãda eſt
Nam ſemet Bachi flumine ſponte negat.
O bellam ſozam mortis, quam muſca trouaſti,
Non dolor in ſimili morte, ſed humor apũ eſt
Soldati cupiunt in guerris fundere utam,
Tu tamen hanc ſortem mortis habere cupis
Non metuis celſum Regum diſcurrere frontem
Et reginarum labra polita baſas,
Ergo laudanda eſt totum Moſchea per orbem,
Progeniem quoniam mittit ubique ſuam.

Comina.

Sanguileo rex Muſcarum.

Starat in Imperio Muſcarum tempore longo
Rex qui Sanguileo nomine dictus erat.
Vrbes, Caſtelli, Ville, & Naues, optime ſunt cõditiones Potentatum

Tercentas Vrbes, Caſtellos mille regebat,
Innumeras Villas, innumeras q; rates.
Lauacchio ſchitata, imo fædata.

Ergo ſublimen dum ſtabat ſupra cadregam,
Intra Senatores, Muſca ſtafetta uenit.
Smergolat, Vociferatur

Anxia pro curſu, nigroq; ſchitata lauacchio,
Et (quod prius erat) ſanguine tota rubet.
Squaquarare, frui. Prodezze. Muſcarum.

Illa ſpauentato uultu ſe portat auantum,
Smergolat, & Regis proruit ante pedes.
Heu q d hac indarnũ, clamat, Rex ſede ſuperbis
Heu quid non, heu quid, non tua fata uides.
Heu heu nil prodeſt lautis ſquaquarare triũphis
Splumatosq; ſuper nocte iacere thoros
Heu mala pinguenti caricas mangiamine mẽſas
Heu male ridendo mollia uina bibis.
Heu male zaninos itis cazzare fabarum,
Heu male dat ſchenam magra caualla ſuam:
Fruſtra ſbercigeros oculos habitatis Aſelli,
Fruſtra uos paſcit ſtizza gratata cane.
Sic iuuat heu dulces roſtro ſuciare bognones?
Sic iuuat heu cruſtas lambere francigeras?
Sic iuuat excalzas nulla rodere gambas?

Sic

Sic iuuat eiusdem sæpe lecare bragas ?
Tenditis heu panzam lombardis pascere quais
Nulla potest uestros merda cauere canes.
Non est iste modus quo Rex tua libera gens sit,
Non est iste modus quo tua Regna manent.
Nan est iste modus quo nostros frangimus hostes
Non est iste modus fortificare domos
Tu memorare potes exemplum Sardanapali Sardanapali uita.
Cuius uita fuit broda, libido, gula,
Inter fœmineas acies asinaliter usus,
Nescuit pugnæ tempore quid faceret
Vulnera spadarum non osculæ sunt mulierum. Notandum.
Scutaq; fœmineum credit esse latus.
Ammisit regnũ, et (quod plus) ammisit honorem.
Fœmina costumis, nomine uixit homo.
Lamentabatur nimium pesare corazzam,
Et nimis in testæ quod grauis elmus erat.
Quando caualcant nũc hac, nunc pendidit illac
Et pectoralem credidit esse briam.
Gobbus ad arzonem palmas atacabat utrasque
Non uir, sed plenus stramine saccus erat.
Centum staferi stabant incirca cauallum,
Et ne cascarat brachia larga dabant.
Sed quando sensit trombas taratanta sonare,
Territus impleuit se latitando bragas.
Mox armaduram stracco de corpore traxit
Solus & errabat flendo per omne nemus.
Tandẽ aliquã formã pẽsans monstrare uirilem Sardanapali mors.
Cum proprio panzam fodiit ense suam.
Ecce tibi sortem reminiscor Sardanapali.
Alter ni caueas Sardanapalus eris.
Tu stas Sanguileo panzam graffare dauerum,
Et nescis populi fata cruenta tui.
Proiice regalem mantellum, proiice sceptrum
Vadat & in centum fracta corona mica.

Indue

Indue lugubres, decet has funebria, cappas,
Reginæq; tegat nigra ueletta caput.
Inclusa de summis caschent spalleria muris,
De fundo ad cuppos sit nigra tota domus,
Vt desperatus Stigias domanda sorores,
Implentur populo tartara cuncta tuo.
Implentur populo cui nullum mittis aiuttum,
Implentur populo quem prigolare sinis.
Rex Formicarum (uix heu tibi dicere possum)
Rex Formicarum teq; tuosq; ruit.
Septem mille quidem longo certamine muscas
Fudit & in pertu muscuit igne rates.
Ragnifuga Muscarum dux. *Ragnifugam nostrum caporalem, carcere trusit,*
Quem supra furcam colla tirasse puto.
Artelaria nihil potuit sboccare balottas
In medio quoniam lacte negata fuit.
Stafetta mo ritur. *En ego mortales accepi quinq; feritas,*
Pro quibus en suso sanguine uita fugit.
Pedrala.
Paradisus ocharum. *Sic dicens animam tiratis calcibus efflat,*
Abditus ocarum quem paradisus habet,
Talibus auditus Rex magna ad astra gridorem
Laxat, & aurato saltat ab axe Throni.
Qui ueluti mattus sibi tundit pectora pugnis,
Ac proprio sanctas squarciat vngue togas
Muscarum subiti clamores attria complent,
Totaq; palmarum plausibus Aula tonat.
Accurrit tota Vrbs, densatur ubiq; palazzum,
Constabat tanti nec bene causa mali.
Ecce maritatæ squarzato crine puellæ,
Quæq; suum rauco clamitat ore uirum.
Ecce vocant patres natos, fratresq; sorellæ,
Communis uidua crescit in urbe dolor.
Interea centum Regem cæpere Vasalli,
Quem stramortitum præstiter inde ferunt.

Non

Non tantus Romam strepitus sotosora hutauit,
Quando ruit Bruti Iulius ense ducis.
Nec noua Carthago cordoium tale prouauit,
Quando se propria fudit æliſa manu.

Brutus interfector Cæsaris.

Goſa.

Ergo ſuper uolucrem shalzauit fama cauallum,
Nec trombam frifolo ſpiccat ab ore cauam.
In motu cilii compleuit mille mearos,
Nulla datur ſtracco ſpelta uel orzus equo.
Per mundi totos id trombezando paeſos,
Donec ea ſenſit Scannacaualla procul.
Ipſe Tauanorum populos regit atq; gouernat,
Et ſua Damma ſoror Sanguileonis erat.
Non ſtetit ad badam, Cugnati fata ueretur,
Et Cantarellis ponere frena uhet
Nam cantarellas ſolitant equitare Tauani,
Quarum cullatas aurea harda tegit
Illico tota cohors poſt curſum Scannacaualle
Proſequitur celeri quo pede calcat iter.
A tergo ueniunt Cariazzi trenta feroces,
Quos ſcharauazzos nomine dixit Adam.
Semper colla ferunt ſonitantibus alta ſonais,
Valiſasq; graues in ſua terga gerunt.
Vnius in mancum menſis uenere debottum,
Impleuitq; zures uox gemebunda ſuas.
Scannacaualla madet lacrimarũ fronte maſellas
Quum ſua tam meſtos audit orechia ſonos.
Ad cortem ſubito ſtaffam retinente fameio
Deſmontat, Salæ ſcandit otanta gradus.
Ecce uenit drentum populo iam uſtus ab omni,
Quo magis horrentem uox ferit alta Iouem.
Ducitur in camerã, uix pro plãgoribus audit,
Ac ubi Sanguileo rex erat, intus abit.
Qui tunc quantillum repoſatus lumina drizzat
Mox roſa quem lectu ſurgere fecit aqua

Scannacauala la Tauanorum rex.

Cantarellæ, Mantuanice pampognæ dicuntur.

Scarauazzi, sũt cariazzi

Scanna

Scanna caualla grauem simulauit fröte piantum
Calcatis q; bono fletibus ore loquit.
Togna.
Quo nam sanguileo prudentia uestra receßit?
Quo mens tam magnum quæ regit Imperiũ?
Non est iste animus Regis, nõ sceptra tenentis,
Non est hæc simili danda Corona uiro,
Tamitis Cirus. Si lagnasset enim Tamitis Sæua fiolum,
Hanibal. Scampasset Ciri gens q; caput q; necem.
Hanibale mortos si tantos Roma Barones
Fleuisset, staret non petra supra petram.
Notandum. Spauẽtãt animos lachrimæ, muliebris usanza est
Quæ lachrimis causa qualibet ora madet,
Nos quibus imposuit mentem Natura uirilem.
Fortunæ praua quid sbigotimur Auæ,
Iuppiter ardenti si terras igne brusaret,
Quid ni? summamus prælia contra Iouem.
Seu phas siue nephas debemus regna tueri,
Nõ tamen ut lachrimis, sanguine sed proprio
Exemplum Aeneæ. Troicus Aeneas patria ruinante, quid egit?
Quærebat ne aliquo se latitare buso?
Aut pulchram Vxorem brazzis currebat apertis
Stringere, uenatos, decreptumue patrem?
Verum pro patriæ uitam contempsit honore,
Irrust in mediis hostibus ense ferox.
Ablatiuum pro accusati uo. Fecit quod potuit, donec strachedine lassus
In spallam tolto patre per arma fugit.
Semper constantes animos in corde locabat,
Quamuis tot ferre sortis inique mala.
Strachare fortunã maximum est. Fabricondo is pro ædifico. Iam non sors illum, sed sortem subdidit ille,
Spreuit & insidias quas mala Iuno dabat.
Despectu tamen ille suo fabri condidit Vrbes
Et sua perpetuo tempore fama uiret.
Diuersos alios possem contare ualentos,
Quorum scriptores gesta dedere libris,
Sufficit

Sufficit Aeneam nobis posuisse dauantum,
Eya cito nostram iam remouere doiam
Cessent plangores, & squarciamenta capilli,
Per luctum uitam mortus habere nequit.
Sunt sunt Muscarum, sunt uendicanda flagella,
Formica est nostro Marte petenda cito.
In punctо mittam sexcentos mille Tananos, Longa experientia optimos facit sol datos.
Quos fecit fortes longa bataia uiros.
Pars equitans usat curuas portare balestras,
Pars grossos alio more caualcat Equos.
Pars pede sert piccas, pars implet puluere schiop
Sbombardatq; meũ per mare multa ratis (pos
Ergo Senatores uos omnes state lieti,
Consilium populo quod datis, accipite,
Quando lugetis, luget quoq; cætera turba,
Quando ridetis, ridet & illa simul.
Prudenter uestro Regi prestate reparum,
A nobis gioiam non capit ille pocam
Copia Muscarum si bello tanta moriuit, Gioia pro gaudio posita est.
Quod superem vulgus, ponte ne pereat.
Talibus exorsis animi fugiere balordi,
Inq; suo primo corda stetere loco.
Vergognantur enim lachrimis imitasse puellas,
Et sic maturum deposuisse uirum.
Postquã Sãguileo ter strinxit Scannacaullam,
Concilium sala congregat in media.
Sic, inquit, sic alta ferunt, sic alta comandant
Numina, sic fortis dat rota circuitum.
Scannacaualla suo nos multum consolat ore:
Datq; suus grandem sermo politus opem
Dicat consilium pensatum quisque salubre.
Quod stet maioris partis in arbitrio.
Nec nos affectus nati fratrisq; patrisq;
Vincat, sed patriæ respicietur honor.
Ragnifugam cæco formicæ carcere stentant,

Quem scitis fortem martis in arte Ducem
Illum constitui postquam sprauero Statum
Regem, bastardus sic licet ille meus
Non id guardantes possanzam cernite uastam,
Cernite quas pulica fecit in arce prouas
Quando fracassauit pulicorum ter duo mille
Fugiit & nullo Caganiellus ope.
Caganiellus enim Pulicorum maximus est rex.
Ragnisughæ forzas non tulit ille mei.
Scitis & in cutica quando duo mille pedocchios
Brusauit superos igne tocante polos.
Xersis in armata si Dux tunc iste fuisset,
Grecia non illum preciptasset aquis
An dux perdendus talis? non qualis in orbem
Musca fuit postquam nostra Genia manet.
Parlamẽta igitur uadant, ueniamus ad arma,
Muscas armari bandus ubiq; uolet.
Cum centum magnis trãsibimus Aequora fustis.
Quælibet est uirdæ Scorcia longa fabæ.
Dixerat & sedit fiat clamante Senatu,
Fiat quod noster Rex cupit atq; iubet.
Voce fauet populus, benedicunt Scannacauallã.
Vnaq; cunctorum mens q; fides q; fuit.
Mittuntur cunctas in partes illico Bandi,
Currit & ad iussos quæq; Stafetta locos.
Contra formicas odium crudele citatur,
Illarum pasci uelle cruore bꝛauant,
Hic iurat patrem alter uindicare fradellum,
Atq; uolunt spadas sanguinolare suas.

Explicit Liber primus
Moscheæ.

MER=

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI MOSCHEAE

Liber Secundus.

IVPITER astrigerum iam halte gure scabellum.
SENSERAT, & pauidos mirat in ore Deos
Quid tremat, exclamat, cœlū? qd nutat Olympus
Sidera quid uideo puluere tincta nigro?
Nūquid adhuc ueniunt nos assultare Gigantes?
Nunquid mortalis gens mihi bella mouet?
Ferte citò fulmen, mortalia cuncta brusabo,
Humanum, quam nos, malo perire genus.
Mercurius dixit, pro nobis nulla parantur
Prælia nec contra, lis aliunde uenit.
Inter Formicas & Muscas nascitur ingens
Garboius, per quem sbilzet ad astra cruor.
Nullus presumat diuum, seu nulla dearum
Crudas Muscarum cernere uelle brigas.
Nam bombardarum scocatio quando tronabit,
Credite uos faciet rumpere colla zosum.
Iuppiter extimuit, solem restare comandat
Qui strigiare suos tempus habebit equos.
Neptunus quoq; rumorem sub gurgite sensit,
Itq; sua in fundo tota rouersa domus.

Garboius ō quædam cōfusio nocum discrepantium. unde Cicero. Nec paratus inter Senatores Garboi? inoleuit.
Sbilzare, p ualde sluere.

Concurrunt trepidæ Nimphæ, Diuiq; marini,
Qui fugiunt ueluti grex fugit ante lupum
Quis Diuuol, ait Neptunus, trentaq; para
Tam cito compellit uos scapolare uiam?
Aeolus absq; mea nunquid Rex ille saputa
Per mare Garbinos laxat abire suos?
Eya agite sæuum spacianter ferte Tridentem,
Aeolus hic audax est aliquando nimis.
Triton respondet, non est rex Aeolus iste,
At zenzalarum multa Carina nodat.
Sunt forsan numero grandes octanta Galeæ,
Quæ in Regis uadunt Sanguileonis opem.
Neptunus raptim tali sermone tasiuit,
Itq; per algosas corde tremante casas.
Sanguileo gaudet, zenzalis obuius ibat,
Quas portus magno cœpit honore suus.
Non armata fuit Mundo formosior unquam,
Ipsarum ductor nomine Sgnifer erat.
Vix arriuarant ipsæ, fit rumor in astris,
Et Montagnarum culmina celsa tonant.
Nũquid erũt Sguiceri? nũquid uascona canaia?
Nunquid gens uerbis Italiana brauis?
Ista Todescorum nunquid plebs apta bocalo?
Mandat descalzus num quoq; Spagna suos?
Heu Moschinorum descendit tanta brigata,
Tanta quòd ætherius non habet astra sinus,
Apparent centum stendardi desuper Alpes,
Ac procul armorum per iuga splendor hiat.
Sunt Moschinorum populi, gens apta batuis,
Rexq; suus nomen Siccaboronus habet.
Non quo descendit, nec ubi Sol nascitur, unquã
Tam crudelis homo, quam fuit iste fuit.
Sperzurarat enim ad sundum mittere mundum
Deq; suo solio præcipitare Iouem,
Non fuit in guerris uir desperatior unquam,

Spacianter, quando deriuata spacior significat tarde. Quum uero deriuat à spacio as, significat cite.

Ast

Ast incusabat se nimis esse pium.
Tartaria suo stabat subiecta uolero,
Cuiq; Barilensis subdita uallis erat.
Indiscretus enim tantum, tantumq; superbus:
Immo cruentato sanguinis ore bibax,
Vt quoscunq; uiros non Martis in arte valetos,
Mangiari a cruda precipiebat Ape.
Hæc Apis est animal cuius, fert cauda uenenum,
Deq; suis membris ceraq; melq; fluit.
Mouerat hunc amor, & dilectio sanguileonis
Crudus homo quamuis nescit amare bonos.
Tartaricas Buttæ passauerat iste per undas,
Deq; Barilensi ualle tenebat iter,
Partibus ex aliis uenerunt Mirmiliones,
qui grottas habitant per sua regna nigras.
Non fuit in mundo gens asasinior unquam.
Quæ formicarum fuggere membra sitit.
Rex erat ipsorum Mirpredo nomine dictus.
Herculeis forcis æquiparandus enim.
Dux erat armates sexcentos mille guereros,
Nemo cauallaster quesq; pedester erat.
His ergo adiunctis formicas contra phalangis
Heu quam crudelis guerra parata fuit.
Sanguileo cunctis Capitanis & Corporalis
Sermonem fecit, nam bene doctus erat.
Non huic doctiloqui fuit æquiparanda Catonis
Lingua, nec Hanibalis docta loquela Ducis
Quondam sanguileo si orasset ueste togatus,
Cascasset nomen iam Cicerone tuum.
Ergo ubi Soldatorum animos oratio longa
Fecerat arditos, quisquis ad arma uolat.
Sanguileo primus rutilantia uestiit arma
De ciceris duro cortice facta nigri.
Dimidiam gussam fert pro targone fasoli,
Est sua porcelli ferrea lanza pilus.

Butta est urbs Tartariæ, Metropolis in mari sita.

Cicero & Ciceronus inuenitur, ut diximus supra. Cicer niger & albus reperitur plurimum dissimilis.

Excusat milij pars concaua quippe celatam,
Stat pro pancera maxima gussa faba.
Interea grandis fit sgomentatio campi,
Nam uenit indomitus sanguileonis Equus:
Hic erat ex illis quos dicunt nomine grillos,
Qui tezare leues ampla per arua solent.
Non uelut usantur animalia cætera, currunt,
Ast ad saltones calcibus astra uident.
Sanguileonis adest totus niger ergo cauallus,
Plurima quem stranium turba tenere nequit
Tremare & tremabat. *Sexcentas muscas sbalzo superabat in uno,*
Totaq; sub pedibus terra tremare suis.
Insabionizat quotiens pede calcitrat, omnes,
Ac oculos tenui puluere stoppat eis.
Ast ubi quā primū ductus fuit ante patronem,
Efficitur placido mitior Agniculo.
Illico Rex cunctis facientibus undiq; largum,
Saltat, & in sellam plantat utrasq; genas,
Mox ad naspantes ficco sperone galoppos
Hunc mouet, & gentes it asetando suas.
Viuat Sanguileo, uiuat Sanguileo gridant,
Antractū ra ro inuenitur significat pa riter. *Cernis & antractum mille cauare bretas.*
Tota super grossos equitat Moschilia Grillos,
Qui numero centum millia sunt Equites.
Scannacaualla suos alia quoque parte Tuuanos
Ordinat, & stimulo uocis ad arma uocat.
Hoc carmen ab Homero sumptum. *Corpore magnus erat maior sed mente dauerū,*
Doctus partitum scire piare bonum.
Ad strabucconem sua iam non bella mouebat,
Vt faciunt plures qui sine mente ruunt.
De isto duel lo lego Tho- masum bri- cocolum de militia. *Qui nec apizzatur simul atra baruffa guerra*
Omnes in pezzis presto taiare uolunt.
Non ita maturus faciebat Scannacaualla,
Immo repossata mente regebat opus:
Hic habuit quōdam uno cum Pesspone duellum,

Qui

Qui tandem multo victor honore fuit.
Cuius de cauda spinum detraxit acutum,
Omnibus in guerris hæc sua spata fuit.
Sed Moschinorum Rex dirus Siccaboronus
Sfodrato squadras instruit ense suas.
Se parpaionis totum uestiuerat alis.
Est camolæ scutum meza ganassa suum
Mittit Corseros Regio Panormia fortes,
Quos Panarottos Mundus ubiq; uocat.
Ipsos ueloces Muschimia turba caualcat,
Omnia qui rabidis morsibus arma terunt.
Muschini armantur stuppa, quæ circa borones
Tempore pro longo dura uenire solet.
Est Moschinorum talis destrezza, quod uncos
Trant uinazzolos & trare saxa parent
Ex his semper habent carneria plena balottis,
Cum quibus elmettos duraq; scuta terunt.
Ast ordinanzam signifer disponit in amplam
Zenzalas, ne alius pareat esse minor.
Lendinus huic duræ tegit omne pelicula corpus,
In qua non uulnus spada tacare potest.
Nil nisi de humano zenzalæ sanguine uiuunt,
Ac ubi se firmant, signa uidentur ibi.
Non usant spadas non dardos, non alebardas,
At sua cum propriis dentibus arma drouant.
Sunt homines magri, neruosi schinchibus acri,
Sunt bene gambati, dulciter ore canunt.
Hi Cincidellas equitant, quæ nocte uagantur,
Ad codamq; ferunt ig ne micante faces.
Limpyrides greci uocitant, sed nos cagafocos.
Nam parent scura nocte cagare focum.
Mirmilioneas etiam Mirpredo caterua
Guarnitos armis unit, & arte docet,
Gens saßina quidem sed in armis iugiter usa,
Et cui fama magis quam sua uita placet,

Drouare, inquit seruus est dissimulãdo operari.

Dubiosus poeta ne quis intelligeret hunc pausum, sibi ipsi tum fecit.

Sunt pedites omnes, picchis utuntur aguzzis
Quas de frumento prodit arista nouo.
Sunt habiles guerris lanzones Mirmilionum,
Pro clipeis speltæ concaua grana ferunt.
Hos regit ille ferox Mirpræd o praticus armis.
Totum Gregnapolæ quem tegit ala nigræ
Inter formicas, ac inter Mirmiliones
Semper guerra fuit, est quoq; semper erit.
Ergo post acies factas, post agmine monstræ,
Soldatis cunctis splendida paga datur.
Sanguileo uecchios reseraut alhora tesoros
Nec licitas bello uult sparagnare pagas.
Spendit abundanter quia sic faciendo ualentes
Reddit soldatos, dispositosq; neci.
Iam non stendardos uel contrasignia narro,
Tanta nocet capiti sbaiasaria meo.
Si uarias linguas, patrias quoq; scribere uellem
Inchiostri & cartæ structio magna foret.
Structio & destructio. *Hic nisi Banderæ suentillant, hicve trabachæ,*
Hicve pauaiones littora larga tegunt.
Hic conteſtabiles, Caporales & Capitanos,
Hic bandirales, magnanimosq; Duces.
Hic Reges, Contos, Marcheſos, Logotenentes,
Mirabas proprium ſollicitare gradum.
Hic lancæ, ſpadæ, targones, ſcuta, cimeri,
Gradum posuit pro officio. *Hic trombæ, gnacaræ, Timpana, corna, cifol.*
Circumcirca tremunt colles, reboatq; riuera,
Vaſtaq; de celſis rupibus Echo tonat,
O quantum inanimat ſoldatos tararan illud
Nemigo caldea lingua, dicitur contrarius latine. *Trombarum, & mortis corda nemiga facit.*
Nauibus interea complentur littora tantis,
Quod niſi per ſalſas uela uidentur aquas.
Sunt Naues groſſæ, ſunt fuſtæ, ſuntq; Galeæ.
Sunt ſimul innexæ per freta larga Rates.
Si cercas quali ſint de legnamine factæ,

Dimi-

Dimidiæ glandes dimidiæq; nuces.
Anchoreos buttant rampinos undiq; Nautæ.
Ac super antennas uela bianca parant.
Innumeræ cordæ molantur, siue tirantur,
Pro quibus hic illic rauca cirella gridat.
Non Monitiones, non uituaria desunt,
Non manco guerris Artelaria decens.
Sanguileo primus Galiottum scandidit amplũ,
Qui calcinelli maxima gussa fuit,
Illum tota furens Moschea brigata secuta est,
Vix infassatus restat in urbe puer.
Supra Capelletos Giandarum siccaboronus
Scandere Moscinos compulit ense suos.
Deniq; sgombrarunt Portum, largamq; marinã
Intrarunt placido uela regente notho.
Iã Mare sub tanto Barcarum pondere languet,
Cuius apena graues sustinet unda Rates.
Per primum giornum læti cantando uogarunt,
Et fecit placidum per mare Ventus iter.
At formicarum populos redeamus ad altos,
Qui presensérunt Bella futura sibi.
Ergo senatores graneſtor conuocat omnes,
Fitq; inter sanios disputa longa uiros.
Supra formicas sceptrum regale tenebat
Graneſtor multo splendidus Imperio.
Consilio docti faciebat cuncta pregai,
Quo semper Bellum victor ad omne fuit.
Illic terribilis subito Mirmuca uocatur,
Qui formicarum Dux generalis erat.
Inter formigenas nemo robustior illo,
Fert duo soletus tergore grana fabæ.
Quamlibet armorũ guisamq; modumq; sciebat,
Precipue in gioſtris ualde gaiardus erat.
Vndiq; Mirmucam possentem fama gridabat,
Nec siluit nomen per Mare grande suum.

Nux erat in summo fundata cacumine Mõtis,
Quæ busa Mirnucæ Rocca superba fuit.
Hinc sibi composuit nomen Mirnuca decenter,
Mirnucam, Mirmix cum nuce iuncta, facit,
Ante senatores barbatos uenerat ergo,
Cui magni campi tota Bachetta datur.
Se prius excusat non tanto dignus honore,
Et quod uecchiezza debilitatus erat.
Ponitur in punto Campus, gens arma, caualli,
Banderæ lanceæ, busa metalla, tubæ.
Iam pp̃e Sãguileo Cimicũ mare calcat, & altis
Aequora sunt uelis tota couerta procul.
Iamq; suis mundum priuarat Apollo cauallis,
Lusoremq; dabat Luna bianca nouum.
Non phantasiam uento posuere Sirocco.
Qui furtim nebulis turbidat astra suis.
De quibus obscuro cum turbine saltat in undas,
Spernazzans nigras impetuosus aquas.
Vt sua natura est, Pelagus sotosora butatur,
Castrones pascit rura per ampla suos.
Sanguileo gridat, quam fers ò Nauta nouellam?
Respondet, mi Rex nuntio quippe malam.
Quo uerbo magnus Moscarum clamor olympum
Toccauit quoniam quisq; morire timet.
Sed magis undosas Montagnas æquor inalzat,
Inter quas ueniens maxima guerra furit.
Qua propter sbalzãtur aquæ, prorasq; couertãt,
Sæpeq; sgomentum Poppa sepulta facit.
Sollicitant Nautæ molare tirareq; cordas,
Indarnum nemo stabat alhora quidem,
Quisq; patronus erat stãcus manegiare timonẽ.
Perdidit & forzas ingenioq; caret.
Millibus in strazzis iam garbasa tota forãtur,
Factus cordarum iamq; uiiuppus erat.
Sæpe simul Naues urtant, semetq; fracassant,

Spezzatis

Busa metalla pro Artelaria posita sunt.

Spezzati remi per freta larga ninant.
Iamq; Marinari Patronum sibila temnunt,
Quisq; aliqua scampum quærit ut arte suũ.
Qui brancat tabulam, qui scãnũ, quine trauellũ,
Qui despoiatã ueste nodare parat.
Res crudelis erat Ponti guardare trauaium,
Quælibet est undis semmegata Ratis.
Quas nunc turabas toccare solaria cœlis,
Nunc infernali sub Acheronte trahi.
Hac illac shalzant, fustæ, timidiq; Marani,
Hic timon, hic uelum, spiccus hic arbor erat.
Sanzunleo flexis & Scannacaualla zenocchis.
Stabant, & summo uota tulere Deo.
Sanguileo grassum uult sacrificare pedocchium,
Cuius pellis erit digna gonella Ioui.
Scannacaualla duos pulices offerre spopondit,
Et dare uult superis interiora suis.
Preterea Sgnifer cum Mirpredone gemiscunt,
Zaninumq; fabæ sacrificare uolunt.
Siccaboronus erat solus qui sprezat undas,
Seq; facit beffas equore posse mori.
Plangentes alios crudeli uoce biasmat,
Atq; facit uotum uelle scanare Iouem.
Sæpe ficas cœlo monstrat. superosq; petezat,
Et stultus rabidum chioccat ut ense fretum.
Fortius at mugit Pontus percussus ab illo,
Fulgurat, & spissis ignibus æther hiat.
Horrendis bombare tonis sentitur ubiq;,
Mox rapido crebras imbre sboronat aquas.
Siccaboronus opem uult solus tradere nauí,
Dum cordas frettat soluere, frangit eas.
Sæpe comandando non obeditur ab illis,
Quos in salsiferas precipitabat in aquas.
Nõ dicit guarda, sed buttat in æquore cunctos
Et pugnis donat corpora multa freto.

Dum brauat, ecce Ratis scoio spezzatur in uno.
Et celer absorbet fundus apertus aquas,
Quid ni? deuentat magis ac magis ille superbus
Supra uinazzolum per Mare fertur adhuc
Non tamen interea cessat maledicere cœlum,
Stizzosus q; natans æquora calce ferit,
Cætera naufragio proles Moschina negatur,
Neptuniq; petit gianda cauata domos.

Explicit Secundus.

MERLINI COCAII POETAE MANTVANI MOSCHEAE

Liber Tertius.

TRAXERAT undarum reuolutio Sticaboronem
Ad littus sanum corpore, mente nihil,
Vult plus quam maium, curat chiodumq; piatat,
Infima Plutoni tollere, celsa Ioui
Vultq; potestatem Neptuni prendere, ultq;
Hos super Imperios unicus esse Deus.
Vult sua sit coniunx Pallas meretrixq; Diana.
Et iam facta uetus sit rusiana Venus.
Mercurium doro uult apiccare soghetto,
Cuius ad officium Mars manigoldus erit.

Solus

Solus solettus furiosa mente caminat,
Et sibi mangiandi plurima uoia uenit.
Non Leo sic rugit quando uentrone famato
Bestia non grissis capitat ulla suis.
Ergo procul uidit celsam per culmina Turrim
Ad quam sollicito cum pede brancat iter.
Hæc erat immensus tendens ad sidera fungus,
Culmine qui tundo iugera multa tegit.
Quattuor hic pulices armato corpore stabant,
Et sub fungino tegmine quisq; iacet.
Pinguis in aguzzo rostitur lendina speto,
Sub qua carbonum grande brasamen erat.
Expectant Pulices quod sit bene cocta famati,
Hanc & adocchiatam Siccaboronus habet,
Accanegiatus erat scarpasq; pedesq; Gigantis
Mangiaret, sancti cruraq; Christophori.
O socii, dixit, uobiscum ducor acenam,
Me uester quoniam rostus odore guidat.
Vnus respondet, non hic compagne tauerna est.
Albergum quæras in meliore loco.
Siccaborronus apro similis cito feruet in ira,
Cui frons de colera tota bianca uenit.
Per stigiam dixit, dabitis cœnare puludem,
Gentilezza negat quòd dare, forza, dabit:
Cui responderunt, per forzam tollere uis ne?
Siccabor onus, ita, sufficientus ero.
Non suportarunt Pulices, ea uerba superbi,
Targas & brandos sguainauere suos.
Siccaboronus enim prestus iã traxerat ensem,
Quem semper secum per Mare nando tulit.
A trincaores, gridat, gens apta Tauernæ,
Non uestras timeo brutta canaia minas.
Sic ait, & spada facit illos stare dalargum,
Et uelut in canibus granfiger Vrsus erat.
Circundant illum Pulices sultonibus altis.

Nam

Nam cum bellatur saltat in astra pulex.
Siccaboronus habet stortam non lamine ferri,
Sed faber ex dura condidit vngue viri.
Hoc genere armorum pulices natura spauentat,
Quapropter superat Siccaboronus eos.
Vipera sembrabat stiziosos infra leones,
Vel non castratus Bos magis intra canes.
Per nullum pactum sgomentabatur ab illis,
Et rubeo multas fecerat ense plagas,
Vnus at ecce Pulex dardum slanzauit acutum
Ad padellam oculos Siccaboronus habet.
Dum mirat dardum venientem saltat in altrã
Bandam, ne talis botta necaret eum.
Nunquam uista fuit Leonissa legerior illo
Quum saltans pariter mouit alhora pedes.
Adiunxit pulicis spallam fendente sinistram,
Quod latus ad dextrum spada calata fuit.
Non tamen assaium fuit hanc feciſſe prodezzã,
Se leuat ad cœlum forsitan octo pedes.
Octo dico pedes Moschini saltat in auras,
Et super alterius percutit ense caput.
Non elmus durat quamuis sit scorza Louini,
Millibus in pezzis frãctus ad astra uolat,
Squartat, et in tenero callat ventramine ferrũ,
Sic duo tam pulices tartara nigra petunt.
Tertius ecce Pulex incautum Siccaboronem
Post cuppam chioccat proditor, ille cadit.
Ille cadit, sed non aliter sua gamba resurgit,
Quum tangit duram sgnosia Balla petram.
Inde magis factus coleroſus tartarus hæros,
Nettum rouerso truncat utrumque genu.
Vltimus expauit, scapolat saltonibus inde,
Quem desdegnatur mens generosa sequi.
Eleuat orgoium, post unum currere temnit,
Sed vadit longam pro satiare famem.

Ferrum pro spata.

Incipit

Incipit ante focum roſtitam mandere Lenden,
Omnia cum totis carnibus oſſa vorat.
Mox vuæ granum tribiani repperit unum,
Quem bibit, & muſto factus alegrus abit.
Strapaſſat Montes, ſtrapaſſat flumina, valles,
Tandem iunxit vbi Campus vterque furit.
Dico Muſcarum Formicarumq; Cateruæ
Stabant tam guerræ pro dare ſigna pari.
Hic erat in medium Campagnæ teſta Caualli,
Nõ pcul & veteris Crappa ſtat ampla Bouis.
Intus mille Salæ, Cameræ, Talamiq; decentes,
Et loca ſquadrones apta logare duos.
Muſcas teſta Bouis, Formicas teſta Caualli
Continet, has circum Baſtio fortis erat.
Formigenum teſtã, potius quã nuncupor vrbem,
Muſchiſur inſidiis clauſerat arte ſuis.
Muſchiſur octipedũ Ragnorũ maximus eſt dux.
Qui dare formigen veneratabus opem.
Condiderat largum ſua gens ragnina ſtecatũ, Formigena, formigenabus, diuidit figuraticẽ.
Quem sbuſare poteſt Artelaria nihil.
Ter centum vigilant noctesq; diesq; pedocchi,
Semper & in muriſ, fac bona guarda, gridãt
Ipſorum regem, ſit ſolgel nomine dicunt,
Qui Geluel phiui portat in vngue fidem
Cuganiellus ibi formicis donat aiuttum,
Qui pulicum plenas vexit otanta Rates.
Boſcoſam ſub iure ſuo tenet ipſe Laſenam,
Subq; ſuo Imperio ſilua canina iacet.
Hic erat & Cimicũ Putriſola nomine prĩceps,
Totum lettiriæ poſſidet ipſe fretum.
Hos inter campos fit maximus ergo trauaius.
Preſones mutuo ſcaramuzzando piant.
Implent horriſono Bombardæ nubila tuſtaſ,
Et faciunt ſummo ſidera nigra ſuo,
Quis poſſet tantæ ſtrepitum narrare cannaiæ?

Tambus

Corerias, discursiones.

Griſa caualla, numerum ſingularem pro plurali. ut multa muſca erat in Aegipto.

De plutone. Vulcanũ tãburinũ Plutonis.

Tamburri, Gnacaræ, timpana, Corna, ſonãt.
Sæpe Corerias faciunt. ſaltantq́; deforas,
Et Stradiotorum griſa caualla rotat.
Tetra couerta tremit ſquadronibus æthera nu-
Audiit inferni talia bella pater. (tant,
Talia bella pater Baratri præſenſit, & inquit,
Nunc ego contentus, nunc ego ricchus ero.
Vulcanum clamat, qui zoppegando ueniuit,
Et dixit quid nam rex mihi Pluto iubet?
Licito, reſpondet canutum auiſa Charontem,
Qui perſex giornos euigilare velit.
Et uideat ſi forte leuis ſua Barca foratur
Cui tua ſuffragium nempe tenaia dabit.
Si lamentatur non tantam poſſe fadigam,
Dic quod ego mittam nunc Graficanis opem.
Poſt hæc portabis cunctis mea iuſſa diablis,
Quos ad pallazzum fac properare meum.
Ergo Vulcanus non rem bis dicere fecit,
Tamburri ſonitu per loca cœca tonat.
Plutonis cito fiunt Attria plena Diablis,
Ac ibi conſilios inſtituere ſuos.
Pluto iubet cunctas Baratri ſcopare Maſones,
Sub quibus albergum tanta brigata capit.
Corniger extemplo ſua ſpaciat antra Minoſſus,
Hic animas Pulicum fœda libido rapit.
Cerberus igniuomas aperit latrando ganaſſas,
Ad quas Muſcarum turba guloſa ruit.
Formicas niger expectat Sathanaſius auaras,
Optima ſpazzatur Concaua foppa quibus.
Sed Muſcolinis aperit Draganizza cauernas,
Qui circa Buttas imbriagare ſolent
Sanguine uiuentes optat malabrãca Tauanos,
Non ceſſant morſu qui ſtimulare Boues.
Stantes ad Stradam Cagnazzus Mirmilliones
Allicit, & Grottas ſollocat intra ſuas.

Fœtentes

Fœtentes Cimicos guastantes tecta, letiras,
Astaroth in bronzo ualde hulire facit.
Sacrilegos, auidosq; caput uiolare Pedocchios
Sollicita miseros Belial ungue terit.
Sic miseris almis pœnas statuere diabli,
Quas expectantes bella futura uident.
Protinus ad mundum furiæ venere malignæ,
Spargere quæ uadunt semen ubiq; suum.
Semen uipereum, semen quod toxicat almas,
Semen, quo mundo tanta sinistra cadunt,
Hoc urbes multæ casçarunt semine, namq;
In se diuisum labitur Imperium,
Nascitur hoc inter proprios discordia fratres,
Hoc ueniunt pestes, Iurgia, stupra, neces.
Thesiphone centum gremio fert torua Cerastas
Et serpentinas it lacerando comas.
Nũc huc nunc illuc per Muscas seminat angues
Inter quas Rabies dentibus atra fremit.
Defunctos offert natos ante ora parentum,
Concipit ac animos sæua Megæra truces,
Heu heu formicæ, tantam caueatis Erynnim,
Contra diabolicos est opus ire Canes.
Alecto interea stimulabat Sanguisleonem,
Cuius magonem pestifer anguis habet.
Ipse facit subito magnum ragunare Senatum,
Nuper ariuatus Siccaboronus erat.
Cui per conseium datur omnis maxime Campi
Libertas, quoniam sanguinolentus erat
Supra Panarottum urget furibunde Cauallum,
Soldatos pauidam nil trepidare necem.
Cursitat huc illuc, animat cum uoce timentes,
Multorum furias plus furiare facit.
Ordine componit per longũ quinq; phalangas,
Signifer zenzalæ prima caterua datur,
Mirmilioneam guidat Mirpredo secundam,

Tertia

Tertia ſub ualido Sanguileone brauat
Quarta Tauanorum regitur ſub ſcãna Canalla
Sed quintam pro te Siccaborone tenes
Alta ſpiegantur uexilla, ſtrepentq; atrum
Aera, Trombettæ mille taranta ſonant.
At Mirnuca uidens inimicos eſſe paratos,
Inſtituit longo tramite quinq; ſquadras:
Fitfolgel primam regit oclo mille pedocchios,
Putrifolæ Cimicum turma ſecunda datur.
Graneſtor terzam, ſed quartam Caganiellus
Guidat, Mirnucæ poſtera ſquadra manet.
Iam magis alter erat Campus uicinus ad altrũ,
Ponitur in reſtam lancea ſilua procul.
Vtraq; gens altũ leuat arma gridãdo fragorem
Quod Cœlum paret uelle tomare zoſum.
Sgnifer primus adeſt, Cagafocũ ſpronat & ur
Quẽ zenzalarũ groſſa Caterua ſeguit. (tat.
Huic incontra uenit fitfolgel ſupra Locuſtam,
Quæ uelut Alphanæ fortia, fortis erat.
Plus maraviglioſam giornatam, plusq; cruentã
Non unquam potuit tradere penna libris.
Quam modo cum tanta uenio contare paura,
Quod quaſi principium non dare muſa põt.
Nec ſub Regeq dẽ, nec ſub duce Principe turba
Tanta recolta fuit, quanta recolta modo.
Montagnæ reboant friſolo Clangore tubarum,
Muſchifur ignouomos ſgõbrat ab urbe tonos
Artelariam intellige. *Ecce locuſta uenit, fitfolgel portat adoſſum,*
Dum currit ſabiam mittit ad aſtra leuem.
Limagæ cornam pro lanza Sgnifer abaſſat,
Contraq; fitfolgel præcipitoſus abit.
Trunthi, interponit h, macaronice *In medium pectus lanzam primarus ataccat,*
Frangitur, & trunchi ſidera mille petunt.
Ad fitfolgel habẽs haſtam quæ eſt gãba cigalæ.
Percutit, & ſtratum Sgnifera miſit bume.

Non

Non illum curans distessum lassat arenæ.
Cumq; locustino tela subintrat Equo.
Iam mistura tenet zenzalas, atque pedocchios,
Incipit horrisonam stolus uterq; brigam.
De lanzis unus milionus frangitur, unde,
Qui cascat, qui non, hic necat, ille morit.
Mille rouersatas zenzalas atq; Pedocchios
Sotta Cauallorum calcibus esse uides.
Fit folgel passat, Barderam Sgniferis arctat,
Quam rapit, & terræ folta per arma tirat.
Protinus hoc uiso zenzalica turba scapinat,
Nilq; scaualcato Rege, fugire pudent
Quando sbaratatos uidit Mirpredo Cosinos,
Mirmiliones spronat ad arma ladros.
Ast alia banda Cimicos Putrisola mouit,
Has inter squadras quisq; pedester erat.
Vt prope Mirpredo celeraut, culmen Aristæ,
Torquet, ut occideret uulnere putrisolam.
Ipse sed e tasca traxit duo grana Ceserchiæ,
Artificioso tota piena foco.
Dum Mirpredo tirat, Ballottam concitat unã,
Quæ de Bombarda ceu uomitata uolat.
Hanc non expectat Mirpredo, saltut, & illa
Mirmilioneos conterit octo uiros.
Dũsimul hi certant, & dãt pro pane fugazzã,
Miscetur Cimicis Mirmilona cohors.
Ingrossata magis facit atra bataia spauentum,
Aethera diuersus rumpit aperta gridor.
De testis, gambis polmonibus, atq; figatis
Deq; Coradellis Terra couerta rubet.
Ast aliquantillum se se Mirpredo retirat,
Fit folgel squadras pellit ubiq; suas.
Sed cito sanguineo Porcelli corripit hastam,
Eya ualenthomines, me seguitate, gridat.
Sic ait, ante alias Muscas ferit ilia Grilli,

Cosinos zenzalas.

Prose-

Prosequitur Regem cætera turba suum.
Omnia puluis erant, quē uoluit cursus Equorū,
Soldati dubitant quæ sit amica cohors.
Dum male sit folgel zenzalas menat inermes,
Sanguileo iungit, guarda pedocchie, gridat,
Fit folgel scutum porgit de semine fungi,
Is nil de ualido sanguileone timet.
Sors tamē hūc rapuit, Porci pilus īguina trāsit,
Deq; locustino tergore lapsus obit.
Nō procul intornū cimicos Rex Sgnifer hēbat
Quem scaualcatum prendere turma studet.
Stringit Sanguileo grillum, saltatq; per illam
Putrisolæ gentem, quam dare terga facit.
Vadunt in rottā cimices ut squadra caprarum,
Quas Leo grignanti dente famatus agit.
Sgnifera Sanguileo fecit montare locustam,
De qua sit folgel mortuus exciderat.
Ergo pedocchiorum stolus calcanea uoltat,
Atq; Locustinos retro speronat equos.
Sanguileo incalzans it mescolatus in illos
Quos semper rubeo suenat ut ense grisos.
Cui mediā testam, cui brazzum spiccat ab armo
Tecta cruentosis carnibus arua latent.
Sed tamen indretū subito quod tornet oportet,
Nam sua granestor prestiter arma ciet.
Animal hoc oblongum habitat race mos uuæ. *Festucum fœni pro lanza primus aferrat,*
Et forbesinam stricte speronat Equam.
Ista bifurcatam gestat mala bestia caudam,
Ob cuius rapidam surgit arena fugam.
Sgnifera mirauit, medio cui pectore ferrum
Intrat & ad stigios it miser alma focos.
Postea Muscarum minitanti uoce caterua,
Tigris. Arnº *Schiapat ut æquoreas Tygris et Arnus aqua*
Vrtat & atterrat soldatos atq; caualos,
Semper habet gentem post sua terga nigram.

Non ſupportatur Graneſtoris alta prodezza,
Quæq; piat turpem muſca repulſa fugam.
Mille rouerſantur ſine muſca ad littora grilli
Mox fugiunt ſellis cœca per arma uodis,
Sanguileo & magnus Putrifoia grãde comen-
Bellũ, qui mutuo uulnera plura dabant (zant
Scannacanalla ſuam banderam tollit ad auras,
Pampognam ſtreccat, turba tauana ſequit.
Hunc bene Graneſtor Muſcas dum cazzat adoc
Quẽ cito uoltato preſtus aſaltat equo. (chiat
Tam poſſenta fuit lanzarum botta duarum,
Quod Lunæ tetigit fractio trita pedes.
Forbeſina dedit, nec non Pãpogna ſtramazzum
Speronata ſtatim quas releuare facit.
Iamq; comenzabat tegnam gratare uiciſſim,
Quando tulit campo Caganiellus opem,
Supra zaninos ſeguitant pulicina fabenſes,
Agmina, ſed primus Caganiellus adeſt.
Quendam terribilem paſſat ſua lanza tauanum,
Mox quo maior erat calca, ſperonat equum.
Non, mihi ſi centum linguæ deſcribere poſſem,
Terribiles bottas, horribilesq; ſonos.
Tota fracaſſatis aſpreſcunt littora lancis,
Sanguinis ad pãzã flumen aguazzat equos.
Inuilupatus erat per totum campus uterq;
Qui ſtant, qui ſcapolant, hic morit, ille necat.
Voces innumeræ ſeu plorant, ſiue minantur,
Aut animant pauidos, aut capolare, mouent,
Pulucrulentus erat garboius ad aſtra leuatus,
Nil niſi per terram corpora morta iacent,
Tamq; Cornacchiæ uolitant per nubila, teſtæ,
Coratæ, milzæ, brachia, terga, manus.
Cum brandis finos audis ſpezzarier Elmos,
Spata ferit ſpatam, ſcutaq; ſcuta terunt,
Qualis Garboius, qualis trauaiatio fitur.

Quando

Quando faſolorum caldar in igne bulit,
Talis erat dum muſca cadit, formica reſurgit.
Dum zenzala ferit, Mirmilioq; parat.
Grillos, pampognas, zaninos, atque locuſtas
Innumeras cernis rubra per aæra mori.
Sed quid Olympiacos mideo tremolare penates?
Quid mare, quid terras nox tenebroſa rapit?
Nunquid philoſophi veluti dixere uetuſti
Vult bruſare ſimul cuncta creata Deus
Heu quia terribilis non eſt niſi Siccaboronus
Qui Moſchinorum caſtra mouere parat.
Ante ſuos oculos ſcampabant mille Tauani,
Zenzalæ, Muſcæ, Mermiliona cohors,
Hoc Formicarum, Pulicumq; potentia cazzat,
Hoſq; ualoroſus Caganiellus agit.
Ergo leonis habens iram, canegiatus achiappat
Brandum cum targa, moxq; ſperonat equum.
Nãq; ſui fugitant, ſchioppat, creppatq; dolore,
Extra ſquadronem primus in arma ruit.
Dumq; ruit proprias cernit dare terga cohortes,
Vnde manum rabido mordet utranq; grido.
In qua parte fugam rapiunt, ſe preſtus auentat.
Vrtat, & occidit quilibet ante uenit.
Qualis in inuerni guazzoſo tempore torrens
De montagnarum culmine precipitat.
Talis agrezat equũ Panarottum tartarus hæres
Atque hoſtes pariter ſnembolat, atque ſuos.
Vt bombarda ſecat denſatas illico ſquadras.
Taiat, ſfrantumat, diſſipat arma, uiros,
Stendardos proprios, alioſq; ſuperbus aterrat,
Sic hoſtes taiat, ſic ſimul enſe ſuos.
Nec muſcas guardat, nec Grillos, nec cagafocos
Deſtreros pariter tratq; ſoſopra uiros.
Iungit ubi montem de mortis Caganiellus
Fecerat, unde gridat, guarda ribalde Pulex.

Sic

Sic renegate canis per te mea castra rouinant?
Sanguine sic gaudes te spegazzare meo?
Inde suis conuersus ait, quo brutta louagna
Curritis? ergo unus uos dare terga facit?
Dixerat, & dentes pariter, brãdũq; restringens,
In pulicum Regem fortiter arcet equum
Ad caput ecce tirat scutum fracassat & elmum,
Inq; duos quartos Caganiellus abit.
Deserit hunc mortum, formicas inter anhelas
Incipit ad nubes mittere terga, manus.
Mittere spalazzos, laceratas mittere matas,
Sanguine sbroiatus carnea frusta tridat.
Confugiunt cimices qđ habẽt post terga diablũ,
Granestor cernens, uolta, reuolta, gridat.
Volta reuolta cito, quo tendis Siccaborone?
Sic retro clamans it retrouare necem,
Ille reuoltatus stoccatam uibrat in illum,
Punctaq; per mediam transit aguzza tripam.
Granestor moritur, qua morte gridatio magna
Nascitur, & pulices corripuere fugam.
Versus equi testam ricolant Granestoris arma,
Guarda, gridant, guarda, Siccaboronus adest
Ad terram buttant alabardas scuta, balestras,
Vt magis ad cursum sit sua gamba leuis
Nullus afrontatur, calcagnos quisq; reuoltat.
Confugiunt gentes, confugiuntq; Duces.
Putrifola ante alios rancabat supra cigalam.
Post quem dimittit Siccaboronus equum.
Iuncta Cigala fuit Panarotto prestiter illo,
Putrifolæ tardat Siccaboronus iter.
Corripit ambabus manibus, spadamq; rouersat,
Testaq; de spallis netta spicata uolat.
Tunc Mirnuca nimis tardatus conuocat omnes
Ragnos, eya, inquit, me seguitate simul.
State simul stricti, mea nunquam linquite terga,
Nam-

Namq; facit grandes stricta caterua prouas
Dixit, & in restam ponens cum tergore lanzam
Agmina præcipiti cuncta trauersat equo.
Gens illum ragnina sequit spronatq; Cigalas,
Heu miseræ Muscæ, uestra ruina uenit.
Contremuere Poli quando Mirnuca tauanos,
Agreditur spezzans Scuta, uirosq; necans
Aethera terribilis subito gridor alta momordit
Quum Mirnuca procul uistus in arma fuit.
Quis bene Mirnucæ uastum narraret asaltum?
Quis ue suus posset recte docere prouas.
Fronte minax vrget celerem sperone zaninum,
Protinus hoc uso gens fugitiua edit.
Exuperat strepitu Mirnuca tonitrua cœli,
Vel quando salsas Turbo subintrat aquas.
Flamma per ardentes stipula Mirnuca uidetur.
Vel Padus auulso littore quando ruit.
Mille rouersauit mortas sua lancea muscas,
Ante petiuisset quam disficata polos.
Sfodrat ab armato brandum galone coruscum
Quo cito per nebulas brachia trunca uolant.
Nullum quippe trouat dum taiat spada riparum,
Nulla piastra, licet sit fina, stare potest
Ad terram vadunt Stendardi siccaboroni,
Qui nil, quod facitur post sua terga, uidet.
Iamq; super fossas urbis furibundus ariuat,
In quas precipitat se pulcina domus.
Siccaboroneam potius quam cernere frontem
In fossas rumpunt colla cadendo giusum,
Ecce super muros apparet Muschifur altos,
Grossa tirat uasto robore grana fabæ.
Merlorum pezzos uibrat, medios q; caminos,
Ac patæ grossos castra per ampla trabes.
Siccaboronus hẽt iam portam, Muschifur obstat
Merlos, & domibus tecta reuulsa iacit.

Introit

Introit ipse tamen solus tartaricus heros,
Quẽ sua, nã trepidat, gens seguitare negat,
Muschisur extẽplo facit omnẽ claudere portam
Sic miser in trapola Siccaboronus erat.
Muschisur, et grãdis Ragnorũ squadra seraium
Circa valorosum conseruere ducem.
Ergo uelut porcus singularis corde gauardo
Se cito mastinos scalsat intra canes.
Muschisur exclamat, tua nil possanza iuuabit,
Nil tuus ardirus, nil quoque fortis equus,
Te nunc ò infelix omnino morire bisognat,
Inq; breui noster tempore preson eris,
Siccaboronus ait ridens accede prius tu,
Impresa est mortis si tibi tanta mei.
Muschisur attollens mazzam quæ sũma granæ
Pars erat ingentẽ lassat abire plagam. (ræ Granaræ. i. scoppæ.
Sed colpum scontrat cum brãdo Siccaboronus.
Inq; duos troncos mazza taiata cadit.
Inde super testam geminis muschisura palmis.
Colsit & ad bassos duidit usque pedes.
Illa ruit subito defuncti machina ragni,
Et moriens largo sanguine bagnat humum.
Qua propter dardi lanzones, saxa, gianetta,
Hunc agitant pluuiæ more furentis aquæ.
Vix reparare potest tantã se contra brigatam,
Ingiter armorum spissa procella sunt,
Spẽnacchiatus erat cimmerus desuper Elmum,
Spezzatur brazzo targa repente suo.
Icto celata fabis resonat, grossisq; fasolis,
Cui ciceres trino cuspide valde nocent.
Semina spinazze peracuta cientur in illum,
Et sua sunt porci membra ficata, pilis.
Qualis gente Leo gentisq; gridore citatus,
Non uult sdegnoso corde timere necem.
Talis es octipedes trans ragnos Siccaborone.

Cui semper de oris fama perennis erit.
Presentem mortem cernebas, nec tamẽ unquã
Falce Valentisias fregit iniqua tuas.
Maxima tunc etiam cõpagnæ guerra furebat,
Gens tamen in uoltam Sanguileonis erat.
Ipsam Mirmucæ uastissima forza repellit,
Sqoartat soldatos, spingit & urtat equos,
Nunquã facta fuit tam cruda barufola mundo
Nil nisi per terram membra taiata micant,
Grandes mortorum uadunt ad sidera montes,
Quæ sunt, alba prius, sanguine rossa modo.
Pulmones, milcæ, lardi, Ventralia, Nemboi,
Saturni adiungunt fœda per astra domos.
Vna corada Iouis mostazzum colsit, & uno
Sol uentronazzo tractus ab axe fuit.
Dumq; accumbebant epulis Ganimede ministro
Ecce super mensam plurima membra cadunt,
Vel brazzus ragni, uel gãba cruenta pedocchi,
Vel cor Moschini, uel pulicis q; caput.
Scuta, fracassatas, lanzas, uexilla cauallos
Traiectos dardis uix Mare Terra capit.
Nõ plus schierarũ modus ars seruatur et ordo,
Non plus libertas cæditur ulla fuga.
Nam sua per circum distendunt retto Ragni,
In quibus, ah pietas, quanta brigata cadit.
Non passare queunt Muscæ, trapolantur in illa
Quas Ragni crebro cum pede circa ligant.
Illic Moschini, zenzalæ, Mirmiliones
Millibus in groppis se sgatbiare student.
Scannacaualla tamẽ fugiens tã fortiter urtat,
Inq; plagis faciens grande foramen abit.
Multa Tauanorum potuit scampare caterua,
Retia nam Ragni forza tauana secat,
Sanguileo supra Mirmuca percutit elmum,
Quam terit, & largum uulnus in aure facit.

Se

Se Mirnuca videns elmi sine pare feritum,
Spatam cum duplici menat inique manu.
Illæ super targam subians disquartat, & inde
Per medios dentes arma virumq; secat.
Mirpredo uidit morientem Sanguileonem,
Fleuit, & heu, dixit, uincimur, inde fugit.
Hunc Mirnuca tamen iugit spadãq; sub ancæ
Vibrat & in quartos deuidit ille duos.
Ergo trucidatis ducibus moschea necatur.
Tota, nec una quidem uiuere Musca potest,
Formicæ, Pulices, Ragni uictoria clamant,
Trombettæ tararam iam frisolando sonant.
Solus in urbe miser certabat Siccaboronus,
Iamque suum centum uulnera corpus habet.
De passu in passu tirat se retro flaccum,
Sæpe minazzanti uoce spauentat eos.
Sed nimis est grandis quæ ugiter illic ariuat
Turba, tirans lapides, ligna fogata, trabes,
Sæpe soteratur saxis, at foriter exit,
Ac sboientata sæpe pilatur aqua.
Deniq; tam uastus summa de Turre fasolus
Cascat, & horrisonans callat inique zosum,
Quod super Elmettum colpiuit Siccaboronis,
Sic Rex illisus membra momordit humum.

Explicit ultima pars
Moscheæ.

MERLINI EPISTOLA COLERICA AD POLAZZVM.

IN QVEM MVLTAS Depingit laudes.

SI poltronus homo solus cattatur in orbe,
Solus poltronus nonne Polazze tu es?
Si gaioffus homo solus, solusq; bosardus,
Solus gaioffus nonne Polazze tu es?
Si dignus centum forcarum solus habetur,
Dignus forcarum nonne Polazze tu es?
Es poltronus homo, sguataro poltronior omni
Plus te uergognæ Bosq; rasonis habet.
Tras sine respectu turba præsente corezas,
Nec pingit guanzas vllarubedo tuas.
Appares fortem semper mangiasse fenocchiũ,
Semper & aiorum quinque uel octo capos.
Sæpe catiueria tamen hac usaris, & arte,
Quum tussis retro, tussis & ante simul.
Ne quisquam possit schioppum sentire corezæ,
Ac odor alterius pareat esse uiæ.
Sed tussis uocem bombardæ uellet habe
Tanto cum sonitu strictæ coreza tonre,
Te nascente dei nasum stopauere Polazze,
Iuppiter in colera dixerat, oybo quid est?

Tusum, tu es tus est, sicut subsum sub es, subest

Immorigera aio.

Quæ

Quæ latrina sapit? quæ fex ammorbat olympum
Cur penetrat nostras tanta carogna domos?
Dixerunt superi uentrem natura sborauit,
Deq; suo putridus stercore facius homo est.
Crede Polazze mihi quod te natura cagauit,
Et qua forbiret pezzia nulla fuit.
Pezzia nulla fuit qua se natura netaret,
Postquam tam bellus stronzus in orbe nites.
Nunquam sciuisti quid sit uergogna gaioffe,
Coprit bruttura Mascara nulla tuas.
Quando tuos meditor mores, incago bagassis,
Vergognam penitus quæ butauere uiam.
Præterea nunquam nisi de mangiamine pẽsas In uerecundia.
Quum mangias satiam nescis habere gulam,
Scis dare præceptum galantster omne coquinæ
Namque lecatoria semper in arte studes.
In speto, dicis, debet rostirser ocha,
Cuius sit spesis plena busecca bonis.
Quæ dum rostitur, uel circum circa rotatur,
Non cesset lardi dextra butare brodum.
Vidimus, & prouæ si fas est credere, prouo,
Raucaga non unquam pestibus ocha bibit.
Noscere uim causam? nõ Fœbus apena cauallus
Sperenando suos explicat, ocha bibit.
Non igitur stupeo tibi si pale iria pendent,
Cui nunquam trippas uidit Apollo nodas.
Quisquis olympiacas poterit numerare fasellas,
Vel maris in fundo sabbia quanta latet.
Aut quisquis foias quantas fert silua Bacani,
Aut quantas Muscas Puia boienta parit.
Nempe tuas poterit cunctas numerare bostias
Mentiris subito quum tua labra moues.
Miraclum reputo quando parlare quiescis,
Qui neque de tacita nocte tacere potes,
Tirenum potius biberet formica profundum

Et ferret Zenonæ piccola musca Ratem,
Quam tua ueridicã ferat unquã lingua parolã
Nil nisi quum parlas, bocca bosia tua est.
Dens tibi si caderet quoties mendacia profers,
Iam tua non posset pane ganassa frui.
In solo flatu dicis sex mille bosias,
Post quas sex alias mille spudare paras.
Ast alias in te uirtutes dicere nolo,
Iste sub extremo carmine sensus erit.
Quod uelut omne bonum fecit sapiẽtia patris,
Omne malum (dubitet nemo) Polazze facis.

Vale in malam crucem.

EPISTOLA

EPISTOLA SECVNDA FACETA, AD FALCHETTVM FAMILIAREM SVVM.

Egiadram mea stalla tenet Falchette caualla.
Quam quicunque uidit percupit esse suam.
Stare parangono Bertuzzi nempe caualli
Posset, qui tantum pellis & ossa fuit.
Bertuzzi fuit trombetta.
Longior ipsius sex est magra schena cauezzis,
Crustas de marzo sanguine semper habet.
Quas polmoncellos uocat Marscaltica crustas
Quas de pellibouo sella uodata facit.
An sit mulla quidem dubitas, an sit ue caualla.
Orecchias longas tres habet illa pedes.
Pellibouo, pellibouis.
Zardarum dicũt duplex genus esse, quod omne
Posidet, in pedibus prima uenire solet.
Altera quando cauat sibi brenã meq; pedestrum
Linquens calcagnis pagat eundo uiam.
Cursito post illam, clamo sta bestia, sta sta,
Fert mea bastonem dextra sinistra briam.
Sed potius muro tunc possem dicere sta sta,
Non audit, pateat grandis orecchia licet.
Dum curro, per mille canas, per mille zapellos

Casco, nam laqueat speron uterq; pedes.
Quãdo cauallo illam mihi paret habere moro=
Et bogas pedibus Rozza ribalda gerit, (nas
Quum me scaualcat morso fugit inde cauato,
Turchescos etenim uincere posset equos.
Et quamuis oculo nihil uno cernat, & altro
Pochinum nunquam decidit illa tamen.
Decidit illa nihil quando sine pondere scappat,
Sed portans aliquem tota strauacca ruit.
Si quis uult annos, uel tempus scire poledra est,
Sex habet hæc annos, sex quoq; Baila dedit.
Ni credat, uideat signalia clara ganassæ,
Limasti dentes bis Magarine suos.
Incastellata est, non mancant rogna, spinellæ,
Deniq; quicquid habet digna caualla boni,
Digna caualla boni qđ habet (pro pascere dico
Moscones) dubitet nemo quod ipsa tenet.
Ergo comprandi si cui foret ulula uoia,
Hanc emat, & faciat, sicut usanza prouam.
Est aliud quod sit iuuenis signale galantum,
Vermibus hæc alios semper amorbat equos.
Nõ patitur uermes senior, sed pararulus infans
Qua propter uenas ungueo sæpe suas.
Vtilitas erit hæc compranti, sola ualebit
Ledammo campos imboazare suos.

Vale omnium cordialissime, Baldum Cingaremque saluta.

EPISTO=

EPISTOLA TERTIA DE STORNELLIS ET GAZA, AD BALDVM.

STORNELLOS *partimq; speto, partimq; guazetto,*
SVSCEPI coctos Balde facete tuos.
QVOS bene copertos satis ampla scudella tenebat,
Quum tua portauit vecchia Masara mihi.
Sed postquam totos netto remanente cadino
Edimus, heu qualis tanta per ossa stupor.
Rursus in exhaustum tornauimus illa piattum,
Verum tantorum non fuit ille capax.
Quorum gustigolum cogor narrare saporem,
Est caro calcagnis plus tenerina meis.
Tolle uiam gambas testas alasq; striatas,
In naso brognis conca piena manet.
Iuro tibi uideor tantum rosegasse corammum,
Post illas mansit stracca ganassa dapes.
Dens habuit partem maiorem, panza minorem,
Iugiter in dentes rugo schidone graues.
Pro merito in gabbia picam tibi mando galantã
Quam, cen stornellos das mihi dono tibi.
Dono tibi gazzam de tali sorte quod ipsam
Pentibis cameris intro tulisse tuis.
Istam non unquam speres audire canentem,

Ni fuerit suppis imbriagata tuis.

Che che, vox picæ.

Crede mihi cantat nunquam nisi suppa coercet,
Et quando cantat nil nisi che che facit.

De paupertate.

Interdum tamen illa (licet pochissime) secum
Gorghezat dicens Vacca to, pola, puta.
Tu tamen irrides poueri munuscula uatis,
Irrides? dat quod pauper amicus habet,
Non tamẽ est hoïs mi Baldæ trepanda pouertas,
Namq; pouertatem philosophia sequit.
Non uult scarlattum, grauem finumq; uelutũ,
Sed sua strazzolas undiq; uesta cagat.
Pauper & ignuda est, sicut Plato firmter ïqt
Subq; repezzatis practicat illa togis.
Nõne tamen, figos qui mangiat, quæritat illos,
Qui fractam tunicam tortaq; colla gerit?
Ergo ne quod sim powerettus, Balde caleffa,
Paupertas sauium nam facit, atq; ladrum.

Vale Cipadicolarum decus.

EPIGRAMMA PRIMVM DE CINGARIS FACETIA

Squassabat quondam pelagi fortuna Maranũ,
Qui de salatæ carne pienus erat.
Frangitur arbor, aquas sorbet fundata Carina
Et plorans cœli quisq; dimandat opem.
Cingar se misit tantum rosegare mezenos,
At si non esset tunc prigolandus aquis.
Scridatur quare mangiat, nec donat aiuttum,
Respondet, quia sum sat bibiturus edo.

EPI-

EPIGRAMMA SECVNDVM

DE GOBBO TOGNAZZO

Sturbauit dudum noſtras marauilia mentes,
Cur in te Gobbi fallit uſanza uiri.
Sguerzos & zottos gobboſq; cauere monemur,
Maxime quod Gobbus non bonus eſſe poteſt.
Gobbus es, & Gobbi ſeruaſti ſemper uſanzam,
Gobbam pone (potens ponere) drittus eris.

EPIGRAMMA TERTIVM DE

Ò LA ET CHE LA.

Quare ſi quemquam clamamus dicimus, ola,
Et qui reſpondit conſonat ore che la?
Si quis habet uoiam huius rei ſcire caſonem,
Dicam, dum dicat primiter ille mihi.

EPIGRAMMA QVARTVM DE

PRIMAVERA.

Multicoloritam ueſtit iam terra gonellam,
Bellaq; iam flores dat prataria nouos.
Montagnæ rident, boſcamina uirda fiuntur,
Omnis compagnum cercat oſella ſuum.

Frigida per caldas rampat luserta muraias,
Mannaq; de florum culmine leccat Apis.
Extra graniferas errat formica busettas,
Et per fossatos Rana sbataſſa gridat,
Pastorella suum cantat damatina morosum,
Lilia purpureis consuit alba rosis.

EPIGRAMMA QVINTVM DE CALIDA AESTATE.

Torridus è cœlo terrenum schiappat Apollo,
Et calida virdos lampade brusat Agros.
Guidat abelasium pigros equitando cavallos,
Stracataq; tenet frena retenta manu.
Rura biancheſcunt vstis sic plena biavis,
Quod male poledris fraina daretur equis.
Cæruellum nobis frangunt gridando Cicadæ,
Vexat Mastinos Musca Tauana Canes.
Ardens Villanus supportat apena camisam,
Canesa Merlini semper aperta stiat.

EPIGRAMMA SEXTVM DE CANE MASTINO.

Mastinus canis est vocat hunc Cipada Morocci
Semper fœmili guarda segura mei.
Is nunquam baiat nisi quum baiare bisognat,
Armaq; zampigeris scarpat aguzza grifis.

Spauen-

Spauentat ſolum diris cum ſguardibus Apros,
Et monobudellos ſquarciat ungue lupos.
Is audit vix me clamantem dicere to to,
Se leuat in quattros preſtiter ille pedes.

EPIGRAMMA SEPTIMVM AD CINGAREM DE BENACO.

Quam bene diſpoſuit cunctis natura facendis
Cingar, vin cauſam? diſce, quod ipſe feram.
Eſt Lacus Italiæ Benacum Brixia clamat,
Vtilior reliquis, fertiliorq; lacis.
Auantazati piſces mangiantur ab illo,
Sardenæ, Anguillæ, Carpio, Tenca, Trutæ,
Sed quid palladio piſcis valet abſq; liquore?
Ex oleo piſces nonne padella coquit?
Ergo per intornum ripæ denſantur oliuis,
Inſulaq; in mediis Sirmio poſſat aquis.
Naſcitur hic oleum, piſcis, piſcator, & ipſas,
Padellas ferro Brixia dues habet.

Vale Falchettumq; tuum ſaluta.

FINIS.

TABVLA

TABVLA VEL REPERTORIVM FACETIARVM.

ALCHIMIAE *scientia vera, & lapidis philosophorum, à carte.* 262

Ambitionis domus & familia in inferno. à carte 472

Ambitionis concilium, in quo tres fuerint locis. 475

Arma famosorum Heroum quæ BALDUS *reperit.* 407.

Architecturæ descriptio in cœlo Iouis. 287

Astrologiæ libri duo. 270

B

BALDI *pueritia, in qua hominem Lanza occidit.* 86

Baldi captiuitas dolo Prætoris.ga. & To. 112

Baldi certamen in Tabernacum Cingar. 224

Baldi

Baldi certamen contra Tesinos. 250
Baldi laudes ex ore Cingaris. 309
Baldi luctus ob interitum Leonardi. 334
Baldus inuisibilis Culforæ domum intrat. 428
Baldi comites à puella in bestias versi. 435
Baldi inter socios bellum pro Megæra factum. 464.
Balenæ furia contra Heroes 361
Baldi descriptio 143
Bellum Nauale contra Lironem Corsariũ. 304
Bellum aliud contra eundem Lironem & Hippol. 368
Bellum contra Nocentinæ magiam. 396
Bellum contra Culforam. 438
Bertæ, & Lenæ duellum 130
Boccali reperitio 432
Boccalus vertitur à Culfora in Asinum. 433
Brioßi Nodari mores. 196

C

CHIARINAE *vaccæ martirium.* 170
Chimeræ forma & locus. carte 483
Cingaris proles & forma. 98
Cingaris astutia contra Tognazzum. 138
Cingaris astutia in venditione merdæ. 149
Cingaris astutia cum emit Vaccam à Zambellum. 163
Cingaris astutia, cum fingit gladium sancti Bartholomæi. 188
Cingaris astutia in liberando baldus de carcere. 206
Cingaris astutia cõtra pegoraros Tesinos. 240

Cingaris desperatio, 378
Cingaris facetia equitans asinum. 386
Cingaris nasus concretus usque ad pedes. 416
Cingarini inuentio 456
Cipadæ locus & mores 96
Concilium Villanorum contra Cingarem. 197
Confessio Baldi & Comitum 403
Contra Mulieres 296
Conuiuij descriptio. 79
Coquinæ ars & scientia in cœlum Iouis. 288
Cosmographiæ aliquantula descriptio. 387
Crispidis puellæ laudes. 460
Culsorae magæ habitatio. 424
Culsorae interitus. 445

F

Alchetti Stirps & forma. 100
Falchetti reperitio in medium pelagi. 313
Falchettus incarceratus à Musseli na. 326
Fracasti proles & forma. 97
Fracasti inuentio & robur contra Balenã. 362

G

Aioffi interitus. 235
Giostræ descriptio. 72
Giuberti Musici reperitio. 344
Grifarosti diaboli Taberna. 446
Guidonis & Baldouinæ Amor & connubiũ. 72
Guidonis Eremitæ sermo de contemptu mundi. 348
Guelphi & Gibelli ortus 478

H

Herculis gesta per os Cingaris. 379
Hippolis reperitio 370

I

Inferni libri tres, à carte. 447

L

Leonardi inuentio. 217
Leonardi certamen contra Muselinam & mors 318
Lironis reperitio 304
Luca Philippus strionus 425
Luxuriæ pena. 485

M

Masselini fabri fosina & interitus 393
Magica ars 355
Malaspinæ inuentio 345
Malsacti inuentio 344
Maris tempestas 252
Merlini inuentio 562
Merlini interitus 493
Militum creatio in cœlo Martis 286
Moschini reperitio 311

N

Nocentinæ magia, & interitus 417

P

Parenthesis contra brauos à carte 92
Parenthesis de habitantibus palazzum iuris 111
Parenthesis contra senes amantes puellas. 136
Parenthesis de officialibus iustitiæ 158
Parenthesis de bonis & malis Relligiosis. 181
Parenthesis contra Tabernaros 222
Parenthesis contra ambitiosos 258
Parenthesis contra Villanos 277
Parenthesis de Todeschis 280
Parenthesis contra striias & rosianas 322
Parenthesis cõtra uituperantes Musicam. 389
Parenthesis de confessione contra hipocritas, a carte. 414
Phantasiæ domus
Philothei reperitio 344
Pindari fabula quomodo natus fuit Orion, a carte. 301
Pizza Capelletti reperitio 417
Pre Iacopini uita & mores 177
Prophetia de prole Gonzaghe 116

R

Assi strionis interitus 524
Raffelli reperitio 444
Rubini inuentio 425

Se-

S

Serraſſi reperitio 554
Sors Baldi ſociorum, quales deſcendunt in infernum. 442
Striarum Aromatarium 445
Striarum ſcola 445
Striarum poſtribulum 415

T

Ognazzi forma & mores 445

V

Encorum patria 445
Vrbinum proprietates 455
Vergilij laudes 444

Z

Zambelli forma, modus, & dementia. 445
Zambelli mors 444
Zucca, in qua patiuntur doctores & poetæ. 44

FINIS.

REGISTRVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R
S T V X Y Z.

Omnes sunt Sexterniones.

VENETIIS.

Apud Iacobum Simbenium. 1572.

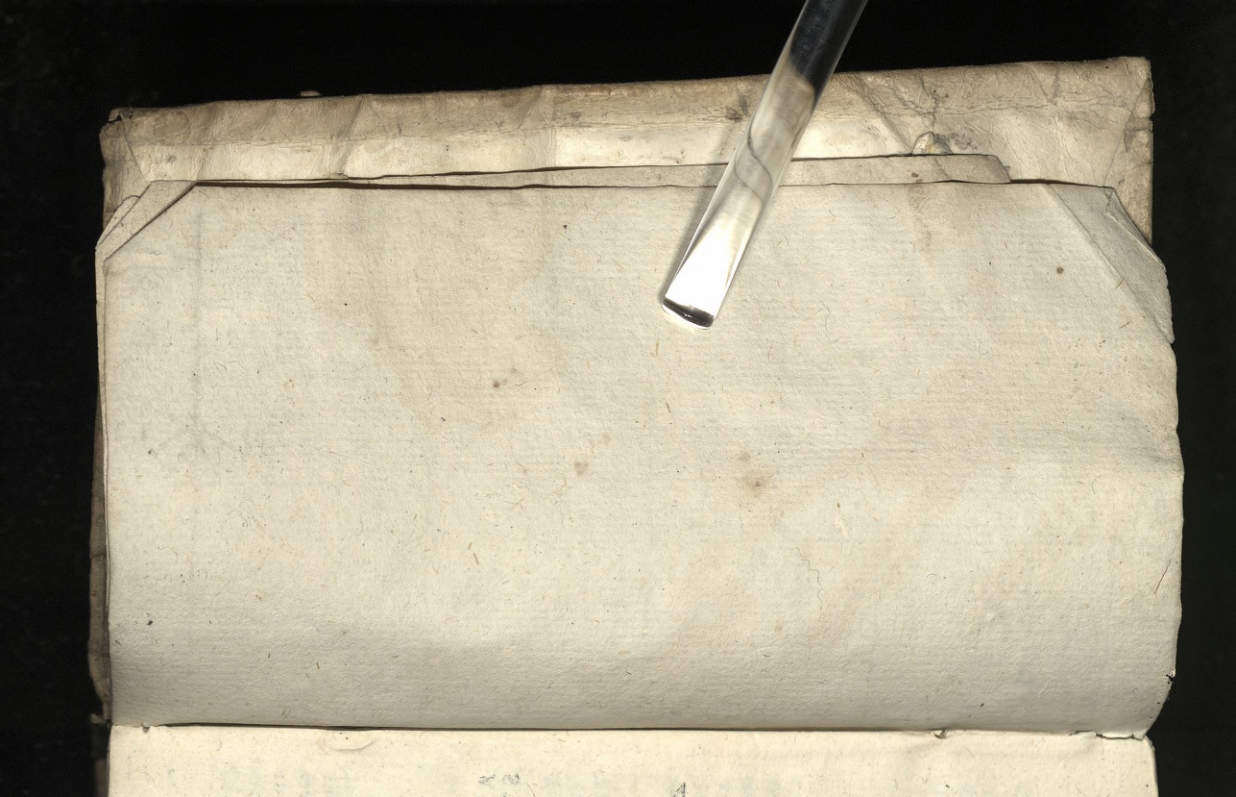

BIBLJOTEKA KÓRNICKA
13920